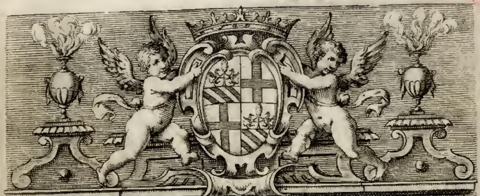

COMPENDIVM MALEFICARVM,

Ex quo nefandissima in genus humanum opera venefica, ac ad illa vitanda remedia conspiciuntur.

Per Fratrem Franciscum Mariam Guaccium Ord. S. Ambrosij ad Nemus Mediolani compilatum.

In hac autem secunda aditione ab eodem authore pulcherrimis doctrinis ditatum, exemplis auctum, & remedijs locupletatum.

His additus est Exorcismus potentissimus ad soluendum omne opus diabolicum; nec non modus curandi febricitantes, ad Dei gloriam, & hominum solatium.

MEDIOLANI
Ex Collegij Ambrosiani Typographia. 1626.

ILLVSTRISSIMO

D. D. ANTONIO SORBELLONO

COMITI MVNIFICENTISSIMO.

F. FRANCISCVS MARIA GVACCIVS Religionis Ambrosianæ ad Nemus Alumnus fælicitatem.

NTIQVI Philosophi artis, & Naturæ secretorum indagatores acerimi, si quæ reperissent olim secreta, ad prauorum hominum ne deuenirent notitiam, varijs occultare modis, ac figuris, consueuerunt. Sic docet S. Hieronimus, cum dicit, in Apocalypsi tot latere mysteria, quot verba. Iudeorum quoq; peritissimi confirmant, Moysen, simplicibus verbis, dum describit cęli, & terræ creationem, ineffabilia secretorum mysteria operuisse. Contra verò nostris temporibus, qui studuerunt, & student animæ, & corporis hominum sanitati, quidquid diabolica arte contra humanum genus, Sagæ, Lamiæ, Necromantici, & id genus facinorosorum hominum moliri student, illa, tamquam nota, & aperta, per ipsorummet confessiones, Sortiariorum, omnia scri-

ptis,per ipsos nobis innotuerunt. Cum autem diabolus, qui olim in Idolis, vt ait Hieronimus habebat domicilium, ab illis disiectus sit; nunc peiora
Collat. Idola in Hereticorum animis fabricauit. Cassia-
7.c.32. nus enim,non magis antiquus,quàm grauis Author affirmat audiuisse se diabolum dicentem;per Arium & Eunomium falsi dogmatis impietatem se parturijsse. Quare factum est,vt sicut expleto bello,milites hinc, inde diffusi, vias occupando prædones fiunt:ita dæmones,destructis,quę tunc vigebant heresibus, quasi in quibus colebantur euersis templis, noua habitacula in alijs hominibus quæsierunt, & quærunt. Et quemadmodum,vt plurimum famem pestilentia sequitur; ita heresim, varia curiosarum artium sequuntur genera;ratio est,quia,vt in fame coguntur gentes vilioribus vti cibis; quibus fit, vt corruptis humoribus oriatur pestis: ita heretica vigente prauitate, dum homines, sensibus Scripturæ corruptis vtuntur, ad Magicas artes, quæ quasi animi morbi sunt, deueniunt. Quoniam verò pestis hæc, per sciendi cupiditatem innatam (indirectam tamen) breui se per orbem totum diffudit; Tartarea pro cœlestibus;falsa,pro veris,& noxia, pro vtilibus obtinuit. Quamobrem,viros quamplurimos Sagacitate, Sapientia,ac probitate suffectos,ad venenatas hasce euellendas herbas scriptis impulit; quos authores, sicut qua potui industria legere non omissi, sic de eorum diuitum mensa quasi quibusdam collectis micis,vtcunq; potui, in vnum adegi,

ac

ac id genus scientiæ esurientibus, in hac secunda, æditione multo copiosius, quàm in prima, libenter exposui, vt non solum iuxta morbi genus ægris medicina paretur, sed etiam, vt horum hereticorum cognita nequitia, discant gentes ab eis quàm longissimè fugere; sunt enim, vt ait Apostolus, sydera errantia, quibus tenebrarum procella seruata est in æternum, & quisquis illorum errorem sequitur, portu æternæ salutis perdito, illos graui perire naufragio necesse est. Cum ergo de Patrono deligendo (quo auspice tutus liber exiret) quærendum mihi esset, verebar docti viri iudicium subire, sed quia alicuius erat subeundum, illum elegi, qui iudicare posset, cum non magis tutellam, quàm censuram amem, sic dictante natura, & vsu, vt à peritis minus doceri, & moneri, quàm ab imperitis applaudi, & laudari, grauer. Sagarum igitur, Magorumq; versutias, & calliditates in humanam perditionem ex authoribus collectas (opus non mediocrè laboriosum) Illustrissime Domine ea, qua decet humilitate, singularis in te meæ obseruantiæ signum exhibeo. Nec est, quod nunc magnificentiam, splendorem doctrinam, celsitudinem, munificentiam, pietatem, ac præclarissimas huius generis virtutes, & laudes tuas, scriptis præconer, quia hoc tentare esset, teda soli lumen addere, & aquæ guttula oceanum in tumescere, cum vnaqueq; harum per se, tantum splendoris, nitorisq; pariat, & præseferat, quantum ad quasuis densissimas fugandas tenebras sufficere

possit. Idcirco, multo laudabilius fore adiudicaui, silentio inuoluere, quàm minus sobriè de eo dicere, quod perfectè explanari minimè potest. Quare, si, vt spero, pro innata humanitate tua, tibi vni probatum fuerit, facilè tetricorum superciliosa iudicia contempsero. Dat. Faxit Deus, vt te nobis longeuum, & incolumem seruet. Ex Cœnobio nostro Sancti Ambrosij ad Nemus Mediolani sexcentesimo vigesimo sexto supra millesimum.

AD LECTOREM

AVTHORIS PRAEFATIO.

INter innumerabilia Dei beneficia, quæ indies in vniuersum genus humanum, te in fideles præcipuè suos Diuina exercet misericordia, hoc vnum crediderim esse singulare, Cognitio, videlicet, malitiæ, & impietatis hostium tam visibilium, quàm inuisibilium nostrorum: vt cognita eorum calliditate, ponamus obstacula, vbi offendicula parant illi, & tentant. Quoniam verò superbia eorum, qui Deum oderunt indies gradatim ascendit, & crescit semper, & non veretur humani generis virulentus hostis, cuius sæuitia magis, ac magis incalescit, nobis acutissimas disseminare spinas, dolorum, tribulationum, infirmitatum diuersorum generum, quamuis sibi tribula metat: æterna supplicia propria augere, ac pœnas exacerbare, dummodo hominum multitudinem, quàm possit maiorem ad Inferna deducat, imaginemque excellentissimam, & Diuinam, Christi pretioso sanguine lotam decolorare, conspurcare, & inficere: & libertatem in seruitutem redigere valeat. Hinc est, quod eius malitiæ consultum habere vnicuique nostrum debet esse cordi; circuit enim tamquam leo rugiens, quærens quem deuoret: & quamuis hostile ferrum in suamet præcordia vibret, & conuertat, nihil tamen sinit intentatum, nihil inausum. Imò, si nouit animos imbecilles, ac pauidos, vim facit: si imperterritos, & constantes, vul-

Ps. 72.

pem

pem induit, vt fallat, quia mille nocendi artes habet, innumeris vtitur modis, superstitiosis artibus, & curiosis, vt mortalium animos à Deo abducat, & ad stulta eius commenta attrahat: quæ omnia per fascinationes, & sortilegia mirè exercet. Ergo huiusmodi eius malitia per se, & per membra sua à multis iam sæculis in perniciem, & corporum, & animarum disseminata, satis constat per opera Magorum, Maleficarum, Sortiariorum, & Sagarum, quarum specimen præ se fert præsens volumen, ex cuius animaduersione pullulabit veritas. Vt autem vnusquisq; consulere sibi possit, seriem hanc, cui, Compendium Maleficarum nomen addixi, & legitet, & perlegat: & sicut diuersæ sunt artes nocendi per exempla patentes, diuersa sunt etiam remedia illis contraria, vt cognito contra, apponatur & pro. Si quid igitur, Lector, erit, in quod horum exemplorum lectio possit animaduertere, & inde etiam medellam trahere, manibus in altum elatis, Deo gratias; qui ad sui gloriam, Dæmonum confusionem, animarum exercitium, iustorum perfectionem, ac damnatorum pœnam permittit, ita grassari Dæmones ad omnium Doctrinam, & instructionem.

IN.

INDEX MATERIARVM, QVÆ IN HOC OPERE continentur.

IN PRIMO LIBRO.

IN SECVNDO LIBRO.

IN TERTIO LIBRO.

FINIS.

INDEX AVTHORVM

In Opere Citatorum

Ordine Alphabetico distinctus.

Hono-

FINIS.

COMPENDII MALEFICARVM.

LIBER PRIMVS.

Quanta, & qualis sit vis imaginationis. Cap. I.

Doctrina,

E vi imaginationis multi multa scripserunt, vt Picus Mirādulanus lib. de imaginationib. Marsilius Ficinus li. 13. de Theolog. Platonica. Tostadus in Genes. cap. 30. Michael Medina lib. 2. de recta in Deum fide c. 7. Vairus li. 2. de fascino c. 3. & alij quàmplurimi: Omnes in hoc conueniunt, scilicet, imaginationis esse vim maximam: conueniunt etiam, corpus proprium imaginātis plurimum in illud posse, & hoc docetur, tum ratione, tum etiam experientia. Ratione, quia imaginatio dum retractat rerum obiectarum sensu perceptarum simulacra, excitat potentiam appetitiuam ad timorem, vel ad pudorem, vel ad iram, vel ad tristitiam, & hæ affectiones sic hominem afficiunt, vt calore, vel frigore, alteretur corpus, pallescat, vel rubescat, vt quasi exiliat, efferatur, vel torpescat, seu deijciatur. *a* Quocirca D. Thomas optimè tradit imaginationem posse in corpus imaginantis omnia, quæ naturalem coordinationem habent cum imaginatione, vt sunt motus, locales in dormientibus: nullam verò vim obtinere ad alias proprij corporis dispositiones, quæ naturalem cum imaginatione coordinationem non habent,

a pag. 1. q. 13. a. 1. in ad. 3. & lib. 3. contra gēt. c. 103.

vt quis adijciat staturæ suæ palmum vnum,& quæ sunt similia.
Experientia verò probatur hoc indies in ijs noctambulis, qui in
somnis mira faciunt, in quibus constat hæc per imaginationem
fieri sensibus sopitis.de his plura vide apud Martinum Delrio ma-
gic.quest.lib.1.cap.3.

Exempla.

Lib. 1. disquisit. magicar. ca. 3. q. 3.

REfert Martinus Delrio,quòd I egione factum est ante paucos
annos in quodam Collegio Religiosorum: Erat laicus qui-
dam,qui die solebat pueros rudimentis Cathechismi imbuere:co-
gitationes eædem dormienti recurrebant, ita vt in somnis,& do-
ceret,& hortaretur,& increparet pueros æquè clamosè,& feruen-
ter,vti solebat vigilans,sic turbabat vicinorum somnum; itaque
laicus alter,qui illi propinquus erat,de hoc sæpe illum monuerat:
quodam die illi per iocum minatur, vt si ediderit iterum hos cla-
mores,surrecturum se noctu,& ad Thalamum eius iturum, & fla-
gello ex funiculis facto illum verberaturum. Quid Gundislaus?
(sic. n. vocabatur) surgit circa mediam noctem dormiens, &
egressus,vt decubuerat,statim cubiculum fratris collegæ ingredi-
tur,manu forfices tenens,& recta ad lectum alterius,qui fuerat mi
natus tendit. Vide Dei prouidentiam:Luna lucebat,& nox clara
absque nubibus erat,& frater iste vigilabat, videt accedentem, &
ipse statim se de lecto deijcit ab ea parte,qua murus erat aliquan
tulum remotior:Dormiens lectulo proximus, forficibus ter, qua-
teruè percutit culcitram, & confestim reuertitur vnde venerat.
Mane facto,interrogatus, negat se meminisse, neque id facere vn-
quam in animum vel leuiter induxisse,sed tantum cogitasse, si al-
ter cum flagello ad se accederet, illum forficibus perterrefacere,
& abigere.

Duo sodales simul peregrinabantur,tendentes patriam versus,
accidit, vt peruenirent vno die ad oppidum quoddam, in quo
vnus eorum habebat amicum,apud quem diuersatus est,alter ve-
rò in diuersorio apud cauponem pernoctauit, vt die sequenti eo-
rum iter simul etiam aggrederentur.Factum est, vt Caupo nocte
dum dormiret peregrinus,auiditate auferendi ipsius pecunias, il-
lum occideret,& postquam occiderat, secum ipse cogitabat quo-
modo cadauer clam extra vrbem deportaret ad sepeliendum. In
ipsa nocte affuit occisus per visum sodali dormienti,& diuersanti
apud amicum,dicens. Sodalis,sodalis auxiliare mihi,quia Caupo
vult me occidere,Post spacium aliquot horarum affuit secundo,

di.

dicens:ah sodalis non es mihi auxiliatus, & ecce, quòd crudelis Caupo perdidit me. Post aliud temporis interuallum ipsiusmet noctis affuit tertio in somnis, dicens, quæso Sodalis, vbi mihi opem non tulisti, vt eriperer de manibus interficiẽtis, nunc exanguis iaceo, & cogitat homicida corpus abstrahere meum, ad sepeliendum in campis extra vrbis mœnia, iamque illud intra stercora super currum præparata inuoluit, ne patiaris hoc rogo pro tua in me beneuolentia, sed cura saltem, vt eo honorificentiori modo, quo fieri poterit, sepulturæ tradatur. Mane facto expergiscitur socius, & perterrefactus somno, surgit statim, & adit Sodalem suum: petit à Caupone, vbi nam Sodalis meus? qui respondit verba Cain, nunquid ego custos sum eius? surrexit, & abijt, secum asportans sua; quo ierit nescio. Perstitit aliquantulum socius, secum cogitans quid sibi agendum esset, & interim videt in curia currum stercoraminibus onustum: afflictus imaginatione somni misellus, & non inuento socio, rem tacitus intra se perpendit, & expectato aliquo temporis spacio, percunctatur adhuc, an redierit socius, nõ redijt, resp., fortasse iter suum est aggressus. Eia, inquit, comes viuus, valeto, si uenerit socius meus, dicito ei, quòd ego iter præiui, me sequatur: & directo gressu ad Prætorem Capitalem factum de socio suo aperit, dat signa onusti currus stercoramine, ac ea omnia suppeditat, quæ ad informationem sunt necessaria. Mittit Prætor Satellites, qui à longe stantes attendebant quid nam caupo facturus esset: Existimans autem homicida omnia esse sedata, quia socius mortui iam discesserat, emittit currum è domo, iter habens extra Vrbem: hoc Sattellites attendunt, occurrunt, & aiunt; quo, quo bone vir, ad quid hæc stercora? nobis est impositum intercipiendi ipsa, & euerso in terram curru, inueniunt peremptum socium intra stercora illa iacentem: comprehenditur homicida, & dat condignas delicti atroces penas.

Nobilis quidã hispanus cognomẽto, Tarpius, miras per somnũ patiebatur passiones, ita vt nocte surgeret, & in domo sua multa hinc inde discurrens perageret, semper tamen sopitus. Domèstici autem eius sibi timentes, iuxta lectum vas aquæ sistere consueuerunt, qua madefactus, statim euigilaret, vti experientia in noctãbulis compertum est. Factum tamen est, vt quadã nocte, sub estu, Tarpius eo animo surgeret, vt refrigerij gratia, in non longè distans flumen nataret. Quarè leui palio, & subucula solum indutus, domus portas recludens, exiuit, semper dormiens. In exitu autem Ciuitatis, factus est ei obuius homo alter, qui sciscitatus ab eo, quo nam tenderet sub noctis medium, respondit Tarpius, quòd

vi æſtus exagitatus,ſtatuerat proximum flumen natando traijcere. Cui ſubiunxit alter. Et ego eademmet cauſa iter hoc aggredior,vt immergar,quarè, vnà progredi, ne quæſo graueris. Eia, dixit Tarpius,ſequamur, & ſic inuicem colloquentes, ventum eſt ad flumen. Tarpius ſubucula exutus immergere ſe parabat,alter verò illum deridens,ait, mihi videris natatoriæ artis ſatis imperitus. Cui Tarpius, ſcito,me,nec tibi,nec cuiuis in hoc eſſe ſecundum. Subdidit alter,nunc nunc videre licebit, ſi quod ego paratus ſum facere,& tu feceris. His dictis, pontis ibi ſixi ſummitatē petiuit,& in globum cruribus,manibuſq; aptatis,ſe præcipitio in fluminis alta dedit, qui natando clamabat, ò tu, qui tanta de te promittis,per eandem viam me ſequere. Tarpius, ne videretur tunc timori cedere,adiuit,& ipſe pontem,& ſic dormiens in aquā ſe demiſit,quarè madefactus, ſtatim euigilauit, tremens, ac ſtupens;cepit tamen doctè natare,reſpicereq; in quam partem diuertiſſet ſodalis (ſibi enim videbatur verè natare.) Verum,videns ſe à dęmone illuſum, Virgini Marię deuotè ſe commendans, multo labore interim tranauit; inde ad pontem reuerſus, vbi pannos reliquerat,palium,ac ſubuculam ſuam tātummodo reperit, & tunc certior fraudis factus,domum verſus,pauens,iter eſt aggreſſus,& domeſticis eius eum quęrentibus obuius factus,omnia ordine eis, vt acciderant, explanauit, ſicq; factum eſt, vt deinceps Tarpius ſomno vteretur leuiori,& ſua magis prudenter exequeretur,ne iterum à dęmone deciperetur.

De Magia. Cap. II.

Doctrina.

Magiæ quatuor ſunt ſpecies,quarum vna dicitur naturalis,alia phyſica,alia præſtigiatrix,& alia dæmoniaca. Naturalem Magiam cum cæteris ſcientijs Adamo Deus largitus eſt, à quo poſteritas edocta; per manus,& orbem eam propagauit.Hęc nil aliud eſt quàm exactior quædam arcanorum Naturæ cognitio,qua cœlorum ac ſyderum curſu, & influxu, & ſympathijs, atq; antipathijs rerum ſingularum obſeruatis,ſuo tempore, loco, ac modo,res rebus applicantur,& mirifica quædam hoc pacto perficiuntur,quæ cauſarum ignaris,præſtigioſa vel miraculoſa videntur: Veluti,cum Tobias paternam cœcitatem felle piſcis diſcuſſit,quam vim Callionymo piſci tribuūt cum Galeno pleriq;. Itē,

cum tympani ex lupina pelle sonus, aliud tympanum ex agnina tensum disrumpit. Præclara illa sunt, quæ, refert Augustinus *a* de pauonis carne nescia putrescere: de paleis frigore suo niues conseruantibus, & calore suo fructus maturantibus vi contraria: De calce, quæ cum ignitam in se vim habeat, aqua accenditur, & infuso oleo, non accenditur. De Agrigentino sale, qui liquatur igne, & aqua induratur, & crepitat. De Adamante, qui malleo resistit, & sanguine hirci rumpitur. De Magnete, qui ferrum ad se trahit, & paleas aspernatur. De lapide Asbesto, qui semel accensus, ardet inextinguibiliter. De ligno fici Aegiptiaci quod in aquam proiectum, mergitur, & cum bene humectatum fuerit, aquis supernatat. De fonte illo, cuius aqua die adeo frigida est vt potari nō possit, nocte verò adeo feruescit, vt tangi minimè possit. De alio fonte illo, in quo intincta accensa face extinguitur, & extincta accenditur. De argento, quod cum ex sui natura album sit; notas tamen in carta nigras effingit. De Salamandra, quæ in igne degit, & non comburitur. De igne, qui lapides adustos albefacit, & ligna è contra nigrescunt. De carbone, qui digitis teritur, & ignis virtute fit incorruptibilis, ita vt, si in fundamentis ædificiorum ponatur, per secula integer perseuerat. Et alij Patres addunt, vt Tertullianus, de Dictamo herba, quo Ceruus sagittas expellit: & de Chelidonia herba, qua hirundines cæcos oculant pullos. De Psyllis, & Marsis, iuxtà Plinium, odore serpentes soporantibus, & impunè lacessentibus. De Pici Martij herba cuneos adactos expellente, ita vt communiter dicatur eam ferras aperire. Prætereo alia permulta ab Aristotele, & alijs narrata. *b* Apud Triezium authorem lib. de dœmonum deceptionibus quædam narrantur, meritò pacti Satanici suspecta, Helitropiam facere homines inuisibiles: item argento viuo inter duas arundines posito, incantationes impediri. Rutam, furto sublatam, & Ocimum, siue Basilicam herbam, cū conuitijs plātatam, vberius prouenire. Item, septem quædam herbulei gramina iacta in conuiuio, conuiuas omnes ad rixas prouocare, vah, quot vana scripsere homines.

a lib. 21. de ciu. Dei cap. 4. 5. & 6.

b lib. de admir. auditionib.

Physica, seu Artificialis Magia, mira quędam per humanam industriam perficit: & hanc Mathematicam voco, quæ nititur principijs Geometricis, Arithmeticis, vel Astronomicis, huius exempla sunt, ille in Syracusarum obsidione nauium per specula combustiones. Architæ Tarentini Columba lignea volans. Leonis Imperatoris Aues aureæ cantantes; & Boetij aues æreæ volantes, & cantantes: Serpentes ex eodem metallo sibillantes, & similia multa. Supponimus autem, nihil hanc efficere posse, quod rerum na-

turæ repugnet, imo indigere causarum naturalium ope, certo motu, & dimensionibus applicatarum, vt in speculis illis Archimedis patet. Quare, si quis effectus proponatur causarum naturalium efficacitatem superans, ille ad præstigiosos referri debet, etiamsi humana industria ad instrumenti confectionem, motumuè concurrerit. Quamobrem, non est subscribendum Medinæ, & aliorũ opinioni asserentium caput Aeneum Alexandri Magni, humano artificio articulatè locutum, quia humana industria nundum huc vsq; pertingit, nec naturalis ratio patitur, vt res inanimata, uocẽ humanam, ad lubitum interrogantium respondendo, emittat, hęc enim, vitam, & respirationem in loquente perfectissimam vitaliũ organorum cooperationem, & quendam discursum loquentis, requirunt, quæ omnia, cum huic capiti defuerint, si loquebatur, ille loquebatur in capite dæmon, qui in statuis Idolorum oracula dabat, hoc probatur. c simulacra gentium argentum, & aurum: os habent, & non loquentur, neq; enim est spiritus in ore ipsorum.

c. Psal. 134

Alia est species Magiæ præstigiatoriæ mixtorum effectuum ex veris, & falsis, siuè apparentibus tantum. Ad præstigiatores refero, quod de Pasete proditum est incantamentis quibusdam fecisse, vt repentè Conuiuiũ sumptuosum exhiberet, rursus ad libitum suum euanescerent omnia: solebat etiam res emere, & prætium numerare, sed mox numi clam à venditore, ad emptorem redire cernebantur. Talia sunt pleraq; quæ de Simone Mago legimus apud D. Clementem Romanum; eum ex aere nouum hominem creasse, & quibus volebat, inuisibilis fiebat. Saxa, quasi lutum penetrare videbatur: Statuas animare; in ignem positum, non arsisse: duas facies instar Iani se habentem ostendisse: In ouem aut Capram se immutasse: in aerem sublatum volasse: Aurum plurimum repente exibuisse. Ad hanc etiam artem pertinent pleraq; eorum, quæ à Circulatoribus, & funambulis creduntur fieri incantationibus, cum fiant pedum, vel manuum agilitate: Interdum etiam fiunt, per animalia longo vsu edocta, vt quæ narrat Ioannes Leo. d descriptione Africæ de Asino, & Camelo. Interdum, per meatus occultos, aliquibus subingressis vt faciebant Beli Sacerdotes, qui à Dracone cibos deuorari fingebant. e Hæc Magia naturalis per se bona est, & licita, sicut omnes artes bonæ per se sunt, sed per accidens est illicita, scilicet, quando in malum finem refertur: quando scandalum oritur, eo quod putentur hæc fieri ope dæmonum: si aliquod indè spirituale, vel temporale damnum corporis, & animæ immineat ipsi Circulatori, vel spectatoribus, quia damnantur, qui sine necessitate, vel causa iusta, se mortis peri-

d. lib. 8. & 9.

e. Daniel. 14.

culo

culo exponunt per lusum. Notandum autem est à diabolo sic medium disponi posse, vt vna res, alia videatur, & talia experimenta plurima à Circulatoribus fieri. Sciendum est etiam, eos solere, decem magicis præstigijs, vnum subtilitatis, seu agilitatis artificiosè actum miscere, vt persuadeant, quæ ab ipsis aguntur, citra præstigium fieri, sed sola dexteritate, & arte, vt si quid sortilegij admiscent id agilitatis, & subtilitatis esse videatur. Amat, diabolus homines ad risum prouocare, vt læti, ac hilares sequantur impietatem, sic præstigiatores isti iocularij, Circulatores, ipsos Iudices sæpè ad ineptam quandam lætitiam, & admirationem pertractos fascinant, vt cuncta ipsis iocatoria solum videantur. Reliquum est, vt agamus de Magia Dœmonica.

Antequàm ad Magiam dœmoniacam demonstrandam deueniamus, operepretium esse duco prius perquirere, an sint dœmones, à quibus dœmoniaca Magia nomen sortitur. Dœmones ergò esse, credo omnes pro certo habere, quia non solum fideles, sed, & infideles hoc indubitatè tenent. Plato enim philosophus, vt refert Augustinus. *f* diuidit spiritus rationales in tres differentias, Deorum, scilicet, dœmoniorum, & hominum. Primi, aiebat ille, cœlestia, secundi, aerea; tertij, terrestria corpora informant. Et quis est, qui non nouerit insignem illam Platonicorum diuisionẽ, de Cacodœmonibus, & Calodœmonibus, idest de bonis, & malis spiritibus? Idem Plato, *g* affirmat, quòd omnes nos indigemus Diuino auxilio contra dœmones. Taletes Milesius philosophus scripsit, mundum esse plenum dœmonibus. Lactantius ait, Socratem habuisse spiritum familiarem. Hermetes Trimegistus asseruit dœmones esse; de his etiam diffusè scribit Calcidius supra Timeum. Probatur etiam auctoritate veteris, & noui Testamenti. Nam Gen. 3. dicitur, quòd tempore quo Adam, & Eua nudi erant in Paradiso erat alia quædam creatura alterius speciei rationalis præter hominem, cum dicitur; sed, & serpens erat callidior cũctis animantibus terræ, &c. quiquidem serpens, non propria natura, sed quadam intellectuali natura serpenti aduentitia Euæ loquebatur, & hanc rationalem creaturam præter hominem, dicitur fuisse diabolum. Iob quoque cap. 20. legitur. Vadent, & venient super eum horribiles omnes dæmones, tenebræ absconditæ sunt in oculis eius. Item Matth. cap. 25. discedite a me maledicti in ignem æternum qui paratus est diabolo, & angelis eius. Hæc igitur sunt testimonia, & authoritates philosophorum asserentium dœmones esse: Omitto authoritates Poetarum, quia, vt plurimum fictio-

Probatur quòd sint dœmones.

f. lib. 8. de Ciu. Dei.

g. in lib. de legibus.

fictionibus vtuntur. Videtur tamen Virgilius apertè hanc veritatem confirmare his versibus.

At phœbi nondum patiens immanis in antro
Bacchatur vates, magnum si corpore possit
Excussisse Deum; tanto magis ille fatigat,
Os rabidum, fera corda domans, fingitq; premendo.

Sed, quid aliud sunt tres illæ infernales furiæ, Alecto. Tisiphon, & Megera, quàm dæmoniorum qualitates? Alecto, idem sonat, quòd, Instabilis, & diabolus nunquàm quiescit. Tisiphon, irata vox, sonat, vt scias quòd diabolus te impellit ad odium, indignationem, & vindictam. Megera, idem est, quod, lis, & controuersia; & diabolus suscitat rixas, & contentiones. Quarè, isthæc Testimonia in medium adduxi, non pro Christianis, qui hanc veritatem ex sacris litteris nouerunt, sed pro illis, qui nimis contentiosè philosophari volunt, probando dæmones non esse.

Describitur eorum natura.

In principio creauit Deus Cœlum, & terram, Cœlum repleuit spiritualibus substantijs, idest, Angelis, & Intelligentijs, semper mobillibus, sapientissimis: viribus præstantissimis, & supra modū pulcherrimis. Ex his, quidam gratia Dei orbati sunt, quia à Creatore sunt auersi, idcirco, de cœlorum habitaculo depulsi, & ad Inferna destinati sunt, tamquam in malo confirmati. Spiritus, qui in cœlo remanserunt, nomen Angelorum sortiti sunt, & qui ceciderunt, dæmones, siue diaboli, dicti sunt. Horum, vtriq; sua naturalia retinuerunt: illi, gratia, & fœlicitate: isti, culpa, & miseria associati. Sunt igitur dæmones pulcherrimi, doctissimi, fortissimi, sicut Angeli cœlestes, respectu naturæ suæ, verum eorum culpa effecit, vt nec pulchritudine, vi, nec sapientia possint contra homines potiri, nisi quantum à Deo permittitur. Quo ad eius pulchritudinem, si posset dæmon, oculis nostris se exibere sub ijs formis, quibus vellet, cum eius substantia sit inuisibilis, certum est, quòd speciosiores, & elegantiores formas artis, & naturæ apprehenderet, sed Deus, qui vult docere nos, quòd, & si dæmones naturaliter pulchri sint, culpa tamen eorum facti sunt deformes; propterea vult, ipsos se obtutibus nostris, sub horribillibus formis, quibus homines perterrefaciant, præbere. Hinc est, quod, dum loqueretur Euæ, sub forma serpentis apparuit, qui ex sui natura horribilis est. Scire tamen debes lector, diabolum fulgenti, & lucido cristallo, non esse dissimilem; quia, si quis illud atramento coinquinet, totum tenebrosum videbitur, quamuis ex sui natura lucidum sit; sic ille, quàmuis ex sui natura pulcherrimus sit; malitia tamen, qua superabundat, horridum, & tenebrosum, reddit.

Ha-

Habent præterea dæmones mirabilem scientiam, quia, quàm grã dis sit cœli, corporumq; cœlestium virtus, optimè nouerunt: naturam, & vim elementorum, herbarum, & lapidum, non ignorant. Sunt Mathematici perfecti, optimiq; Medici; & tandem, omnes scientias, & artes possident. Quarè, si Deus permitteret, vt contra nos exequi possent quidquid volunt, quis euaderet eorum manus? Sed, sicut non permittit Deus vt eorum scientia sit in detrimentum nostrum, sic etiam, vt contra exiguas vires nostras, eorum vim maximam exerceant, non patitur. quanta autem possit diabolus, alibi demonstrabo.

. His, ita se habẽtibus, dico, plurimos esse, qui fatẽtur esse dæmones, sed negare, hanc Magiam à dæmonibus, seu diabolis, pullulare. Isti tribuunt effectus huius Magię immediatè Deo per Magos huiusmodi operanti, quod blasphemum, & execrandum est dictu: vel tribuunt Deo, per Angelos bonos ea perficienti, quod etiam erroneum est asserere. Nos dicamus cum catholicis, quòd, nec per se, nec per bonos Angelos, his magicis operationibus Deus se immiscet Magis, quã cæteris rebus in quib. cõcurrit vt causa vniuersalis: Quarè, censeo hæc oĩa, sicut instituta fuerũt à malis Angelis, sic etiam àb illis perfici, & administrari, & contrarium asserrere, error est. Hoc probatur ex parisiensibus Articulis. 9. 10. & 23. cuius verba sunt hæc. Quòd Deus, per artes magicas, & maleficia inducatur compellere dæmones suis incantationibus obedire, error est. Quòd, boni Angeli includantur in lapidibus, & consecrent imagines, vel vestimenta, aut alia faciant, quę in istis artibus continentur. Error, & blasphemia. Quòd, aliqui dæmones boni sint, alij omnia scientes: alij, nec damnati, nec saluati, error. Probatur etiam per Arnobium contra gentes, his verbis. Magi, non tantum sciunt dæmonas, sed etiam quidquid miraculi ædunt, per dæmonas faciunt, illis aspirantibus, & infundentibus præstigias ædunt, vel quæ non sunt, videri; vel quæ sunt, non videri. Probatur etiam à Ioanne Salisb. *h* his verbis. Eos autem, qui nocentiora præstigia, artesq; magicas, & varias species Mathematicæ reprobatæ exercent, iam pridem Sancti Patres ab Aula iusserunt exire, eo quod omnia hæc artificia vel potius maleficia, pestifera quadã dæmonum, & hominum familiaritate nouerunt profluxisse. Probatur ratione per Martinum Delrio. *i* his verbis. Hi spiritus, boni dici non possunt esse, tum, quia iubent se, tamquam Deos adorari, & sacrificia sibi fieri, quod boni Angeli, non audent iubere: tum quia, hæ artes, non minus diriguntur ad inferendum alijs exitium, per furta, neces, adulteria, &c. quàm ad iuuandum: tum quia immiscent

h lib. 1. de nug. curialibus ca. 9.

i lib. 2. mag. disq.

 misceent

miſcent multa mendacia, & deceptiones: tum, quia docentur Magi in ſpiritus vti imperio,& coactione,imo,& minis rerum im poſſibilium,ac plenè abſurdarum,quorum nihil Angelis bonis po teſt conuenire.

Sciendum præterea,hanc dœmoniacam Magiam diuerſa ſortiri nomina,ſicuti diuerſimodè per Magos exercetur. Dicitur enim Onomantia, & Theophania. Chyromantia. Axiomantia. Lecanomantia. Catoptromantia. Pyromantia. Geomantia. Necromantia ſiue Necyomantia. Capnomantia. Coſinomantia. Hydromantia. Coſmologia,& Aeromantia.

Onomantia, & Theophania eſt, quæ conſtat, ex numeri paris,& imparis exceſſu, & per hanc Achiles cognouit ſe Herculem necaturum.

Chyromãtia eſt,quę fit per lineas manus,nã lineis manus conſideratis fit diuinatio de occultis,& futuris. Hæc diuiditur in phiſicam,& Aſtrologicam. Phyſica Chyromãntia licita eſt, quæ eſt ars Phyſionomiæ,hæc per lineas,& partes manus cõſiderat ipſam corporis temperiem,& ex temperie corporis, probabiliter demonſtrat animæ propenſiones. Hanc artem probat Ariſt. l Aſtrologica,vana prorſus,& illicita eſt,nec ſcientiæ nomen meretur; Sixtus enim.V.Pont.Max. in bulla ſuper hoc ædita,definiuit non eſſe ſcientiam,eamq; damnauit. Hanc etiam tamqam vanam damnauit Franciſcus Valeſius. m doctiſſimus medicus. Ars iſta palmam manus primo in certos colliculos,areolas, & lineas diuidit: Areolis planetas ſingulos, & lineis aſtra quædam præficit; hanc vanam artem profiteri ſolet gens illa,quæ vulgo (zingari,dicuntur)quæ totam peruagatur Europam.

l lib. 1. hiſtor. anim. cap. 5. & 30.

m fac. philoſo. ca. 32.

Axiomãtia eſt,quæ fit ſecuribus,& alijs inſtrumentis ad dolandum aptis. Securim enim rotundo infigunt palo, & ex eius motu furem depræhendunt, ſed quando petitur diuinatio ſucceſſus futuri,tunc imponunt ſecuri Gagatem lapidem,vt ait Plinius. n Lecanomantia eſt,quæ fit peluibus,quas Græci, lecanas,vocant;Vnde apud Perſas dicebantur lecanomantici Magi,quaſi ex peluibus diuinantes,vt meminit ſtrabo o Hodiè Turcæ ea vtuntur,nam in peluim aquæ plenam inijciunt præcioſos lapides, auri,argentiq; laminas cum varijs characteribus, & tunc reſponſum ex peluis fundo auditur.

n lib. 36. cap. 19.

o lib. 15.

Catoptromantia eſt,quæ fit per ſpecula,de huiuſmodi meminit in Iuliano Spartianus cum ait: Carmina prophana incãtauerunt, & ea,quæ ad ſpeculum dicunt fieri,in quo pueri præligatis oculis incantando,futura reſpicere dicuntur. Sed,& de Pythagora memo-

morant recentiores, solitum concauo speculo scribere litteras humano sanguine, speculumq; lunæ opponere, & sic diuinare.

Pyromantia est, quæ fit per igné, fulgura, & lumina, ac strepitus, huius inuentor fuit Amphiaraus.

Geomantia est, quæ fit per terram ad aliquod occultũ inquirendum, per protractionem punctorum, vel per considerationem figurarum, quæ proueniunt ex plumbo liquefacto, in aquam proiecto; seu ex quibusdam cedulis scriptis, vel non scriptis in oculto repositis, dum consideratur quis, quam cedulam recipiat; vel etiam taxillorum proiectione, quis plura puncta proijciat: vel etiam dũ consideratur, quid aperienti librum occurrat, quæ omnia superstitiosa sunt, & illicita, quia consortio dœmonum exercetur.

Necromantia, siuè Necyomantia est, quæ fit per euocationes vmbrarum, & per inferorum colloquia, à qua nomen sumpserunt Necromantici, quorum incantationibus, mortui resuscitari, diuinare, & ad interrogata respondere videntur. Huiusmodi, quidam volunt fuisse Samuelis animam à Phytonissa euocatam arte dœmonis, asserentes fictitiam fuisse, nempe, dœmonem laruatum aduenisse, non veram animam Samuelis. Verum S. Augustinus *p* quem sequitur Tostatus, Liranus, & alij, asserit affirmanter, veram Samuelis animam apparuisse Sauli Regi, non vi carminis magici euocatam, sed Dei imperio aduenisse, vt impium Regem repræhenderet, eumq; ad pœnitentiam, denuntiatæ mortis metu, prouocaret. Hanc artem, nonnulli Scyomantiam vocari putant verum inter Scyomantiam, & Necyomantiam aliqui distinguendum putant, quòd videlicet, in Necyomantia, ad erigendum cadauer sit necessarius sanguis, in Scyomantia verò solum sufficiat vmbrę euocatio.

p li. de cura pro mor. agen. c. 2. 5.

Capnomantia est, quæ fit ex fumo aræ, cuius motu futura cognoscebant.

Cosinomantia est, quæ fit per cribrum, quo genere in hanc vsq; diem mulieres nonnullæ in Galia vtuntur, ad inuestiganda, quæ per furtum illis fuerunt ablata.

Hydromantia est, quæ fit per aquam, vnde scribit August. *q* Numam Pompilium Hydromantiam fecisse, vt videret imagines Deorum, vel ludificationes dœmonum, à quibus sciret, quid in sacris constituere, atq; obseruare deberet. Varro, hoc genus diuinationis dixit originem traxisse à Persis, quo præter Numam Pompiliũ, Pythagoram quoq; vsum fuisse. Cosmologia est, quæ fit ex figuris nonnullis, ac Arabum litteris ordine distinctis: per hanc fatentur multa, & varia præscire.

q lib. 7. de Ciu. Dei.

Aeromancia est, quæ fit per ventorũ varios flatus, per aeris constitutiones, & quasi stellarum formas scintillantium.

quàm diuerso nomine vocetur diabolus.

Reliquum est nunc, vt videamus, quã diuersimodè vocetur diabolus à Magis, Necromanticis, sortilegis, & facinorosis huiusmodi hominibus. Dæmones igitur ab Hebreis vocantur, Malachim, Raaim, idest, Angeli mali; Rashe, Galyoth, idest, principes captiuitatis. Satainim, & Elilim, idest, vanitates, seu simulacra, & Sedim, idest, dæmones, spiritus deceptores, spiritus improbi, qui terrorem incutiunt. Latini appellant eos, Manes, lares, Genij, laruæ, Lemures. Sed præter hæc nomina diabolus vocatur etiam, Hecate, triuiorum, & quadriuiorum præses, triplici facie, dextra equi, sinistra canis, media fœmine. Hoc spectrum immittit terrores, circundatur enim multitudine canum, qui emittunt latratus, & vlulatus terribiles, & cum mutat speciem, Empusam, vocant, quæ idem est, cum Proserpina Plutonis vxore.

Vocatur, Pluto, eo quod mortem in orbem induxerit. Vocatur, Charon, idest, iracundus, & furore plenus. Dicitur Cerberus, idest, canis terræ, sic appellatus à Zoroastre. Dicitur, Alastor, idem cum Nemesi, nam Nemesium finxerunt scelerum vltricem, & Zoroaster vocat illum carnificem, quia nihil eum latet eorum, quæ Deus permittit perdere ac destruere. Alij dicuntur. Satyri, quorum Princeps, Faunus; huic terribiles, & inopinatos sonos tribuunt; hunc Psellus vocat Asinipedem. Item vocantur, Talpæ, & Vespertiliones, quasi odientes lucem. Dicuntur Aegijpanes quasi Capripedes, quales fingunt poetę. Ex his spectris lucifugis, & nocturnis est Princeps Succuborum dæmonum, quem Hebrei vocant, Lilith, idest, apparitionem nocturnam, quia non solent tales dæmones viris esse infesti, nisi nocte sic enim orat Ecclesia sancta cum Patre nostro Ambrosio.

Procul recedant somnia,
Et noctium phantasmata,
Hostemq; nostrum comprime,
Ne polluantur corpora.

Incubi dæmones etiam de die grassantur, quorum principem constituunt, Pana, Hebrei hunc uocant, Haza, nos verò per excellentiam, In cubum, à verbo latino, ineundi, ardere enim hunc dæmonem, & ei subditos, amore improbo fœminarum veteres censuerunt, non quòd delectentur concubitu, sed quòd gaudeant ab hominibus Deum offendi, & genus humanum tam fœdè contaminari. Verum est enim omnes dæmones optare grauissima mala hominibus inferre (si Deus permittat) quia hostile odium in ho-

homines est: grauius in Christianos: seuissimum in Religiosos, & Virgines Deo dicatas, quamuis non noceant, nisi quantum Deus permittit nocere. Vocatur etiam diabolus, Eurynomus, quem dicunt, longis, & prominentibus dentibus esse; corpore liuido, ac cadaueroso, formidabilem, pelle Vulpina vestitum, cadaueribus mortuorum vesci solitum, & vsq; ad ossa deuorantem. Est, &, Sphinx, monstrum illud apud Thebanos, cuius caput, & manus puellæ: corpus, canis; alæ, auis: vox, hominis; Vngues, Leonis; cauda, draconis: Item, Syrenes, quas Theodoretus vult fuisse dæmones, ad voluptatem incitantes. Sunt, Erinnyes, siue, Eumenides, infernales furiæ apud Poetas, quas latini Pœanas, vocauerunt. Sunt &, Nymphæ, quarum, quædam aereæ, vt Sibilla apud Plutarchum: quædam Terrestres, vt Oreades, Napeæ, Driades, Hamadryades: quædam aquaticæ, ut Nereides, & Naiades, maris, & fluuiorum incolæ, quas omnes dæmonum spectra fuisse constat. Vocatur etiam, Acco, Alphito, & Mormo, spectrorum genus, quo Nutrices consueuerunt infantes terrere, vt quiescant, hæc autem nomina sunt desumpta à personis Comicis, quæ eorum deformitate terrorem adferunt. Sunt & Lamiæ, de quibus Isaias. 13. Has D. Hieronimus, & alij Patres vera dæmonum ludibria, siue spectra fuisse docuerunt.

Vt autem regrediamur ad propositum Magiæ præstigiatoriæ, & dæmoniacæ, sciendum est, huic pessimæ arti adherere semper siuè expressam, siuè tacitam diaboli inuocationem, quia quidquid fit ab homine ad futura cognoscenda illud ope, & consilio dæmonis fit. Grande mehercule opus iniquitatis illud est, sese diabolo dedere, vt futura cognoscantur, quapropter dicam, cum doctissimo Gaietano, quòd sicuti Dei amici sæpe ab Angelis, diuersis apparitionibus sanctis confortantur, & visitantur, quibus spes futuræ fœlicitatis æternæ ipsis impenditur; ita istis, quibus apparent dæmones, aut, qui à falsis, & apparentibus visionibus eorum decipiuntur, certum, & indubitatum æternæ mortis, & infernalis damnationis pignus datur. Idcirco damnabillissimam hanc artem vetat Scriptura sacra r Ait Dominus. Ne declinetis ad Magos neq; ab Ariolis aliquid sciscitemini. Item s Nec sit Maleficus, nec incantator nec Pythones consulat, nec Diuinos, nec quærat à mortuis veritatem. Item t Dominus damnat Magos dicens. Vir, siue mulier, in quibus Pythonicus, vel diuinationis fuerit spiritus morte moriatur: Lapidibus obruent eos, & sanguis eorum sit super eos. Sacri tandem Canones habent tales infames, sceleftos, & reos homines priuantes eos communione Sancta. Et Augustinus habet

r leuit. 19.
s Deutron. cap. 18.
t leuit. 20.

habet omnes Magos apostatas, Dei inimicos, & mentecaptos, quia diabolum sæuissimum hostem, in sceleſtiſſimis rebus perficiendis consulunt.

Exempla.

COloniæ citabatur uirgo quædam, quæ mira in conspectu nobilium fecisset, quæ arte magica videbantur fieri: mappam enim quandam dicebatur lacerasse, & subito in omnium oculis redintegrasse. Vitrum quoddam ad parietem a se iactatum, & confractum, in momento reparasse, & similia: manus Inquisitoris euasit excommunicata.

Narrat supra citatus quidam, quòd in Francia Triscalinus Circulator coram Carolo nono, aliàs laudato Rege, à quodam Nobili ab eo remoto pelliciebat cunctis videntibus torque annellos ad se sigillatim, eosque manu recipiebat aduolantes, vt videbatur, nihilominus mox torquis integer, & illæsus repertus fuit. Hic conuictus multorum, quæ, nec arte, nec artificio humano, nec natura fieri poterant, confessus est, opera Diabolica cuncta perfecisse, quòd ante obstinatus negauerat.

Ioannes Tritemius refert ex antiquioribus, quòd anno 876. tempore Ludouici Imperatoris, Sedechias quidam Religione Iudæus, professione Medicus, stupenda quædam coram principibus viris fecit; videbatur enim hominibus ipsum deuorare currum onustum fœno, cum equis, & Auriga: insuper amputare capita, manus, & pedes, quę pelui coram imposita sanguine stillantia, cunctis spectanda præbebat, & ea statim hominibus illæsis suo quoque loco restituebat. Media bruma hortum amæniſſimum in Cæsaris palatio arboribus, herbis, floribus, cantu auium, subito natis, & auditis producebat.

a Decade 2. rerum sicularum lib. 5. ca. 2. Idem c. 1. lib. 3. decade 1.

Thomas Phazellus *a* mira refert de quodam Diodoro, quem vulgus Liodorum vocat, hunc Magica arte imbutum miranda pręstigiorum machinatione Cattanæ floruiſſe. Is potenti carminum suorum vi, homines in bruta animalia conuertere, omniumq; ferè rerum formas in nouas Metamorphoses commutare, longiſſimisque à se spacijs disiunctos, repente ad se trahere videbatur. Cattanenses præterea adeò crebris lacessebat iniurijs, & cõtumelijs dehonestabat, vt vaniſſimæ credulitatis circumuenti, ad illum adorandum concitarentur. Hic, cum capitis reus tradendus esset supplicio, eliciorum carminum arte præstantiſſima, è Cattana Bizantium, cuius imperium eo tempore Sicilia agnoscebat, & rursus è

Bi-

Bizantio Cattanam è lictorum manibus dilapsus, paruo temporũ interstitio per aerem deuehi se iussit; quibus veneficijs adeò Populo factus est admirabilis, vt in ipso quandam numinis potentiã esse rati, errore sacrilego, cultum sacris ei debitum exhiberent. Tandem à Leone Cattanensi Episcopo Diuina virtute ex improuiso captus, in media vrbe coram omni populo in fornacem igneam iniectus, ignis incendio consumptus est: sic Diuina Iustitia prę ualuit, vt qui se Iudicibus forte minus iusto zelo mortis eripuerat, è Sancti Viri manibus elabi non potuit.

Nostris temporibus Cæsarium Maltesium Parisijs captum fuisse, sed è carceribus astu elapsum ferebant: idq; ei Bazius Inquisitor inter cætera in Iudicio obijciebat: Sed cum vrgeretur, & damnationem metueret, à Gubernatore, qui tunc erat, Iudicibus Ecclesiasticis supersedere iussis, ereptus, in Aulam irrepsit, & ibi multa de nouo cæpit edere. Cartas lusorias in alterius eas tenentis manu, ipse distans sic mutabat, vt bis, terque alia in eis figura appareret. In altera mensæ parte posita vasa ad se alliciebat, moto vitri tantum frustulo. Cogitationes nonnunquam diuinabat alienas vt cum sparsa saccari minutorum granorum in mensam magna multitudine, quòd quis sibi granum mente delegisset indicabat, etiam si quis in deligenda re proposita dubitasset, addebat hæsitationem, & resolutionem. Iactabat quod alter esset electurus, id se diu prænouisse, & alia multa: propter quæ tertio in ius ab Illustris. Archiepiscopo Mechliniensi D. Honio Anno 1600. vocatur, cum sistere se pollicitus esset, aufugit ad asylum omniũ Antichristi præcursorem. Princeps ille, qui præstigiatorem Iudicio, authoritate, non iure, eripuerat, vix biennium superuixit, & florente ætate interijt, nec quidquàm illi, postquam malæ causæ defensionem susceperat, postea fœliciter in gubernatione cessit. Ex quo patet, quod nunquam Deus impunitos Principes sinit, hostium suorum defensores, cum nominatim vetuerit [a] ne pręstigiatricem quis viuere patiatur. [a] Exod. 22. v. 18.

An hæc Magia habeat quosdam effectus veros.
Capit. III.

Doctrina.

QVI asseruerit omnes effectus Magiæ esse veros, vel credat omnes esse præstigiatorios, raphanus sit, non homo: Sæpius Dęmon decipit, quia pater mendacij est, & præstringit oculos, aut

sen-

fensib. alijs illudit obiecta vana imagine: nec raro Deus impedit, vt quod ipse vellet, ac posset vere facere in Magorum gratiam, nõ faciat: quod cũ cernit, ad præstigia venit, ne impotẽtia ipsius detegatur. Quando autem Deus permittit; & Dæmon vult verum effectum producere, si is eius vires non superet, nihil profectò prohibet, quominus verum effectum producat, tunc enim applicat actiua passiuis, & causæ naturales verum effectum gignunt: id probat D. Dionysius *b* Atheniensis, dum asserit, quòd Diabolus peccãdo, non amisit sua dona naturalia, vnde fit, vt habeat vires naturales valentissimas, cum diuturna, & multiplici experientia, vt verè effectum, quem cupit, possit producere. Verùm opera Magorum cum sint præstigiata, non sunt vera, sed apparentia, & hoc probatur per Glicam *c* quando loquitur de Magis Aegypti, qui videbãtur facere, quæ faciebat Moyses, & vtitur his verbis: Ipsi quidem virgas in serpentes commutabant, verùm virga Moysi ipsorum virgas deglutiebat. Mutabant & ipsi aquam in sanguinem, sed immutatam semel, naturæ priori restituere non poterant. Educebant & ipsi ranas, sed ab ijsdem ędes Aegyptiorum repugnari nõ poterant. Ijsdem facultas erat Aegyptios vexandi, sed sanandi supplicij potestatem nullam habebant: quinetiam ipsorum corpora Deus magis pustulis afflixit, quàm reliquorum, vt hinc manifestum fieret; non solum ipsos pœnas diuinitùs irrogatas inhibere non potuisse, sed etiam cum cæteris eadem supplicia pertulisse.

b cap. 4. de Diuin. nominib.

c p. 2. annal. Exod. 7.

Quo ad verò certamen Magorum Aegipti cum Moyse de miraculorum patratione, defendi quidem potest opinio eorum, qui putauerunt Magorum serpentes & ranas præstigiosas solum fuisse. Sed probabilior videtur sententia cæterorum, quia non solũ scripturæ est magis consentanea, sed etiam, quia à Philosophię scitis non abhorret. Nonne dicuntur Magi, sic fecisse sicut Moyses? sed Moyses veros serpentes, & veras ranas produxit, ergo, & illi. Si Magorum fuerunt apparentes solummodo, cur hanc fraudem non detexit Moyses? non enim in re tam graui, passus est Deus illum decipi. De modo, huius productionis adhuc vertitur controuersia, sed videtur eorum ratio potior, qui censent diabolum, non aduertentibus spectatoribus, virgas subtraxisse, & earum loco veros serpentes supposuisse, tam subito, & subtilliter, vt Aegiptij spectatores, crederent omnino, ipsarum virgarum sic commutatam formã fuisse, & propter hoc erroneum iudicium spectatorum, dixisse scripturam, virgas in dracones conuersas, non rei veritate, sed hominum opinione.

Exempla.

Sanctus Gregorius Magnus in vita S. Equitij refert quòd Basilius Magus, suis incantationibus, tam fortiter Iuuenem quandam Monialem in eius amorem accendit vt se crudeliter dilaniaret, & ferè moreretur, quia non poterat illum videre. Idem Magus, sæpius suis carminibus, per dœmones in aera S. Equitij Cellam subleuauit.

Legitur quòd Pasetes Magus incantamentis quibusdam faciebat, vt repente conuiuium sumptuosum exhiberi videretur: rursus vbi libuisset, omnia euanescerent. Solebat quoque res emere, & pretium numerare, verùm mox numi clam à venditore ad emptorem redijsse cernebantur &c. præter ea, quæ iam dicta sunt de Symone Mago, consueuit. Suidas ex Appionchi verbo pas. cit.

Reges facere, eosque deijcere potuisse. Falci præcepisse, vt ipsa iret, & meteret, eamq; misse, & decuplo plus, cæteris mesuisse. Idē, cum esset aliquando Selene Meretrix in Turre quadam, & accurrisset multitudo ingens ad eam videndam, Turrimq; vinxisset illa multitudo, & astantium corona, fecit, vt illa per cunctas fenestras Turris illius omni simul populo prospiceretur, & procumbere videretur.

Anastasius Nicenus, inquit *b* Simon Magus statuas faciebat ambulare, & in igne volutatus, non comburebatur, & in aere volabat, & ex lapidibus panes faciebat: Serpens fiebat, & in aliquas alias bestias transformabatur: duas habebat facies, in aurum conuertebatur: in conuiuijs exhibebat spectra omnis generis: efficiebat, vt multæ vmbræ eum præcederent, quas dicebat esse animas defunctorum: Vasa, quæ erant in ædibus faciebat videri, tamquā quæ sua sponte mouerentur ad ministerium ijs, qui portabant non visis. b q. 23. in Sacra scriptura.

Dubrauius narrat, quòd Ziton Boemus Magus, artem suam ostentans, nunc sua, nunc aliena facie, staturaq; : Item in purpura, & serico, ac cōfestim in lana, & panno sordido Regi se offerebat; ambulantiq; in terra, ipse tanquàm in aqua nauigabat. Aliquoties equis rhedarijs vectum gallis gallinaceis ad epiredium suum alligatis subsequebatur. Conuiuas præterea Regi, variè illudebat, interdum manus illorum, ne illas ad patinas porrigere valerent, in pedes boum, interdum in vngulas equorum transformabat, & quandoque frōti eorum ceruina cornua latissima adijciebat quoties videlicet e fenestris ad subitum spectaculum prospicerent, lib. 23.

 cerent,

ferent,ne rursus caput,& ora ad mensam referre possent. Triginta sues bene saginatos ex manipulis fœni effingit, illosq; pastum proximè Michaelis cuiusdam pistoris locupletis extrudit, propo-nitq; venales,quo pistor voluit pretio,hoc tantum Emptorem mo nens,ne gregem nouum ad flumen lotum compellat,qua ille monitione neglecta,cernit in flumine manipulos fluitare,suibus submersis:ergo diu venditore quæsito, atque in Taberna tandem vinaria reperto,in qua porrectis pedibus in scamno recubabat, dũ stomachabundus altero pede correptum excitare vult,eum à cor pore protinus cum femore euellit:clarè Zitone quæritante, & obtorto collo,Emptorem ad Iudicem trahente; pistor in manifesto deprehensus facinore, vt sibi videbatur, damnum damno addidit:De hac iactatoria arte Magorum,vide Plinium,& Aulum Gel lib.25.16. 28. lium lib.10.cap.12.

Magi per Diabolum mira faciunt. Cap. IV.

Doctrina.

Irum,á miraculo, discerni potest pluribus de causis. Primo, si effectus superet vires rei creatæ, & naturam,tunc miraculum erit. Secundo,si effectus non habeat propositum finem bonum, vtputà salutem spiritualem,vel corporalem, sed solum finem malum, vt curiositatem, vel quid simile repugnans bonis mori-a lib. 10. de Ciu.Dei cap. 16. bus,aut veræ fidei, tunc non est miraculum. August. a & ex hoc probatur,prodigia & stupenda illa opera Antechristi,vera miracula non esse futura, sed falsa; tunc enim temporis Deus laxabit diabolo habenas, vt viribus suis naturalibus vtatur, & tunc talia præstabit,simulabitque maiora facere posse, vt in errorem inducantur quamplurimi,verum,non erunt miracula illa, nisi apud illos,qui minimè nouerint diaboli vim,& potestatem, dicentur tamen opera miranda, sed miracula falsa,& apparentia. Tertio, doemonum mira sæpè defici nt in minimis, sed miracula perfecta sunt:vtpote Dei opera,patet Exod.8. de certamine Magorum cum Moyse. Quarto, dœmonum mira, veris miraculis superuenientibus euanescunt, vt virgæ Magorum à virga Moysis deuoratæ,& oracula dœmonum coram Sanctis hominibus obmutuerũt. Denique miracula fiunt,per apertam,& feriam Dei inuocationẽ, mira autem Magorum semper admixtis,abditis,vanis, ridiculis, aut superstitiosis precibus,vel signis.

His

His sic se habentibus, dicimus quòd miracula propriè dicta, nullus Magorum efficere potest, tum quia, facere miraculum est potentiæ infinitæ, & ideo Diuinitati reseruatum; tum quia, omnis creaturę potentia, naturæ cancellis limitatur, quod si non esset, nō haberemus efficax argumentum probandæ veritatis fidei, quam semper Ecclesia miraculis confirmauit. Dicimus etiam quòd Magi, non possunt absolutè mira operari, hoc patet, quia, nihil re vera absolutè, & per se mirum est, quod non idem sit miraculum. Verum est quòd Magi possunt operari multa mirabilia secudum quid, seu respectu nostri, dœmone adiuuante, & Deo permittente; probatur, quia plurimi sunt miri, & occulti effectus rerum, quos omnes nouit diabolus, & quoscunque naturaliter nouit posse produci, eos celerrime, non tamen in instanti, producere potest. Potest mulcere lac de Capra, & de Vacca, illudque transferre ad mãmas statuæ æreæ, siue marmoreæ, ita vt omnibus videatur statuam ipsam emittere lac illud. Potest possidere humanum corpus, & ita mouere humores, vt varias febres, diuersos dolores, & grauissimas ægritudines generet. Potest impedire motum linguæ, manuum, crurium, retinendo in venis spiritus vitales, & potest impedire: ne ijdem ad membra genitalia diffluant, & sic impedire virtutem generatiuam, ita vt non possit vir vxori debitum soluere nec cæteris mulieribus commisceri. Potest generare grandines, pluuias, niues, glacies, quod intelligendum est semper, Deo permittente. Potest ita mouere intellectum nostrum, vt vitia facilius apprehendat, & in malo callidus fiat, quod contra efficit Angelus bonus, quia confortat intellectum, vt cognoscat clarè veritatem, & illam amplectatur. Potest diabolus memoriam iuuare, eius organum adaptãdo, vt facilius recipiat, & firmius species retineat, vel motu locali noxia repellendo, vel iuuantia applicando. Potest etiam modis contrarijs plurimum debilitare, & tollere, vt fuit obliuio Simonis Thuruarj Angli, quæ ex Dei iusta punitione profluxit. Hic cum esset Dialecticus acutissimus, & Artium liberalium, magni nominis Parisijs professor, palam in Scholis, non verebatur iactare, se scire totam Christi legem, ac improbãdo, posse eam annihilare: Sed ita subita obliuione percussus fuit, vt primarum litterarum oblitus, nec sciret Dominicam orationem pronunciare, nec Alphabetum legere. Dixi superius quòd potest mouere intellectum nostrum ad malum, sed potest etiam meliorem, & subtiliorem reddere quoad functiones ingenij, & iudicij, & hoc facit per commodiores organi dispositiones depulsis, motu locali, humoribus densioribus, vel agentium naturalium adhibi-

tis medicamentis, vel spiritibus sensitiuis expurgatis & ad organa illis attractis, aut sanguinis defecatione ijsdem spiritibus multiplicatis, sed hoc Angelorum bonorum quasi officium est, sic Martinus Delrio.

b lib. 2. mag. disp. quæ. 24.

Dæmon motu locali corpora mouere potest velocissimè, ita vt possit rem aliquam oculis subtrahere tam cito, & aliam substituere, vt animos oculosq; intuentium fallat, eisq; persuadeat prioris in hanc posteriorem integram conuersionem. Tales credendæ Gentilium Methamorphoses; Diomedis sociorum in aues: & Iphigeniæ in Ceruam, vt Diuus Augustinus obseruauit, a & fraudem aperuit Astirius, cuius facta Eusebius b ab obliuione vindicauit. Quare præstigiatorij effectus duabus regulis deprehenduntur. Prima est, si effectus non oritur à motu locali, & superat actiuitatem causarum naturalium applicatarum (vt esset suscitatio mortui, vel veræ cæcitatis curatio) tunc interuenit deceptio, & præstigium. Altera est, quando id, quod uisum est, statim euanescit, est præstigiosa machinatio. Exemplum prioris est, quando Magus posito in camera arcu de certo ligno, & sagitta alterius ligni, & corda certi fili, sagittam eiaculatur, & ita facit apparere in loco flumen enatum tantæ latitudinis, quantæ fuit sagittæ ictus. c Posterioris, ut cum uidetur lacerare equm, qui mox sanus sistitur. Item in illo facto Magi, vt infra, de simulato serpente, qud narrat Nicetas d Verum, ad etiam maiorem intelligentiam sciendum est, quod Diabolus pluribus modis decipit sensus nostros. Primò quando uisui totum obiectum, quod coram est occultat, uel saltem ex parte aliqua. Secundo, si imbuat medium aliqua qualitate, qua species per medium transeuntes, sic modificantur, ut non representent obiectum quale est, ut si aceto immisceatur sal, & pannus lineus hoc acetum ebibat, postmodum uerò supposita candela inflammetur pannus, tunc formidabiles admodũ facies præsentium exhibebit: uel si de semine Asinino, & cera fiat candela, illa accensa omnes quotquor aderunt onocephali uidebuntur a Tertiò, si uapores intermedij aeris inspissentur, unde putamus à gallo galinaceo trabem trahi, & est festuca. Quartò, si moto aere medio simul species moueantur, unde fit, ut nauigantibus uideantur ad nauigij motum arbores mouere. Quintò, quando offertur spectantibus corpus aereum siue fantasticum simile rei putatitiæ. Sextò, celeri agitatione rerum ostensarum, subita occultatione, uaria collatione, separatione, uel conglutinatione latente, ut faciunt Circulatores, uarijs ligaminibus, globulis, &c. Septimò, si humores agitentur, uel perturbentur, res conspicientur

a libr. 18. de ciuit. Dei. ca. 18. b libr. 7. Eccles. histor. ca. 14.

c Guliel. Parisien. cap. 22. d libr. 4. annalium. idem c. 23.

a Guliel-mus Parisien. c. 22.

tur aliter, quàm sunt, ut contingit ebrijs, ac furiosis. Tandem dico, quòd Diabolus potest sic componere, & ordinare fantasmata, ut quis etiam uigilans (quod dicitur) somniet more dormientium, & putet se ea sentire, quæ non sensit, iuxta Caietanum 2. 2. q. 95. artic. 3.

Exempla.

Caesareæ Philippi, quam phænices Paneada uocant, fertur uictimam quandam, in quadam diei festi Gentilium solemnitate mactatam conijci in fontes, qui illic ex radicibus montis Panei prorumpunt, ex quibus Iordanes, emanare dicitur, eamq; Dæmonis ui, ac potestate mirandum in modum ab eorum aspectu euanescere miraculumq; uideri presentibus valde memorabile: quibus dum agebantur Astyrium quodam tempore forte inter fuisse, & cum uideret tam multos illius rei admiratione stupefactos, eorum erroris admodum misertus est, deinde sublatis in Cœlum oculis Deum omnium moderatorem per Christum supplicē precatum, ut Dæmonium illud, quod populum tanto errore cęcauisset, comprimeret ipsum à fraude, & fallacijs, quas hominibus solet intendere, coerceret. Hoc modo cum Deum orauisset, repentino Victimam fontibus supernatasse visum est, atq; ita res illa, quam tantopere admirari consueuerant, ad nihilum deuenit, vsque adeo, vt nullum in posterum ex eo loco, ex ea omnino ederetur quid tale.

Cum ex altioris Pallatij Constantinopolitani loco Michael Sicidites nauiculam vidisset, qua ollæ, & patinæ vehebantur, carmine magico fecit, vt Nauta exurgeret, & vasa non prius ferire desisteret, quàm in puluerem redegisset. At miser, paulo post barba apprehensa cum lamentatione amota iam caligine, coepit deplorare. Quæsitus cur merces suas ita tractarit, respondit, cum dolore: quod cum esset remis intentus horribilem serpentem super vasa iacentem, oculis in illum conniuentibus conuersum instar deuoraturi, vidit, qui prius volutari non destitit, quàm vasa confracta essent.

Audite aliud exemplum, quod propter eius lepiditatem scribendi laborem minimè recuso.

Tempore Sigismundi primi Regis Poloniæ, Iacobus Melstinch Prætor Oppidi Brezinij leuitate quadam animi ductus, authoritatem, nomenq; Christi sibi adsciuit. Petrum Zacorschi Cracouiēsem, cæterosq; sibi similes latrones duodecim elegit, singulisq; nomina

mina Apostolorum imposuit, se verò Iesum Christum appellauit, qui per Villas vbiq; ambulantes prodigia præstigiatorum more exercebant, sicophantasq; alios, & latrones velut mortuos subornatos suscitabant: pisces in paludes lutosas primò impositos, vbi nunquam eos nasci possibile erat, in nomine Christi suis manibus capiebant: panes in furnos imponebant, in nomineq; Christi sui, cum illic ante non essent, promebant cum ingenti simplicis Vulgi admiratione. Quodam tempore ad Cestochouiam monasterium B.V. Mariæ imaginæ celebre cum suis Apostolis venit, cumque illic aliquot diebus morarentur, vnum ex suis, quasi obsessum à Dæmone subornarunt, cuius opera victum aquirebant; ille enim per hospicia ambulans, carnes de coquina rapiebat, & in suos proijciebat, qui cruce illas munientes carnes comedebant. Cumq; illic ingens concurrsus esset populi ad B.V. imaginem: Sicophantæ illi obsessum suum ad altare ducunt duplici ueste indutum, in cuius intercapedinem necessaria imponere posset: Lapillos uerò intra in dusium illi imposuerunt, cumq; ad altare duceretur, ille è manibus deducentium furibundus sese proripiens, in altare denarijs onustum irruit, pecuniasq; rapiens, in uestis duplicatæ intercapedine eas abscondit. Monachus ab altari diuino intermisso officio, aufugit, cæteri Monachi accurrentes cingulum eius soluunt, ibi lapilli dumtaxat in terram ceciderunt, pecunia uerò in ueste duplicata remansit. Monachi, pecuniam arte Dæmonis in lapillos conuersam putantes, exorcismis eam in pristinam formam transformare nitebantur, sed cum lapilli permanerent; Monachus librum sacrum indignabundus in terram proiecit dicens, similem Dæmonem numquam habuimus; abite cum eo ad omnes Diabolos; Sicophantæ illi cum pecunia recta in Silesiam fugerunt, ubi apud Matronam Nobilem in quodam pago diuertentes, cum illa uiro absente eos recipere nollet saltem mappam, uel telam ad sacrificandum petierunt, at mulier fasciculum telæ illis obtulit, tunc illi, hanc nobiscum accipiemus, & Christus tibi benedicet, ut tibi linū abundantiùs crescat, ostende aliam si habes, quam cum similiter accipere uellent, mulier recusauit, maritum timens, illi autem frustulum fomitis cum igne in telam clam inuoluentes mulieri tradiderunt; itaque arca à tela, ab arca uerò domus accensa fuit combusta Viro domum reuerso, Vxor ob Christum cum Apostolis malè tractatum hoc sibi iustè contigisse dixit, at uir ira accensus, latro, inquit, hic fuit nequissimus, non Christus itaq; cum uicinis eos insequitur, & in quadam Villa eos inuenit. Tum pseudo Christus ad illum, qui vocabatur Petrus, dixit, iā mea passio Petre, calixq;

quem bibiturus sum appropinquat, cui Petrus, & mihi, vt video Domine, imminet; ille verò dixit. Petre, ego hinc aliter nō possum euadere nisi per fenestram; tum Petrus, & ego te quoad viuam nō derelinquam, sed quocunque fugeris, sequar. Ergo per fenestram aufugit, cæteri quoq; Apostoli, qua potuerunt, euaserunt; Rustici eos sequuti, baculis, fustibusque ceciderunt, dicentes. Prophetiza nobis Christe cum tuis Apostolis, in qua sylua baculi isti creuerint. Ergo plagis emendati, vitam suam postea emendauerunt, dicentes, difficile est nobis Christi passionem, Apostolorumque tormenta subire. Sic Poloniæ Cronica.

Quas nam formas consueuerit induere diabolus ad homines decipiendos. Cap. V.

Doctrina.

Diabolum semper studere hominis damnationi, & exitio certissimum est, quia est mali author, nequitiæ origo: corruptor seculi: homini semper insidiatur: laqueos tendit: lapsus parat: foueas fodit: ruinas aptat: stimulat corpus: pungit animas: cogitationes suggerit malas: immittit iras: dat odio virtutes: vitia addit amori: errores seminat: discordias nutrit: pacem turbat: affectus dissipat: humana violat, & Diuina tentat. Hinc est, quòd cum retibus suis incautos irretiuit, plectit eos plaga tumoris superbiæ: doloris inuidiæ: fœtoris luxuriæ: ardoris auaritiæ: torporis desidiæ, & mœroris tristitiæ. De tumore dicit Isai. 1. Vulnus, & liuor, & plaga tumens, non est circumligata, nec curata medicamine. Hac plaga percussus fuit Rex Ozias, quia præsumpsit offerre Thus Deo fungens Sacerdotis officio. De dolore Hierem. 15. factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea desperabilis. Hac plaga percussus fuit Antiochus 2. Machab. 9. De fœtore dicitur. 1. Machab. 14. quòd contaminabant omnia, quæ in circuitu Sanctorum fuerunt, & inferebant plagam magnam castitati, & hæc est plaga lepræ, de qua fit mētio, Leuit. 13. De Ardore. Leuit. 13. plaga combustionis est, & Is. 16. his, qui litantur super muros coctí lateris, loquimini plagas suas. De torpore, Hierem. 6. omnis plaga tristitia cordis, & istę, sunt plagæ vitiorum quibus diabolus plagat, & vulnerat sequaces suos, qui tamquam cæci, non considerant mortis horrorem: Iudicis terrorem: Inferni dolorem; & diaboli furorem. Induit

igitur

igitur diabolus corpus,& exibet se,obtutibus hominum, sed corpus illud viuificare non poteſt, nec in eo operari opera vitalia, ſicuti eſſet edere,bibere,dormire,& generare,& quamuis apparenter videatur talia operari, non tamen verè comedit, bibit, aut dormit,& ſi comedit,cibus qui intra ſtomacum deſcendit, non cōuertitur ad nutriendum corpus illud,cum non habeat animam informantem.

Sciendum eſt igitur,diabolum poſſe aſſumere varias formas, & niſi impediatur à Deo,poſſe,qua velit apparere forma; humanam perfectam, & omni ex parte pulchram, atq; pulcherrimam exhibere,qualem fortaſſe ſe exhibùit B.Alberto Carmelitæ,à quo crucis ſigno fugatus fuit; Solet tamen ei obſtare diuina voluntas, vt ſemper adſit aliquid,quo detegatur eius fraus,& impietas, Deus enim,certis animalium formis,nondum vti permiſit dæmonia, videlicet,Columbæ,ſeu Agni,eo quòd Agnus verus ſit Chriſtus,& in Columbæ ſpecie ſpiritus ſanctus conſueuerit apparere,quia etiam hæc animalia dolo carent, & nullum ſolent inferre damnum. Libentius induit animalia,in quibus aliqua ſunt,quæ culpentur.Forma hirci ei eſt antiqua, quia hac vtebantur hebrei in ſacrificijs. Hac tempeſtate, quando init pactum expreſſum, ſe ſe offert conſpicuum virili forma; poſt verò pactum, quando adorandus eſt, ſemper in forma hirci,& quidem fœdi,aſpectu,atri,ac olidi.Huius rei ratio varia eſt, primo,quoniam ob reuerentiam incarnati Verbi Deus non patitur eum tunc aſſumere humanam formam,& huc pertenet illud Apoc.13.traduntur impij beſtiam adoraturi,ideſt, diabolum in beſtiæ forma. Secundo,quia olim coluerunt diabolum in hirci forma,ideo dæmones vocantur,Sahirim, hoc eſt, piloſi ſeu hirſuti. Alia cauſa reddi poteſt,videlicet,huius animalis ſuperbia, & alia vitia, quæ moribus, & actionibus ſuis dæmones ſtudioſe imitantur, vt oſtendit Remigius *a* Deniq; hircum, ſeu capram induit,quia hircorum,qui à ſiniſtris locandi ſunt in Iudicio,caput eſt,& hac forma,vt plurimum adoratur.

a lib.1.ca. 24.

Quādo igitur familiaritatis, & fidei ſpecimen præbere vult ſumit effigiem canis, vel felis; ſi quis aliquo eſt deuehendus, induit formam equi. Si per locum anguſtum, vel rimam ſubiturus, vel cuſtodibus illuſurus, fit mus,Veſpertilio, vel muſtella. Si quis ſit præſens, & colloquium poſſit impedire, vel ipſe velit latere, muſcam induit,& ad aures appropians, quæ vult ſuggerit. Si intendit greges lacerare, vel in homines ſæuire lupum induit. Si quos vult terrere,aut turbare,fit gallus gallinaceus magnus,& ferox,ſic apparuit Pachomio. Vt coruus,aut vultur, S.Romualdo.

Vt Vulpecula S. Hilarioni. Vt canis, Dunſtano. Vt ſerpens Leonardo Corbeiacenſi. Vt Draco. Sanctæ Margaritæ,& Ferdinando Caſtellæ Comiti,eiuſq; exercitui. Si vult inducere ad malum,ſpecie boni,induit formam Chriſti,vt S.Martino,vel in forma Dei, vt Theodoræ,viduæ, vel in forma Angeli, vt S.Iulianæ. Deniq; formam aſſumit,quæ inſtituto maximè ſit accommodata, & quia ad omnia ferè idonea eſt humana,hanc,vt plurimum aſſumit, non tamen eodem modo. In nuptiarum pompa apparuit calamiſtratus,ſiue rufus,procaci vultu,& actioſus.Maximo Rhegienſi apparuit,vt nauis. Euagrio, viſus eſt vt Clericus hæreticus. Machario, ſemel apparuit vt meſſor, ſemel vt pharmacopola. Nathanaeli ſemel vt ſeruus lorarius, ſemel aſinarius, agens aſinum. Apelli, viſus eſt,vt pulchra,& compta, & illecebroſa mulier. Morituris ſolet maximè apparere terrifica ſpecie,vt S. Martino,qui dixit,ei, quid aſtas cruenta beſtia? Florentio,viſus eſt, ore vaſtam flammã naribus,fumum fundens ſulphureum,Sanctæ Oportunæ apparuit in ſpecie nigerrimi æthiopis,capilli, & barba ſtillabant quaſi picẽ calidam,& liquidam,oculi,ferrum ignitum, & ſtricturas ſcintillans,cuius rei rationem Angelus reddidit S. Aichadro, videlicet, hocà Deo permitti, vt talis terror, tam terribilis viſionis purget in ſanctis ſi quid adhuc expiandum eſt in illis. Quamuis autem ſtudeat diabolus, & velit hominis pulcherrimam ſimilitudinem, vt plurimum induere,quæ Dei bonitas eſt,tantum ſolet aſſumere, quàm,& qualem illi Deus permittit,teſte D. Chryſoſtomo *b*, & ideo,vel ipſo inuito fieri videmus,vt qui non obeſæ nimium mentis ſint,ſemper,ſi attendant,fucum ſtudeant apprehendere. Vel ſeſe offert diabolus humano corpore atro,illuuioſo,ſqualido, fœtente, tetro, ac formidabili; aut ſaltem, obſcuro, nigro, fœdoq; vultu:naribus,vel deformiter ſimis, vel immane aquilis oris rictu ſparſo,profundoq; luminibus valdè abditis flammantibus,manibus,pedibuſq; aduncis,inſtar vulturis;ſtrigoſis brachijs cruribuſque, & admodum piloſis,caprinis,etiã vel aſininis tibijs,vno,vel vtroq; pede bifido, & corneo, interdum & ſolido vngue, interdum,mutili pede altero,vel vtroq;, demum ſtatura corporis nunquam iuſta,ac decora, ſed, cui ſemper adſit aliquid inſolitæ notæ,deformitatem, prauitatemq; dæmonis demonſtrantis.

b hom. 4. de lazaro.

In aſſumpto corpore diabolus loqui poteſt, & ſolet, & cum loquitur, vtitur, vt plurimum ſermone regionis illius incolæ, teſte Pſelio *c* Sed utitur voce ſtridula (quod etiam notandum eſt, ad cognoſcendam eius deceptionem) ſubſibilante, confuſa, obſcura,debili,puſilla,& quaſi ex dolio,vel teſta naſcente rimoſa; hoc

c li. de dæmonibus.

d li.1.dæmonolat. cap.8. docent sagarum confessiones apud Remigium d & quando loquitur potest audiri, à quibus vult, & videri in assumpto corpore, & quibus non vult, solet latere idq; naturaliter. Quod autem corpora assumpta sint uera corpora, nec ne, & ex qua materia sint, æquum est, vt inquiramus.

Asserunt Doctores huiusmodi esse vera corpora, quia habent mensuram, & colorem, quæ quidem accidentia, non sunt sine substantia iuxta philosophum dicentem; accidentis est esse in esse. Verum isthæc corpora, non sunt vera corpora secundum naturæ veritatem, quàm exhibent, Vrsi, Leonis, serpentis, &c. quia si essent vera corpora, non statim euanescerent, vt fit. Quæ corpora igitur erũt? Terrestria forte? nequaquã, quia terra non potest tota simul statim euanescere absq; vestigij nota. Erunt forte ignea? minimè, quia arderent, & calefacerent. Erunt ne ex aqua? non quia aqua nõ est resolubilis, vt sunt corpora à dæmone formata, & assumpta. Erunt igitur aerea, aut ex aliquo crasso vapore generata; hoc docet experientia, quia, quandoq; corpora huiusmodi fuerunt ense, lancea, vel securi percussa, nihilominus tamen partes diuisę, iterum in vnum sunt coniunctæ, vt patet per exempla passim notata. Ratio autem cur diabolus vtatur simili deceptione. Respondetur. quòd, cum eius liberum arbitrium sit in malo fixũ, & induratum, nõ potest, nec vult reuerti ad bonum; idcirco, quidquid vult, illud est ad aliquod malum, & damnum, & hinc fit, vt aliquando exhibeat se in forma alicuius iam defuncti, dicens se esse animam illius, eo solum consilio, vt familiariter eo vtatur, cui apparet, & illum facilius decipere possit. Quando quis illum inuocat, aut coniurat, exhibet se videndum, aut sentiendum, vt credant homines incantationibus à Diuina lege vetitis, & damnatis. Fingit se trahi funibus, herbis, versibus, & caracteribus, vt homines facilius in errores inducantur. Obedit illis, qui illum inuocant verbis sacris, vt credatur, illum habere partem cum Diuina Iustitia, & quamuis non subdatur diabolus corporibus cœlestibus, sub eorum constellatione, inuocatus tamen fauet apparenter inuocantibus, vt erroribus eorum detineantur, qui tribuunt virtutem aliquam syderibus, quæ in homines necessitatem inducat. Fingit tãdem se amare virgines, & libenter illis se repræsentat, vt credant homines, illum esse pudicitiæ amatorem.

Exempla.

✠ Nobilis quidã Hispanus à monte Rupel oriundus, nomine Antonius Costilius, animo constans, & viribus non spernẽdus, qui

qui plerumq; in armorum conflictu strenue se gesserat,is erat, qui sibi illatas iniurias,irritas esse minimè patiebatur,idcircò nonnul lis odiosus erat;ipse verò,ne ab inimicis imparatus aliquãdo deprehenderetur,semper diuersorum armorum genere munitus incedebat.Quadam die,equo insidiens,domo,lancea armatus, exiuit,& ad pagum, cui Villanoua nomen est, rerũ suarũ necessitate ductus,fecessit. Nocte satis atra superueniente decreuit,nihilominus domũ reuerti.Transacta Villanoua,erat Romitoriũ,clatris ligneis in anteriori parte firmatũ,intus verò ardebat lãpas. Substitit Antonius aliquantisper,insidiens equo,vt oraret, & dũ preces fundit;introspiciens Romitorium, videt tres visiones è medio illius paulatim de terra,pullulare,tandiuq; crescere,donec tectum Romitorij capite attingerent,& sic tacitæ subsistebant. Antonio, spectatis illis,cœperunt præ timore obrigere capilli, itaque retractis habenis,equitando iter suum est aggressus. Sed statim eleuatis oculis,videt tres illas visiones simul sibi præire, quasi ipsum comitaturæ;quare,ipse se Deo commendans, signoq; se Crucis sæpius muniens,equum, hinc inde diuertebat,illæque uicissim semper ipsum præibant;quo factum est,vt ipse stomachabundus, impulso in uisiones equo,lãcea illas,quasi uulneraturus est aggressus, uerumtamen eodem gressu,quo Antonius,mouebãtur illę:si currebat ipse,currebant & illæ:si stabat,stabant: si lento gradu incedebat,eodem gradu mouebantur, & ipsæ, nunquam tamen longius ab Antonio recedebant.Quare(etsi inuitè)passus est illas semper habere itinerarias sodales, donec domum suam perueniret. Ante ædium fores grandis erat Cors, & ipse equo desiliens, cum ingressus esset,ipsasmet umbras ante se spectauit, Tandem peruenit Antonius ad domum,vbi erat coniux,qua uocata,fores patefactæ sunt,& sic ingressus domum,euanuerunt laruæ.Fuit tunc temporis Antonius animo adeò consternatus,colore squalidus, & uiribus ita destitutus,ut uxor non dubitauerit, sibi aliquid infortunij accidisse.Sciscitabatur illa,sedulò causam inquirebat ab ipso, ille tamen interim nil respondebat.Accersiuit uxor intimum eius amicum,uirum nobilem,præclarum,& doctum,qui uiso Antonio mortuo non dissimili,petiuit ab ipso,ne grauaretur, quidquid haberet illi aperire.Antonius cœpit singillatim ordine omnia recẽsere amico;ille tamquã prudens multa subiunxit,quibus suaderet timorem à se pellere,& cibum sumere.Facto post cœnam temporis interuallo,decubuit Antonius,& tũc amicus, relicto apud decumbentem lumine,foras prodijt; sed statim exclamãs Antonius alta uoce,succurrite,succurrite;introgressi omnes, qui exierant, exposuit,tres illas umbras, iterum aduenisse, quæ terram mani-

bus effodientes, illam in eius oculos proijciebant, & ipsum excæcabant. Numquam deinceps domestici ipsum solum reliquerunt, quin assisterent & alij secum; Verum, transacto septimo die, fine febre occubuit.

Recentius unum notabo, cui uix simile auditum est, hoc memoriæ proditum fuit à Gaguino historiarum Francorum scriptore, ait igitur. Philippo Bello Rege, quidam Conuersus Monasterij Vallis Sarnariæ, nomine Adamus, paulò ante Natalitia festa, sūmo mane, ad Monaster ij negotia peragenda, vnà cum famulo se uiæ commisit equester. Illi sese offert arbor ingens, gelu, & pruinis obsita, ad ipsum properans, quasi conferre gradum, & corpus cupida; Equus perterrefactus, caput retrorsum flectit, & uiam, quā peregerat, remetiri conatur. Adamus ingenti conatu iumentum retinet, & calcaribus cogit, propinquior ut fuit arbori, illa confestim euanuit, odore teterrimo sulphureo, nempe relicto. Credit. Adamus dæmonicum esse spectrum, sicque se Deo precibus commendare satagit, ac iter subsequitur. Paulò post respiciens, uidet nigrum quendam uirum equo insidentem subsequi se, cui iratus Adamus, quomodo, ait, infelix, & damnatæ audes me his apparitionibus aggredi? An nescis, fratres meos, qui domi sunt pro me, & salute mea supplices ad Deum preces fundere? Abi quantum potes, nihil in me possides. Abit malus, sed ecce mox redit similis uiro gracile & protensum collum habenti. Adamus, tot molestijs pertæsus, gladium, qui ad ephippium ligatus erat, stringit, & ter, quaterue ense per aere uibrato, spectrum abigere conatur. Hoc, subitò personam mutat, & sistit se statura mediocris uiri, cui caput cappa, & scapulario monachi corpus ornatum exhibet, oculi scintillātes instar æris radijs Solaribus oppositi. Adamus aliquoties hostem petit, sed irritis, & cassis ictibus, aere cedente. Tum maiori despectu, & irrisione, dæmon induit formam Asini. Perterritus famulus, hero suadet, gladio circulum in terra ducere, & in circuli medio crucem formare. Adamus consilium exequitur, sed spectrum non definit: mutat auriculas Asini in cornua, & sic minatur in circulum irrumpere se uelle. Denique lusus iam saturatus, in rotam se uertit, & se ipsum uoluens monachum inuadit, & super illum continua latus rotatione (ut uidebatur) transit circulum, monacho prorsus illæso, conspectum fugit. Fidem rei fecerunt, longa famuli ob terrorē subsecuta ægritudo, & diuturnus fętor uestium Adami, eiusdem raucedo, atque difficilis respiratio, à quibus ægrè conualuit: equi tandem subita mutatio, qui ex mansueto, post uisionem hanc, ferox, calcitrosusq; esse cœpit. No-

Nobilis hiſpanus quidam-cuius patria nomenq; honeſtatis gratia ſubticetur,diuitijs fultus, Dei timorem neglexit. Is igitur ſtatuit Monialium quarundam ſepta intrare, quod vt facilius exequeretur claues Eccleſiæ adulterinas conflari curauit, vt per ſcalas quæ Sacriſtiæ deſeruiebant, ſibi aditus patefieret. Quoniam verò Monaſterium ab oppido erat ſeiunctum, ſub noctis atræ medium equum conſcendens,eò peruenit ſolus,quò ſcelus ſuum fortius occultaret. Deſilit equo,quo retinaculis ſeorſum alligato, ad Eccleſiam peruenit.Dum autem anteriores plateæ portas recludit ſpectat Eccleſiam patere, intuſq; lumina quamplurima, ac faces ardere: voces item cantantes,quaſi funus exequentes,audiuit.Obſtupuit ille,&nouitate rei ductus,acceſſit,vt videret quid eſſet.Spectat Eccleſiam vndequaq; clericis,& Fratribus, qui funeri operā dabant,refertam,in quorum medio,feretrum magnificentiſſimū, facibus vndiq; ſeptum ardentibus,clericos quoq; & fratres, cum cætero populo, cereos accenſos in manibus tenentes, vidit. Sed quod magis admirationem augebat,illud erat, quòd, illorum ne vnum quidem nouerat. Poſt ſpectatum diù factum,ad vnum Clericorum illorum acceſſit, petijtq; quis nam eſſet defunctus ille, cuius exequias ſolemnes celebrarent. Reſp. Clericus, quòd in proximo erat vita deceſſurus Nobilis talis, ipſumq; hiſpanum nominauit,& idcirco, funus eius faciebant. Subriſit tunc hiſpanus ſubdens,falleris,nam hic nobilis,quem nominas mortuum, viuit. Subiunxit Clericus magis deceptus es tu,nam verè mortuus eſt ille,& non longè abeſt à ſepultura,& his dictis,reuerſus eſt ad alios cantantes. Hiſpanus valdè interim conturbatus, acceſſit ad aliū eorum,à quo idem expiſcatus,idem reſponſum accepit;quare magis perterrefactus ille,abſquè mora ex Eccleſia reſiliuit,ſicq; equū conſcendens, iter cæpit domum verſus. Verùm,vix greſſus mouere coepit,quòd hinc,& hinc,duo terribiles, & atri moloſi illi aſſociantur,medium ipſum tenentes. Vim, enſe diſtricto faciebat nobilis, vt illos fugaret, ſed fruſtra ſemper, donec domum ſuam peruenit,deſcendit equo,& introgreſſus,obuiauerunt pueri,& ſerui,qui illum attendebant. Mirabantur iſti de eius adeò mutato aduentu,vt mortuo non eſſet diſſimilis; expiſcabantur huius mutationis cauſam,& enixè vrgebant,vt eam aperiret, quibus, nobilis omnia ordine,vt acciderant, recenſuit, ſicq; colloquendo ventum eſt ad hoſtium thalami ſui,quibus expletis verbis,introgreſſi ſunt prædicti canes atri,qui illum aggredientes,dentibus in fruſta comminuerunt,& ſic omnium deſtitutus auxilio miſerrimè occidit,dum adhuc eius funus apud Moniales ageretur. Accipe ali-

ud

ad eiusdem matteriæ, exemplum, ad cognoscendam Dei vindictam contra facinorosos.

Salamanticæ in hispania degebat Theologiæ studiosus quidam primæ nobilitatis, hic pristinæ castimoniæ, & pietatis oblitus, nocte magno periculo, & labore, parietibus transcensis, in quoddam Monasterium Sanctimonialium vsq; ad dormitorium peruenerat; ibi, sic permittente Deo, priusquā ad cellulam, quā animo voluebat, pedetentim perueniret, obijcit se illi spectrum specie viri grauis, & honesti, prolixo capillitio; & barba, lorum ingens in manu tenens, & nullo verbo facto, flagra minitatur. Venerat ad sacrilegium, incestum, & stuprum miser ille, scuto gladioq; probè armatus: stringit gladium; scuto se tegit, ictus uibrat, & vt sibi videbatur, latus aduersarij lorum subiens, multoties haurire, & brachia illi, lorumq; rescindere certò tenet, sed semper brachium corpori, lorum parti amputatæ subito iunctum apparebat. Tandem spectrum decussatim illi vtrumq; humerum sic viuenti bouē mortuum impegit (sic videbatur) vt miser in terram prolapsus, vix trepidus se fuga eripuerit, & domum reuersus, deprehendit ad modum crucis sibi in pectore, & in tergo, ad quatuor digitorum latitudinem, notā contusionis, rubore, liuoreq; mixtæ impræssam. Tumuit mox vibex, siue, percussionis signum, & cum intollerabili ardore, quasi vermiculare nescioquid, quod grauissimum cruciatum adferebat, miser sub cute sensit (& ne vanum visum putes) secundo tertioue die miserrimè vita functus est. Notent lasciui, quis nocturnarum ad stupra discursationum vtriq; fructus fuerit, vt discant Deum timere, & Virgines Deo sacratas, non violare, quàmq; inanis sit ista persuasio de gladij vibratione cōtra vim dæmonis, alia plurima huiusmodi exempla passim inuenies, legendo, de varia assumptione corporis spectrorum.

Miros effectus olim veteres Magis tribuerunt.
Caput VI.

Doctrina.

IOANNES Sabisbenensis. *a* Domino inquit permittente Magi per Dæmones Elementa concutiunt, rebus adimunt species suas: ventura plerunq; pronunciant: turbant mentes hominum: immittunt somnia, hominesque violentia duntaxat carminis occidunt &c. Saxo Gramaticus *b* apud Septentrionales scribit, Gigantes,

a lib. 1. Policratici. c. 10.

b lib. 1. Histor. Dan.

tes, Magosq; inauditi generis miracula diuersis præstigijs exercuisse,& per summam ludificandorum oculorum peritiam, proprios,alienosque vultus varijs rerum imaginibus adumbrasse,illicibusq; formis veros conspectus obscurasse, & alia mirabilia fecisse, vt supra de Simone Mago docuimus. Pithagoras *c* femur suum aureum ostentauit:carmine Aquilam cicurauit,cum qua frequens colloquebatur.Baianus *d* Bulgariæ Rex se quoties volebat in lupum, vel in cuiuslibet alterius bestiæ formam mutare cernebatur: interdum faciebat, vt à nullo videretur. Refert Glicas *e* de Simone Mago præter ea,quæ supra diximus,quòd cum aliquando à Cæsare perquireretur,terrore perculsus,alteri sua forma relicta, aufugit. Insuper, illum habuisse canem alligatum catenæ in limine domus deuorantem eos, qui ad Simonem iniussi adire conarentur: Canis verò Petrum intrare iussit,& humana voce Petrum adesse nunciauit. Vides Diuinæ virtuti,quæ erat in Petro, Diabolicam uim cessisse,& Cerberum adulatum fuisse Petro cui non poterat nocere. Numa Pompilius cœnæ opipare apparatum exhibuit, cum nihil domi obsoniorum habuisset. Ollerus, osse incantato, tamquam nauigio uastissima maria superabat, hoc ait Tritemius in Cronica Hersaugiensi;Ericus *f* Rex Gottorum, quocunq; uerteret pileum, inde uentum prosperum eliciebat. Apuleius ipse multorum testimonio Magus *g* scribit admiratione digna de duabus fœminis, & primo de hospita quadam Sagarum Regina, in sequenti exemplo.

c Pausa. li bro 1.

d Sabellicus lib. 3. Ennead. 2.

e parte 2. & p. 3. annalium.

f Saxo li. 3. Dan.

g lib. 1. de Asino aureo.

Exempla.

HAec superius citata, amatorem suum, quod in aliam temerasset,unico uerbo mutauit in feram Castorem, quòd ea bestia captiuitati metuens,se ab insequentibus præcisione genitaliũ liberat, ut illi quoq; simile,quod Venerem habuit in aliam,prouenìret. Cauponem quoq; uicinum, atq; ob id æmulum deformauit in ranam,& nunc,ait citatus, senex ille dolium innatans uini sui,aduentores pristinos in fæce submissus officiosis ronchis, raucus appellat.Alium de foro quendam,quod aduersus eam loquutus esset,in Arietem deformauit.Eadem,amatoris sui vxorẽ,quod in eam loquaciter probrum dixerat,iam in sarcinam impraegnationis,obsepto vtero,& repigrato fœtu perpetua damnauit prægnatione:& vt cuncti numerant,octo annorum misella illa, velut Elephantem paritura distenditur. Subiungit idem author *h* de Paphile:Maga primi nominis, & omnis carminis sepulcralis magistra

h lib. 2. de Asino aureo.

giſtra creditur,quæ ſurculis,& lapillis, & id genus friuolis inhalatis,omnem iſtam lucem mundi ſyderalis,imis tartari, & in vetuſtum chaos ſubmergere nouit; nam ſimul quemque conſpexit ſpecioſæ formæ iuuenem,venuſtate eius capitur, & illico in eum, & oculum,& animum detorquet:minus morigeros, & viles faſtidiens,in ſaxa & in pecua,& quoduis animal puncto reformat, alios verò prorſus extinguit.

Hæc omnia ſupradicta certum eſt præſtigiatoriè fieri, ſed ſancti,in Dei nomine,& in fide perfecta miracula, & mirabilia fecerunt,vt ait Apoſtolus, *i* Sancti per fidem impetum ignis extinxerunt,vt fecerunt pueri hebræi, *K* vt fecit Sanctus Franciſcus de Paula,& alij multi,attende ſequens exemplum, in quo cum fide, meritum quoque religioſæ obedientiæ reſpondet.

i Heb.11. verſ.34.
K Dan.3.

Scribit Scardeonius huiuſmodi. Accidit aliquãdo fortè vt Præpoſitus quidam Prædicatorum D.Auguſtini, apud Ieſuatos D.Columbini ſectatores ad prandium inuitatus,accumberet; qui amoris epulis; dataque loquendi venia, cæpit de Dominicæ Paſſionis merito copioſè admodum arroganterque diſſerere, tacitè exprobrans eis, quod profeſſionem trium votorum cum inter Cœnobitas connumerarentur,publicè,palamq; cum ceteris Monachis ſolita non profiterentur forma. Ad id Ieſuatorum Præpoſitus, homo Idiota ſanè, ſed prudens, & Deo dilectus argutè reſpondit. Vis,ait,Pater,quoniam in hos ſermones incidimus, vtrum ex noſtris fratribus vnus ita ſimplici Deo quodammodo oblatus, an comes iſte tuus publicè tria vota profeſſus, ſuperiori ſuo obedientiã exhibeat ſinceriorem? Annuit ille ignarus quidem, libens. Tum Ieſuatus,ad hunc noſtrum Marcum quamprimum conuerſus, qui ibi fortè accumbentibus miniſtrabat,ait. Marce frater,hi ſodales noſtri frigent,in virtute ſanctæ obediẽtiæ,adfer huc eis citò è coquina nudis manibus ardentes prunas, vt confeſtim calefiant, & ille haud cunctabundus(vt erat ad obedientiam promptus) nihil fore credens, quod fieri non poſſet, ſi ſub obedientiæ præcepto mandaretur,feſtinus nihil hæſitans è coquina ad menſam, ardentes prunas quamplurimas ambabus manibus iunctis, abſque vllo detrimento,aut læſione ſui portauit,vtrique eas porrigens ad frigus tollendum,quas iterum iubente Præpoſito, cunctis admirantibus,ad locum vnde detulerat, reportauit. Hinc Præpoſitus ille Dominicus vltra modum obſtupefactus comitem ſuum intuetur, quaſi idem eſſet illi ſtatim præceptum,at ille cognita re,nihil cũctandum ratus,quamprimum in hæc verba prorupit. Ne me quæſo reſpondit Pater iubeas tentare Deum, adferam ſi voles ignem

Theodor. lib.5. hiſt. eccl. c.21.

frou t folco,testula non manibus, at illi admirabundi ob tantum miraculum, hinc taciti intra se stupebant, hinc repentino comitis responso delectati, se mutuo inspicientes, subriserunt.

De pacto expresso, & tacito Magorum cum diabolo.
Cap. VII.

Doctrina.

Perationes magicæ omnes innituntur pacto per Magos cum dæmone inito, itaut, quotiescunq; voluerit Magus aliquid agere auxilio artis suæ, expræssè, uel implicitè teneatur à dæmone poscere, vt expacto concurrat: probatur per D. Ciprianum *a* dicentem, Magos habere fœdus cum dæmone, probatur per August. *b* cuius verba sunt hæc. Artes huiusmodi omnes, vel nugatoriæ, vel noxię superstitionis, ex quadam pestifera societate hominum cum dæmone, quasi pacta infidelis, & dolosæ amicitiæ sunt constituta. Probatur etiam Articulis parisiensibus, his verbis. Inire pactum cum dæmonibus tacitum, vel expræssum, Idolatria, siuè Idolatriæ species est: & intendimus esse pactũ implicitum in omni obseruatione superstitiosa, cuius effectus, non debet à Deo, vel à Natura rationabiliter expectari. Et sciendum est dæmones, non coactè, sed spontè accurrere ad hoc faciendum, quia graui odio hominem prosequuntur: nec putare debemus eos gratis accurrere, sed expectare prætium aliquod operis sui. Est autem conuentio hominis, & diaboli, qualis est duorum latronum quorum alter palam in sylua vagatur, alter verò latitat, excitatusq; certo sibilo, vel alio signo prioris, viatorem posterior dolosa sagitta, vel quoduis ictus transfigit, & necat, priore sæpè id nec vidente, nec sciente, in viatoris tamen mortem consentiente: priori Magus, posteriori diabolus similis est. Hoc pactum, dæmon potest vel præstare, vel fallere; ratione, & experientia probatur. Ratio docet dæmonem cogi non posse ab homine, vt stet promissis: Experientia docet mendacissimum esse, & decipiendi cupidissimum, & ideò rarò præstare quod policetur. Si aliquando stat promissis (quod sæpe facit) non facit coactus, sed spontè, ac dolosè, vt sic retineat sibi Magos deuinctos, & alios alliciat, & huiusmodi nugis vim istam inesse persuadeat.

a lib. de dupl. martyr.

b lib. 2. de doct. christiana c. 23.

Pactum igitur huiusmodi duplex esse solet, expræssum, videlicet, & tacitum. Expræssum fit ipsi diabolo in corporea aliqua for-

ma apparenti coram testibus,& fidelitas,ac homagium promitti-
tur; tunc enim aliquando diabolus loquitur,& auditur; sed non
videtur,& tunc paciſcens negat Creatorem ſuum ore,& diabolus
viciſim illi diuitias,& honores pollicetur. Aliquando fit per libel-
lum ſupplicem,quem diabolo præſentat. Aliquando fit per vica-
rium,ideſt, per Magum, cum paciſcens reformidat dœmonis aſ-
pectum,vel colloquium,& hoc pactum illud eſt,quod Grillandus e
vocat tacitum pactũ,quàmuis enim profeſſio hic fiat alteri, quàm
dœmoni, fit tamen expræſſè, & in dœmonis nomine. Fortaſſe ad
expræſſum pactum pertinet forma illa in exemplo fœminæ Ger-
manicæ,quæ obuerſo tergo ex balneatorio exiliens,dicebat,quan-
tum à Chriſto ſic ſaliendo recedo, tantum ad dœmonem magis
accedo. In omnibus eorum cum dœmone pactis, quædam ſunt
communia, quæ vndecim gradibus continentur,ſequentibus.

e queſt. 3. num. 7. & ſequen.

Primò abnegant fidem,& Chriſtianiſmum, obedientiæ Dei ſe
ſubtrahunt: Beatæ Virg. Mariæ patrocinium repudiant, & inſu-
per illam conuicijs diris inhonorant vocando illam ruffam,&c.&
attribuit ſibi Dæmon honores,vt notat Auguſtinus d contra Fau-
ſtinum cap.22.Quare Hyppolitus Martyr e ſcribit,quòd Dæmon
eos cogit,vt dicant, nego Creatorem cœli,& terræ,nego baptiſ-
ma,nego adorationem Deo à me præſtari ſolitam, tibi adhæreo,
in te credo,ideo Dæmon,vnguem illis in frontem inijcit, fingens
ſe Chriſma abradere,& baptiſmi caracterem delere.

d lib. 10. de ciuitate Dei capi 20. & lib. 20.
e libr. de conſumm. Mund.

Odies

O dies infausta, & amara horum scelestium, in quâ renuntiantes Deo, diabolo se dedunt, tunc enim incipiunt eorum dies mali, imò pessimi, dies laboris & poenalitatis. Eccles. 40. occupatio magna creata est hominibus vsq; in diem sepulturæ. Dies foetoris, calamitatis, & luxuriæ. Ezechiel. 16. in die ortus tui, non est præcisus vmbilicus tuus, & aqua non es lota in salutem, nec sale sa lita. Dies furoris, & superbiæ. Iob. 15. cunctis diebus suis impius superbit. Dies cruoris, & crudelitatis. Esai. 22. dies conculcationis, & interfectionis est, & Malach. 4. dies veniet succensa quasi caminus. Dies palloris, & fallaciæ, cum semper fallaciter agant. Iob. 17. noctem verterunt in diem, quia eorum vita peccatrix, quæ nocturna est, diurnam apparere faciunt. Dies indignationis. Hierem. 18. dorsum, & non faciem ostendam eis in die perditionis eorum. Dies separationis, quia separantur à bonis, vt mittantur in caminum ignis. Amos. 6. separati estis in diem malum, & appropinquatis solio iniquitatis. Dies tribulationis. Sophon. 2. dies iræ, dies illa, dies tribulationis, & angustię, dies calamitatis, & miseriæ; dies tenebrarum, & caliginis, dies nebulæ, & turbinis; dies tubæ, & clangoris, quia Domino peccauerunt. Dies desperationis. Prouerb. 24. si desperaueris in die angustiæ, &c. Dies percussionis, in die illa percutiam omnem equum in stuporem. Dies obliuionis. Isai. 23. Vlulate naues maris, quia vastata est fortitudo uestra, in die illa obliuioni eris, ò Tyre. Dies tandem combustionis. Iudith. 16. Deus in die iudicij uisitabit illos, dabit ignem, & uermes in carnes eorum, ut urãtur, & sentiant usq; in sempiternum, & Isai. 66. ignis eorum non extinguetur, & uermis eorum non morietur. Forma autem professionis sagarum, quam faciunt diabolo talis est.

Grillandus quest. 7. ex confessione unius Maleficæ refert sequẽtia. Hęc Saga sub spe uitæ omnia recensuit, quæ professio ipsa requirit, & recensuit singula illius capitula. Primum enim dixit, quod quando adducta fuit per illam eius Magistram ante tribunal Principis earum, qui est diabolus in forma Regis, præsidens in solio Maiestatis; instructa prius à Magistra quid factura erat, uenit, & oportuit primo abnegare baptismum, & omnia Christianæ fidei documenta relinquere. (Apostasia) Deinde Ecclesiasticæ Sacramenta cuncta proijcere, pedibusquè proprijs conculcare crucem, & imagines B. Mariæ Virg. & aliorum sanctorum. (sacrilegium) quamuis hæc vltima, non fiant coram eo, fiunt tamen alibi postea, satis est, quod ista promittant se facturas quàm primum feret occasio. (Professio). Deinde fecit obligationem, per so-

Forma professionis Sagarum.

lemnem stipulationem in manibus ipsius Principis, quę nouit, & promisit, quod perpetuò illi erit fidelis, & obediens, & omnibus eius mandatis parebit. (Votum). Deinde medio iureiurando tactis scripturis, super quodam magno libro obscuras paginas habente, præstitit homagium, siuè perpetuum uassallagium (iuramentũ fidelitatis) Et quod nunquã redibit ad fidem Christi, nec diuina præcepta seruabit, sed solum ea, quę per ipsum Principem erunt decernenda; & quod perpetuis futuris temporibus erit obediens illi, & ueniet, continuè, cum uocata fuerit ad ludos, & congregationes nocturnas, & quæ in eis, per alias mulieres fiunt, ipsa faciet, & quod etiam aderit sacrificijs illorum nocturnis, & solitas preces, & cultum adorationis præstabit. (Idolomania) Vota quęcumq; quæ ipsam præstare contigerit, pro uiribus adimplebit, & quoscunq; poterit alios ad eandem professionem adducet. (decretum obseruandum.) E conuersò autem ipse Princeps, egregia fronte, promisit eidem mulieri sic præsenti præstare perpetuam fœlicitatem, gaudia immensa, & uoluptates quascunq; in hoc mũdo habere desideraverit, & demum post hanc uitam, longè maiora munera consecuturam. Hæc ille.

Secundò, fictè quoque illos tingit lauacro noui baptismatis.

Tertiò, negato priore nomine, nouum illis inditur, ut Rouerensis Cuno, uocatus fuit Barbicapra.

Quartò, cogit abnegare patrinis, & matrinis, tam baptismi, quàm confirmationis, & nouos illis alios assignat.

Sed

Sed immolant etiam diabolo (quod peius est) carnes suę carnalitatis, per gulam panes suæ facultatis per auaritiam; fortitudinem, per superbiam: simplicitatem per malitiam hypocrisiæ: iucunditatem, per inanem gloriam: iniquitatem, per luxuriæ fœtorem, & infamiam: Idcircò, per hæc elongantur à Deo; discordant cum proximo: excecant lumen mentis: expugnant, & fatigant eorum corda, & aliorum: eneruant ius: turpe lucrum frequentant suscitant fallacias: infamant proximum ac illum in tormentis, per maleficia tenent. Sed vt omnia in peius ruant, per hæc illorum sacrilega facta, obnubilant cor nubibus ignorantiæ: obstruunt os vocibus insolentiæ: capiuntur retibus fraudulentiæ, & eorum corpora detestanda inuoluunt fluctibus violentiæ; sunt enim fallaces, & proditiosæ, loquaces, & garulosæ: tenaces, & glutinosæ: ardentes, & luxuriosæ: cautæ, & malitiosæ: leues, & curriculosæ; rebelles, & litigiosæ: nociuæ, & periculosæ. Quarè non immerito cōparātur Sui, per fœditatem luxuriæ: stercori, per vilitatem Infamiæ: Vrso, per insatiabilitatem áuaritiæ: Vento, per instabilitatem lasciuiæ: Scorpioni, per fallaciam malitiæ: Leoni, per superbiæ elationem: Draconi, per nequitiæ crudelitatem: Laqueo, per adherentiæ tenacitatem: Stillicidio, per discordiæ rixositatem, ideò tales absorbet infernus, infernus enim similis est ceruo, qui naribus absorbet serpentes de cauernis suis, ac ipsos deuorat, Iuxta Isidorum: sic diabolus, absorbet hos maledictos serpentinos, & venenosos de cauernis huius mundi, vt ipsos in vtero suo, idest, in Inferno deglutiat, & transportet.

Quin-

Quintò, dant Diabolo frustum aliquod uestimenti, quia Diabolus partem singularum rerum sibi studet uindicare: ex spiritualibus bonis, fidem, ac baptismum, ex corporalibus, sanguinem, ut
3. Reg. 18. in sacrificijs Baal, ex bonis naturæ, filios, ut demonstrabitur alibi ex bonis fortunæ, frustum uestis.

Sextò, præstant Dæmoni iuramentum super circulo in terram sculpto, fortasse, quia cum circulus sit symbolum Diuinitatis, & terra scabellum Dei, sic certè uellet eos credere eum esset Dominum cœli, & terræ.

Sep-

Septimò, petunt à Dæmone se deleri de libro uitæ, & scribi in libro mortis, & sic legimus Magos Auinionenses inscriptos libro nigerrimo.

O petitio damnabilis, & detestanda, quid hac turpius? quid hac detestabilius? quid hac odiosius? per hanc enim indurant in malo mentis uoluntatem; captiuant mētis libertatem: subiugant diabolo mentis dignitatem: occultant culpæ ueritatem: denegant cœli uoluptatem: procurant mortis grauitatem: aggrauant mentis agilitatem: obstinant cordis nobilitatem: frequentant casus necessitatem, & dissipant morum fertilitatem. Ecce quot mala in hac petitione faciunt, nec mirum est si à Deo despiciuntur: à Paradiso proijciuntur: à diabolo recipiuntur, & ab inferno transgluttiuntur, quia Infernus est propriè Cemiterium horum scelestissimorum Magorum, & facinorosorum hominum. Adde insuper uiperarum huiusmodi genimina, hoc genere petitionis, uoluntariè à diabolò expiscari pœnæ æternę, & insatiabilis, durationem, quia ibi perpetuò sunt cathenis illaqueati, ubi est clauis Diuinæ sententia, & ordinationis, quæ perpetuò ibidem eos includit. O pelagus inexaustum tormentorum, ab his scelestissimis, tamquàm fallacis amicitiæ diabolicæ sectatoribus, electum. Sed id non est mirandum, quia in hac uita associantur Angelo crudeli, de quo Prouerb. 17. Angelus crudelis mittetur contra eum, qui præcedit eos scandalosè, conducit malitiosè: impugnat uiriliter: accendit crudeliter: destruit sæuissimè: adblanditur sagacissimè: ministrat eis promptissimè, & sic eos diuertit à Deo callidissimè, ut sint tot Antichristi, cuius officium sicut erit Deum denegare; sanctos molestare: signa perpetrare: modicum durare; uitam fulmine terminare: sic isti Pseudochristi Deum negant, per inobedientiam, & rebellionem: sanctos, & bonos molestant crudeliter, eos tribulando: signa uidentur posse facere, quoad mundanorum, & fatuorum æstimationem, per fallaciam, & deceptionem: modicum tamen durare inueniuntur, per suæ corporalis uitæ præuentionem; & tandem fulmine atrocis supplicij infernalis perire, per damnationē. Ideircò dicitur. Ioan. 2. Antichristus est, qui negat Patrem, & Filium, negat, scilicet, malè operando. Imò dico quòd unusquisq; ... rum diabolus est. Io. 6. unus ex uobis diabolus est: quia, sicut diabolus habet naturā inuisibilē: malitiam immutabilē, habet etiam sæuitiam immitigabilem: sic verè isti peruersi sunt inuisibilis apparentiæ, ut patet, quia in occulto faciunt sua. Ioan. 3. qui malè agit, odit lucem. Sunt immutabilis malitiæ, obstinati in peccatis, quia in illis semper perseuerant. 1. Ioan. 3. ab initio diabolus pec-

cat.

cat. Sunt immitigabilis fæuitiæ, quia persequuntur crudeliter, pauperes,& vicinos. 1. Petri.5. Aduersarius vester diabolus, tamquam Leo rugiens, circuit quærens, quem deuoret, quia habent in mente malignitatem; in animo crudelitatem; in malignando rapacitatem; Ideò sunt diaboli, per patrem, quem imitantur; per fraudes, quas machinantur; per iras, quas operantur;& per pœnas, ad quas referuantur, pater enim diabolus eorum mentem indurat: visum obscurat: aurem obturat: & damna procurat.

q. de Arib.c.2. Octauò, pollicentur sacrificia, & quædam striges promittunt se singulis mensibus, vel quindenis vnum infantulum strigando, i. exsugendo, occisuras, vt refert Batholomæus Spineus.

Sic olim facere consueuerunt, qui sacrificabant filios, & filias suas dœmonijs;,& in aliquibus Indiæ partibus aliqui adhuc sunt, qui Idolis suis immolant,& sacrificat semetipsos: coram enim Idolo se occidunt, & sic pro Deo se mori dicunt. ò sacrificia verè diabolica, hæc enim sunt sacrificia superbiæ, sicut legitur. 3. Reg. 22. Adhuc populus in excelsis sacrificabat. Sunt sacrificia pigritiæ, vt est in psal. comederunt sacrificia mortuorum, quia pigri dicuntur mortui. Sunt sacrificiá iniustitiæ, de quibus. Sapien. 12. legitur, quòd odibilia opera faciebant, per medicamina, & sacrificia iniusta. Sunt sacrificia luxuriæ, de quibus. Sapien. 12. legitur, quòd Egiptij obscura sacrificia faciebant, hoc est, opera luxuriæ, quę sæpe volunt fieri in obscuro. Sunt sacrificia rapinæ, de quibus legitur. Eccles. 36. qui offert sacrificium de substantia pauperis,

quasi

quasi, qui victimat filium in conspectu patris, ecce quomodo sunt sacrificia diabolica. Sed quid mirum quòd sint talia, cum à fide apostatauerint? Sicut enim iuxta Senecam lib. de naturalib. quęstionibus, ranæ quandoq; in nubibus generantur, vel ibi à vento, vel turbine raptæ, eleuantur, & introducuntur, quæ tandem rupta nube cum pluuia cadere videntur; sic verè fit, quòd huiusmodi improbi, quos turbo diabolicæ impressionis in nube fidei apparenter sustulit non habentes stabile fundamentum, solent cadere, & fractis nubibus, ideſt, fidei liminibus, in qua videbātur manere, inde per apostasiam recedere, & inferius ad infidelitatem descendere, & vagari, hoc patet in primo Angelo apostatico, qui à nube cœlestis habitationis cecidit: in Adam, qui à claustris paradisi recessit: In Iuliano Apostata, qui nubē Ecclesiæ, & fidei dereliquit, & cum pluuia mundanæ voluptatis, inferius ad statum damnationis diuertit, dirusq; Christianorum persecutor factus, bella, & tribulationes contra Ecclesiam suscitauit: bene igitur legitur Prouerb. 6. quòd homo apostata, uir inutilis, graditur ore peruerso, terit pede, digito loquitur, prauo corde machinatur malum, & in omni tempore iurgia seminat.

Nonò, quotannis aliquid suis Demonibus Magistellis pendere tenentur, vt vel plagarum metum, vel earum quibus ex pacto sunt obnoxij præstationum, redimant vexationem, nec legitimum est aliquid, nisi sit atri coloris, vt refert Nicolaus Remigius. Lib. 1. de Monol. cap. 11.

Decimò, corporis alicui parti, modo huic, modo illi, Caracte-

rem suum, velut de lapide emptis mancipijs fugitiuis solent imprimere, quod est insensibile etiam, aut perforatum, vt per exempla patebit. Non enim omnes, sed eos tantum dæmon inurit signo, quos inconstantes putat fore: signum autem non est semper idem forma, quia aliquando est simile leporis vestigio: aliquando buffonis pedi: aliquando araneæ; vel catello, vel gliri. Nec minus in eodem loco semper inurit, quia in viris sæpe videtur sub palpebris, sub axillis, sub labijs, in humeris, in sede ima: fœminis autem in mammis, vel mulieribus locis, vt obseruarunt Daneus, & Godelmus. Et sicut Deus in veteri testamento signabat suos Circuncisione, in nouo verò, signo sanctæ Crucis, quod circuncisioni successit, vt aiunt Nazianzenus, & Hieronymus; sic etiam Diabolus, qui amat Deum imitari, ab incunabulis Ecclesiæ hæreticos illos, qui Magicis simul implicati sunt, certa insigniuit nota, vt docet Irenæus, e & Tertullianus. f

e lib. 1. ca. 24.
f libr. de præscript. aduers. hæret. post medium.

Vndecimò, sic signati promittunt complura, vt puta, se nunquã Eucharistiam adoraturos, iniurios se perpetuò, ac contumeliosos in B. Virginem Mariam, reliquosq; Sanctos, futuros, non verbis tãtum, sed & factis: conculcaturos quoque conspurcaturos, & confracturos quasuis Sanctorum Reliquias, ac imagines: Signo Crucis: aqua lustrali: sale benedicto: cereis, & reliquis ab Ecclesia benedictis, consecratisq; se abstenturos: confessionem peccatorum integram se nunquam Sacerdoti manifestaturos: istudq; cum Dæmone commercium silentio pertinaci obscuraturos, certis, & statutis die-

diebus ad conuentus, si possint aduolaturos, & quæ illic peragentur, non segniter obituros, denique quotquot poterunt Dæmonis seruitio adiuncturos. Et Diabolus vicissim pollicetur se illis semper præsto futurum, se in hoc mundo votis eorum satisfacturum, & post mortem illos beaturum.

Sciendum est etiam, quod Sagis hæc lex est perpetua, vt notat Remigius, g quando plures Sagæ simul conueniunt consilio perdendi aliquem, & irritum fit consilium earum Dei voluntate, quia fortasse ille, cui nocere volunt, commendat se quotidie Deo per orationes, munit se aqua lustrali, & tuetur se ab eorum operibus Diabolicis per sacramentalia, tunc contenditur inter eas, in quam earum cõe malum recidere debeat, vt impleant legem, quæ est; vt quod perperam in aliorum caput conantur, ac moliuntur, id in se admittere postea cogantur, quia nõ patitur Dæmon irrita apud eas esse sua consilia: & tunc res ad sortem reuocatur, & illa, cui luitio sorte obtigerit, pro omnibus noxam pendere cogitur. Hanc necessitatem Dæmon attulit Cattarinæ Præuotiæ; Cum enim eam forte libido inuasisset veneno perdendæ filiolæ, quam vnicam Michael Cocus eius vicinus sustulerat, atque id, & sæpe, & frustra aggressa esset facere (quia eam mater quotidianis orationibus, lustrationibusq; contra malas incantantium artes munitam habebat) tandem, vt hanc veluti prædæ frustrationem assiduè incubanti Dæmoni, cumulatiorem etiam reponeret, quem in cunis adhuc habebat infantem Odillum nomine, immisericors Mater veneno perdidit.

g lib. 1. de monolatria. ca. 15

In Froñẽ oppido.

Sed vt reuertamur vnde digressi sumus, quid inducat dæmonem ad pactum cum Maleficis, & obsequium, seu obedientiam huiusmodi assignatam, videtur esse quædam similitudo malitiæ Maleficorum, & dæmonis, quæ amicitiæ similem aliquam familiaritatem gignit, ex hac paulatim nascitur mutua confidentia, hæc gignit minoris in maiorem quandam præsumptionem, & audaciã quasi impetrandi, & in maiore, voluptatem aliquatenus præstandi, quod à fœderato imperatur, & ita fit, vt Maleficus Dæmoni cõfidat, cui se putat imperare, & Dæmon simulat se imperium agnoscere, vt bene, & diffusè ostendit Abbas Tritemius h Talia pacta cum Dæmone facta, vt plurimum sunt vana, & inania, nam Dęmõ nunquam fidem seruat, nec vllo promisso, se ligari putat, qui Christo ausus est mentiri, cum dixit, hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me.

h quest. 5. lib. 8. quæstionum.

Matthæi cap. 4.

Cypriano Mago pollicitus est fruitionem Iustinæ, & tamen nihil præstitit, quia à MENDACII PATRE VERITATEM EXPE-

CTARE SVMMA DEMENTIA EST. Vide Originem *i* Sed non solum vana, & inania sunt hæc pacta cum Dæmone, sed periculosa, & perniciosa supra modum, vt duobus exemplis nunc, alijs in locis pluribus docebo.

i lib. 1. cōtra Celsū.

Exempla.

THEODORVS Mailotius, vt refert Remigius, *l* Iuuenis amplissima familia natam Adolescentulam in Matrimoniū sibi dari petit, & illi eius potiundæ spes omnis est abscisa, & erepta (nam, & fortuna egens, atq; humilis, famulatusque mercenaria conditione, in qua tum erat ignobilis, & despicatus, nullam ve detegendi quidem amoris sui honestam satis rationem videbat.) Ergo, vt desperatis rebus, & ipsa se iam deferente expectatione; homines ad quod vis consilium se facilè conuertunt, ac vllo delectu fugienda, sequenda ve amplectuntur. Mailotius, Conseruum ex germania, cui audierat Dæmonem esse ad quæcunque paratissimum, adit, huicque, suam ægritudinem aperit, rogans, vt si quod ei remedium afferre potest, id ne grauatè faciat; ingrato enim nō iri locatum beneficium. Hanc Germanus occasionem libens accipit, vt cui ex pacto intra dies paucos necesse erat, vel se suo Dæmone liberare, atque expedire adducto alio, qui vt æs alienū istud in se transcriberet, vel ab eo obtorta ceruice necari, atque interfici (siquidem hæc ei pacto lex addita fuerat) Agendo itaq; ei negotio consequentis diei diluculum in clauso, atq; recondito quodam conclaui condidit, vbi vix dum se sisterant, repente patefactis foribus, se infert lepida, & liberali forma puella (hoc habitu Dæmon primum se ostendere volebat, ne Mailotius ad formidabilem eius aspectum exhorresceret) eamque sese prædicat, quæ illi nuptias, quas tantopere ambiebat faciles esset confectura, modo vellet in ijs, quæ esset præceptura obsequi: ac illi auidè, attenteque expectanti, quæ nam eius esset sententia; cœpit in primis dicere, vt furtis, crapulis, libidinibus, blasphemia, cæterisque, quæ animum inquinant vitijs temperaret, pietatem coleret, inopes facultatibus subleuaret, se ipsum bis in hebdomada ieiunio maceraret, solemnes, & quotidianas preces ne intermitteret, eaque sedulò omnia faceret, quæ Christianum hominem decet, & æquum est facere, istis enim omnibus si se vellet nuncupatis verbis obstringere, futurum, vt petitis Thalamis sine vlla difficultate, potiretur. Hæc sic eloquuta, ac constituto intra quem responsum auferret die, foras prodiuit. Mailotius, qui viderat tam sanctis, atq; honestis conditionibus

l lib. 1. dæmon. ca. 9.

bus tantum sibi beneficium obtendi, iam nihil cunctandum putabat, quin id gratus, ac lubens acciperet. Sed dum magis, magisq; in eam rem cogitationem intendit, atq; hic illuc variè inter spē, & metum impellitur, ex eius vultu, domesticus quidam Sacerdos conijciens aliquid subesse, quo sic distraheretur, cum blandè adortus, ac quid animo agitaret expiscatus, monitis suis peruicit, ne amplius ad colloquium vllum cum Dæmone descenderet: sicque frustratus sua expectatione Germanus, non longè abijt, quin ex pacti formula pœnas daret, non enim multis post diebus, equo plana, atque aperta via decidens, inque caput proruens, exanimis momento temporis repertus est.

Refert Ioannes Niderius, quòd in minori Basilea paulò ante præsens Generale Concilium, domicilium habuit, quidam vir malę vitæ, & fortasse de Maleficijs satis suspectus. Hic habuit filiam, quam in domo Iuueni cuidam nuptui tradidit, & tandem senex pater ægrotare cœpit, & ad filiam, & Generum, demonstrato quodam scrinio dixit, hoc vasculum non moueatis, alioquin vos pœnitebit, sed in loco stare permittite, vsq; post meum decessum, & ita breui vetulus mortuus est. Transacto autem tempore plurimo, nec filia, nec eius maritus magni fecit patris iussum, sed de domo priore in aliam domunculam transferentes, scrinium, quod satis modicum fuit portauit extra domum hospitium nouum versus, sed in ipso itinere tanti ponderis esse cœpit, vt in ipso viriles artus deficerent, & exinde pro adiutorio vxorem vocauit. Hæc autem vxor, an postea in domo scrinium aperuerit, vel alio modo incautè se circa vas habuerit, nescio, vnum constat, quòd in domum nouam cum infantulo, quem genuerant parentes prędicti venerunt, & ecce subito vxor velut rabida super cunas irruit, eum necare volens, quòd Maritus intuens vi Vxorem inuasit, ac eam à dęmone esse obsessam didicit, quæ cum exorcizaretur, minatus est dęmon, se non exiturum, nisi eam necaret, & ita factum est sub Exorcistæ manibus. Altera die Maritus per viam incedens publicè, casum, lapidis recepit inopinatissime de superiore parte cuiusdam canalis cadentis, & in facie cooperatione Dæmonis (vt videbatur) percussus est tam deformiter, vt vix homo videretur. lib. 5. formicarij.

Ecce quomodo Dæmon vltus est, fortasse, pactum initum cum illo sene, vt qui aperirent Scrinium, siue mouerent, necarentur, ab ipso. De his inclusis dæmonibus multa docet Crespetus, scilicet, quòd suis Dominis, aliquando, si sunt præsentes, quosdam esse Saturninos, alios Iouiales; alios venereos, alios mercuriales, &c. colendos certo ritu, statis vicibus noctu possessorem

suum.

ſtrum excitare, & nonnunquam niſi malum malint, ab eo alloquendos.

Reliquum eſt nunc, vt aliud referam exemplum, de Sagis retorquentibus mala tentata, & irrita, in ſeipſas, prout in doctrina dixi. *m* Catharina Præuotia ſuperius nominata proprio ore referebat ſequentia; Cum conſilium vna iniuiſſemus, ſcilicet multæ Sagæ, de faſcinando Freſentij Sutoris pecore, atque id neſcio quo facto impeditę nequiuiſſemus facere, patrandum nihilominus fuit aliquid, quo ſcilicet illi, qui eam veluti prædam certus expectabat aliqua ratione eſſet ſatisfactum. Sorte igitur experiri placuit, in quam hæc faba cuderetur: ducta eſt, & in Agnetem Eyſuuitz omnium nequiſſimam, flagitioſiſſimamque fœminam incidit, quæ nihil facti morata, atrocitatem alacri animo præſentibus socijs, viginti annorum proprio filio Petrus nomine, medicatam potionē propinauit, vnde non multo poſt, illi totum corpus prodigioſè diſtortum deprauatumque fuit. Hoc nimirum faciendum erat, vt à dæmone, qui nihil vnquam condonat, morte etiam duriora pateretur.

m In Freiſen 4. non. Septemb. 1589.

Sortilegi diris Imprecationibus, & factis petunt pluuiam, grandines &c. Cap. VIII.

Doctrina.

VEnti ſunt vapores frigidi, & ſicci, ex terris, & aquis per calorem reſoluti; aerem per ſui incorporationem fortiter cōmo-

mouentes, & impellentes. Ex pluralitate horum fiunt turbines, quæ nil aliud sunt, quàm diuersorum ventorum sibi in aere occurrentium mutua colluctatio, quo fit, vt aer valde turbetur, puluis eleuetur, & domus, ac arbores nonnunquam eradicentur, & euellantur. Ab his turbinibus deferuntur sæpius in terris, ad sata, & alia destruenda, grandines, qui nil aliud sunt, quam vapores ex frigido, & humido in aere generati, qui si circa terram generentur, tunc grando maior, impetuosior, & frigidior generatur, & per cõsequens, & maiora infert damna; quæ omnia si naturaliter generantur, mala in pernitiem nostram afferunt; possunt etiam dæmones, & eorum sequaces malefici, in fulminibus, tempestatibus, grandinibus, &c. potestatem habere, Deo permittente. Hoc testatur scriptura, Iob. 1. &. 2. vbi diabolus accepta à Deo potestate, fecit sabeos, boues, & Asinas ipsi Iob auferre, aliaq; mala, quæ scriptura commemorat, perpetrare. Vbi D. Thomas super Iob, ita scribit. Necesse est fateri, quòd Deo permittente possunt dæmones perturbare aerem, uentos concitare; efficere, ut ignis de cœlo cadat. &c. Verum hæc damna, quandoq; diabolus solus infert, sic disponente Deo, ad uindictam peccatorum hominum, & quandoq; concurrunt Malefici cum dæmonibus ad perpetranda mala, & libentius diabolus, concurrente Malefico, affectat hominibus nocere, quia, per hoc Deus magis irritatur, & inde maior facultas exoritur puniendi, & affligendi homines. Sed non omnes, quos uolunt, possunt Malefici offendere, ut alibi dictum, est, sed ut testatum reliquit Maleficus, eos solum lædere possunt, qui Dei destituti sunt auxilio; propter peccata mortalia, nec in eos possunt, qui signo crucis se muniunt. Modus autem, quo vtuntur ad hæc peragenda, præter eum; quem alibi docui, talis est.

Primo certis uerbis in medio camporum, uel in desertis, Principem dœmoniorum Luciferum implorant, qui aliquem de suis mittat, & percutiat à Maleficis designatum; deinde eidem dœmoni in biuio, pullum nigrum immolant, illumq; in aerem proijciunt, quem diabolus suscipit, obedit, & statim aerem concitat, non tamen semper in loca à Maleficis designata, sed iuxta Dei permissionem, grandines, & fulgura deijcit. Vnde legitur de quoddam Stadlio Malefico, qui quotiescunq; uolebat è uicinis agris tertiam partem frugum, uini, fœni, frumenti, ordei. &c. nemine uidente ad proprium pelliciebat; procurabat grandines uiuacissimas, & auras pestiferas cum fulminibus; In conspectu parentum, filios prope aquam ambulantes, nullo uidente, in ipsam proijciebat. Sterilitatem in hominibus, & iumentis procurabat; occulta alijs manifesta-

festabat: in rebus,& corporibus quibuscunq; modis lædebat. Infulminis nonnunquam, quem uellet,interimebat,ac multa alia pestifera procurabat,quando sic Deus permittebat.

Cum igitur dæmones sint spiritus nequissimi, humanæ naturæ hostes accerrimi,& sæuissimi,cupidissimiq; nobis nocendi, & possint tempestates mouere; hoc fit dupliciter, uel Deo permittente, ut uires angelicas exercere possit, uel Deo uolente. Permittit Deus, illos multa mala facere ad obstinatorum damnationem, ad peccantium punitionem,ad fidelium probationem,& exercitationem,uel ad Dei gloriæ manifestationem,ut tradit Ioan.Gerson.1. par.tractat.de erroribus circa artem Magicam. Procurat igitur diabolus, concitat,& mouet turbines,procellas, & diuersas alias tempestates,& calamitates,incommoda permulta,& infirmitates ex Dei uoluntate, tamquam minister iustitiæ Dei, & in hoc punitionis actu duas habet voluntates;prima est contraria Deo præcipienti,quia si posset hominibus nocere absq; hoc quod Deo obediret,faceret. Secunda est,ira,odium, & rancor homines flagellando.Fit tamē aliquādo vt huiusmodi punitio ex Dei voluntate, exequatur quādoq; à bonis,& quādoq; à malis Angelis. De bonis Angelis,irā,indignationē,& furorē Dei exequētibus multa sunt in sacris litteris testimonia Gen.cap. 19. de Angelis, qui Euerterunt Sodomam,& Gomorram. Item 4.Reg.19.de Angelo,qui de exercitu Regis Senacherib vna nocte occidit centū octoginta quinq; millia hominum propter blasphemiam Regis. Item tempore S. Gregorij,de Angelo percutiente,Romam,peste. De Angelis verò malis extant etiam in scriptura sacra multæ authoritates, quas citat Couaruuias lib.4.variarum resolut. cap.6. quia, vt dixi sunt vltores,& executores Diuinæ iustitiæ.Psal.77.misit in eos iram indignationis suæ, indignationē,& irā,& tribulationē, immissiones per Angelos malos. Narrat etiam Discipulus in sermone.105. in quadam Angliæ regione, innumeram nigrarum, magnarumq; muscarum comparuisse multitudinem, quæ paruo temporis spatio,segetes,herbas,arbores,& sata omnia,ad quinq;, & vltra,miliaria deuastauit, & corrosit, Incolæ autem cognoscentes id sibi accidisse propter eorum peccata, apprehensa vna illarum muscarum, viderunt in vna alarum scriptum, ira;in altera ala, Dei.

Experientia compertissimum est,Sortilegos non pluuiæ tātùm, grāndini,& ventis imperare,sed & fulminibus quoq; Deo permittente. Quare Andræas a Cæsalpinus Peripateticus ita scribit. Viri reperti sunt,qui non solùm grandines, sed & fulmina concitabant,

a In Dæmon.inuestig.ca.11.

bant, non tamen lædere posse fatebantur quoscunq; vellent, sed eos tantùm, quos Deus dereliquisset, idest, (sic reor intelligendū) qui per mortale peccatum Dei gratia excidissent: possunt insuper tenebras excitare; Vnde legitur apud Marcum Venetum *b* Tartaros adeo pollere Dæmonum præstigijs, vt tenebras cum velint, & vbi velint inducant, semelq; a latronibus hac arte se circumuentum, vix euasisse; Haitonus *c* quoque narrat, prælio inclinatam Tartarorum aciem à Vexillario Mago, qui præcãtatione tenebras hosti obscurissimas offudit, restitutam vicisse. Possunt fluuios ad tempus sistere: fontes venis exsiccatis durare: scopulos, & saxa nouis fontibus terra productis diluere: aquas dirimere, & in caput repellere, vt retrofluere videantur, quod suis temporibus accidisse *d* Plinius fatetur. Multa exempla refert Remigius *e* verùm ponam hic nonnulla alia.

b In peregrinatione Asiatica.
c In hist. Sarmatarum.
d lib. 2. ca. 103.
e lib. 1. ca. 25. & lib. 29. demon.

Exempla.

IN ditione Treuirensi Rusticus fuit, qui cum filiola sua octenni caules plantabat in horto, is filiam forte collaudauit, quòd apte hoc munus obiret: illa sexu, & ætate garrula iactat se nosce alia facere magis stupenda, pater quid id foret sciscitatur: secede paululum, inquit, & in quam volueris horti partem subitum imbrem dabo: miratus ille, age, secedam ait; quo recedente scrobem puella fodit, in eam immeit, lotiumq; bacillo inturbidat, nescio quid submurmurans, & ecce subito adest pluuia de nubibus in dicto loco. Obstupefactus pater, inquit, quis te docuit hoc? Mater, resp. illa; huius, & aliorum similium peritissima. Zelo incitatus Agricola, post paucos dies, inuitatum se ad Nuptias simulans, vxorem cum filia, festiuè nuptiali modo exornatas in currum imponit, in vicinum Oppidum deuehit, & Iudici tradit maleficij crimen supplicio expiaturas.

Habetur in Malleo Maleficarum, quòd, cum quæsitores quidam vellent periclitari in venefica muliere, quam forte in vinculis habebant, vera ne essent; quæ de sua in commouendis tempestatibus potestate sortilegi prædicarent, eamq; ob id manu sua misissent (nam tantisper dum in reatu manent, magicas vires omnes illis esse ademptas certum est) secedens illa in confertum arboribus locum ibi scrobem, quam manibus ipsa foderat, lotio impleuit, quod demum digito mouere non destitit, quoad ex eo suscitatus, atq. elatus vapor in nubem opacam concresceret, quam statim tonitrua, ac fulgures crebri intersecarent, maximo cum aspicientiū

G metu,

metu,ac formidine. Sed illa,bono estote animo,inquit,iam faciã, vt nubes hæc,in ea quæ voletis loca tota deportetur, quæ cum illi in propinquas solitudines designassent,cò subita ventorum vi, ac tempestate delata nubes properè in saxa,ac grandines desilijt,calamitate interim omni inter demonstratos,iussosque fines se cohibente,ac continente.

Ferè primo simile est sequens. Rusticus quidam Suauiensis querebatur vehementiùs de siccitate, qua tum laborabatur, conquerenti forte fit præsens eius filiola octo,vel decem circiter annorum & ait,si ita iuberet,agrum, in quo tunc vnà erant, se largo imbre statim esse irrigaturam: & cum pater dixisset se id percupere, illaq; paululum aquæ ad id sibi dari postulasset,ad Torrentem, qui in propinquo decurrebat,deducta est,vbi exagitata vnda, Magistri illius (aiebat) auspicijs, cui se mater addixerat,tantum illico pluuiarum Cœlo decidit, vt satis essent ei agro abundè irrigando, cæteris interim quaqua versum perinde, atque antea sitientibus.

f lib.1. demonol. ca. 25. Alexia Graniana Saga,narrauit (vt refert f Remigius) cum iisdem nubibus permixta vectaretur,ac forte præteriens,in eum peruenisset locum,unde despiceret ex municibus suis quendam equos pascentem,cui nomen erat Ioannes Vehon, ex improuiso astitisse sibi atra,ac prægrandi figura hominem,qui uelut obsequendi cupidus rogaret,esset ne aliquid illic,per quod illi rustico uellet malè esse, se in promptu habere unde illum ulcisceretur, & cum ipsa respondisset,sibi cum illo graues esse inimicitias, quod unicum filium olim in eius pascuis equitium habentem, penè uerberibus necasset. Eia,inquit ille,assentire modo,iam faxo, ne diutiùs id inultum ferat,ac dicto citiùs in sublime elatus,uel quo nulla queat intendi oculorum acies,illico fulmen cum ingenti flamma,ac fragore in subditos equos contorsit,ex ijsq; duos prostrauit,uidente,ac multum trepidante Rustico,qui uix triginta passus ab eo loco aberat,sicuti ipse est eloquio suo testatus.

g lib.5. bel. Neapolit. Iouianus Pontanus g refert, quòd Ferdinandus Neapolitanorum Rex, Marcos Oppidum, arci montis Draconis ad Massicorum montium exitum sitæ, subiectum, Andegauensium factioni fauens, arcta obsidione premebat, & defectu aquarum quasi ad deditionem compulerat: cum quidam impij sacerdotes Magicis artibus imbres elicere ausi sunt: inuenti enim sunt ex oppidanis, & obsessis,qui nocturnis tenebris, deceptis castrorum uigilijs, per asperrimas rupes furtim profecti ad litus,trahentes secum imaginem

nem crucifixi, maledictis illam prius, ac diro prosequuti carmine, post in mare execrabundi, immiserunt, cælo, mari, terrisq; tempestatem imprecantes. Quo etiam tempore, Sacerdotes quidam mortalium omnium scelestissimi, dum satisfacere profanis militū artibus student, ritum nefarium sequuti, vt huiusmodi imbres eliciantur; Asino pro ædis foribus constituto, tamquam agenti animam cecinere funestum carmen, post Diuina Eucharistia in illius os palatumq; iniecta, conclamatum Asinum funereis cantibus viuum tandem ibidem pro templi foribus humauere. Hic verò vix dum perfecto sacro obnubescere aer, ac mare agitari ventis cum cœpisset, diesq; medius offundi tenebris, ac nunc cœlum micaret ignibus, nunc lux omnino eriperetur, tonitru Cœlum terraq; horrescceret, volitarent euulsæ ventis arbores, discisaq; fulminibus saxa complerent auras fragoribus, prorupit e nymbis tanta pluuia, imbresq; tam validi, vt non Cisternæ modo colligendis aquis sufficerent, sed arentia saxa, rupesque exustæ solibus, torrentes unde quaque prolapsos diffunderent. Ita Rex, qui sola in siti potiundi oppidi spem collocauerat, spe frustratus, ad Sauonem vetera in castra rediit. Hoc exemplum, lector, ideo notare volui, vt monearis qui abusus in quasdam Regiones irrepserint, trahendi Crucifixi & Sanctorum imagines, In Germania, & aquitania ad impetranda commoda anni tempora, contra quos in Cantabria Martinus de Arles edidit librum de superstitionibus.

Quid possint Magi circa externa. Cap. IX.

Doctrina.

Nter Sagas & dæmones ea eſt lex præcipua, vt cum accedunt ad ludos ſemper aliquid mali noui patrati à ſuperiori conuentu oſtendant, quòd ſi à ſuperiore conuentu nullo ſe nouo ſcelere obſtrinxerint, non impune euadunt. Ne verò in hoc ſe ignorationis vlla excuſatione defendant, improbus earum Magiſter, ſingillatim de omnibus, quæ à ſuis poſtulat, ſcholas habet, præceptaq; tradit, veluti de frugibus inferenda calamitate: de immittendis in arbores, fruticesq; locuſtis, bruchis, Campe, limacibus, papilionibus, erucis, atque id genus infeſtis vermibus, quæ omnia deuaſtant, ſata, olera, fructus: Item de faſcinando pecore: de ſegetibus pelliciendis, labefactandiſque erugine, aut tabe quauis alia: de ſpargendis venenis, atque adeo, de perdendo quantum in eis eſt vniuerſo mortalium genere; vt vnumquodque horum ſinguli teſtatum ſua confeſſione reliquerunt. Helena *a* Armentaria *b* Anna Ruffa. Ioannes *c* piſcator. Coleta eius vxor. & plurimi alij quos breuitatis gratia omitto. Hæc Remigius libro 1. capit. 22. & alibi, vt eſt uidere apud ipſum.

a Duſæ prid. cal. Octob. 1586.
b Ibidem Cal. Octob anni 1586.
c Gerˑenil lei 4. nonas Maij 1585.
d in Eclog. Virg.
e in apolog.

Poſſunt præterea greges, & armenta perimere, quod faciunt ſparſo ueneno, uel exhibito, uel immittendo dæmonem in eorum corpora, & tunc ea præfocat, præcipitat, uel diſcerpit, Poſſunt meſſes, & fructus alienos aliò traducere, ut narrat Seruius, *d* & Apuleius,

Poſſunt quaslibet fruges, terreq; fructus perdere, & agris ſterilitatẽ inducere. Magi enim malo carmine, diabolum inuocant, ille fruges mox perdit, & anni prouentũ. Solent à diabolo acceptum puluerem minutum ſpargere; inde, erucæ, bruchi, locuſtæ limaces, Campe, & id genus, peſtes agrorum, & hortorum confeſtim enaſcuntur, & omnia deua ſtant, & depopulantur, ſata, olera fructus. Interdum hoc facto murium copiam excitant, qui ſtatim in terram ſe abdunt, & germina, radiceſq; conſumunt. Interdum iumentis furorem immittunt, à quo tandem iteratis aculeis, crudeliter interficiuntur. Interdum lupos ex caua arbore (ut uidetur) educunt, & in quod uolunt ouile immittunt, unde non niſi graui ſtrage illata reuertuntur. Hæc omnia in iudiciarijs confeſſionibus conſtant apud Remig. *e* qui cenſet tunc à diabolo non produci de nouo has peſtes, ſed undiq; celeriter ab eo collecta in [illegible] locum

e lib. 1. ca. 22. & 24.

locum unum congregari, quod quidem an possit facere, non est ambigendum. Lupos illos nocentes; & insidiantes gregi. verisimile videtur esse dœmones, qui specie lupina stragem faciunt. locustæ verò, mures, & alia id generis insecta, quia ex putredine, applicando actiua passiuis nasci possunt, censemus diabolum illa posse producere, tempore tamen ad id requisito, quod breuissimũ esse potest.

Ait Augustinus *f* Possunt igne domos consumere, vt contigit in quodam Oppido, sicuti suo loco dicemus, quod in Sueuia *g* anno 1433. fuit à quadam Saga concrematum.

f lib. 8. de Ciuit. Dei.
g Lycosti lib. de prodigijs.

Possunt

Possunt exhibere conuiuia, vel fantastica planè, vt exhibuit Scotus Parmensis, ex cuius epulis saturi, vt sibi visi Conuiuæ, mox fame vera cruciabantur: vel ex ueris cibis, sed sunt mali gustus, & odoris tetri, quia Deus non permittit, ut suaues cibos apponant *h* Sal, ut plurimum deest, sæpe panis, quia fortasse baptismo sal miscetur, & in Eucharistia pascimur uiuifica Christi Domini carne, panis speciebus siue accidentibus uelata. Possunt etiam Deo permittente & sal, & panem apponere, ac cibos sapidos, ut ipse Sagæ Iudicibus confessæ sunt, sed hoc raró fit. Quando Deus uult, possunt captiuos carceribus, & uinculis eripere motu locali tantum, & ad hoc opus est fractione; quód cum homines facere possint, cur non & dæmon; extat apud Tritemium narratio memoratu digna, pro ut inferiùs.

h Remig. li. 1. c. 16. ex iudicia riis confessionibus Sagarum.

Exempla.

SVperioribus Annis Treuiris affecta fuit ultimo supplicio maga, nominis notissimi, quæ in domus suæ pariete inserto Epistomio, lac omne uaccarum alienarum eliciebat, uidelicet, dæmon eas mulcebat, & celerrimè lac eò transportabat.

Rusticus quidam, ut refert Remigius, *i* apud Vegesos, nomine Desiderius Financius, si quando cum popularibus discumberet, pedibus aduolutum canem habebat, à quo demissa clam manu uenenum acciperet, quod deinde cui uellet infunderet, ex eoq; satis multos perijsse, priusquam illius fraudis in eum vlla transferretur suspicio.

i li. 1. c. 23.

Idem author *l* refert, quód Vuelsch Antonius rogatus: vt Sortilegorum Sodalitati hortum, quem apud domum suam habebat in noctis sequentis saltationes commodaret, primùm quidem negauit se id facere posse, quia dicebat sibi ea nocte peregre esse oportere, sed cum nihilominus pergerent rogare, atq, adeo pro suo iure instare, exorari quidem se sciuit, sed tamen sicuti ante causatus fuerat, aliò profectus est. Postero igitur mane domum reuersus, ac hortum forte ingressus, eum passim campis, ac limacibus depastũ reperit, ipsisque bestiolis etiam nunc oppletam vndequaque horti aream, quod tamen tacitus tulit solita scilicet nefariæ illius sodalitatis vestigia agnoscens.

l li. 2. c. 21.

Anno Domini 1323. Fridericus *m* Dux Austriæ, qui contra Ludouicum Bauarum Imperator delectus erat, inter Oetingam, & Moludorphum magno prælio victus. Ludouico traditus, qui in Arcem munitam eum asseruandum misit. Magus interim quidam Lu-

m In Chronic. Hirsaugien.

Lupoldo fratri eius in Austria promisit se sua arte Fridericum incolumem eductum vnius horæ spatio, si digna sibi merces numeraretur. Dux liberaliter promisit. Ergo Dæmon ad Fridericum ablegatus auolat in Bauariam, formaq; peregrini assumpta custodiam ingreditur, inquiens, si ex captiuitate vis liberari, hunc equum ascende, & te in Austriam ad fratrem tuum Lupoldum incolumem perducam: Cui Dux, quis es tu; ad quem ille, noli interrogare quis sim, quia nihil ad rem, sed ascende hunc equum, quem tibi exhibeo. Hic, cum Ducem etiam audacissimum horror inuasisset, & se signo sanctæ Crucis muniuisset spiritus cum nigro equo disparuit, & vacuus ad mittentem reuersus est, à quo interrogatus & increpatus cur non adduxisset captiuum, rei ordinem gestæ narrauit.

Ollerus Magica arte apud Suecos, armis clarus euasit; adeo vt Diuinitatis opinionem sit adeptus, authore Saxone Grammatico, n qui de Oddone Danico pirata sic scribit lib. 5. Absq; naui fretū perlustrans, hostilia sæpe nauigia concitatis carmine procellis, euertit. negotiatoribus infestus; clemens agrestibus. Inito cum Normanis Conflictu, ita vi carminum hostilem hebetauit aspectū, vt Danorum districtos enses eminus radios iacere putarent, cominus verò ne ferrum quidem vagina exstractum visu excipere poterant, victa quippe fulgore acies præstigiosæ coruscationis impatiens erat. De Tartarorum contra Polonos memorabili victoria Cromerus o his sequentibus. n l. 3. Dan.

Poloni Tartaros Anno Christi 1240. ad Legnitiam commisso prælio grauiter urgebant, & fugientibus instabant. Erat in extremo Tartarorum agmine inter alia signa Vexillum insigne, cuius pictura X. litteræ figuram præseferrebat, in cuspide uerò figura erat tetra nigraq; capitis humani barbati. Id Vexillum cum Signifer vehementius quateret, fumum, atque nebulam densissimam, & fœdissimam exhalabat. Ea nebula non modo aspectum barbarorum Polonis adimebat, uerum etiam odore teterrimo eos necabat, incantationibus id quibusdam Tartari fecerant, quibus iuxta ariolationibus, diuinationibusq; cæteris, cum alias, tum in bello plurimum utuntur, ex humanis etiam factis, de futuris euentibus coniectare soliti. Barbari, ubi Polonos trepidare senserunt, cohortati sese inuicem, impressionem in eos faciunt, perturbatisque ordinibus, magnam cædem ediderunt. Tantus eo prælio Christianorum numerus fuit interfectorum, ut singulis singulæ aures à Tartaris præcisæ, nouem ingentes saccos expleret. o In Anastasio li. 8. histor. Polon.

Chinenses Normam Virginem pro sancta colunt, de hac scribit

Gon-

p Lib. 1. hist. chin. cap. 2. Gonzalnus p Mendoza, eam hunc cultum Magicis artibus adeptam fuisse. Nam cum quidam Dux belli, Compo nomine Regis iussu Classem in quandam insulam duceret, is nulla ui anchoras soluere potuit ad nauigandum; tandem aduertit nauis ultima parte inopinam Noemam assidere; accedit uenerabundus, & opē, consiliumq; implorar, illa refert, nisi se ductrice Chinenses uictoria non potituros. Vnā ergo proficiscitur, & hostes Magicis præstigijs fidentes, maioribus præstringit. Illi Deo in mare fuso, quasi Classis incendio absumeretur, oīa fictitijs flammis inuouebant. Noema estinguebat, & similia eorum ludibria pellebat arte efficatiore; adeo ut, cum oīa in cassum conati se uiderent, uictos se professi Compo dediderint.

Pergamenses etiam olim conati sunt se Magicis artibus obsidione liberare, irrito conatu operam luserunt, vt narrat Paulus Diaconus q.

q lib. 20. rerū Romanarum. Tempore Leonis Isauri, Masalmas Princeps Saracenorum Pergamum nullo negotio occupauit, quamuis Ciues freti Mago quodam horrendū Diabolo sacrificium immolassent, secta prægnante fœmina, & fœtu viuo extracto, & in cacabo elixato, cunctisq; bellatoribus manus dexteræ manicam tam impio sacrificio funestantibus. Author Theophanes.

r in hist. Boemi. Vratislaus Lucensis Dux (verba sunt Aeneæ r Siluij) Vratislauiæ Conditor, bellum contra Gremozislaum Bœmiæ Ducem nepotem suum susceperat, ibi mulierem fuisse tradunt, quæ priuignum bello periturum, Vratislaum in pugna casurum, maioremq; populi partem cum eo interituram, prædixit, posse tamen euadere Iuuenem, si sibi pareret. Adolescenti imperata facturum respondenti iussit, vt primum, qui obuius fieret, occideret, mox gladio inter priores equi pedes cruce in terra facta, & de osculata, vtrisque auribus prius occisi abscisis, & in pera reconditis, fugam maturaret: pugna in campo, cui Tusco nomen est, commissa, cæso Vratislao, adolescens, qui nouercæ paruerat, domum incolumis effugit, sed vxorem, quam valde amabat interemptam reperit carentem auribus, pectusq; confossam, sic quas hosti amputauerat aures, coniugis suæ fuisse stupens, tristisq; cognouit. Digna profecto merces consultæ de victoria Sagæ, fortassis, & vxor Venefica fuit, & se prælio immiscuit, quod solitæ mulieres Boemæ, vel Dæmon per imaginem lethalem in prælio exhibitam, domi interea, miseram ijsdē vulneribus mulctauit.

An

An Dæmon possit verè ditare suos. Caput X.

Doctrina.

Egitur *a* Stuphium Magicis pecunijs exercitum stipendiasse. Scribit Psellus *b* nihil eorum quæ Diabolus promittit, ex se præstare illum posse, sed visu tantum inania suis cultoribus præbere. id si de eo, quod facere solet loquatur verum est, si autem de eo, quod facere potest, omnino falsum. Imò dico, quod Diabolus, si Deus permittat, & ipse velit, potest ditare suos: item, si Deus iuberet, & ipse nollet, quia inuitus Deo cogeretur obedire, sed nec nisi raro Dæmon vult, nec Deus vnquam iubet, permittit verò non nisi rarissimè. Dœmonem nolle patet, quia vidimus eum suos plerunq; ludificare, & licet paucis aliquando paucas, & veras largiatur pecunias, vt Treueris fecerat Doctori Vlaet decipit tamen, vt plurimum inani spe, & specie, quod multis exẽplis confirmat Remigius, *c* testis oculatus. his verbis.

Seneel Armentaria, *d* accepta dono à Dæmone, vt sibi videbatur pecunia, gestiens domum properè redijt; vt eam numeraret, sed excussa crumena, nihil nisi testas, & carbones reperit. Catarina Metensis *e* stercus suis. Claudia Morelia *f* Benedictus Drigeus *g* Dominica Petronina *h* Ioanna à Banno, *i* cum numũ aureum carta inuolutum in via reperisset, sicuti Dæmon euenturũ prædixerat, & eum cupidè marito ostentaret, aduertit tandem, non sine pudore pro auro nactam se calculum ferrugineum, qui etiam contactu primo, facile in frustra desilijt; reliquæ arborum folia loco numorum acceperunt. Catarina K Russa agnoscit se tres numos semel ab eo sine fraude accepisse.

Hæc exempla libenter citaui, quia fide publica Notariorũ sunt stipata. Plurima etiam alia possem ad hoc describere, quæ tamen censeo prætermittenda, cum hæc sufficiant.

Lauren. Ananias, *l* cur nolit Dæmon suos ditare causam reddit aliam. Malos genios esse deditos auaritiæ, & Thesauros, ac pecunias huiusmodi asseruare Antichristo filio perditionis, vt ei ad sumptum sufficiant, idq; Dæmonem Ariolo cuidam respondisse, quamuis Dæmoni, vt mendaci minime sit credendum, res tamẽ à vero parum distat: certior tamen causa erit, si dixerimus Deum id nec iubere vnquam (quia non cooperatur ad malum) nec nisi raro permittere; imò, quibus spondet Dæmon diuitias, dignitates,

a In tanqualibus Boiorum.
b C. de collationibus auri, & virtutis.
c lib. 1. de monolatriæ ca. 4.
d Du sę. prid. Calẽ. Octobris. 1586.
e Dusæ pridi. non. Nouemb. 1586.
f Seræ 3. Non. Decembr. 1586.
g Haraucuriæ 18. Calend. Ian.
h Pangei 13. Calen. Nouemb. 1586.
i Manerij 3. non. Iulij 1585.
K Velleæ ad Mosellã 5. Cal. Augusti 1587.
l lib. 2. de natu. Dæmonum.

honores, Principum gratiam, nihil esse vilius, abiectius, egenius, odiosius: & si ante diuites erant, fiunt pauperes: si pauperes, numquam ditantur. Et qui arte sua thesauros quærunt contra leges humanas persuasione Diaboli, vt est videre leg. 1. C. de thesauris, tum eos, vel metu exanimat, vel crudeliter præfocat. Andreas Theuetus, *m* narrat ab oculato teste se accepisse de Græculo quodam Macriano, eum dum in Paro insula thesaurum quæreret, à terra absorptum. Similia quædam in Anastasio refert Cedrenus, & alij alia plura, vnum inter alia scribam admiratione haud indignum.

m lib. 1. cosmog. c. 1.

Exempla.

Circa annum Christi 1520. Basileæ, quidam Sartor ingenio simplex, voce balbus, incertum qua arte criptam illam, quę Augustæ Rauracorum patet ingressus, & vlterius quam vlli alij vnquā patuerunt progressus, miranda quædam spectra referebat. Cereo consecrato accenso in criptam descendens, primo per ferream portam se transiuisse aiebat, inde ex vna camera in aliam, atq; etiam in hortos pulcherrimè virentes: in medio aulam magnificè ornatam spectari, & formosissimam Virginem auro diademate caput cinctam, crinibus solutis, infernè in horridum serpentem desinentem, à qua manu ad scrinium ferreum deductus fuerit. Scrinio duos molossos nigros incubare, & terribili latratu accedentes arcere, at Virginem minabundè similiter eos compescere, tum clauium fasce, quem collo alligatum gestaret, soluto, arcam aperuit, & omnis generis numismata aurea, argentea, ærea deprompsit, quorum non pauca liberalitate Virginis ex ipsa cripta se retulisse ostendebat. Addebat Virginem narrare solitam, diris imprecationibus sese, cum Regio esset orta natali, iam olim deuotam, in tale monstrum mutatam fuisse, neque aliam salutis recuperandæ rationem superesse, quàm si ab illibati pudoris adolescẽte ter deosculata fuisset, tunc enim formam pristinam sibi restitutam iri, & liberatori dotis nomine Thesaurum omnem, qui eo loci lateret, concessuram. Affirmabat etiam, bis sese Virginem deosculatum, bis tam horribiles gestus in ea præ gaudio speratæ liberationis obseruasse, vt sibi, ne viuus ab ea discerperetur, metuendum fuerit. A quibusdam Nepotibus inganeum deductus, nunquam postea aditum ad criptam inuenire potuit, nec dum ingredi.

Stūphius in chron. Heluetiorum.

Quis non deprehendit illusionem? Iuuenis ille mentis non benecompos, vel Magus, illa de genere lamiarum Dæmon osculum pe-tebat.

tebat, deuoratura post tertium, non permisit Deus: canes illi duo, alij Dæmones vel veri, vel fictitij Thesauri custodes, numismata quædam forte vera, & Deo permittente data.

Post aliquot annos alius Ciuis Basiliensis eandem criptam ingressus, vt familiæ suæ paupertatem leuaret, nihil præter cadauerum humanorum ossa inuenit, & subito correptus horrore, festinus egressus, intemperijs actus fuit, donec transacto die tertio miserrime interijt. Idem Stumphius supra, & Rhenan. lib. 3. Germanorum.

Paucos ante annos quidam Prior Marguline cum duobus socijs, fossam quandam in Spelunca Regis Salai prope puteolos, Thesaurorum causa ingressus, miserè interijt, nec an plius visus est, iuxta *n* Villamontium.

Andreas *o* Cisalpinus scribit hæc, Thesaurorum quidem indagatores per Magicas facultates multos nouimus, sed qui assequuti fuerint, compertum non habeo.

Pisis tentauerunt quidam nostris temporibus effodere, sed rei difficultate victi ab opere cessarunt.

Tandem anno elapso, locum, in quo Neronis ædificia extitisse ferunt, hodie autem sacris Virginibus dicatum effodere cœperunt vbi erat ingens Pini arbor, sed à Dæmonibus adeò infestati sunt, vt præ timore, ab incæpto opere desistere coacti fuerint, quo tempore multæ ex Virginibus locum habitantibus à Dæmone obsesse sunt. Quid mirum, si hanc thesauri illicitam scrutationem in suo solo fieri permiserant? ideo puniuit eas Deus in hoc seculo, vt in futuro parceret. Paulus Grillandus *p* præ cæteris acuratius scripsit.

n Lib. 1. itinerarij sui. c. 23.
o In sua dæmonũ inuestigat. c. 12.
p libr. de sortileg. q. 3. nu. 12

An possint Magi aliqua sensibilia mixta arte sua gignere. Caput XI.

Doctrina.

NIMALIA imperfecta, vt muscas, vermes, ranas, & huiusmodi insecta, & alia quæ ex putrefactione nascuntur, possunt producere celeriter, non creando, sed actiua passiuis applicãdo, hæc est opinio D. Augustini, *a* quem sequuntur Theologi. Solent hæc producere Magi, ex pacto, per Dæmonem actiua passiuis applicantem, nam ipsi Magi plerunque nesciunt quomodo ista gi-

a lib. 3. de Trinitate cap. 7. D. Bonau. & alij in 2. d. 7. D. Tho. 1. p. q. 114. ar. 4.

gnantur, & causas ignorant, vt quando Diabolus dat sagis parum pulvis, cuius in aerem iactu, nascuntur diuersæ species locustarũ, brucorum, murium, erucarum, & similium animalculorum. Posset etiam Dæmon talia iam producta, in locis remotis, vbi nata videantur souere, alere, & respirare facere, vtpotè inter saxa, in quibus non rarò imperfecta nasci consueuerunt, muscæ, mures, & similia, & hoc crediderim contigisse in canibus illis, quorum mentio fit à Guglielmo Neubrigensi *b* his verbis;. Dum in quadam lapidicina petra igens ferramentis finderetur; apparuere duo canes capacem sui in eadem petra capacitatem replentes absq; omni, spiraculo (intellige perceptibili) videbantur autem esse ex eo canũ genere, quos leporarios vocant, sed vultu truces, odore graues, pilorum expertes, & vnus quidem eorum, vt dicitur, citò defecit. Alterum verò stupendæ, vt aiunt edacitatis Henricus Vuintoniensis Episcopus diebus plurimis in delicijs habuit: hos igitur canes, qui nisi ex prolifico semine non credo potuisse generari, potuit Dæmõ ex materno vtero callidè educere, & eductos ibi occultasse. Possunt quoque Dæmones producere quædam insolita monstra, quale illud in Brasilia, altum palmos 17. tectum corio lacertæ, mammis prætumidis, brachijs leonum, oculis rigentibus, & flammeis, scintillantibus simili lingua, *c* qualia fortè monstra, quæ in Saxoniæ syluis, semihumana facie, capta anno 1240. *d* Nisi fortassis illa sint ex nefario hominum, ac ferarum coitu nata, quæ monstrorum plurimorum est origo indubitata. Sic enim peperit olim bello Marsico Alcippe Elephantem *e* Sic anno 1278. apud Heluetios alia leonem *f* Sic anno postea 1471. quædam Papiæ cattum, Brixiæ canem alia. Sic 1531. Mulier Augustæ Vindelicorum eodem partu enixa primo caput humanum membranis inuolutum, mox serpentem bipedem, tertio porcum integrum. *g* Quæ varia huiusmod leguntur apud recentiores. *h* Illud superat admirationem reliquorum, quòd Castanneda retulit in Annalib. Lusitaniæ.

b libr. 1. Hist. Anglorum c. 28.

c Anan. li. 4. de natura dæmonum.

d Lycost. de prodig.

e Alex. ab alex. lib. 2.

f Stumphius in chron. Heluetiorum.

g Lycost. vbi sup.

g Cardanus. li. 16. de varietate Lemniũ li. 1. de occultis nat. mirac. c. 8.

h Vide Torquẽ dam horti floridi die 1. pag. 1.

Exempla.

MVlierem ob quodam crimen in insulam desertam naui deportatam, cum ibi exposita fuisset, eam Simiorum, quibus frequens locus, agmen circumstetisse fremebundum, superuenisse vnum grandiorem cui reliqui loco cesserunt, ab hoc mulierem blãdè manu captam, in antrum ingens abductam, eique & ipsum, & cæteros copiam pomorum, nucum, radicumque variarum apposuisse,

fuisse, & nutu, vt vesceretur, inuitasse, tandem à fera coactam ad stuprum, facinus hoc multis diebus continuatum, adeò vt duos ex fera liberos susceperit, ita miseram victitasse per annos aliquot, Donec Deus misertus, nauem eò Lusitanam detulisset, cumq; milites in terram aquatum ex proximo ad antrum fonte, descêdissent, abessetq; forte Simius, fœminam ad inuisos diu mortales accurrisse, & accedentem ad pedes supplicasse, vti se facinore, & calamitosissima seruitute eriperent, assentientibusq; & casum miserantibus illis, eam cum ipsis nauim ascendisse, sed ecce tibi Simium superuenientem inconditis gestibus, & fremitibus Coniugem, non coniugem reuocantem, vt vidit vela ventis data, concito cursu de liberis vnum matri ostendit, minatur ni redeat in mare præcipitaturum, nec segniter fecit quod fuerat minatus, tum recurrit ad antrum, & eadem velocitate ad litus rediens, ostendit alterum, minatur, & demergit, subsequitur, & ipse furens, tamque diu nauem natatu insequitur, donec vndæ natantem vicere. Rem tota Lusitania teste notissimam, & à Rege mulierem Vlisiponæ ignibus cõdemnatam, quorundam precibus vita impetrata, lethum cum claustro perpetuo commutauit. Miraris lector? En tibi Saxo Grãmaticus cum duobus magnis Vpsalensibus Episcopis. Narrant Gothigi Reges ex vrso, & Virgine nobili originem ducere, & Ioannes de Bartos Pegusianos, & Sianitas Indiæ gentes, à cane, qui cum muliere corpus miscuerat.

Verum ego horum minimè sum credulus, cum homo hominẽ generet, & si quid horum sit verum dicam quòd Dæmon incubus calidum horum animalium semen illis infuderit, & quòd dicitur de Regibus Gothorum, putarim hoc dicendum, quòd Dæmon in ferarum talium effigie fæminas compresserit, quòd hoc possit, docebit sequens exemplum & subsequens postea capitulum.

In Belgio fuit nefarius quidam, qui Vaccæ se commiscuit, post visa bos pregnans, & post aliquot menses edere masculum fœtum, non vitulum, sed puerum: Adfuerunt plurimi, & de matris vtero cadentem conspexerunt, leuatumq; de terra nutrici tradiderunt. Adoleuit puer, baptizatus, & institutis Christianæ vitę præceptis, pietati se addixit, & pro patre seriò pœnitentię vacat operibus, homo quidem perfectus, sed qui sentiat in animo propensiones Vaccinas pascendi prata, & herbas ruminandi. Quid de hoc sentiendum? non ne hominem esse? plene crediderim, sed ex Vacca matre natum, nego. quid ergo? Diabolus peccati illius gnarus, & impulsor mox vaccam prægnantem fecit videri, cum voluit, aliunde in-

infantem surreptum attulit,& Vaccæ parturienti, quæ vento grauida erat,puerum sic supposuit,vt à Vacca nasci videretur.

An verum sit, quòd Dæmones fiant succubi, & incubi, & an ex tali concubitu possit sequi generatio.
Cap. XII.

Doctrina.

Olent Malefici,& Lamiæ cum Dæmonibus, illi quidem succubis, hæ verò incubis actum venereū exercere, communis est hæc sententia patrum Theologorum, & Philosophorum doctiorum, & omnium ferè sæculorum, atque nationum experientia comprobata. Plato in Cratylo,Philo, Iosephus, & vetus Sinagoga.D. Cyprianus. D. Iustinus martyr.Clemens Alexan. Tertullianus, *a* & alij,qui in eo quod voluerunt Dæmones posse cum mulieribus rem habere,optimè senserunt. Solidior ergo adhuc probatio huius sententiæ sumitur à D. Hieronymo in cap.6. ad Ephes. & D. *b* Aug. quem communis Theologorum schola, cum D.Isidoro lib.8.sequitur,& pro eadem pugnat Bulla Innocētij 8. Pontificis contra Maleficos.

Hæc probantur ratione; quia Dæmones possunt defunctorum corpora assumere, vel de nouo sibi ex aere, & alijs elementis ad carnis similitudinem palpabilia effingere, possunt illa ad libitum mouere,& calefacere. Si ergo possunt, quem natura non habent sexum artificiosè exhibere, & viris specie fœminea, fœminis specie virorum abuti, & has subijcere, & illis se substernere: possunt etiam aliunde acceptum semen adferre, & naturalem eius emissionem imitari.

Addo, quòd potest ex huiusmodi concubitu Dæmonis incubi proles nasci;quare ad huius rei declarationem,sciendum est,quod potest Diabolus semen aliunde acceptum, vt puta, à somniante viro illuso,deferre,& sua agilitate,rerum naturalium peritia, calorem prolificum in semine quantumuis subtilis,& aereus sit,ac facilè dissipabilis,conseruare, & illud, quo momento ad concipiendum mulier optimè est disposita,tum illud matrici sic infundere, vel naturali vi attrahendum exhibere,& muliebri semini commiscere. Veruntamen illud est,quod non possunt Dæmones vi sua,& ex propria substantia,more animantium generare; ratio est,quia nec habēt inter se vllam indiuidui,vel speciei multiplicationem, nec vllum semen,ne dum prolificum quantumuis tenue. Et quo-

modo

a Videte hos citatos apud Sixtū Senen.lib.5. Bib.sac.an nota.77.& Pamelliū ī error.Tertul.annot. 1.adde Plethonē.lib. de mirabil. & longæuis. Peteriū libro 8. in Gen.d.1.

b lib. 15. de ciu. Dei cap.23.

c Alex. de Alex 1. p. q. 78. D. Th. D. Bonau. Scotus.Durādus Gabr. in 2. dist. 8.

modo proprium semen habere possunt, cum semen sit substantiæ corporeæ viuentis pars, & residuum cibi optimè concocti, iuxtà Simposianum in problematibus, Dæmones verò sint substantiæ incorporeæ? Dicimus ergo, ex concubitu incubi cum muliere aliquando prolem nasci posse, & tum prolis verè patrem non esse Dæmonem, sed illum hominem, cuius semine Dæmon abusus fuerit. Accedunt plurima exempla à multis narrata. Hunnos ex Arlunis Strigibus Gotthicis, *a* & faunis natos Chieza scribit, *b* in hispaniola solitam Corocoton Dæmonem misceri mulieribus, & ex eo natos, bicornes nasci. Xacam suum Iapones talem esse volunt; nec desunt, qui Lutherum in hanc Classem retulerint. *c* Et ante decennium in primario Brabantiæ oppido, punita fuit mulier, quòd ex Dæmone peperisset. Reliquum est nunc, vt respondeatur rationibus in contrarium adductis.

Remigius ponit primum argumentum, quod est tale. Dæmon, & homo specie differunt, ergo ex hac copula non potest sequi proles. Respondetur cõsequentiam esse nullam, tum quia ex equo, & asina, & alijs specie discrepantibus animalibus nascuntur Muli, Caneslupi, Leopardi, Pantheræ, &c. tum quia generatio hic non tribuitur Dæmoni, sed homini, cuius est semen, vt ait D. Tho. *d*

Secundum argum. est tale. Dæmon est expers vitę, & origo mortis, ergo nequit esse author, & origo actus vitalis. Resp. vim hanc vitalem non inesse Dæmoni, sed ipsi semini, sicut vis calefaciendi, non inest scipho propinanti, seu tubo fundenti, sed ipsi vino. Vide D. Thomam supra. & Sprengerium. *e*

Tertium erat huiusmodi. Semen quòd Dæmon infundit, Sagæ fatentur esse frigidum, & nullam afferre voluptatem, sed horrorẽ potius, quare, nec poterit inde generatio sequi. hæc est ratio Marci Ephesij, & confirmata a Remigio confessione Sagarum, dicentium, omnem voluptatem abesse à tali copula, imò summum dolorem se percipere. Resp. quòd Dæmon, quando vult sub certi alicuius viri specie deludere, & non vult sciri se esse Dæmonem, tunc, quàm potest aptissimè imitari, quæcunque in veri viri, & mulieris copula requiruntur; & ideo necessario tũc curat; vt si quidem vult generationem sequi, quod fit rarissimè, quia sua causa, nunquam generationem intendit, qui sibi simile non potest generare, sed aliquando duntaxat in gratiam succubę id optantis conatur generationem ex alieno semine) adhibeat necessaria ad generationẽ; quare & prolificum semen quærit, & inuentum conseruat, & tanta celeritate perfert, vt vitalis spiritus non euaporetur, & quando est opus, tunc infundit, quando verò non intendit generationem, infundit aliquid instar seminis, calidum tamen, ne fraus deprehen-

a Iornandus de rebus Gothicis, & Luic Prandus.
b cap. 27. p. 1. histor. Peru.
c Fontan. in hist. sacra de statu Relig.
d Quolib. 6 artic. 1. ad 6.
e 1. par. mallei. q. 4. ad 2.

hendatur; ſemen autem, quod eſt frigidum, eſt cum Sagis, quæ
f p.2. mal' nouerunt eum, & ſciunt ipſum eſſe Dæmonem. Deinde, vt docet
lei. q.1.ca. Sprengerius, *f* ſolet ſæpe interrogare ſuccubas num velint im-
4. prægnari? quæ ſi aſſentiantur, aſſumit verum ſemen aliunde actu
carnali deciſum, vt dixi.

Quartum argumentum erat. Non eſſe credendum Deum cō-currere ad huiuſmodi actum, aut animam tali corpori ex huiuſmodi coitu nato infundere, quia ſic adderet coronidem Dæmonis operi. Reſp. Dæmonem quoad naturæ operationem, hic ſolum eſſe inſtrumentum, & applicare tantū agens principale, quod eſt verum ſemen humanum, & propterea Deum concurrere ad vltimam diſpoſitionem organici corporis ab humano ſemine nati, accidentarium verò quid eſſe, & morale ſolum pecatum Sagæ, & Dæmonis malitiam. Iuuat Deus, vt author naturæ, naturam; ſed peccato, cuius non eſt author non adminiculatur quòd ſi valerent argumenta, ſequeretur, nec ex fornicatione, nec ex adulterio, Stupro, inceſtu, prolem gigni poſſe. Obiciunt denuo, quòd principium gignendi eſt cor, ergo cum deſit virtus cordialis temperans calorem, vt oportet, non poteſt ſequi generatio. Reſ. ſiue a corde ſit, ſiue à cerebro vis generandi, ſpiritus genitalis ipſi ſemini eſt inſertus in ipſa ſeminis ab humano corpore deciſione, & Dæmon hunc ſpiritum cum calore ſolum conſeruat.

✠ Sed quæritur à nonnullis, an ipſi Malefici, ex ijs ſpurcitijs, quas
exercent cum dæmonibus incubis, & ſuccubis, originem traxe-
rint, ad quod Reſp. cum Auguſtino *g* hoc verum eſſe, videlicet,
omnes ſuperſtitioſas artes ex abhominanda & execranda homi-
g lib.2. de num, & Dæmonum ſocietate originem traxiſſe. Imò D. Thom.
doct.chri- in ſolutione cuiuſdam argumenti, ait, quod illi, qui naſcūtur,
ſtiana cap. & geniti ſunt ex Dœmonibus incubis, ſunt maioris virtutis, quam
26.q.2 ſint cæteri homines, & hoc confirmatur ex ſcriptura Gen. 6. Iſti
h in 2.ſen ſunt potentes à ſeculo viri famoſi &c. & probatur etiam ratione,
diſ.4.ar.4. quia Dœmones nouerunt virtutem ſeminis deciſi ex diſpoſitione eius, à quo ſublatum eſt, ſciunt etiām mulierem aptam ad ſuſcipiendum illud, & conſtellationem concurrentem ad effectum corporalem, quibus rebus ſic concurrentibus, dicitur, tales ſic genitos, eſſe fortes viribus, & magnos corpore. Vt autem ſatiſfiat petitioni propoſitæ, dicimus ex hac nefanda copula Maleficos quidem originem traxiſſe, & multiplicationem pariter quia diabolus attendit, non ad illius delectationis cauſam, ſed corruptionis. Nec obſtare poteſt Textus aſſignatus Gen. quod illi

Gigan-

Gigantes,& viri famosi,non fuerint malefici, cum maleficia, non fuerint facta tempore legis naturæ,propter recentem mundi creationem, vnde, nec tunc Idolatria locum habuit, sed tantum hoc euenit, postquam creuit hominum malitia, quia tunc diabolus vidit,ad seminandum hoc genus iniquitatis oportuniorem habere occasionem.

Sciendum est præterea, quod Malefica matrimonio coniuncta, & si per maritum conceperit, per commixtionem tamen alterius seminis à dæmone incubo infusi,conceptus infici potest. Obseruat autem diabolus ad has abhominationes patrandas, sacratiora, vt plurimū,anni tempora,vt puta,Natalis Christi, Paschatis, Veneris sancti, & huiusmodi,quo Deus grauius offendatur: crudelius Maleficæ in animabus puniantur, & vt Deus sic grauiter offensus, ipsis dæmonibus maiorem in homines potestatem sæuiendi relinquat: spurcitias tamen illas in locis sacris exercere minimè possunt, ob efficatiam Angelicæ custodiæ; quo nam verò modo misceantur Maleficæ dæmonibus,non indignum est scitu.

Sciendum est, sępius Maleficas à circumstantibus visas fuisse in syluis,Agris,& nemoribus iacentes, ad vmbilicum tenus denudatas,& iuxta dispositionem actus illius coeundi,adaptatis membris tibijs, & cruribus se agitantes cum dæmone, quandoq; in forma hominis apparente,& aliquando,nō apparente actum detestabilissimum exercere;& aliquando completo actu, visus est vapor nigerrimus è Malefica sursum eleuari in aere,Longitudinis hominis vnius,sed hoc perraro contingit. Aliquando visus est diabolus in forma hominis à maritis Maleficarum has spurcitias exercere, cū eorum vxoribus,qui putantes verè hominem esse,indignabundi arma tulerunt, quibus vtrosq; simul confoderent, sed euanescente statim diabolo,& alijs mulieribus brachia obijcientibus,illos deridebant,& obiurgabant, tamquam mente captos, aut tamquam si à dæmone essent obsessi. Illud etiam non est subticendum,quòd dæmones incubi,non solum mulieres ex eorum spurcitijs procreatas, aut ab obstetricibus illis oblatas, vehementer sollicitant, sed etiam student infestos esse sanctioribus quibuscunq; virginibus, per maleficas quoquo modo seductas.

quomodo misceātur maleficæ dæmonibus.

Circa autem horum spirituum matteriam, vt paulo diffusius loquamur,quidam cœlestes, alij ætherei; marini alij,nonnulli terrestres,aliqui fontani,& alij fluuiatiles Dij sunt appellati,vt Dryades, Napeæ, Nymphæ, Hamadryades, & Oreades. Dryades, & Hamadryades erant fluuiorum Nymphæ præsides. Napeæ, siue Naiades erant fontium, & fluuiorum Nymphæ. Oreades autem

rant montium Nymphæ. Horum ſpirituum, & alij vocati ſunt Lares, & Penates, qui habebantur Dij domeſtici, quamuis ab aliquibus, Dij agrorum vocati fuerint. Alij dicti ſunt Indigetes, qui erant Dij, ex hominibus facti, & hoc nomine vocatus fuit Aeneas. Apud Seruium verò dicebantur Dij Patricij, qui præſunt ſingulis Ciuitatibus, vt Minerua, Athenis: Iuno, Cartagini. Alij dicti ſunt ſummani, vt Pluto ſecundum Ouidium *l*. Alij dicti ſunt Telchines, & Choribantes, qui habebantur Mineruę, & Solis filij, apud ſtrabonem *m* Alij dicti ſunt Medioxumi, hoc eſt, Dij poteſtatis mediæ apud ſeruium *n* Huiuſmodi ferunt fuiſſe Herculem communem Deum vtriuſq; naturæ, medium inter mortalitatem, & Diuinitatem. Alij dicti ſunt, Anculi, qui erant Dij Ancillarum apud Feſtum.

l lj.6.faſt.
m lib. 10.
n lib.8. æneid.

Ex hoc igitur genere ſpirituum ſunt, qui ſiunt Incubi, & ſuccubi, vt plurimum ex ijs, qui in aquis, vel circa eas diuerſantur, iuxta ſententiam Laurentij Aneniæ *o* Hi igitur, vt ſupra diximus diuerſa ſunt ſortiti nomina, quare aliqui appellarunt eos Panos, & Pan, latina lingua Incubus dicitur. Huiuſmodi Incubi ſunt nocturna phantaſmata mortalibus terrorem inferentia. Hunc nepharium cum hominibus concubitum ante vſq; diluuium nonnulli cæpiſſe volunt, intelligentes verba illa, Gen. Acceſſerunt filij Dei ad filias hominum: per filios Dei, in filias hominum, immundos hos ſpiritus inuaſiſſe tunc temporis fœminas vltra modum laſciuientes, & petulantes, & hoc factum fuit mira dæmonum calliditate, propter frequentiſſimam eorum, cum hominibus ſocietatem. Ex hoc congreſſu hominis cum diabolo, ferunt Aeneam, ex Venere, & Anchiſe. Ex Ioue, & Semele, Baccum. Et ex Marte, Romulum habuiſſe originem; Nec deſunt, qui Alexandrum Magnum, & Neronem, in hunc quoq; modum ortos fuiſſe aſſerunt, cum his etiam enumerantur alij quamplurimi Hereſiarchæ; vt Maumethus, & Lutherus. Quarè, inuentæ ſunt nonnullæ miſerrimæ fœminæ, quæ violenter ſtuprum ab Incubo dæmone paſſæ ſunt, cæq; potiſſimũ, quæ obſcenis cogitationibus indulgent, & locum dant, haſq; eorum cogitationes exterius produnt, vti eſt videre apud illas, in nutrienda coma, in Concinnandis crinibus, in exornando corpore, diuerſo veſtium, & gemmarum genere, & quæ faciem vnguentis, & ſtibio componunt, ac fucant nimis ſolertes. Remedia autẽ contra huiuſmodi Incubos, & ſuccubos, intertio libro adſcribẽtur afferamus aliqua exempla Dæmonis ſuccubi, vel incubi præter ea quæ dicta ſunt.

o li.4.dæmob.

Exempla.

Exempla.

ANnus iam decimus quintus agitur, cum Bebburgi (oppidum est Vbiorum) supplicio affectus fuit quidam Stumphius Petrus, eò quòd cum Dæmone succuba plus quatuor lustris coiuisset: ab hac donatus fuit lata quadam Zona, qua cum cingebatur, & sibi, & alijs in lupum verti videbatur. Hoc schemate ter quinque pueros iugularat, eorumque comederat cerebrum. Duas nurus suas deuorare conatus fuerat. Propriam filiam, & Comatrem suam vxorum loco habuerat. Constant hæc omnia actis iudiciarijs, & Iconibus in æs incisis palamque venalibus.

Refert exemplum Remigius, *p* quod à probatæ fidei viro Melchiore Errico, Serenissimi Ducis Lotharingiæ à secretis, & consilijs interioribus, audiuit. Fuit, aiebat ille, Henamenij, me eius loci Dinastæ res procurante, sortilegus quidam, qui iussus à Iudice dicere, quomodo primum esset ad tantam nequitiam adductus, ac quibus potissimum artibus illum dæmon ad se pellexisset, eam rem sic liberè ac apertè est eloquutus. Cum bubulcus communis ego prima luce ostiatim armentum cogerem, atque vna è puellis, quæ illud stabulis emittebant præ cæteris animum meum amore titillaret, cæpi in eius cogitationem noctes, diesq; esse intentior, Tandem euenit, vt eam mihi ardentius inter sola pascua animo voluenti apparuerit, similis occultanti se post dumetum: accurro ad optatam prædam, assequor, atque adeo amplector vel reluctantē. Post aliquot tandem repulsas, ea lege sui facit copiam, si se pro hera haberem, ac vel ipsum Deum illi posthaberem. Conditionem accipio: fruor, imò sic ipsa deinceps me cœpit frui, vt ex vno eius miser semper pependerim arbitrio.

p lib.1.de monol.c.

Hector Boethius *q* refert, quòd in Marrea Regione Puella altis natalibus, forma conspicua, complurium nobilium auersata connubium, in nefandam cum Dæmone incidit consuetudinem, quæ cum vterum ferret, parentum rigore coacta edere stupratorem, Adolescentem mira pulchritudine frequentius secum noctu, inter diu nonnunquam conuenisse, vnde venisset, quo ve abijsset, nescire se respondit. Parentes, tametsi filiæ parum crederent, accuratius rem aduertentes, consilio, quis esset, qui filiæ expugnasset pudicitiam, explorandi, cognito tertio post die, indice Ancilla, stupratorem adesse, clausis foribus, accenso tedarum ingenti numero, cubiculum ingressi, horrendum monstrum, figura supra humanam existimationem terribili, in filiæ amplexibus sunt conspicati: cur-

q In tractatu de rebus Scoticis li.8.

currere ociùs complures, ad fœdum excitati spectaculum; inter eos Sacerdos probatæ vitæ, sacræ disciplinæ non ignarus, cæteris, aut trepidè abeuntibus, aut pauore terræ illisis, cum Ioannis Euāgelij initium recitare cœpisset, ad eum locum. Verbum caro factum, est, cùm perduxisset, malus Dæmon horrendo clamore dato, cubiculi tectum secum asportās, omni supellectili incensa, abijt. Fœmina periculo seruata, enixa est monstrum vndequaque fædum aspectu, quale nusquam antea (vt ferunt) inter nostrates visum. Id obstetrices, ne obseruatum, contumeliæ esset familię, accensa ingenti pyra citissimè concremarunt.

Idem author paulò ante docuit, Dæmonem succubum fieri, sic scribens. In Gareotha Regione in vico quatuordecim vix passuum millibus ab Aberdonia, Adolescens multa formositate corā Aberdonensi Antistite quæstus est palàm, sese à Dæmone succuba (vt dicunt) gratissima omnium, quas vidisset forma, multis antea mensibus infestatum. Eandem occlusis foribus noctu ad se ingredi, blāditijs in suis amplexibus compellere, dubia luce abire, sine strepitu penè, nullo se posse modo, cum plures attentasset, à tanta, ac turpi vesania liberari. Iubet statim optimus Episcopus Adolescentē aliò se conferre, & vt Christiana religione, magis laudatis ieiunijs & orationibus plus solito accommodaret animum, & sic iuxta Venerandi Episcopi consilium paucos post dies Adolescens fuit liberatus à Dæmone succuba. Alia alibi describam.

An Sagæ verè Transferantur de loco ad locum per nocturnos conuentus.
Cap. XIII.

Doc-

Doctrina.

Vlti eorum, qui sequuti sunt Lutherum, & Melanctonem, tenuerunt Sagas ad conuentus accedere animi duntaxat cogitatione, & diabolica illusione interesse, allegantes quòd eorum corpora inuenta sunt sæpe numero eodem loco iacentia, nec inde mota fuisse, ad hoc illud pertinens quod est in vita D. Germani, de mulierculis conuiuantibus, vt videbantur, & tamẽ domi erant dormientes. Huiusmodi mulierculas sæpenumero decipi certum est, sed semper ita fieri non probatur. Sicut verò Michol vxor Dauidis decepit milites patris Saul, substituta statua in locum Dauidis, sic dicimus Dæmonem posse, & solere assumpto corpore, & in lecto locato decipere maritum, nam Strix ad Conuẽtum profecta, ne maritus eam abesse deprehendat, solet eum consopire, vel aliquid aliud, quod eius vicem gerat, supponere, vt maritus expergiscens vxorem esse putet. Hoc docet actis Iudiciarijs Nicolaus Remigius. Bertrando *a* Tonstrix id sæpe fecisse prodidit, atque ad sopiendum tali somno maritum, sæpenumero illi aurem vellicasse, dextra manu eò prius illita vnguine, quo viam ad huiusmodi conuentus affectans, solebat se ipsa inungere. Eller *b* vxor decani in Ottingem, infantis culcitram; alij scopas suppo-suisse memorauerunt, postquàm essent nomen sui Dæmonis præfatæ, sicque mariti fucum sæpe fecisse. Maria *c* vxor Sartoris in Metzer Esch, stramentorum fascem veluti vnguine infuscatum, qui statim atque ipsa domum esset reuersa, euanesceret. Catharina Ruffa, ipsum Dæmonem sua accubitatione, eiusmodi vices aliquando gessisse declarauit. Hæc Remig. lib. 1. cap. 12.

Altera, quam verissimam esse duco, est, nonnunquam verè Sagas transferri à Dæmone de loco ad locum, hirco, vel alteri animali fantastico vt plurimum eas simul asportanti corporaliter, & conuentui nefario interesse, & hæc sententia est multo communior Theologorum, imò, & Iurisconsultorum Italiæ, Hispaniæ, & Germaniæ inter Catholicos; hoc idem tenent alij quàm plurimi. Turrecremata super Grillandum *d* Remigius *e* Petrus *f* Damianus. Siluester *g* Abulensis *h* Caietanus *i* Alphonsus à Castro *l* Sixtus Senensis *m* Crespetus *n* Spineus contra Ponzinibium. Ananias, *o* & alij quamplurimi, quos breuitatis gratia omitto.

Sed, sciendum est, quòd priusquam vadant ad Conuentum vngunt se, siue quasdam corporis partes vnguento confecto ex varijs re-

a Forpachij. calen. Septemb. 1587.
b Eodem loco, & die.
c Hombur gij nonis Iunij. 1590.
d lib 2. de sortileg. q. 7. nu. 8.
e li. 1. dæmonol. ca. 14. 24. 29.
f Epist. 4. c. 17.
g In verbo hæresis num. 3.
h in 4. ca. Matth. q. 47.
i 2. 2. qu. 95. art. 3.
l lib. 1. de iusta hæretic. punit. c. 16.
m libr. 5. Bibli. annot. 73.
n Academ. Sathanæ. disc. 35. lib. 3.
o lib. 4. de

rebus insulsissimis, maximè ex vnguine infantium occisorum, & sic inunctæ solent quãdoque vehi hastili baculo, scopis, arundine, furca, colo, quibus rebus inequitant transferendæ: quandoque vtuntur Crematre, Tauro, hirco, aut cane, sic solent ad ludum deuehi, quandoque eunt pedestres, cum nõ multum distat locus, quorum omnium sunt exempla apud Remigium p.

p lib. 1. cap. 14.

Postquam conuenerunt hæc Diaboli membra, ibi vt plurimum habent ignem accensum, tetrum, & horridum: ibi Dæmon est conuentus Præses, in folio sedet forma terrifica, vt plurimum hirci, vel canis, ad illum accedunt adorandi gratia. ò scelus inauditum, vt honor Deo debitus, diabolo exhibeatur: à fidelibus enim adoratur Deus, vt honoretur, vt pacificetur; vt homo concilietur; vt sensus illuminetur: vt diabolus exuperetur: vt anima purificetur: vt gloria æterna aquiratur. Sed hæc diaboli membra, contra, diabolum adorant, vt honorem à Deo auferant: vt Deus irascatur magis contra eos: vt facilius ipsimet à Deo reprobentur; vt sensus erroribus magis inuoluantur: vt anima obtenebretur: vt gloria æterna perdatur, & ab eis elongetur, & tandem, vt diabolus honorificetur illi honorem exhibent, id namq; ab ipso summoperè desideratur; horrendis, scilicet, superstitionibus coli, sicut narrat Adoricus de quoddam Idolo Indiæ, qui sanguinem quadraginta virginum quandoq; petebat, & hoc præcipuè fit, quia superbię sedet in rupibus. Iob. 19. at vos contra me erigimini: quia luxuriæ iacet in foetibus. Matte. 8. at illi exeuntes abierunt in porcos: quia sæuitia clamat

clamat cum vocibus. Marc.15.at illi iterum clamauerunt, crucifige eum:quia stultitiæ credit sermonibus,dum adheret potius malis consilijs,quàm bonis,vnde dicitur de Roboam. Reg.2. paral. 10. at ille reliquit consilium senum,& cum iuuenibus tractare cæpit:quia ignorantiæ latet in nubibus. 3.Reg. 14. Ille non poterat videre,quia caligauerant oculi eius præsenectute: quia vinolentiæ natat in fontibus,vnde de Lot ebrio dicitur. Gen.19.ille non sensit,nec quando filia accubuit cum eo: Idcirco tandem à sedibus gloriæ pellitur paradisi, quia,vt dicitur. apud Matte.22. de illo, qui intrauerat absq; veste nuptiali, quod obmutuit,& propterea eiectus est,ita diabolus eiectus est in tenebras exteriores Inferni. Verum . non eodem semper modo, sed interdum complicatis genibus supplices, interdum obuerso tergo stantes, interdum cruribus etiam in altum iactis, nec capite in anteriorem partem prono,sed resupinato,adeo vt mentum ad cœlum feratur.

Tum candelis piceis oblatis,vel vmbilico infantuli: ad signum homagij eum in podice osculantur. His,& simillibus flagitijs, & abominationibus execrandis commissis,procedunt ad alia, vt inferius dicemus: sed prius dicamus, quanam hora eunt ad conuentus.

Remigius loco proximè citato refert,pro vt accepit à Sagis ipsis Iuridice examinatis, quòd hora constituta conuentus Sagarum nocturni,est ea tempestas,quæ vnà atque altera hora mediam noctem præcedit,apprimè idonea,& opportuna,non solum illis cõ-

nentibus, sed etiam quibuscunq; alijs Dæmonum terriculis, ludibrijs, occursationibus, & strepitibus, quæ sequitur, non ita ijs esse obnoxiam, causam non reddiderunt Sagæ, nec ego eam ariolabor. Hoc testati sunt Ioannes à Villa, *q* & Agatina Francisci Sartoris eius exor. Hoc vnum addam, nullas in tota nocte horas suspectiores habere istius umbrarum apparitionis, qui earum metu aliquo tentantur, ac trepidant: Siquidem experientia docet, illas præcipuè spectris, tetrisque imaginibus esse infames, prout Veteres id scriptis suis testatum reliquere. Aristomenes *r* apud Apuleium. Plinius *ſ* & Plinius iunior *t* Inter recentiores Alexander recitat, terrificos laruarum tumultus in ædibus quibusdam Romæ a'se esse auditos, medio fere noctis silentio. Et silentium, boni authores interpretantur intempestam noctem, idest (ut ait Censorinus, de die Natali cap. 9.) quæ mediam proximè antecedit. Vnde infert Eusebius Cæsariensis, *u* noctem intempestam, quæ certè gallicinium proximè antecedit, conuenientiorem esse malo Dæmoni ad nefarios sermones euocando. Intempestam noctem Seruius, *x* mediam. Macrobius, *y* quam media proximè sequitur; tum enim Principi tenebrarum accommodatissimum tempus est rebus agendis cum hominibus importunum, atque inactuosum esse incipit. Et, vt repetam galli cantum, refert Remig. loco citato, quòd habuit à quadam Saga n examine Iudiciali, cuius nomen Latoma fuit, quòd nihil æque illis infestũ, atq; inimicum accidere potest, quàm si gallus interea, dum se ad ea pa rant, caneret. Et Ioannes Pulmius, eiusq; uxor Desideria ambo Sagi, retulerunt in Iudicio pariter, quòd Magistelli sui, sæpe, cum demittendæ cõcionis tempus instat, idem consueuerunt clamare, Eia facessite properè hinc omnes, nam iam galli canere incipiunt, quod uidelicet sic interpretari licet, negotium suum eos ultra id tempus non posse trahere: quid uerò causæ sit, quòd timeant galli cantum, nescio.

q Villæ decimo calend. Nouẽb. 1570.
r Lib. 1. de asino aureo.
ſ Lib. 7. cap. 6.
t Lib. 7. Epist.
u Genial. dierum li. 5. cap. 24.
x In confutatione cõtra Hierocl. quarta.
y 3. Aen.
z Saturnal. 1. c. 3.

✠ Sed quid ueritatis huic experimento subest? Crediderim tenebriones istos galli cantum odisse propter mysterium aliquod illis odiosum. Et fortasse, quia diei ales prænuncius, ad Dei laudem homines excitat. multaq, peccatorum genera, quæ obscuro suo peplo, siu ueste, nox obtexerat, solari lampade pelluntur. Vel quia meminit diabolus dominica resurrectione se triumphatum, & collisum, quæ post noctis medium contigit. Vel recordatur poenitentiæ Petri Apostoli ad gallicantum ut lapsus prædictus fuerat, inchoatæ, & electissimæ, sibi bucellæ sic ereptę: Hæc Ecclesiæ digna uidentur consideratione, propterea cum Patre Ambrosio

Præco canit.

Præco diei iam sonat
Noctis profundæ peruigil.
Hoc omnis errorum chorus
Viam nocendi deserit,
Mucro latronis conditur.
(ecce vna causa.)
Ferunt vagantes dæmonas
Lætos tenebris noctium,
Gallo canente exterritos
Sparsim timere, & cedere.
Lapsis fides reuertitur;
Hoc ipso petra Ecclesiæ,
Canente culpam diluit.
ecce altera causa

Prudentius de galli cantu in hymno ait.

Inuisa iam vicinitas
Lucis, salutis, Numinis,
Gallus negantes arguit.
Gallo canente spes redit,
Iesu labentes respice
Tu lux refulge sensibus,
Mentisq; somnum discute:
Te nostra vox primum sonet,
Et ora soluamus tibi.
ecce reliqua

Hoc vnum scio, ex Plinio, Aelianoque a gallorum cantum Leoni, Scolopendrisque esse formidabilem; rursus si ij sint præposteri, ac insueti de nocte præsertim, ostenta habere multa, quale etiam illud fuit, quod Volateranus *a* in Matthæi Magni Vicecomitis Mediolanensis filij natu maioris Natali nocte euenisse memorat, in qua videlicet, non cessarunt galli, vel ad tædium cantar e, vnde, & Galeatij nomen illi inditum est, & sic facundia, laudeq; militari floruit, vt inquit Iouius. *b*

a Lib. 10. cap. 21.

a Philologię lib. 35.

b In Elogijs clarorum virorum.

In conuentibus illis nocturnis referunt ipsemet Sagæ, vt notat Remig. lib. 1. cap. 16. maximam vtriusque sexus conuenire multi-

tudinem, sed mulierum numerus, attestante Barbellina Raiel de Blainuilla ad aquas, *c* longè maior est, quam virorum, Ioanna *d* à Banno, & Nicolea *e* Ganatia ex oppido Maynerij Lotharingiæ, tantam extitisse Maleficorum copiam quoties illis interfuere, affirmauerunt, vt non parum illas humanæ conditionis miseresceret, cui tot hostes, ac insidiatores superesse viderent, valdeque mirum esse, quòd ab eis mortales pluribus incommodis non afficerentur. Catharina Russa *f* retulit, non minus, quam quingentos à se visos ea nocte, qua primam in eorum numerum est allecta.

c Idibus Ianuarij 1587. *d* Tercio nonas Iunij 1585. *e* Octauo idus Iulij. *f* De oppido Velici ab Mosellam 8 Calen. Iulij 1587.

Cur autem fœminarum maior sit numerus, quàm virorum, ea assignari potest ratio; quia sunt superstitiosiores, & hoc fit pluribus de causis; quarum prima est, quia naturaliter sunt facilioris impressionis ad reuelationes capiendas, quo fit, vt benè vtentes ea, sint valdè bonæ; abutentes verò, pessimæ reddantur. Altera est, quia sunt valdè credulæ, & cum diabolus studeat principaliter fraudare fidem, idcirco eas magis sollicitat, iuxta illud. Eccles. 19. qui cito credit, leuis est corde. Tertia est, quia cum à natura sint garrulæ, & loquaces, non nouerunt retinere secretum, ideo, quæcunq; sciunt, alijs fœminis communicant. Adde insuper, quod sunt iracundæ, & cum propter virium imbecilitatem, non possint vindictas vlcisci, ad maleficia declinant, vt sic expleant diabolicè in proximo suo occultè, quod palam illis negatur per vires. quare, Eccles. loco citato, sic scribit. Draconi, & Leoni commorari magis placebit, quàm habitare cum muliere nequam. Quarta, & vltima est, quia, vt ait Terentius, mulieres instar puerorum in sententia sunt leues, igitur mala fœmina, cùm naturaliter in fide cespitet, etiam fidem facilius abnegat, & hoc est in Maleficis fundamentum quare, non est mirum, si plures inueniuntur fœminæ maleficæ, diabolum insequentes, quàm viri. quo nam verò modo inducat diabolus, tam mares, quàm fœminas ad se trahere, non est subticendum.

Sciendum est igitur, diabolum à minoribus incipere semper, vt paulatim incautos ad maiora deducat. Solet ergò aliquando huiusmodi ad se trahere per tædium, idest damnificando illos tam sæpe in bonis temporalibus, vt damnificati à Maleficis arte dæmonis, cogantur quodammodo accedere ad Maleficas auxilij, & consilij gratia. hoc patuit in homine vectore in Augustiensi diœcesi, cui, per quadraginta quatuor continuos annos, fuerunt illi maleficio affecti equi, quo facto vxor eius tanti damni affecta tædio consuluit Maleficam, quæ in posterum equos præseruauit. Fuerunt

sunt, & aliæ mulieres, vt ipsemet testatæ sunt iudicialiter, quæ, cũ multa damna sentirent ex amissione lactis Vaccarum suarum tũ propter alia etiam damna alijs iumentis illata, consultis Maleficis, illæ promiserunt remedium, dummodo earum Magistellis, nõ nulla promitterent minimi ponderis, super quasdam obseruatias, certis temporibus in Ecclesia ad tempus ordinatis, videlicet, aliqua subticendo, & alia dicendo; vt quando Christi corpus in Missa eleuaretur, in terram spuerent, vel oculos in terram figerent, vel aliqua verba inutilia proferrent; vel in Confessione subticerent mortalia peccata, & ita paulatim diabolus trahit incautas ad fidei santæ detestationem. Trahit, etiam, & allicit, per actum carnalem, & per paupertatem, quia, cũ Iuuenis corrupta est ab Amasio, & postea ab illo despicitur, cui se credebat matrimonio iungi, hac spe frustrata, ad quæcunq; tunc diabolica præsidia se conuertit, vt vlciscatur iniuriam, vt euenit Papiæ de serua quadam quę stuprata ab Amasio, & postmodum neglecta, diabolo se submisit Incubo, sed rè cognita, fuit abiurata, & fidelis facta est, quoniam verò talium Adolescentularum, satis copiosus est numerus, experientia teste; sic nec minor est numerus Maleficarum ex eis insurgentium. Alia fassa est, sic fuisse se à diabolo deceptam. Cum ait, vix me commisissem, visitandi gratia Amasium meum, fornicationi studens, diabolum humana specie obuium habui, à quo Incubo cognita fui; ille postea petens a me, num illum agnoscerem, Resp. non noui, at ille sobiungens ait, diabolus sum, & si volueris, ad tuum beneplacitum semper ero paratus, & in omnibus te necessitatibus iuuabo, cui cum annuissem, decem & octo annis, idest, vsq; ad vitæ meæ consumationem, immunditijs illis diabolicis inserui- ui: facta tamen fidei abnegatione. Quare, ex his facile est colligere quãtis calliditatibus studeat humani generis hostis animarum perditioni, sed redeamus, vnde digressi sumus.

K 2 Ibi

Ibi habent menſas appoſitas,& inſtructas,accumbunt, & inci-
piunt conuiuari de cibis,quos Dæmon ſuppeditat, vel ijs,quos ſin-
guli attulere:Omnibus in confeſſo eſt,quos ſic ſua dignatur men-
ſa,adeò omnes eius epulas ſordere, ſiue earum apparatus oculis,
ſiue odor naribus percipiatur,ut vel famelico,ac latranti ſtomaco
facilè nauſeam parere poſſint, Barbellina proximè citata, g &
Sybilla Morelia, aiunt, cibos illic apponi omnium generum, ſed
adeò viles,illiberales,ac malè conditos,ut uix ſint comeſtione di-
gni. Nicolaus Morelius, h ita triſtem,aſtrictum,amarumq; eſ-
ſe guſtum illis,vt ſumptos confeſtim pre moleſtia ſibi neceſſe fue-
rit expuere; quod Dæmon videns,adeò indignè ferebat,ut uix me-
nus abſtineret. Vinum eorum præterea inſtar atri,atque inſince-
ri ſanguinis in ſordido aliquo ſcipho epulonibus ſolitum propi-
nari. Nullam ferè copiam rerum illic deeſſe aſſerunt, præterquã
panis,& ſalis. Addit Dominica i Iſabella, apponi etiam huma-
nas carnes, quod, & apud Scitharum Sortilegos in uſu frequenti
fuiſſe prodidit Beloforeſtus. l Pleriq; eorum Conuiuarum aſſer-
uerunt huiuſmodi cibis non expleri famem nec ſitim ſedari, ſed
cibi, potusq; auiditatem,atq; appetentiam tantam ſupereſſe,quã
ta antea fuerat maxima. Addidit Ioanna m Michaelis,quòd illis,
qui huiuſmodi conuentibus interſunt, non ſunt certi, integriq;
oculorum ſenſus,ſed omnia perturbata,confuſa, atq; incerta illis
apparere,ut ijs,quibus ex ebrietate,metu,ſomno, alioq; uitio na-
tant, ac caligant oculi, aut arte aliqua perſtringuntur. Sic uere
ali-

g Setræ 13. Cal. Septemb. 1586.
h Setræ 14 Calen. Februar. 1587.
i Rozauil læ in agro Lentreo anno 158[illegible].
l Coſmographiæ Tom. 2. c. 6.
m In agro Stiucſi. 4. nonas Iunij. 1590.

aliquando ibi Sagæ præſentes exiſtunt: ſepe etiam; cum ab ijs abſint, ac arctiore ſomno domi detineantur, uidentur tantum ſibi adeſſe, ludificante nimirum ſenſus Dæmone, cuius faſcinationibus multæ imagines in dormientium animos ſolent irrepere, quæ deinde uigilantibus ueritatis opinionem inſitam relinquant, quaſi iam non id fuerit ſomnium, ſed potius quędam certa atq; indubitata corporis actio, ſic enim uerſipellis Dęmon geſtit res ſuas plerunque.

Sequuntur his choreę, quas in girum agitant, ſemper tamen ad leuam progrediendo, & ſicut choreæ noſtræ ſolent eſſe voluptati, ita iſtæ choreæ, ac tripudia, labores, tædia, atque ærumnas grauiſſimas nuſquam non pariunt, ſiquidem ab ijs adeo feſſas ſe domum reuerti, Barbellina iam dicta, ac plereq; omnes Sagæ, quibus contigit intereſſe, memorauerunt, vt ſæpe integrum biduum præ laſſitudine ſibi fuerit decumbendum, & quod miſerrimum eſt, atque iniquiſſimum, excuſationem contra, nemini afferre licet, ſed ſi quis eum laborem, ætatis, aut valetudinis occaſione detrectat, ac fugit, huic præſto ſunt verbera; pugnis, & calcibus, non aliter contunditur, quàm quę exoſſantur malleis falſamenta.

Cum

Cum accedunt ad Dæmones eos veneraturi, terga obuertunt, & ceffim eum cancrorum more, fupplicaturi, manus inuerfas retrò applicant: colloquuturi, in terram figunt obtutum,& id genus alia ab omni confuetudine reliquorum hominum alieniffima; Vtcumq; res fit, ipfa nos experientia fatis commonefacit, id faltandi ftudium inter homines fere femper malo exemplo inualuiffe ad luxuriam, ac nequitiam, quod fuo tempore conquerebatur Scipio Aemilianus, *n* & Macrobius lib.3. Saturnalium cap.4.

n In oratione contra legem iudiciariã Tiberij Grachi.

Interdum tripudiant ante comestiones, interdum post illas; ibi solent diuersæ parari mensæ, siue tres, siue quatuor, in quibus pro dignitate, aut opibus singuli locantur, aliquando suus cuique Dæmon assidet, aliquando Malefici ex vna parte, & suus cuique Dæmon ex aduerso. Nec mensæ sua deest benedictio, hoc cætu digna, constans verbis blasphemis, quibus ipsum Beelzebub & Creatorem, & Datorem, & Conseruatorem omnium profitentur. Eadem sententia est actionis gratiarum, quam subdunt mensis sublatis. Post conuiuium, apprehendit vnusquisque Dæmon suam, quam custodit, discipulam manu, & vt omnia fiant ritu quàm possunt absurdissimo, dorsis inuicem obuersis, & in orbem iunctis manibus, iactantes capita farneticorum more saltant, nonnunquam candelas manu tenentes, quibus Dæmonem prius adorantes vsi fuerant.

Cantant in Dæmonis honorem obscænissimos cantus, ad cantum, vel sonum tympani & fistulæ alicuius in bifulcata arbore, cũ suis amatoribus Dæmonibus fœdissimè commiscentur.

Sed quid mirum si cæteris scele ibus hoc vnum ad iungatur, cũ hoc vitium adeo sit tenax, & improbum, quod, vt ait D. Pater Ambrosius, vbi semel irrepserit, tantæ improbitatis est, vt referet palatia Principum: penetret Prælatorum domos: possideat Clericorum aulas: subuertat Contemplatiuorum currus: & abrumpat Religiosorum cellulas? In senibus fumigat: in Iuuenibus militat: mulieribus imperat: totum fœdat: totum inficit, & S.

mala quæ facit luxuria.

Hiero-

Hieronimus, ait, luxuria est ignis infernalis cuius materia gula, cuius, flamma superbia cuius scintillæ praua colloquia, cuius fumus infamia: cuius cinis immundicia: cuius finis gehenna. Idcirco, horum præsertim maleficorum luxuria est tenax, quia nunq; eos dimittit: est procax, quia sunt insolentes, & inuerecundi: est turpis, quia in hac inuoluuntur deliciosè, instar suuium in volutabro cœni: est grauis, quia iniuriantur Deo, fœdans eius imaginem, & propria corpora contumelijs afficere non veretur: est caliginosa, quia hanc exercent præcipuè de nocte, vel in locis abditis, & obscuris, propter turpitudinem suam, vt imitentur Vrsos, qui, quando volunt coire, quærunt profundissima, & abdita loca: est tandem monstruosa, quia habent rem cum diabolo, & cum ipso fœdissimè commiscentur, tamquam hirci foetentes per luxuriam; tamquam Vituli salientes per superbiam, & tamquam arietes lanam portantes per auaritiam, & hæc omnia scelera committunt, quia non curant Domino placere, cum sint in vitijs obstinati: nolunt alijs indulgere, quia nunquam parcunt ijs à quibus sunt offensi: permittunt pauperes indigere, quia ipsis nolunt misericorditer condolore: iracundiæ student, psal. extendes iram tuam à generatione in generationem: amant insani apparere, cum nesciant habere modum, nec in lætitia, nec in ira: sapien. 14. dum Lætantur, insaniunt, aut certè vaticinantur falsa: tentant contra Deum valere, quia semper repugnant Diuinæ voluntati. Esai. 10. Exaltabitur serra contra eum à quo trahitur: nesciunt furore abstinere. Abacuch. 3. nunquid in fluminibus iratus es Domine, aut in fluminibus furor tuus, aut in mari indignatio tua? Solent consilio care. Miche. 4. nunquid Rex non est tibi, aut consiliarius tuus perijt? Nesciunt in tempore tacere, cum sint loquaces. Iob. 13. voca me, et ego respondebo tibi, aut certè loquar, & tu responde mihi. Student alienum habere, cum sint auari, & raptores, ideo Paulus. 1. Corint. 5. docet societatem talium fugiendam; dicens; si is, qui frater in teruos nominatur, est fornicator, aut auarus, aut Idolis seruiens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax, cum huiusmodi nec cibum sumite: quærunt semper in peccatis iacere quia nunquam volunt poenitere. Hierem 13. si mutare potest æthiops pellem suam, aut pardus varietates suas, sic, & vos poteritis bonũ facere, cum didiceritis malum, & quoniam tales sunt, ideò cogentur in Infernum perpetuo dolere, & lugere. Ioel. 7. nunquid mare sum ego, aut Cætus, quia conclusisti me carcere, scilicet, infernali,

ad

Ad hos conuentus, vt diximus, solent conuenire noctis mediæ silentio, cum viget potestas tenebrarum, interdum etiam conueniunt, in meridie, quo refertur illud, de Dæmonio meridiano. Solent præterea habere statutos dies diuersos iuxta diuersas regiones. In Italia frequentant noctem diei Iouis circa noctis mediũ, vt ait Sebastianus *o* Michael. Lotharingicæ Striges conueniunt nocte diei Mercurij, & nocte Sabbati, succedente Dominica, teste Remigio, *p* & apud alios legi, obseruare noctem diei Martis. Dies statuti conuentus Maleficarum. Psal. 90. o Scolia. p Lib. 1. cap. 4.

Ex his igitur, quę hucusq; descripsimus, & quæ Sagæ ipsæ confessæ sunt iudicialiter, patet luce clarius, & exemplis ipsis confirmabitur, Sagas circumferri à Dæmonibus corporaliter per aera ad conuentus, & non solum circumferuntur ipsæ, sed Dæmonis auxilio possunt ipsæmet alios proprijs humeris deferre, vt docebunt exempla; imò nonnunquam conuentu subitò dissoluto, repertæ sunt mensæ aliqua supellectilia argentea, postea à Dominis cognita, & confessæ Vxores se illa secum ad conuentus detulisse.

Hoc vnum subdam, quòd, qui asserunt isthæc non esse vera, sed somnia esse, & ludibria, certè peccant contra reuerentiam Ecclesiæ Matri debitam, quia Ecclesia Catholica non punit crimina nisi certa, & manifesta, nec habet pro hæreticis, nisi qui in hæresi manifestè sunt deprehensi; *q* Striges autem iam à plurimis annis pro hæreticis habet, & iubet per Inquisitores puniri, & brachio sæculari tradi, vt patet ex Sprengerio, Niderio. Iaquerio, Michaele, & docet experientia, ergo vel Ecclesia errat, vel isti, qui talia dicunt. Ecclesiam errare in re ad fidem pertinente, qui dicat, Anathema, Maranatha sit; Concludo igitur verè illas transferri à Dęmone sæpius, aliquando etiam vadunt suis pedibus; *r* Quando volunt corporaliter transferri, inungunt se, vt iam dixi, vnguento ex infantulis corpusculi adipe, Quando verò conuentibus volunt tantum interesse per insomnium, tunc in sinistrum latus cubant. Quando autem malunt vigilantes cernere quæcunque fiunt in cõuentu, vt coram se geri, tum opera Dæmonis, ex ore vaporem quẽdam crassum euomunt, in quo gestorum imagines, vt in speculo intuentur. q Consil. uisti 2. q. 5. r Remig. lib. 1. c. 14

Certis authoribus *s* compertum habemus extitisse quasdam, quæ cum domi in eodem lecto cum marito manifestè pernoctassent, recenserent tamen postero mane, ac confidenter dicerent multa ad eiusmodi conuentus pertinentia, quibus se superiore nocte interfuisse affirmarent. Alias etiam visas inter dormiendum s Fr. à turella. & Ioan Bodin.

L à suis

à suis propinquis, & necessarijs, quibus iniecta erat suspicio, commoueri vehementiùs, quasi, qui ingenti aliquo dolore conflictantur, *t* vel etiam in sedili, aut alia quapiam re equitare, vti, qui viam, admotis calcaribus accelerant; cæterum non egredi domo, sed tantum experrectas, lassitudinem præseferre, veluti qui peregrè redeunt, ac miranda, quæ sibi fecisse videbantur narrare; & quod magis est, illis irasci, ac succensere, qui fidem ijs non adhiberent: quæ res multos impulit, vt crederent, hæc mera esse somniorum visa, quæ dæmon in eorum animos immitteret, quos laqueis suis irretiuisset.

t Olaus magnus in hist. de gente Septentrionali.

Exempla.

IN Prouincia Deirorum res mirabilis contigit, quam refert Martinus Delrio *u* Societatis Iesu, qui à puero adhuc eam cognouit (parum enim distabat à loco suæ natiuitatis.) Est Vicus aliquot à Mari orientali miliaribus distans, iuxta quem famosæ, illæ aquæ sunt, quas vulgo vocant, Vipse. Ex hoc vico Rusticus quidam ad salutandum amicum, in proximo Vico commorantem profectus, multa iam nocte minus sobrius remeabat, & ecce de proximo tumulo, qui duobus vel tribus stadijs à Vico abest voces cantantium, & quasi festiuè conuiuantium audiuit, miratus, quinam in illo loco solemnibus gaudijs intempestæ noctis silentium rumperet, hoc ipsum curiosiùs inspicere voluit, vidensque in latere tumuli ianuam patentem, accessit, & introspexit, viditque domum amplam, & luminosam, plenamq; discumbentibus tam viris, quam fœminis, tamquam ad solemnes epulas, vnus autem ministrantium cernens stantem ad ostium, obtulit illi poculum, quod ipse accepto, consulto noluit bibere, sed effuso contento, & continente retento, statim abijt, factoque tumultu in conuiuio pro sublatione vasculi, & persequentibus eum Conuiuis, alacritate equi, quo vehebatur, euasit, & in Vicum cum insigni se præda recepit. Denique hoc vasculum materiæ incognitæ, coloris insoliti, & formæ insolitæ, Henrico Seniori Anglorum Regi pro munere oblatum est, ac deinde Dauidi fratri Reginæ, Scotorum Regi traditum, annis plurimis in Thesauris Scotiæ seruatum est, vt est videre *x*

u Lib. 1. disquisitionū magicarū q. 16.

Inter Striges Auinionenses, vt narrat Michael *y* puer captus fuit, qui iudicibus narrabat, se à patre in Sinagogam (sic enim conuentum vocant) deductum, & ibi vidisse patrari multa nefaria, & horrenda, itaque exterritum muniuisse se signaculo Crucis, &

x In lib. 1. rerū Anglicarum. cap. 38.

y Scholia 4. pracum.

& dixisse, Iesu, quid isthuc rei est? simulque cum dicto turbam totam disparuisse, & ipsum se solum ibi deprehendisse, postridie domum rediisse, quæ tribus à Sinagoga miliaribus germanicis distabat, & patrem ad iudices detulit, vnde & puero in vicinia nomen inditum est, Masquillon, hoc est, paruus Sortiarius, & hunc puerũ cum ipse Michael ista scriberet anno 1582. Auinioni adhuc captiuum fuisse.

Bartholomæus spineus, ꝗ narrat sequentia, his verbis. Quidã egregius Medicus Ferrariensis, & in eadem Ciuitate publicè curis infirmorum intendens Magister Sozinus Bencius nuncupatus, mihi fidelissimo testimonio superioribus diebus narrauit, quòd cum superioribus annis, quasi tribus elapsis, ruri esset, inuisendarum possessionum suarum gratia, contigit cum suo Villico sermonem de Strigibus eum habere, cumque Medicus deliramenta esse diceret, quæ referuntur de Strigibus, & hoc præ cæteris, quòd scilicet corporaliter ferantur ad opinatum cursum; è contra statim Villicus ille, qui adhuc superest, & vocatur Thomasinus Polastros, de territorio quidem Mirandulæ, sed modo habitans in confinibus illis in loco, qui vocatur Clauica Malaguzi, asseruit quendam aliũ ibi propè morari Rusticum, qui narrat se mulieres, & viros in maxima multitudine nocte chorizantes, & voluptatibus vacantes vidisse; super quo stupens Medicus, rogauit Villicum suum, vt Rusticum illum ad se vocaret, qui vocatus, & de his interrogatus, ita respondit. Quadam nocte, dum per tres horas ante diluculũ surrexissem, vt cum bobus, & plaustro veniens villico huic vestro in quodam negotio auxilium darem, perueniissemq; ad hanc planitiem, quam manu ostendo, (prope enim erat) vidi à longe tamen ignem copiosum in diuersis locis, quasi luminaria magna, inter quæ multitudinem magnam quoque conspexi virorum, ac mulierum, veluti ad inuicem decertantium, seu etiam chorizantium. 1. quæst. de Strigibus Tom. 11. pa. 1 cap. 17.

Propiùs autem accedens plusquam sex millia hominum, clara per ignes causata luce intuitus sum. & mensas paratas, & eorum nonnullos comedere, ac bibere, plurimos chorizare, diuersique generis ibi ludorum exerceri, plures etiam lasciuire licentiùs, quàm fas sit loqui. Inter eosdem autem aliquos mihi notos, vidi viros, ac mulieres, & nonnullos eorum tunc etiam sum alloquutus, sed post horam quodam signo facto, velocissimè, vt videbatur cursu, omnes inde fugerunt, ac velut asportati nebula nusquam comparuerunt; hoc igitur accepto testimonio Medicus mutauit sententiam, & ne dum possibile; sed etiam de facto contin-

gere iam credidit, quæ prius deliramenta putabat.

Accipe adhuc ex Grillando sequentia eius verbis, facto nempe homagio statim Princeps Dæmonum, dæmonem vnum ad custodiam ipsius mulieris constituit, quam nunquam relinquere debeat, sed illi inseruire in omnibus, quæ ipsa cupiet, & quotiescunq; contigerit ad ludos accedere, hoc ipse intimabit mulieri, & illam defferet, & instruet, qui quidem dæmō associatur ei tamquam maritus vxori: sæpe ad Congregationes illas accedunt maleficæ, vbi maxima mulierum numerositas congregatur, & non vident illa in mente, aut intellectu, aut in apparentia, sed in vera, & naturali forma accedunt ad loca prædicta, hoc modo, & ordine, quia primum per vnum, vel duos dies antequam fiat congregatio intimatur sibi per dæmonem illum, qui est ad ipsarum custodiam constitutus, qualiter nocte tali, & tali hora se præparet ad veniendum ad ludum, quæ mulier si haberet iustam causam impedimenti, adducit, & auditur, dummodo sit causa verā, & excusabilis, quæ legitimè excusare possit, alioquin si fingeret habere causam, quæ nulla esset, vt non accederet, non defertur inuita, sed remanet in domo sua, nihilominus pro pœna sui mendacij adeò fortiter cruciatur à Dæmone, & in mente, & in corpore maximis, & continuis doloribus, & ægritudine intrinseca, vel extrinseca, tam fortiter vexatur, quod diu, noctuq; nihil penitus quietis habet, sed semper tribulatur, & omnia, quæ ipsa agit euanescunt, & pereunt in fieri, adeo quòd necesse est, vt tot mala cessent, quòd peccatum suum fateatur, & promittat etiam medio iureiurando, quòd amplius non recusabit accedere: cum verò promittit accessuram, statim adueniente nocte, & hora vocatur voce quadam velut humana ab ipso Dæmone, quem non vocant Dæmonem, sed Magisterulum, vel Magistrum martinetum, vel Martinellum, quæ sic vocata exit domo, & inuenit semper Magisterulum suum in forma hirci illam expectantem ad ostium, super quo mulier ipsa dixit, quòd equitabat, & applicare solebat fortiter manus ad crines, & statim hircus ille ascendebat per aerem, & breuissimo tempore deferebat ipsam vsque ad Nucem Beneuentanam, & ibi suauiter deponebat,

Narrat Paulus Grillandus, *a* sibi, Anno 1524. vt Inquisitori oblatam quandam Lucretiam, quę dum ex congregatione ludorum domum deportaretur, & sub auroram matutinos campanæ pulsus, quo ad orandum populus vocatur, fuisset auditus, subito illam à Dæmone vectore prope fluuium in agro spinis obsito derelictam. Iuuenis fortè ei bene notus illac transibat, cum ergo misera

a lib. 2. de sortileg. q. 7.

misera nomine proprio vocat;Iuuenis videns eam nudam totam, præter verenda femoralibus tecta,& sparsis crinibus accedere for midabat. illa alliciebat blanditijs, tandem appropinquauit, & quæsiuit causam moræ eo loci, in eo statu illa primum multa finxit mendacia,sed iuuenis incrudelius negauit se illi opem allaturum,nisi verum diceret,illa fidem secreti stipulata, cõfitetur quid sibi acciderit,& qua ex causa;Iuuenis eam secreto domum suam perduxit,& illa ei donauit plurima dona, sed tandem datæ fidei immemor,rem vni,atque alteri narrauit,& sic paulatim sparsa fama mala,mulier capta,& iuuenis testimonium veritati perhibere coactus,hæc omnia Grillando narrauit.

Mulier quædam Sabinensis Diœcẽsis,hanc profitebatur Diabolicam artem,de qua cum maritus suspicionem haberet, interrogauit eam multoties, quæ semper negauit; Maritus verò in sua suspicione persistens,anxiè veritatem inquirebat, qui adeò astutè se gessit,quòd vidit illam quadam nocte se vnguento quodam vngentem, qua vnctione peracta, vidit illam celerrimè quasi auem recedentem, [illegible] Maritus sequens,vt videret,quo tenderet, amplius eam non vidit, & accedens ad portam domus inuenit eam clausam,quæ res magnam illi præbuit admirationem. Die verò sequenti iterum Maritus vxorem interrogat quod anxiè scire cupiebat,& illa constanter se nescire dixit,Maritus verò, vt amplius negare non posset mulier,aperte ei dicit omnia, quæ nocte præterita illam fecisse viderat, deinde fustibus percussit illam grauiter,quia iuxta sapientem;Cor durum baculo frangitur,durioraq; minatur verbera,nisi veritatem dixerit, quam si apertè exposuerit, veniam omnium promittit. Mulier igitur videns se iam celare non posse,veritatem aperuit,& veniam à Marito petijt,quam illi Maritus hac conditione indulsit, vt illum ad tales Congregationes adduceret. Illa,vt veniam impetraret, facile petita promisit,& promissum ex licentia Sathanæ impleuit. Adductus igitur ille ad locum,vbi ludi fiebant,ludum,& choreas,& cætera omnia contemplatus est, & tandem ad mensam cum reliquis, vt vesceretur sedens,cum cibos insipidos iudicaret,petijt sibi dari sal, quod deerat in mensa,& quamuis iterum atque iterum petijsset, nunquam illi dabatur,tandem post eius importunitatem, & prolixam expectationẽ,sal illi datur,& ipse ait,nunc laudetur Deus, quoniam iam venit sal,quibus verbis prolatis Dæmones statim recesserunt,& reliqui oẽs disparuerunt, luminaribusq; extinctis ille solus mansit nudus. Mane facto vidit quosdam Pastorès,quos interrogauit, quę nam esset illa patria,in qua erat, illi verò respon-

derunt,

derunt, agrum esse Beneuentanum in Regno Neapolitano, qui locus distabat à patria Viri centum miliaribus, quare licet esset dies, vt domum rediret, per viam mendicare opportuit. Vbi domū peruenit, statim vxorem suam de lamiarum crimine accusauit, & totam rem, & eius exitum Iudicibus narrauit, qui omnia bene, vt oportebat, examinantes, vera esse, quæ diximus inuenerunt, & mulieris illius confessione confirmata sunt.

b quōn. de strigibus. cap. 17. & seq. Bartholomæus Spineus sacri Palatij Apostolici Magister, *b* nō minus certa protulit, ex quibus hoc vnum est. Quædam Puella, quæ cum matre Bergomi morabatur, inuenta fuit nocte Venetijs in lecto sui affinis, quam mane repertam nudam recognitamque, quia consobrina erat, cum interrogassent, quomodo illuc venisset aut ibi esset, & quare? plorans illa postquam vestita ab eis fuit, hac sequentia narrauit dicens: Hac nocte cum in lecto vigilarem, vidi matrem meam, quę me dormire putabat, surgentem de lecto, & exuta camisia, se quodam vnguento, quod ex vasculo sumpsit de sub laterib. extracto, perunxit corpus, & statim in assumpto baculo quodam ibi præparato, in modum equitantis ascendens extra fenestram deportata est, & à me nequaquam est amplius visa, tunc & ipsa quoq; de lecto surgens meum perunxi corpus, vt fecerat mater, & extra fenestram statim educta, in hunc locum fui deportata, vbi matrem puero huic lecto decumbenti insidiantem vidi, ex quo ego territa, cum matrem quoq; ob meum aduentum perturbatam vidissem, & mihi comminantem, nomen Domini Iesu, & matrem eius inuocaui, & ex tunc matrem non vidi, egoq; hic nuda, & sola remansi. His auditis à puella, scribsit omnia hæc affinis ille narrantis, Patri Inquisitori Bergomensi, à quo capta mulier, & tormentis exposita, omnia confirmauit per confessionem, & addidit se à Dæmone plusquam quinquagies deportatam, vt puerum illum prædicti affinis occideret, non tamen vnquam præualuisse, eò quòd semper illum inuenisset signo crucis, & sanctis orationibus à parentibus benè munitum.

Quidam Antonius Leo Carbonarius Ferrarię habitator de Valle Tellina, narrauit hoc anno se in patria sua, ab eo, cui infrascripta contigerunt cognouisse, quod cum suspectam haberet ille vxorem suam ex relatione multorum, quòd iret ad Conuentum Sagarum, quando ipse nocte dormiret. Finxit se quadam nocte profunde nimis dormire, quod vbi animaduertisset vxor, surgens de lecto, inunxit se vnguento ex vasculo prius absconditò, & statim disparuit. Stupens aūt vir eius, & quadam curiositate ductus, de lecto surgens idem fecit, quod vxor, & statim per caminum, vt sibi vide-

videbatur, per quem etiam sibi visum fuerat ascendisse vxorem, delatus in quandam cuiusdam Nobilis Comitis cellam vinariam deportatus est, quo loci etiam vxorem suam cum alijs pluribus inuenit. Eo autem viso, vxor eius statim cum alijs quodam signo facto discessit, viro suo in illo loco relicto, qui mane à seruis illius domus inuentus, & cum clamoribus quasi latro captus, & ante Comitem constitutus, accepto loquendi spacio, cum rubore factū narrauit, & ex eo accusata vxor illius apud Inquisitorem, & tandē confessa, pœnas dedit suorum scelerum dignas.

Nicolaus Remigius sequentia exempla refert, sic scribens. Luthzei (locus in radicibus montis Vogesi) Mense Maio, anno 1589. à Vicarijs celebrabātur paganalia: ex eo Vico Claudius Cotheius in vicinum cuius nomē est Vuisembach aduesperascente redibat, iamque eius Montis, qui inter vtrunq; Vicum assurgit bonam partem conscenderat, cum subito correptus turbine stetit circumspectanter attonitus, num alicubi rei insolentis causa aliqua appareret, nam aer alibi tranquillissimus, quietissimusq; erat, aduertit in secessū quodā laruatas mulieres sex, instructatas multo auro, atq; argento, mensam quandam saltando circumeuntes, & sua iactantes capita, ad instar eorum, qui intemperijs agitantur, tum ijs astātem in nigro Tauro hominem, qui eas, vti otiosus aliquis in triuio, spectabat, ibi igitur constitit tantisper, dumse colligit, ac rem totam certius oculis agnoscit, quòd dum facit, momento turba illa dissparuit, ac se ab eius aspectu subduxit. Amoto igitur eo metu, se denuo viæ committit ac iam montis verticem superauerat, tum ecce mulieres illę à tergo insequuntur, capita sua, vt antea iactantes, atq; altum silentium tenentes, prąibat homo atra facie, manibus in harpaginis speciem incuruis, quas etiam parabat illi in frontem immittere, nisi obstitisset districto, atq; opposito ense, siquidem hoc facto insultare destitit, quasi de vita metuens, & euanuit. Ostendunt se iterum mulieres illę, vnaq; cum ijs homo, quem modo dixi Tauri assessorem chorearumq; spectatorem, ad quem iam factus confidentior Cotheius accessit propiùs, & infert, item tu ne is es mi Desideri Gazete? (sic.n. vocabatur) obsecro si quid potes serua me, nam tibi fidem meam polliceor, me nihil eorum, quæ vidi relaturum nemini, vixque hæc dixerat, cum turbo illum seu nebula inuoluit denuo, eo demum euoluto quàm festinatissimè potuit, domum se recepit. Triduo post id testimonium ad aliud postea à Iudice quæstionis rursum vocatus, hoc exabundanti superioribus addidit, recordari se, cum propiùs ad mensam accessisset, visurus ex quibus epulis esset instructa, Dæmonem sibi

Lib. 1. demonol. 14.

eve-

è veſtigio vnguibus in os inuolaſſe, ac dum ſe contra ferro defenderet, inter hæc vehementiori vento iterum ſublatum, atq; ad Côbri Montis cataractus, qui locus à priore, non minus ducentos paſſus aberat, fuiſſe deportatum. Quod, ne quis deliramentum eſſe putet hominis non ſobrij, & noctis lociq; ſolitudine tum forte exterriti, id etiam Sandeodati vndecimo calen. Iunij 1589. Barbelina Gaxeta ex mulieribus illis vna, ſuperiore menſe totidem ferè verbis apud Inquiſitorem recitauerat, hoc adijciens, tritici menſuras duas, caſeoſque bubulcos totidem Cotheio illi à Deſiderio Gaxeto eius coniuge dono datos, quo celatum haberet, quod ſic viderat, qua de re coram compoſiti conuenerunt per omnia præter hoc vnum, quòd Barbellina diceret, non eſſe in Cotheium à Dæmone intentatas manus, quia ſic ſe menſæ propinquum intuliſſet, vt is in elogio ſuo fuerat mentitus, ſed quòd aureum craterem ab ea furto parauerat tollere.

Ioannem ab Hembach, vix ab Ephebis egreſſum, Venefica mater ſecum ad nocturnos Dæmonum conuentus deduxerat, & quia fidibus ſciebat, illum canere iuſſerat, atq; in proximam arborem, quo rectiùs audiretur iuſſit aſcendere, quod dum facit, ac ſaltantium choreas otioſus oculis colluſtrat, fortè inſolentiam admiratus (quia ibi præpoſtera, & ridicula erant omnia) Deus bone inquit, vnde iſthæc vobis tam ſtulta, amensque turba? vixq; hoc dixerat, cum in terram prolapſus, altero humero debilitatum, ſe ſenſit, & cum aſtantium opem imploraret, ſolus inuentus eſt, quod dum palam prædicaſſet, & variè de eo ſentiretur, alijs viſum, alijs rem geſtam eſſe contendentibus, ſequuta eſt poſtmodum, quæ eã dubitationem tolleret occaſio. Nam Catharina Præuotia, ᶜ earũ vna, quæ choros illos duxerat, ob ſortilegij ſuſpicionem non multo poſt comprehenſa, rem omnem, vt ſupra memorata eſt, eius rumoris, quem Hembachius ſeminauerat ignara, & nulla interrogatione præeunte hæc confeſſa eſt.

ᶜ In Freiſẽ 4. non. Septemb. 1589.

Rediens Nicolea Langbernard è Moletrina Guermingenſi Aſſenuncuriam, ante 8. Cal. Auguſti anno 1590. ac iter ſecundum ſepè ſilueſtrem aperto meridie faciens, aduertit in aruo finitimo chorũ in orbem ſaltantium, tum virorum, tum mulierũ, verùm quòd præter ſolitum aliorum hominum morem auerſi tergaq; oſtendentes id faciebant, attentiùs eos aſpiciens, vidit præterea, qui caprinis bubuliſq; pedibus deformes una intermixti, ſaltatorium illum rotem uerſarent, tum penè metu emortua, Ieſu ſalutare nomen inuocare cæpit, ac rogare ſuppliciter, ut ad ſuos modo ſalua incolumisq; redire poſſet. Illico euanuere omnes, qui tripudiabãt præter

unum,

...rum, qui vocabatur, Petrus, cui ocius in aerem sublato, elabi in terram, atq; excidere visum est penicillum, vt fornarij consueuerunt furni sui aream priusquam panem in eam condant, extergere; inter hæc vehementiori quoq; illa correpta vento, vix anhelitum ducere, ac spiritum trahere poterat, tum etiam domum reuersa, triduum integrum ex valetudine decubuit, cuius rei fama, cum ipsa eiusq; propinquis spargente, iam vniuersum pagum peragrasset: Petrus ille, ne videretur eius dissimulatione tantum crimen agnoscere, ac fateri, primum quidem apud Iudicem iniuriam ferocius agere cœpit, sed tandem veritus, ne non succedente lite, maius ipse sibi periculum pareret, eam consulto deseruit, quæ res multo etiam magis eius facti suspicionem auxit, æstimantibus multis malè meatis conscientia, illum eam quàmprimum in animum adeo auidè reuocauerat, iniuriam mussitare. Ergo Iudex cum in eius vitam, moresq; tanto diligentius inquireret, ac certis indicijs rem non esse vanam comperisset, comprehendit, tum ad criminis, non adeo inuitam confessionem adducere, tandem & alios, qui cum illi eius sceleris societas fuerat, coarguere, ac iam manifestos facere, inter quos fuere Barbelia Ioannis Latomi vxor, *d* & Mayeta Laurentij *e* supermaioris item vxor Dusæ, quæ diuersæ totidem tamen verbis, illud de saltato à se auersis vnà cum intermedijs cornupedibus Choro proditum à conscio indicium verum esse agnouerunt. Accessit & earum confessioni tertius, Ioannes *f* Michael armentarius, hoc etiam ad maiorem rei fidem addens, se interea dum hæc fierent Tibicinis functo officio, pedum quoddam fortè oblatum ori admouendo, ac micantes ei digitos, vti cum ad numerum verè inflantur tibiæ, adducendo. At cum Nicolea illa Iesum tremebunda inuocasset, seque præterea crucis signo muniuisset, è quercus altiore ramo, cui tum insidebat, præcipitem decidisse, demum turbine inuolutum, ac in pratum nomine, Veiler, in quo pascentem gregem paulò ante reliquerat deportatum fuisse. Eius rei grauissimum, fortissimumque argumentum denique hoc fuit, quòd locus vbi sic in orbem agitatæ fuerant choreæ, ille postridie quemadmodum Nicolea ante monuerat, apparuit circulo impressus, qualem habent hyppodromi, vbi in girum aguntur equi, sed & signatus vngularum caprinarum, bubularumque recentibus vestigijs, quæ & videri potuerunt, dum aratro denuo reuolutum est aruum illud bruma sequenti.

d Dusæ 6. Cal. Febr. 1591.

e 14. Cal. Martij. eiusdē anni.

f Dusæ Cal. Martij eiusdē anni.

In Holandia, erat in Pago Oostbrouch, non procul à Traiecto mulier vidua, quæ habebat seruum ad obeunda onera domus, vt

res postulabat. Is cum iam sæpiùs, vt solent esse curiosi serui, per transcenam animaduertisset. Heram nocte intempesta, statim ac se quieti tradidissent domestici, quotidie in stabulum ad certum, præfixumque locum venire, atque porrectis manibus præsepi contiguum fœnile apprehendere; admiratus tandem ille, quid nam hoc negotij esset, statuit, & ipse inscia Hera idem semel experiri, atque eandem pertentare aleam. Hera igitur ex consuetudine ad solita veniente, atque sicuti videbatur digressa, subsequitur, & ipse locum contemplatur, atq; exemplo heræ fœnile complectitur; ibi ille ex tempore in aera raptus differtur in Oppidū Vuijch, in abditum, & subterraneum specum, vbi cœtum Maleficarum de maleficijs conferentem inter se inuenit. Hera admirata propter præsentiam famuli inopinatam, petit, quo gestu, aut qua tandem ratione momento temporis illuc peruenisset, Respondit ille ordine, vt sese habuerat res, tum illa cœpit indignari plurimum, & excandescere, verita, ne nocturni, atq; clandestini conuentus illi hac ratione tandem noti fierent: cū consortibus igitur deliberat quid in hoc ambiguo negotio faciendum suadeant, conuenit tandem inter eas, vt amicè exciperetur, silentium stipularentur, atq; hæc arcana, quæ illi præter meritum atq; opinionem videre contigisset, se nulli communicaturum, nec relaturum iuraret. Ille interim pollicetur, adblanditur, & vt mitius agant, simulat se omnibus votis hoc vnum expetere, vt cum illarum gratia liceat posthac Sortilegarum interesse Collegio. Interim dum consultatur labitur hora, etiam abeundi tempus instat, in dubium iterum, instigante hera iam vertitur, remittendus ne domum sit totius cœtus periculo, an publico bono, necandus. Communi tandem omnium consensu, mitior placuit sententia, quæ iuramento adactum, domum deferendum decerneret. Suscipit eam prouinciam Hera, atque fide data in humeros receptum domum delaturam pollicetur: accinguntur operi, euroque ocius per aera feruntur. Sed ecce transacta iam maiori parte itineris, conspicuum sese dedit lacus arundineto obsitus; ibi Malefica illa Anus occasionem nacta, verita, ne iuuenis pœnitentia ductus quòd furialibus istis feris initiatus esset, visa tandem eliminaret, peruolans à se deiecit Adolescentem, sperans, vt suspicio est, eundem casus violentia partim enectum, partim lacus ipsius altitudine absorptum iri. Verum, vt est Deus misericors, non volens mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat, vesanæ illius menti metas constituit, neq; passus est iuuenem insontem submergi, sed aliquanto æquiore conditione permittit, vt in hunc vsq; diem vltra protraheretur; fortè in arundine-

Anetum decidens, læthalem plagam ex casu non accepit, violentia impetuq; casus per arundinetum quodammodo refractus, interim miser ille, qui solius linguæ ministerio iam vtebatur, dum illucesceret, mille distorquebatur cruciatibus, ac suspiria trahens, tantisper ingemiscebat, dum prætereuntes insolita lamentatione attoniti, facta indagagine, cõpererunt hominem prorsus elumbẽ, & cui vtraq; excidisset coxa; rogant vnde sit, qũo eo calamitatis deuenerit? narrat ille ordine singula, defertur tandem curru Vltraiectum; Ibi nobilis vir Ioannes Chulemburgh Vrbis Prætor rei nouitate quodammodo perculsus, admirabundus singula perquirit, atque indagine facta fascinatricem Heram comprehendi iubet, vinculisque constringi; illa simul ac in manus Præfecti venisset, nihil negauit, sed singula confessa est.

Narrat Cumanus, g quòd in Oppido Mendrisij Comensis Dioecesis contigit iam ferè annis 60. vt cum ibi quidam Inquisitor nomine Magister Bartholomeus de Homate, Dominus Laurentius de Concorretio Prætor, & Ioannes de Foisato Notarius contra has Striges procederent, vno die ipse Prætor, quadam curiositate ductus, volens experiri, an verè, & corporaliter Strigæ irent ad ludum, facta conuentione accessit quodam die Iouis sero cum Notario suo, & quodam alio extra oppidum ad quendam locum, sicut illi Malefica prædixerat, & dum ibi prope essent illi tres, viderunt ibi plures personas congregatas, coram quodam, qui erat Diabolus in forma hirci, ad modum cuiusdam magni Domini sedente: & ecce subito omnes illę personæ ibidem congregatę, iussu diaboli, adeo illum officialem, & omnes eius socios Deo permittente baculis percusserunt; quod ex talibus percussionibus ille officialis, Notarius, & tertius ille alius, infra quindecim dies mortui sunt.

g In Lucerna inquisit. nu. 3.

Florimundus Raemundus, h Senatór Regius in Burdegalensi curia, Vir pius, catholicus, & eruditus tradidit aliquos ritus Sagarum satis nefandos & sacrilegos, scribit igitur sequentia verba.

h Lib. de Antichristo cap. 7.

In hac curia Anno 1594. audita fuit Muliercula Adolescentula Aquitana, non inscita forma, quæ sine tormẽtorum cruciatu sponte sua fatebatur, se teneriore adhuc ætate cum foret à quodam Italo corrupta, & postea, quæ D. Ioannis Præcursoris diem præcedit nocte media in agrum quendam abducta, illic Italum fagina virgula circulum in terra designasse; certaq; verba in libro quodam nigro lecta submurmurasse, subito deinde hircum grandem planè atrum astitisse, probè cornutum, comitatum fœminis dua-

bus,& mox acceſſiſſe virum veſtitu,ornatuq; Sacerdotali:Hircum quæſiſſe ab Italo,quæ puella iſthæc foret? Reſpondiſſe hunc,eam à ſe adductam, vt hircus in ſuarum numerum illam referret, quo audito iuſſit hircus,vt illa ſignum crucis manu læua efformaret,& quotquot aderant ſalutatoriè venerationis officio fungentes, accederent propius: fecerunt illi & oſculum ſub ipſa cauda labris impreſſere. Inter hirci cornua,nigri coloris candela tetrum lumẽ præbebat,de hac,quas ſinguli manutenebant, accenderunt, & cũ hircum adorabant,ſtipem pecuniariã in pelum, quæ aderat inijciebant,hoc primo factum tempore,poſtea Italus fœminã in eundem iteram locum reduxit; tunc hircus ab ea poſtulauit corollã, ſeu ſertum de capillis ſuis: Italus capillos deſſecuit,& illi obtulit, hoc ſigno deſponſam ſeduxit hircus à turba, & in vicinum nemus deductam,ſolo appreſſam iniuit, quę fœminæ commixtio, vt aiebat mirè ingrata, & voluptatis planè expers fuit, imò, & cum ſenſu acerbi doloris,& horroris ob ſemen hirci, quod glaciei inſtar frigidum experiebatur. Singulo quoq menſe, Mercurij,& Veneris diebus ſemel generale capitulum (ſic vocabat) celebrabatur apud puteum de Tome, ad quem conuentum ipſa infinitis vicibus acceſſerat,cum alijs pluſquam ſexaginta, qui ſinguli candelam nigram ſecum adferebant, quam hircus admotam poſtico poſteriore illo ſubcaudmo flatu accenderat, quo peracto omnes tripudium orbiculare, obuerſo inuicem tergo iunctis manibus auſpicabantur. Miſſæ quoq; ſimulacrum exhibebatur, quod qui peragebat (quem illa nominauit) caſula nigra,cui nulla erat intexta crux, veſtiebatur. Loco ſacrificij incruenti, & ſacræ hoſtiæ, eleuabat relegmen, ſiue orbem ex rapa tinctum fuligine; & eo eleuante clamabatur à præſentibus vnanimi voce. Magiſter adiuua nos. Calici,loco vini,aqua infundebatur: luſtralem verò aquam ſic conficiebant. Scrobi in terram deſceſſæ hircus imminxgebat,hac vnda pura,ſcilicet ſacrificus, & aſpergillo atro cunctos aſpergebat. In hoc conuentu miniſteria ſortilegij ſingulis diſtribuebantur,& ſinguli rerum a ſe geſtarum rationem reddebãt.Diſceptabatur de venenis,maleficijs,veneficijs,ligaminibus,& remedijs Magicis,de perdendis frugibus,& ſimilibus criminibus.Hactenus Raemundus.

Nunc videamus quomodo Sagæ per aera in nubibus circumferuntur à Dæmonibus, extra tempus nocturni conuentus. In Belgio; Nobilis,& ſpectatæ fidei vir Vanderburchtius Decanus Eccleſiæ Mechlinienſis Municeps ſclopetam deferens, deambulabat extra Municipium,cui ecce obſtrepunt multæ, ac multæ, aues ex ob-

obscænis corui, & picæ in arbore prope viam: sclopum ille collimat, & displodit: visus sibi vnam certo ictu perculisse, & decidisse de ramo, reperit solam ferream clauem de cingulo muliebri delapsam, capit, & domum rediens narrat amico, & num norit clauē inquirit, Resp. alter, se nosce clauem vicinæ domus. N. Itur ad domum, reperiunt ianuam clausam, inserunt in seram clauem, recludunt; ingrediuntur pro familiaritate, quæ erat illis cum patrefamilias; ingressi inueniunt matremfamilias glande latus ictam.

Martinus Delrio, *l* subdit sequentia, his verbis. Versabar ego, Anno 1587. Caleti (quando fœlicibus auspicijs Sereniss. Archiducis Alberti vi expugnatum à Catholici Regis militibus tenebatur) ad pontem Neuleti. Duo signa Valonum præsidio posita limitem contra Bolonienses, tum hostes tuebantur, sub vesperam sudo cœlo, procubitores duo vident nubem subnigram aduolare, & in ea videntur sibi audire confusas voces multorum quos nulli videbant, tum alter audacior, quid hoc rei est? sumus ne satis securi? si tibi videtur bonum librabo tormentum manuarium meum in ipsam nubem; assentitur socius: cum tonitru sclopi decidit de nube ante pedes mulier ebria, nuda, bene obeso corpore, & media ætate, femur traiecta duplici vulnere: capta, se mentis impotem simulabat, nec ferè aliud loquentibus referrebat, quidnam? hostes ne, an fœderati? quid ad hæc, qui negant transferri? negabunt credere se se, maneant increduli, quia nec oculatis, quos possem plurimos abducere, credent. Cur? quia, nec viderunt, nec audierunt, & quosdam interrogauerunt, qui se nihil scire responderunt. Hæc ille.

l Lib. 5. disquisit. magicarum. sect. 3.

Cape lector, & alia, quæ alij oculati testes, non auriti tantum in actis iudiciarijs sacramento veritatis adacti professi fuere, verbis Nicolai Remigij quæsitoris proponam. Est Girumecurtæ, ait, in Vogesorum Prouincia Castellum satis firmum, è cuius summa arce, cum tegularum aliquot ordines fulmine essent deiecti, se Sebastiana Piccarda, non multo post, nempe 10. Cal. Nouemb. 1580. in eo pago fortilegij rea forte, & id apud Iudicem professa est, Dæmonis suaq; simul opera esse patratum, cum enim, ait, è nube vna in illum proruissemus, eo con filio vt funditus eam euerteremus, non fuit tamen in nostra potestate id exequi, sed tantum pauxillum id tunc attulimus, vt esset quod eius conatus nos non omnino pœniteret, simile est quod sequitur.

Cuninus quidam nomine, Magistratum in D. Clementis fanno Roncai vbi commorabatur obtinens, Calen. Decemb. 1586. cum

ruri fœnum inter domesticos curaret, cęlumq; iam magnis tempe-statibus commotum cerneret, domum fugam parabat, sed dum ad eam se instruit, subito fulminis ictu proximè se quercus sex ra-dicitus vidit euersas, ac eam, quæ septimo loco adhuc stabat, totā tamquam vnguibus laceratam, ac discerptam, cum iam multo magis properaret, amissis etiam præ festinatione pileo, ac instru-mentis ijs, quæ tum manibus gestabat, ecce de integro audito ful-minis fragore illi visa est in summa quercu, quæ in propinquo erat hærere mulier, qua (vt credibile est) nubes se eo impetu exonera-rat, eam igitur consideratius intuens agnouit, è vicinia vetulam esse, quam illico sic cœpit verbis increpare. Tu ne pessima es Mar-garita Vuarina, ad quam quantum nunc comperio, non immerito ante hac sortilegij suspicio apud omnes pertinuit; vnde tu nunc nobis, ades isto habitu; cui illa, ignosce mihi hoc quæso, ac cela-tum habe, quod nunc vides, faxo si hoc de me ita promerueris, vt nunquam à me tibi tuisque vel minima oriatur iniuria, ac ne quis de istis dubitet, sciat, non modo esse probata Cunini illius te-stimonio, quod iureiurando apud quæstorem sanctissimè firma-uit, sed etiam ipsius Vuarinę agnitione, & extra tormenta sępius repetita, & in ipso vitæ vltimo momento multis audientibus con-firmata.

Huc etiam pertinet, quod ex alijs quæstionibus capitalibus eo-rumque, qui exercuerunt eas, fida renunciatione compertum ha-beo. Coorta enim magno fragore, tonitribusque tempestate, qui armenta reliquosq; pecorum greges in collis Alemani iugo custo-diebant (is ad vicinos huecariæ campos, quæ est in Vogesorum præfectura pertinet) se, vt in operto essent in proximas syluas ab-diderant ecce verò illis ex improuiso, visi sunt duo Rustici sum-mis arborum, quæ proximè stabant ramis inhærentes, ac velut im-plicati, adeoq; animis consternati, vt facilè iudicarent illuc non consilio, sed casu, atque inauspicato aliquo impetu eò deuenisse. Tum autem vestitus fœditas, atq; deprauatio quasi per lutum, sentesq; omnes fuissent raptati suspicionem augebat, eo loci à Ma-gistello suo eiectos, detrusosq; fuisse, postquam is eos hac, atque il-lac more suo traxisset, confirmabatur; & ideo magis, quod cum il-lic tanto temporis spatio consedissent, quantum satis esset ad pro-bandam, afferendamq; oculorum fidem; momento tamen, ad-uertenteq; nemine dilapsi apparere desijssent, tandem & dubita-tionē omnem amouit, quæ nō longo post tempore subsequuta est illorum ea de re spontanea, atque armentariorum verbis confir-mata confessio, cum ad interrogata ex vinculis responderent.

Est etiam villa, quæ se Bellimonte Vitellium contendentibus finistrorsum ostendit, ibi in summum tectum, cum forte & ijdem, e procellosa nube præcipites decidissent, magnaq; difficultate, Rotarius (id erat alteri nomen) afficeretur, quemadmodum ex tam arduo loco se incolumes possent in terram demittere. Amantius, qui a prima pubertate in dæmonis seruitutem à parentibus abductus, maturè se ijs assuefecerat, ridens sibi, ait, bono esto animo stulte, nam qui nos habet sua potestate àd difficiliora habiles, atque idoneos Magister, hoc etiam negotium facile, ac sine vlla difficultate expediet, nec dictum res diutius morata est, nam subito turbine vna correpti sine vlla noxa, in terram sunt depositi, ipsa tota sic contremiscente domo, vt á fundamentis diuelli videretur. Hocq; ipsi diuersi, totidem tamen verbis recensuerunt; imò, & cũ villaticis commissi de die, deque tumultu, ac trepidatione omni, inter eos liberé, ac cónstanter conuenit, ac tandem, quos viuos criminis societas coniunxerat, eosdem mortuos flamma Iudicis condemnatione absumpsit: Hęc Remigius.

In Oppido quoddam iuxta Rhenum Constantiensis Diœcesis, Malefica oppidanis cum esset plurimum odiosa, & ad quasdam celebrandas nuptias, non fuisset inuitata, cum tamen ferè omnes aliæ illius oppidi illis interessent, indignata, & vltioni studens, dœmonem vocat, & suæ mœstitiæ causam aperit, petens, vt grandinem suscitare, cunctosq; de choreis dispergere, ac deturbare, velit. Diabolus præsto est, & statim illam subleuat, & per aerem, ad quendam montem prope Oppidum (pastoribus quibusdam cernentibus) transportauit sed, vt ipsa fassa est, aqua sibi deficiente, quam in foueam ab ipsa defossam, infunderet (qui mos ab ipsis obseruatur ad grandines excitandas) lotium aquæ loco intulit; quod, cum digito, more suo, astante dœmone mouisset, statim diabolus humorem illum subleuans, grandinem satis copiosam, & vehementem, instar lapidum super chorizantes, & saltantes oppidanos immisit, quare illis in diuersa loca dispersis, & mutuo de facto conferentibus, Malefica oppidum ingreditur, quo factum est, vt suspicio magis augeretur. Sed cum pastores, quæ viderant patefacerent, suspitio adhuc vehementius in Sagam creuit, quare, capta Malefica, & testata cur hoc malum intulisset, dixit, quia non inuitata fuerat ad nuptias; & sic alijs criminibus detectis, igni tradita, quas meruit atroces pœnas, dedit.

An

An possint Magi transformare corpora ex vna specie in aliam.
Cap. XIV.

Doctrina.

Vlli dubium esse potest Magorum artes, & Metamorphoses omnes illusorias, & deceptrices esse, & cum natura pugnare, hominis in beluam degenerationem. Addo contrarium afferenti anathematis imminere pœnam, *a* quæ sententia authoritate S. Augustini, *b* fulcitur, idem ratio persuadet, nequit enim anima humana informare corpus beluinum, vt nec aia Leonis equinum corpus, vel anima equi corpus humanũ, quia quælibet forma substantialis, vt suum esse tribuat informando, requirit peculiares, sibiq; conuenientes dispositiones, & organizationem corporis propriam, ideo anima definitur actus organici corporis: vnde fit, vt nec ferina anima humanum corpus, nec humana ferinum queat vt dixi, informare. Istiusmodi prodigiosæ transformationis opinio, non recens solum, sed & fuit veterum ista iam à multis seculis inueterata persuasio. Euantes *c* magni nominis author recitat ex Archadum annalibus gentile fuisse in Anthei familia hoc factum, vt vsus ex ea quotannis fortito ad Stagnum quoddam perductas, positis vestibus tranaret, confestimq; belua ex homine fieret, ac nono post anno, si interim humanum sanguinem non gustasset, pristinam formam reciperet. Neuros etiam, qui Borxsthenen accolunt, semel quotannis ad aliquot dies lupos effici, ac rursus exacto spatio, quod ei forti attributum est, in pristinum habitum redire solitos recensuit Herodotus, *d* & Solinus. *e* Sed non id solum ita contigit, illis moribus, & ætate, quibus nulla adhuc fulgebat Christianæ veritatis lux hominibus, sed & Bulgariam Baianum *f* quendam habuisse eius Symeonis, qui aliquando in ea imperauit, filium, qui se in lupum, aut quamuis aliam bestiam, cum vellet, mala arte immutaret. Et Rusciæ Dux quidam, cum audiuisset in ditione sua esse hominem, qui se in eam, quam vellet formam mutaret, accersitum illum, ac prius catenis constrictum, iussit in hoc artem suam properè, vt ostentaret, quod cum ille dixisset, se quidem libenter facturum, modo in propinquo conclaui liceret se paululum esse, idque illi esset concessum, è uestigio egressus, lupi quidem natiua specie, sed iisdem, quibus antea catenis impeditus, in magnam omnes, qui aderant fa-

Concil. Bracar. in Gomer. agamen. V.690.
a ex cap. Episc.26. q.5.
b lib 18. de Ciuit. Dei. c. 18. & de spiritu ex litter. ca. 28. fin.
c Plin. lib. 8. cap. 22.
d In Melpomene.
e In Polyhistore ca. 20
f Sigebert. in Chron. Laith. lib. 3. cap. 3.

bi admirationem traduxit,sed in ferocissimos duos canes, quos Dux insidijs ad id collocauerat incidens miser, dilaniatus, atque discerptus est.

Nulli tamen in mentem cadere debet, vt iam dixi, verè hominem posse in beluam commutari, & beluam in hominem verum, sed hæc magica esse portenta,ac præstigias, quæ habent speciem, & non veritatem earum rerum, quas ostendunt. Diabolus enim diuersimodè solet decipere sensus nostros, vt alibi docui,quia solet aliquando aliud corpus substituere,& illis absentibus, vel alicubi in abdito loco soporatis ipse assumpto lupi corpore, vel ex aere formato, & sibi circumdato ista gerit, quæ putant homines ab illo misero absente, & dormiente patrata, quod stratagemma à Sancto quodam viro cunctis manifestatum, narrat Guglielmus g Parisiensis. Aliquando ex pacto Magis aeream circundat effigiem beluæ, & menira membris, quoad patit ur similitudo circumponens,caput capiti,os ori,ventrem ventri,pedem pedi, brachia brachijs,accommodat,hoc solet contingere, quando ad hoc inunctionibus certis, *h* vel solis verbis conceptis vtuntur, vt superius adductum exemplum de illo, qui fuit à canibus laceratus, & tunc relinquunt vestigia lupi terræ impressa. Hoc autem vltimo casu nihil mirum est,si postmodum verè inueniantur saucij illis membris humanis,quæ in ferino corpore ritum acceperant,nã leniter cessit circumiectus aer,vulnus vero corpori inhæsit, quando autem verum corpus abfuit, tunc Diabolus in absentis corpo-

h Plin. lib. 8. cap. 22.

re eam partem consauciat, quam scit in ferino corpore sauciatam
i lib. 2. cap. 5. fuisse, de huiusmodi affert Exemplum Bartholomæus Spineus i
his verbis.

Exempla.

HVius etiam apparentis conuersionis Strigum in Cattos, testis in hac eadem Ciuitate Ferrariæ Philippus nomine, artificio cerdo, sub iudiciali iuramento mihi asseruati trigem quandam ante tres menses ei imposuisse, ne prohiberet venire circa puerum (à se fortè strigatum) quam curandum assumpserat, si quos blandientes, & alludentes videret Cattos. Eadem igitur die dum discessisset illa, viderunt post horam ipse, & vxor sua Cattum magnam, & hactenus ab eis inuisam, quæ ad puerum accedebat concito gradu, quam cum ex timore parentes sæpius abegissent, postremo contra venientis vexationem ad impatientiam exarserunt, clausoq; ostio vir ille grauissimè Cattum hinc inde fugientē diutius hasta percussit, & demum ex alta fenestra se iactare compulit, vt toto collisa videretur corpore Cattus. Ex tunc autem Strix illa vetula toto confracta corpore per plurimos dies lecto decubuit, quo factum est, vt letis, quam prius habebant suspicio, quod Striga esset, & puerum suum, qui hac infirmitate fascinatus grauissimè laborabat, ipsa Fascina esset, in vehementem transijt, imò, & violentam, etenim percussiones, & plagæ, quæ in Catto infixæ sunt, in illa vetula sunt inuentæ quoad membrorum correspondentiam.

l Blt villæ ad aquas Id. Ian. 1581. Refert Remigius, l quòd ferè omnes, qui sortilegij criminis deprehensi in manus suas peruenere, se ex homine in felem toties migrasse retulerunt, quoties se in alienas ædes latenter intromittere volebant; vt ibi noctu sua venena spargerent. Barbellina Rayel, m se in felem indutam fuisse fassa est, vt in ea specie, ac figura Ioannis Ludouici domum, & faciliùs ingrederetur, & tutiùs peruagaretur, quod cum aliquando faceret, ac eius infantem bimum incustoditum reperisset, puluere medicato, quem tum in pedis palma conclusum gestabat, eum consperfit, ac interemit.
m Dalhe-mij. 1581.

Petronius Armentarius, si quando, quod in procliui est inter pares, odio, aut inuidia mouebatur, contra vicinorum pecorum custodes, in lupum se, conceptis quibusdam ad eam transformationem verbis, immutabat; demumque tutus eo prætextu ab omni noxæ suspicione obuiam quamq; pecudem dilaniabat, ac discerpebat;

Sequens exemplum narrauit clarissimus comes Paulus à Salm, sacri cubiculi in Regia Lotharingiæ summus præfectus. Hess. Pitte'angij, in quo Oppido ipse ditionem habebat, iuxta vetus insti utum debentur sibi, familiæ su æ ab incolis gratuitæ, & anniuersariæ operæ. Eas cum fortè ij præstitissent, facta cum curribus suis lignatione, ac vicissim pro remuneratione cibum caperent, in castelli atrio orta, vt fit inter canes rixa, quos secum habebant, ex ijs vna in proximum hypocausti furnulum se condidit, ac cum huic cæteri vehementius latrarent, incolarum vnus introspiciens, ac præ cæteris aspectu horridam intuens, suspicatus id quod erat (nam ea regio strigibus vulgo est infamis) telo, quod tunc gestabat in eius os iniecto, vulnus graue inflixit, quo accepto statim illa se foras proripuit, saltem desijt amplius videri. Postmodum totam vrbem peruasit rumor, vetulam esse quandam, quæ decumberet ex vulnere, quod vbi accepisset nesciretur; suspicari omnes cæperunt quod verum erat, rabidam illam esse canem, quæ in atrio telo esset percussa, atque tum ex hac suspicione, tum ex ea qua pridem laborabat fama, comprehensa, & in custodiam tradita, tandem etiam de hoc diligenter interrogata, liberè rem omnem, sicuti hic recensetur, simul & malefica alia quàm plurima patefecit.

Audite, & hoc quòd refert Remigius sibi narratum à Clarissima Heroide D. Diana Dommartinensi vxore Illustriss. Principis D. Caroli Philippi Croij Marchionis ab Haurech, his verbis: Non ita pridem Thiecuriæ, qui pagus in eius ditione est mulier fuit huiusmodi malis artib. addicta, cui, & ei induendi alienas formas à Dæmone fuit tributa facultas. Eam igitur, cum eius pagi opilionem odisset impendio, ac quoquo pacto malè mulctatum caperet, in eius gregem pascentem lupi forma, atq; habitu aliquando irruit, sed ab illo accurrente iniecta, atque impacta securi, vulnus in femore accepit, quo debilitata coacta fuit se illico in proximũ dumetum inferre, vbi ab assequente opilione reperta est vulnus ligans vestis discissæ peniculamentis, quo sanguinem, qui ex eo magna vi dilluebat, sisteret, sicque eo inditio delata, ac comperta, rem omnem, vti hic recensetur, agnouit, & tandem ignis supplicio pœnas luit.

In Flandria, in Oppido quodam parum distante à Dixmuda, Rusticus quidam vnà cum filio adolescente in Taberna bibens, hospitam signantem ceruisiam, quam propinabat, obseruabat, & videns quòd notaret duplo plus, quàm propinaret, dissimulauit nihilominus, vsque ad solutionem compotationis. Perfecta po-

tatione, vocat hospitam, vt ponat rationem expensi, petit ista quantum signarat creta: negat ille, & multis vltro, citroque iactis, pecuniam in mensam projicit, quam sciebat sufficere, & discedit. Stomachabunda hæc, tu verò, ait, non hinc hodie poteris domum ire, vel non ego, quæ sum; abijt contemnens mulierculæ minas, vbi peruenit ad fluuiolum, in quo scapham reliquerat, non potuit pater vnà cum filio admodum forti, summa ope eam à ripa contis depellere, ita vt dixisses clauis fixam in ipso solo, forte duo, vel tres milites illac iter habebant, vocat, dicens quæso contubernales boni venite, & opem ferte, vt hanc nauiculam de ripa deducamus, promitto enim pro mercede largum potum, accedunt, & ingressi quantum possunt protrudunt, diu frustra vim fecerunt, anhelans vnus, & sudãs, ait efferamus sarcinas, & hęc onera, fortè vacuam commodius deducemus, fit, & ecce mercibus expositis, vident in sentina ingentem luridum buffonem scintillantibus oculis illos intuentem, non tulit vnus militum, sed gladij cuspide perforatum ad guttur in aquam projicit, ille quasi exanimis in tergu prouoluitur ventre resupinato, vulnera natanti cæteri imponunt alia, & repente nauis soluitur. Lætus Rusticus auxiliatores ad idem vnde recesserat hospitium reducit; potum petit, præbet ancilla, quærit ille vbi hospita? audit, pessimè se habere, & animam in lecto agere, quid, inquit, inepta ebrium me putas? vix media elapsa est hora, cum ego illam istic sanam, vt tu es, reliqui, vadã, & videbo, quid istuc rei sit. Intrat cubiculum, inuenit collum, & ventrem vulneribus confossam, laceramque expirasse, vnde hæc, exclamat, vulnera? nescire se profitetur ancilla, nec domo illam, quòd sciat pedem extulisse, itur ad Magistratum, vulnera cæsim, punctimq; illata inueniuntur ijsdem in locis, quibus buffonem, qui nusquam comparebat, milites occiderant.

An bestiæ loqui possint, & inteligere arte Magorum. Caput XV.

Doctrina.

Bruta nonnunquam ab egregijs scriptoribus dicuntur ratione prædita, non quod verè habeant rationem, sed quia multa tam solerter faciunt, quàm homines solent, qui sunt ratione prædití; dicuntur etiam prudentiam habere, quia sic operantur, ac si prudentia duce operarentur. Hoc benè explicat Fracastorius.

a In hanc sententiam videlicet, Quosdam, actiones animalium omnes ad instinctus naturales referre, sed an hi instinctus, cum cognitione coniuncti sint, vel ne, debuit explicari. Alij dicunt hos dirrigi ab intellectu, qui fines cognoscit, & errare non potest, hoc totum igitur erudite, & ingeniose explicat, sic dicens. Quando Deus hanc vniuersitatem creauit, eadem virtute, & potentia, qua omnia fecit, facultatem etiam singulis naturis propriam dedit, qua peruenire possent ad fines rerum vniuersitati debitos, & congruentes. Inde contingit, vt multa à particularibus fiant, quæ alium finem intendunt per se, & alium finem intendit natura, & ordo vniuersi. Nam, quod calor ille genitiuus tam mirabilia operetur, calefaciat, attrahat, propulset, figuras det membris vias, receptacula, situs, ordines, iuncturas, ac tandem animal producat, ac si singulorum fines cognosceret. Arbores etiam, ac plantæ, folias, gemmas, flores, fructus, semina, mira solertia faciant (vt videntur) custodiant, muniant, certum est hæc à non cognoscentbus fieri; sed dicendum est, hec fieri ab illis, partim per accidens, partim per se: per accidens quidem quatenus est particularis quædam vna natura, per se verò, quatenus est pars vniuersalis naturę, quàm ordinauit Deus ad finem illum quem ipse cognoscit. Sic, ait, & quædam bruta faciunt, non cognoscendo fines, & quasi per accidens, quatenus sunt naturæ particulares, quatenus verò sunt partes vniuersalis naturæ à Deo ordinatæ per se faciunt, & intendunt fines, non sibi, sed Deo cognitos. Verbi gratia, dum oua sunt matura, auis vult illa deponere, pondere grauata, & molestia ouorum: hic finis aui est notus. Alius est finis ratione vniuersi scilicet, conseruatio speciei, qui est aui incognitus, sed Deo cognitus; Deponit itaq; auis ouum per se, propter stimulum, per accidens respectu prolis: respectu sui quatenus est hæc auis; sed respectu vniuersi, quatenus est pars eius, excludit prolem per se; sic etiam aui insurgit apetitus deponendi oua loco tuto per accidens ratione prolis conseruandæ, sed per se, quia ouum amat, vt partem sui. Quare (ait Fracastorius) magna prouidentia, & sapientia Dei videri potest, qui totum vniuersum ordinaturus, modum naturis omnibus dedit, quæ nescientes fines, omnia tamen faciunt, per quæ fines consequuntur, quos ipse solus cognoscit. Ex his hactenus deductis videre est, illam, quæ in brutis apparet prudentiam, non esse, sed solum instinctum naturalem, & ordinem vniuersi à Deo præstitutum; Nunc videamus an bruta possint loqui.

a lib. 2. de intellectio ne.

Fit aliquando Diuina virtute, vt cui nulla inest naturalis virtus

lo-

b Nu.22. loquendi, illud tamen loquatur testante Scriptura sacra, *b* de asina Balaam. quo autem modo Deus efficiat, hoc ipse nouit, qui est fabricator omnis loquutionis: puto tamen, vt plurimum vti Angelorum opera, qui per illas inanimatas res vel per bruta loquantur. Per bruta in ipsismet formata loquela corporibus,& talis loquutio est vitalis actio ipsius animalis,non tamen est actio intellectualis,sed dicitur intellectualis tantùm respectu Angeli;hoc fit in illis,quæ habent organa apta ad loquendum,vt Picca, Psitacus,Coruus, & similia; in brutis autem non habentibus apta organa ad loquẽdum,vt Asini,boues &c.putarim id facere,eo quòd ipsemet Angelus,iuxta ea sermone in aere formato loquitur. Ita dicendum de insensibillibus, igne,aqua,Terra,aere,cadaueribus, quibus sic stantibus, facile erit iudicium facere, & respondere quærenti. An verò bestiarum voces Magi intelligant, scribit Por-
c lib. 3. phyrius, *c* quod sua ętate de Apollonio Tianeo dici solitum: illũ, cum,audisset passerem cum multis vociferantem,exposuisse sodalibus suis,quos secum habebat,quòd passer indicabat cæteris, asinum onustum frumento ante Vrbis portam cecidisse, frumentũq; humi fusum. esse. Volebat enim Apollonius hoc facto fingere, se garritus auium intelligere,sed hæc sunt incredibilia. Quòd autem belluæ inter se intelligant,saltem eiusdem speciei, per eorum effectus corporis,vel vocis, hoc quotidiana docet experientia, & hoc conatus est probare Porphyrius: piscis enim,qui confractum laqueum euasit,alijs periculum indicat, vnde fit, vt eo die huius
d lib. 15 de repub. cap.5. generis nulli pisces compareant, Vide Petrum Gregorium, *d* hæc ipsa memorantem, prudenterq; monentem, intelligentiam veram,& discursum animantibus deesse.

Exempla.

e histor. lib.3. REfert Antonius Bonfinius, *e* quod anno circiter tertio post cladem ad Nicopolim, Sigismundo Imperatore à Turcis acceptam,cum multi in eum campum descenderent, emissam inter ossa subinde vocem audierunt, Iesu Christi Saluatoris, & Mariæ Virginis nomina inuocantem, loquaxque inter cadauera caput inuentum, quod vbi homines sibi adesse nouit, quid nam,ait, stupidi hic statis viri? Christianus ego sum, inconfessus in hoc bello occubui. Maria Mater me æterni supplicij reum esse non patitur,hic me adhuc linguæ compotem seruauit, vt delicta fateri,& animum sacris apostolicis lustrare queam, proinde Sacerdotem,qui confessionem audiat, & me expiatum reddat, accersite

quæ

quæso; Rogatus, cur tantum à Virgine beneficium promeruisset, respondit, sibi peculiarem in eam fuisse in vita deuotionem, & septena eius festa quotannis reuerentissimè celebrasse, religiosisq; ieiunijs, pane solum, & aqua decorasse. Quare accersito è Pago proximo sacerdote, Confessionem ritè transegit, & impetrata erratorum omnium remissione, & absolutione, repente conticuit, perpetuoque quieuit.

Simia Dei Diabolus, conatus multa similia, sed pseudo miracula, interdùm Deo permittente facere, ad Diuinam vindictam demonstrandam, & eius iustitiam facit. Flegon Tralianus, ait, *f* Policritus, post Locridem vxorem ductam, & postquam tres noctes cum ea obdormisset, tertio die vita functus eam reliquit grauidam, quę monstrum ex duplici sexu peperit, quod cum in mediā concionem populi ductum fuisset ad consultandum, quid id præsagiret, quid ve de eo faciendum esset, comparuit in medio populi Spectrum Policritus, & futuram Aetolis, & Locrensibus prædixit cladem, & impotente ad resistendum populo, filium suum monstruosum dempto capite deuorauit, & euanuit, mox & caput eandem cladem eloquutum est. *f Lib. 1. de mirabil.*

Addidit idem Auctor ex Antistene Philosopho Peripatetico. Quo tempore Acilius Glabrio Consul vicit Antiochum Regem Asiæ, deterritos Romanos oraculis, ne amplius inuaderent Asiā, & Publij Ducis Romanorum caput relictum à lupo, qui corpus deuorauerat, vt ipse prædixerat furore Diuino, vt putatur percitus, cecinisse longo sermone aduenturam Cladem Romanis.

Facillimè Magus potest per Dæmonem efficere, vitiatis organis corporeis, vt homo latrare, vlulare, crocitare, hinnire audiatur, conans loqui, videmus enim artificio id nonnullos fœliciter consequi.

Legitur, quòd Anno 1546. Margarita Effingensis ex ventris doloribus ita intumuit, vt ventris moles totam faciem obtegeret, ac in circumferentia decem palmos excedere videretur, audiebantur à circumstantibus lectum, gallorum cantus, gallinarum crocitationes, anserum strepitus, latratus canum, balatus ouium, porcorum grugnitus, boum mugitus, hinnitus equorum. Eduxit mirè magnitudinis vermes, atque serpentes ex latere circiter. 150. quo miraculo fidem faceret, cum tamen nil nisi præstigiæ Dæmonum à matre puellæ lucri causa confictæ forent. *N. in lib. de prodigijs.*

An-

An Dæmon possit facere, vt quis tormenta non sentiat, & inediam longo tempore perferat. Cap. XVI.

Doctrina.

N Dæmon possit facere, ne actu sentiat, quod natura sensibile ast, V. g. ne crucietur quæstioni subditum; Iamblichus *a* scribit multos prophetarum admoto igne non vri, vel si vrantur, vstionem non sentire, nec alia vlla tormenta: loquens de vatibus gentilium, & ait, id fieri Deo intus adflante, qui, repellit ignem, illaq; cætera hebetat. Quis est iste Deus Iamblici Magi, nisi cacodæmon quispiam Eurycles? qui sunt isti prophetæ, nisi malefici? *b* Hodie quidam impij milites se fore inuulnerabiles putant, si arma certo ritu incantent, vel sacrilego ausu crucifixi imaginem compungant, vel comminuant, aut confringant, *c* ita Codronchus, *d* vel si ferant interulam horrendis imaginibus descriptam, quam vocant, Inferni camisiã, vel si periapta quædam ferant varijs caracteribus Magicis insignita, aut orationes, quas blasphemè admodum, & mendaciter tribuunt D. Leoni, vel Carolo Magno, insignitas magnis, (vt dicunt Magi) Dei nominibus; sic deludit Diabolus suos, vt est videre in Exemplis.

a lib. de mister. Ægyp. paulo ante medium.

b Vide Io ferh. Angle(?) in 2. q. de dæmonibus. 4 diffic. 5. dub. 1.

c Sprem. ger. 1 mal. p. 2. q. 1. c. 16.

d lib. 3. de morbis vene(?) c. 12.

Nunc ad inediam redeamus. Non est dubitandum posse diabolum efficere, ut quis multorum mensium ferat inediam, nam potest & hoc naturaliter fieri. Indi enim ferunt habere se herbam vnam nomine, Coca, quæ ore gestata famem depellit. Dioscorides scribit Scythas adinuenisse herbam circa Boeriam crescẽtem, magnæ quidem commendationis, quod in ore habentes eam, famem, sitimq; non sentiant, & apud eosdem, Hippice, herba sic dicta eundem effectum præstat, scythasq; his herbis, ait, per duodecim dies durare in fame, & siti. Gemma *f* fatetur inediã naturalem multorum annorum. Si sit in corpore humor flegmaticus, crudus, lentus, atq; viscosus; tunc calor naturalis illo vtitur pro alimento, donec totus absumatur humor. Idem fit, si ex fumma cerebri humectatione; materia quædam subtilis, & pituitosa à capite in corpus descenderit quia tunc corpori in alimentum illa cedit, nec homini cibus opus est donec hic humor penitus con-

f lib. 1. cosmocri. cap. 6.

consumatur. Huiusmodi censetur fuisse inedia in puella Anglicana Rogerij Bacconi filia, quam ferunt viginti annis nihil comedisse: Et tempore Nicolai V. pontificis, Gallus Sacerdos biennio toto, cibo, potuq; abstinuit, quod si hæc fieri naturaliter possunt, multo melius diabolus efficere potest, ea industria, qua prauas corpori alias affectationes immittit.

Exempla.

Refert Martinus Delrio *e* se nouisse studiosum quendam iuris, nomine Quirinum Baccalaureum, qui, cum tali membranula fretus, audacter se iurgijs, & pugnis immiscuisset, sæpe ictus, nunquam tamen saucius; tandem Romæ anno 1572. vel 1573. in Sympofio minimo vulnere fuit interemptus, huic simile est sequens. *e lib. 1. & squæst. magic. q. 11.*

Niderius in suo formicario scribit, quòd in territorio Bernensium, primus auctor maleficiorum fuit quidam Scafius dictus; qui publicè de hoc gloriari audebat, quòd quandocunque vellet, ipse se omnium suorum in æmulorum oculis velut murem facere valeret, & dilabi à manibus inimicorum suorum lethalium, & ita capitalium suorum inimicorum manibus sæpe, vt dicitur euasit: Sed cum terminum suæ malitiæ Diuina iustitia facere voluit, tandem per hostes suos in Stuffa quadam, prope fenestram quandam sedere explorabatur cautè, quo in loco, cum nullum de sibi insidiantibus suspectum haberet, per fenestram gladijs, & hastis inopinatè transfixus est, & ob sua facinora ibi mortuus miserabiliter.

Tormentorum sæuitiam quotidiè Malefici in eculeo eludunt, omnem enim cruciatum, vel risu, vel somno, vel silentio superant. quo in genere Stupenda est narratio Charondæ, *f* quæ talis est. Quandam fœminam quinquagenariam sibi notam sic elusisse infusionem laridi liquati toto corpore factam, & omnium membrorum diram distractionem, vt nihil sentiret prorsus: ex Equleo sublatam omni sensu doloris vacuam, integram, & illæsam fuisse, nisi quòd pollex pedis euulsus in quæstione, redditus non sit, cuius tamen illi iactura noxæ vlli, vel impedimento nō fuerit, quam omnia tormenta eludentem, & pertinaciter omnia negantem, elisa in carcere gula, Diabolus necauit, qui eam maleficij per energumenam accusarat. *f libr. de Antichristo reuelato ucap. 1.*

Prope Samarobrinam anno 1599. capta fuit puella Strigatrix, quæ nec pedum exustionem sæuissimam, nec flagra validissima

O sen

sentiebat, donec Sacerdotis cuiusdam monitu, illi Agni benedicti ceram in collum iniecerunt, tum enim vi sacrati amuleti, Dæmonis præstigiosa ludibria depulsa, illam vim doloris cœpit sentire, vnde patet hanc indolentiam, quam agnoscit etiam Tostatus, g minime nasci ex vlla physica causa, sed opera Dæmonis induci.

g q.254. in Genes. cap.13.

h lib.1. c. 5. Spinalij pridie nonas Maij. 1588.

Remigius h refert hæc sequentia. Cum Isabella Pardea ob sortilegij crimen comprehensa, vrbis præfecto partem corporis à Dæmone signatam indicasset, subijt ei in animum experiri, verumne id esset, quod de huiusmodi stupore ferebatur: ergo iussit ipsam aciculam penitissimè infigi, atque inculcari, quòd cum in satis magna hominum frequentia esset factum, & incruentum omnino vulnus apparuit, & nullum Saga doloris, vel minimi indicium aspicientibus dedit.

i Brinduñij 5. Calē. Nouemb. 1590.

Claudia i Bogarta tormentis iā exhibenda, cute, vt moris est detonsa fuerat, ob idque cicatricem in summa fronte nuda ostendebat. Suspicatus igitur inquisitor, quod verè erat, scilicet à Dæmone impressi vnguis vestigium, quod ante capillis tegeretur, in id iubet aciculam altissimè infigi, quod cum esset factum, nec illa doloris vllo sensu affici, nec vulnus vel tantillum cruore manare visum est: perstitit tamen, verum negare, ac dicere eum olim ex iactu lapidis torporem esse obductum, sed postmodum tormentis admota, non tantum agnouit id sibi à Dæmone inflictum fuisse, sed & plurima alia, quæ indignissimè ab eo passa fuerat, enumerauit.

k 18. Cal. Iulij 1591.

Esse, qui pagus à supradicto loco miliario ab est, cum hoc loci Dynasta præsens in Mugeta sortilegij rea lictorem periclitari iussisset, ac is illam idcirco nudam statuisset, inuestigaturus sicubi signum illud inueniret, tandem in sinistro femore macula verucæ instar apparuit; in quam, cum ferrum vel quantum poterat adegisset, nec à Mugeta vocem, nec ab ipso vulnere sanguinis guttam vllam elicere, & exprimere potuit, cum rursus locum maculæ proximum leuiter etiam vulnerasset, ingentem ex eo dolore clamorem edidit, largusque cruor sese inde effudit.

An Magicis Artibus, & opera Dæmonum Sexus immutari possit. Cap. XVII.

Doctrina.

DE sexu mulieris in masculinum, vel masculini in fœmininum commutatione, quam naturalem ex Medicis huius seculi sa-

itur Cosmocrit. 1. Gemma. quæritur. Factos ex mulieribus viros multos legimus. Hippocrates *a* scribit, Abderis Phætusam vxorem Pithei, partui vicinam, misso in exilium marito, aliquot mensibus, cessante fluxu menstruorum, cunctis in membris magnos perpessam dolores, corporis habitu in virum mutatam; idemque apud Thasios accidisse Anamisiæ vxori Gorgippi. Titus Liuius, *b* idem refert. Plinius, *c* ex fœminis, ait, mutari in mares, non est fabulosum. Martinus Delrio, *d* refert sequentia, his verbis: Ipse in Africa vidi mutatum in marem nuptiarum die L. Cossitiũ Ciuem Tisdritanum, viuebatque cum hæc proderem.

a lib. 6. Epidem. p. 8.

b lib. 24. de Spoletana mulier e.

c lib. 7. cap. 4.

d lib. 14. 22.

Notant Medici aliqui huius mutationis esse naturalem rationẽ, qua id natura det effectum, & conari illam semper in id, quod est perfectius. Mulier enim est quasi imperfectus vir quidam, nec in aliud à viro distat, quàm, vt quæ sunt intus vasa seminaria, foris appareant, sumpto incremento, & pingui velamine, cui inuoluitur fracto, protrudatur in virgam, cui similis est, sed abscondita, & inuoluta fuerat prius, & expellitur caloris naturalis vrgentis impetu. Si autem id potest natura, quod multi authores confirmant, putarem, Deo permittente, diabolum etiam causis naturalibus inhærendo, idem efficere posse. De viro verò fœminam fieri, crediderim id esse impossibile, non solum naturę, sed etiam diabolo, quia hic opus est nimia retractione partium perfectarum in locos fœmineos. Hic conatus, in Nerone Mago perfecto irritus fuit, quando sexum masculinum in fœmininum mutare tentauit. Verũ est Ausonium Epigr. lib. 1 de virili sexu in fœmineum degenerante locutum fuisse, his verbis.

Fœmineam in speciem conuertit masculus ales,
Pauaq; de Pauo constitit ante oculos:
Nec satis antiquum, quod Campano in Beneuento
Vnus epheborum Virgo repente fuit.

vbi ait, ex puello, puellam, & ex pauo pauam factam, quod difficillimè crediderim, nisi fortè vterq; eis sexus fuerit, occultatus vnus, manifestus alter, vt accidit in leporibus, de quibus Ouidius.

Alternare vices, & quæ modo fœmina tergo
Passa marem, nunc esse marem miremur hyænam.

quia Plinius lib. 8. si bene memini tradidit illam vtroq; sexu præditam esse.

Augustinus *e* memorat ex Gentilium scriptis, & mulieres homines, & gallinas in masculinum sexum fuisse conuersas, non tamen arte Magica, sed naturaliter, quia magi hoc efficere non

e vlt. cap. lib. 3. de ciuit. Dei.

 possunt

possunt verè, sed apparenter, vt decipiant, fascinando per Dæmonem sensus nostros, vt alibi docuimus, ad.

Exempla.

f In hist. Neapolis.

IOuianus Pontanus, f narrat Caietæ mulierem piscatori cuidam annis quatuordecim nuptam, in virum migrasse: & aliã, cui nomen Emilia, nuptam Antonio Spensæ Ciui Ebulano post annum nuptiarum duodecimum in virum mutatam: soluto matrimonio vxorem duxisse, & liberos procreasse. Addit idem aliam fœminam, cum marito filium vnum peperisset, subito exorta virilitate, marito relicto, alteram duxisse, & ex ea liberos generasse.

g lib. 6. exempl. h libr. 9. exẽplorũ. Dial. 1.

Nonnulla narrauit consimilia Cocceius Sabellicus, g quibus omissis duo ponam, quæ nostris temporibus Hispania dedit, & fuerunt descripta fidelissimè ab Antonio Torquemada. h

Visit in Oppido Ezgueira Lusitaniæ distante à conimbrica nouem leucis vir quidam nobilis, cui filia erat nomine, Maria, Pacheco, quæ cum esset iam eius ætatis, qua fœminis menstrui flores inchoantur, loco liquidi humoris, erupit ei è locis, vel aliter natum, foras prodijt virile membrum; sicque ex puella subito Adolescens Ephebus apparuit, cum sexu virilem vestitum, nomen quoque assumpsit, Manuelis Pacheci, Nauim conscendit, in Indiam profectus, rebus fortiter gestis strenui militis existimationẽ, opesque magnas comparauit. In Patriam rediens vxorem nobilem duxit, de liberis mentionem subdit nullam Amatus Lusitanus, i sed ait illum imberbem permansisse, facie in fœmineam declinante, quæ sunt indicia non perfectæ virilitatis. Vltimo loco subdit Torquemada, se ab amico viro magnæ authoritatis, & fidei pleno accepisse.

i Sabelli-cus libr. 9. exẽplorum

Non procul ab vrbe Beneuentana Hispaniæ Vxorem cuiusdam rustici fortunæ mediæ, quæ, quòd sterilis esset, minus à marito benignè habebatur; pertæsam malæ tractationis, quadam nocte aufugisse, sumpto vestitu famuli domestici, sic ornata, virumque mentita, varijs in locis opera seruili vitam sustentauit, post aliquod tempus, siue quòd calor in ea naturalis tam efficax foret, siue quòd imaginatio nata, & confirmata continuo habitu, & ministerio virili eam efficacitatem nacta sit, certe ipsa se in virum mutatam deprehendit, statuit ergo quæ diu fuerat vxor, agere maritum, fœminam sibi matrimonio copulat, diu res latuit, illo non audente cuiquam rem narrare, donec quidam, ei prius optimè no-

tus

tus cernens tam similem esse facie vxori profugæ Rustici illius,interrogauit,num fortè frater esset talis mulieris,huic rem omnem, vti contigerat narrauit,sic res in lucem venit.

Fulgosus scribit *l* Neapoli Regnante Ferdinando Primo,cum Ludouicus Guarna Salernitanus Ciuis quinque filias suscepisset, quarum natu maioribus duabus, alteri Franciscæ, Carolæ alteri nomen erat,postquam ad decimum quintum annum peruenerunt ambabus genitalia membra in marium morem eruperunt, mutatoque habitu,pro maribus habiti sunt, Franciscus,& Carolus nuncupati. *l lib.1. exēpl. 6. cap.6.*

Item Ebuli,sub eodem Rege,Puellæ,quæ iam quatuor annis viro promissa sponsæ nomen habuerat,qua nocte Primum viro tradita cum eo cubauit, siue ex confricatione, siue ob aliam¦ causam, quæ ignota sit,effractis membranis, quæ vt mulier videretur efficiebant,virilia membra prodierunt, domumque reuersa in iudicio dotem repetijt,in virorum numero postea habita.

Phlegon *m* scribit. Virgo quædam Smirnæ nata Philotis nomine,cum matura Viro nuptui à parentibus esset tradita, masculino enato membro,in virum abijt, quin & Laodiceæ, quæ est in Syria mulier Aeteta nomine etiamnum cum marito degens,è fœmina vir extitit,cui Aetetus nomen præside Athenis Macrino,Romæ Consulibus Lucio Lamia,& Aeliano vetere. *m lib.1. de mirabil.& longæu.*

Michael *n* Montanus testatur suo tempore Vitriaci fuisse puellam nomine Mariam, quæ cum saltaret violentius. Subito virilibus erumpentibus in virum mutata est, & ab Episcopo Suessionensi confirmationis sacramento mutato nomine Germanus vocari cœperit, eius postea mento barbam natam, diu vixisse ad decrepitam vsq; ætatem, vxorem tamen duxisse nunquam. Sed si illud natura potuit, quod tot asserunt authores, putarem Deo permittente causis naturalibus fretum etiam posse Dæmonem ipsum. *n lib.1.experimentoru. c.21.*

An anima Defunctorum Mortalibus possint apparere. Cap. XVIII.

Doctrina.

ORTVORVM animas posse, ac solere nonnunquam Diuina potentia, atq; virtute viuentibus apparere omnibus Christi fidelibus consentaneum est. Legimus enim primo Christum B. Petro Apostolo apparuisse persequutionem vitanti, & dixisse se Romam contendere,vt iterum crucifigeretur.

De apparitionibus animarum testatur D. Pater noster Ambro-

a Epist. 8. ad Demophil.

sius contra Auxentium de Basil. noua tradenda. Auctor est D. a Dionysius Areopagita, Iesum multis Angelis comitatum apparuisse, & inclementiæ nomine reprehendisse, quòd lapsi fratris, & seductoris pœnam expeteret.

b Apolog. 11. ad Imperatorē.

Iustinus Martyr b testatur redire animas mortuorum, & apparere aliquando, asserens Samuelis animam uerè fuisse euocatam. Idem affirmat Tertullianus his uerbis; Sed si quorundam reuocauit animas in corpora Dei uirtus in documenta iuris sui, non idcirco communicabitur fidei, & audaciæ Magorum, & fallaciæ somniorum, & licentiæ poetarum. Origenes c Celsum impugnans utitur his uerbis. Improba uerò anima & prauis facinoribus in terram retracta, ita ut adspirare ad superiora nequeat, uagabunda in terra uolutatur, nunc circa sepulcra oberrando, ubi etiam umbratilium animarum phantasmata sunt sæpius uisa, nunc terras has obeundo, cuiusmodi hos spiritus esse credendum est, qui omnibus seculis, & coerciti sunt, & præpediti ueneficijs &c. Et Origenis tempore B. Potamiæna Basilidi carnefici apparens, eum ad fidem conuertit, ut docet Eusebius, d & ipsemet Origenes contra eundem Celsum lib. 1.

c lib. 7.

d li. 6. c. 4.

B. Gregorio Taumaturgo Beatam Virginem Mariam, cum B. Ioanne Euangelista apparuisse narrat Gregorius Nissenus scriptor eius uitæ grauissimus. Vide D. Cyprianum, e & arguit eos, qui huiusmodi uisiones contemnunt. Sanctus Ambrosius f de B. Agnete ait, parentibus ad eius sepulcrum uigilantibus, quadam nocte cum apparuisset, sic ad eos loquuta dicitur, ne me parentes mortuam lugeatis, &c.

e de uisionibus nocturnis. epi. 12. & 69.

f Serm. 90.

Post annum Christi. 300. Apparuit Christus B. Petro Alexandrino g in forma pueri quærentis uestem suam ab Ario discissam. Adrianus tom. 2. Epis. decret. & Synod. 7. siue Concil. Nizen. 2. act. 2. Gregorius Turonensis e Surius tommo 6. die 12. Decembris Gregorius Cæsariensis apud lipom. tom. 6. in oratione de Nicena Synodo. Nicephorus lib. 8. cap. 23. B. Basilius lib. de uera Virginitate paulò ante medium. Et Gregorius Nazianzenus in oratione in laudem Cæsarij.

g Surius tom. 6. die 15. Nouēbris.

h De gloria martyrd cap. 8.

Anno Christi 400. B. Martini transitus, B. Seuerino, & B. Ambrosio absentibus ostensus est, quod etiam narrat Gregor. Turonen. libr. de miraculis Sancti Martini, & lib. de gloria Confessorū. Sanctus Ambrosius didicit, ubi nam iacerent corpora SS. Geruasij, & Protasij per uisionem eorum, teste D. Augustino.

Lib. 22. de Ciuit. Dei c. 8. & lib. 9. confess. cap. 7.

Circa annum 429. B. Virgo Maria, cum B. Ioanne Baptista, & B. Ioanne Euangelista apparuit Abbati Ciriaco, & negauit se in eius cellam ingredi uelle, quia ipso ignaro erant repositi duo libri

libri Nestorij hæretici contra Beatam Virginem Mariam.

Extat insignis authoritas D. Hieronymi, *i* per quam uno ictu iugulatur omnes hæretici, qui dicunt animas teneri in carcere ubicunq; sint, usq; ad diem Iudicij. Hęc sunt propria uerba S. Hieronymi. Ais, uel in sinu Abrahæ, uel in loco refrigerij, uel subter aram Dei animas Apostolorum, & Martyrum consedisse, nec posse suis tumulis, & ubi uoluerint adesse præsentes: Senatoriæ uidelicet dignitatis sunt, & non inter homicidas teterrimo carcere, sed in libera, honestaq; custodia infortunatorum insulis, & in campis Elisijs recluduntur. Tu Deo leges pones? Tu Apostolis uincula inijcies? ut usq; ad diem Iudicij teneantur custodia, ne sint cum Domino suo, de quibus scriptum est, sequuntur Agnum quocunq; vadit; si Agnus ubiq; ergo & hi, qui cum Agno sunt ubiq; esse credendi sunt, & cum Diabolus, & dæmones toto vagentur in orbe, & celeritate nimia ubiq; presentes sint; Martyres post effusionem sãguinis sui arca operientur inclusi, & inde exire non poterunt? hactenus Hieronymus.

i libr. aduersus Vigilan.

Vt autem intelligeremus, hoc non accidere lege ordinaria, sed speciali Dei priuilegio, & permissione singulari. Augustin *l* hæc sequentia uerba de matre sua scripsit, quæ aduersarij calumniosè in nos detorquent, audite. Si rebus uiuentium interessent animæ defunctorum, ut de alijs taceam, me ipsum pia mater nulla nocte desereret. De singulari enim permissione illa, alias apertè asseruit, quòd de continua, & ordinaria lege hic negauit capit. 15. ait, mitti ad uiuos aliquos ex mortuis diuina scriptura testatur, & Samuelis, atque Moysis apparitionibus id confirmat.

l libr. de cura pro mortuis agenda. c. 13.

Infinitæ, vt vno verbo concludam, sunt authoritates ad hanc materiam pertinentes, ideo ne sim tædio afferam tantum quasdam author. quorundam Theologorum, sicuti Thomæ de Media. uilla. *m* Petri de Palude *n* Scoti ibidem quæst. 1. art. 4. Dionisij Cartusiani, & in opere de quatuor nouissimis, & in lib. de Nouitijs ordinis sui. Soti. *o* Et Feltani libr. de Purgatorio capit. 5, Petri Canisij, *p* & Ioannis Gregorij de Valentia in tertia parte distinctione 6. 9. & vndecima punc. 1. dispofit. 11. quæst. 1. parte 1. ac aliorum quam plurimorum nunc ad Exempla veniamus.

m In 4. distinct. 45. q. 3.
n Eodem loco.
p In 4. distinct. 45. q. 1.
p In 4. distinct. 45. q. 1. art. 4.
q Lib. 5. c. 20. c 21.
r Lib. 1. c. 8.

Exempla.

Referunt Socrates, & Ruffinus, *q* quòd Sanctus Spiridion filiam habuit Irenem nomine, quæ cum ei bene ministrasset, Virgo defuncta est. Post eius obitum venit quidam dicens, se ei

Lib. 1. c. 5.

quod-

quoddam depositum commendasse; rem gestam ignorauerat pater, perquisitum in tota domo, nusquam quod poscebatur inuentum est, persistebat tamen ille, qui commendauerat, & fletu, ac lacrimis perurgebat, vitæ quoque suæ se illaturum exitium, nisi commendata reciperet, testabatur. Permottus lacrimis eius senex, ad sepulcrum filiæ properat, atque eam ex nomine vocat; Tum illa de sepulcro, quid uis, ait, Pater? Commendatum, inquit, illius ubi posuisti? at illa locum designans, illic ait, defossum inuenies, regressus domum, rem sicuti filia de sepulcro responderat, repertam, tradidit reposcenti. Quæ potuit respondere, non ne potuit apparere? sanè; sicut & illi, qui mortui sunt Nicenæ Synodo subscripsere, audi sequentia.

Historiam admirandam prodidit Gregorius Cæsariensis præsbiter apud lipom. in oratione de Nicena Synodo, sic scribens.

Duo Sancti Episcopi Chrisantus, & Musonius, cum nondum decisioni suas adiecissent descriptiones, accidit, vt Diuina prouidentia morerentur. Diuini ergo Patres, cum venissent ad communem locum, in quo dormiebant, cumque simul cum eis essent, & quæ dicebantur audirent O fratres, dixerunt, & patres, preclarè nobiscum certamen certastis, cursum perfecistis, fidem seruastis: Si ergo quod factum Deo gratum iudicatis (nunc enim purius cernitis) ne quid sit impedimento quominus vos quoque decisionem subsignetis, hæc simul, & dixerunt, & signata decisione Sanctorum Patrum loculo imposita, totam illam noctem insomnem peragunt in oratione, die autem sequenti, cum venissent ad loculum, solutis quæ erant imposita signaculis, cum sanctam reuoluissent decisionem, inuenerunt SS. Patrum ad eos adiectas supscriptiones. His proprijs verbis. Chrisantus, & Musonius, qui cum patribus omnibus in Sancta prima Oecumenica Synodo consensimus, quamuis corpore translati, manu tamen propria nos quoque libello subscripsimus. Ex quo patet, animas Diuina permissione ad nos redire posse.

B. Paulinus Diaconus (non tamen Nolanus ille) In vita Sancti Ambrosij, ait, Eodem quo die obijt, sicut textus Epist. loquitur, quæ à Simpliciano successore eius venerabili viro, suscepta est de partibus orientis ad ipsum, tamq̃ adhuc viuentem nobiscum directa, quæ nunc vsq; Mediolani habetur in Monasterio; quibusdam sanctis uiris apparuit, orans cum illis, & imponens illis manus, habet enim diem epistola, quo directa est, qua lecta inuenimus diem esse, quo ille obijt. Intra Tusciam uerò, in Ciuitate Florentia, ubi nunc uir Sanctus Zenobius Episcopus est, quia promi-

ferat

ferat se illos sæpius visitaturum frequenter ad altare, quod est in Basilica Ambrosiana, quæ ibidem ab ipso constituta est, visus est orare, sicut ipso sancto viro Sacerdote Zenobio referente didicimus. In eadem etiam domo, in qua declinans Eugenius mansit; tempore quo Radaguisus suprascriptam Ciuitatem obsidebat, cum iam penitus desperassent viri Ciuitatis, per visum cuidam apparuit, & promisit alio die salutem illis affuturam, quo referente Ciuium animi sunt erecti, nam altero die aduemente Stilicono Comite cum exercitu, facta est de hoste victoria. Hec Pansofia Religiosa fœmina, matre pueri Pansofij referente cognouimus. Mazcezeli etiam desperanti de salute sua, vel exercitus, quem ducebat contra Gildonem, baculum tenens manu in visu noctis apparuit, atque cum prouolueretur ad pedes viri sancti Mazcezel, percutiens terram senex baculo, quo regebatur (tertio hac enim specie illi apparuerat) ait, hic, hic, hic signans locum deditque intellectum viro, quem visitare dignum fuerat arbitratus, vt agnosceret se in ipso loco, in quo sanctum Domini viderat Sacerdotem, die tertio victoriam adepturum, atque ita securus bellum inchoauit, & consummauit.

Nos tamen ea Mediolani positi ipso Mazcezelex referente cognouimus, nam & in hac prouintia, in qua nunc positi hæc describimus, plurimis hoc ipsum retulit Sacerdotibus, quibus etiam referentibus securius ante nobis cognita huic libro adiungere arbitrati sumus.

Sisinij etiam, atque Alexandrini Martyrum, qui nostris temporibus post obitum Sancti Ambrosij in Agauniæ partibus persequentibus gentilibus, martyrij coronam adepti sunt, cum Reliquias Mediolani summa cum deuotione susciperemus, adueniente quodam Cœco, & referente cognouimus, qui eodem die tacto loculo, in quo Sanctorum Reliquiæ portabantur, lumen recepit, quòd per visum noctis vidisset nauim appropinquare littori, in qua multitudo erat albatorum virorum, quibus descendentibus ad terram, cum vnum de turba precaretur, vt sciret qui essent viri illi, audierit, Ambrosium, eiusque consortes; quo audito nomine, cum deprecaretur, vt lumen reciperet, audiuit ab eo, perge Mediolanum, & occurre fratribus meis, qui illò venturi sunt (designans diem) & recipies lumen; Erat enim vir, (vt aiebat ipse) de littore Dalmatico, nec se ante venisse in ciuitatem asserebat, priusquam recto itinere reliquijs sanctorum occurrisset, nondum videns, sed tacto loculo videre cæpisse.

Constantinus presbiter in vita Sancti Germani Antisiodorensis Cap.

scribit. Cum vir Sanctus in loco quodam spectris infesto moraretur intrepidus, subito ante os legentis astitit vmbra terribilis, & paulatim sub oculis intuentis erigitur; parietes etiam saxorum imbribus colliduntur; tunc verò deterritus lector, præsidium sacerdotis implorauit, qui statim prosiliens effigiem terribilis imaginis intuetur, & præmissa obsecratione nominis Christi, imperat, vt quis esset, quidq; illic ageret fateretur: qui protinus terrifica vanitate deposita, voce humili, more supplicantis eloquitur: se, comparemq; suum authores fuisse multorum criminum, insepultos iacere, & ob hoc inquietare homines, quia ipsi quieti esse nō possent, rogat, vt pro eis Dominum precetur, quatenus recepti requiem mererentur. Ad hæc vir sanctus indoluit, imperatq; vt locum ostenderet, quo iacerent, tum verò cereo precedente dux vmbra prægreditur, & inter difficultates maximas ruinarum intempesta nocte locum, in quo proiecti fuerunt, indicauit. Vt verò mundo redditus est dies circumiectos incolas inuitat, hortatur ipse operis maturator insistens, rudera tumultuariè superiecta ad tempus rastris auulsa purgantur. inueniuntur corpora fusa sine ordine, ossa ferreis adhuc nexibus illigata, ad legem sepulturæ fossa dirigitur, membra exuta vinculis, linteis induuntur, humus superiecta componitur, oratio intercessionis impenditur, requies defunctis obtinetur: ita vt post eandem diem, sine vllo terroris indicio, domicilium frequentato habitatore floruerit.

Apud Surium mense Iulio. Pratt. spiritual. ca. 195.

Omni fide digna est historia, quam de Sinesio Cirenes Episcopo, & Euagrio philosopho Sophronius memoriæ mandauit ex Leontio. Cum assiduè Sinesius Euagrium conaretur ad Religionem traducere, isq; obijceret doctrinam Christianorū de resurrectione corporum, deq; mercede bonorum operum, maximè centuplo pro eleemosina post hanc vitam recipiendo, sibi non posse non fabulosum videri, tandem tamen Episcopus nihil diligentiæ prætermittens ei persuasit Christianum fieri, & cum liberis baptizari. Cæterum non multo postquam baptizatus, dedit Episcopo auri tria centenaria in vsum pauperum, dicens, accipe aurum istud, & distribue illud pauperibus, & fac mihi cautionem manu tua, quòd Christus mihi ipsum reddet in futuro seculo: qui suscepto auro promptè illi cautionem fecit, vt petebat, Vixit itaque post baptismum annos aliquot philosophus ac tandē infirmatus est ad mortem; cum verò morti proximus esset dixit filijs suis; quando curabitis funus meum cartam istam in manibus meis ponite, & me cū illa sepelite. Mortuo autem illo, fecerunt filij sicut eis ipse præceperat, sepelieruntque eum cum chirographo. Tertia post sepultu-

tam die, apparuit Episcopo Sinesio nocte quiescenti, dicens, veni ad Sepulcrum vbi iaceo, & accipe chirographum tuum, accepi enim debitum, & satisfactum mihi est, atque vt certior rei fias propria mea subscripsi manu, ignorabat enim Episcopus quod chirographum illud consepeliissent. Mane facto, accersitis filijs eius dixit, num aliquid cum patre vestro in monumento posuistis? illi putantes, quod eos de pecunijs interrogaret, dixerunt ei, nihil domine præter pannos consuetos, quid igitur, nunquid vel cartam consepelistis ei aliquam? tunc recordati filij dixerunt ei, ita sanè Domine, cartam enim quandam moriens dedit nobis, & ait, quando sepelietis me, cartam istam in manibus meis date, nullo penitus sciente. Tunc dixit illis Episcopus somnium, quod nocte illa viderat, sumensque illos cum Clericis, ac primarijs Ciuitatis accessit ad Philosophi tumulum, quo aperto inuenerunt iacentem Philosophum, cartamque manu Episcopi scriptam suis manibus tenentem: accipientes autem cartam ex eius manibus aperuerunt, inueneruntq; in ea nouiter manu Philosophi subscriptum ita. Ego Euagrius Philosophus tibi Santiss. D. Sinesio Episcopo Salutem. accepi debitum in his litteris manu tua conscriptũ, satisfactumq; mihi est & nullum contra te habeo ius propter aurum, quod dedi tibi, & per te Christo Deo, & Saluatori nostro. Idem narrat Hugo Eterianus.

Abbas Menas narrabat, audisse se Elogium Alexandrinum Patriarcham dicentem. Cum profectus essem Constantinopolim, fui in contubernio apud Dominum Gregorium Romanum Archidiaconum singularem virum, qui narrauit mihi de Sanctissimo, ac Beatissimo Leone Romano Pontifice, dicens, haberi scriptum in Ecclesia Romana, quod cum scripsisset Epistolam ad Sanctum Flauianum Constantinopolitanum Episcopum contra impios Eutichem, & Nestorium posuerit eam super tumulum Principis Apostolorum Petri, & orationibus, ac vigilijs, & ieiunijs vacans orauit ipsum summum Apostolum, dicens, si quid, vt homo, vel minus caute posui, tu cui à Domino Saluatore Nostro Iesu Christo, & Ecclesia, & hæc sedes commissa est, emenda. Post quatuor verò dies apparuit ei Apostolus, & dixit, legi, & emendaui, sumensq; Epistolam de Sepulcro B. Petri, aperuit eam, & inuenit Apostolica manu emendatam. Idem cap. 148.

Lib. de regressu animarum ab infectis ca. 26.

Theodorus Sanctissimus Episcopus Dornæ, quæ est in Lybia narrauit nobis dicens. Cum essem cubicularius Sancti Papæ Eulogij vidi in somnis virum Religiosi habitus, statura procerum dicentem mihi, nuntia Eulogio aduentum meum, ad quem ego, quis es

tu, qui iubes, vt nuntiem? Resp. ille, Ego sum Leo Romanus Pontifex: ingressus ergo, ego nuntiaui dicens, Sanctissimus, & Beatissimus Papa Leo Romanæ sedis Antistes conuenire vos vult, cum retulisset hoc, Papa Eulogius exurgens concitus occurrit illi salutãtesq; se inuicem, oratione facta consederunt; tunc verò Dominus, & Eximius Leo dixit Sancto Eulogio: Scitis quare huc venerim ad vos? Resp. ille, non; ait ipse: veni, vt vobis gratias agerem, quia ritè, & magnificè pro mea Epistola Respondistis, quam scriptam missi ad fratrem meum Flauianum Constantinopolitanum Patriarcham, sensum quidem, & sententiam meam aperientem, hæreticorum autem ora obstruentem: Scito autem frater, quia non mihi tantum vestrum diuinum laborem, studiumq; contulistis, sed etiam supremo culminis Apostolorum Petro, & ipsi præ omnibus, quæ à nobis prædicatur veritati, qui est Christus Deus noster, ista non semel tantum, sed bis terq; conspiciens trina apparitione firmatus enarraui Sancto Papæ Eulogio.

Circa Annum 587. Guntrammo Regi de Chilperico pessimo Francorum Tyranno visio huiusmodi fuit ostensa, quam ipsemet Rex apud Gregorium Turonensem sic narrat. Vidi, & ego aliam uisionem, quæ huius interitum nuntiauit: Adducebatur enim in conspectu meo à tribus Episcopis vinctus catenis, quorum vnus Tetricus, alius Agricola, tertius vero Nicetius Lugdunensis erat, ex quibus dicebant duo soluite quæso eum, & castigatum abire permittite, quibus è contrario cum amaritudine tertius Episcopus respondebat: non fiet ita, sed igne cremabitur pro sceleribus suis, & cum diu, multumq; quasi altercantes hæc inter se verba facerent, conspicio eminus Aeneum super ignem positum feruere vehementer. Tunc me flente, apprehensum infælicem Chilpericum confractis membris proijciunt in Aeneum, nec mora inter vaporum vapores ita dissolutus, ac liquefactus est, vt nullum ex eo penitus indicium remaneret.

Lib. 8. hist. Franc. ca. 5.

Anno 600. Beatissimus Gregor. I. Romanus Pontifex, & Ecclesiæ doctor refert sequentia de B. Musa, quòd quadam nocte ei per visionem Beata Dei Genitrix Virgo Maria apparuit, atque coæuas ei in albis vestibus puellas ostendit, quibus illa cum admisceri appeteret, sed se illis iungere non auderet, Beatæ Mariæ Virginis est voce requisita, an velit cum eis esse, atque in eius obsequio viuere, cui cum puella eadem diceret, volo, ab ea protinus mandatum accepit, vt nihil vltra leue, & puellare ageret, & à risu, & iocis se abstineret, sciens per omnia, quòd inter easdem Virgines, quas videtat, ad eius obsequium die trigesimo veniret, quibus visis in cunctis

Lib. 4. dialogorum. cap. 17.

suis

suis moribus puella mutata est, omnemq; a se leuitatem puellaris vitæ magna grauitatis deterfit manu: cuiq; que eam parentes eius mutatam esse mirarentur, requisita, rem retulit, quid sibi Beata Dei Genitrix iusserit, vel qua die itura esset ad obsequium eius indicauit. Tunc post vigesimum quintum diem febre correpta est, die autem trigesimo, cum hora eius exitus appropinquasset, eandē B. Dei Genitricem cum puellis, quas per visionem viderat ad se venire conspexit, cui etiam se vocanti respondere cœpit, & depressis reuerenter oculis aperta voce clamare. Ecce Domina venio, in qua etiam voce spiritum reddidit.

Hugo Aeterianus narrat de anima Domini vnius balnei, qui pro suis culpis post mortem Thermarum caloribus deputatus, eodem in loco iussus lauaturis sedulo ministrare, quam operam cum Centumcellensi Præsbytero non semel præstitisset, Presbyter ei charitatis causa duas oblationum coronas detulit, sed ille mærens, afflictusque respondit, mihi ista quare das pater? iste panis sanctus est, ego hunc manducare non possum, ego etenim, quem vides huius loci Dominus aliquando fui, sed pro culpis meis hic post mortem deputatus sum, si autem mihi præstare vis opem, omnipotenti Leo pro me offer hunc panem, vt pro peccatis meis interuenias, & tunc te exauditum esse cognosce, cum huc ad lauandum veneris, & me minime repereris; quibus dictis disparuit, & is qui homo esse videbatur, euanescendo innotuit, quia spiritus fuit. lib. de regressu animarum c. 14.

Anno 1139. Alphonsus Lusitaniæ Rex, commissurus prælium contra quinque Saracenorum Reges, iussus est in somnis à Christo, bono esse animo, & signo vti in prælio, cui quinque vulnerum imago inscripta est. obtinuit victoriam memorabilem, & hinc fluxit Lusitaniæ Regnum insigne. Decimoquarto post anno Alphonsus Rex Castellæ Baezam obsidebat, ei apparens B. Isidorus author fuit pralij committendi, nec ferè alia victoria contigit illustrior. Marian. li. 10 cap. 17. apud Lipō. tom. 6.

Admiratione dignissimū est quod narrat Constantinus Episcopus oculatus testis de translatione Reliquiarum sanctæ Euphemiæ Martyris, præstrictum splendorem miraculorum Leonem Isauricum clam sustulisse Martyris Reliquias, & earum loco ossa arida imposuisse, veras autem Reliquias cum loculo in mare proiecisse, Incidere Nautæ quidam in loculum rei ignari, ac putantes Thesaurum aliquem in eo repositum, suscepere, & aperuere, & mirifice, qui inde exhalabat odore perfusi, cognouere sacras esse Reliquias; Cumque hærerent ignari cuiusnam forent, eadem nocte

vide-

viderunt lumina,& cereos,virosq; mire candicantes,Deum,q; laudantes. Cumq; appulissent Leuinum,& Somno se dedissent, viderunt inquiete Glyceriam Martyrem occurrere Euphemię Virgini, amplecti illam, & osculari, & aduentum gratulari, ex eo cognouerunt cuius essent Reliquiæ illę. Ter inde soluentes. Ter ventis reflantibus eodem reiecti sunt. Denique Euphemia astitit illis in somnis,& quæ foret edocuit, ac se ibi velle subsistere dixit, ex quo fuerat ab impio Leone in mare proiecta.

Anno 800. eò Raymirus Rex Hispaniæ fortissimè totum diem cum Saracenorum maxima multitudine pugnauit. Sub nocte cū exigua suorum manu in collem quendam se recepit. Regi vigilanti,& Deum precanti B.Iacobus adstitit, iussitque omnes confessione lustrari,& sumpta Eucharistia prælium conferere. Mane, cum omnes obtemperassent ad vnum monitis Diui, signa contulere, hostium sexaginta millia trucidauere. Visus in eo prælio Apostolus albo vectus equo vexillum gestans niueum, quod rubra crux transuersa distinguebat. Authores sunt Rodericus *a* Episcopus,& Mariana. *b*

a Cronicā generale Alphonsi Regis. *b* lib.7.c. 13.

Anno 1117. Cum plurimis prodigijs inter cætera trepidaret Italia. Cremonæ quidam infantulus in cunis iacens, pannis obsitus, in primam loquendi vocem contra naturam os aperuit, matremque suam fratri suo maiori escas parantem, qui plorando panem petierat, à corporis curis compescuit, asserens sibi uisam Dei Genitricem Mariam ante Tribunal Christi stantem, instantissimisque precibus pro iudicio, quod mundo propter peccata sua intēderat, ipsi supplicantem, ac post hæc deposuit eloquium vsque ad tempus humanæ conditionis congruum: verba sunt Donechini in historia.

c lib.9.exēplorū. c.p.12.& Ioan. Nauicler.2. p.f gener. 34.

Narrat hæc sequentia Fulgosius *c* Cum Vdo Magdeburgensis Episcopus, ne signis quidem, ac Diuinis vocibus commonitus ab impudicitia se temperaret, viri Religiosi Deum, vt Episcopum aut corrigeret, aut tolleret rogauerunt. Inter eos, cum nocte in Cathedrali Ecclesia Sancti Mauritij Fridericus Canonicus huiusmodi precibus operam daret, vehementioris venti afflatu, omnia, quæ in Templo erant lumina extingui perspexit, nec multo post duos Iuuenes venire, duo candelabra accensis cereis ferentes, & Christum cum Matre eius,& Apostolis subsequi, a quibus cum essent vocati Sancti homines, quorum corpora in Templo quiescebant, visus est inter eos Mauritius venire, qui longa, atque graui oratione Vdonem Episcopum accusauit, quem haud multo post Christus nudum adferri à duobus iussit, atque damnauit. Is, cum

pur

pugno ab ipsorum altero, qui eum portauerunt grauiter in medijs renibus percussus esset, Christianã hostiam, quam in communione eius diei pridie sumpserat, reuomuit in calicem, qui altari impositus fuit, atque securi percusso Vdone, rerum illarum omnium visio euanuit: quare vehementer territus Fridericus, cum ad altare accessisset, caliceemque in eo esse cum Christiana hostia inspexisset, & simul Episcopum mortuum humi iacentem, alios Religiosos viros excitauit, qui ablatum inde Episcopi corpus in agro sepelierunt.

Cum duo locupletes Mercatores non ignobiles, per Taurinos saltus in Galiam proficiscerentur, ampliorem humana specie virum obuium habuerunt, & ab illo mandatum in hæc verba susceperunt. Ludouicum Sfortiam fratrem meum alloquimini, & has litteras illi nomine meo date; obstupentibus illis & percunctantibus quisnam esset: se Galeatium Sfortiam esse respondit, & mox ab oculis eorum euanuit. Illi Mediolanum properè redierunt, inde Vigleuanum vbi Maurus degebat. Litteras Ducis offerunt, quarum hoc argumentum erat.

O', ò, ò Ludouice caue tibi, quoniam Veneti, Gallique tuam in perniciem coituri sunt, tuamq; à stirpe rem euersuri, verùm si mihi tria millia aureorum dederis, dabo operam, vt conciliatis spiritibus, sinistra fata auertantur, idque consequuturum spero, si mihi aduersatus non fueris. Vale. Subscriptio hæc erat. Galeatij fratris tui spiritus.

Illud ipsum licèt alij, vt commentum irriderent, non tamē multo post Princeps à Ludouico XII. Gallorum Rege Principatu deiectus, & captiuus abductus est. Hoc testatur oculatus testis Barnardus Arlunus.

Ludouici Alodisij pater Imolæ Dominus haud diu postquā decesserat, homini à secretis, quem filius Ludouicus Ferrariam mittebat, in itinere venanti similis equo insidens cū accipitre apparuit, huicque, vt filium in hunc locum ipsum postera die venire iuberet, præcepit, quoniam magni momenti res ei prædicturus erat. Ea re audita Ludouicus, tum quia non credebat, tum quòd insidias verebatur, alium pro se misit, ei illa ipsa vmbra, quæ ante apparuerat obuiam facta, vehementer indoluit, quòd filius non venisset, longè enim plura ei dicturum se fuisse affirmabat, sed tunc illud tantum referri iussit, quòd transacto 22. anno, ac præterea vno mense, die quoque specificè addito, vrbis imperium, quod obtinebat, esset amissurus, cum tempus, quod vmbra prædixit aduenit, adhibita magna cura, ea ipsa nocte, quam patris manes suspectā fecerant, Hist. Mediol. lect. 8

Ducis Philippi Mediolanensis confœderati milites ad muros penè trarunt, adhibitisque scalis, glacie magna constrictis fossis, vrbem cum ipso Principe cæperunt. Hæc Sabellicus.

Franciscus Guicciardinus narrat fama vulgatum spiritum Ferdinandi Regis Neapolitani Iacobo Chirurgo filij Alphonsi Regis ter diuersis noctibus apparuisse, & prima vice mansuetis, ac mitibus verbis, posteris verò minabundè, & increpanter imperasse; suis Alphonso verbis denuntiaret, non esse, cur vana spe seipsum lactaret, vires Francorum sustinendi. Statutum enim, ac definitum fatali lege, stirpem Aragoniam infinitis casibus iactari, & tandem regno priuari.

Cæsar Baronius, de Michaele Mercato seniore testatur, ei cum Marsilio Ficino summam intercessisse amicitiam studiorum consuetudine, & Platonicæ Sectæ vinculis strictius colligatam: accidisse autem aliquando, vt ex more, quidnam post obitum superfit homini ex eiusdem Platonis sententia, sed non sine tamen trepidatione deducerent, quæ labantia, fidei Christianæ Sacramentis fulcienda essent, eo enim argumento extat eiusdem Marsilij ad ipsum Michaelem Mercatum erudita quidem epistola, de animi, & Dei immortalitate; cum verò inter differendum eorum progressa longius fuisset disputatio, eam ad calcem perductam, eo clauserunt corollario, vt iuncta simul dextra pacti fuerint, vter eorum ex hac vita prior decederet (si liceret) alterum dealterius vitæ statu redderet certiorem, quibus inter se conuentis, ambo iurati abinuicem discessere. Interlapso autem haud breui temporis spatio, euenit, vt cum summo mane idem Michael senior in philosophicis speculationibus vigilaret, ex inopinato strepitum velociter currentis equi, eiusdemque ad ostium domus cursum sistentis audiret, vocemq; simul Marsilij clamantis, O Michael, ò Michael vera; vera sunt illa, ad vocē animi Michael admiratus, surgens, fenestramq; aperiens, quem audierat vidit post terga ad cursum iterum acto equo candido, candidatum prosequutus est eum voce, Marsilium, Marsilium inuocans, prosequutus est oculis, sed ab eis euanuit, sic ipse noui actus stupore affectus, quid de Marsilio esset sollicitus perquirendum curauit (degebat ille Florentiæ, vbi obijt) inuenitq; eundem illa ipsa hora defunctum, qua eo modo auditus, & visus est sibi. sic scribit Bartholomæus.

Annal. Tom. 5. an no 432. Cum annis ab hinc paucis, admirando illo opere Alexander Farnesius Antuerpiam obsideret, Bataui, Angliq; vt obsessis opem ferent, & obsessi eodem tempore, vt hostem arcerent à se, facta eruptione acerrimè pugnabant, aggeremq; iam Regio militi

ereptum possidebant securi,vt sibi videbantur, tum à Regijs militibus primo paucioribus conspectus est prope aggerem Petrus de Paz hispanus Tribunus vir, & militaribus, & pietatis ornamentis laudatissimus, qui iam mensibus aliquot ante erat defunctus: visus hic armatus, vt solebat legionem præcedere, & suis quondam militibus manu aduocatis, imperabat, vt se sequerentur. Inclinant primi secundis, hi tertijs, hi sequentibus, vident omnes idem,mirantur,animisque resumptis, notum sequuntur ducem:præit ille,& recta in hostem ducit,fit pugna, sed Batavi in naues compulsi,aggerem regijs reliquere. Hoc momento oppidum munitissimum spe victoriæ, & sese tuendi decidit. Hoc testimonio confirmatum est multorum militum oculatorum illius temporis.

Horrendum planè,quod legitur accidisse non longe Papia mense Aprili anno 1601. in Diœcesis Ticinensis oppidulo, quod Corretum uocatur. Cum iusta in templo cuidam Notario persoluerentur funeralia repente è sandapila se cadauer erexit, & conuersum ad quendam cognatum suum, qui funeri intererat, ait illi, propera domum meam, & tibi scripta quædam instrumenta cape,eaque loco tali pro restitue, propter quæ suppressa ego defunctus, iuxta Dei sententia incendijs inferni sum adiudicatus, quo dicto caput vti prius reclinauit. Hoc à Deo permissum est, vt discant mortales, quam graues pœnæ scribas huiusmodi perfidos, piorum legatorum interceptores,maneant,

Anno 1590.ex litteris Peruanis,siue Francisci Bencij,siue secundum alios Gasparis Spitilli verbis commemoratur sequens historia,præ cæteris scitu digna. Agebat in domo præcipuè cuiusdam Dominæ Adolescentula sexdecim annorum circiter, quæ bello capta, ac baptismo tincta, Catharina vocabatur. In ea cum ætate crescebat libertas,& mores dissoluti, etiam si non raro ab hera reprehensa castigaretur, quæ eò peruenit malitiæ, vt cum perditis quibusdam clam consuesceret, nec tamen propterea à confessione abstineret,sed hoc peccatum labris premeret, ne meretricula perditis moribus haberetur; Hæc igitur Cal. Augusti 1590. morbo depressa sacerdotem vocauit,cui animi noxas aperiret:sed id fecit non integrè, vt in eadem ægritudine nouem alijs vicibus recedente sacerdote præsentibus alijs famulabus contemptim ridebat,hac fermè oratione, aliud quod agerem non erat, quàm vt peccata faterer,adiectis etiam turpibus, & inhonestis verbis, quibus offensæ cæteræ singula ad heram referebant, quæ merito Catharinam increpans, tandem vultu,& voce mutatis amicè rogauit,

quæ nam illa essent, quæ patri aperire non vellet. Narrauit illa non difficulter, adiunxitque quoties patrem in morbo vocasset, vt se purgaret confessione, stetisse ad læuam quendam Aethiopi similem, qui monebat, ne fateretur, quòd ea peccata leuissima essent, & nullius momenti, & ex illorum confessione á patre dissolutior haberi posset, á dextra verò manu apparuisse Sanctam Mariam Magdalenam exhortantem, vt quidquid esset liberè euomeret: accersitum itaque rursum Patrem, Domina de omni eo, quod acciderat instruxit, qui modis omnibus tentauit, vt ad integram animæ expiationem induceret sed frustra, quo enim exhortabatur magis, eò reddebatur obstinatior, ita vt, nec nomen Iesu enuntiare vellet. Alio etiam tempore, cum illi sacram Crucifixi imaginem offerret, vt in eum intueretur, & aio reuolueret Christum pro nobis crucifixum, & in cruce mortuum, summa cum indignatione, & animi commotione respondit. Iam scio, sed quid vultis faciam? ad quod Domina, vt ad Christum te conuertas, qui commissa peccata remittet, si fatendo recognoscas, cui Catharina; obsecro, vt desinatis iã mihi esse molestæ, cumq; hera discessisset, cœpit amores suos, & turpitudinem cantare, durauitq; ad plures dies hæc agendi, & dicendi ratio, donec quadam nocte accersita cum ancillis hera, hæc in verba prorupit, torqueor, & aio angor plurimum ob violatam confessionem, & ab ea hora vsq; ad mediam noctem toto corpore obriguit, vt crederetur mortua, & de humatione, & sepultura esset cogitatio, sed ad se reuersa, vocatoque Sacerdote, nihil de antiqua fatendi consuetudine remisit, tres post horas paulò antequã expiraret exhortata asseruit, vt apprehensa manu cruce, & cereo sacro nomen Iesu inuocaret, respondit, quis est ille Iesus? eum non noui, ac in vltimam partem lecti reflexa, sedensq; audiebatur cum alio quodam, qui tamen non videbatur, colloqui: ac alia serua, quæ eodem in loco ægra decumbebat vehementer Dominam rogauit, vt in distinctum cubiculum transferretur, quod vt aiebat, laruas quasdam atras videbat, quibus admodũ terrebatur. Nocte ea, qua Catharina mortua est, domus tota tam fœtido, ac putri odore perfusa est, vt necessarium fuerit cadauer loco patente exponere. Dominæ etiam frater è cubili brachio extractus est. Ancilla quædam in humeris veluti calce percussa est, pertulitque aliquot dies eius læsionis signa: equus mansuetissimus alioquin actis in murum calcibus, huc, & illuc discurrens tota nocte insaniit. idẽ fecerunt & canes multa discursione, & latratu. Humato iam corpore, cum ex Ancillis quædam locum intrasset, in quo Catharina decubuerat, nemine conspecto sensit in se vas quoddam, quod ta-

bula-

bulatis impositum erat,iaci, maior præterea pars illius vrbis vidit multo strepitu,& sonitu huc, & illuc plurimos lateres, & tegulas, etiam ad duo millia passuum proijci, non quòd in Palatio vllus sit later vel tegula,cum vt pleraque huius vrbis ædificia omnia palma tegantur. Ancilla alia spectantibus multis pede protracta fuit longissimè,etiam si quæ traheret,non videretur;

Septimò Octobris,cum quædam serua vestiarium esset ingressa vt inde vestem aliquam sibi sumeret, vidit Catharinam erigẽtem se se in pedes,vt vas quoddam arriperet, fugiente illa tanto impetu vas in murum impulit, vt in mille partes frangeretur. Die sequenti,vestiario annexa fuit crucis imago cartacea, quæ vno impetu à muro euulsa, in conspectu omnium tres in partes discisa est. Eodem die cum in horto Domina cænaret, medius later lanci iniectus totam cœnam euertit, cuius filius annorum quatuor eo ipso tempore clamare cœpit Matercula,Matercula Catharina me præfocat,appensisque ad collum SS. Reliquijs,ab ea pœna liberatus fuit. Hæc Dominam coegerunt, vt ædes mutaret, & in consobrinæ domum se reciperet, relictis ancillis quibusdam ædium custodibus. Decimo dicti mensis,cum ex ancillis aliqua in officinam dispensatoris iuisset,sensit se ter à Catharina vocari,quam timore nimio dilapsam cohortatæ sunt cæterę,ut inuocato Domini nostri auxilio, cereoque sacro accenso regrederetur assumptis duabus, quæ cæteris animosiores uidebantur securè redijt, quam defuncta monuit,ut dimissis alijs,& cereo abiecto,quòd pœnam inferret,sola persisteret. Emittebat Catharina ex omnibus corporis iuncturis flammas,incredibili cum fœtore, caput cum pedibus ardebat, cincta erat veluti ignita fascia octo, aut decem digitos lata, quæ in terram vsque protendebatur,videbaturque libidinis, & admissæ turpitudinis pœna,& castigatio quædam. Viso hoc spectro tremere,ac albescere cœpit serua,ad quam infœlix defuncta, accede huc,quoties ego te vocaui? respondit serua penè exanimis, Bone Iesu,quis non horreat te visa? quæ cum diceret,in eundem locum descendit formosissimus puer albis vestibus, qui seruam hortatus est,vt deposito timore forti esset animo,notaretque dilìgẽter, quæ à Catharina acciperet, & in alios disseminaret, ac simul atque ab hoc loco abscessisset, confessione maculas omnes expiaret. Tum in hæc verba Catharina. Scias inferno me mancipatam, & grauissimis me subiectam pœnis,quòd cum Sacerdoti aduoluerer, ut peccata faterer,leuissima tantum referrem, cuiusmodi sunt,quòd garrula essem,& loquax,in iram procliuis,& id generis alia, silentio uero inuoluerem libidines, & consuetos cum adolescentibus

congressus. Tu igitur disce bene confiteri,& nullum crimen tacere,horumque,vos commoneo,quod ita mihi imperatum est cogorque in aliorum exemplum hæc uerbis aperire. Iam pulsus ad salutandam Virginem Mariam audiebatur, defuncta mox in angulum quendam secedit,& euanescit. Angelus uerò(is enim erat iuuenis ille pulcherrimus)abire ad suos famulam iubet,quod & fecit. Placuit hanc omni fide dignam historiam contestatam hic ponere,quia in ea omnes apparitionum species concurrunt. Angeli; Beatæ Mariæ Magdalenæ: Dæmonis in specie æthiopis; animę dãnatæ in assumpto corpore, ut arbitror non suo, sed aereo ad sui corporis speciem formato.

In Chron. fratrum prædicatorũ in com mu fol. 99.

Neapoli circa annum 1370.in conuentu Sancti Dominici,accidit,ut post Completorium (sic refert Fr. Antonius Senensis) refectionis locum ingrederetur,cui erat illius commissa cura,qui mox in ingressu uidet illum fratribus circumquaque refertum, & illi erant induti Cappis,& tamquam hora foret collationis faciendę, illum expectarent, sedebant. Accurrit ille sine mora ad Priorem, & illud aperit ei. Prior fratrem delirum putat,uel somnia narrãtem,attamen dum urgetur,uadit, uidet, & credit: & ille quoque turbatur; rem mox confert cum Monasterij grauioribus patribus, & prudentioribus,de quorum consilio sacras uestes sumit,& sacrũ Christi corpus deferendo,toto conuentu commitante,se illuc confert,& ad illum sermone directo, qui honoratiore loco sedebat, eos adiurat,ut aperiant,qui nam sint, & ad quid uenerint, & quid uelint,& ut ad hæc respondeant illis præcipit in nomine illius Domini, quem gestat in manibus. Vt autem, Prior coram eis comparuit cum Venerabili Sacramento, illi omnes assurrexerunt quidem,& capita inclinarunt, capucia tamen taliter demittentes, ut eum minimè uiderent, & hoc facto iterũ sederunt, ita iussi à Priore,ut responderent ad proposita inclinarunt. Tandem, qui inter eos uidebatur præcipuus respondens dixit. Nos fuimus eiusdem ordinis Religiosi,& pro maiori parte Magistri,Priores superiores, Bacalaurei,Lectores, & alijs officijs donati; & quòd omnes damnationis sententiam acceperant, quoniam ambitio multa, superbia, inuidia, & alia huius generis uitia eos fecerant damnatione dignos,sed quòd Diuina permittente Clementia iussi fuerantilluc uenire,ut eos,& uniuersos ordinis cultores commonefacerent, ut suæ uocationi facerent satis. Nam illi, quia id minimè præstitetant,omnes damnati erãt, & flammis cremabantur æternis, & in signum huius ueritatis, cuncti in eos aspicerent, & hoc dicto omnes illi Cappas aperuerunt, & singuli eorum flammis circũcincti,

&

& incensi visi fuere; & tunc idem præcipuus manu in mensa signũ dedit, & sic illa visio euanuit, & totus Conuentus mansit timore consternatus.

Huic rei probandæ aliud testimonium, non minoris fidei obiter adscribam. Anno 1599. Neapoli Frater Tiberius homo Sanctimoniæ laude præstantissimus, qui sæpius hoc sanctitatis titulo fuit superior, sibi coram rem ita narrauit accidisse. Cum quadam die sub noctem Frater Tiberius inuiseret Fratres, an in lecto de more accubuissent, transiuit per Refectorium, vbi uidit pleraque lumina, & vocem audiuit hominis de superiore loco legentis: Vidit plerosque ministrantes: tandem, qui superioris locum tenebat, facto super mẽsam signo, sic loquutus est. Ambitio, & crapula duxerunt nos ad Tartara; & nunc etiam superest uelut cicatrix in mensa, perinde ac si igne tacta esset.

Petrus Cluniacensis hec refert. Tempore, quo Rex Aragonensis Alphonsus Regnum maioris Alphonsi Hispaniarum Regis iam mortui obtinebat, contigit, vt contra quosdam, qui in regione, quæ Castella dicitur ei repugnabant, exercitum commoueret, & vt de singulis Regni sui domibus, singuli illuc pedites, vel equites dirigerentur, edicto sanciret. Ego edicto coactus vnum ex mercenarijs mercede mihi seruientibus, Sancium nomine, ad exercitũ destinaui; paucis post diebus decursis, omnibusq; qui expeditioni interfuerunt ad propria redeuntibus, ipse quoque domum reuersus est; non longo deinde tempore elapso more humano, morbo correptus nec diu cum morbo luctatus, defunctus est, inde post quatuor ferè menses, ex quo è vita decessit, dum apud Stellam in domo mea hyemali tempore iuxta ignem in lecto iacerem, subito iam dictus Sancius circa mediam noctem mihi adhuc vigilanti apparuit, qui igni assidens, & carbones quasi ad calefaciendum, vel ad clarificandum huc illucque reuersans, multo magis se mihi demonstrabat cognoscibilem, erat autem nudus, & absque omni vestitu, excepto paruo, viliq; tegumento, quo velut inhonestiora corporis obuelabat, quem cum vidissem; quis inquam, es tu? at ille humili voce, Ego sum, ait, Sancius famulus tuus. Quid, inquã, hic agis? vado, ait, Castellam, iterque meum multus exercitus comitatur, vt vbi deliquimus, ibi, & delicti debitas pœnas exoluamus: & cur, inquam, huc diuertisti: est, ait, mihi spes veniæ, & si mi sereri volueris, celeriorem mihi requiem comparare poteris. Quo modo? quando, ait, nuper expeditioni, quam nosti, interfui, hostili inuitatus licentia, Ecclesiam quandam cum quibusdam socijs inuasi, quę intus sunt inuenta diripui, vestimenta insuper Sacerdotalia

Lib. 1. miracul. cap. 28.

talia

talia mecum rediens asportaui,pro quo specialiter diris pœnis subactus affligor,& remedium à te,sicut à Domino meo quantis possum precibus,expostulo,nam poteris mihi subuenire, si beneficijs spiritualibus me studueris adiuuare, rogo insuper , vt Dominam meam vxorem tuam ex parte mea,vice functus mea deprecceris,ne octo solidos,quos pro seruitio meo mercenario iure mihi debebat, reddere iam moretur,& quod necessitatibus carnis, si adhuc viuerem reddidisset, animæ meæ longè amplius his egenti , erogando eos pauperibus,largiatur . Iam ego tali colloquutione magis animatus, quid, inquam, de Conciue nostro Petro Deioca nuper defuncto actum est?rogo,si quid de illo nosti,aperias.Illum,ait,opera misericordiæ frequenter quidem , sed maximè præteritæ famis tempore impensa pauperibus beatorum requiei adiunxerunt , & vitæ æternæ participem effecerunt . Cumque eum tam promptè, & facilè mihi respondere audissem,subiunxi . Et de Bernecio alio Ciue nostro ante paruum tempus similiter,vt nosti,defuncto , aliquid ne tibi notum est? Illum,respon. Infernus possidet , quia ad terminandas huius villæ lites,& iudicio dirimendas prælatus multa sæpe muneribus,aut gratia illectus iniustè iudicauit: & quia cuidam pauperi Viduæ quodam tempore baconem vnum qualecunque vitæ eius subsidium crudeliter auferre,non timuit . Tunc longè amplius ad maiora quærenda animi feruore succensus adiunxi . De Rege nostro Alphonso ante paucos annos defuncto , tibi ne aliquid notum esse potuit ? ad hæc quidam alius in fenestra capiti meo proximè supposita residens;noli ait,hoc ab isto quærere, quod ignorat,quoniam recens eius ad partes nostras aduetus hoc notum fieri nondum permisit: mihi verò,cui à die obitus mei quinquennalis cum huiusmodi spiritibus mora , plura quam isti nouiter nota fecit . Quod de Rege quæris ignotum esse non potuit ; ac ego rursus nouæ vocis auditu attonitus , ac videre cupiens authorem,conuerti oculos ad fenestram adiutusque lunę splendore,quę lumine suo omne tunc domus spatium clarè illustrabat, conspicio hominem in inferiori fenestrę margine residentem, quem in eodē habitu, quo alium videram , cernens; & tu inquam,quis es ? Ego, ait,eius,quem aspicis socius sum,& Castellam cum isto, & multis alijs proficiscor ; Et tu,inquam de Rege Alphonso vti dicebas aliquid nosti ? noui,ait,vbi fuerit,sed verò vbi modo sit nescio. Nam aliquandiu tormentis acribus inter reos cruciatus , postmodum à Cluniacesibus Monachis inde sublatus est , exinde verò de eo quid factum sit prorsus ignoro . His dictis , ad Socium, qui igni assidebat verba conuertens,ait,Surge,& iam iter inceptum peragere in-
cipia-

cipiamus, ecce enim iam omnes vias, quę intra, vel extra Castellã sunt subsequens nos exercitus sociorum impleuit, & iam multis velocissimè prætergressis, vt festinanter eos sequi debeamus vrgemur. Ad hanc vocem Sancius surrexit, & flebili voce quod prius rogauerat ingeminans; rogo ait Domine, ne mei obliuiscaris, & vt Dominam meam coniugem tuam, quatenus quod corpori debebat miseræ animæ meæ restituat, oro sollicitè exhorteris. His dictis statim vterque disparuit. At ego mox Coniugem iuxta me in lecto dormientem citata voce exsuscitans, priusquam ei, quod videram, vel audieram narrarem, interrogaui vtrum aliquid Sancio communi nostro mercenario pro mercede deberet, qua respõdente, quod ego nondum ab aliquo nisi à mortuo audieram, se videlicet, eidem Sancio adhuc octo solidos debere, nequaquam vltra dubitare potui, cui fidem, & mortui relatio, & mulieris confirmatio conferebant. Facto mane, octo illos solidos à Coniuge accipiens, & de meo quod congruum visum est addens, pro eius, qui apparuerat salute pauperibus distribui, & sacrarum missarum adiutoria ei à Sacerdotibus mea prece, ac studio impensa ad pleniorem peccatorum eius remissionem adiunxi.

In hac tam clara, tam certa, & commendabili visione, docemur, quod mortuos opera sua sequantur.

De Dæmonum apparitionibus, siue spectris.
Cap. XIX.

Doctrina.

Bonorum, malorumq; spiritum apparitio non est difficilis cognitu, nam si in apparitione post timorẽ succedit gaudium, boni spiritus est apparitio: si autem incussus timor perseuerat, spiritus malus est qui videtur; de hac autem cognitione paulo diffusius agetur in secundo lib. cap. de reuelationibus, &c. Apparitiones Angelorum à beatorum hominum apparitionibus aliquibus cognoscuntur, iuxta sententiam quorundam eruditorum asserentium humanas animas, quæ iam beatæ sunt lætiore vultu apparere, quę verò adhuc igne purgatorij expiantur, nubilo, ac tristiore vultu uideri, hoc uidetur satis probabile. Addunt, sic, Angelicas apparitiones ab humanis discerni, dicentes tunc humanas esse animas, si se barbatos, senes, uel pueros, uel fœminas exhibeant, aut mœsto habitu, quia nihil horum Angelos decet; Insuper,

per, si quæ humanam cognitionem superant, prædicant, aut docent, si preces, uel quid aliud subsidij postulant, animæ sunt: Verũ hæ sunt incertæ notæ, nam in uitis patrum habetur scriptum, Angelum Anachoretæ iudiciorum Dei inscrutabilem abyssum intelligere desideranti, senili facie, & uultu apparuisse. Notissimum est etiam illud, quod de Sancto Augustino cogitanti de Trinitate refertur, puerum illi apparuisse, qui irrito conatu, concludere nitebatur cochleari omnia maria intra paruam scrobem, & hunc Angelum fuisse, non est dubitandum. D. Laurentius Iustinianus asfirmat, in fasciculo amoris, sibi virginem quandam sole candidiorem apparuisse, quæ se, sapientiam Dei esse dicebat, quæ propter hominum reformationem, humanam formam susceperat & ab eo in sponsam recepta, dato pacis osculo, recessit, atq; hunc fuisse D. Nostrum Iesum Christum illi hac forma apparuisse volunt illius vitæ scriptores; melius tamen censerem dicendum fuisse Angelum, quia si Christus ipse fœminea in forma apparuit, cur non Angelos eadem in forma conspiciendos nonnunq; credamus? Hæc igitur, & alia permulta, quæ possent adduci similia, ne notis ab illis assignatis indubitanter assentiar, me retardant, Verum, quia hæc definire affirmatiuè temeritatis esset, satius est cum B. Augustino lib. de cura pro mor. cap. 16. vt meam ignorantiam hic fatear, quam temerariè quidquam iudicem, & definiam, res enim hæc est altior, quàm ut a me possit attingi, redeamus ad Angelos malos.

cap. 5. li. 1. cap. 16. Peltanus, & Thyreus nobis tradiderunt certiora signa ad cognoscendos malos spiritus. Primo, si signum crucis, nomen Iesu, Mariæ, vel aliorum sanctorum, eorumq; reliquias: Agni Dei cereã effigiem, lustralem aquam, panem, salem, cereumuè benedictum, aut alia huiusmodi sacramentalia fugiant, aut detestētur. Si quod semel exegerunt præstitum, ad huc frustra rursus appareant, & sint importuniores (nam animæ, cum satisfeceris, vel nõ redeunt, vel semel tantum, vt agant gratias, contra dœmones, causas ex causis nectunt, instar funiculi, vt uel obsideant, aut saltem grauiter decipiant) his ergo concurrentibus, diabolus est. Secundo, si se dicat animam esse alicuius damnati, mentitur, & diabolus est, vt plurimum, quia ferè nunquam damnatorum animæ permittuntur egredi. Tertio, si apposuit apparitioni causam falsam, vel malã, V. g. si dicit, se apparere coactum vi coniurationis Magicæ, vel vt reuelet curiosa parum necessaria, aut quæ nesciri expediret diabolus est. Quarto, si aliter eius oratio sit falsa, superstitiosa, malè suadens, desperati, superbi, libidinosi, vindictæ appetentis, aut aliter

aliter perturbati præferens animi oſtentationem, diabolus eſt. Quinto, ſi appareat forma humana, non formoſa, & benè formata, ſed tetra, deformi, aut vili, vt pura, canis, ſerpentis, ſuis, draconis, aranei, bufonis, vel ſimilium, vel nigri Aetiopis, diabolus eſt: ſi verò forma humana bona, Angeli, vel beati, vel Dei, tunc conſideranda eſt operatio, ſi ex genere ſuo eſt improba, vt blaſphemiæ, ſuperſtitionis, mendacij, homicidij, luxuriæ &c. vel doloſa ex modo operationis, vt ſi primo congreſſu lætitiam adferat animo, & tranquilitatem, poſtea horrorem, & turbationem, vel deſolationé, vel etiam magno cum fœtore, ſtrepitu, vel clade abeat, diabolus eſt. His ita ſe habentibus, reliquum eſt, vt videamus quotnam ſint genera horum malorum ſpirituum.

Sciendum eſt multa eſſe Dæmonum genera inter ſe certis gradibus diſtantia; Primum Dœmonum genus appellatur igneum, quod circa ſuperiorem ſuperuagatur aerem, nec vnquam ante Iudicij diem ad inferiora demergitur, nec vllum habet cum hominibus in terra commercium.

Secundum genus dicitur aereum, quod in aere errans nobis propinquo commoratur. Hi poſſunt ad Inferiora deſcendere, & aſſumptis corporibus de craſſiore aere quandoque hominibus apparere. Deo permittente ſæpius aera turbant: tonitrua, & tempeſtates concitant, & omnes ſimul in perniciem humani generis cóſpirant.

Tertium genus dicitur terreſtre, & hos de cœlo in terram prolapſos, pro ſuis demeritis minimè dubitamus; ex his autem dæmonibus alij verſantur in ſyluis, atque nemoribus, qui venatoribus ponunt inſidias: alij verò degunt in campis, qui nocte aberrare faciunt itinerantes, nonnulli morantur in locis abditis, & cauernis, reliqui cum hominibus in obſcuro demorari delectantur.

Quartum genus dicitur aquaticum, quoniam ſe humoribus immergens circa fluuios, & lacus inhabitat, ira plenum, turbatum, inquietum; & fraudulentum, quod in mari tempeſtates concitat, nauigia demergit in profundum, & vitam aufert in aquis. Iſti dæmones quando videntur, in ſexu fœmin o frequentius apparent, quam maſculino, eò quòd in locis verſentur humidis, & moliorem vitæ ductum ſequantur, qui verò habitant in locis ſicc ioribus, & ſubaridis, vt plurimum in viros ſe transformant.

Quintum genus ſubterraneum dicitur, quod in ſpeluncis, & cauernis montium remotis concauitatibus demoratur. Iſti dæmo-

nes affectione sunt pessimi, eosque inuadunt maximè, qui puteos, & metalla fodiunt, & qui thesauros in terra latentes quærunt, in perniciem humani generis paratissimi. Hiatus efficiunt terræ, ventosq; flammiuomos suscitant, & fundamenta ædificiorum cõcutiunt.

Sextum genus appellatur lucifugum, propterea quod lucem maximè horrent, & detestantur, quia nec diebus vnquàm apparent, nec alio modo corpus, quàm de nocte possunt assumere. Hoc genus dæmoniorum imperscrutabile est, ac penitus tenebrosum, passionibus frigidis agitatum, malitiosum, inquietum, & perturbatum, quod occurrentes homines violenter comprimit, nocturnis horis, sæpiusq; Deo permittente aut flatu quosdam interficit, aut contactu; de hoc genere fuit fortasse Asmodeus, de quo legitur in historia Tobiæ. Maleficis non conuenit hoc genus dæmonum, neq; carminibus arctari potest, quia lucem fugit, & vocem hominum, simulque omnem tumultum.

Exempla.

Remig. lib. 2. cap. 28. AVriga quidam Nanceianus, cum forte in Heneo saltu esset, qui locus parum distat ab oppido Nancei, inter lignandum sæuior inopinata tempestas oppressit, vt autem se ab eius casu protegeret, tecto alicui festinanter succedendum fuit, quod dum facit sub ea quæ se in proximo densam, latamq; magis ostendit, arbore, atq; ibi consistit, expectans dum sedatur tempestas: ecce sibi astantem ex improuiso lignatorem alium videt, quem dum attentius considerat (vt fit dum in ignotum incidimus) aduertit illi nasum, nunc se enormiter in litui morem producentem, nunc in iustam pristinamq; formam momento contrahentem, tum pedes corneos, bifidosq; ,ac totam corporis molem extramodum. Primum igitur ingenti pauore deijci, ac pene emori visus est, ac mox, (quod Christiano more in difficultatibus fieri solet) se symbolo, fiduciaq; muniuit, tandem se solum, vt antea cœpit videre, atq; adeò obstupefactus extitit, vt quæ illi ante in vrbem Nancei, etiam velatis, vt dici solet, oculis, errari non potuisset via, tunc ab attentissimo etiam, ac diligentissimo ignoraretur, in quam quoq; vrbẽ, sic lingua hærens, oculis stupens, totoq; corpore trepidans appulit, vt quæ acciderant narranti facile fuerit credere, cuius rei fidẽ non parum auxerunt, quæ lignatores alij eminus à se visa prædicauerunt. Eo enim loci infuscatus aer, ac densiore fumo auolutus illis apparuerat.

Huic

Huic simile est quod idem author refert loco citato, anno 1588 Desiderij maioris Scutellani dolaria vasa Nicolaus Stephanus ex conducto emerat, pactamq; mercedem per Iacobetam vxorem (hæc insignis erat Venefica) sæpius atq; incassum sibi reddi poposcerat. Hanc Iacobeta interpellandi prouinciam tandem pertæsa, ac præterea frustrari tandiu laboris indignitate non parum commota, hoc sedulo agebat; quomodo eam tergiuersationem in desiderium noxa aliqua animaduerteret, quærebat quàm tantù ad id latens aliqua occasio. Commodum inter hæc iussus est desiderius in solas terras excedere, quòd eius domum pestilentia forte inuasisset, habebatq; is sub agresti domo seorsum familiam, ibi eû sera iam nocte, cum solo filio degentem, dæmon (sic postulante Iacobeta) adoritur strepitu, fremituque adeo horribili, vt cœlum ipsum solutis compagimbus in eius domum ruisse videretur: neque falsum fuisse hunc terrorem, aut à Desiderio malitiosè excogitatum, dum sibi placet vanos in vulgus rumores disseminare, indicio postea fuit quod ipse cum filio ex eo in talem morbum inciderunt, qui omnium, qui viderunt opinione pro desperato haberetur.

Colomberij, qui pagus sex miliaribus à Leucis abest, nostra memoria accidit; in eius extremo vico, qua iter est Salsuriam, Rusticus casam habebat humilem quidem illam, sed satis pro fortuna lautam, ac nunquàm quòd esset auditum spectris vllis infamem: occupauit tamen illam dæmon, solis primum contentus lapillis domesticos citra noxam de nocte impetere, sed vt id ex assuetudine ab illis negligi, ac etiam ludibrio haberi vidit, hunc contemptum non ferens, ignem Casæ profunda iam nocte immisit, quo sic momento exarsit, vt fere solo tota æquaretur, quę cum illac aliquot post dies iter faciens ab accolis audiuissem, locum adhuc ruinis deformem ipse præsens videre volui, quo rem omnem clariorem, testatioremque apud alios relinquerem.

Torquemadius vir hispanus vernaculum vernacula lingua refert. Salamancæ inquit, Matrona fuit, cuius ædes importunis einsmodi lapidationibus infestæ vulgo habebantur, eo rumore excitatus vrbis Præfectus periclitari ipse voluit, vera ne essent, quæ de ea re adeò constanter prædicabantur, an potius à domesticis regendæ alicui nequitiæ effingerentur, nam in ijs erant duæ, non illiberalis formæ adolescentulæ, cum quibus amatores liberiùs per eam occasionem congredi velle, atque in hoc omnem istam fabulam adornare erat suspicio. Ad illas igitur ædes ea se hora Præfectus confert, qua ferebatur frequentissima esse lapidatio; accur- In Hexamer. Dia. 3.

R 2 runt

runt vnà populátes,non minus viginti, è quibus aliquot dimittit, qui adhibito lumine inuestigarent, quis nam in superiore domo esset,qui sic domesticos saxis appeteret. Redeunt, peragratis diligenter omnibus latebris, renunciantque omnino reperisse se nihil,vnde ea timeri deberent. Placuit tamen ad imos ædium,quorum è Cænaculo deuenerant gradus consistere, atque aliqua mora hoc quidquid esset amplius probare, & experiri. Ecce autem, vix dum eò loci constiterant,cum ingenti tumultu lapides cæpere in agmem deuolui,qui tamen singulorum crura innocui præterlaberentur. Denuo igitur mittuntur, qui viderent vnde hic lapidũ imber sese tam creber effunderet, sed & vbique solitudo, vt antea reperta est,iam a multis conceptam ea de re opinionem non parũ confirmauit,videlicet,hæc dæmonum arte,ac præstigijs omnia fieri,auxitque adeò,quæ non cessauit grando eorum capitibus allabi,qui se etiam ex illis ædibus præ metu foras eiecerant,ex quibus tandem vnus loci securitate factus iam ferocior,sublatum, ac diligenter oculis notatum lapidem in aduersum tectum hoc præfatus proiecit:si is à te est ò dæmon, eundem mox in me reijce,quod cum illico esset factum,licet casu irrito desitum est amplius dubitari, quomodo res ita sese haberet,vt illam prius in vulgus Matrona ediderat.

Memini anno circiter. 1563.me,cum grassante Tolosę Pestilentia in Auscorum Augusta essem, ac forte apud D. Abelium in eius vrbis Metropolitana Ecclesia sodalem ludo noctem ducerem, vti tunc ætas erat,atque otium,ab eiusmodi petulanti Dæmone, omnibus qui tum vnà in eodem atrio inclusi eramus, exhibitã sæpius inter ludendum non leuem molestiam fuisse hinc, illinc temere iactis lapidibus,qui tamen sine cuiusquam noxa, atque iniuria, in terram decidebant. Eius atrij foribus pessulus intus obductus erat,nulla in eo preter abacum mensam, atque sedilia suppellex, vnde techna vlla oriri,atque instrui posse crederetur,& hæc quidem sic sunt bonorum,malorumque dæmonum in aggrediendis hominibus rationes,odij,terroris,noxæ, & iniuriæ, hactenus Remigius loco superius citato.

Io. Nider. lib. vltim. Formicar. Cum propter hæreses Regnum Bohemiæ tumultu, ac cædibus concuteretur, circa metas Regni præfati, nocturno tempore versus vallem quandam auditos clamores,& congressiones equestrium virorum, qui & coloribus varijs induti sæpius sunt visi. Fuerunt tunc duo armigeri audaces satis in castro non multum distanti à loco Spectrorum,qui omnino scire volentes,quid veritatis sibi visa portenderent; nocte quadam versus vallem, vbi solita videri

con-

conſpexerant,iter arripiunt,antequam autem ijs appropinquare auderent,conpunctus vnus dixit alteri, ſufficiat nobis iſta vidiſſe, ego ijs non approximabo, dictum eſt veterum, cum talibus nullũ debere iocari,quem alter velut pauidum increpans,equum pupugit,& cum eo congreſſu omnibus antedictis exercitibus appropinquauit,de quibus vnus egrediens,caput illi amputauit, & ad ſuos redijt,quo viſo ille,qui timidus ſubſtiterat,fugam inijt, & funeſta noua nunciauit. In craſtino autem truncatus reperitur, & caput quidem in valle vbi acies viſę fuerant, nullius autem hominis, vel equi veſtigium repertum eſt,ſed tãtummodo in lutoſis locis ſigna quædam,& veſtigia auium viſa ſunt.

Addit aliud fide dignum ſibi narratum ab Epiſcopo Maguntino. Nominauit nobis quendam Rheni ſibi notum militem,cuius pro tunc filius viuebat, qui miles ſuper omnes penè inferioris Alemaniæ Nobiles ſemper extiterat nimis in rebus bellicis imperterritus; gerebat autem, & patiebatur nonnunquam propter ſuam animoſitatem,vel fortitudinem ab alijs graues pugnas, propter quas, non ſemper de die ſed nocturno tempore ad loca ſibi commoda equitare ſolebat. Hic igitur quadam nocte,ſumptis ſecum famulis per ſyluam circa Rhenum equitare voluit, & principium eiuſdem intrauit,antequam verò ad finem ſyluæ peruenirent, vltra quam Campus latus erat,pro vt moris eſt eorum, qui verentur inſidias,præmiſit famulum, vt in termino ſyluæ videret, num in campo inſidiæ aliquę eſſent. Luna ſplendente, vel aſtris relucentibus hęc videri poterant: famulus igitur cum per arborũ ramos exploraret commiſſum, vidit per campi longitudinem exercitum ſatis mirabilem appropinquare in equis,quo viſo conſiderata nunciauit militi,qui ait, ſtemus ad modicum, quia veriſimile eſt pro huius exercitus cuſtodia ſubſequuturos alios, ad hos properabimus,& an inimici ſint,qui præceſſerunt,an amici percunctabimur, nec paucos timebimus. Morula tranſacta, de ſylua miles cum ſuis recedit,in campum venit,& neminem niſi quendam equeſtrem,in equo ſedentem,& ad manum alium ducentem eminus ſequentem ſuos intuitus eſt. Ad hunc cum miles veniſſet,quis eſſet quæſiuit his verbis; nunquid tu Coquus meus es? ita enim ſibi à longinquo videbatur; paulo etiam ante Coquus eiuſdem militis obierat, qui reſp. Sum Domine, cui Miles quid hic facis? & qui ſunt hi, qui præceſſerunt,cui defunctus. Domine, hi qui præceſſerunt ſunt nobiles,& armigeri tales, & tales (multos enim expreſſit nomine) quos oportet,& me cum eis nocte iſta eſſe Hieroſolymis, quia hæc pœna noſtra eſt,& miles iterum, quid ſibi vult equus iſte,quem du

cis

cis nullo insidente? ad vestrum, ait, obsequium erit, si mecum ad Terram sanctam venire velitis: securus esto per fidem Christianã recedendo, & reuertendo viuum reducam si meis obtemperabitis monitis. Tunc miles ait, diebus meis mira attentaui, his hoc addam etiam mirabile; dissuadentibus igitur illud famulis, de equo proprio miles desilijt, defuncti equum ascendit, & ab oculis famulorum vterque equester subtractus est. Sequenti autem die, famulis iuxta condictum locum expectantibus, miles, & defunctus redierunt ad locum, vbi primum cõuenerant. tunc defunctus militi ait, Ne phantasma omnino fictũ istud fuisse credatis, duo vobis do rara, reseruate in mei memoriam, inde protulit mappã paruam de Salemandra, & cultellum in vagina. Primum, ait, cum immundum fuerit igne purgate; alterum cautè tractetis, quia ab eo vulneratus intoxicatus erit.

Cromerus diligens scriptor refert sequentia. Naclum Arcem Pomarenorum munitissimam Vladislauus primus Polonorũ Rex obsidebat, ibi nocte lucente Luna aspiciebantur crebro ab excubatoribus quasi armatorum hostium acies, & apertis campis ad Pollonorum statiua equitantes, & incursantes, cum id sæpius accideret, indignati Poloni inquietabantur, seu nec vsquam in apertũ certamen prodibant hostes, nocte quadam, cum ibidem hostes adesse nunciaretur, fremebundi agminatim è castris sese proripuere, diffugiẽtesq; casso labore longius prosequuti sunt. Obsessi tumultu Polonorum audito, & excursione è castris animaduersa, erumpunt subito, & ignem in opera, atq; tuguria militum, stramine, arundineq; contecta, conijciunt, quo celeriter pluribus in locis se diffundente, paucis, qui in castris remanserant se defendẽtibus, facilè opera cum magna castrorum parte incenderunt. Nocturnas vmbras illas fuisse autumant, quæ hostilis exercitus speciem ostentantes, Polonos ita Diuino permissu exagitarunt, propterea quod solemne omnibus Christianis quadraginta dierum ieiunium priore expeditione promiscuo, ac temerario vsu carnis, ac lactariorum, moribus ac institutis Ecclesiæ Catholicæ cõtemptis temerauerant. Huiusmodi apparitiones permittit quandoq; Deus propter peccata, vel ad exercitium bonorum, vel ad denunciandam Pestilentiam, bella, mutationes Regnorum, & similia, sicuti docent sequentia.

Nocte, quæ seditionem Antiochenorum præcessit, visa est mulier ingens, & aspectu formidabili, aerem scutica tam fortiter verberans, vt tota sonus vrbe audiretur.

Gennadio Patriarchæ Constantinopolitano nocturno tempore ac-

accedenti ad altare templi, vt Deum pro salute publica depreca-retur, horrendum spectrum se obtulit quod cum ille sacro ritu cõ-iurasset. Respon. quandiu Gennadius viueret sibi non licere damna, quæ iminebant Ecclesiæ illius inferre, sed eo mortuo, sæuissimè se in illam grassaturum.

Cãbades Rex Persarum, cum intellexisset in Collimitio Persiæ, & Indiæ in munitissima Arcæ Zudaderensi pretiosissimorum lapidum, auri, & argenti thesaurum maximum à Dęmonibus asseruari, qui mortales omnes aditu arcerent, eò cum exercitu profectus Castrum vi conatus occupare, fortiter propugnantibus Dæmonibus, repulsus fuit, confugit ergo ad Iudæorum, & Magorum artes, quæ & ipsæ irritæ fuerunt. Ergo cum ei persuasum fuisset, a Christianorum ad Deum precibus hoc potiri posse, auxilium à quodã Christianorum in Perside degentium Episcopo, petijt. Is indicto Christianis ieiunio, precibus, & Synaxi Diuina peregit mysteria, & ad locum accedens coniuratos Dęmones ibi degentes exegit, Castrumque Cãmbadæ nullo labore potiendum tradidit. Talis erat Dęmon illæ Basiliensis, de quo supra actum est.

a Cedrenus in Anastas.

Glicas; pa gin. 4. Annal. & Cedren. vbi supra.

Filinium, Demonstrati hospitis, & Charitus matris, filia, Machatem hospitem amare cœpit: indignè id ferentibus parentibus, mœrore mortua, & publicè fuit tumulata. Sextò post obitum mense, cum eò reuersus fuisset Machates, ingressa ad illum Filiniũ, hospiti se post longa colloquia commiscuit, non semel illo vespe-ri, quo, & cum eo cœnam sumpsit, & annulum ferreum, & poculũ inauratum à Machate dono accepit, ipsi vicissim, annulum aureũ, & fasciam pectoralem dedit. Nutrix, dum pergit sedula, ne quid hospiti desit, satagere, videt cum eo in lecto iacentem alumnam, læta parentibus id annunciat, illi stupentes accurrunt, & altero die vtrumque deprehendunt, & cum eiulatu, dormientem cum hospite filiam amplectuntur. Sed toruis in eos intuens Filinium oculis; O vos crudeles, ait in filiam parentes, ergo ne vos inuidisse mihi meo Machata paterna in domo, vel triduum solidum fui? magno vobis dolore hæc, siue curiositas, siue duritia stabit, renouabitis dolores præteritos, & filiam iterato sepelietis; his dictis expalluit, & concidit cadauer mortuo iterum simile, seu potius, vt erat mortuum. concidere simul oppressi mœrore parens vterque. Re populus, & Magistratus intellecta, iubent sepulcrum aperiri, vacuum id corpore repertum, erant in eo duntaxat annulus ferreus, & sciphus auratus, dona Machatæ, sed in cubiculo & lectulo inuentum cadauer Filinij, & Hili cuiusdam auguris consilio, vt prodigium eiectum extra vrbis limites, auibus, ac feris deuorandum.

Phlegon lib. de mirabilibus, & longeuis.

ctum. Ipse Machates à Spectro videns se delusum, sibi paulò post manus, ignominiam non ferens, consciuit.

Hinc cernuntur multæ falsæ resurrectiones gentilium, & constat, cum Sagis, vt plurimum induto cadauere Diabolum, siue incubum, siue succubum rem habere, vnde & in hoc genere hominū cadauerosus quidam fœtor graueolentiæ cernitur.

Remigius lib. 1. c. 2. Germanorum scriptis vulgata non ita pridem de Aulico quodam extat historia. Hic accepto de Vxoris obitu nuncio, ac quemadmodum eius cadauer esset sepulturæ traditum; propere domum reuersus domesticis rationibus, vt prospiceret, ac multa iam nocte eam cum animo suo voluens, vt fit, vbi rei alicuius desiderium penitus insidet, inter hęc aduertit, illam suo more uestes deponentem, ac notum cubile inire volentem, sed cum ne hoc faceret aliquantisper restitisset, qui tam constanti rumore mortuam intellexisset, victus natiua loquentis voce, & conspicua sese ostendē tis corporis imagine passus est vnà secū concumbere, ac tantisper in quotidiana vitæ consuetudine habuit, dum Exorcistæ cuiusdā efficacibus verbis Dæmoni, qui refossum illud cadauer illudendo, ac si posset perdendo marito obsederat, abeundi necessitas imposita fuit: quæ certè nulli imponi eo pacto poterat, si suo ipsa corpore inclusa fuisset anima. Sed sicuti eum, qui iniuste quid occupat, leges facilè deijci patiuntur, ita & Dæmonem ex insidiosa huiusmodi cadaueris obsessione exturbari nemo adeo mirabitur, qui sciet quantæ sint adiurationum, atque exorcismorum in ea re vires.

In Apollonij Tianei vita. Simile quiddam Philostratus refert, Menippo Demetrij Cenici discipulo olim accidisse. Is inquit, cum Corintho Cenchreas proficisceretur, obuiam habuit quandam imaginem puellæ peregrinæ lepidæ, ac vt videbatur prædiuitis, quæ diceret se illius amore correptam, inuitaretque familiariter, vt vellet in domum suam diuertere. Ille igitur vicissim eius amore captus sæpe cum ea concubuit, ac iam de ineundo matrimonio cogitabat; habebat enim ipsa domum regio ornatu apparatam. Sed Apollonius cum in ea domo singula considerasset, exclamauit lamiam esse, quæ propediem esset adolescentem ad extremum vel deuoratura, vel insigni aliquo damno, atque iniuria affectura.

lib. 2. de bono vniuersali c. 57. pag. 21 Thomas Brabantinus refert sequentia. Gunerchena Brabantiæ Villa est solemnis, & nota: in hanc quidam Iuuenis, Puellam virginem adamauit, cumque pro eius nuptijs parentibus suis loqueretur, & illi renuerent, puella medio tempore incidit in febrim acutam, qua in grauescente omnibus mori visa est. Luctu ergo facto,

facto, campanæ quasi pro mortua pulsatæ sunt, nec mora. Iuuenis amator puellæ, ide Villa eadem in crepusculo noctis transibat ad aliam, & cum per dumeta pergeret, audiuit vocem quasi fœminæ lamentantis. Sollicitè ergo discurrens, & quærens auditam, inuenit puellam, quam mortuam existimabat, cui & dixit, mortuam te plangunt tui, & huc vnde venisti? Ecce ait, vir ante me vadit, qui deduxit me: obstupescens ad hoc Iuuenis, cum neminem alium, nisi puellam videret, audacter rapit eam, & in domum protinus extra Villam occultauit. Hinc regressus in Villam amicis suis loquitur: ingreditur ad patrem puellæ cum amicis suis secum dentem ad funus, petit, si filiam suam sibi daret, quam quasi mortuam plangebat, cui pater admiratus, respondit. Nunquid pro Deo mihi es, vt mortuam resuscites, & accipias in vxorem? cui Iuuenis, tantum ait, libens spondeas, vt filiam tuam habeam in vxorem, si viuam reddidero, & sanatam, cui pater consentiens, dictum coram omnibus confirmauit, mox Iuuenis reuelato linteo, quo cooperta putabatur, figmentum mirabile, quale à nullo hominum fieri potuit inuenerunt. dicitur autem ab his, qui figmenta huiusmodi Diabolica inspexerunt, esse interius putrido ligno similia, leuique exterius pellicula circunducta. Hinc reducta puella est, redditaq; patri sana etiam, post dies aliquot dictum Iuuenem Maritum accepit, & vsque ad Tempora nostra incolumis perdurauit.

Narrat vetus scriptor, quòd nocte quadam vir sanctus vidit Malignum Diabolum ad chori aditum consistere, & conari quidem sæpius ingredi, sed frustra tamen, habebat; formam Rustici præcincti, nudis, longisq; tibijs ferentis à tergo sportulam, & ad pectus lignum funibus innexum, cœpit porro producto collo circuire chorum, oculos in fratres attentè conijcere, si quid posset forsitan sibi gratum in aliquo cernere, At viro Dei instantius orante, & fratres à torpore excitante, improbus explorator diu frustra expectans, cum nihil se proficere videret, somnolentos cachinans spreuit; se noxijs cogitationibus occupatos, mirum in modum tripudians applausit, tandem inter nouitios reperit Iuuenem quendam animo ad illicita euagantem, nec nisi solo corpore illic præsentem, imò etiam clandestinam fugam meditantem, animaduertens igitur illum suæ sortis esse, fuscinula apprehensum in fiscellã suam proijcit, & celeriter inde se proripuit, cernens id vir sanctus, multum pro salute illius anxius, & sollicitus, mane diligenter illũ inquirit, sed ille ante Auroram vagus, & profugus, excusso suaui iugo Christi, sequutus erat inimicum; addidit autẽ se hominibus In vita S. Robert. Abbatis

 sce-

ſceleratis, deditusq; latrocinijs, non diu poſt captus eſt, & capite plexus, miſerrimè interijt.

Policronici author Ranulphus, narrat Comitem Ricardũ quadam nocte ſolum orationis gratia ingreſſum in templum, inueniſſe ibi mortui capulum, in quo cadauer erat repoſitum; dum autẽ Comes oraret, ſubito mortuus ille magno cum ſtrepitu è feretro exilijt, ac extenſis brachijs quaſi in amplexus eius ruiturus, ad Comitem acceſſit, quem cum Comes ſignum crucis fronti ſuæ imprimens, fruſtra intenſius, vt recederet adiuraret, ſtricto gladio illum diſſecuit, & exinde ſtatuit per totam terram circa funera vigilias celebrari. Lib.6.c.17

Vtroq; admirabilius eſt, quod ex Guaguini deſcriptione Moſcouiæ nunc adijciam. Scribit Populos quoſdam in Lucomoria Regione Ruſſiæ habitantes, quotannis vigeſima ſeptima menſis Nouembris die, vt ſolent hirundines, & ranæ, ſic & ipſos præ frigoris brumalis magnitudine mori, poſtea redeunte vere Vigeſima quarta Aprilis die, denuo reuiuiſcere. Addit hos, cum ſibi mortem imminere ſentiunt, merces ſuas certis in locis deponere, quas Grutenſij, & Serponoutzij vicini populi, ſuis mercibus interim æquiualentibus eodẽ loco relictis, auferunt. illi reuiuiſcentes, eas merces, ſi iuſtæ videantur, pro ſuis accipiunt, ſin minus eaſdem repetunt, vnde lites, & bella ſæpiſſimè inter eos oriri dicuntur. Verùm idem narrans Sigiſmundus lib. Baro habet pro fabula. fol. 86. moſcouiæ.

Quid poſſint inter ſe Cacodæmones per Magiam.
Cap. XX.

Doctrina.

DE hoc ſolidè diſputat Toſtatus ſub his verbis. Non eſt aſſerendum hominem poſſe conſtringere, & ligare in loco aliquo particulari Dæmonem, niſi virtute Diuina, videlicet per exorciſmos, & præce pia; ſed cum Magi non intendant ſibi ſubijcere dæmonem, niſi vi ſuorum carminum, & ſignorum, vel factis à Chriſtiana Religione alieniſſimis, idcirco impoſſibile eſt, aiquòd minor poteſtas, quæ eſt homo, ſubiiciat ſibi maiorem, quæ eſt Dæmon, cum non ſit poteſtas ſuper terram, quæ comparetur poteſtati dæmonum. Quare non erit aliquid naturale, vel ceremoniale, per quod Dæmones poſſint ab homine cogi, vt veniant, Iob. c. 40.
aut

aut respondeant, aut aliquid operétur, nisi, vt dixi per exorcismos Ecclesiasticos; & tunc dicendum est, quòd coguntur ad aliquid. s. ad recedendum à corporibus obsessorum, vel ad non nocendum, & hoc fit per Deum in quantum instituit id, quod ab Ecclesia fit, ibique operatur virtus Diuina latens: attamen in operibus maleficiorum, quibus Dęmones cogere volunt, nõ operatur Deus, cum sint contraria Diuino honori. Sed Dæmones ipsi mentiuntur, & simulant se cogi, quia in hoc stat maximè virtus suasionis eorum. Verè tamen non possunt demones cogi ab hominibus per maleficia, imò si cogi possent, nõ docerent ipsi homines modum, quo eos cogerent, quia per hoc dæmones miseriores efficerentur, si verè hominibus subijcerentur. Fingunt ergo se subditos, vt fallant, cũ tamen non subdantur, imò simulant se captos: vt te capiant: se vinctos, vt te vinciant: se tuo imperio subditos, vt te sibi subdant; à te inclusos, vt contra te finaliter concludant: fingunt se tua arte, vel imagini, vel lapidi alligatos, vt funibus peccatorum religatũ ad Infernum te perducant. Quare, vt vno verbo concludam; fingunt cogi, cum tamen sponté, & voluntarié ad tempus cum placuerit, seruiant.

Eus&b. li. 5. de præparat. c. 6. Aug. lib. 21. de Ciuit. Dei. c. 6.

Fran. Picus. lib. 2. de prænot. cap. 4.

Exempla.

Concurrerant in Aulam Anglicanæ Reginæ duo Magi iucundum exhibituri spectaculum: paciscuntur una in re sibi inuicem parendi, necessitatem singularem. Prior iubet alterum per fenestram despicere, quod cum facit, natis subito ceruinis ex capite cornibus, cunctorũ sanijs, & ludibrijs diu fuit appetitus, quare quam impotens iniuriæ, tam cupiens vindictæ atrocioris: pingit carbone humanam in pariete affigiem, tum priori Mago imperat, subire effigiem illam, & parietem cessurum ingredi, mortem sibi cernens præsentem, horrere hic, & deprecari capit: vrgebat alter conuenta: subit ergo coactus, & visus corpori paries locum dare ingredienti, sed ingressus nusquam postea comparuit, quia videlicet superior dæmon illum occiderat, & corpus in desertum, vel speluncam alicubi abdiderat.

Aliud scribam, notatum à quodam Iurisconsulto Germano. Præstigiator quidam nobilis in diuersorio publico hospitis famulum, ita petentibus reliquis conuiuis decollauit. cum autẽ ei rursus caput imponere vellet, animaduertit esse alium Magum, qui eum in hoc proposito impediret: Rogat hic eum, ne hoc faceret, verum cum admonitioni repetitæ alter non pareret; prestigiator

S 2 in

N.ib.1. de almijs c. 3.nu.19. in mensa lilium crescere fecit, cui cum caput, & flores amputasset, concidit statim absque capite de Mensa Magus ille, qui alterum impediuerat, & præstigiator absq; vllo impedimento famulo caput imposuit è vestigio, & ex hospitio, vrbeque aufugit ne à Magistratu propter cōmissum homicidium deprehēderetur.

Præstigium fuit hic in simulata capitis abscissione, & etiam repositione: item in lilij productione, & truncatione. Certamē fuit inter Dæmones Magorum, quorum inferior satis fortis erat ad impediendam vim præstigij, potentiori tamen coactus (non vt reor inuitus) cedere in Clientuli sui nece, qui verè interemptus est.

Rerū Boemicarum li.23. Ioannes Dubrauius Episcopus Olmuziensis hęc narrat. Venceslaus Imperator, & Bohemorum Rex, affinitatem cum Principe Bauariæ Ioanne inijt, ducta in Vxorem filia eius Sophia. Socer, vbi Generum ludicris Spectaculis, & Magicis præstigijs delectari cognouit, plenum ludionum, & præstigiatorum plaustrum secum Pragam vehit, ibi dum præstantissimus artificum ludibria artis ad permulcendos oculos explicat, adest inter spectatores Zito Venceslai Magus, ore vsque ad aures dehiscente, accedensque propiùs, artificem illum Bauari cum omni apparatu protinus deuorat, solos duntaxat calceos, quia luto obsiti videbantur expuens: secessumque inde petens uentrem insolita esca grauem, in solium aqua plenum exonerat, præstigiatoremq; adhuc madidum, spectatoribus restituit passim deridendum, adeo vt cęteri quoque eius socij à ludo desisterent.

Illud de deuoratione merum fuit præstigium, sed verè abreptus miser, in solium aquæ fuit iniectus à Dæmone, non per alui vias emissus.

Lib.3. cap. 20. Olaus refert, quòd Magus quidam Gilbertus cum Catilla præceptore de artis præstantia contendens, cum exiguum bacillum, characteribus gotticis, vel Ruthenicis inscriptum à præceptore proiectum, manibus apprehendisset, statim obriguit, & in insula lacus, dicti, Veter, apud Ostrogothos in cauerna subterranea fertur ligatus.

Finis Libri Primi.

COM-

COMPENDII MALEFICARVM

LIBER SECVNDVS.

In quo agitur de diuersis generibus Maleficiorum, & de quibusdam alijs scitu dignis.

De Maleficio Somnifico. *Cap. I.*

Doctrina I.

Consueuere Sagæ, & Malefici, alios potione, malo carmine, & certis ritibus soporare, vt interea illis venenum infundant, vel infantulos rapiant, aut necent, vel furro quid subtrahant, vel stupro, adulterione contaminent, & hoc fieri potest naturalibus venenis soporiferis, vt erit videre per exempla. Et hę non sunt fabulæ, quia si multa sunt, quæ naturaliter, vel infusa, vel admota, non somnium aut soporem tantùm, sed etiam stuporem

Binsfeld. de cōfess. malef. p. 1. concl. 5. Vita D. Bern. lib. 2. c. 6.

rem, torporemque aduersus vehementissimos quosque crucia tus inducant, quæ chirurgi optimè norunt, si quando ab humano corpore membrum aliquod absque doloris vllo sensu resecturi sunt: cuius artis facetum quidem, sed tamen miseratione dignum exemplum memorant de Narbonensi adolescente à Thracio Pirata in seruitutem adducto, cui interea, dum ex medicata potione altior somnus obrepit, tam bellè testes secti sunt, vt experrectus se ipsum miraretur sic dempta virilitate nouum hominem. Rursus aliud à Mathiolo recitatum de Hetruriæ Asinis, quos cicutæ pastus adeo graui somno consopire solet, vt pro mortuis sæpe efferantur, detracta etiam, ac, direpta iam pellis bona parte, vix tandem excitati se in pedes erigant, misereque redeuntes ad præsepia sua proripiant: multa igitur sunt nota, accommodata vsu apud pharmocopolas, vt lolium, solanum, iuncus, vulgo Euripice dictus, mādragora, castoreum, papauer. &c. quæ omnia, si somnum arctum, ac diuturnum conciliandi facultatem habent sola vi ac potentia à natura illis ad id administrata; quid quæso suis artibus, ac machinis efficient Dæmones, qui non modo rerum omnium, quas edidit natura latentes, atque arcanas vires perfectissimè nouerunt, sed & sic Deo permittente, multa possunt etiam sine vllius rei aduentitiæ, atque externæ adiumento?

An verò diabolus possit quantitatem corporum sic mutare vt penetratio partium sequatur, quo possint Maleficæ commodiùs sua venena effundere, spargere, & disseminare, breuiter censeo ad

hoc

hoc negatiuè respondendum, quia maior philosophorum pars cũ Arist. & D. Thoma, partium corporaliumq; dimensionem naturæ non permittit ideo, non potest diabolus sic mutare quantitatem corporis, vt homo instar catti, muris, vel mustellæ, per tenuem rimulam in cubiculis irruat, & penetret, multo minus per ianuas clausas ingrediatur. hoc benè docuit Ioa. Beets Carmelita in prima præcepti expositione. c. 4. Quare mentiuntur Striges Lotharingicæ, quæ Remigio persuaserunt, solere diabolum veteratis Lamijs potestatem reipsa dare, vt possint ędes penetrare, & per quasuis angustias nullo impedimento viam sibi facere, in mures, fęles, locustas, atq; alia huiusmodi parua animalia, contractæ, & deminutæ, intromissæq; priori formæ restitui si uelint, hæc enim deliria sunt omnia, & illusoria: quomodo autem id fiat, crediderim diabolum præcedere, qui latenter aperit, & claudit ianuas, vel fenestras corporis earum capaces, & per eas intromittit deceptas, quæ se putant formam huiusmodi animantium induisse; & hoc Italicæ prudentiores Maleficæ Grillando confessę sunt. Hanc autem apertionem forium, fenestrarum, & ostiorum tam subtiliter facere potest diabolus vt dormientes in cubiculo, non euigilent, si quis verò de hoc dubitet, meminerit, iam ab Angelo factum, cum eduxit Petrum de carcere, dum inter custodes dormiret; & si quis dicat illam Ianuarum reserationem, miraculosam fuisse, nihil refert, quia Crisostomus hanc vim Angelis tribuit, cum scribit, Abachuc ab Angelo demissum, & reductum de lacu Leonum clauso, integris sigillis permanentibus, tunc enim id factum est, non Angeli, sed Diuina virtute. Modus verò, quem Lamiæ recensent, scilicet, diabolum ipsos parietes aperire, & per quandam quasi fissionem, & disruptionem, ingressum illis præbere, & egressum; post, iterum partes coniunctas facere coalescere; huc pertinet, quod refertur Cordubæ, de famosa illa Magdalena Crucia, vt hiante subito pariete, à transeuntibus, orans puella conspiceretur. Sed hoc præstigiosum ego putarem, vel cum Delrio lib. 2. mag. quest. 7. diabolum maxima celeritate eximere lapides quot sufficiunt, aliosq; ne ruant sustinere, & postea eadem celeritate, & dexteritate, iterum eos in locum suum reponere, quia cum homines, hanc celeritatem diaboli nequeant comprehendere, iudicium facit de aperto pariete, per partium compressionem.

Consueuerunt præterea Malefici vti, ad concitandum somnum, certis luminibus, quorum fumum ab Apuleio (nebulam fumi) arbitror vocari. interdum accendunt pedes, vel manus mortuorum inunctas prius oleo quodam à Dæmone accepto, vel ad singulos

digi-

digitos candellalis affixis, interdum facibus excantatis, de certi generis lychno, & nota illis pinguedine, & vtuntur vel accensis sibi prælucentes, vel eas domi certo loco defigentes accensas, & sopor durat, quandiu lumen illud ferale: nonnunquam partes aliquas cadaueris certis locis suspendunt: nonnunquam alia adhibent, æquè omnia scelesta, quæ tamen ex pacto tantum efficacitatem sortiuntur. Vtuntur quoq; caracteribus magicis, ad effugienda, & superanda tormenta à Iudicibus illis illata, ut patebit per exempla.

Muniant igitur se Sacramentalibus, qui se somno dant, recitando. Qui habitat in adiutorio altissimi. vel, In te Domine speraui. vel quid simile. Signando se signo Crucis, recitando. Salue Regina Mater misericordiæ. Paternoster. Aue Maria &c. si volunt esse salui ab huiusmodi insidijs; habendo etiam apud se ceram benedictam agni Papalis, vel reliquias. Deuotiones enim sunt tutissimum præsidium, ac propugnaculum contra omnes tenebrarum Principis insidias.

Exempla.

MArgarita Ienina, cum filium suum Iaquelinum malè odisset quod de consequendis in proximas Alsatię nundinas pecunias sæpius obtunderet, ac illius tandem se quauis ratione flagitationibus expedire decreuisset, id vt faceret, nocte intempesta, vna cum ijs, quas patrando sceleri socias sibi adiunxerat, à Dæmone in illius ædes, quæ erant in Saxbingen, est inuenta, vbi dormientem ex composito adoriuntur, ex lecto deturbatum ante focum constituunt, uiuum assaturæ, si in se fuisset, sed facto aliquo impeditæ, animum suum ad aliam iniuriam conuertisse: ac forte humi repertam testam eius lateri facto prius vulnere, quod tamen momento coalesceret, inseruisse, vnde etiam post multorum mensium vexationem videntibus multis erupit.

Farpachij. 7. calen. Septemb. 1587. Huic non est dissimile, quod sequitur, Bertrandæ Tonstricis, quæ se earum ope quibusdam sortilegij erat sodalitium cuiusdam nomine Elise, collo, ob denegatum lactis vrceolum os infixisse agnouit.

Dusæ prid. cal. Octobr. 1586. Item illud Senecæ Armentariæ recensentis se in summum pedē cuiusdam Philippi Pistoris nomine os è veruecina coxa inseruisse, cum prius admota piscis spina vulnus fecisset, quod deinde callo obductum, ingentes, ac diuturnos dolores illi pareret, vt ab eo pistore etiam rescitum est.

Qui-

Quidam Benignus nomine conscius cædis Consiliarij Serenissimæ Christianæ Reginæ Danorum pœnam capitis facilè effugere poterat, quòd tum cum in eum inquireretur, peregrè esset, ac saluti tuga posset consulere, sed fretus characteribus magicis, quibus à circumforaneo quodam donatus fuerat, fiducia ipse, se iudicio volens obtulit. Nec in eo sua spe quidquam frustratus est, siquidem priusquam ipse, tormenta omnia sunt defatigata, atque ita & incolumis, & inconfessus illis solutus est. Verum iam è reis eximendus cùm tanti sceleris conscientiam amplius ferre non posset, eius se sponte fecit manifestum, ac tandem capite luit. Paris de puteo in sindic. de tortura.

In Leodiensis ditionis oppidulo, Hugo, secundùm alios, vel Dinanto, iuxta cæteros, nocte ad diuersorium venere duo, qui se à via admodum fessos simulabant, cœna sumpta, negāt se cubitum alio ituros, sed importunè admodum, & instanter, tandem à Caupone impetrant, vt liceat ad ignem in culina somnum capere: interea Ancilla domus, cui non satis peregrini isti placebant, clanculum per foramen quodam peruigil conspicit quid sint acturi. Nocte intempesta videt è marsupio manum abscisam mortui depromere, & digitos inungere, tum admotos igni incendere, omnes lumen recepere vno excepto, id verò Magi mirabantur insolitum, sæpius ergo tentant, & flammæ admouent, frustra semper. tum eorū vnus, quid tum, ait, si vnus dumtaxat in domo sit vigil? & affixa ad caminum manu, quatuor digitis velut candelis obscura flamma collucentibus, domo egressi, noto sibilo vocant socios ad prædam: Ancilla subsequitur egredientes domo, & reuoluta ianua excludit eos, inde irrumpit in herile talamum, inuenit omnes altum adeo stertere, vt nulla vi (nam in medium cubiculi extra lectum illos traxerat) potuerint euigilari. Interea fures Per fenestram quandā se dirigebant in domum, occurrit ista, & scalis deturbat, instant tamen, & aliò moliuntur ingressum. Hæc luminis memor, & suspicione hanc esse soporis causam domesticorū, omnes digitos extinguit & luce emortua, dormientes experrecti ad clamorem accurrunt, & domo protellant manifestarios: post dies aliquot capti, facinus confessi sunt. Quid mirum igitur si Sagæ nocte irrepant ad cunas infantulorum & aliorum quos eunt perditum? Cæsar. Cisterciens. li. 6. miracul cap. 10.

Petrus Binsfeldius sic scribit. Cum Anna mater Ioannis Cuno de Rouer, & aliæ duæ Sagæ conuenissent, vt de nocte virum quendam Zelosum persequutorem maleficorum maleficio conficerent, Magisterulus præcedens fenestras & ianuas aperuit; ipse autem Ioannes Cuno pro concite à matre, & alijs adductus fuit, vt candelā ardentem, quæ non naturalis, sed arte diabolica confectu erat, te- Comment. in tit. de malef. & math. ad lib. 4. in 5.

neret. Venientibus autem eis in cameram maleficiandi in Ciuitatem Treuirensem; cum Maleficiendus pro more bonorum Christianorum se signo crucis, & pijs exercitijs antequam se quieti traderet, muniuisset, nihil efficere potuerunt, sed re infecta, reclausis ianuis reuolare debuerunt. Vir autem bonus, cui nocere voluerunt adhuc viuit Dei gratia, & tandiu viuet quamdiu Deo placuerit, Hæc narrauit ipse Ioannes Cuno, & mater eius, cum examinaretur super articulis propositis, eodem modo confessa est. Necromantici, qui sunt superioris ordinis maleficiarij, non habent necesse hanc candelam sibi prælucere, sed accensam designnt in aliquo remotiori loco, vt est videre in sequenti.

Lib. 2. q. 1. d. 5. disqui sit. Magicarum Auris fide dignis accepta sunt, quæ, & nunc scribam, & Martinus Delrio refert, ideo exaranda censeo, vt etiam videamus in Sortilegis, & Necromanticis Diuinam vltionem: prætermittam personam, locum, & ordinem, quia sic expedire iudico. In Hispania, in vrbe quadam; magni nominis vir quidam familiaris erat cuidam

Nobili, cui formosa vxor, sed casta matrona erat: Hanc cæpit adamare, nec diu ignem fouet occultum, aperit animum, & muliere flagitium nititur persuadere. Illa certa tuendæ castitatis, sedulo conatur ad saniorem mentem reuocare à dementia, sed erat oleum camino addere, vt naphtam accensam vehementius aqua iniecta exasperat, vt gliscat incendium, sic monitiones hunc vltro inflammabant nec desijt vrgere, donec pertæsa molestiæ statuit vlcisci nebulonem: rem totam marito aperit, quem non minus, quã Atridas dolor vrgebat; eius iussu vxor tempus addicit; venit nox optata malè amanti: Maritus cum aliquot famulis egregiè armatus erat in propinquo conclaui, familiarem hunc haud familiariter, excepturus. Tandem, en tibi accinctum gladio, & pugione amatorem: deducentem illam audacter subsequitur, & postquam consedisset, veterem cantilenam iterat; mulier refutat, & negat, vt solita; fecerant audatiorem nocturnæ tenebræ Mæchum, & vim paratvis vi repellitur, tandem verita mulier exclamat, & condictum marito signum contenta tali voce, surdo (quod aiunt) fabulam, nec Maritus, nec quisquam accurrit, quid ageret? fugeret? tenebatur brachijs fortioribus: consentiret? mors probro, & peccato potior honestati: vngues ergo & dentes arma stringit mulier bria, & faciem defoimat, sed præ furore hæc ille vix sentiebat. Gladium deposuerat, dorso pugiunculus hærebat, vt aduertit Matrona inter luctandum, manu eum eripit à tergo, & stricto mucrone perforat aduersarium, & vita priuat: collabitur cadauer, Victrix vix sui compos, currit in conclaui, vbi Maritum abdiderat, inuenit

nit illum,& famulos omnes mortuis magis,quam viuis simi iores: clamat,vellicat,trahit,nihil non agit,vt expergefaciat, at illi con sopiti manebant. Suspicata (quod erat) maleficio id fieri, & videns sibi in se ipsam spem omnem locatam, cadauer domo effert, & in plateam abijcit,cum gladio,& cruēto pugione. interea dum ibi iacet,circuitores nocturni in cadauer incidunt:ferunt in carcerem,facie lota,etsi non facile,tamen agnoscitur vir. Hoc prudentia Prætor pollebat, silentio imperato præsentibus, summo mane adit domum viriait se de re maxima cum domino coram tota familia agere optare,iubeat omnes ad vnum simul conuenire, facit dominus;conuenere viui omnes,nam mortuus ille solus deerat.Prętor ait,videri sibi aliquem deesse, re animaduersa,dominus, vere, ait,omnes adsunt excepto tali,qui fortasse nunc se ad quoddā negotium parat,ipse quoque subdit ille,vocetur. Mora haud longa futura,currunt nonnulli,vt vocent: cubiculo clauso,pulsant ostiū, nemo rspondet. It ergo cum domino ipse prætor,& ianuam vi referant,nemo erat in cubiculo, duntaxat fax ardens, & obscurum lucens defixa erat in camino,mirari omnes, & stupere cœperunt. Tum Prætor Domino domus narrat,vbi,& quale inuentum cadauer,& dum illud auferunt è carcere, vt prophanæ sepulturæ merito tradatur,ecce tibi Nobilis ille cum vxore, & rem omnem narrant: conferuntur momenta temporis, reperiuntur vigilasse, quo fax extincta,sic & perfidia hipocritæ omnium detestatione, & mulieris castitas,atque fortitudo totius viciniæ celebrata.

Cæsarius Cistercienfis refert,quòd homo quidam simplex Engilbertus nomine de Prouincia Tulpeti natus,ante paucos annos mortuus est.Ille cum esset Cæcus natus, propter varia dona,quibus hominem interiorem eius illuminauerat Diuina gratia, in diuersis Prouincijs noscebatur, & à multis magnisq; personis vtriusque sexus venerabatur. In cappa simplici,& tunica lanea, nudisque pedibus tam æstate, quam hyeme incedebat, & puero se regente sic limina sanctorum satis remota sæpius visitauit, carnibus nunquam vescebatur,non lectisternijs, sed modico tantum stramine, vel fœni noctibus vtebatur,& multos tam verbo, quam exemplo ædificauit. Hic tempore adolescentiæ,cum nocte quadam in domo Matertere suæ Matronæ diuitis, inter alios eius seruos se cubitum collocasset, in ipso conticinio duo fures parietem effodientes ingressi sunt,qui igne discooperto, accenso lumine, cistis apertis, intrepidè colloquebantur,quos vt prædictus Engelbertus audiuit, fures eos esse non dubitauit,cum seruos ex vtroque latere dormiētes excitare non posset, subselio cultello suo perforato collo iecit,

Lib.6.miracul.c.10.

eit, & claua manum armauit, & quia illos, vt Cæcus videre non potuit, duce auditu, ad illos tēdens, & clauam vtraq; manu vibrans, ex omni parte quidquid tangere potuit, quasi furiosus feriens, de domo illos eiecit, quos vsq; ad foramen sequutus, dum aditum scala obstrueret, & illi stantes extra domum, neminem præter ipsum solum vigilare sensissent, de tali expulsione confusi, habito consilio denuo nixi sunt intrare; quòd vt ille ex motu scalæ sensit, vnam partem scalæ arcæ magnæ, in qua continebantur grana, vt erat foramini continua supposuit, alteramque vtraque manu seruauit, illos intrantes vsque ad vmbilicum Engilbertus dorsa eorum, quia proni iacebant, per scalam fortiter pressit, vt non solùm eis progressum, imò etiam regressum prorsus adimeret, qui quasi sub turculari positi, dum mane capi timerent, veniam postulauerunt, datis verò terribillibus iuramentis, quòd nunquam personam eius læderent, vel domum illam intrarent, dimissi sunt: Mane, cum prodēte Engilberto à vicinis nulla arte dormientes possent excitari, & quærerentur circa domum maleficia, quorum virtute hæc nouerat fieri, supra foramen de tecto pendentem, quasi spinam humani cadaueris repererunt, qua amota mox omnes excitati sunt. Post multis annis elapsis ijdem fures, fama, & virtutibus iam dicti Engilberti excitati, eiusque vt opinor precibus compuncti, eum adierunt, & quia ipsi essent confessi deinceps duxerunt vitam religiosam.

Lib. 2. c. 3. & 4. Vergauiliæ 1. cal. Febr. 1589. Scribit Remigius, quòd Margarita Loudmā. in iudicio agnouit inter scelera hoc quoque: se nocte quadam ædes quasdam fuisse ingressam, eo animo ut somno sopiti, faucibus uenenum infunderet, idque inceptum quin perficeretur parum abfuisse, ita in procliui, uidebantur esse omnia, sed contra quem putabant, excitatum illū è somno fuisse compererunt, adeò ut re infecta cum facinoris socijs ipsa se in fugam dare coacta est. consectatore interim illo magni armata ac tandem cum assequi non posset, minas ferocius intētabat, ea igitur de re ad ampliorem cognitionem interrogatus ipse testis, omnem ut illa saga prænarrauerat, certis, disertisque uerbis recensuit, uidelicet apetitum esse, sicuti dictum est ueneno, hoc que unum illis ne præberent fuisse impedimento, quod forte experrectus (nundum enim illarum unguine delibutus fuerat) se crucis signo, atque oratione dominica contra tantum discrimen, atque periculum muniuisset, uerumque illud omnino esse, quod illas cum hasta multum uiæ esset prosequutus, nec tamen assequutus; postea ferè omnes criminis rei deprehensi, in Germania, quæ est ditionis Lotharingicæ, asseuerant concorditer, eam sibi à Dæmonibus.

nibus penetrandarum ædium facultatem esse tributam, ut suprà dixi, illiniendo primum per artus omnes, cui moliuntur interitum ne euigilet, tum firmiter ac validè os ei deducendo, ne potionem agitatione excludat, tandem venenum faucibus ingerendo, admota lucerna, quæ sulfuream flammam euomat.

Sagæ vtuntur Cadaueribus Humanis ad necem Hominum. Cap. II.

Doctrina.

NOSTRAE ætatis maleficis hominibus moris est exhumare humana cadauera, ad humanā perniciem, & ea maximè quæ sunt supplicio affecta, & in malam crucem sublata: nam non solùm inde sortilegijs suis materiam mutuantur, sed & ab ipsis carnificinæ instrumentis, reste, vinculis, palo, ferramentis. Siquidem ijs vulgi etiam opinione inest ad incantationes magicas vis quædam, ac potestas.

Sed heu miseriarum miseria, quia tales duobus potissimum funibus ligantur, qui sunt, complacentia faciendi malum, & difficultas faciendi bonum. Iudic. 15. Sansonem ligauerunt Philisthæi duobus funibus. Duobus oculis priuantur, quia perdunt discretionē declinandi à malo, & faciendi bonum. Iudic. 16. Philisthijm abstulerunt à Sansone duos oculos. Duobus asinis essociantur, quia hebetant.

betant in vsu rationis, ad præsentia gubernandum, & ad futura præuidendū, vnde de Leuita legitur Iudic. 19. quod ipse habebat secum puerum vnum, & duos asinos, scilicet, præsentium, & futurorum ignorantiam. Duobus filijs orbantur, qui sunt duæ fortissimæ virtutes, vna ad acquirendum Paradisum; altera ad euitandum Infernum. 1. Reg. 4. duo filij tui mortui sunt. Duobus cornibus ornantur, & hoc facit superbia, vnum, scilicet, præsumendo de se, alterum alios contemnendo. Daniel. 8. efferatus hircus in arietem, comminuit duo cornua eius. Duobus vitijs grauantur, quæ sunt mali exequutio, & boni omissio. Hierem. 2. duo mala fecit populus meus, dereliquerunt fontem aquæ viuę, & foderunt sibi cisternas dissipatas. Duobus vitulis, famulantur, dum adorant, & honorant vitulos aureos, idest, diuites, & auro fulgentes. 3. Reg. 12. dicitur, quod Hieroboam fecit duos vitulos aureos, & dixit, Isti sunt Dij tui Israel.

Alij totum corpus decoquunt integrum, dum in cinerem etiam ariditate abeat, vel in massam, adhibitis, ac commixtis quibusdam alijs coalescat, quod & Baptista Porta *a* Neapolitanus obseruauit sua ætate factum, & de hoc agit etiam Plinius. *b* His temporibus frequentes habet, quæ sub lotharingica ditione est Alemania, vt refert Remig. *c* se sæpe deprehendisse, ex eorum quæstionibus capitalibus.

a Lib. 2. magię natur. c. 6.
b Lib. 28. cap. 7.
c Libr. 2. cap. 3
Dat. cal. Octobr. 1586

Idcircò fugiēdi sunt huiusmodi, quia obstant Diuinę voluntati. Num, 15. aduersum Dominum rebellis fuit, ideo peribit de populo suo. Quia fallunt, & dant se falsitati. 2. Reg. 3. quare dimisisti Abner ignorans, quoniam ad hoc venit, vt decipiat te? Quia fauent suæ fatuitati. 2. Reg. 25. dictum est de Nabal, quī secundum nomen stultus est. Quia obstant veritati. psal. diminutæ sunt veritates à filijs hominum. Et alibi. non est in ore eorum veritas, cor eorum vanum est. Quia subsunt mordacitati, idest, vitio detractionis, & murmurationis. psal. audiui vituperationem multorum commorantium in circuitu. Quia fauent loquacitati adulando. psal. mihi quidem pacificè loquebantur, & in iracundia terræ loquentes dolos cogitabant. Quia claudunt portam sagacitati. Sapien. 1. in maleuolam animam, non introibit sapientia. Quia nō credunt ritè Deitati. Sapien. 15. ignorauit eum, qui se finxit. Obsunt hospitum charitati. Sapien. 19. inuiti recipiebant extraneos, & Mat. 24. quoniam abundauit iniquitas, refrigescet charitas multorum. Quia obstant Diuinitati. Ecclesi. 10. initium superbiæ hominis est apostatare à Deo, quoniam ab eo, qui fecit illum recessit cor eius. Quia vacant ebrietati. Esai. 34. quoniam inebriatus est.

est. Quia cedunt virtutum claritati. Esai. 13. stellæ non expandent lumen suum. Quia se dant mundi prosperitati. Hier. 17. dereliquerunt fontem aquarum viuentium Dominum. Quia repugnant æquitati. Amos. 6. conuertistis in amaritudinem iudiciũ, & fructus iustitiæ in absynthium. Quia student carnalitati, & luxuriæ. Rom. 8. sapientia carnis inimica est Deo: & ad Gal. 6. qui seminat in carne, de carne metet, & corruptionem. Quia vacant crudelitati. Gal. 1. supra modum persequebar Ecclesiam Dei. Et tandem, quia repugnant proteruè veritati. actu. 17. hi sunt, qui orbem concitant, & hoc ad hoc venerunt, & psal. cum his, qui oderunt pacem eram pacificus. ad ex.

Exempla.

ANna Ruffa fatetur operam suam commodasse se Lollæ cuidam Veneficæ in eruendo eiusmodi cadauere, quod recenti funere obrutum fuerat, atque ex eius exusti cineribus medicasse potionem, qua deinde ad certam eorum, quos vellent peremptos vterentur pernitiem.

Briceij Mag conueniens est huic testimonium de refosso scilicet infantis cadauere, quod pater eius nomine Vuolf Faber pridie extulerat, in hocq; tantum diuersus est à superiore, quòd non assatum in cineres, sed elixum in massam confecerit, quo commodius inde vnctionem pararet; ossa autem in cinerem redegisse aspergendis nemorum arboribus, vt glande sua deficerent. Forpachi sexto cal. Septemb. 1587.

Antonius Vuelch idem quoq; sibi narratum retulit ab Nichel Grofs. & Beschefs vxoribus, vtraq; ex sortilegij societate notissima sibi fœmina non adeo pridem refodisse se e cimiterio Guermingẽsi duo eiusmodi cadauera, quæ parentes Bernardus, & Antonius Lerchen recens humo condiderant, eaque igne consumpta in magicos suos vsus conuertisse, resecto prius vnà cum humero, costisque continentibus dextro brachio in vsũ luminis diabolici antedicti, si cui de nocte venenatam potionem forte vellent infundere; extremi enim eius membri digiti flamma sulfurea, ac violacea tantisper ardebant, dum perfectum, absolutumq; esset, quod aggrediebantur negotium, eaq; demum extincta, tam integri illibatiq; restabant, quam si luminis fomitem vllum ante præbuissent, idque quoties opus fuerat cum eadem digitorum incolumitate repetitum fuisse. Guermingæ 14. cal. Januar. 1589.

Ioan-

Relat. Pitto ∂angli.11. cal.Octob. Ioanni Molitori à Vuelferdingen anniculus erat infans, præcipuè eius deliciæ. Hunc Agatina à Pittelingen, & Maietta à Hochit cunis clam extractum in ardentem rogum imponunt, quem ipsę ea causa in perarduo monte nominato (la Grise) extruxerant, eiusq; exusti cineres studiose colligunt, tum rore ex segetum aristis graminumque summis herbis excusso perfundunt, atque massam vtrique friabilem concinnant, aspergendis scilicet viribus satis, atque arboribus, quo statim læso flore perirent, fructibusque suis deficerentur.

De maleficio venenario, & quot sint genera Maleficiarum. Cap. III.

Doctrina.

quot sint genera maleficarum.

MAleficarum triplex solet esse genus. Aliæ enim possunt lædere, sed nō possunt curare; Aliæ curare possunt, sed non lędere, per aliquod pactum cum diabolo initum. Aliæ tandem sunt, quæ lædere, & curare nouerunt, & hæ sunt omnium pessimæ, deuorant enim (horribile dictu) propriæ speciei infantulos, & comedunt, & hæc est suprema species Maleficarum; sunt & aliæ ad alia attendentes, vt alibi dictum est, quæ grandines, & auras lędentes exagitant, sterilitatem in hominibus, & iumentis procurant: infantulos, quos non deuorant dæmonibus offerunt, aut occi-

occidunt, prò vt infra. Huiusmodi autem infantes sunt illi, qui ab ipsis in vtero materno perduntur, & baptismatis lauacro, nō sunt tincti; qui autem deuorantur, sunt baptizati. Consueuerunt præterea infantes iuxta aquas gradientes, in ipsis nullo vidente, etiā in cōspectu parentum, proijcere, vt alibi dictum est: equos sub equitantibus freneticos efficere: de loco ad locum per aera corporaliter transportari: Iudicum animos, ne eis noceant immutare: taciturnitatem sibi ipsis, & alijs procurare, etiam in tormentis: occulta alijs manifestare, & quadam futura, ex dœmonum reuelatione prædicere: absentia, tamquā præsentia aspicere: ad amorem, & odium inordinatum mortalium mentes immutare: ictu fulminis aliquando, quos volunt, siue sint homines, siue iumenta, interimere. Vim generandi, vel potentiam coeundi auferre; abortum procurare: Infantes in vtero matris, solo simplici tactu perdere; solo etiam visu, absq; tactu homines, & iumenta maleficiare, ac illis mortem præbere: proprios infantes diabolo dedicare, & tandē, vt vno verbo concludam, omnia pestifera, quæ aliæ Maleficæ procurare sciunt (quando Deus permittit) perpetrare nouerunt. Satisfaciamus nunc promissis.

Obstetrices maleficarū, dum parturientibus auxilij gratia inter sunt, multa mala perpetrare certum est, siuè occidendo infantes, acus in summitate capitis infigendo, vt moriantur, qui tamē acus non videntur, vel ipsos diabolo offerendo. Quare fit multoties, vt ipsis obstetricibus inuitis, ad instantiam tamen malignorum spirituum, talia facere cogantur; nouit enim diabolus, quod ab ingressu Paradisi cœlestis propter pœnam damni, aut propter originale peccatum, tales pueri arceantur, quo fit, vt finale Iudicium diutius protrahatur, per quod æternis pœnis ipsi dœmones punientur, cum numerus Electorum tardius completur, quo completo, mundus consummabitur. Ex huiusmodi ergo infantibus interemptis, diaboli suasione, conficiunt Sagæ vnguenta, vt alibi dictū est, ad earum vsus accommodata. Quando autem non occidunt infantes, illos tamen (horrendum dictu) dœmonibus execrando in hunc modum offerunt. Nato puero, Obstetrix malefica, quando puerpera, non est sola, fingens aliquid agendum sibi esse pro restauratione pueri, illum ipsum extra cubiculum portat, & sursū eleuans illum, Principi dæmoniorum, Lucifero videlicet, omnibusq; dęmonibus immolat, sub fumali, super ignem. Hanc autē sacrilegam oblationem vult diabolus sibi fieri, vt ipsa Maleficarū perfidia amplius in sui augmentum crescat, dum ab incunabulis, sibi dicatas Maleficas seruant. Et sicuti exterior oblatio Deo

facta, in pane, vino, & terræ frugibus, fit in signum debitæ subiec-
tionis, & honoris. Eccles. 25. non apparebis vacuus in conspectu
Domini Dei tui, quæ res Deo oblatæ postea non applicantur, pro-
phanis vsibus: Sic diabolus, talem puerum vult sibi offerri in
signum subiectionis, & honoris, vt postea implicetur diaboli-
cis tantum factis execrandis. Nunc ad Maleficia venenaria acce-
damus.

Deo permittente, Maleficæ complures mortales maleficijs suis
grauissimis morbis, ac etiam morte afficiunt. Hoc probatura D.
August. & leges Italiæ, Hispaniæ, Galliæ, nec non Germaniæ
hoc confirmant. Quæ fiunt extrinseca sortilegia, vt ait Grillan-
dus, sub certa quapiam forma composita intra vestes consuunt,
vel in lecto ipsius maleficiandi abdunt, seu in aliquo loco subter-
raneo, facta fouea aut sub limine ostij, super quo destruendus fit
transiturus. Ait etiam, quosdam exhumare mortuos, & vti eorum
vestibus, carnibus, vel pinguedine, vel ossibus. Alios accipere non-
nulla à suspendiosis. In applicatis extrinsecus solum venenis, sæ-
pissimè diabolus ipse damnum infert; Et verius contingere vide-
tur in veneno, quo, si stapes inungatur, equitem ipsum perire ne-
cesse est, quod tamen non credo euenire naturali vi veneni, sed
ex pacto diabolum concurrere ad inferendum necem, nunc de
intrinsecis.

Venena maleficialia fiunt per compositiones, & mixturas mul-
tiformium venenorum, vt puta ex herbarum folijs, festucis, radi-
cibus, animalibus, piscibus, reptilibus venenosis, lapidibus, & me-
tallis, aliquando in vnguēta reducuntur. Sciendum insuper, quòd
Sagæ inficiunt, vel introsumptione, vel applicatione exteriori per
contactum. Primo modo per cibum, aut potum, quando vt pluri-
mum venena in puluerem trita ijs immiscent. Secundo fit per inun-
ctionem, maleficiando, siue masculus sit, siue fœmina, dormientē
suis liquoribus, aquis, oleis, aut pinguedine, sicut alijs similibus,
vnctionibus, plura, & diuersa venena continentibus, inungunt, ali-
quando femora, aut ventrem, aut caput, guttur, pectus, costas, seu
aliam partem corporis personæ maleficiandæ, quę sic dormiens,
nil sentit, sed est tanta vis, & potentia illius vnctionis, quòd pau-
latim durante calore ipsius dormientis, ingreditur carnes, &
peruadens ad penetralia viscerum cordis maleficiati, causantur
ingentes dolores in corpore eius, prout refert Spineus. Inficiunt
tertio modo etiam per inhalationem, & hoc omnium pessimum
est veneficium, quia ipsum tenuitate sua, ore attractum cito ad cor
penetrat.

Exem-

Exempla.

REfert Villamontius scelerum omnium scelestissimum ... quendam Venetijs Maleficum fuisse, qui damnatorum in Triremibus animas emebat, promittens liberationem à terrena illa seruitutæ pęnæ, & numerans decem aureos pro illorum anima, quam chirographo proprio sanguine notato vendebant, addicebantq; dæmoni, & Malefico, mox ne retractare possent, certo contactos veneno subitò necabat, addit se interfuisse supplicio, quod de isto sumebatur. Quis vnquam talia vel fando audiuit. lib. 1. ... 15.

Narrat Sprengerus duas in Episcopatibus Basiliensi, videlicet, & Argentinensi, concrematas obstretices, quia vna earum quadraginta, altera innumerabiles pueros recens in lucem ęditos necauisset, inditis clam in eorum capita grandibus aciculis. In malleo ...

Domitiani tempore ceperunt multos, qui acubus veneno oblitis, quos collibitum esset pungebant, & læsorum multi sine doloris sensu moriebantur, quod, & Commodo Imperatori factum. Marnens ex Dion. Xiphilino.

In Teritorio Bernensi Refert Ioannes Niderius quosdam Maleficos vtriusque sexus suos proprios Infantes occisos deuorasse: idemq; factum ab aliis in ditione Lausanensi. Formicario lib. 5.

Iuris Consultus quidam Francofurtensis annis superioribus ait, q Comes quidam superioris Germaniæ octo Veneficas, quæ centum quadraginta Infantes interfecerant Vulcano traddidit. Godelm. lib. 1. de la magie. c. 7.

Anno 1553. captæ sunt Berlinæ fœminę duæ Veneficæ, quæ glaciē ad perdendas fruges perficere conatæ sunt, eæq; mulieres rapuerunt furto alterius vicinæ mulieris infantulum, & ipsum dissectū coxerunt: factum est Diuinitus, vt mater quærens infantem inter ueniret, ibiq; ollam, & imposita amissi infantis membra videret captis itaq; mulieribus, & in tortura examinatis, dixerunt, si pro cessisset coctio, tunc futura fuisset ingens glacies, ita vt omnes fruges perderentur.

Circa Annum Domini 1526. Salassiæ circiter quadraginta viri coniurati, totidem fœminæ, inter quos carnifex erat, vt, cum pestis antea sęuisset, tunc verò iam mitesceret, vnguēntum conficerent, quo tangentes portarum coronidas inficerentur puluerē, quoq; confecissent, quem super vestes clam spargerent. Latuit aliquandiu hæc res, sublatique multi; sed cum Ciuis cuiusdam nomine, Neri, fratrem, atque vnicum filium sustulissent, vixque alij, quàm domini domuum, aut filii perirent, simulque animaduertissent Androginam se in domos insinuantem, atque eos maximè Cardanus lib. 15. de variet. rerum, c. 80.

perire, quorum domos ingrederetur, deprehensaque coniuratione, omnes exquisitissimis tormentis necati sunt: Confessi sunt etiã, decreuisse in pompa celebri Diui cuiusdam, subsellijs perunctis vniuersos Ciues occidere, paratasq; ad hunc vsum supra viginti ollas: tentarunt, & idem alij Geneuæ, & luerunt pœnas.

De Maleficio ligaminis. *Cap. IIII.*

Doctrina.

Olent Striges malis verbis, & factis hominem reddere frigidum, & maleficiatum, idest, ad actum coniugij, minimè, aptum nullumq; hac tempestate frequentius est malaficium isto, quia in aliquibus locis vix audet quis clara luce matrimonium celebrare, ne quis malus coniugium hac mala arte illudat. Posse autem Sortiarios, & solere hoc facere, patet experientia quotidiana, probatur etiam Ecclesiæ consuetudine, quæ sic affectus, post triennij cassam experientiam, & adhibitis iuratis testibus, separare consueuit matrimonio iunctos, probatur exemplis, vt infra; & probatur ratione, quia potest hoc fieri naturaliter, castratione, ruptione, elisione, desicatione, infrigidatione, & similibus ex causis, quas cum diabolus nouerit, potest etiã illis vti.

Fit

Fit etiam ſæpe, vt qui poteſt cum cęteris coire, non poſſit cum vna: item, non poſſit cum illa ſola quam ardenter amat, item, vt ſoluto ligamine duntaxat, fiat potens, qui prius erat impotens, ad hæc prę-ſtanda formis penè infinitis vtitur diabolus, ſed.

A uiris doctioribus ſeptem traditas inuenio cauſas proximas huius impotentiæ, quibus cauſis dæmon abutitur. Prima eſt, quando Coniugem alterum alteri reddit odioſum. vel inuicem odioſos facit per calumniam, ſuſpicionem vè, aut morbi alicuius immiſsionem; ſicut, vt aiunt, Medea iniecto pharmaco, fecit, vt omnes fœmine lemni grauiter ore olerent, & ſic illas mariti ſunt aſpernati.

Secunda cauſa eſt, quando corpora impedit, ne queant ad ſe mutuo appropinquare; & ſic ea diuidit, vel detinens ea in locis diuerſis, vel cum conantur iungi phantaſma, aut quid aliud injicit inter medium, vt probabit exemplum.

Tertia eſt, ſi ſpiritus vitales prohibeantur tranſire ad membra genitalia, & ſic ſeminis deciſio impediatur, vt rectè diſſeruit Ioannes maior. in 4. diſ. 34. ar. 3.

Quarta eſt, ſi ſemen prolificum exſiccetur, & ſubtrahatur.

Quinta, ſi virga viri flacida fiat, & ſaltem, quando quis vult actum Matrimonii exercere.

Sexta, ſi quæ naturalia alia pharmaca applicentur, quibus vis patrandi quouis modo tollatur, hæc cauſę ſunt apud Doctores vulgatiores,

Septima eſt rarior, nempè muliebrium locorum obſerratio, vel nimia coarctatio, aut viri genitalium retractio, abſconſio, vel vera ademptio, de virili huiuſmodi calamitate narrationes varias proponunt Sprengerius, *a* & Remigius. *b* Hæc genera maleficiorum ſunt in duplici differentia, vnum temporaneum. alterum perpetuum. Perpetuum vocant, quod vſque ad mortem duraturum eſt, nullo naturali remedio, nec alias licitè auferri poteſt. Temporaneum verò, quod eſt ad certum tempus duraturum. Quonam verò modo auferant Maleficæ virilia membra, & quomodo id fieri poſſit, non eſt ſubticendum. Student igitur ſæpius virilia membra perdere, non quod in rei veritate illa a corporibus omnino auferant, ſed arte ſua præſtigioſa ita occultant, vt non ſolum illis vti ſit poſſibile; ſed nec etiam omnino apparere oculis inſpicientium aut palpari poſsint. Præſtigium enim iuxta Alex. de Aleſ. *c* eſt illa dæmonis illuſio, quæ non habet cauſam ex parte mutationis rei, ſed ſolum ex parte cognoſcentis, qui deluditur, ſiuè quoad exteriores, ſiuè quoad interiores ſenſus: quomodo autem diuerſimodè diabolus

a. 1. part. mal. q. 8. cap. 7.

b. lib. 2. cap. 5.

*

c. par. 2.

bolus decipiat iam docui in primo libro, exempla plurima huius artis illusoriæ alibi reperies à nobis notata verum & hoc sequens hic ponere iudicamus non iniucundum fore.

Exempla.

IVuenis quidam in Oppido Rauenspurgh adolescentulam adamauit quā pœnitentia ductus deseruit, vt autem longè factus est ab illa membrum genitale perdidit, præstigiosa nempe arte, ita vt nihil planè videret aut tangeret, præter planum corpus. Anxius huius rei, factmu alteri mulieri aperuit, cui planum corpus cōspiciendum præbuit; illa petijt, num suspectam haberet aliquam mulierem, subiunxit ille, vtiq; talem habeo suspectam, illamq; nominauit, tunc mulier ait, vade ad eam, & molibus vtere verbis, precareq; ne grauetur opem ferre pro recuperanda valetudine; si illa verba despexerit, factis durioribus vtere. Iuuenis in noctis crepusculo attendens uiam, perquam transire consueuerat Malefica, illam pro ualetudine sua interpellauit. Strix nil scire ostentans, se innoxiam asserebat. Tunc Iuuenis arrepto linteolo quodam, collum illius fortiter strinxit, addens; nisi tu maledicta Lamia me nūc nūc sanum reddideris, manibus meis uitam claudes. iam facie præ tumore nigrescente perterrefacta illa, desiste iam, ait, & te sanabo. Nodum laxat Iuuenis, ipsaq; manum intra adolescentis genitalia immitens, subiunxit, iam sanus es; quare adolescens tunc temporis anteq̄ manum extenderet ad probandum, an uerum esset, quod Malefica dixerat, probabiliter cognouit, membrum ex Maleficæ dumtaxat tactu, sibi fuisse restitutum.

d lib. 16. Hist. Anton. p. 2. sum. histor. tom. 16. cap. 7. §. 4. Vincentius Beluacensis d narrat sequentia. Romæ temporibus Henrici Tertij Imperatoris fuisse Iuuenem quendam locupletem & nobilem, qui recens uxorē duxerat, & sodales suos opiparo Conuiuio nuptiali exceperat, exiuere in campum à prandio lusuri pila. Sponsus ludi dux pilam poscit, & ne excideret annullus sponsalitius inserit eum digito Statuæ Veneris æreæ, quæ in proximo erat, omnes unum petebant, sic cito defatigatus ipse a ludo secessit, & ad statuam rediens annulum recepturus, ecce uidet digitum statuę usque ad uolam manus recuruatum, & quantumuis conatus fuisset annullum recuperare, nec digitum inflectere, nec annullum ualuit extrahere: Reddit ad sodales, nec illis ea de re quidquam indicauit. Nocte intempesta cum famulo ad statuam reuertitur, & extensum, ut initio digitum reperit, sed sine annullo: iactura dissimulata domum se confert ad nouam nuptam, cumque Thorum genialem ingressus sponsæ se iungere uellet, sentit impediri sese, & quidquam nebulosum, ac densum inter suum, coniugisque corpus uolutari, sentiebat id tactu, uidere tamen non poterat, hoc obsta-

culo

ctus ab amplexu prohibebatur, audiebat etiam uocem dicentem, mecum concumbe, quia hodie me desponsasti, Ego sum Venus, cui digito annulum inseruisti, nec reddam. Territus ille tanto prodigio (inquit Antonius scribens hanc historiam ex Vincentio) nihil referre ausus est, uel potuit, insomnem duxit noctem illam, multum secum deliberans, sic factum est per multum tempus, ut quacunque hora cum sponsa coire uellet, illud idem sentiret, & audiret. Erat sanè alias ualens, & domi aptus, & militiæ, tandem uxoris quærelis commonitus, rem parentibus detulit. illi habito concilio Palumbo cuidam Presbytero suburbano rem pandunt, is autem erat Necromanticus, & in maleficiis potens. Illectus ergo promissis multis, compositam Epistolam dedit Iuueni dicens, uade in tali hora noctis ad compitum ubi quatuor uiæ conueniunt, & stans tacitè considera; Transibunt ibi figuræ hominum utriusq; sexus, omnisq; ætatis, & conditionis equites, & pedites, quidam læti, & quidam tristes, quidquid audieris non loquaris; sequetur illam turbam quidam statura procerior, forma corpulentior curru sedens, huic tacitus epistolam trades legendam, statimq; fiet, quod postulas. Ille iuuenis totum impleuit, prout edoctus fuerat, uiditque inter cæteros ibi mulierem in habitu meretricio mulam inequitantem crine soluto per humeros iactato, uitta aurea superius constricto, auream uirgam gerentem in manibus, qua mulam regebat, præ tenuitate uestium penè nuda apparebat, gestus faciens impudicos. Vltimus Dominus turbæ terribiles in iuuenem oculos exacuens, ab axe superbo smaragdis, & unionibus composito, causas uix ab eo exquirebat, nihil ille contra, sed protenta manu epistolam ei porrigit, Dæmon notum sigillum non audens contemnere, legit scriptum, moxque brachiis in cœlum eleuatis, Deus, ait, omnipotens quandiu patieris nequitias Palumbi presbyteri? nec mora satellites suos a latere mittit, qui annulum extorquerent a Venere, illa multum tergiuersata uix tandem reddidit, ita Iuuenis uoti compos sine obstaculo potitus est diu suspiratis amoribus. Palumbus autem, ubi Dæmonis clamorem ad Deum audiuit de se, intellexit sibi præsignari finem dierum, quocirca omnibus membris ultro truncatis, miserabili pœna defunctus est, confessus coram populo Romano inaudita flagitia.

Godescalcus Hollenus Augustinianus sic scribit. Noui mulierem, quæ uoluit facere diuortium inter duos se mutuo amantes, *Preceptorij fol. 20. litt. A.* propter quod deberet salariari. Scripsit in cartulis duos characteres ignotos, cum aliis tamen deuotis uerbis, & dedit cartulas ut portarent, & tamen nulla sequebatur diuisio. Secundo scripsit hæc

eadem

eadem in caseos,& dedit illis ad comedendũ,& accepit postea pullum nigrum,& diuisit per medium,obtulit unam partem diabolo, certo sacrificij ritu,& aliam dedit ad comedendum illis duobus, & tunc sequebatur maximum odium inter eos, ita ut unus alium uidere non posset,& unde hoc? nisi quod dæmon habuit tunc offertorium suum sic ille.

Liber. 13. de morb. malef.cap. 8. Ioannes Baptista Codroncus refert, quòd in Oppido Sepino ditionis Neapolitanæ, erat quidam Iacobus nomine, cuius uxor tantum odium cum eo exercebat,ut a primo die, quo inter ipsos matrimonium contractum fuit, tantum abfuerit,ut se se inuicem copularent, ut etiam simul habitare non possent,& si quando Iacobus ad uxorem accedere uoluisset tanto furore, ac rabie percita uxor esset,ut se se per fenestram potius præcipitem daret, quàm illum perpeti posset.Quod cum cuidam Religioso uiro ab ipsis hospicio recepto narratum esset, de hac re dubius, & ad fidem præstandam difficulter se habens, experiundi gratia illico mulierem accersiri iubet, eiusque maritus in interiorem ædium partem sese abdidit, ne eius præsentia vxor ingredi renueret. Venit mulier, quæ de odij sui causa contra Coniugem interrogata, suam vicem prius miserumq; fatum cum deplorasset, se nullam inquit eius rei rationem reddere posse, quin absentis mariti tanto desiderio, & amore se flagrare dicebat, vt id verbis exprimere nequiret, cum autem ad illum alloquendum, & videndum accedere vellet, illico imaginationi suæ, tot deformitatibus & turpitudinibus, totque horribilibus mõnstris maritum depictum apparere, vt mortem prius subire vellet, quam illum ferre,asserens quòd eius anima tota, omnesq, vires, spirituum partes in maritum,tamquàm in oblatum malum, & sui pernitiem ferebantur. Rursus eo absente eiusdem desiderio æstuare se aiebat,de cuius mulieris verbis, cum bonus ille Sacerdos periculum facere vellet, dixit mulieribus eam comitantibus, vt illam circum pedes, & brachia circa lectum valido fune in crucis modum vincirent, quo maritus omni repugnantia remota,expeditum accessum ad illam haberet;verebatur enim ille Sacerdos,ne ob deformitatem aliquam celandam mulier se ita affectam esse dissimularet. Vxor denique se ob mariti desiderium ligandam tradidit,rogans,vt ad se maritum admitterent, quo ingrediente,nullæ vnquam furiæ tam immanes visæ sunt, nulla fera tam efferata,nulla belua tam rabie, & furore concitata ei similis inuenta fuit,spumam ex ore emittebat, dentibus fremebat, oculos contorquebat,totumque corpus velut furijs agitatum, ac dæmonibus plenum videbatur,mulieresq; ibi assidentes retulerunt,

eius

eius ventrem, ac stomacum funibus contortum ipsis tangentibus refertum visum esse, totamque cutim, vt flagris cæsis redactam, nec furendi finis factus est donec maritus concertationis labore defessus, & illius misericordia motus illinc exijt.

Idem author. In Oppido Hetruriæ Sancti Geminiani, Iuuenis quidam adeo perditè veneficam mulierē adamauit, vt formosam, & honestam vxorem suam vnà cum filijs reliquerit, & cum pellice, suorum immemor, vitam eo vsque traduxerit, donec vxor de maleficio monita eò concessit, & clam maleficij instrumento perquisito, inuenisset sub lecto buffonem ollæ inclusum consutis oculis, eo igitur abrepto, & solutis oculis, postea cremato, cōfestim vir suorum recordatus, tamquàm è somno surgens, ad vxorem, & filios est reuersus.

lib. 2 c. 6. Cæsalpin. cap. 20 dæmon. inuest. in vetere.

De Maleficio incendiario. *Cap. V.*

Doctrina.

GEnimina infernalium viperarum Lamiæ, vt quæ sunt diabolo addictæ, ad quoduis malum sunt semper paratę manus extēdere, semper enim fraudem struunt, in malo obstinatæ, & diuersis mortalibus culpis implicatæ. parentes proprios, filios, & quosuis propinquos detestantur: pauperes grauant, & prædantur. socijs pessimis sibi similibus connumerantur, & coaptantur:

tur,Diuina pacta aspernantur: Deo obedire, credere, & seruire
dedignantur,imo illi semper aduersantur tamq̃ proteruæ, mor-
daces, foedæ mendaces, falsæ, rapaces, superbæ, voraces seueræ
tenaces, discordes, fallaces, ac crudeles, idcircò nõ solum diabo-
licis operibus animos inflammant, sed, vt facile apparreant esse
ignis infernalis alimenta, corpora, domos, & integra Oppida igne
in fauillas redigunt. Quia eorum domus, est domus ardoris.
Abdie. 1. erit domus Iacob ignis, & domus Ioseph, flamma. Do-
mus erroris. Ezechi. 10. domus repleta est nube, Domus hor-
roris. Osea 6. in domo Israel vidi horrenda. Domus furoris Ec-
clef. 4. noli esse sicut Leo in domo tua, euertens domesticos tuos.
Domus gulositatis. Amos. 2. uinum damnatorum bibebant in do-
mo Dei sui. Domus superbiæ. Amos. 6. Veh uobis qui opulenti
estis in Syon optimates, capita populorum ingredientes pompa-
tice domum Israel. Domus indigentiæ. Aggei. 1. domus mea
deserta est. Domus impietatis. 2. paralip. 36. interfecit iuuenes
eorum gladio in domo Sanctuarij. Domus rapacitatis. Esai. 3.
rapina pauperis in domo vestra. Domus mendicitatis Micheę.
1. domus mendacij in deceptionem regibus israel. Domus frau-
dulentiæ. Hierem. 5. domus eorum plenę sunt dolo. Et tandem
domus miseriæ. Sophon. 1 erit fortitudo eorum in direptionem,
& domus eorum in desertum.

Exempla.

lib. 2. cap. 3. REfert Remigius, quòd Leherij, quædam Saga, cui nomen Fa-
na Nigra Armacuriana, obnixè quidam à Francisca Huy-
na contenderat, quod cum impetrare nequiret, in desiderium vi-
dictæ exarsit, nam accepto à Dæmone, linteolo quo erant inuolu-
tæ minutiæ quædam instar fœni dissecti statuit clam illud depo-
nere in Huynæ ædes, ac propere facessère, fore enim, vt non mul-
to post flammam corriperet subito, vnde ille cum omni supelle-
ctili consumerent. linteolum igitur glomo obuoluit, ac Huynæ,
tum forte aliquid in furnaria agenti, venale offert, in tele quam
ille adòrnare audierat licium, sed cum negaret eò sibi opus esse.
quod ex domesticis operis speraret plus satis sibi futurum, nihi-
lominus bona illa in pistorium locum, qui prope erat, abiecit, ad-
dens se, si tum id vsui esse non contingeret, cum vellet restitutu-
rum, ac vix pedem extulerat, cum deflagrare cœpit cella illa fu-
rinaria, quæ depositum glomum continebat, deinde vniuersa do-
mus adeò præcipiti ardore, atque incendio, vt nullum ei remedi-
um

um satis mature adferri posset, res vtriusque differta, atque separata assertione, simul & ipso euentu fidem sibi apud omnes indubitatam vindicauit.

Minus latens incendium, sed perniciosius fuit, quod Lycosthenes testatur. Ille sic in Epistolis, Oppidum est in Heluetia nomine Schiltach, quod totum subito conflagrauit, eiusque incendij causam, quantum illius loci municipes apud Friburgi Magistratum renunciarant talem fuisse rumor est. Demon sibilo signum dedit e quadam aedium parte, Caupo suspicans esse furem, ascendit, neminem reperit, sed idem signum rursus ex alto canaculo redditum est, & huc conscendit Caupo, furem persequens, cum nec illic quidquam appareret, sibilus auditus est e fastigio fumarij: illico tetigit Cauponis animum esse Demoniacum quiddam; iubet suos esse praesenti animo, accersiti sunt Sacerdotes duo: adhibitus Exorcismus. Respondit se esse Daemonem. Rogatus quid illic ageret, ait se velle eruere oppidum: minitantibus sacrificis; resp. se pro nihilo ducere illorum minas, Aliquanto post, mulierculam, cum qua habuerat consuetudinem annis quatuordecim, cum interim illa quotannis confiteretur, & acciperet Eucharistiam, sustulit in aerem, imposuitque fumarij fastigio, tradidit ollam, iussit, vt inuerteret, inuertit, & intra horam totum oppidum combustum est. In prodigijs. 4. Idus April anno 1533.

Paucis ab hinc annis, cum per Rhenanum tractum Incendiarij quidam grassabantur, qui in aliorum domibus gladium, hastam, scipionem, vel quid aliud caloris, aut ignis expers deponebant, atq; mox, post aliquot horas, inde prorumpens flamma quasi ex malcolis aedes consumebat.

Dæmon vult hæreditariam prosapiam in Sagis.
Capit. VI.

Doctrina.

CVm dæmones, iuxta August. de ciuitate Dei, sint spiritus nocendi cupidissimi, a iustitia penitus alieni; superbia tumidi; fallacia callidi, à Deo voluntariè peruersi, & auersi, in malitia obstinati; mente subtilissimi, humanę salutis inuidi, & absq; omni lucro ad nocendum hominibus semper parati, tentationes varias solent immittere, quibus mentes decipiunt, afflictionem enim, & damnationem humanam summopere appetunt id circo nisi a Deo, vel ab Angelis bonis coerceantur, quanto magis nocuerint, tanto nocere amplius delectantur iuxta Gregor. a Causa verò cur homines suis fallacijs irretire cupiãt, multiplex assignatur. Prima est, ad corrumpendam fidem salutarem erroribus, & superstitionibus. Secunda, ad conseruandum hominem in illis. Tertia, ad inducendam viam contrariam virtutibus. Quarta, ad confirmandum hominem in suis iniquitatibus, vt finaliter pereat & damnetur. Quinta, & vltima, vt homo patiatur ægritudinem, & afflictionem, vt sic irascatur, & Deum offendat. Sic Henricus de Asia super Genesim. Hinc fit enim quod.

a 1. mora. cap. 32.

Sortilegij lues, sæpe in liberos ipsa parentum labefactatione, ac

ac veluti contagione demanat; dum scilicet Cacodæmonum suorum gratiam eo facto inire illi student. Infinita enim, atque inexplebilis semper fuit Sathanæ auiditas: sic, vt in quam familiam semel pedem intulerit, inde nunquam, nisi ægrè retulisse auditus sit. Et hoc quoque inter alia indubitatum, certumque inditium semper habitum est contra eos, qui sortilegij postulati, ac delati sunt: quod reperirentur ijs editi parentibus, qui illius criminis ante fuissent damnati. Et hæreditarij criminis exempla quotidiana apparent in liberis, si quidem Dæmon precipuè satagit suos indies numero cumulatiores, vt habeat: quę res illi in procliui magis esse nequit, quam si eos. quos iam in potestate habet, ad liberorum talem corruptelam adigat, & impellat.

Et ideo, vt plurimum conuertuntur in foetentes, & luxuriosos, sicuti conuersi sunt socij Vlisis in porcos a Circe Maga potione. psal. conuertit aquas eorum in sanguinem; Fiunt tumentes, & superbi, vt fuit mutatio Hippomenis & Athlantis qui à Cybele côuersi sunt in Leones, sic isti conuertũtur in Leones, idest, crudeles homines, & superbos. Fiunt frementes, ambitiosi, furiosi, iracundi, & inuidi, similes Hecubæ Reginæ Troianæ que in canem fingitur conuersa propter rabiem, & furorem. psal. conuertit cor eorum, vt odirent populum eius, & dolum facerent in seruos eius: nec est mirandum, quia cor eorum est malitiosum, pernitiosum, presumptuosum, obliuiosum, tortuosum, infatuatum, in malo duplicatum. Hæc autem eorum in peius conuersio, alio modo dicitur crux impiorum, & damnatorum quæ est crux peccati, & omnis generis vitiorum, qua plectuntur delinquentes, qui omnes plus habent de cruce, cruciata, & tristitia, quàm de gaudio, & lætitia, vnde dicebat S. Bernardus. O ambitio ambientium crux &c. hæc crux, est, laboris crux in executione; doloris in conscientiæ remorsione, timoris, in salutis desperatione, & figuratur in Septem filijs Saul Regis, qui crucifixi fuerunt a Gabaonitis *a* vnde, *a* 2. Reg. 21
de Pistore Pharaonis, qui significat gulosos: de Aman, qui honorari *b* 27.
cupiebat, & significat ambitiosos: de Rege Hay, qui significat su- *c* 7. *d* 6
perbos, & gloriosos, ligitur Gen. *b* Hester. *c* & Iosue. *d*. quod omnes in cruce suspensi sunt, fortioribus enim fortior instat cruciatio. Est etiam crux damnatorum qua æternaliter cruciantur; de hac *e* 15. & 14.
Apoc. *e* si quis adorauerit bestiam, & imaginem eius, & acceperit characterem eius in fronte sua cruciabitur igne, & sulphure in cõspectu Angelorum sanctorum. Bestia est bestialitas peccati, idest motus brutalis in cogitatione; imago eius est imaginaria, & falsa delectatio: character est impressus consensus. & opera: qui igitur

ista accipit, crucem & cruciatum in Inferno ignis, & sulphuris su-
stinebit.

Exempla.

Sertæ 14. Cal. Febr 1587.

NIcolea Morelia, nondum puberem se ad nocturnos dæmo
num conuentus à patre fuisse deductam fassa est. Alia fuit
quæ, quamuis nondum eius ætatis esset, quæ muliebris patientiæ
legem posset accipere dicit tamen se procula matre ductam fu-
isse in densam syluam, vbi lepidum adolescentem nancisceretur
quem illico facilè reperiret, quod & ita vti prædixerat, euenit,
sed vt illum in amplexus admisit, sensit illico se illusam: visa est
enim sibi e marmore statuam aliquam complecti, adeo rigidus,
& grauis incumbebat.

Vergauillæ mense Iul. 1568.

Enricus, & Catharina parentes, Hennezelio filio succubam de
derunt in vxorem. Ei quantum illi primo accessu aduertere li-
cuit, crinale, & vestes erant atri coloris, pedes equinis vngulis de
formes: nec eam tamen ob id minus deperijt, sed statim concu-
bitus voluptatem sacrórum omnium abiuratione auidissimè de-
pactus est; verum quasi in frigida oppletam specum immisis-
set re impedita, atque imperfecta, pudens, ac dolens abijt.

Girunæcariæ mense Octobr. 1586.

Dominicus Petronius, cum nondum annum duodecimum
ætatis suæ attigisset, itidem ad nefarios illos cœtus à matre, vt
vxorem duceret est perductus: nam & illi matrimonia frequen-
tari aiunt. Coleta piscatrix, ac aliæ multæ: imò Bertranda ton-
strix, & Synchen May retulerunt se interfuisse eiusmodi nuptijs,
cum forte de nocte ibi fierent, ác pro solito munusculo satis fuis-
se vocatis nuptijs in anum prono ore sufflare.

Ruppæ secundū monerium prid. Id. Iul. 1587.

Dominica Falluæa, cum iuncos religandæ viti vnà cum matre
diuelleret, ac humi iacentes se, vt fit à labore recrearent, cœpit
post aliquos sermones illam mater monere, ne ad vllius rei aspe-
ctum formidaret, si quæ se fortè insolentior ostendisset, nihil .n.
eb ea futurum periculi, ac cum hæc dixisset, momento astitisse
humana forma aliquid, quod aspicientibus appareret calceario
homini simile, erat enim accinctus ventrali sparsim pice conta-
minato, a quo tandem cum esset in eius verba iureiurando ada-
cta, ac in nouæ militiæ signum iniecto in frontem vngue notata,
tandem est compressa, ipsa vidente matre, quæ & vicissim se illi stu
prandam præbuit præsente se filia, inde iuncti manibus in orbem
aliquandiu tripudiauere, tandem accepta, vt videbatur pecunia
(nam paulò post retracta puluis esse cepit) dilapso in auras in-
cubo ad sua discessere.

Fran-

Francisca Hacquart, vix annorum septem filiam Ioannam nomine, vt se à Dæmonis molestia liberaret, dæmoni addixerat, idque inter alia admissa quæsitor fortè indicauerat. Villa ad Ionam anno 1581.

Cum & ei rei consentiens esset filia, testimoniumque, fidemque præterea maximam facerent ea, quæ ipsa de nocturnis, quibus se interfuisse dicebat Sagarum conuentibus certa, ac propria afferebat, cœpit & omnium opinione eiusdem criminis cum matre manifesta teneri. Sed quia indigna ætas videbatur, in quam legeretur (nam nec vllum malum adhuc venenum fecisse inueniebatur) loci domina recepit creaturam apud se, vt ab nefanda illa consuetudine, quàm sanctissimis fieri posset institutis abduceretur. Ergo supplicio affecta matre, sic apud Matronam quandam seruatam, ac monitam per aliquod tempus habuit, vt resipuisse, ac pristinam libertatem, excuso Dæmonis iugo recuperasse omnibus videretur. Sed malum, cum nocte quadam inter ancillas media suo more decumberet, sublimem illam dæmon rapuit, quasi secum ablaturus, fecissetque, vt creditum est, nisi ab ancillis allatum esset impedimentum, inuocato sæpius nomine Iesu. Sic disturbatus, prædam inter tabulati tigna prædictam, ac pendentem reliquit, & abijt, nec id commentum fuit Ancillarum vanum in uulgus rumorem spargere gestientium, sed ipsa totius uiciniæ, quæ ad illarum clamorem accurrit, oculis res cognita, ac perspecta. Tum in filia stupor, ac conseruatio miserabilis, inedia, silentium, uigiliæque octo dierum, ac noctium perpetuæ satis indicio fuere, nihil horum per fraudem, & malitiam affectum, excogitatumque fuisse, nam ultra septimum diem incolumi uita non posse perferri famem auctor est Plinius, quòd si ad undecimum trahi aliquando contigit, quemadmodum & annotauit, id, uti quomodo narratū est, præter naturam euenisse fatendum est. Hist. natural. lib. 11. cap. ult. Lib. 3. c. 2.

Meminit Remigius legisse se in istiusmodi reorum quæstionibus, qui faterentur se in extremis ungu bus uenenum habuisse absconditum, quod à parentibus accepissent, eiusque affricatione inter colludendum æquales sæpe infecisse, ac necasse.

Vnum nunc supperit, quod ille loco citato describit, de nondum septenni infante Laurentio Arselaiensi, quem non modo constitit, ex ipsius etiam disertis uerbis, ad nefarios dæmonum conuentus à parentibus fuisse deductum, ubi uertendo ueru, assandisque carnibus minister adhibitus fuerat, sed & ab ingerente Magistello se, qui sibi Verd Ioli nomen fecerat, uenenum non semel accepisse, quo eorum, qui uel leuissimam exhibuissent mo- Serre. 5. cal. Iun. anno. 1591.

lestiam

festiam, iumenta deinde necasset, vti euentus ipse comprobauerat.

De Maleficio Amoris, & odij
Cap. VII.

Doctrina.

Matorium maleficium, uel odiosum, est quidquid dicitur, aut, fit, datur uè, ut in amorem, Venerisq; furias, uel odium quis inducatur. De his maleficijs exactissimè differit Grillandus *a* his uerbis. Amatoria Sortilegia, uel fiunt intra corpus, uel extra illud, scilicet, maleficiandi. In corpore solent fieri ut plurimum per cibum, uel potum; in his admiscent frequenter Sacramenta Ecclesiæ Catholicæ, uel hostiam consecratam, uel nondum consecratam, sed circumscriptam litteris sanguineis, & super hanc dici curant, quando unam, quando duas, tres, quinq; uel plures missas, quibus celebratis, tradunt ipsam hostiam, non integram, ut est, sed in puluerem redactam subtiliter, personæ maleficiandæ, quam tradunt in cibo, ut in ferculo, uel in potu: Idem faciunt cum magnete alba mixta alijs speciebus, & tradita, ut dixi in cibo, uel potu, quia dicunt illam esse naturæ attractiuæ, & ideo poterit cor, & uoluntatem absorbentis trahere ad amorem personæ tradentis. Sed sunt diaboli nugæ omnes, & fallaciæ, hæc ille. Alia quoq; plurima in hac materia recenset sacrilegia, quæ breuitatis gratia

a de sorti leg. q. 2. ar. 15. & q. 2. ar. nu. 2.

gratia omitto,& qui volet,poterit illa apud ipsum legere. Sed addi etiam potest adeo nefarios esse hos sortilegos, vt fœminæ viris sua menstrua, & viri semen suum in cibum, potumque. alijs permixta, & certis verbis condita præbeant, quod multorum constat confessionibus. Item stercora, & alia huiusmodi excrementa, & spurcitias,vt tradit sprengerus. sequitur deinde Grillandus.

Extra corpus autem, siuè extra intestina fiunt maleficia amatoria,per aliquas mixturas compositas ex herbarum folijs, vel radicibus, metallis, & reptilibus terræ, plumis, intestinis, membrisuè auium, piscium, vel animalium, aliarumuè similium rerum naturalium. Adde insuper expetere,vel capillos, vel vnguium segmina,vel fasciem,vel quid aliud vestimenti,quod solitum est tangere corpus maleficiandi,& si quid huiusmodi habere non possunt,saltem Epistolam, vel quid aliud ex eius domo, & tunc adhibent quasdam ligaturas, quibus hæc inuoluta consuunt in tunica, vel alia vestitus parte maleficiandi, vel abscondunt sub capite lecti, vel inter plumas,vel anaclinteria,super quę ipse dormit,aut sub limine ostij, vel alterius loci, super quo ipse maleficiandus vir, vel mulier sunt transituri. In his admiscent Sortilegi sæpe aquam benedictam, scilicet, fontis baptismatis, aut communis existentis in Ecclesia,aut oleum Sanctum baptismatis,Chrismatis,vel extremæ vnctionis; ramos oliuarum benedictarum,ramos palmarum: candelas benedictas: Sacros Agnos Dei: thus benedictum: cereos paschales:& similia. Aliquando accipiunt, si quas habere possunt reliquias Sanctorum Martyrum, vt puta, ossium particulas,capillorum, vel vestium. Alij capiunt frustula quædam indumentorũ Sacerdotalium, vel aliorum panniculorum, quibus vtuntur ad Sacra misteria,vt camisiæ,purificatorij, corporalis,tunicellæ, manipuli, amictus,stollæ,candidæ, lapidis sacrati,mappæ altaris,patinæ, sudarij,calicis &c. Et illorum partem admiscere solent in sortilegijs amatorijs,adhibitis precibus nephandissimis, & diabolicis verbis ad turpes libidinis actus, tot Sacramentorum,& aliorum sacrorum perpetrantes abusum.

Subdit tertio loco aliud quoddam genus sortilegii amatorij,his verbis. Quidam ex his, qui sunt expressæ professionis, deferunt quandoq; imagines quasdam ad loca sacrificiorum, confectas vel cera, aut ex alia qua vis materia, illasq. baptizant prius nomine personæ maleficiandæ,sub deuotione & inuocatione diaboli, cum eisdem cæremonijs, quibus vti solet Ecclesia Sancta Catholica in Baptismate,& addunt quædam verba turpia, & nefanda; quibus imaginibus quandoq. aperiunt pectora,& ipsarum corda,ingenti

calore ignita reddunt, aut tantum detinent, quoad liquefiant, pu- tantes, quod eodem modo cor hominis maleficiandi similiter com- buratur, vel molificetur, & obediens reddatur ad votum sortilegi, vel amantis. De his imaginibus meminit Virgilius in pharma- ceutria.

Limus vt hic durescit, & hæc vt cera liquescit
Vno eodemq; igni, sic nostro Daphnis amore.

Ouidius quoque in libro Heroidum, sic ait.

Deuouet absentes, simulacraq; cerea fingit,
Et miserum tenues in iecur vrget acus.

Sed quod illi referunt ad amatorium maleficium, videtur po- tius ad hostile referendum. Hac tempestate etiam ad hostile ma- leficium Buffones baptizant, & eis, (horrendum dictu) Sacrum Christi corpus deglutiendum exhibent, sic quotidie fit peior mun- dus, & homines in grauiora scelera præcipitantur. De amatorio philtro vnum exhibebo exemplum; ad odium exempla alibi inue- nies, in maleficio ligaminis.

Quoad maleficium, ad odium, scribit Andreas Cæsalpin. *b* so- lere Sagas, sub limine, vel in angulis domus, capita serpentum, & pelles defodere ad odium conciliandum. Sed hæ quisquiliæ signa tantum sunt pacti conuenti cum diabolo, nam maleficium odij authorem habet diabolum, non enim naturalia pharmaca possent aliud quàm hominem atro, turbidoq; sanguine, & quadam me- lancholia graui afficere, item humores nimis adurere, vel frigus noxium inducere, vnde oriatur quædam ferocitas, morositas, cru- delitas in vniuersum, qualis est in ijs, qui lupina insania laborant. Dirigit postea diabolus hoc odium in certam personam, omnes oportunas imagines phantasiæ odio obijciens, & velut ante ocu- los ponens, & in memoriam reducens, cum amaritudinis miris modis, & causis, adeòut, cum illa recurrunt animo, vix possit ho- mo non grauissimè irritari, & excandescere, etiam in illos, quos hac perturbatione cessante ardenter amat.

b lib. de in uest. dæ- mon. c. 10.

Nunc, reliquum est videre quid possit diabolus, in his amato- rijs philtris. Sciendum igitur est, quod diabolus, vt hominem de- cipiat, solet præbere se se magis sapientem, & doctum, quàm re- uera sit, fingens se futura scire, quæ tamen non sit, vt alibi docui. Ostendit se supra vires suas præpotentem dum fingit omnia sibi subdita esse, sicut quando dixit Christo: hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me, tunc enim mentitus est, quia disponere non potest de eo, quod Dei est, quamuis possit Deo permittere aliquos iuuare bonis temporalibus, vt eueniet de Antichristo. Studet

insuper

insuper efficere, vt credamus se posse corpus, in aliud corpus commutare, id est, homines in iumenta transformare, & mentitur, quia vniuersi ordinem peruertere non potest, & si dixeris ipsum dæmonem alias socios Diomedis in auiculas transmutasse, respondeo, homines illos submersos apud Insulam Tremitem fuisse, sed illicò diabolus euolare fecit volucres, vt crederent gentes. Idolatræ, homines illos in volucres migrasse. Et si quis obiecerit factum de muliere Loth, quæ in salis statuam conuersa est, & ita dubitare. Resp. non esse in hoc facto dubitationis locum, quia si transmutatio illa facta fuit ministerio bonorum Angelorum, non tamen virtute propria, sed Dei virtute factum est. Fingit etiam diabolus se voluntatem nostram mouere, ac illi dominari posse, sed à Deo hæc fieri certissimum est. Si verò diabolus impellit illam ad amorem, vel odium, hoc fit in appetitu sensitiuo, commouendo spiritus, & humores & obijciendo virtuti sensitiuæ aliquid corporale, quod vi sua illam attrahit in sui amorem, vel odium, voluntati autem nostræ, quæ in Dei, & hominis potestate est solum, vim inferre minimè potest. Inducit ergo diabolus homines, & mulieres ad amorem, vel odium, non inferendo vim voluntati, sed mouendo appetitum sensitiuum virtute, siue apparitione alicuius rei corporeæ, quæ fuerit, & impellit hominem ad actum venereum, & ad desiderium coeundi cum illa, & quo vehementior est, eo fortius inclinat, & quasi abripit aliquando, nunquam tamen voluntati vllam necessitatem imponit. Appetunt mulieres amari, & propterea dedunt se incantationibus, fascinationibus, veneficijs, & huiusmodi, in quibus, constellationes, & planetarum motum, præcipuè verò Solis, & Lunæ obseruant. Lucanus *c* sic scribit. *c* lib. 6. Farsal.

Carmine Thessalidum dura in præcordia fluxit
Non fatis adductus amor, flammisq; seueri
Illiciti arsere ignes, nec noxia tantum
Pocula proficiunt, aut cum turgentia succo
Frontis amaturæ subducunt pignora fœtæ.

Teocritus & Virgilius egerunt de carminibus, quibus inficiebantur amatores. Dioscorides scribit Circem consueuisse in veneficijs amatorijs vti Mandragora: idem confirmat Theofrastus *d* d lib. 9. c. 10. Virgilius, *e* cui vt ait Macrobius, omni scientia imbutus erat, affirmat indubitanter, incantationibus hominem velit, nolitque ad amorem cogi posse, his verbis. e Eneid. 4.

Hæc se carminibus promittit soluere mentes,
Quas velit, ast alijs duras immittere curas.

Incantationes, & ad amorem potiones, sunt sæpe, non solum

morbi causa, sed etiam mortis, vt ait Ouid.

Philtra nocent animis, vimq. furoris habent.

Scribit Eusebius Cæsariensis, Lucretium seipsum occidisse;
prius tamen, ob potionem amatoriam, quam eius vxor Lucilla
sumendam exhibuit, furiosus factus. Quare Sanctus Hieroni-
mus scribens ad Ruffinum, ait. Lucilla decepta furorem propi-
nauit, pro amoris poculo. Hyppolitus Marsilius Iuris peritus,
scribit multos occubuisse propter comestibilia, & potabilia ad
amorem facta. Sed transeamus ad Doctores catholicos. San-
ctus Hieronimus in vita S. Hilarij scribit, Iuuenem quendam, amo-
re Sacræ Virginis captum, post multas amatorias litteras, post
dona, obsequia, & alia, diu, frustra tamen fatigatum, vt eam ad
amorem suum alliceret, tandem incantationibus eam adeo exa-
git, & coegit ad amoré vt proiecto sacro velamine, frenetica facta
sit, & nunq; deinceps intermiserit acclamare, Iuuenis illius no-
men. Idem scribit S. Gregorius in vita S. Equitij Abbatis. Nulli
igitur dubium esse potest, quin diabolus, & Magus diaboli auxi-
lio fultus, possit homines ad amorem, & odium impellere, quo-
modo autem id fieri possit, intelliget, si ad superius dicta ani-
mum accomodauerit. Extrahit enim diabolus vi sua a Thesau-
ro fantasię simulacra ibi reposita, illaq; virtuti sensitiuæ repræ-
sentat, mouet, & trahit humores, spiritusq; qui in corpore sunt,
& sic disponit voluntatem ad amandum, uel odio prosequen-
dum quamlibet personam, quando à Deo non impeditur; conclu-
damus.

Hisce philtris amatorijs, quod nullius uoluntas cogi potest,
ad quem non vult, amandum, sed bene potest imaginatio pertur-
bari, humores concitari, & totum corpus interius quasi accendi
ad eò, vt quis, diabolo uarijs tentationum e illecebris interius cer-
tante, furore quodam libidinis uexetur, & sic uehementer traha-
tur ad desiderium carnalis copulæ cum aliquo in genere, quod si
tunc temporis *Maleficus* amator accedat, & artibus, quibus solent
mulierculæ capi, eam instanter vrgeat, uel diabolus de illo uno
tam assidue memoriam, & phantasiam moueat, exhibendo spe-
ciem circunstantiarum, propter quas amore dignus uideatur, &
subtrahendo eas, quæ indignum redderent, facilè fit, ut in nassam
præda cadat Notandum tamen est, minus esse noxia philtra, quæ
non dantur intus sumenda, quia, si per nudas incantationes fa-
cta sunt vt plurimum nocent solum menti: si per illigationes,
aut contactum extrinsecum, etiam corpori solent nocere, si ha-
beant venena mala admixta, quod in his non frequens est si verò

dentur

sentur in potum,& cibum,solent vt plurimum valetudinem vehementer debilitare, & de mentis statu deijcere, quia eorum ingredientia solent esse admodum periculosa.vt sunt fluores menstrui,sperma, cerebrum felis, vel asinini pulli, vterus Hyenę,uirga lupi,remora,ossa rubetæ, finci, sed præ cęteris, Hippomanes, quod cum sit triplex,de illo intelligo videlicet, de pellicula, quæ reuellitur a fronte pulli equini recens nati, cuius odor equas in furorem adigit. iuxta Arist. lib.6. hist. animal. cap. 18. Plinius lib.8.cap.42.quam noxium sit hyppomanes docet interitus Caligulæ, qui mortuus est, cum ei Cesonia hoc potandum porrexisset Ex his igitur hactenus deductis,potest vnusquisq; clarè percipere,quòd quamuis diabolus sit sapiens, & multa possit,non idcirco eius scientiam,& potestatem in nos,nisi sic Deo permittente,exercere potest, quia sæpenumero confunditur, quando semel hoc,& illud egit Dei permissione, & non potest iterum, vel alio tempore idem, in eodem efficere homine, re enim ipsa compertum est diabolum non potuisse infideles suis commentis ad amorem declinare,vel odium,sic permittente Deo, occulto eius quodam iudicio,sic exigente,quod nos inuestigare, non licet.

Exemplum.

THomas Bossius, Oratorij præsbiter, lib.14. cap.7. de Notis Ecclesiæ hęc scribit. Nouum miraculum contigit Aufidi in Piceno. Siquidem, anno 1273. quædam mulier cum sumpsisset ore Eucharistiam,nō deglutijt,sed seruatam secum detulit, vt illa vteretur ad amorem mariti sibi conciliandum per veneficia. Quamobrem,sic malis artibus edocta,super prunas in tegula repositas proiecit, quo, facto (mirabile dictu) cœpit Eucharistia apertissime in carnem conuersa, latè sanguinem emittere ita vt prunas extinxerit,neq;cohiberi potuit cruoris eruptio,donec canduerunt carbones, quamuis mulier nihil non egerit,iniciēdo cinerē,puluerē ceramq; apponēdo. Tum nouo euētu attonita,linteo tegulam cum carne Diuina, & sanguine inuoluens, stabuli propinqui stercoraminibus inuoluit,& infodit. Latuit factum annos septem,quamuis aliquot mirabilia euenerint, quæ vndè nascerentur,alios latebat,sed non mulierem,facti,ac sceleris sui consciam. Ijs exactis illa tandem aperuit rem Sacerdoti, qui cum se eo contulisset reperit intactam carnem sanguinemq; recentem,& linteum illæsum. Miraculum patefactum, cunctisq; diuulgatum est, ex omnibus locis,innumeros ad sui spectaculum

commo-

commouit, & commouet adhuc, post annos trecentum quinquaginta. Conspicitur enim caro, videtur sanguis vitreis ambullis inclusus, ad tantæ rei memoriam sempiternam, neq; post tanta temporum interualla: quidquam ex ijs est corruptum, aut tabefactum. Ecce quomodo Deus mulierculæ sortilegium, inhibuerit, de sortilegio odij, iam assignaui exempla.

Sagarum diuersi in genus humanum modi vindictæ.
Cap. VIII.

Doctrina.

Vlier ex sui natura leuis, & ea præcipuè, quæ in diaboli tutella est, instar arudinis à vento agitatæ in hanc & illam deflectit partem, de malo in peius semper ruens, quo fit, vt procliuius fit ad iracundiam; effrontè obstinetur: facilè conuertetur: superbè euetur: acerbè efferenetur, verbosa, & garrula: imò dolosè amicatur, vt noceat, verbis iactatur curiosa, anxiè solet inimicari, & dolosè inquietari, idcirco ad vindictam semper parata, quia semper æstuat igne luxuriæ, discordiæ maliciæ, inuidiæ, sæuitiæ, iracundiæ, auaritiæ, ac cuiusuis generis nequitiæ. In ea enim deficit humilitas, cum per superbiam intumescit psal. defecerunt in vanitate dies eorum. Deficit pietas, dum per auaritiam exarescit psal. defecerunt sicut fumus dies mei,

mei, item psal. esurientes. & sitientes, anima eorum in ipsis defe-
cit, nam esurire, & si ire, significat ardorem, & in satiabilitatem
auaritiæ. Deficit castitas, cum per luxuriam insolescit Eccl. 26.
in filia non auertente se, firmam custodiam adhibe, ne inuenta
occasione abutatur se. Deficit veritas, cum per fallaciam tene-
brescit. psal. saluum me fac Deus, quoniam defecit Sanctus, quo-
niam diminutæ sunt veritates à filijs hominum. Deficit firmitas,
cum per accidiam computrescit. Ecclesi. 22. Super mortuum plo-
ra: deficit enim lux eius: mortuus enim, qui non potest se mouere
desidiosum significat.

Deficit charitas, cum per inuidiam refrigescit. Hierem. 6. de-
fecit sufflatorium, in igne consumptum est plumbum. Deficit
honestas cum per insolentiam expallescit. Esai. 15. defecit gra-
men viror omnis interijt: deficit iucunditas, cum per tristitiam
obstupescit: vnde Thren. 5. defecit gaudium cordis nostri, versus
est in luctum chorus noster, veh nobis, quia peccauimus. Deficit
vnitas, cum per discordiam euanescit. Zachar. 13. percutê pasto-
rem, & dispergentur oues gregis, dispersio enim, discordiam, &
di isionem significat. Deficit stabilitas perseuerantiæ, cum per
desistentiam diffuescit. Esai. 40. deficient pueri, & laborabunt, &
iuuenes in infirmitate cadent, per pueros, & iuuenes, homines im-
becilles denotat, qui ad modicam tribulationem, vel laborem
solent deficere, per impacientiam turbari, & per inconstantiam
d pe i e. Deficit tandem fidei sinceritas, cum per doctrinæ ca-
r niam consenescit. Amos 8. deficere facitis ægenos terræ.

Ideo.

Ab re non est, quòd passim formidabiles sunt, qui sortilegij su-
specti habentur: quam vis enim non est illis infinita, quibus vo-
lunt nocendi potestas, vti in Sarræ maritorum percussore Asmo-
deo innotuit. Quoniam tamen nostra nos, sic volente Deo, pec-
cata illorum iniu ijs sæpe obnoxios reddunt, & nemo est adeò in-
teger itæ, scelerisq; purus, quem admissi alicuius conscientia, nõ
stimulet, ac terreat: nemo in colenda religione tàm attentus, &
diligens est, cui præcipitantibus fortè negotijs non accidat, eas
preces votaque omittere, quibus se in Dei præsidium, ac tutel-
lam quotidie commendare solet, non iniuria metus ille securissi-
mum quemq tentat, atq; afficit. Tum quotidiana eius rei expe-
rientia satis est documento, quã non leue ab ea re periculum ple-
runque nobis impendeat. Siquidem, non solum inopinantes, ac
sæpe dormientes de nocte venenis suis aggrediuntur; sed etiam
vigilantibus sic struunt insidias, vt humano Consilio, ac prouidē-

tia

da vix vitari posse videantur. Extant quidem variæ de his in alijs huius libri partibus narrationes, quę lectori in hoc abundè satisfacere queant, verum quoniam se denuo hic ingerunt, & non omnino iniucunda, ingrataque futura est eorum commemoratio non pigebit, & sequentia paulo copiosius illis ascribere.

Exempla.

VXorem admodum adolescentem duxerat vir senex, ianuæ Castri Bassumpetrani tum forte custos. & alterius, cum qua ante nuptias stupri consuetudinem habuerat, etiamnum vxorem attrectabat: dolens igitur illam Mæcam sibi præferri, nec ætatis flore, nec formæ liberalitate vlla ex parte conferrendam: vicinæ mulieri (vt fit) ægritudinem suam aperit, consiliumque, si quod habet, sibi super ea re dari postulat. Iubet vicina, Laire vocata, eam bono esse animo, habere enim se in promptu, quod illi malo adhibeat remedium, herbulamque ex horto lectam illi porrigit, ex qua si ius marito cōdiat, illico nussum facturus sit peregrinum illum amorem. Condit in proximam cænam, atque apponit tum ex illo primū capitis grauedo, deinde somnus arctior complectitur, quo postridie tandem solutus: ademptam sibi virilitatem omnem, non sine pudore reperit, narrat tamen vxori infortunium, quod alioqui illam diutius celare non poterat, quæ se sua imprudentia, ac leuitate deceptam videns, quòd cum partem alteri inuidet, tota ipsa excidisset: rem omnem marito, vt incepta, perfectaque fuerat, aperit, erratique veniam petit, huius in eum amorem, quo illum summo prosequebatur causam reijciens, ignoscit facile maritus, qui sciret se ad id malum, per lasciuiam, ac libidinem occasionem primum obtulisse, locique Dinastæ (huic Francisco à Bassumpetra nomen fuit) eius patri ordine omnia exponit: Is igitur officij sui esse ducens, & homini quem habebat in famulatu Sartam, tectamque valetudinem curare, & scelus adeò indignum, dignis in muliere venefica pœnis animaduertere: accersitam, ac minis territam adeò adegit, vt quibus sic per fort legium fraudasse videbatur hominem, ea illico illi restituturam se reciperet, quod, & fecit alia quadam herba, quam degustaret, illi data. Sicque ipsa suo iudicio comperta, ac deprehensa flammis non multo post meritū dedit suppliciū. Ex quo cōstat liquidò nihil quidquam veri inesse ibi, sed vbique falli, ac decipi inspicientium oculos, sic refert Remig. lib. 2. cap. 5.

Idem. Barbellina Rayel, Ioannem Ludouicum maximo pro-

sequa-

sequebatur odio, & ideo huic primum traijcienti riuum quendam ac ad molédinum properanti, adnitente Dæmone, tritici saccum vehiculo excussit grandem, tum eius equis superiniecit nonnihil pulueris, à magistello suo medicati, quo factum est, vt ex illis duo è vestigio morerentur, reliqui morbo conflictati, languorem in multos dies traherent. deinde non multo post felem mentita, atque hoc habitu eius domum noctu ingressa, eodem puluere bimũ adhuc puerum lethaliter infecit, tandem, & medicatum pyrum in via, quam is Gerbeuilleum contendens initurus erat, deposuit, quasi id è viatoris pera forté excidisset, quo is imprudenter sublato, & gustato, statim graui morbo correptus, vix pre dolore domum pedes se referre potuit; hæcq; singula Dæmonem vti euenerunt, non solum prædixisse, sed etiam illud de ponẽdo in viam pyro consilium eius proprium fuisse.

Catharinæ Metensis inimicitias, & odium in se concitauerat Lolla Celca. hanc ob id illa impendio vlcisci cupiebat. sed qua ratione id faciens noxę suspicionem effugeret, non videbat, quod suas insidias sciret ab ea diligenter obseruari, reperit igitur viam Dæmon, qua id tuto exequeretur, ac monuit, vt postridie cum è fornacibus Salinæ, quæ Dusæ omnium quas habet lotharingia celeberrima est, vnà cãdentes carbones sitellis suis promere domum referrent, præsto adesset, cum Lollæ sua ceu turbine deijceretur, ac in eius os properè halitum suum efflaret, sic enim futurum, vt partum suum ante tempus, atque in maximis doloribus eijceret; quod vti verbis præceperat, ita re ipsa est consequutum, nãmq; ad signum deturbatæ sitellæ a Dæmone perflata Lolla impuro Catharinæ spiritu, è vestigio in vehementissimos partus dolores incidit, vixq; domum satis maturè peruenire potuit. Dusæ prid. non. Septemb. 1587.

Condeij Iana Gransanctua sera iam nocte nens ad lucernam sola, animo voluebat, quomodo de Barbara gratiosa, à qua passa erat iniuriam, pœnas exigeret: præsto fuit dæmon felis specie conspicuus, authorq; fuit, vt limacis testã in puluerem comminueret, eoq; illius vestem conspergeret: amplexata hoc consilium obseruauit sicuti commodè id explicare posset, nec longius illam remorata est occasio, nam repertam Barbaram obscuro stabulo in pecudum præsepia paleas comportantem, vna cum pecudibus, quæ ibi erant, illo puluere suffudit, fuitq is protinus omnibus ad vnum lethalis. Mense Iul. 1582.

Eo postea minus noxiè vsa est in plectenda filia Antonij Gibosij: nam cum itidem illo eam abundè aspersisset membra eiu, leui tantum morbo debilitauit, ac cum aliquot post dies sanandi ani-

mo illam eodem respersisset, à morbo recreauit.

Doctrina. In quo, hoc aduertendum est, pharmacis, quibus sic vtuntur, nō esse insitam aliquam vim certam, vel necandi, vel sanandi, neq; eadem res ad tam repugnantiæ simul efficax esse potest, sed ea omnia Dæmonem pro sua potestate latenter moliri, atq; efficere, satisq; illi esse, si Sagæ operi manus tantum admoueant, quo se noxę, maleficijq; conscias reddant ac participes.

Blainuillæ ad 2. cuas. 17. Cal. Febr. 1587. Alexiæ Belhoriæ frequentes erant rixæ cum marito, vt fieri solet, vbi quotidiana est Domi inopia, atq; egestas, resq; in tantum odium peruenerat, vt iam non voluntate, sed difficultate vlciscendi tantum teneretur. Hoc ad se dæmon recipit facere, si se dignū iudicaret, quem de ea re obsecraret: adhibentur preces, quam dimissis verbis voluit: prouinciam suscipit: forte eo die, qui dies erat pridie Natalis Christi Domini nostri, miser maritus in vicinam vrbem erat profectus, vt ibi emeret, que vsui esse solent familiæ illis diebus solemnibus, ac sera iam nocte domum redibat. Hunc in itenere violenter correptum, ac uerberibus acceptum dæmon semiuiuum deiecit in criptam Donalibariæ (sic enim appellabatur) ac ad bonam eius vxorem aduolans, ei, que a se gesta erant nunciauit: quibus auditis, in uiam se dat confestim, tum ut officiosam, se de hoc eius reditu studio, ac curæ demonstraret, tum maximè, ut ipsa oculis suis uideret, quam adeò pridem animo suo concupiuerat illius miseriam, ac calamitatem: ac tandem iacentē, & lamentabiliter in fortunium suum conquerentem nacta; Heu mi uir, ait, conobar tibi obuiam, quæ te scirem ruri adeò multa nocte redire, sed quid hoc sibi uult? quod te sic humi prostratum, ac dolentem video? edocta igitur, quod iam ipsa sciebat, illum sublevauit, ac quod potuit humero adminiculata domum reduxit, ubi ex plagarum intolerabili dolore illa ipsa nocte interijt. Postridie inclamata uicinia eius cadauer, ut erat cæcis, ac liuentibus ictibus saucium, nudum exponit, narratq; uti pridiè sicariorum manibus elapsus, eo habitu domum se inuehens anhelans retulisset, quod apud omnes facilè fidem obtinuit, nam neque ea ætate, ac forma erat ut mæchos introduxisse putaretur.

Haracurię. 18. cal Januar. 1586. Odilla Boncuriana dixit, moris esse Sortilegis, qui in facinore deprehendi timent, uenenatum puluerem ibi dissemінare, qua uiam facturos putant, quibus calamitatis aliquid struunt, ac moliuntur, cui conuenit illud Rosæ Gerardinæ. 1588. quæ Stephanum Obertum popularem suum in morbum lethalem coniecisse fassa est, cum eius limen tali puluere antelucanis horis conspersisset.

Iacobus quoque Agathius eam tollendæ uxoris Hillarij a Bano

nõ longè commodissimam uiam se a Dæmone edoctum fuisse me‑ moràuit. Lah-rij. 6. cal. April. 1583.

Isabella Pardea: Martha Mergelatia nunquam se frustra eam contra quemquàm tentasse, præsertim si hoc a Demone suo iussæ essent facere. Spinali prid. nonas Maij. 1583.

Francisca Perina, pyra aliquot, quæ ex arbore uicini (Ribe‑ riano ei nomen erat) deciderant, transiens sustulerat, propter quod ea durius uapulauit, id ergo ipsa dolens, ac aliqua ratio‑ ne ulcisci cupiens, non longè abijt, quin dæmon explendi deside‑ rii occasionem aliquam aperiret, ea uerò fuit iter. quo Riberia‑ nus summo mane ad operas suas contendere solebat, herbula, quam tum illi tradidit, ut insterneret, quod cum fecisset, ac ille insidiarum ignarus locum eum esset supergressus, illico in eũ mor‑ bum incidit, qui uitam illi non multo post cruciabiliter abrum‑ peret. Baijs 4. nonas Iunij. 1585.

Barbelina Rayel se contra Franciscum Tibicinem (cuius vici‑ niæ non pridem commigrauerat) id adhibuisse, ac cum posticum per quod pecus adaquabat puluere virulento contaminasset, po‑ stridie ex eius equabus tres esse ad præsepe repertas exanimes, at‑ que supinas.

Claudius Morelius, cum pro foribus Vuolfangi Hadonuillei affinis sui id fecisset, ac eo loci forte iter haberet eius filia, confe‑ stim contracto morbo ex eo non multo post miserrimè interijt, il‑ lac etiam iter habens crus fregit. 1586.

Catharina Metensis, acerbè ferens Pistoris cuiusdam repulsam, a quo mutuum panem rogauerat, & vt hanc rependeret gratiam, dæmonis sui implorat auxilium: astat is momento pro suo more diligens, atq; officiosus ad quamcunq; vindictæ occasionem, atq; ea gratia illi herbas suggerit conuolutas papiro, monens vt eo lo‑ co illas dispergeret, vbi frequentior is, eiusq, familia esset, nec mo‑ ra acceptas effudit in porticum, per quam necessarius in vicum erat regressus, cui, dum insistit Pistor, postq; eum vxor, & liberi, omnes eodem morbo correpti, non prius conualescunt, quam Saga misericordia ducta à dæmone impetrasset, ex ea valetudi‑ ne vt emergerent, atq, in id herbas denuo accepit, quas clam eorum submisit cubili, sicuti facere edocta fuerat sicque con‑ firmata à morbo valetudine, ad pristinam sanitatem omnes re‑ diere. 1586. Dusæ pridi. non. Septemb.

Drigeus, & Odilla, cum in eius pagi, vbi domicilium habe‑ bant, collatione, indictioneq; ab exactoribus præter modum (vt ipsi reputabant) essent censiti, atq; eam iniuriam insigni aliquo

damno coercere, ac vindicare cuperent, non defuit, qui pro ea offensione gratum, conuenienſque consilium afferret, dæmon: Tale autem id fuit, vt ibi quam latiſsime venenum ſpargerent, vbi eius pagi pecus frequentius pabulari ſolebat, quod vt magis eſſet illi in promptu, indicauit poſſe confici ex primis quibuſque, qui ſe offerrent vermiculis, vbi eſſent ſatis ad diſpergendum attriti, & comminuti, hoc igitur cum feciſſent, intra dies paucos periere in eo pago pecudes centum quinquaginta (vt Drigeus dixit) vel centum & ſexaginta (ut Odilla) diuerſi enim interrogati, in cæteris præterquam in numero conuenerunt.

Cohuræ ad castrum ſilinū mēſe Aprili 1582. Ioanna Foirelia, cum à ſe medicatam offam vniuerſa vicini familia deguſtaſſet, ei tamen ſoli interitum attulit, quem ipſa animo ad cædem deſtinauerat.

Buxerij ad querců 3. Calend Martij. 1589. Hubertula Buxeriana, huic iniquè iniurius fuerat è municipibus quidam, eumque abundè vltura iam ſibi videbatur, ſi vaccas quinq; quarum prouentu ſe, familiamq; ſuam ſuſtentabat, veneno tolleret: periculum tamen erat, ne in facinore deprehenderetur; ſi ſua manu illud ipſa patraret ſingulas medicata virga contingens, quem morem in aliis ſuis veneficiis tenere ſolebat. Iſto igitur metu, vt eam liberaret eius Magiſtellus, monet, vt antelucanis horis paſcua, ad quæ frequentior pecoris erat appulſus, venenato, quem à ſe ante acceperat puluere, conſpergeret, reſtare quidem primum illam, ac vereri, ne ea lues ad vniuerſum pecus perueniret, cui tamen volebat parcere, præterquam illius vaccis, quē vnum tali infortunio mulctatum cupiebat; recepit Dæmon intra eum quinq; vaccarum numerum futuram omnem noxam, idque euentus tādem comprobauit, nam ſolæ ille ex omnibus perierunt, aut in morbum inciderunt.

Laherij 5. Cal. Apr. 1588. Iana Armacuriana, ea ſpicarum faſciculos tres ex agro vicini ſubtraxerat, atq; in Alexię Cabuſiæ proximum hortum, quòd is occultando furto maximè eſſet opportunus, depoſuerat, ſed non ita clam, quin & Cabuſia fortè tum in ſemota aliqua horti parte opus faciente aduerteret, quæ cum, vt eſt mulierum ingenium, uicinis, quòd uiderat palam feciſſet, atque ex eo Iana non modo malè audiret, ſed etiam in diſcrimen aliquod ueniret (nam furti pœna, etiam oleris ex horto alieno ſubducti eſt fuſtium in Lotharingia) dici nequit quanta ira, atq; indignatione in illam exarſerit, vt quæ poſt hęc non ceſſauerit omnes uias, rationeſq; exquirere, quò tam inſignem iniuriam pro libidine tandem exequeretur. Ergo ardentius hoc in ſolutione meditantem, dæmon ille, cui ſeſe addixerat eam aggreditur, increpatque ignauiam, quæ hanc in animo

mo suo ægritudinem passa esset tandiu residere, eum paratum se, atque obsequentem ad quamcunque vindictæ occasionem, toties esset experta, assentiretur modo, aut prouinciam demandaret, sic enim, non longius inultum iri eam linguæ petulantiam; nec mora, vt se id dixit Iana cupere, aduolat sedulus ille minister ad Alexiam (iumenta tum forte ea custodiebat in pascuis, atque ex eis vnum, quod in proximas segetes euaserat, ad armentum tentabat reducere) turbidine correptam impingit in humum tanta vi, vt illi crus frageret, de cæteroq; relinqueret adeò ex eo casu attonitam, vt domum semiuiuam referre oporteret.

Sequitur aliud exemplum de Bernardo quodam Bloquatio, quem cum Iana à Banno opus in quodam rure faciens cum bigis prætereuntem, ac forte argentoratum, vbi merces aliquot comparaget, properantem animaduertisset, memor pridem acceptarum, & adhuc tamen inultarum iniuriarum, deuotione, ac execratione sua infortunium illi peperit. Nam vix adhuc imprecari cœperat, cum ille è curru in quo sedebat præceps tanta vi deiectus est, vt illico exanimatus sit, integro nihilominus toto corpore, nec vel vulnere vllo saucio, vel liuore decolorato, vel tumore inæquali, vel denique laxato, intorto, aut vlla sui parte læso, vt illi interclusam animam, interceptosq; omnes vno momento spiritus fuisse à Dæmone credibile sit, cui rei fidem, ne quis putet à sola Sagæ illius confessione, esse medicatam, sciat, & ei in omnibus consentientem fuisse Ioannis Aurigæ, qui in illa profectione Bloquatio operam suam locauerat, affirmationé, vel multis ante diebus, quam à Saga cognosceretur, in vulgus sparsam, atq; indicatam, præterquam quod necis illius noua, atque in audita ratio argumentum dedit allatæ ab insolentiore aliqua vi, ac potestate infortunij. Mauerij 3. nonas. Iul. 1585.

Nanceij, quædam Malefica, cui asinariæ nomen vulgus fecerat, ostiatim stipem expostulare solebat, eiusq; ætas, ac incommoda valetudo, sic iam misericordiam potentiorum erga illam concitauerat, vt ab ijs ceu in demensum aliquid quotidie acciperet, quod satis vitæ haud ægræ tolerandæ esse posset. Cum igitur suo more stans ad propra fidis fores eam sibi dari importunius peteret, ac tum in auspicato egrediens maior natu eius filius iussisset in aliam horam, vt facesseret, quòd tunc forte domesticis non esset erogandi otium, hoc illa indignè ferens, quod promptum habent in ore Sagæ omnes, illi est imprecata: nec mora, quasi pedē in silicem is impegisset, casu adeò violento procubuit vt præ dolore domum se statim referre cogeretur, vbi omnem rem domesticis,

ſticis,quod pacto accidiſſet ordine enarrans, hoc adiecit, ab imprudentia ſua,aut inconſulto greſſu non eſſe partum ſibi illud infortunium, ſed à maiore vi aliqua, quæ ſe à tergo perculiſſet, nihilque iam dubitare quin ex eo membrum fracturus fuerit, niſi cadenti Deus opem tuliſſet,nam & ei,aiebat,me ſigno crucis muniens primo mane ſuppliciter commendaueram; nihilo magis tamen poſt hæc quieuit Malefica; nam cum indignabundus Dæmon quòd ſic fruſtra tentauerat ei renunciaſſet, multo vehementius illum rogare, ac obteſtari cœpit Adoleſcentem, vt pergeret quouis modo perdere, quod quidem illi facilè erat facere, ſi imparatum ab eo matutinarum precationum, crucisq; munimine aliquando adoriretur: hoc ſiquidem impedimentum ſuperioribus conatibus ipſe dæmon cauſatus fuerat. Euenit igitur non multis poſt diebus,vt is adoleſcens è Cœnaculi feneſtra brachium proferens,pendentes è proximo muro paſſerculos nido detracturus ſublimis à tergo tolleretur. perque eam feneſtram præceps tanto impetu deijceretur, vt pro mortuo demum referetur, vbi tamen poſt aliquot horas factus vtcunque ſui compos, patrem etiam lachrymis, lamentiſq; deditum iuxta ſe intuens: noli, inquit, Pater mi quidquam mihi ob iſtud ſuccenſere infortunium, nam certè procul hic culpa à me eſt omnis, ſed extruſit me foras etiam renitentem neſcio quid à tergo imminens, ſuper inducta etiam re grauiori aliqua, quo vehementius deprimerer, ac deijcerer;& certè iuxta illum iacentem,a c proſtratum repertum fuerat lignum ex ſtrue, quæ in ſuperiore horreo ad vſum familiæ cõgeſta fuerat, atque hæc conſtantiſſimè perſtans dicere, aliquot poſt dies vita functus eſt: Accidit etiã intra paucos alios,vt Afinaria illa tum ex Aliarum Maleficarum indicijs, tum ex diuturna, qua laborauerat ſortilegij ſuſpicione, ac diligenti ſuper ea re inquiſitione in vincula conijceretur quam ex elogijs teſtium interrogauit Remigius, qui refert hanc hiſtoriam, tandemq; rationibus, ac ſine vlla tormentorum vi eò adegit, vt ſua ſecus admiſſa omnia ingenuè fateretur, inter quæ, & hoc fuit, quòd totidem, quibus puer ille verbis magna confidentia recitauit. Nam ſtatim, ac patratum fuerat à dæmone facinus, is ad eam in macelli vicinia tum commorantem aduolauerat, ac rem omnem, vti geſta erat,enarrauerat,perrexitq; hæc illa aſſeuerare,dum mors,ſubijciente flammas carnifice,ipſam occupauit.

Lib.1.cap.12.

Ruſtici quidam, quorum vnus luxuriantes ex arbore ramos amputans,alius tundendas fruges ex horreo in aream deijciens; in ſummo alius curru fœnum concinnans, ac adaptans, nihil etiã temere

temere periclitantes, detrusi tamen, ac compacti sunt in terram adeò violenter, vt semineces inde efferri oporteret, nullo qui impulisset, ac deturbasset vllibi apparente.

Pyrrus erat in deuio nemore, è quo Ioannes Rotarius sibi fructus pridem destinauerat legere, nec putabat tam abdito loco atq; obscuro à quoquam animaduerti posse, qui bolum hunc illi è faucibus eriperet; notata nihilominus est & ea arbor à Desiderio Saleto eius tribuli, qui prior occupans pyra decerpere, atq; in ipso facto deprehensus, non longe abijt quin Rotario præreptæ prædæ pœnas daret, siquidem facile fit, quòd istiusmodi hominum monstris doleat, quodq; ad vindictam accendat. Ergo, vt illi consueto in alijs more diras est imprecatus, turbine subito inuolutus, ac in terram deiectus, crure altero sic est debilitatus, vt se loco prius mouere non posset, quàm accurrentes ad eius clamorem, qui in nemore porcorum greges custodiebant, subnixi, atq; adminiculati, domum eum reducerent, nec adhuc vulnus coaluerat, cum Rotarius illa primum spontanea sua confessione patefecit.

Huius generis est & hoc de Apra Hoselotia: ea filium habebat in famulatu Ioannis Halecuriani, in hunc herus sæuitiam adhibuerat ob furtum, cuius illum præcæteris, qui erant in familia assimulabat, id dolens mater ac cupiēs vlcisci, occasionem sedulo captabat, quo id faceret, ac cum aliquando is iumenta è pascuis domum reduceret, atque horum vni otiosus insideret, accedens illa vnà cum suo Dæmone, subducta tamen omnium oculis, collum equo tum cōmodè depressit, vt per id dilapsus sessor, atq; in humum depulsus, crus perfringeret, quod & adhuc ex eo lapsu claudum, distortumque apparebat, cum is Veneficæ testis committebatur. In suburbijs D. Apri, ad Tullum. 10. Calend. Mart. 1587.

Claudiæ Felleæ Maielaiensi cum vicina muliere rixæ frequentes fuerant, vti sæpe vicinitas inter æquales parere solet iurgandi occasionem, ac procliuitatem, pridemque secum illa cogitauerat, quemadmodum vicinam latenti aliquo vlcisceretur infortunio, id enim clam erat faciendum quod populares omnes, si quid sibi deterius accidisset, id factum in Felleam illico reijcerent. Initur de hoc cum Dæmone consilium, placet eam suo more opus ruri facere, interea, dum is in vrbe partes suas exequitur, ne qua eius quod accipiebatur facti, si domi fuisset suspicio eam attingeret. Ecce verò vicinarum ædium occlusis, obseratisque foribus auditur intus miserabiliter eiulans puer, quem mater abiens solum domi reliquerat. Accurrere, qui audiebant omnes, ac pro- Ianfrancurt 7. idus Maii. 1588.

pere

pere effingere, visuri quidnam illi contigisset, quo clamores tantos ederet reperiere illum prunis candentibus vndequaque coopertum, atque obrutum: excussere citissimè, tum cunis detraxere, vt quantum possent seruarent incolumem, sed iam animam agebat, ac inter ipsas illorum manus moriebatur. Peruagatur igitur rumor Felleæ haud dubiè hoc esse incœptum, quæ simili damno plures alios ante mulctasse, dicebatur. In illam idcirco de hoc, alijsq; facinoribus, quorum pridem insimulabatur disquisitiones fieri cœperunt, ac tandem eò res redire visa est, vt ingenuè id crimē vti suum agnosceret, & amplecteretur, singula quemadmodum essent à Dæmone suo rogatu patrata, enarrans maximèq; illud de candentibus carbonibus, quos in proximo foco sub cinere repertos bacillo extraxerat, ac misellli infantis cunis super iniecerat.

Pangei. 1584. 13. cal. Ianu. Rustico cuidam nomen fuit Mauleticeo; huic castrum ad Mosellam summa luce properanti, vt è lactis prouentu pecuniæ aliquid exhauriret, in sumptus rei familiaris: violenter turbo, relicto aere alioqui placidissimo, omnem spiritum sic intercepit, vt diu vitæ dubius, ac incertus iaceret. Hanc illi perniciem per Dæmonem suum parauerat Franciscus Felleus, quo animum suum multis iniurijs exulceratum expleret, vti ipse spontè, ac sola admissi pænitentia ductus post agnouit.

Gerbeuillei. nonis Maij. 1585. Coleta Piscatrix absens Claudium Iaquiminum Municipem suum alterius oculi clade mulctauit, cum de ea re mandatum dæmoni suo dedisset, vti ipsa apud quæstorem de sortilegio respondens sincerè est confessa. Cuius rei fidem etiam adauxit quod idē Iaquiminus post retulit, vulnus illud oculi sibi inflictum, quasi ab impingente, ac demisso per vim ramo, cum tamen hinc indeq; arbores nullæ vel multis passibus starent, obidq; iam tum fuisse suspicionem arte aliqua mala id damni illi datum fuisse.

Iacobeta Vueher, cum, ait, multis de causis perosus mihi esset Rusticus quidam vnà in ijsdem ædibus mecum habitans, nec viderem qua ratione circa deprehensionis periculum vlcisci possem (erat enim is acer, ac diligens mei obseruator) tandem viam reperi, qua id facerem; nam efflagitante me, Dæmon in eius genu, dum inter dumeta opus aliquod faciens versaretur, spinam vehementius incussit, vnde integrum timestre saucius, non prius conualuit, quàm ego miserta tam diuturnum dolorem, rursus illi à Dæmone curationem impetro, qui eam obiter, dum aliquot post dies in interiore silua lignatur infuso in vulnus vnguine statim conualuit.

De

De morbis varijs à Dæmone illatis.
Cap. IX.

Doctrina.

Vicena, & Calenus, cum Hippocrate negant vllos morbos per Dæmones mortalibus inferri posse, & hos sequuti sunt Pomponacius, Leuinus, & Lemnius, non quòd Dæmones id velle non credant, quos malos esse non negarunt, sed quia morbi omnes naturalibus ex causis nasci queunt. Verum minus recta hæc ratiocinatio est; poterunt morbi ex naturalibus causis oriri, & non poterunt Dæmones morborum irrogatores seu immissores esse? Codroncus, Cæsalpinus, Fernelius, Valescius, & alij optimi Medici cum D. Hieronimo, *a* D. Chrisost. *b* D. Thoma *c* & alijs Theologis contra sentiunt. Iuristæ quoque, ex quibus Burchardus *d* optimè probant. Grillandus *e* sæpe citatus, sed pluris adhuc facio sacræ Scripturæ firmiora testimonia. Nonne Diabolus percussit *f* Iob vlcere pessimo à planta pedis vsque ad verticem? Non ne Diabolus linguæ, *g* & aurium vsum alteri vsurpauit, quem Mattheus lunaticum vocat? Nonne Saulem Dæmon *h* per atram bilem diuexabat? apertè hoc docet historia, ait enim, exagitabat eum spiritus nequam, qui pulsante Dauid Citharam recedebat, nunc videamus, quo nam pacto Dæmon

a in 4. cap. Matth.
b Hom. 54. in cap. 17. in artici
c. 1. p. q. 115. art. 5.
d. lib. 19. decret. ca. de re magica.
e q. 6. vsq; ad nu. 13.
f Iob 2.
g Mar. 9. q. 17. Luc. o. verf. 39. Matt. 17. verf. 14.
h 1. Reg. 16. versic. 14. 15. & 23.

i lib. 2. de occul. nat. miracul. c. 1. & sacræ Philosop. c. 28.

morbos inferat. Hoc Franciscus Valesius *i* acuratè docuit, nempè illum esse causam externam eò quòd extrinsecus aduenit corpus inhabitaturus, & morbos illi illaturus; si morbi ex materia pendeant, mouet internas causas, sic melancolicos morbos excitat, quia principio mouet atram bilem, quæ corpori inerat, & fuligines in cerebrum, & internorum sensuum cellulas propellit: vel adauget atram bilem, admotis causis exurentibus, vel detento humore ne expurgetur. Epilepsiam, Paralysim, & similes noxas affert, per succi crassioris delationem, obturato ventriculo cerebri, vel obstructis radicibus neruorum. Cæcitatis causa est vel surditatis, noxa excrementa ad aures, vel oculos coaceruando. Sæpe etiam ad odium, amorem, ad alias animi perturbationes inducendas mouet imagines, vt in imaginatione firmius inhæreant. Ad corporeas vero affectiones excitandas, spirituosam ex ipso sanguine substantiam deligit, eam separans, & expurgans à crassitie materiæ, deinde spiritibus istis vtitur quasi proximo animæ instrumento, ad efficacissimè, & velocissimè agendum, dico ex rebus venenosissimis eum educere quandam quasi quintam essentiam, & ea inficere ipsos spiritus vitales, & sic eum malefico morbo imbuere, quod aduertit prudenter Cæsalpinus, quòd cum facit, ægrè ars humana satis celebria, & efficacia remedia potest, vel solet adhibere, quo enim hæc materia subtilior, & tenuior, hoc quodque ad lethum acrior, & efficacior, solet omnem præuenire medellam. Qui verò morbi dependent ab externis tantum impedimentis nocumento, vel noxio afflatu, vt plurimum per se operatur, vt quando instrumenta maleficij, vnctiones, signa, defossa, vel similia apud ipsum veneficium nullam vim naturalem habent, sed sunt pro signis tantum, ad quæ ex pacto Dæmon operetur, quòd docuit idem Andreas Cæsalpinus dicti operis cap. 17.

k Lib. de dæmonum inuestigat. c. 16.

Exempla.

Sprenger. p. 1. q. 11. q. 1. c. 11.

HOnesta quædam persona, & vni ex familiaribus Archiducis matrimonio copulata in presentia Notarij secundum formam iuris deposuit. Cum tempore virginitatis suæ, cuidam ex Ciuibus famularetur, accidit, vt vxor illius graui dolore capitis langueret, pro cuius cura, cum quædam mulier accessisset, vt suis carminibus, & certis praxis mitigare dolorem hab eret, ego, inquit, eius practicam diligenter obseruabam, perspexiq; quod contra naturam aquæ fusæ in scutellam quandam, ipsa aqua in ollam aliam descendisset, cum alijs ceremonijs, consideransq; quòd ex illis

alis dolor capitis in Domina non mitigaretur, aliquantulum indignata, hæc verba in Maleficam protuli, vos non facitis nisi superstitiosa, & hoc propter commodum vestrum. Tunc Malefica statim subiunxit, an sim superstitiosa, vel ne, tertia die tu scies, quod rei probauit euentus. Nam tertia die manè, me sedente ad fusum apprehendit subito tantus dolor corpus meum, ac inuasit primo interiora, ut non esset pars corporis, in qua non punctiones horribiles sentirem, Secundo non aliter mihi uidebatur, nisi quod continuè igniti carbones capiti meo superfunderentur.

Tertio in cute corporis à uertice, usque ad plantam pedis, nō fuisset spatium acus, vbi non fuisset pustula sanie repleta, sicque in his doloribus eiulando, ac tantummodo mortem optando usque ad diem quartum restiti. Tandem maritus dominæ meæ, ut stabulum quoddam intrarem iniunxit, at ego paulatim incedendo, eo præcedente, dum ante ostium stabuli eramus, ecce, inquit, peccia panni albi super ostium stabuli, & ego, video, tunc ille, quantum potes remoue, quia fortè melius habebis, tunc ego quantum potui uno brachio me ad ostium tenente, cum altero pecciam apprehendi, aperias inquit Dominus, & considera diligenter ibi reposita, tunc ubi pecciam solui plura ibi inclusa reperi, præcipuè autem grana quædam alba ad modum quo pustulæ inerant corpori meo, semina quoque, & legumina, quorum similia, nec edere poteram, aut intueri, cum ossibus serpentum, & aliorum animalium intuita, & sic stupefacta, dum inquirerem à Domino, quid nam agendum foret, iniunxit, ut in ignem cuncta proijcere; proieci, & ecce subito non post horæ spatium, aut quartale, sed in momento, ut res illæ in ignem fuerunt proiectæ, omnem sanitatem pristinam reparaui.

Subdit idem. Mulier quædam nupta & honesta accessit, & iuxta iuris formam, utsupra deposuit. Retro domum, inquit, habeo uiridarium, est & illi contiguus hortus uicinæ meæ, unde cum quadam die transitum fieri ex horto vicinæ ad viridarium meū, non absque damno perspexissem, stans in ostio viridarij, & apud me ipsam conquerendo tam de transitu, quàm de damno, vicina subito superuenit, & an suspectam haberem inquisiuit, & ego territa propter malam eius famam, nihil aliud, nisi hæc verba protuli; gressus in graminibus damna demonstrant, tunc illa indignata, quia ad eiu. fortè beneplacitum, me litigiosis verbis cum ea implicare nolebam, discessit cum murmure, & verba, quæ protulit, licet audirem, intelligere non potui, post paucos verò dies ingens infirmitas mihi superuenit, cum doloribus ventris, &

acutissimis torsionibus à latere sinistro versus dextrum, & vice versa, quasi duo gladij essent pectori infixi, & sic diù, noctuq; clamoribus vicinos omnes alios inquietaui; & confluentibus hinc inde pro consolatione, accidit, vt Lutifigulus, præfatam vicinam, & Maleficam adulterino flagitio habens in Amasiam, simili modo visitationis gratia accedens, & infirmitati meæ compatiens, post verba consolatoria abscessit, sequenti tamen die festinè redijt, & inter alia consolatoria subiunxit experimentum capiam, an ex maleficio vobis hæc infirmitas contigerit, quòd si sic repertum fuerit, sanitatem vobis recuperabo: accepto ergo plumbo liquefacto, & me in luto recumbente, plumbum in scutellam aqua plenam super corpus meum appodiando infudit, & vbi quædam imago, & figuræ diuersarum rerum ex plumbo congelato apparuissent, ecce ait, ex maleficio vobis hæc contigit infirmitas, & super limen ostij domus, vna pars maleficij continetur, accedamus ergo, & illis amotis melius sentietis, sicque maritus meus cum eo pariter ad tollendum maleficium accedunt, & Cementarius limen ostij eleuans marito dixit, vt manum in foueam, quæ apparuerat, mitteret, & quæcunque inueniret, extraheret, quod & fecit, nam primo imaginem quandam cerεam in longitudine vnius palmi vndique perforatam, habentemque duas acus ex aduerso per latera admodum quo ipsa punctiones à sinistro latere, vsque ad dextrum, & è conuerso persenserat: extraxit; demum peccias panniculorum diuersas, & plurima tam grana, quam semina, & ossa continentes, sicque illis in ignem coniectis ego conualui, sed non ex toto, nam licet torturæ, & punctiones cessassent, appetitusque comedendi redijsset ex integro, pristinæ tamen sanitati vsque in præsens minimè sum restituta, vnde hoc quærebam, quod pristina sanitas nō redibat, Respon. sunt, & alia instrumenta alibi abscondita, quæ inuenire non valeo: & qualiter prima instrumenta reposita cognouisset, dum inquirerem, Resp. ex amore, quo amicus amico reuelare solet, hæc cognoui.

Post calcē lib. 2. Cosmogr. Omnem superat admirationem, quod narrat Cornelius Gemma, de quadam puella Louaniensi, quæ vocabatur Catharina Gualteri, annorū quindecim, cuius curæ ipse præfuit anno 1571. quæ cum obtrusum à gentili, & coætanea libamēti frustulum comedisset in morbi simptomata incidit prorsus prodigiosa, quorū ipse spectator quotidianus vidit illam eijcientem, tot talia, & tanta, vt ipse crediturus non fuerit oculis alienis. Octauo morbi mense, magno nisu per posticum eiecit Anguillam viuam, &

perie-

præfectam; magnitudine pollicis digiti, longitudine sesquipedali, cui & squammæ, & oculi, & cauda vniuersa, vt anguillis solet, triduo antequam foras erupit, auditum narrat bis ter ve in vtero sonum, non ipsi puellæ modo, sed & astantibus quoque velut argutum, & tenuem ab angue productum, & cum egereret, manifeste puella retulit se sensisse, quod primum exerto capite retraheret per posticum, inde cum impetu exiliret. Post anguilla, quam mortuam exenteratamque suspenderant loco sublimi ab animalibus tuto, repente euanuit. Puella interim, cœpit euomere ingentem humoris aquosi copiam humano lotio non absimilem, saporis absurdi, durauit ea vomitio plusquam quatuordecim dies, singulis profectò diebus exonerans supra, libras vigintiquatuor. Præterea vrinam interea reddebat quotidie bis, terne copiosam. Nullus in ventre tumor nulla in toto corpore inflatio exterius apparebat, & ipsa puella potus, & cibi parcissimi erat, vix vnum vini, aut ceruisiæ, vel alterius materiæ sciphum potitabat, eò venit hæc aquæ excretæ abundantia, vt spatio duarum hebdomadarum facilè amas duas implere potuerit. Post hanc aquæ copiam, cœperunt & pili confestim exire per vomitum alui, copiosissimi numero, digiti longitudine, sed longiores alij, alij breuiores, eiusmodi sanè quales annosis canibus euelluntur, auctaque est indies ea pilorum quantitas, vt facilè pilas quamplures iustæ magnitudinis implere potuerit: eiecit hos omnes magno fastidio, & vomitus difficultate. Interiectis deinde nonnullis diebus, successere aliqui vomitus, qui flocos ingentes pilorum eijcerent cum materia purulenta instar saniei, interdum similes stercori columbino, aut anserino, in qua colluuie, & frusta lignorum, & membranarum tenuia rudimenta, sed lignorum partes adeò viuæ, vt ex caudicibus absoletis defractis inæqualiter comminutæ portiones viderentur, vnguis amplitudine aliæ, aliæ crassitiæ, intus fungosæ, foris obductæ, vetustiore cortice nigræ. Paulò post cœpit alius vomitus niger, vt carbo, dixisses attramentum verum, vel sæpiæ succum, immò carbones minutissime tritos, atque permixtos, singulis diebus prodentes ad quantitatem librarum duarum, aut trium, sæpissimè cum pilis tam copiosis, vt nuci iuglandi includi non possent, omnibus albis, prolixis, & durioribus, quę cum per triduum ita durassent, eiecit semel, & puri sanguinis tanquam è vena dissecta libras duas, nullius rei alterius generis permixtas. A vomitu sanguinis rursum sequutus est ater, ac si antimonio trito tinctus fuisset humor, omnino liquidus indies fere ad libras quinque, aut sex, atque hoc portentum sepptimanam integram

gram constanti horarum lege, ac spacio perdurauit. Cessauit aliquandiu diuinis, humanisque remedijs adhibitis, interea pillos adhuc, sed pauciores, gradatimque atriores cernebat, imò & breuiores indies, vt cum prius ex flauo nigrescerent paulatim liuidi, nigri, tandem aterrimi, ac velut dissecti in frusta minutissima per vomitum redderentur, quandocunque his, & virulentus humor, & crassus, quandoque simillimus limo. Circa Septembris medium, membranę frusta maiora tamquam ventriculi partes euomuit, habebant hæc speciem tunicæ crassioris, carnosç, lentæ, fractuque contumacis, quibus profecto, vt fœtus Charocidi, etiam venarum ductus inarati ramosa propagine spectabantur interdum medij palmi longitudine, has aliæ sunt è vestigio subsequutæ tenuiores multo, sed penitus nigræ, venarum dumtaxat vestigia referentes, membranæ tenui non dissimiles. Postremo venerunt & tertij generis tunicæ vasorum prorsus expertes aliarum omnium tenuissimæ, vt locum interioris vuluæ partis retinerent, sed erat his alia multæ substantiæ, atque figuræ ratio, quam in agninis fœtuum inuolucris, nam huic tenuitati aderat mira soliditas, figurarum ratio quouis miraculo maior; fragmenta illius varia, sed tria præ cæteris rara duorum palmorum amplitudinē superabant, intertexta canalibus profundis sine terminis, quæ sese à vertice ad basim secantes, mutuo cancellos in rhombi speciem efformabant. Non habeo, cui melius conferam, quàm cum senecta viperæ, quamquam nihil hactenus à me conspectum fuit, cui posset merito comparari, sed hoc in eo præcipuè admirandū, quòd secundum longitudinis ductum, velut canalis quidam profundior appareret insculptus fibris transuersis, & raris prorsus, vt in aspera pulmonis arteria. Erat hæc regio penitus caua, & circularis in vnius membranæ fastigio paulatim angustior angumi capitis vestigium repræsentans cum expulsione figuræ mammillaris, seu processu mamillari, in alterius fine sensim latescens, nescio quid ventricosum; & inæquale etiam bifurcato, vertici non dissimile præseferret. Vniuersæ partes inuicem coaptatæ totius anguillæ longitudinem, atque crassitiem satis luculenter expresserant, illud autem tabernaculum papillare viam fuisse respirationis existimo, per quam fortè & solidis, & humidis ad sui nutricationem necessarijs vescebatur.

Postquam hasce membranas eiecit, sequuti sunt lapides ferè innumeri, quos vesperi semper, ac stata horarum periodo magnis cum tempestatibus, animique deliquijs erectabat: forma fuit eiusmodi, quæ passim in vetustis ædificiorum ruinis solet occur-

rere

rite, lapides solidi, angulosi, inæquales, tum specie, tum magnitudine quæ subinde ad nucis iugulandis quantitatem accessit, non absque suffocationis manifesto discrimine; videbantur quandoque obtecti calce, & coagmentati variè, vt ab illis, qui parietibus detrahuntur distingui non possent.

Semel me præsente quendam eiecit lapidem angulosum vix cum duplicis castaneæ mole librandum, saxum illud magna spiritus contentione proiecit, ut & uomentem uiderim manifestè, & in lebetem sonitum cadentis audierim, magno horrore, cum animi mei, tum turbæ undique circumfusæ. E uestigio magnam quoque ligni portionem pollicis longitudine pariter, & crassitudine, sed minori difficultate secreuit; erat hoc satis porrosum staminibus rectis insigne, cui & commissura quædam insignior uelut per medium totius longitudinis excurrebat, interea tamen, & pili per uices. sed minores ordine pauciores, ac nigriores, accessit aliud, quod omnem excederet fidem, os enim triangulare solidum toris, intus cauum, ac spongiosum reddidit, tale, ut planè constaret esse fragmentum cruris bubuli, & puellæ parens diceret se tale uidisse pridie in suis carnibus iusculentis, nec mora, sequenti die articuli ossei, tali, digitorum acies, rotulæ uariæ speciei, & magnitudinis prodierunt, interdum tamen, & pili, & lapides intermixti, atq; omnium postremo uitri, atque æris portiuncula. Gemma merito censet horum mirabilium Dei permissione dæmonem fuisse ministrum, qui causis tamen naturalibus, ordine etiam seruato, quoad potuit, usus est.

Narrat Sprégerus de muliere Zabernensi, quòd Obstetrix quędam eo quòd non fuisset uocata ad puerperium à puerpera, grauiter irata noctu cum duabus alijs maleficis ad puerperam accessit & dixit ad uindictam se aliqua in eius intestina uelle immittere, quorum dolorem post semestre dumtaxat sentire inciperet, dixit, & uentrem eius manu tetigit, ad quem contactum puerperæ uidebatur sibi extrahi intestina, & ijs immitti quædam, quæ tum oculis dignoscere nequibat, post sexto uix mense finito, internorum uiscerum tortura ipsam subito tam dira inuasit, ut nec (uerba sunt Sprengeri) diebus, nec noctibus à clamoribus omnes inquietando abstinere posset, & quia deuotissima Virginis, & Reginæ misericordiæ extitit, in pane, & aqua singulis sabbatinis diebus ieiunando, ideo & per ipsius suffragia credidit se liberari, unde, & quadam die ubi opus naturæ perficere nolebat, tunc omnis illa immunditia à corpore prorupit, & aduocans maritum cum filio dixit, sunt ne res illæ fantasticæ? nonne dixi, post dimi- In Mall. p. 2. q. 1. c. 13.

dimidium anni spatium res ista cognoscetur? aut quis uidit unquam Spinas, ossa, simul etiam ligna me comedisse? erant enim Spinæ rosarum longitudine unius palmi cum alijs uarijs rebus innumeris immissæ.

Romig. li. 3. c. 1. & habetur in vita S. Petri Tarentasij a Gaufrido scripta. Et apud Surium Tom. 3. Maij 8. cap. 23.

Castellum est Sancti Symphoriani Lugdunensis Ecclesiæ paucis ab urbe miliaribus distans, ubi uir fidelis, & Religiosorum sedulus susceptor magnæ conuersationis pariter, & opinionis, Abbatem ad hospitium suum aliquando, quasi uim faciendo pertraxit: huic Iuuencula erat filia miserabili incommoditate laborans; egerat enim quædam mulier Venefica per nequitiam inuidiæ Socrus inducta, ut langore tabesceret desperato, nec uiri sui præsentiam, nec aspectum ullatenus toleraret: Affectione muliebri genitrix persuasa, ut Sathanas Sathanam eijceret, famosum quendam maleficum accersiuit: adfuit, explorauit, agnouit, & mulierculam afferens inferratam terit arborum cortices, pocula uerbis, & herbis infecta propinat, mordet etiam dentibus proprijs brachium miseræ mulieris, res mira, res noua, res hactenus inaudita, ab illo quidem langore conualuit, sed interdum ex corde procedere sentiens uelut acus, cruciabatur atrociter, donec per morsuram brachij, quam nulla cicatrix obduxerat acus educeret uis occulta: crudele remedium, sed huiusu odi congruebat authori, plures in huc modum, quam triginta per temporum interualla prodierant, quædam ut uulgo dicitur excapsetæ quædam admittendis filis idonea foramina præmittentes. Præterea prædictus Abbas, ad domum ubi hæc fiebant aduenit, celebris est persona, cuius hoc opus, & alia non indigna admiratione narrantur, sed parcendum adhuc superstiti, & nomen credidi reticendum, huic pater anxius miserabilem exhibet filiam, nec sine lachrymis lugubrem explicat tragediam, eadem hora fit fides dictis, & sentiens acum mulier gemebunda deplorat, iam perueneerat ad foramen, solitus iam præcesserat cruor, iam cœperat apparere, iam particulæ eius exierant, & accedens unus ex fratribus laicis eidem Abbati deseruiens crueutam extraxit annis pluribus ad Testimonium conseruandam. Erat Abbas & locum uulneris tangens in uirtute fidei pollicetur, nec ferrum ultra, nec chalibem inde processurum. factum est, sed mutata materia est, malitia nec dum prorsus extincta. Cœperuut lignei sudes paruuli, quales uulgo brochas appellant, ex quercino robore, uel fraxinei pro ferreis acubus egredi crassiores spinis, & modicè longiores, nec unius tameu omnes, sicuti nec acus fuerant longitudinis, uel crassitudinis erant. Sexdecim in hunc modum intra annum, &

Paucos

paucos menses ex muliere ligna prodierunt. Adfuit demum Re-
uer. Petrus Antistes, cui diuinitas seruabatur tanti miraculi ple-
nitudo, offertur mulier missarum solemnia celebranti, sicut præ-
ceperat vespere præcedenti, eadem hora septimum decimum li-
gnum ex muliebri corpore egreditur, quod sub oculis omnium
Sacellanus extraxit, confitentem itaq; mulierem Præsul absoluit,
& sacram ei tradens Eucharistiam ab omni deinceps cuiuscum-
que materiei progressu iubet esse securam, sic ab omnibus iam
præstigijs liberata adhæsit viro, filiosq; procreauit, & vt dicitur,
hodieq; superstes prædicat virtutem, quam in se ipsa fœliciter
metuit experiri. Petrus de Fraxineto dicitur Pater notus, & ho-
noratus inter vicinos suos, vt si quem dubium nouitas tanta red-
diderit probare forsitan liceat, quod credere detractant.

His verbis sequentia scribit Cæsalpinus. Contigit hoc anno Pisis hæc vidisse multis spectantibus; quædam à Dæmonibus obsessa, sæpius modo inter adiurandum, modo postea eiecit corpora, & magnitudine, & forma per se ineptissima, vt deuorarentur: clauos ferreos prælongos, ossa, lapides, globos laneos, carbones, aliaque multa, in culcitra autem ea regione, qua thorax incumbebat, præcipuè qua cor globuli multi reperti sunt ex palmis affabrè efformati diuersis figuris, sed plurimi instar rosarum perpetuis plumarum tenuissimarum ordinibus, nunc filo implicati, nunc solo glutine compacti, alia genera reperta sunt, in ceruicali, qua caput residebat. De inuesti gat. Demo num cap. 17.

Quare Deus permittat Dæmonem sic grassari per maleficia?
Cap. X.

Doctrina.

Vis nam poterit narrare artes quibus diabolus vtitur innumeras ad perdendum homines, quando sic Deus permittit? Afferam in medium verba Augustini, a quæ sunt hæc. Quemadmodum hoc faciant Angeli, vel potius Deus, & quantum fieri velit, per Angelos, & quantum fieri velit etiam per Angelos malos, siue sinendo, siue iubendo, siue cogendo, ex occulta sede altissimi imperij sui, nec oculorum acie penetrare, nec fiducia rationis enucleare, nec prouentu mentis comprendere valeo. Res profecto magni ponderis est, quod Deus permittat diabolum affligere seruos suos, non innocentes solum, sed etiam perfectos, & sanctos, vel vtendo proprijs viribus, & calliditatibus, vel inducendo homines perditos eorum incantationibus, & maleficijs ad nocendum in re, vel in carne. In carne, legimus in Euangelio, quòd dum Christus prædicaret Iudeis, diaboli tunc possidebant, & varijs tormentis diuexabant nonnullos homines, eos in ignem immittendo, & in aquam, quos Saluator noster sanauit. In re, legimus, quod Iob fuit à diabolo damnificatus in filijs in pecoribus, Iumentis &c. & in carne ipsa, quando ita percussit illum vlcere pessimo, vt à planta pedis vsq; ad verticem, nō

a lib. 3. de Trin. c. 10.

esset

esset in eo sanitas, sedens in sterquilinio, ad radendum vlcerum saniem testa. Legimus S. Antonium, prout testatum reliquit Athanasius, acriter fuisse à dœmonibus percussum. Quare, non est mirandum, si quis videt proximum suum vexari per Maleficos,& Sortiarios,inducendo eum, præter damna,ad terrores,pauores, & furores, ei apparendo sub diuersis formis animalium terribilium, pro vt superius docuimus. Idcirco videmus incantatores mala arte sua reddere homines infirmos, fatuos, freneticos,furiosos pro vt permittit Deus per occulta,& imperscrutabilia eius iudicia, quæ difficillimè à nobis inuestigari possunt. Vt nonnullis tamen satisfaciam, qui scire desiderant, cur hoc faciat Deus, hic assignabuntur nonnullæ rationes à Doctoribus inuestigatæ, quare sic à Maleficis male tractentur homines, & à dœmonibus. Augustinus a Gregorius b Et Chrisostomus homelia prima facta Antiochiæ, antequam esset Episcopus, de hoc diffusè tractant, nos autem breuiter isthæc describemus.

a Lib. 35. de trin. c. 7.
b In prolog. in iob.

Prima igitur causa, est peccati vindicta, quia homines cum sint superbi, vana sequuntur. Zachar. 9. disperdam superbiam philisthinorum. Sunt mendaces, qui falsa loquuntur. Psal. disperdat Dominus vniuersa labia dolosa, & linguam magniloquam. Sunt hypocritæ, qui fictis vtuntur. Amos. 1. disperdam habitatores de campo Idoli, campus enim Idoli est status hypocritarum. Sunt malitiosi,qui nequàm creduntur.psal. in malitia eorũ disperdet illos dominus Deus noster.Sunt proterui,qui nulli subduntur. psal.manus tua gentes disperdidit,gentes.n. qui sine lege viuunt,dicuntur. Sunt Auari,quia terra fruuntur. Amos. 1. disperdam habitatores de Azoto,azotus enim interpretatur, incendens,& significat auaros,qui semper per affectum terrenũ ardent. Sunt carnales,qui cito labuntur. 4. Reg. 10. dicitur quod Rex Israel insidiosè agebat,vt disperderet cultores Baal,qui ventri indulgebant. Sunt iracundi,qui rixis aguntur. Zachar. 9. disperdam quadrigam, & effraim, quadriga enim tumultum iracundiæ, & discordiæ significat.

Secunda causa est neglectio mandatorum, & scripturarum Dei, & curiositas intelligendi aliquid per media, quæ Deus abhorret: hi autem non sunt innocentes, & sancti, sed peccatores curiosi,& vani, qui quærunt diabolo fautore, & non Deo adiutore,quæ scire volunt, id circo æquum est,vt qui discedit à veritate, erroribus impl'icetur,& à diabolo decipiatur, confirmatur exemplo. Ochozias Rex infirmatur,& consulit Idola, vt sciat,an sibi viuendum, vel moriendum sit, hoc facto iratus Deus nunciat illi

per Eliam prophetam, nunquid non est Deus in Israel, vt eatis ad consulendum Beelzebub in Acharon? Propterea, hæc dicit Dominus, de lectulo super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris. Huic causę subscribit August. in cap. nec mirũ, & eius verba hęc sunt; Hæc potestas ideò datur dæmonibus, vt peruersos homines sibi aptent, hoc est, prauos homines seducant, illos scilicet, qui spernunt veritatem, & credunt mendatio. Hanc Augustini sententiam confirmat Cancellarius Parisiensis in tractatu de superstitione vnius medici, in sexta conclusione, dicens. Sicut vera, & Christiana fides mirabilia operatur in bene credentibus, sic & falsa, ac mala credulitas, Deo permittente euentus malos interdum operatur, vel potius demeretur, quod quotidie experimur in male credulis.

Tertia causa, cur velit Deus, vt diabolus operetur iuxta voluntatem Magorum, & incantatorum, est experiētia fidei: vult enim Deus, vt cognoscatur, quę sit fides, & constantia seruorum suorũ. Ideo Crisostomus homel. supra allegata scribit sequentia verba. Amantis est, nunquam abijs, quæ amato complacent abstinere; mollis, & ignauus statim ex primo impetu concidet, vehemens autem, si millies interpellatur tanto magis instabit, quanto magis repellitur. Sic, quis magnę & fortis fidei ad Deum est, fidem non relinquit, quantumcumq; grauiter stimuletur. Sciendum tamen est hanc Dei permissionem, & liberam facultatem, quam Deus dat diabolo adiuuandi intentionem Magorum, efficere, vt homines deueniant ad sui cognitionem, & inde vberiores referant fructus, acquirēdo paradisi pręmia. Quare, cum venit tentatio, duo potissimum secum affert bona, dummodo resistas, & vincas: probat, scilicet, te, & coronat. Iob tentatus fuit, vicit resistendo, & fuit coronatus. Abraam fuit tentatus, & per tentationem cognouit magnam amoris sui, ac fidei in Deum vim, quia obediuit pręcepto sacrificandi filium.

Quarta causa, non est prętermittenda. Deum, scilicet, permittere homines incidere in laqueos diaboli, ac ministrorum eius, eo solum consilio, vt considerantes naturę fragilitatem, discant amplecti humilitatem, & in Deo spem figere, quia qui non tentantur à Deo per tribulationes, sunt vt plurimum superbi Eccles. 13. abhominatio est superbo humilitas. Turbantur tristitia, quia communiter nunquam sunt læti, sicut de illo Principe dicitur. Luc. 18. contristatus est, quia diues erat. Tradantur luxuria, vnde de Naaman dicitur. 4. Reg. 5. quod erat leprosus, quia leprā, quæ inficit denotat luxuriam. Cremantur inuidia.

Pro-

Prouerb. 19. insipiens torquet labia sua. Rixantur discordia, Gen. 13. nequibant habitare simul. Iocantur lasciuia. Luc. 6. veh vobis, qui hic habetis consolationem vestram. Ligantur nequitia. Miche. 6. repleti sunt iniquitate. Priuantur iustitia. Eccles. 13. iniustè egit, & fremebit. Vexantur angustia. Eccles. 31. laborauit in congregatione substantiæ. Inflammantur auaritia. Luc. 16. dicitur de Epulone, crucior in hac flamma, flamma est auaritia, seu desiderium acquirendi. Non potantur sufficientiæ fontæ. Psal. Eguerunt, & esurierunt. Spoliantur substantia. Iob 20. diuitias, quas deuorauit euomet, & de ventre eius extrahet eas Deus. Excecantur ignorantia Luc. 16. Zacheus pusillus erat, & non poterat videre Iesum. Relegantur à Gloria paradisi. Matt. 25. ite in ignem æternum, qui paratus est, diabolo, & angelis eius; Etsic separantur à seipsis in hac vita, dum per nequitias distrahuntur, à Deo, dum per abhominanda dissoluuntur. Ab Ecclesia, dum per scismata disiunguntur. A proximo, dum discordijs dirimuntur. Et à Paradiso, dum in inferno includuntur. Paulus etiam à diabolo tentatus, & flagellatus dicebat. Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ. Angelus sathanæ, qui me collaphizet. Et Dauid alibi dicebat, bonum mihi, quia humiliasti me. Nouerunt planè Sancti, diabolum flagellare eos ad hoc, vt in desperationem inducantur, & sciunt sæpè quod Deus permittit eos tentari, & ideò humiliantur, sunt patientes, quieti, & in orationibus solliciti. Imo, hoc subdo, homines à diabolo flagellatos, magis honorari, quia non laudatur nauta in mari tranquillo, sed cum iactatur procellis, & saluatur. Sic Sanctus laudatur cum tentatur, & vincit: imò, boni, ex flagellis, & tentationibus hauriunt, non parum solatij, scientes Deum in futura vita velle eos coronare, dicente Paulo, non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Sed nulli dubium esse potest, quin hæc grassatio diaboli in homines, non fiat multis alijs de causis.

Primo, hoc fit, quia gloria hinc augetur in nobis, cum quædam gloriosa Dei attributa manifestantur in nobis. Vide Tritemium q. 5. lib. 8. quæstionum. Et Saquerium flagell. fascinar. c. 12. cum sequenti.

Secundò, quia ostenditur constantia in decretis, quia vt hominem liberum creauit, ita liberè finit peccare.

Tertio cernitur suauitas in gubernando, quia cum etiam Dæmoni liberum arbitrium dederit, ideo finit aliquando illum id perficere.

Quartò elucet hinc clementia in genus humanum, quia si quantum vult, & potest Diabolus nocere permitteretur, nemo illæsus

esset,

esset, quinimo omnes occideret homines; ideo Deus frequenter illi facultatem nocendi denegat.

Quinto sapientia elucet, quia cum Deus finat Diabolum vti suis naturalibus viribus efficit tamen, vt pater iste superborum ab imbecillibus homulis superetur.

Sexto potentia elucet, quia quando permittit Dęmoni maiora, vt puta, aquam in sanguinem vertere, non finit tamen eum perficere minora, vt est Culices gignere.

Septimo, Iustitia deniq; probatur, quia delicta hominum, etiã in hac vita sic punit Deus.

Exempla.

DAemon ex ore Energumenæ Laodunensis Caluinianos irridens, nihil sibi ab illis timendum clamabat cunctis audientibus anno 1566. quoniam amici essent, & fœderati; res est toti Piccardiæ notior, quam vt negari possit, hæc scribit Lindanus. *a*

Sanè fuit animaduersum, quo tempore Martinus Lutherus obijt in Geila Brabantiæ, ab obsessis dæmones ad lutheri funus aduolasse, vt scribit Bredembachius. *b*

Ioannes Archipresbyter scribit in vita B. Zenobij Florentini, *c* quod cum mulier quædam pagana, & illustris, & diues valde in hac Ciuitate mortuo viro, duos superstites haberet filios, quos delicatissimè nutriebat, cum ad perfectam iam peruenissent ætatem, quodam die in iram versi, Matrem propriam multis verberibus, & enormiter flagellauerunt, quod scelus ipsa impatienter abhorrens, corpora eorum horrendis imprecationibus detestata fuit, genibusq; procumbens, & terram manibus pulsans, Erynnem, cæterasq; infernales pestes in rabiem filiorum magno cum gemitu innocat. Exaudiunt Dæmones ab imis tenebris: Iuuenes aggrediuntur, illos in furias agitant, qui statim, vt rabidi canes mordaciter ad inuicem sua membra corrodunt, concurrunt famuli, fit clamor ingens, alij funes, alij catenas ferunt, ligantur Iuuenes, nec rabie contineri valent.

D. Augustinus, ex quodam Pauli libello, hæc sequentia Pauli verba refert. Cum adhuc in patria nostra Capadociæ Cæsarea moraremur frater noster natu maior grauibus, atque intollerandis communem Matrem affecit iniurijs, in tantum, vt ei etiam manus non dubitaret inferre, quod nos omnes filij pariter, congregati patienter tulimus, vt ne verbum quidem fratri nostro, pro matre nostra, cur hoc faceret, diximus: illa autem fœminei

a Lib. 1. de fugiend. Idolat. c. 24.

b Lib. 7. c. 37. & 38.

c. Apud Surium tom. 3. 25. Maij.

Lib. 22. de Ciuit. Dei c. 8.

doloris

doloris stimulis incitata iniuriosum filium maledicendo punire constituit, cumq; ad sacri baptismatis fontem post galorum cantus memorato filio suo iram Dei imprœcatura properaret, tunc ei nescio quis in patrui nostri similitudine, vt intelligitur, Dæmon occurrit, & ab ea prior quo pergeret requisiuit, cui illa, ad maledicendum filio meo, ob intolerabilem contumeliam se ire respondit. Tunc ille inimicus, quoniam in mulieris insanientis corde locum facilè inuenire potuit, vt omnibus malediceret persuasit: illa autem vipereis inflammata consilijs, sacrum fontem prouoluta corripuit, & sparsis crinibus, nudatisque vberibus, hoc à Deo potissimum postulauit, vt extorres patria, & circumeuntes alienas terras, omne hominum genus nostro terreremus exemplo, mox maternas preces efficax vindicta prosequitur eundemq; continuo fratrem nostrum ętate, & culpa maiorem, tremor membrorum tantus inuasit, quantum in me vsque ante hoc triduum vestra sanctitas vidit, seruato autem ordine, quo nati eramus, ante vnum annum, eadem nos pœna omnes corripuit; videns autem Mater maledictiones suas ad tantam efficaciam peruenisse, impietatis suæ conscientiam, & opprobrium hominum diutiùs ferre non potuit, sed laqueo guttur astringens, luctuosam vitam termino funestiore conclusit, egressi ergo nos omnes opprobrium nostrum non ferentes, & communem patriam relinquentes, passim sumus per diuersa dispersi. Sequitur postea liberatio post diuturnam diuagationem.

In Flandriæ Comitatu (audite & pertimescite) Prioratus est (cuius & loci, & Monasterij & ordinis nomen subticere æquum est) tres ibi nomine tenus Monachi degebant, re Ganeones, & Concubinarij, sua cuiq; erat, nec pudor vllus aderat, simul heluari, & libidinari; quadam die in seram noctem compotatione protracta, vnus, qui minus scelerosus, sat ait Bacco, ventriq; datum est, Deo gratias saltem agamus. Ego verò subinfert alius procacior Cacodæmoni gratias ago, & agendas censeo, cui operamur, & cum risu relicta mensa, ruitur, in cubilia, singuli cum Scorto: Vix decubuerant, ecce tibi in Triclinium, vi ianua reserata Dæmon, magni, atri, & trucis viri specie, habitu venatorio, & cum eo Coci duo paruuli, obambulat, & lectos circumspicit toruo vultu, deinde horrenda voce, ait, vbi, qui mihi gratias egit? adsum, referam? lecto abstrahit pauitantem, & quasi præ metu animam efflantem, traditum Cocis, iubet infigi veru, & luculento igne probè assari, parent promptè, assatur infœlix, emoritur planissimè, cæteri ferè erant præ formidine mortui; assa

corporis

corporis nidore cubiculum impletur. Demum Venator ad su perstites sub stragulis trepidantes, vix viuos, ait, digni vos etiam pari supplicio estis, nec deest voluntas, vetor tamen vi maiore, inuitus abeo, & moneo, resipiscite, sin minus manent terribiliora vobis.

Disparent laruæ, nec tamen his alijs animus redijt vel vox, nisi clara iam luce. Vbi surrexere, collegam inueniunt mortuũ, (& ne visum mane putes) plene assum. Haud scio, an ab aliquot seculis quidquam ad exemplum vtilius acciderit.

Geila Vxor Ducis Franconiæ Sanctos Chilianum, Colimanum, & Tornanum iusserat occidi: res latebat, sed Deus authorem hoc pacto prodidit.

Vnus eorum, qui Sanctum Chilianum gladio peremerant subito à Dæmone correptus, ingenti voce clamare cœpit Chiliane acriter me persequeris, igne enim consumor, quod feci, celare non possum, video imminere mihi gladium tuo sanguine respersum, talia diu vociferans, & proprijs dentibus se dilanians, à præsenti migrauit ad pœnas æternas: de talibus quippè scriptum est. (Duplici contritione contere eos Domine.) Alter verò cædis consocius in rabiem versus seipsum interemit gladio, effusis visceribus, per tormenta præsentis temporis ad æterna peruenit.

Quis nam Geila talia cernenti tibi sensus tunc erat? infœlix cruciatibus aucta furebat, non multo post & ipsa belua de qua loquimur cruciatibus arrepta quantis poterat vocibus clamabat. Iustè torqueor, quæ Sanctis Viris tortores adhibui, rectè crucior, quæ cruciatus illis paraui. Acriter instas Chiliane, ignem accendis Chiliane, fomenta ministras Tornane, sufficiat vobis vicisse, nimis vestras vlciscimini iniurias. A calice dictus es Chiliane, sed nimis amaram mihi potionem infundis; his dictis miserabiliter torquebatur, ita vt à multis teneri vix posset; tandem cum magno cruciatu, ad cruciatus Diabolo paratos migrauit.

Apud Surium in eius vita Tom. 7. Maij 8.

Anno 1384. oculatus testis refert hæc præcisa verba. Historiam refero, quam ego præsens vidi oculis carnis meæ in Ecclesia Cathedrali Sancti Pauli Londini, vbi Venerandus Cantuariensis Antistes fœlicis recordationis Thomas Arundelius filius, & frater Comitum pro loco iudicij (assistentibus sibi Noruicensis Ecclesiæ tunc Præsule Alexandro, & alijs) residens Episcopali Sede, uerba quædam, & interrogationes proponebat de fide Eucharistiæ ad quendam Sartorem de partibus Vuigoniæ deprehensum in hæresi, cumque flecti animo non posset, nec aliud quàm benedictum panem sacratissimam hostiam uellet appellare, uel credere, tandem

Thomas Vuldensis lib. sacr. contra Io. Vuicleph.

tem iussus facere reuerentiam hostiæ Resp. blasphemus. Verè inquit, dignior est Aranea reuerentia; at illico de alto culmine tecti descendens ingens, & horrida visu Aranea, ad os Blasphemi directo filo peruenit, & dum Sartor loqueretur, sollicitè laborabat Aranea, vt per labia polluta intraret. Astitit illustris Princeps Thomas Oxoniensis Dux, tunc Regni Cancellarius, & vidit prodigium, at prædictus Archiepiscopus statim surgens cum alijs exponit illic omni collecto populo quid vltrix manus Domini faceret in blasphemum. Dæmon in aranea forma blasphemum possedit, & vltus est Dei calumniam.

Sofronius his sequentibus verbis recenset vltionem B. Virgin. Mariæ. In Heliopoli Phœniciæ Mimus quidam erat, Gaianus nomine, qui in Teatro sanctam Dei Matrem blasphemans, populo spectaculum blasphemiæ præbebat, apparuit ei Sancta Dei parens, dicens, noli quæso, noli ita lædere animam tuam, ille verò rursus deterius illam blasphemabat, vnde ipsa tertio ei apparens eadem repetebat, cum autem ille non se corrigeret, sed plus quoque blasphemijs adijceret, meridie dormienti sibi apparuit, nihilque dicens, digito signauit eius manum, & pedes, euigilans inuenit se truncatum manibus, & pedibus, atque ita infœlix, vt truncus inutilis iacens, confitebatur omnibus, cuius rei gratia, & quomodo hoc passus esset, atque propter blasphemias clementer cruciatus fuit, sic beati per se dulciter puniunt ipsi. In Prato spirituali cap. 47.

Tempore, quo in Vniuersitate Coloniensi Sacræ Theologiæ studio adscriptus fui, quædam virgo quindecim, vel sexdecim annorum moribus secundum seculum satis composita, in domo cuiusdam suæ Consanguineæ nutriebatur extra domum parentum; cumq; Cognatæ suæ sciphum satis vilem terreum casu fregisset, Cognata ira replebatur in lapsus negligentiam, & in ream virginem, quæ Virgo tanto hoc molestius tulit, quanto vasculum vilius extitit; in iram ergo commota Virgo, hora sumendi cibum, nec comedere, nec ad mensam præ ira se præsentare voluit, cuius Cognata ait, oportet, vt comedas, at virgo apud se submurmurando huiusmodi verba dicebat, si me oportet edere, in nomine Diaboli fiat, sic ad mensam accessit, benedictionem mensæ, quam sciebat neglexit, & in prima buccella panis, vt putabat, muscam ori illatam sensit, quam cum nulla arte eijcere valeret, deglutiuit, & immediatè obsessa fuit, semper tamen vsum rationis bonum habuit, licet sæpe satis vexaretur à Dæmone; cum autem in domum parentum cum magna mæstitia reduceretur, & diutissimè nullus reperiretur, qui eam liberare posset, tandem quidam Ioan. Nider. lib. 5. Formicar.

frater calamitati parentum puellæ compatiens, se in eius exorcizatione intromisit, pacto tali præuio, vt si liberaretur, nihil terreni Exorcistæ daretur, sed puella in castitate solita, si vellet liberè, & non in matrimonio, de cætero militaret. Legit igitur præfatus frater missam, obtulit obsessa oblationem consuetam, in eadem adfuit per totam, & in nullo vexari videbatur, finitoque officio, post satis diutinum Exorcismi actum; membris omnibus Virginei corporis contusis penè, exijt Dæmon, & ita virgo deinceps Domino in castitate seruiuit.

Vindicta Strigarum. Idem author sequitur, dicens. Postquam Petrus Maleficarum insignis Iudex, officium resignauit, & Ciuitatem Bernensem reintrauit, ibique domicilium tenebat, die quadam rediens ad castrum Blanchemburg, vbi cognatus eius in ipsius officium substitutus fuerat, in eodem Castro Petrus quædam negotia apud sibi notos expedire volebat. Tunc vna Malefica, & quatuor consortes eiusdem malitiæ viri de sero in loco vno machinamenta suæ artis voluentes, pro viribus vt Petrum grauiter Veneficijs læderent, vel occiderent, cogitabant, quem hæc latebant fraudis commercia. Adueniente igitur nocte Petrus se benedicendo crucis signo cubitum iuit, sed nocte omnino surgere proposuerat, ad scribendas quasdam necessarias Epistolas, vt mane recedere à loco posset. Euigilans igitur intempesta nocte sibi videbatur ex inopinato, quòd dies adesset, luce deceptus fictitia, de quo in se iratus, quia vt putabat noctem neglexerat non se, vt debuit muniendo, more solito vestimentis induit, per gradus altos versus locum vbi pugillarem habuit, descendit, & locum clausum reperit, de quo maiore ira exardescens, cum murmure per gradus, quos descenderat, versus lectum iterato scandebat emittendo vnicam ex indignatione maledictionem, per verbum satis breue, ac si diceret in nomine Diaboli, & ecce statim in tenebris densissimis Petrus proiectus est in præceps per graduum prædictorum passus adeò grauiter, vt famulus, qui desuper scalam in commodo dormiebat, excitaretur, & exiens, quid hoc esset conspicere volens, Dominum suum Petrum accenso lumine solum in terra priuatum rationis vsu, iacentem, & collisum per omnia membra, sanguinem plurimum è corpore emittentem reperit. Subdit post aliquod tempus confessione Rei vnius compertum, quatuor Maleficos cum vna Malefica sic Petrum gradibus deiecisse. Nota hic lector quàm noxa Crucis consignatio neglecta fuerit Petro.

Rem. l. 2. c. 4. Valfrancrie anno 1586. Mirabile est, quod refert Remigius. Ianæ Blasiæ Termopolitanæ Gener erat nomine Rayuerius vnaque ambo in ijsdem ædibus

bus ipsi habitabant. Huic Raynerio Claudius Gerardus eius populáris femoralia concinnanda pridem locauerat, nec instando tamen adhuc efficere potuerat, vt ea sibi aliquando vtenda redderet. Pertæsus igitur tantam cessationem, ad Raynerium tandē ire pergit, vt sciret quando fidem tergiuersandi esset facturus, is tum fortè domo aberat, solaque Socrus Blasia ad focum cum familia sedebat: ab ea igitur pannum suum sibi reddi postulat, quando se tam sæpe bonus ille eius gener esset ludificatus, repertum esse se, qui industriè æquè, atque ille eam operam nauaret: quam rem illa indignissimè ferens, verbis tamen tunc sibi abstinendum rata, dum te hominem post modum vlciscitur, rogat vti velit in pauculos dies, intra quos sine frustratione id, quod poscebat esse allaturus, eam moram ferre: Interim etiam vnà secum ad focum pauxillulum sedere non dedignaretur, atq; ex pomis, quæ recens ibi cocta videbat, sibi quæ vellet haberet. iamq; Gerardus id facere non semel recusauerat, causans sibi non esse diutius illic morandi otium, & omnino nullum quem eius cibi offerebat, esse desiderium: ex pomis illis vnum eius volæ manus cum tanto ardore adhæsit, vt alteram ei excutiendo statim admouere cogeretur, verum dum id facit vtræque sic conglutinantur, vt in vnum coaluisse viderentur, medij pomi ardore interim increbescente, vt res illi parum abesset ab insania. Inclamat igitur quosque obuios, obtestans, vt sui miserescerent; attulerant quisque remedium pro se, quod poterant, hic aquam ad restringendum ardorem, ille instrumenta dirimendis separandisque manibus, sed cum nihil horum quidquam prodesset, & iam palam esset illi id malum aliqua arte confectum esse negotium, ex vicinis accurrens consideratior vnus monuit, vt eo reduceretur, vbi illum id malum primum inuasisset, quod cum factum esset, cæpit bona illa Blasia, ceu ridiculum quid contigisset hominem ludibrio habere, nihilominusque à superiore brachio ad manum vsq; quod intererat tantisper demulcere, dum id pomum illa excideret, quo facto, confestim sedatus est dolor, cæperuntq; ei manus liberè, vt ante facere officium. Alia vis dicta.

Iurisconsultus quidam Germanus hęc sequentia verba scribit. Ioachino primo Electori Brandeburgico nupta fuit Ioannis Daniæ, Suetiæ, & Noruegiæ Regis filia Elisabeth, cui, vt alimenta se mortuo Regina habere oppidum Spandero ad Sueui, & Haueli flumen confluentem maritus attribuit, in quo oppido ipsa adhuc viuente, Miles quidam per Marchiana iter faciens, cum morbo impeditus detineretur decumbens, tradidit crumenam pecunia Lib. 1. de Lamijs ca. de malitia l... leli.

refertam hospitæ asseruandam. Post aliquot dies cum conualuisset, repetit crumenam: Mulier auara, cum ægrè tantam pecuniã amitteret, deliberat cum viro, vtrum reddere debeat, meunt consilium, vt mulier neget depositum: quare cum miles repeteret, illa confidenter negat se quidquam accepisse, simul se mirari impudentiam militis, qui ausit flagitare, quod non dedit seruandum. Miles indignitate rei motus, obijcit vicissim hospitæ perfidiam, quare maritus tamquam defensurus suam coniugẽ extrudit militem domo, is ante fores irritatus scelere hospitæ, stringit ensem, veluti impetum facturus in virum, & ferit ianuam. Hospes implorat auxilium vicinorum, & queritur suas oppugnari ædes, accurrunt lictores, & militem, quod vim publicam fecisset deducunt in carcerem. Post aliquot dies Senatus oppidi alio mittit narrationem facti, & sententiam præscribi petit, constabat ædes publicè oppugnatas esse quare fertur sententia, vt miles vltimo supplicio afficiatur, cumque iam instaret dies iudicij, venit Diabolus in carcerem ad captiuum indicans ei quam sententiam Iudices sint laturi, & pollicetur se hoc periculo eum liberaturum esse, hac conditione, vt se se Diabolo dedat. Miles constanterrespondet, se potius moriturum esse, quamuis sit innocens. Cum verò Diabolus verbis multis exàgerasset periculum, nec tamen inflexisset militis animum, tandem pollicetur ei liberationem sine vlla conditione. Cum veneris, inquit, in Iudicium dic te imperitum esse forensium negotiorum, & patrono indigere, ibi astabo cæruleo pileo tectus, & ornato pennis, pete igitur, vt me iubeant causam dicere. Miles, qui hoc fine impietate facturus videbatur, ait, se hoc consilio vsurum: postridiè in Iudicium ducitur, adest etiam orator tectus cæruleo pileo, ibi cum actor peteret, militem propter vim publicam capitali supplicio affici: miles Resp. se imperitum esse forensium negotiorum, petere, vt liceat isti suo aduocato pro se dicere, concedunt Iudices, ibi Diabolus de Iure eruditè disputat, non esse capitali supplicio eum afficiendum, à quo non sit ortum rixæ & tumultus initium, ait ab hospite militem vi extrusum, & spoliatum esse, iubet quæri saccum, & locum monstrat, ibi cum hospes vehementer negaret, addens etiam diras imprecationes, iniunxit Diabolus. si hoc non fecisti, iura vt te Diabolus abreptum perdat, hanc imprecationẽ cum inuocatione Diabolicum aliquoties repetiuisset, ibi Causidicus omissa iam disputatione forensi adoritur hospitem, & comprehensum per fenestras & per medium forum omnibus perhorrescentibus cum fragore abducit, nec postea vsquam corpus

hospitis

Hospitis inuentum est.

Cum tres Combibones in Taberna mero incaluissent, orto de animæ immortalitate,& pœnis inferni sermone, vnus procacior, id totum pro nugis habere,& commentis sacrificorum,cæteri io-canti applaudebant: Interea aduenit vnus magna statura vir, & vesco corpore, is assidens, qui sunt, ait, hi sermones? quæ risus causa? refert procax ille, & addit; se quidem licitanti haud magno prętio animam venditurum,quin & pecuniam in symbolum collaturum. Tu verò infert aduentor, quanti illam mihi indicas? nec mora conueniunt de pretio: hic animam addicit emptori, emptor soluit: potatur strenuè de præsente pecunia, denique sub noctem: Tempus, ait, Emptor ut ad propria quisq; redeat: sed uos ius dicite, si quis equum capistro ligatum emerit, non ne ius ei est cum capistro equum abducendi? & cum dicto uenditorē trementem in omnium oculis abripit, & sursum in aerem leuat, secumq; ad Infernum trahit, uisurum, quod credere noluerat: Animarum quippe mercator erat iste, cuius figura fuit Rex ille Sodomorum dicens;da mihi animas,cætera tolle tibi. Cantiprate-tensis lib. 2. cap. 55. par. 5.

Idem Iurisconsultus. In Silesia, inquit, quidam Nobilis cum inuitasset conuiuas,& hora conuiuij iam instante,& apparatu facto spe frustratus esset, excusantibus se conuiuis, cum non comparerent, prorupit in hæc uerba iratus. Veniant igitur omnes Dæmones,si nullus hominum mecum esse potest,his dictis domo egreditur, & in templum, ubi Pastor Ecclesiæ Concionem habebat, ingreditur,& ut iram concoquat,auscultat aliquandiu,dum autem in templo moratur, ueniunt equites in aream domus,magni, & nigri, & iubent domus seruum, ut dominum suum aduocet, eique significet adesse hospites, seruus consternatus abijt in templum, & indicat hæc Domino suo, qui nescius consilij Pastorem consulit,Pastor abrumpens concionem,hoc consilium dat,ut tota familia domo exeat, quod cum fieret, & famuli, & ancillæ properarent,fortè obliti sunt infantem in cunis iacentem,& dormientem secum non auferunt. Dæmones incipiunt comessari,& uociferari,prospicereq; per fenestras,formis Vrsorum, luporum, felium,& hominum,& monstrare pocula uino repleta,assaturas, & pisces. Hæc uicini nobilis Pastor,& alij cum uiderent. Ah inquit pater,ubi infans meus? uix cum hoc dixisset, unus ex Dæmonibus ulnis suis infantem ad fenestram portat, quasi monstraturus parentibus; Nobilis prorsus consternatus, & sollicitus de incolumitate infantis,fidum habens seruum,illum interrogat,quæso dic quid agam?Seruus, Domine, ait, commendabo, & committam

mittam uitam meam Deo meo, & in nomine Domini ingrediar, & vt infantem auferam auxilio, & beneficio Dei, videbo; bene, ait, Nobilis, Deus tecum sit, & iuuet te, animumque tibi confirmet. Seruus accepta benedictione à Pastore, & reliquis ingreditur, & ante conclaue, in quo erant Dæmones congregati, procidit in genua, & se Deo commendat, & hoc animo aperit ianuam, & videt Dæmones horribili specie sedentes, stantes, ambulantes, serpentes, & vno impetu currentes ad se, & vociferantes, hui, hui tu, quid tibi hic? Ille sudans, & tamen Diuinitus confirmatus alloquitur Dæmonem, qui infantem gestabat: tu inquit mihi infantem redde: nequaquam resp. iste, iam meus est hic infans, dic Domino tuo, vt veniat, & accipiat infantem: cui seruus, ego fungor iam officio meæ vocationis, in quam me Deus collocauit, & scio quidquid in hoc officio facio, id Deo gratum esse, quare ratione officij mei, & auxilio, nomine, & virtute Iesu Christi aufero abs te infantem, & patri eius restituo, atque ita ipse apprehendit infantem, & brachijs suis amplexus est, Dæmones nihil aliud responderunt, nisi vociferantes hui nebulo, hui nebulo, relinque infantem, relinque, alioqui te discerpemus, ille nihil curans minas diabolicas abijt incolumis, & incolumem infantem patri Nobili reddidit. Dæmones postea aliquot diebus elapsis, euanuerunt, vt in ædes denuo migrare cum tota familia Nobilis potuerit.

Idem sequitur. In Saxonia Virgo opulenta formoso Iuueni, ac tenuioris fortunæ matrimonium promisit, hic præuidens quid futurum esset: illam prædiuitem, & sexus ratione mutabilem, fidem vix seruaturam esse puellæ respondit; Illa contra diris se execrari his verbis cœpit: si alteri quam tibi nupsero, tunc me Diabolus in nuptijs illis abripiat. quid fit? Post interuallum aliquod mutat animum, alteri nubit, priore Sponso spreto, qui eam semel, atque iterum promissi, diræque imprecationis admonuit, sed illa posthabitis his omnibus, nuptias cum altero sponso, relicto priore, celebrat. Ipso die nuptiali, Cognatis, Amicis, & conuiuis hilaribus, Sponsa, vigilante conscientia redditur tristior solito. Tandem Diaboli duo sub specie duorum equitum in ædes nuptiales adueniunt, excipiuntur, adducuntur mensæ, hisq; remotis choreæ subsequuntur, vnique ex his sponsa honoris causa tamquam peregrino adiungitur, cum qua bis saltauit, & tandem eam è conspectu parentum, & amicorum summo cum gemitu, & lamentatione per ostium in altum sustulit: Altero die parentes, & amici mæsti sponsam quærunt, vt delapsam forte sepelirent,

sed

fed ecce ijdem focij occurrunt, veftes, & aurum referentes, addi-tis his verbis: non in has res, fed in fpofam à Deo nobis fuit pote-ftas conceffa: Sic illa corpore, & anima tradita Diabolo, quæ pro-miffionem nuptiarum violauit, & impræcationem addictam con-tempfit.

Petrus Bizarus hæc fequentia refert. In Sueuia Bauaris, & Fran conibus finitima, fuit quidam Nobilis valde diues, & opulentus nomine Richibergerus, cuius annui redditus fupra triginta mil-lia aureorum extendebantur: hic tametfi in reliquis vitæ actioni-bus non vulgari laude dignus cenferetur, ineffabili tamen cupi-ditate laborabat, eaq; factum eft, vt quotidie opes, per fas, & ne-fas accumulare, omniaq; ad fe rapere ftuderet. Cum itaque pro-fpiceret annonæ caritatem, quę proximo anno in ea Regione fub-fequuta eft, fua horrea tritico, & frugibus impleuit, magnoq; pretio ea diuendere cœpit, adeò vt indigenæ compulfi ab eo vi-ctum emere, ob inexhauftam eius auaritiam, vel fame prorfus perirent, vel fi ali, & fuftentari vellent, ad magnam egeftatem, atque inopiam redigerentur, tam carè illis granum, & reliqua eius generis diuendebat. Ad hunc præter alios innumeros, venit quidam pauper, liberis onuftus cum fex taleris, eumque rogauit, vt pecuniam acciperet, & quandam tritici menfuram fibi daret, feq; reliquam partem pecuniæ, quam illi deberet, breui bona fide perfoluturum: at ipfe hunc fuperbo vultu, & iracundis oculis in-tuitus à fe protinus abire iuffit, & quod reliquum erat pecunię fe-cum adferret, fi frumentum vellet, atque ita mifer, ac mæftus di-ras imprecatus illinc receffit. Paucis poft diebus, cum is quendā ex famulis in horreum mififfet, vt illud de more infpiceret, ab ip-fo in reditu accepit, tres nigros boues intus effe, qui granum de-uorarent, qui autem hoc retulit proximo die, lecto decumbens, haud multò poft è vita migrauit. Idem quoque accidit cuidam generofo, quem illuc herus miferat, vt videret an ita res fe habe-ret, ficut prior narrauerat, is enim, & boues, & equos infpexerat, cum igitur de hac re certior fieri vellet, ipfemet in eum locum proficifci ftatuit, iuitque ad portam horrei, & ibi per quafdam ri-mulas vidit totum horreum plenum varijs, atque innumeris ar-mentis, quæ omnes fruges confumebant, hoc fpectaculo ita per-territus eft, vt ftatim furiofus, atque infanus fuerit, multaque de-menter fecerit, donec tandem catenis aftringeretur. Hic horri-bilis cafus, magnam fanè admirationem attulit, cùm in ea pro-uincia, tum præcipuè in Aula Cæfariana, quæ illum antea pru-dentiffimum cognouerat.

Epachius

Gregor. Turonen. libr. 1. de glo. mart. cap. 87.

Epachius Presbyter, dum temerè, quæ indignus erat agere præsumpsisset, Diuino iudicio solo proiectus occubuit. Hic enim dū Dominici Natalis vigilias celebrare Ecclesiam petisset, per singula horarum momenta, egrediebatur templo Dei, & in domo sua pocula lasciua, spumantibus pateris hauriebar, ita vt affirmarent multi, eum post galli cantum in ipsa nocte vidisse bibentem. Sed cum esset ex genere Senatorio, & nullus in Vico illo Ricomagensi iuxta seculi dignitatem haberetur nobilior, celebrare missarum solemnia expetitur, nec dubitabat miser vino madefactus appetere, quod ieiunus quisque non sine metu potest terrente conscientia explicare. Verum vbi explicatis verbis sacris, confracto Dominici corporis sacramento, & ipse sumpsit, & alijs distribuit ad edendum, mox equini hinnitus ad modum vocem emittens, ad terram ruit, ac spumas cum ipsa misterij sacri particula, quam dentibus comminuere non valuit, ab ore proijciens inter manus suorum ab Ecclesia deportatur, nec caruit vltra hac Epilepsiæ infirmitate, sed per singulos lunares cursus, incrementis, decrementisque hæc semper pertulit, quia ab haustu nimio vini minimè infœlix abstinuit.

Surius 8. Nouemb. in vita S. Gothfredi lib. 3. c. 12. Bredembachius de bello liuonico. pag. 27.

Paucis ab hinc annis, postquam Torpatenses in Lutheranam doctrinam concesserant; feria sexta solemne Paschæ festum proximè præcedente, finita Lutherani Ecclesiastæ Concione, Ciuibus è templo B. Matri Virgini sacro reuerentibus, quidam alium Conciuem, & familiarem inuitat ad prandium, rogat vnà domū comitetur, habere se egregium paratum Petasonem Vuestphalicum, alter parum abhorrens respondit, sibi esse gallum opipare elixum, quem cupit in Symbolum afferre. Dum ad mensam accumbitur, alter os quoddam galli edere volens, imprudens penè ipsum deglutit, quod cum neque transmittere, neque eximere valeret, eo ipso die suffocatur. Alter postridiè Paschæ malo spiritu corripuit, & non multo post rabie, ac furore exagitatus, animam vnà cum dæmone exhalat.

Lib. 2. miraculorū cap. 1.

Petrus Cluniacensis hoc commemorat exemplum ad correctionem hæreticorum. Quidam Comes Matisconensis cum solemni die Matiscone in palatio proprio resedisset, cumq; multitudo tam militum, quàm diuersi ordinis circumstaret, repente ignotus homo equo insidens, per palatij ostium ingressus, omnibus conspicientibus, & admirantibus vsque ad ipsum equitando peruenit cumque ei astaret, se eum alloqui velle dixit, & ideo vt surgeret, ac se sequeretur, non tam monuit, quàm imperauit; Ille inuisibili potentia constrictus, nec iam resistere valens surrexit,

atque

atque sque ad ostium domus processit, vbi equum paratum inueniens, eumque ab eo conscendere iussus, conscendit, cuius stantis habenas ille arripiens, statim cum velocissimo cursu per aera ferri cunctis conspicientibus cœpit. Cumque immenso eius clamore, ac miserabili eiulatu tota Ciuitas commota ad tam inuisum spectaculum concurrisset, tandiu eum per aera currentem attoniti conspexerunt, quandiu naturali oculorum acie eum subsequi potuerunt: qui cum eum diu, succurrite Ciues, succurrite, vociferantem audirent, nec iuuare valerent, subtractus tandem visibus hominum, æternus quemadmodum meruerat est factus Dæmoniorum socius. Sic iste Ecclesiarum direptiones, & sacrilegia sua luit in hac, & in sequenti vita.

Scribitur in antiquissima Sancti Carilephi vita; quòd mulier quædam Gunda nomine, quam clandestinus supplantator illexerat spiritui sancto volens illudere, virili sumpta veste B. Carilephi Monasterium ingredi conata est, vt probaret, verum nè esset illius vaticinium, quod prædixerat sexui femineo, nunquam datum iri copiam in illud intrandi, sed iusto Dei iudicio, priusquam vel aspiceret Cœnobij clausos aditus, arrepta à Diabolo retrorsum ruit, ideoque fœdè ab illo vexata est, vt dicere me pudeat; caput enim illi adegit inter fæmora, sicque factum est, vt quæ sacratis liminibus falsa oscula imprimere tentauerat, immundas sui corporis partes osculari cogeretur, sexumque ipsa suum, quem virili habitu tegere voluerat, cunctis cernere volentibus palam proderet, ea res effecit, vt deinceps eò se conferre mulieres ausæ non sint. Surius to. 3. mensi Iulij.

Pd Pé

De vana obseruantia, & superstitione.
Cap. XI.

Doctrina.

Vperstitionis quatuor genera reperiuntur. Vnum quod dicitur Idolatria; alterum, indebitus Dei cultus. Tertium ars diuinationis. Quartum, & vltimum, dierum, temporum, & numerorum vana obseruantia.

Idolatria est, cum quidquid quod Deus non est, vti Deus adoratur; & illud, Idolum, nominatur; velut cum Iudei: Vitulum; Aegiptij, Anubim, Romani, Quirinum, adorauerunt. Hæc, tria grauissima peccata, vt ait S. Bernardinus Senensis secum trahit, primum est, quod Deo omnium Creatori debitum honorem aufert. Secundum est, quod adorat vilissima, vt puta, lapides, herbas, stipides, & animalia, quæ omnia digna sunt, vt igne, vel ferro plectantur. Tertium est, quod creaturam Creatori adequat. Quare, fuerunt aliqui adeò mentecapti, iuxta Clementem, in itinerario, qui Diuinum nomen, & honorem, ventris flatui tribuerunt. Et æthiopes Tonitrum diù pro Deo habuerunt. Idolatria igitur est sentina omnis vanitatis; fornicationis fundamentum: magistra ignorantiæ. Dei: inuentrix cæcitatis animæ: nutrix delectationis impudicæ; inimica honestatis, quæ vult contra Deum omnipo-

omnipotentem vniuersi totius creatorem pugnare, & audet veri diuini cultus fines adoriri. Hæc est, per quam regnat mors; omnium malorum esca: virtuti contraria · incorruptibilitatis inimica, quæ laudat præcipitia, & terrena spe sequaces suos implet. Hæc est amica sanguinis: caput inuidiæ: soror vmbræ mortis: quæ aduersatur æternæ gratiæ lumini: quæ peruersis operationibus vincit, qui illam sequuntur: quæ in nobis luxuriæ spiritum excitat, & canitiem venerandam ignominia, & dedecore implet, ita vt, non vereatur senex publicè saltare, & si quid est turpius huic ætati, adimplere. Hæc à Iuuenculis, honorem pudicitiæ aufert, dum Cæsariem nimia vanitate excolere, ac faciem stibio, & vnguentis linire, docet. Sui sequaces armat, vultq; eius festiuitatibus, gladijs districtis finem imponere, ac solemnitates eius, bestiarum immundo cruore decorare. Hæc, pisces depastos, & allium, cæpasq; paulo ante a nobis seminatas adorare impellit; inanimatis, animata sacrificat, imò, ligna adorat, quæ deinceps aræ supponit ad sacrificium consumandum.

Indebitus Dei cultus, est id pro Deo colere, quod Deus non est, & sic idem est, quod Idolatria: alius est minus deleterius, sæpe tamen læthalis, semper noxius, quem Firmianus sine causa videtur à superstitione excludere, vt si cui, qui debetur cultus, non quo debetur modo, exhibeatur: hūc vocant Theologi superstitionem indebiti cultus, eo quod, nō qualis debetur, præstetur, huius propriū nomen est, indebitus Dei cultus. iuxta August. *a* qui sic ait, quæ ad remediorum aliarumq; obseruationum curam pertinent, quæ non sunt diuinitus ad dilectionem Dei, & proximi, tanquàm publicè constituta, sed per priuatas appellationes rerum temporalium corda dissipant miserorum. Huius cultus disputatio, non est præsentis speculationis, nec prioris, quæ Idolatria dicitur, sed tantum intelligimus de ea, quæ implicita, seu tacita Idolatria est, quæ alio nomine, Magia omnis prohibita, de qua suo loco actum est.

a Lib. 2. de doct. Christianæ c. 23

Diuinatio, quæ Diuinitatis imitatio, sonat, superstitiosis in honore est. Idcirco diabolus, qui Simia Dei est, fatuis hominibus persuadere studet, se futura scire, & ita Ariolum, & Diuinatorem se esse, vt ad eum, qui futura scire gestiunt, accedant. Dicitur autem diuinatio, Diuinitatis imitatio, quia nullus præter Deum, occulta, & futura scire potest nisi fuerint ab eo reuelata.

Futura ergo sunt in triplici differentia. Quædam habent eorum causam determinatam, sed infallibilem, qualia sunt, quæ agunt de corporibus cœlestibus, & de eorum motibus, hęc autem

possunt cognosci in eorum causis, non solum à Creatore, sed etiã à creaturis, vt est Ecclipsis: Solis, & Lunæ coniunctio, & oppositiones.

Alia sunt quæ habent eorum causam determinatam, sed fallibilem, vt sunt opera naturæ, cum natura determinetur, ad vnum; est autem fallibilis, quia potest multipliciter impediri; & huiusmodi possunt etiam à doctis cognosci, & præueniri. Alia tandem sunt, quæ habent eorum indeterminatam causam, & fallibilem, qualia sunt, quæ à voluntate nostra, & à libero arbitrio nostro, quod est in determinatum, quia ad opposita fertur, pendent, & potest diuersimodè impediri. Istech ergo quando euenire debeant, nullus hominum, nec Angelorum, nec diabolus scire potest, nisi Deus ipse, qui non dependet à creaturarum cognitione, quia certissimè cognoscit omnia, tàm ea, quæ sunt, quàm ea, quæ non sunt, & nobis contingentia. Quare sicut cognoscit omnia, sic ea reuelare certè, & demonstrare potest. Hæc reuelatio appellatur, diuinatio, quia cognoscere futura est actus Diuinus. Diabolus voluit in hoc Deum imitari, sed id assequi non potuit, idcirco occultat se amphibologijs, sicuti quando dixit Pirro. Aio, te Aeacida romanos vincere posse, & alibi, quando dixit, ibis redibis non morieris in bello. Qui igitur vult diuinare diaboli arte, aufert à Deo honorem, & diabolo eius inimico tribuit. Verum, etsi diabolus futura in se ipsis scire non possit; iuxta prædicta, est tamen tantæ perspicacitatis, & ingenij acuitatis, vt multa prædicere soleat ventura, & reuelationes fingat; tamquam si naturaliter futura cognosceret. Quod si obieceris, diabolum prædixisse, quod aliquis breui erat in aquam casurus, qui postea cecidit in eam, & perijt, & ideo verum prædixisse. Resp. ipsum diabolum prædixisse malum, quod facere intendebat illi misero, & diuinauit, quia compleuit malitiam eius, sed multoties mendax visus est, quia non permisit Deus illum complere, quod facere intendebat peruersè. Ostendit tandem fictam potentiam sedandi bella; tribulationes, tempestates, & infirmitates, vt homines alliciat ad sibi sacrificandum. Quare, hæc diuinationis ars ea est, quæ alio nomine Magia dicitur. De vana autem obseruantia temporum dierum, & numerorum, infra. Sed vnde nam hæc dignosci possit videamus.

Quomodo dignoscatur vana obseruantia.

Dignoscitur primo, si constet quod effectus superet naturæ vires & tunc attendendum est, an per scripturam sacram, vel Ecclesiæ definitionem, vel approbatam ab ea traditionem effectus iste Deo tribuatur, siue cõstet, effectum hunc esse diuinum, quod

fi

si nihil huiusmodi reperitur, effectus tribuitur pacto cum dæmone inito, & censenda est magica superstitio, siuè vana obseruantia, cuiusmodi est remissio peccatorum extra Sacramenta, quoad mortalia, extra Sacramentalia, quoad venialia, item diuinatio rerum futurarum contingentium.

Secundo, si constat rem, cui tribuitur effectus, hanc vim à Deo, vel à natura habere, ex parte effectus, non est vana obseruantia: bene potest esse vana obseruantia ratione alicuius vitiosæ circumstantiæ, verbi gratia. ieiunium, cilicium, disciplina, quia affligunt corpus, & macerant, habent virtutem ad arcendas carnales concupiscentias; sed si his addantur, circunstantiæ ridiculæ, velut certa hora, definitus numerus, quem excedere, nec minuere liceat; vel vt fiat illa, vel illa manu, flagro serico, vel canabeo, & huiusmodi, erit vana obseruantia.

Tertio, si quis vtatur certis orationibus, sententijs, etiam sacris, aut operibus pijs in rebus vanis, & ad Dei cultum, & honorem directè, vel indirectè pertinentibus, quæ in aliquibus libellis à Pio V. damnatis continentur, eo quod dubias indulgentias, & remissiones peccatorum, & consecutionem rei optatæ promittat, est vana obseruantia. Per certa verò ieiunia, & orationes sine humano labore, sed secundum instituta artis cuiusdam, scientiam infusione acquirere, pertinet ad Magiæ speciem, quia fit ex pacto cum diabolo expresso, & est mortale; forma communior huiusmodi talis est, quam describit Martinus Delrio. *b* Iubent discipulum in primis expiare conscientiam generali confessione, tum sæpe communionem sumere: ieiunia Ecclesiæ ad vnguem obseruare, & alios quosdam superaddere ieiunij dies sponte, præsertim feriam sextam, in qua solum reficiatur pane, & aqua: recitare quotidiè septem psalmos, & certas quasdam preces alias: hæc omnia per septem hebdomadas sunt obseruanda. Interim abstinere debet ab omnibus secularibus negotijs, quibus peractis, tradit libellum quarundam precum recitandum, & certas figuras exhibet adorandas; Constituit etiam certas horas, quibus preces istæ, & adorationes sunt persoluendæ, nempe, septem primos nouilunij dies, in ipso quotidie solis ortu. Ritibus his per tria nouilunia ter peractis, debere hominem sibi eligere diem aliquem, quo sit magis deuotus, & inspirationi recipiendæ magis accommodatus; tum hora tertia debere se solum sistere in templo, vel oratorio quopiam, vel in medio agri cuiuspiam genibus flexis, ac manibus, & oculis in cœlum eleuatis, pronuntiare ter versiculum illum. Veni Sancte Spiritus. Quod cum fecerit, repentè

b lib. 3. q. 4. mag. quorum.

pentè omni ſcientia impletum iri, adeò vt ipſemet obſtupeſcat, de tam ſubita ſui mutatione. Ecce myſteria huius diabolicæ artis, cultum enim hunc, & totum hoc adorationis genus diabolo exhibent, illi ſacras preces, & Eccleſiæ Sacramenta offerunt, cui initiantur. Perditi homines, qui & corpus, & animam periculo exitij manifeſti exponunt, teſtatur enim Cyruelus c multos huic arti vacantes, vitæ vtriuſq; iacturam feciſſe. Quare iure optimo hæc ars damnatur, quia vtitur cæremonijs, non ad hunc effectum inſtitutis, dum obſeruat dies, & horas ad hoc nil pertinentes, adorat figuras illas, quæ nec Dei ſunt, nec Sanctorum, ſed vanæ, & magicæ. Non igitur, qui infundit Deus eſt, nec Angelus bonus, ſed diabolus, quia diabolo fundunt preces, diabolum adorant, diabolo ieiunant, & diabolum ſunt habituri remuneratorem.

c Lib. de ſuperſti. par. 3. ca p. 7.

Quarto, quando geſtantur reliquiæ: Euang. S. Ioannis, aut aliqui verſus pſalmorum, non ex deuotione tantum, ſed adiunctis vanis circunſtantijs, videlicet, vt ſic, vel ſic ſint ſcripta, vt reliquię ſint in vaſe rotundo, vel triangulato, tribuendo vim formæ, vel materiæ, vt ſcriptum ſit in carta virginea: vel tempori, vt ſcriptũ ſit oriente ſole: vel perſonæ, vt alligatum ſit à virgine: vel modo, vt tot filis, vel talis coloris. Inſuper neceſſe eſt, vt nulla adſit figura, præter ſignum cruces, nulla imago, niſi Chriſti, B. Mariæ Virg., vel Sancti alicuius noti, aut Angeli boni: nulla Dei, vel Angelorum barbara, & incognita nomina, nil tandem ſit vani, vel mendacis.

Quinto, huc referenda vaniſſima omnium animaduerſio, ſiue Omen. Quid enim ſunt omina, niſi vana quædam obſeruantia? Sæpe quis egreditur domo ſua, & videt monoculum, vel claudum & ſtatim, ominatur. Si virgini occurrit, ſterilis dies ominatur. Plurima omina enumerat Auguſtin. d ſic ſcribens. His adiunguntur millia inaniſſimarum obſeruationum. Si membrum aliquod ſalierit. Si iunctim ambulantibus, lapis, aut canis, aut puer medius interuenerit: atq; illud, quod lapidem calcant, tamquam amicitiæ direptorem: minus moleſtum eſt, quàm, quod innocentem puerum colapho percutiunt, ſi pariter ambulantibus intercurrerit. Sed bellum eſt, quod aliquando pueri vindicantur à canibus, nam plerunq; tam ſuperſtitioſi ſunt quidam, vt etiam canem, qui medius interuenerit, ferire audeant, non impunè. nãque à vano remedio, citò ille percuſſorem ſuum ad verum medicum mittit. Hinc ſunt etiam illa, limen ſuum calcare, cum ante domum ſuam tranſit: redire ad lectum, ſi dum quis ſe calceat, ſternutauerit, Redire domum, ſi procedens offenderit. Cum

d Lib. de doct. Chriſtiana c. 20.

vestis à soricibus roditur, plus timere suspitionem futuri mali, quàm præsens damnum dolere. Vnde illud eleganter dictum est Catonis, qui cum esset consultus à quodam, qui sibi erosas caligas diceret esse à soricibus, resp. non esse illud monstrum, sed verè monstrum habendum fuisse, si sorices à caligis roderentur. Hæc August. dicamus ergo, omina obseruare, semper illicitum esse.

Sexto, euenit vana obseruantia in strenis, primo die anni dandis, vt consueuerunt Ethnici Calen. Ianuarij facere, secundum Suetonium, & Ouidium, qui in honorem Iani illas solemniter celebrabant, & strenas inuicem dabant, ad omen bonum significandum. Hic ritus damnatur à D. Augustino apud Gratianum, & à Martino Papa, qui ait, non licet iniquas obseruationes agere Calendarum, & ocijs vacare, neq; lauro, aut viriditate arborum cingere domos, omnis enim hæc obseruatio paganorum est: easdem damnat Burchardus in pœnitentiali e his uerbis. Obseruasti Calen. Ianuarij ritu paganorum, ut uel aliquid plus faceres, propter nouum annum, quam antea, uel post soleres facere. Ita dico, ut uel mensam tuam cum lautitijs, uel epulis in domo tua præparares eo tempore, aut per uicos, & plateas cantores, & choros duceres, aut circa tectum domus tuæ sederes ense tuo circumcinctus, ut ibi uideres, & intelligeres, quid tibi in sequenti anno futurum esset: vel in biuio sedisti super taurinam cutem, ut & ibi futura tibi intelligeres: uel si panes prædicta nocte coquere fecisti tuo nomine, ut si bene eleuarentur, & spissi, & alti fierent, inde prosperitatem uitæ tuæ eo anno preuideres. Ideo quia Deum Creatorem tuum (hæc faciendo) dereliquisti, & ad Idola, & illa uana te conuertisti, & Apostata effectus es, duos annos per legitimas ferias pœniteas. Ecce breuem enumerationem superstitionum illius diei, quas iure merito Concil. Antisiodorense lib. 2. uocat superstitiones diabolicas, & eas damnat.

e lib. 19. c. de art. magic.

Septimo, est superstitio illa, & uana obseruantia, dierum, mensium, & annorum, non ad Dei cultum, sed ad directionem negotiorum suorum, & hæc uocatur, superstitio temporariorum, cum obseruatur certus unus hendomadæ, uel mensis dies tantum, uel certa diei hora, in euellendis herbis, & lignis præcidendis, sicuti, qui colligunt herbas in die Sancti Ioannis, ad certos quosdam effectus, credentes eo die uim naturalem efficationem habere; uel inserunt arbores ipso die Annuntiationis Beatæ Mariæ Virg. uel in festo Sancti Stephani minuunt sanguinem equorum, attendentes naturalem causam, quæ nulla est, unde uanè ista instituunt,

quo

quo fit, ut festa in honorent potius sic, quam colant. Si verò ista directè attribuerent merito Sanctorum,& Deo adscriberent effectum, ut Sanctos illos honorarent, viderentur, & ipsi Sanctos illos honorare, & tunc non auderem eos damnare. Huc etiam pertinet, qui obseruant quosdam dies, videlicet, diem Sanctæ Magdalenæ,diem Lunæ &c. tamquam infaustos,uel ut faustos ad iter, aut rem aliquam incohandam. Item cum surgunt, an primo induerint calceum, vel femorale dextrum, vel sinistrum, aut quo pede primum tangant terram, vel domo egrediantur, & huiusmodi nugatoria superstitiosa. Vel qui obseruant festiuitates certas, vt Conuersionis S. Pauli, Vincentij, Vrbani, vel aliorum, in quibus si pluit, vel cœlum sit serenum, augurantur sibi serenitatem, fertilitatem, & vini copiam, vel inopiam, aut continuatam pluuiam per tot dies, vnde superstitiosos fecerunt versus illos, qui incipiunt.

Clara dies Pauli, largos fructus indicat anni &c.

Exempla plurima harum superstitionum suggerunt patres explicantes illa verba Pauli Apostoli, ad Galla 4. Dies obseruatis,& menses,& tempora,& annos, timeo vos, ne frustra laborauerim in vobis. Quare D. Pater Ambrosius explicat, sic. Obseruant dies, qui dicunt, cras proficiscendum non est, post crastinum non debet aliquid inchoari. Si colunt menses, qui cursus Lunæ perscrutantur dicentes; septima luna instrumenta confici non debent; nona luna seruum emptum domū ducere non oportet. Tempora obseruant, cum dicunt, hodie veris initium est, festiuitas est, post cras Vulcanalia sunt. Item talia verum aiunt, Posterum est, domum egredi non licet. Posterum, significat aduersum, & præposterum, quasi elapsa commoditate ferum. Annos sic colunt,dicendo, Calendis Ianuarijs nouus est annus,quasi non quotidie anni impleantur, sed vt Iani illius bifrontis memoriam recolant, superstitione hac vtuntur, quæ longe fieri debet à seruis Dei, quia si Deus toto corde diligatur, ipso propitio nil nobis obesse potest. hactenus Ambrosius.

Octauo loco, est vana obseruantia in medendis malis, & morbis sanandis, vt si quis faciat oblationem ex bonis per eleemosinam collectis credens eam maioris efficatiæ esse ad effectum consequendum. Qui putat crucem ex eleemosinis emptam, vel factam esse sanctiorem,& efficatiorem. Qui offerunt ceram sanctis, vel quid tale illi immiscentes capillos hominis, vel pilos ægri animalis. Qui imaginem mergunt in aquam pro pluuia petenda. Qui faciunt quasdam ligaturas, ne lac Vaccis subtrahatur.

Qui

Qui per annulum desponsationis metunt, vt liberentur maleficio. Qui stramen bipenni diuidunt, vt currentur digitorum, & manuum tumores, & alia huiusmodi quam plurima. Huc referendæ sunt innumeræ orationum formę, quibus vulgo vulnera sanantur, vel morbi curantur, vel infortunia arcentur, vt de his, & alijs exhibet formas, Delio, mag. quæst. lib. 3. quest. 4. section. 7. 8. & 9.

De sortibus. Cap. XIII.

Ortes, incantationes, Veneficia, & diuersum superstitionis genus hoc tempore est in vsu. Sciendum est igitur, sortium, alias esse licitas; alias illicitas. Sors licita est, quæ vulgo dicitur, bona ventura, vt Petrus habuit fortē bonam; Et iuxta hoc genus locutionis, dico cum Augustino, quod bona sors, nil aliud est, quàm gratia Dei, qui habet hanc gratiam, bonam habet sortem, & qui viuit sine illa, malam habet sortem. Sed si voluerimus propriè loqui, dicemus, quod sors est ars diuinationis, siue id omne, quo vtimur ad sciendum, & inquirendum occulta, quod fit cum expressa diaboli inuocatione, vt moris est Necromanticorum: aut etiam fit sine expressa inuocatione, sed non sine sua instigatione, vt est in Geomanticis, & ijs, qui occultant festucas inequales; qui iaciunt tales; qui iudicant punctos;

qui iaciunt fabas, & similia, quæ omnia prohibentur fieri, quia, qui talia agunt, honorem Dei diabolo tribuere volunt. Nulla creatura est, quæ possit futura scire, nisi solus Deus, vt supra docuimus. Et sicut Paulus Apostolus vocat auaros, Idolatras, quia adorant aurum, sic is, qui vtitur sorte dici potest Idolatra, quia à creatura cognoscit, quod solius Dei est.

Quot sint genera sortium. Tria sortium genera inueniuntur apud Theologos. Prima sors dicitur, diuidens, secunda, dicitur, consilians. Tertia dicitur, diuinans. Secunda, & tertia, sunt semper illicitæ propter allegatam rationem, & propter pœnas à Sacris Canonibus sortilegis constitutas, de quibus dicitur. Anathema sit, qui ariolos, vel incantatores obseruat. Et iterum. Sors, nil aliud, quam diuinatio, & maleficium esse decernitur. Sorte diuidente aliquando vti possumus, cum inter fratres diuidimus hæreditatem, de qua inter ipsos est dissensio, nec possunt aliter conciliari, & de hac sorte dicitur Eccles. in diuisione sortis, dà, & accipe; iustifica animam tuam. idest, dà illi, quod æquum est, & accipe, quod iure tuum est.

Si autem quis obiecerit, sortem diuidentem, & diuinatoriam licitam esse, quia Sancti Veteris, & Noui testamenti his vsi sunt, cum Ionatas per sortem inuentus sit comedisse mel. Ionas per hanc sit iactatus in mare, quia cecidit super eum sors. Et Mathias electus sit Apostolus per sortem. Respondeo, permissum fuisse in veteri testamento, & post Ascensionem Christi, vti sorte in electionem, & pœnam, tunc quando nondum Spiritus Sanctus venerat super Apostolos, & veritas adhuc plenè non fuerat publicata: sed deinceps amplius sorte non vsi sunt in electionibus, sed factæ sunt electiones per vota, siuè per scripturam; patet hoc, quia septem Diaconi electi post Pentecostem, non fuerunt electi per sortem, sed arbitrio Apostolorum. Vt tamen in his nullum intercedat peccatum, seruandæ sunt quatuor conditiones.

Primo, debet euentus à Deo expectari, & non à casu, fortuna, vel astris, quare, & Deus inuocandus est, iuxta psal. 30. In manibus tuis sortes meæ. quod, si quis expectaret certè euentum ab astris, vel fato, mortaliter peccaret: si à casu, fortuna, (accipiendo fortunam, vt Christiani sumunt philosophi) in re graui, foret veniale peccatum, & in re leui, vix esset peccatum.

Secundo, debet adhiberi simplex sors, sine vlla superstitione, vel abusu rerum sacrarum, aut scripturæ sanctæ, vt notat August. a non tamen est mortale peccatum, nisi magna adsit irreuerentia.

a Epist. 109. ad Ianuar. c. 3. 26. q. 2.

Tertio, necesse est, vt illi, qui sortiuntur æquali iure nitantur, aliter

aliter esset iniusta sortitio, & quidem grauior, si de bono publico ageretur, vt puta, si de officijs publicis, digni, & indigni sortes mitterent: sors enim posset indigno fauere, cum damno Reipub., & iniuria dignorum.

Quarto, vt principalis intentio mittentium sortes, non sit inquirere voluntatem Dei modo extraordinario (quia talis modus omnino est incertus) sed præcipua intentio debet esse, vt auferantur lites, discordiæ, quærellæ, & inuidiæ, quare, si aliter concordia posset conciliari, res sorti non esset committenda, si aliter nequit discordia sedari, bonum pacis sortem permittit, seruatis his conditionibus. his non seruatis. dicamus in sorte, eum impiũ esse, qui ista vtitur, & magis impium, qui adheret incantationibus, & veneficijs diabolicis.

Metus incussus Maleficis, imò & verbera, sunt optimum remedium ad auferendas infirmitates, quas intulerunt. Cap. XII.

Doctrina.

IN confesso ferè est omnibus, quæ de hoc interrogantur Sagis: quo plus metuuntur, eò audentius nocere, ac minis, & iniectu de carcere metu apud se multum profici, vt suas fascinationes repercutiant. Quod autem maleficium possit tolli à maleficis ob minas, & terorem illis incussum, fieri potest, vt liceat, si condi- Remigius lib. 3. demonol. c. 3.

tiones quedam adsint primo, si certo sciatur auctor maleficij, quia suspectos tantum, nec iura, nec fas sustinet verberare, aut contumelia afficere. Secundo, si putetur nihil superstitiosi adhibiturus. Tertio, si non existimetur morbum in alium translaturus, quod ferè semper cõsueuerunt facere; ista enim videtur diaboli libertas, vt boni nihil vllis hominibus præstet, nisi cum æquali, vel maiori hominum damno, quo spectat narratio D. Greg. Magni lib. 1. moral. cap. 9. de virgine obsessa, quæ cum opera Magorum ab vno dæmone fuisset liberata, in vnius locum, sex, vel septem dæmonum millia successere.

Quare multa scitu digna notanda sunt. Primum, tempora ipsa, sua sanctitate, ac religione nocendi, vel voluntatem, vel facultatem Sortilegis non adimere: nisi Deus hoc sua singulari bonitate prohibeat, & auertat, vt exemplo illius, quæ aspergillo lustrali eam inter sacra lethaliter conspersit, quam iniuriæ noxiam alibi opportunius reperire non potuerat, & sæpius videntur disiecta, ac prostrata in delubris Diuorum signa fulmine, quod Dæmon aliquis vibrasse, ac contorsisse crederetur. Nam nullibi amant magis dæmones sua flagitia facere, quàm vbi fuco aliquo beneuola ominatione solent prætexere. Nec minus nouum est, vt aiunt Gelius *a* & Plinius, *b* reperiri, qui bene ominando, atque impensius laudando, arbores, sata, ipsosq; adeò homines effascinent, ac perdant.

a lib. 9. c. 4. *b* lib. 7. c. 1.

Secundum, nunquam esse solidam gratiam, aut plenum, integrumq; beneficium, quod conferunt Dæmones, (si beneficium rectè dici potest) sed statim, vel æquata, vel etiam grauiore aliqua iniuria, atq; incommodo luendum est ei, qui imperauit. Vix .n. morbum vllum à quoquam depellunt, quem in alium non illico transferant, & vnius salutem alterius interitu ferè semper paciscuntur, prout refert Greg. Turon. *c* factum aliquando à quibusdam Veneficis parisiensibus, quæ Mummolum Præfectum, quem in morbum lethalem mala sua arte conieceerant, ad valetudinem reducere aliter non potuerunt, quam prius eius consensu interfecto vix bimo infante, quem Chilperius pater vnicum in spem Regni alebat: quam versuram sæpe etiam iniquo fænore fecisse priscos illos mortales Dæmonum erroribus imbutos passim eius temporis loquuntur annales: Nam cum terra medio foro ingenti hiatu Romæ descedisset, responsum est non aliter eius labem coituram, quàm si primæ spei adolescens aliquis se se in eum hiatum deiecisset, In quo est facilè videre, quantum inter paternam Dei benignitatem, & tyrannicam Diaboli crudelitatem, & sæuitiam

c Histor. Francorũ. lib. 6. c. 35.

interfit

interſit; quia Deus per aduerſa hominem ad Cœlum vocat; Diabolus verò per proſpera (ſi verè vnquam quemquam proſperare poteſt) ad æternum interitum conuertit, & trahit.

Tertium, quòd per ſummam indignitatem, ac contumeliam, modum, quem Eliſæus, *d* & D. Paulus, *e* & Elias, *f* ſanctiq; patres multi in reuocandis ad vitam hominibus tenuerunt, ipſæ Sagæ in ſanandis aſſimulant, & imitantur, dum ſic deductis, paſſiſque artubus in nouiſſima valetudine conflictatos toto corpore incumbunt. d Reg.4.c.4.verſ.34. e Act.20.c.verſ.10. f Reg.3.c.17.verſ.21.

Quartum, nihil ad curationem conferre, quæ Sortilegi exterius adhibeat morbis à ſe incuſſis remedia, vt cum herbas, vnguenta, balnea, & huiuſmodi adhibent, ſed ea prætexi quaſi in tegumenta ſortilegijs, quæ veriti legum ſeueritatem palam eſſe metuunt.

Quintum, ſic eſſe dæmoni tenaces manus, vt non facilè ſibi ſinat, quod ſemel comprehenderit; ergo ſi quando ſuorum rogatu morbum immiſit, is vel cum alio etiam grauiore commutandus venit, vt dictum eſt, vel in illud tempus curationem, ſedationem ve eius reijci oportet, quod fruſtra quiſquam ante capere ſuis apud eum precibus ſtudeat, ſic ſemper reliqui eſſe oportet, aliquid, quod is lucro deputare poſſit.

Exempla.

CLaudius Morelius aiebat, ſe nulla re magis adactum, vt leuaret quas ſemel intulerat iniurias, quàm cum de comprehenſione, verberibus, ac vi aliqua terror offerrebatur, & ad hoc refert Remigius ſequentia his verbis. Vir quidam Sereniſſimi Ducis Lotharingiæ Conſiliarius, cum de ea re fortè vnà ſermonem haberemus, narrauit mihi; & ſærio quidem, cum aliquando renunciatum illi eſſet filiolum ſuum in ſubitum incidiſſe morbũ, atq; vt is ab Anu quadam per veneficium allatus exiſtimaretur, de tota re primum nutricem eſſe percunctatum, nam tum forte ab ea geſtabatur filiolus, cum illum morbus inuaſerat, tum accuratè perpẽdiſſe, atq; æſtimaſſe qualis is morbus eſſet, ex eorumne genere, nec ne; quibus via peruulgata naturæ conſueuit ea ætas eſſe obnoxia: ac cum haud dubiè comperiſſet, non niſi mala arte, ac per faſcinum illi confici potuiſſe, ſecum tandem ſingula reputans eò coniectura peruenit, vt nihil iam putaret ſibi eſſe reliqui, quominus hanc filiolo ortam à bona illa Anu iniuriam crederet. Iubet igitur illam accerſiri, atque admiſſam ſolam in ædes Serræ 5. non.Decẽbr. 1586. lib.3.c.3.

interiores primum blandè appellauit, vt si quid opis huic malo conferre posset, libenter faceret, neque ingrato locaturam beneficium. Ac cum illam multa causari vidisset, quo suspicionem veneficij à se remoueret, tum de facienda medicina preces obstinatiùs reijcere, arrepto fuste, quem ob id parauerat, sic illi humeros, latusq; perfricuit, vt paratam se diceret, quæ imperaret facere. Postulat modo paululum temporis apponi sibi dum curat, quæ ad eam rem essent necessaria. Nec mora, dato illi, quod postulabat spatio, & facta copia, quæ vellet, ægro impartiendi, non multo post admotis quibusdam, in speciem scilicet, ac ad tegendam artem potius, quam quòd ijs ita opus esset, illum pristinæ valetudini restituit.

Simile est sequens, eiusdem authoris his verbis. Necessarius meus Antonius Blyestem in Dommartinensi ditione quæstor ærarius idem filiolo cuidam suo euenisse olim mihi narrauit. Cum is, ait, vt pueris mos est, in æde sacra à matre ludens longius euagaretur, præteriens vetula quædam illi manu quasi blandiens caput demulsit, ac benè precata, ceu aliò properans, foras exiuit.

Tum puer illico caput demittens, ac iam ægrè se sustinens, voce lamentabili morbum facilè indicauit. Eo igitur domum relato, ac morbo in horas ingrauescente, haud dubiè eius causam reiecere omnes, qui rem vti gesta erat, audiebant, in vetulam illam multorum veneficiorum iam suspectam, ergo per vim a vicinis quibusdam ea deducta, vt illatum morbum tolleret, statim, vt fuit coram cœpit ijsdem modis, quibus ille conflictari, ac primû toto ore esse liuida, tum spumas agere, cum tanto aspicientium horrore, vt in rabiem iam iam itura videretur, successit nox, quam in eodem lecto cum puero ducere voluit, nonnunquam illis passis incumbens brachijs, ac os ori componens quasi quæ souendo, atq; aspirando labètem eius vitam recreare conaretur. Matronatū etiam qui aduigilabant sermonibus diuulgatum est genus impuri tabani sonum qualis feruente æstate esse solet, tantisper circa puerum auditum, dum desijt videri euangelici textus fragmentum, quod amuleti instar eius fortè pileo insutum hærebat, dubium reuellerit Saga, an eius dæmon, certè, qui pridie conceptâ præcordijs mortem continere putabatur puer, primo diluculo valens, saluusque euasit: sed nec id bonæ illi nihil fuit, nam ipsa sibi beneficij, vt aliquatenus fœneraret, non longè abijt, quin in maximam pecoris partem, quod in illis ędibus stabulabat malè perderet.

Nicolea Stephana Sanpauliana mercede accersita, vt Domartinense

tinense castrum pestilentia, qua tum affectum credebatur repurgaret (nam ei rei operas suas locare consueuerat) id quidem officium non indiligenter exequuta est, sed cum iusti dies excessissent, post quos contagionis metus cessare solet, ac ei numerata mercede facta esset abeundi copia, dolens quod opinione citius mutandam sibi videret, non alioqui tenuis, ac illiberalis victus consuetudinem, putauit aliqua ratione eius abitionis tempus sibi esse trahendum, simul, & Castellani vxorem malo aliquo impertiendam, quòd in se ablegandа præceps esset, ac diligens. Ergo abiecta omni cunctatione placuit illam morbo aliquo distinere, in quo subleuando denuo rogaretur operam, studiumq; suum impendere. Nec mora ei astans ad fores cubiculi; en inquit, hera strophij tui plicaturæ disturbatæ sunt; sine illas, vt paululum reconcinnem, adductaque per speciem officij ad collum manu solertissime excussit in eius dorsum pulueris venenati, quem digitis tegebat, micas aliquot, quo facto, tanto fuit illico membrorum omnium horrore correpta, quanto solent maximo quos febris primum occupauit: Nec adeò multo post tantis præterea pedum doloribus differri cœpit, vt ijs fœde auersis, ad talos digiti statim distorquerentur; qua re omni a domesticis perspecta, & intellecta, comprehensam, asseruatam, ac denique verberum iniectio metu exterritam, non prius dimissuros se sunt minati, quam fascinatione sublatam heram in pristinum valetudinis statum restituisset, nam & hoc veneficij suspitionem augebat, quòd ab ea aliquando audierant, se quidquid huius sciret, quo sic ad prohibendam, auertendamque pestem vteretur, acceptum referre cuidam Matthæo Amantio, non pridem ob sortilegij crimen capitis damnato, à quo etiam in tirocinij pretium stuprum passa, atque ex eo grauida facta fuerat.

Primum igitur magnis clamoribus testari insignem sibi fieri iniuriam, cui pro beneficio tanta calumnia reponeretur, ac de suspendio minas etiam iactare: sed cum nihilominus illos in sententia obstinatè manere videret, ac nihil iam à se ea via profici, consilium orationemque mutans, cœpit rogare, vt quando ea sibi medendi necessitas imponebatur sustinerent dum ad memoriam renocaret, si quod olim simili morbo remedium audisset prædicari.

Ac non multo post reuersa dixit, reperisse se, in quo iam exploratæ salutis spem ponere, ac defigere possent: nosce enim se herbas quæ in balneis affrictæ eis dolori medicamentum præstantissimum essent allaturæ, orare modo, ne ægrè illis esset, si quæ mora valetudini

ualetudini intercederet, neque enim eiusmodi morbum esse, qui ita sit ad sanandum facilis.

Inter hæc is, quem tum secum habebat filius, cum uideret matrem accipi, sibi idem timens, qui sciret se conscium, nocte intempesta è murorum pinnis per funem se demisit, sed postridiè è fuga retractus, uinctus, ac cur sic clam se foras eiecisset iussus fateri, rem omnem, uti hic narratur, explicuit. Hoc addens se toti ei fuisse caput, qui matrem ad illam impulisset, dum causam quærit, qua paratæ abitioni moram aliquam produceret, præterea nihil ad salutem conferre illa omnia fomenta, quæ ea sic accuratè ægræ adhibebat, sed ijs ita fucum fieri oportere, ut uideatur per conuenientia naturæ remedia processisse curatio.

Nam iam tum ab intentatis illi uerberibus latenter antidotum eam admouisse sed illo uinci, ac contrahi non posse, qui ab initio fuerat morbo impositus temporis modus: expectarent igitur dū is, hebdomadæ dies, eaque hora bis recurrisset, qua præbitum esset venenum, certo enim tum ęgram conualituram, saltem ab omni doloris sensu iri liberatum, sola membrorum reliqua lassitudine, in quo datam expectationem neutiquam fefellit, nam, in illo ipso, quem præstituerat temporis articulo morbus est sedatus.

Verum sequenti nocte recruduit etiam acerbior, nam Veneficam, vt postea est compertum, adhibiti remedij pœnituerat, quòd uideret paratam inde rationem ad se malefici coarguendam, ac etiam indubitato testimonio obruēdam, nam nisi ab ea venefica, quæ morbum fecit, tolli, aut sedari vix posse certum est, vt supra docui in eorum legibus, ob idque ab illa repetitum iteratumque fuerat venenum.

Cum igitur postridiè filio prædictionis mendacium obiectaretur, multa malitiosè mussitans, hoc tantum dicere voluit, matrem, vt verberibus, quàm possent indignissimè acciperent, hoc enim vti aduertebat vnicum superesse contra eius tragiuersationem remedium. Arreptam igitur, denuo duo Validissimi Rustici, non prius cesserunt vitium malleolis contundere, pedibus obterere, pulsare, agitare, ac denique in obiectum ignem detrudere, quàm fidem suam astrixisset, se ægram eo ipso die imò hora persanaturam, quod & præstitit, postquam pomum illi comedendum præbuisset, quod ante candidulo puluere videntibus nonnullis medicauerat sic tandem facta abeundi copia, vti de hoc illi ante data fides fuerat, in lictores, eam ad castri portam præstolantes incidit; a quibus ex Iudicis, qui in eius vitam, moresq; inquisiuerat, decreto comprehensa, ac in vincula coniecta, de tota

re, ficuti hic habetur haud cunctanter confessa est, ac tandem igni vnà cum filio est donata.

Stephanum Noachum Madrensem perpetui triennij morbus vsq; adeò exercuerat, vt res illi parum abesset ab insania. Ergo desperatus ab omnibus periclitatisq; in cassum, quæ solers medicorum cura suggerere solet, remedijs tãdem ad ariolos animum conuertit. Erat tunc temporis Cranuillei quidam præ cæteris eius artis fama clarus, ad illum præsentem præsens rem omnem defert, edocetur, hoc ipsi malum ab ea muliere confectum fuisse, quam domum reuersus vnà cum vxore colloquentem esset reperturus. Compararet igitur è lento aliquo sarmento vinculum, quod eius collo statim, ac coram esset, inijceret, minareturq; ferocius, se illi animam mox esse intercluserum, ni labefactatam valetudinem iamiam restitueret. Ingressus domum, vetulam offendit vxori ad focum assidentem, huic nomẽ erat Parisete Nouaulanæ, eam vti monitus erat, re, verbisq; quantum potest perterre facit. Illico eius genibus illa aduoluitur, veniam petit, ac fartam tectam ab omni morbo valetudinem certo promittit, modo in ijs, quæ præscriberet obsequi vellet, ea verò esse, quam primum ne grauaretur pirum, quod erat illi datura comedere, quod enim silicis instar durum primo contactu videri possit, id non ita esse, manu enim attrectatum, proinde emolitum iri, ac si bene coctum conditumq; esset, tum, vt se statim lecto componeret, futurum enim, vt illico morbus ingrauesceret ob id è vicinia lectas Matronas duas, quæ illi ea nocte vigiliam suam traderent, harum pessima præsentia se defendere parabat, si quid obijceretur mala arte factum, quo adeò grauis, diuturnusq; morbus tam facilè, ac cito abscessisset, neque enim huius, quod ad id ornabat quidquam palam facere decreuerat. conditionem nullam reiecturum se declarat Noachus, modo ex tam incommoda valetudine euaderet. Acceptum tamen pirum, primum negat morsu diuidi posse, vt quod planè esset ferreum, sed dum hæc loquitur, ac paululum interim illud contrectat, sensit, non sine admiratione in lanæ mollitiem propè abijsse. Eo igitur deuorato (nam erat gustu insuauissimum) statim illi stomacus tanto ardore conflagrare cepit, quanto uix maiorem candentes carbones excitare potuissent; ergo in lecto properè collocatur, agenti animam haud ita dissimilis, adhibet trepida uxor, quæ secum ea nocte illum obseruarent, Matronas duas, quibus se tertiam bona illa ultro adijcit, uultu adeò ad mæstitiam composito, ut præ illa ficté uideri potuissent uxoris illius lachrymæ. Iam non indiligens uigilia ad

Castine mense Iu- lio 1586.

mediam usque noctem processerat, cum Venefica clam expertis comites letheo suo puluere, ceu Mercurius aliquis, arctissimo somno complectitur, ac interea sublatum ægrum humeris transfert in proximam aream ibique oblato immani vrso imponit. Tum repetitis spatijs sæpius vehit, ac reuehit ipsa quasi onere iniquiore opprimeretur non cessante ingemiscere belua, ea verò vox erat dolentis Dæmonis, quod præter ingenium tali valetudinis beneficio operam suam accommodare cogeretur, sed eius tarditatem illa increpans magisque, vt viam pergeret istis vrgebat verbis. Agedum ignaua, atque odiosa belua, nunc factis digna præcipis tuis, quæ me primum ad hunc mulctandum, vel inuitam impulisti; hæc à se audita trepidus sessor post magna fiducia testatus est. Inter hæc, experrectæ, quæ ad cubile pernoctabant mulieres, id vacuum nactæ, totam festinanter inuestigant, ac perscrutantur domum sicubi desideratum hominem reperiant, ac tandem solum cum sola Venefica in area offendunt, rogant ecq; se inscijs, ita nudo, ac incomitato secedendi causa fuerit. an non aduertitis huc ea gratia à me pertractum, vt stercus faceret? sed nullis cum ea commutatis verbis hoc solum satagerunt, vt hominem tollerent, ac quàm citissimè in lectum reponerent. Verum dum id moliuntur vix omnes simul magno nixu reportando præstant, quod illa sola nulla difficultate asportando perfecerat. Porrò cum ea lex pacti præcipua fuisset, vt Noachus supradictis omnibus defunctus morbo penitus subleuaretur, & adhuc tamen doloris nonnihil superesset, causata est Venefica importunum mulierum aduentum, quo impedita fuerat, vt benè incœpta ad exitum perduceret, sed ad summum ferendam esse octo dierum moram, post quos sine vlla frustratione integra futura esset illi valetudo, quod & euenit. In his atq; alijs multis manifesto deprehensa, tandem est in carcerem inclusa, cuius tamen ruptis vinculis custodiæ in curia euasit, & abijt.

De somnijs, reuelationibus, visionibus, seu apparitionibus.
Cap. XIV.

Doctrina.

TRia somniorum genera, vt hinc exordiamur, repe- riuntur. Vnum naturale, diabolicum alterum. Tertium Diuinum. Macrobius, *a* quem sequitur Salisberiensis *b* diuidit somnia, in insomnium, spectrum, somnium, visum, & oraculum. Sed Artemidorus hæc quinq; ad duo reducit, videlicet ad insomnium, & somnium. sub insomnio, spectrum; sub somnio, visum, & oraculum comprehendit. a lib.1. de som. scip. b lib.2.c.2

Somnium igitur strictè sumptum, vt opponitur insomnio, definiunt gentiles, motum, aut figmentum animæ, multiformæ futurorum bonorum, vel malorum significatiuum, & huius prædictionis fundamentum statuunt experientiam, & quandam proportionis similitudinem rei somniatæ ad euentum. Primo inuestigant somnium ex quodam more, ac consuetudine. Verbi gratia. Abradi caput, honestum est Monachis, quia moribus ipsorum, & regulis consentaneum est; si ergo Monachus id somniet sibi accidere, prosperum erit somnium: si verò id somniet coniugatus dicet infaustum esse præsagium, quia dedecus est coniugatis incedere raso vertice. Secundo, ex vocabuli significatione, vt

si quis audit, vel legit Serapidis, nomen, morietur, quia Serapis idem est, quod Pluto, & orcus. Tertio, ex rei significatu hieroglyphico, vt si quis somniet cathena ad templum alligari, fiet sacerdos, & templo illi seruiet in æternum. Quarto à fabulosis narrationibus, vt si quis somniet, se in mari filium suum quærere peribit filius mersione. Quinto, de aliqua narratione physica, vel Astronomica longè petita, vt si quis somniaret se lumen à luna petere, cæcus fiet, quia luna proprio caret lumine. Item, si quis somniet, se manus vrsi habere, damnatus ad bestias, & ad palum alligatus, ab vrso deuorabitur, quia vrsus intra speluncam latitans ori manum inserit, & veluti edens exsugit, & inde sumit nutrimentum. Sed huius artis fundamenta, etsi videantur ingeniosa, sunt puerilia, & ridicula cum Artemidoro, quia, quod vni semel accidit, trahit in consequentiam. Merito igitur damnantur, qui ad huiusmodi scripta animum adijciunt, sicuti, qui legunt libellum somnialem, qui Danielis prophetæ nomine falso circumfertur, de quo agitur in Decreto Gratiani. Dicendum ergo, quod quædam somnia verum euentum pronuntiant. Videlicet naturalia somnia, quando nascuntur à causis naturalibus, iuxta dispositionem, ac temperamentum corporis, vt si illud sit inedia exaustum, vel crapula repletum, vel si humore aliquo prędominãte ęgrescit, vel alio interiore vitio laborat. Illi ergo, quibus sanguis est copiosior, somniant rosas rubras, crocum, hortos, conuiuia, choræas, amplexus, aerem, volatum, & læta omnia. Phlegmatici somniant mare, aquas, balnea, nauigationes, submersiones, onera grauantia, tardam, & impeditam à noxijs fugam. Colerici somniant colores flauos, rixas, pugnas, & incendia. Melancholici somniant fumos, caliginem, tenebras, per loca sola nocturnas oberrationes, tetra spectra, mortes, & huiusmodi tristia. Qui habent vesicam humore plenam somniant de lacubus, fluuijs, imbribus &c. Qui habent sucus puros, & sinceros, somniant se volutari inter odoratos, & suaues flores. Contra verò, qui habent humores putridos, & sordidos, somniant se esse in sordidis cœno, cloacis, cadaueribus &c. Qui habent partes cerebri obstructas humore viscoso, sibi in somnijs videntur comprimi, & suffocari. Quare omnia deducta somnia ex his naturalibus causis, licitè possunt obseruari, & interpretari, quia pendent à causis naturalibus, & in hoc consentiunt Hippocrates, Galenus, Theologi. Quædam nullum, vel illusorium, & sic quędam obseruare, & quędam non. Hoc egregiè confirmatur à Prudentio in Hymno, his versibus.

Sed dum pererrat omnes
Quies amica venas,
Pectusq; feriatum
Rigat placente somno;
Liber vagat per curas
Rapido vigore sensus,
Variasq; per figuras
Quæ sunt operta cernit;
Quia mens soluta curis,
Cui est origo cælum,
Purusq; fons ab æthra
Iners iacere nescit.
Imitata multiformes
Facies sibi ipsa fingit,
Per quas repente currens
Tenui fruatur actu.
Sed sensa somniantur
Dispar fatigat horror,
Nunc splendor inter errat,
Qui dat futura nosse.
Plerumq; dissipatis
Mendax imago veris
Animos pauore mœstos
Ambage fallit atra.

Eccles. 5. ait, vbi multa sunt somnia, plurimæ sunt vanitates, & sermones innumeri, tu verò Deum time. Item Eccles. 34. somnia extollunt imprudentes, quasi qui apprehendit vmbram, & persequitur ventum sic, & qui attendit ad visa mendacia. Vnde infertur, eum peccare, qui ex naturalibus somnijs, etiam intrinsecis, futura contingentia diuinat, vel quæcunq; ab arbitrij libertate emanant, siuè somniantis, siuè alterius, multoq; magis, qui de ijs, quæ sunt gratiæ solitæ à Deo dari.

Diabolica somnia sunt, quæ mali spiritus, insidiosè dormientibus immittunt, vel ad perturbationes animi excitandas, vtpotè, libidinem, iram, odium, desperationem; vel ad occultorum, aut futurorum significationem. Eccles. 34. multos errare fecerunt somnia, & exciderunt sperantes in eis. De hoc genere fuit illud, quod de Venere Gazea scribit Marcus Historicus *c* testis oculatus. In loco, ait, qui vocatur quadriuium stabat statua marmorea, & dicebant eam esse Veneris. Erat autem super Aram marmoream; statuæ verò effigies erat nudæ mulieris, quæ palam ostentabat verenda sua. Statuam autem in honore habebant omnes ciues, maxime verò mulieres, lucernas accendentes, & Thure suffientes, dicebant enim eam in somnis respondere ijs, quæ volunt matrimonio iungi. Decipiebant autem se inuicem mentientes: sæpe verò iussa à diabolo inire matrimonium, tantũ abfuit, vt id rectè eis procederet, vt inter eos fierent diuortia, aut malè cohabitarent. Huiusmodi sunt somnia Anabatistica, & admiranda quædam gentilium, quæ ad naturales causas, nullo modo ferè, possunt referri. Huc pertinet, quod scribit Blesensis; *d* non ignoramus astutias Satanæ. Mentibus hominum phantasticas illusiones immittens, nunc auium volatu nunc incursu hominum, nunc ferarum, somnijsq; aut alijs modis promittit scientiam

c in vita s. Porphirij Epis.

d Epist. 65

tiam futurorum, & sic rerum euentus lætos, vel infaustos denunciat, vt quietem cordium vana curiositate solicitet, atq; vt aliquid paulatim de fidei sinceritate diminuat. Verumtamen, vt fidem habeam somnijs, nulla me somnia inducent; didici enim experientia ex ea visione, quæ mihi gaudium quandoq; nunciauerat, postea contrarium reporta i, somnia, itaq; ne cures amicæ carissimæ, sic ille.

Dæmoniaca somnia obseruare, vt fraudem diaboli caueas, licet, sed ad occultorum scientiam, vel euentus futuros, non licet, nec expedit. Prior pars patet, quia illud animæ est salutare, & quandoq; necessarium: posterior pars probatur, quia hoc Diuina lege prohibitum est. e f Non augurabimini, nec obseruabitis somnia. Item, quia horum interpretatio, non potest citra miraculum haberi, nisi ex pacto cum diabolo, quod illicitum est. Accipe ex Delrio g exemplum non contemnendum.

e Deutrō. 18. f Leuit. 19

g Lib. 4. q. 6. c. 3. mag. quæst. pro pe finem.

Cum Louanij degerem (ait ille) incidit quadam die, de somniorum vaticinijs sermo cū Iusto Lipsio mihi familiarissimo, qui mihi retulit fuisse Bruxellæ sutoris cuiusdam vxorem, annis, præteritis viginti, quæ plurima prædicebat varijs ab euentu ad vngué comprobata. Spellium quendam (erat enim insignis prædo) in cruce suspendendum. Ludouicum Raquescenium Gubernatorem, ex morbo mox obiturum. Concilium supremum Regis vim passurum: & plerosq; Consiliarios carceri mancipandos, & similia non pauca. Hanc se non, semel vidisse, & audiuisse solitam dicere, in somnis sibi spiritum quendam se ingerere specie diffusi corporis candidi, cuius non posset lineamenta discernere; ab eo se doceri omnia. Cumque appareret, semper se tanto, tamq; cōtinuo horrore perfundi, vt animo linqui sibi videretur. Hunc cogere eam postea, vt vel cum vitæ periculo denuntiaret alijs, quæ in somnis erat edocta, nec sinebat quietam, donec iussa peragerer. Fuit hæc muliercula satis alioqui contemptibilis, & simplex, non quidem diffamata, sed nec compertæ sanctitatis.

Varia subit animum de hac re cogitatio, vtrum Diuina, an diabolica fuerit. Solent Diuina mulieribus non minus, quam viris contingere; nec obstare vilitas, nec paupertas personarum. Solitus horror quidam Diuinas etiam apparitiones comitari: solita accedere ad dicendum coactio. Verum, cur potius suspicer ab atro, quam à candido spiritu ista esse deducta? Primum species illa diffusi candoris in formis semper, & continuum afferens horrorem, non cumulatum sequenti mentis lætitia, & tranquilli-

tate

tate, indicium facit non obscurum, authoris sui candorem mētientis. Sexus suspectus, & conditio nihil commendans, quam nec sanctitas, nec prudentia, nec deuotio, vel alia huiusmodi signa comitabantur: at lucrum illi nullum hinc sequebatur, sed sæpe verbera, & conuitia ferè semper, sic solet sagis accidere, & hanc mercedem solet diabolus suis rependere. Quæ prædicebat erant de rebus publicis, & eorum cognitio in publicum parum erat necessaria, quia tunc prædicebantur, quando vix præcaueri poterant, exiguo videlicet paucorum dierum interuallo, antequā euenirent. Frustra, item prædicebantur a sola muliercula, cui fidem præstare nullius prudentis viri fuisset: Non consueuit autem Deus, quæ præsciri, & præcaueri vult, sic nuda à persuasionum momentis omnibus indicare. Tandem, quæ prædicebat, huiusmodi erant, vt non solum dæmonis, sed etiam humanæ prudentiæ, & coniecturæ subiacerent. Spellij supplicium, quia sciebat diabolus eum iam reum esse, & per crebras accusationes occultarum delationum serio in eius actiones, & vitam inquiri. Ludouici Requescenij morbus, laborabat Anthrace, corpore simul obeso, & admodum bilioso, quis eum lethalem non iudicaret? iudicant Medici ex externis indicijs. Ordinum molimina contra Concilium status iam diù degerebatur ex consiliarijs, qui inuisi, qui magis, qui minus, probè omnia nouerat diabolus, quid futurum, & quæ ex similibus consequentia, non erat magnæ, neq; supernaturalis sagacitatis inuestigare hæc ille.

Diuina somnia, visiones, seu apparitiones, nobis à Deo mediantibus Angelis bonis inferuntur pluribus de causis. Primo, vt quis à malo terreatur, sicut factum est Abimelech Gen. 20. Regi Gerare, & Labano Gen. 31. Secundo, vt consoletur afflictos, & mæstos perfundat lætitia, vt ait de se B. Angela di Fuligno cap. 16. Tertio vt adhortetur ad aliquod bonum, vt Gedeonem Iudic. 7. & Iudam, eiusq; Exercitum 2. Machab. 15. Quarto, vt doceat quid agendum sit, vel fugiendum, vt S. Ioseph, & tres Magos. Matt. 1. & 2. Vnde Iob cap. 33. hanc causam suggerit, his verbis Per somnium aperit aures uirorum, & erudiens eos instruit disciplina, ut auertat hominem ab his, quæ facit. Quinto, ut spiritum prophetię, uel aliud spirituale donū largiatur, ut legitur de Moyse. num. 12. his uerbis. Si quis fuerit inter uos propheta Domini, in uisione apparebo ei; uel per somnium loquar ad eum. Item Ioel. cap. 2. Senes uestri somnia somniabunt, & iuuenes uestri uisiones uidebunt, effundam spiritum meum super omnem carnem, & prophetabunt filij uestri. Sic datum fuit donum

sapientiæ

sapientiæ Salomoni in somnijs 3. Reg. 3. Sexto ad reuelationẽ, alicuius Diuini mysterij. Gen. 28. & Daniel 7. Dicamus ergò, quod Diuinorum somniorum obseruatio licita est; sed interpretatio satis conuenit illis, quibus à Deo facta est interpretationis reuelatio: Antecedens patet, quia immittuntur à Deo, vt obseruemus, & ea nos doceant, moneāt, cõtingant; subsequens probatur verbis Dan. cap. 2. Mysterium, quod Rex interrogat, sapientes, Magi, Arioli, & Aruspices nequeunt indicare Regi, sed est Deus in cœlo reuelans mysteria &c. postea sequitur. Mihi quoq; non in sapientia, quæ est in me plusquam in cunctis viuentibus, Sacramentum hoc reuelatum est, sed vt interpretatio Regi manifesta fieret. Et paulus Corint. 2. ait, quæ Dei sunt nemo cognouit, nisi spiritus Dei. Quomodo autem dignoscantur Diuina somnia visiones, seu apparitiones à diabolicis, nunc videamus.

Quomodo cognoscantur veræ apparitiones a falsis.

Sciendum est ergò, quod quando visio docet aliquid contra Catholicam fidem, contra bonos, & pios mores, fugiendum est ab his visionibus, quia is, qui apparet diabolus est seminator praui consilij, heresum inuentor, & scandali amicus. Secundo, attendendum est diligenter, si in sermonibus illis, qui fiunt ab apparente, insit aliquid falsi, vel habeant vmbram aliquam falsitatis, quia tunc fugiendum est, & recurrendum ad Christi Domini nostri auxilium; recordari enim oportet, Christum, & Apostolos aspernatos fuisse diaboli testimonium, quia is semper inter vera, aliquid erroris seminat nec non mendacij, & tunc similiter credẽdum est, huiusmodi visionem esse falsam. Tertio si apparens adulatur, laudat, & exaltat illum, cui apparet, certum est tunc nihil inesse boni, sed esse fictitium, & damnabile tale apparitionis genus. Quarto loco diligenter attendendum, si visio, quæ apparet est vniformis visionibus illis Diuinis Patriarcharum, Prophetarum, & Sanctorum noui Testamenti: nec quis debet esse credibilis, nec facilis ad consilia, ab apparente oblata. Hoc fecit Iacob Patriarcha, cui, cum narrata esset visio filij eius Ioseph, per quam aliorum fratrum sibi parauit inuidiam, tunc pater nihil certi voluit adiudicare, sed vt ait historia, rem pater tacitè considerabat. Apparet Angelus Iosue filio Num, forma viri armati; perquirit ille quis sit, nec adorat incognitum. Audit Samuel Deum, qui illum uocat, nec respondet Domino, sed currit ad Heli, donec monitus fuisset ab eo, qui erat Sacerdos Domini, quomodo se gerere deberet. Helias discernit inter turbinem, commotionem, ignem, & auram lenem, & cognoscit prudenter, in quo illorum Deus, se manifestaret. Beata Maria Virgo Dei Mater,

cum

dum ab Angelo salutaretur, sustulit iudicium, & examinauit Angeli verba, & cogitabat qualis esset illa salutatio non id leuiter, sed maturè, & diù cognito, an illa esset illusoria à diabolo, an verà à Deo. Diuus Pater Ambrosius, quando per reuelationem dicit vbi nam essent, corpora Sanctorum Martyrum Geruasij, & Protasij, non irruit statim præcipiti iuditio ad videndum, sed prius prudenter voluit probare, si vera esset visio, vt sequeretur Pauli consilium, qui ait, probate vtrum spiritus ex Deo sint. Hoc fecit Episcopus Cyprius, cum D. Barnabas illi se manifestauit.

Tutum est nos non debere quærere, nec petere visiones à Deo, quia multi decepti fuerunt, vt ait August. Et post illum monemur à Gersone, his verbis. Enarrantur exempla Sanctorum Patrum, qui curiositatem huiusmodi visionum, vel miraculorum, tamquam pernitiosissimam, & fallacissimam fugerunt, à qua se Augustinus gloriatur suis confessionibus in Domino; quam etiam D. Bonauentura abhorrendam nimis esse determinat, totoq; conatu repellendam orationibus, increpationibus, flagellationibus propriæ mentis, & corporis, exemplo illius Sancti Patris, qui dum sibi diabolus transfiguratus in Christum diceret, Ego sum Christus, te personaliter visitans, quia dignus es, confestim clausit oculos, vtraq; manu dicens; Nolo hic Christum videre, satis est ipsum in gloria, si videro; & statim euanuit diabolus. Alter sub alijs verbis similem seruauit in huiusmodi illusionem, humilitatem. Vide, inquit, ad quem missus sis, ego certè talis non sum, qui sim dignus hic videre Christum, ad hæc autem nulla magis dispositio reperitur, quàm solidæ humilitatis, quia solis humilibus à Deo hæc cognitio datur, vt docet Moses apud Cassianum.

Subdit idem Gerson, pro cautella, vt non modo suspensum teneat iudicium, sed reuerenter quoq; cum Petro Apostolo dicat. Exi à me Domine, quia homo peccator sum, quia vilis sum, & visionibus tuis indignus sum, illas enim hic, neq; quæro, neq; accepto, sed repello: fit in alio, non in hoc seculo visio tua, tota merces mea Domine Deus, & sufficit. Sic etiam prudenter se gessit B. Virgo Coleta, quæ ipsi Deo multa ei secreta reuelare volenti, respondit. Domine Deus sufficit mihi te solum cognoscere, & peccata mea, eorumq; veniam à te obtinere. Quoniam verò, vt plurimum, qui reuelationes, vel visiones habent, recurrere solent ad suos Confessarios, vt decet, à quibus consilium petant, ipsis Confessarijs Gerson præscribit regulam, sic dicens. Caue, quisquis eris auditor, aut consultor, vt non applaudas tali personæ, nec laudes eam; non mireris quasi sanctam, dignamq; reuelatio-

nibus atq; miraculis. Obsiste potius, increpa durè sperne eam cuius sic exaltatum est cor, elati sunt oculi, vt ambulet in magnis, & mirabilibus super se, vt digna sibi videatur, quæ non humano more operetur salutem suam per doctrinam sacrarum Scripturarum, & Sanctorum, cum dictamine rationis naturalis, nisi consilium habere præsumat, & putet, ne dum ab Angelis, sed à Deo, nedum semel in necessitatibus, sed penè iugiter, velut in quotidianis collocutionibus. Talem admone non sublime sapere, sed sapere ad sobrietatem, quoniam verissimè, ait, qui dixit, superbia meretur ludi, & eo dignius, quo instar pharisei latentem, herentemq; ossibus superbiam. hæc ille.

Certum est enim Deum, numquam esse Deum diuisionis, idcirco si ab ipso sit visio certa, nunquam per alterius iudicium contrarium eam impugnabit, sed potius illi, quem vel vt superiorem, vel vt consiliarium saltem humiliter consuluerint, idem, inspiraturum, atq; in mentem missurum. Non enim patitur Deus, sperantes in se, & timentes, & quod in se est facientes in tanti momenti negotio falli. Debet autem ei, qui vidit reuelationem hęc ipsa certitudo, quam dixit, de superbia, & pertinacia esse suspecta, & tunc tutior pars est eligenda. His sic habitis, vt vno verbo concludamus, docemur à Sacra Scriptura infallibiliter, quę nam sit uera uisio, accipit enim uerba Iacobi Apostoli dicentis. Sapientia, quæ desursum est, pacifica est, modesta, suasibilis, bonis consentiens, misericordia, & bonorum operum plena, absq; simulatione iudicans. Si uisio impellit ad pacem, modestiam, obedientiam, misericordiam, ad bona opera, & ad rectè iudicandū, bene, bona, & sancta est uisio, si uerò contra suadet, non cælestis, sed diabolica est; Restat nunc uidere alias considerationes circa personam uidentis, ex quibus potest detegi fallacia diaboli.

Circa reuelationes, seu uisiones plurima sunt consideranda quo ad personā uidentis, ut detegatur error à ueritate. Primò consideranda est fides illius, an sit sincerè catholica; quia non est credendum reuelationibus dæmonicolarum, uel hæreticorum, sicuti fuit Anno 1601. in Oppido Gretij. Duo, Maritus, & uxor, qui penes se solos ecclesiam remansisse incolumem pertinacissimè iactabant, ideò communes liberos pater baptizabat, mater patrini more spondebat. Hi mundum illo anno periturum prædicebant; sed eorum morte suspensi interitum mundi præuenere.

Secundò uidendum est, an sint personæ arreptitiæ, quia harum reuelationibus, uel prophetijs nihil credendum; delusos à quadam multos tradidit Firmilianus ad B. Cyprianum.

Tertiò

Tertiò, num fidei sinceritatem, uitæ, ac morum integritas, uirtutesq; commendent, an uerò uitia, & imperfectiones notabiles eam dehonestent: ideo non credendum superbis, ambitiosis, impatientibus, carnalibus, ebriosis, iram fouentibus, odia exercentibus, dissidia seminantibus, uel alios diffamantibus: nec etiam hypocritis, qui singularia quædam affectatæ deuotionis, & pænitentiæ signa, per superiores ecclesiasticos non approbata, ostentant.

Extat inter Cypr. Epist. nu. 75.

Quartò, consideranda corporis constitutio, nam si ualetudo parum firma, si præferat redundantiam bilis atræ; si habitus corporis inedia, uel insomnia plus æquo deformatus: si sit cerebro læso, uel nimis apprehensiuus, aut imaginationis turbidæ, & a quo uehementioris; quia tales, ut dici solet, etiam uigilantes putant se uidere, audire gustare, quæ nec gustu, nec auditu, nec oculis percipiunt, talibus dæmon facilè imponit, quia falsarum rerum imaginibus obseruantibus tenaciter adhærent, & assentiuntur.

Quintò, nec ætatis, nec sexus differentia negligenda est, nam si caduca sit ætas, delirijs periculum est, si puerilis, leuitatis, & morbi imaginosi, quia humidiore, quam par est sunt pueri cerebro, & pleni uaporibus, qui paruo negotio commouentur: quare per eos, ut aptiores suis conatibus, olim dæmones amabant oracula fundere. De femineo sexu constat hunc esse suspectiorem, ut notat Io. Niderius. in 1. præcep. c. 11. q. de diuinat.

Sextò, considerare oportet, vtrum sit in spirituali exercitatione persona veterana, an verò nouitia tantùm; an alias Diabolus eam sic decipere conatus fuerit, aut deceperit; an quæ illi aliàs reuelata vera fuerint: item quæ vera; quæ falsa fuerint. Si fuerit tyro, dubitandum de fraude, quia iuxta Gersonem nouitius feruor citò fallitur, si caruerit regente, præsertim in adolescentibus, & fæminis, quarum est ardor nimius auidus, varius, effrænis, ideoque suspectus. Hoc indicio Franciscus Picus detexit falsitatem cuiusdam reuelationis, visionisq; post & alia indicia accesserunt, vt quòd vana quædam bonis mixta, diabolus in forma Christi Domini cœpit suadere.

Lib. 6. de prænot. c. 3.

Dixi superius, quod sexus ratio est habenda, quia si cætera sint paria, plus fidei virorum reuelationes merentur, quia cum sexus fæmineus sit imbecillior, naturales vel dæmoniacas suggestiones plurimum habet pro Diuinis. Sunt etiam fœminæ naturæ humidioris, & viscosioris, humidum verò facilè commouetur, & varias figuras percipit, ægrius autem, ac serius, à motu cessat, ideo mu-

lieres citius imaginantur, sed viri minus pertinaciter imaginationes fouent, & cum illæ minus ratione polleant, minus etiam prudentiæ habeant, procliuius est dæmoni eas similitudine falsa, & apparente decipere.

Insuper considerandę feminæ in earum moribus præcipuè præter lasciuiam luxum, auaritiam (vt notat Apolonius) vtrum garrulæ sint, vagæ, criminatrices, laudis cupidæ, aut cerebrosæ, & quæ se in docendi, vel prædicandi in Ecclesias, aut sacramentorum administrationes contra doctrinam Apostoli, ingerant. Nam quæ sunt huiusmodi, non se ipsas duntaxat fallunt, sed & viros eruditos tandem, si nimis illis credant, in præceps trahere consueuerunt, vt patebit per exempla.

Exempla.

Iosephus à Costa de nouissim. tẽporibus lib. 3. c. 11

FVit in Peruensi Regno vir magni pro illo tempore ingenij æstimatus, doctus Theologus, ac Theologię professor, idemque catholicus, ac pius diu habitus, & penè tunc huius orbis miraculum. Is familiaritate mulierculæ cuiusdam, quæ se edoceri ab Angelo magna quædam mysteria iactabat, quæq; extra se interdum rapiebatur, aut rapi simulabat, velut altera olim Philumene, aut Maximilla montani, ita deuinctus est, vt illam de summis Theologiæ quæstionibus sæpe consuleret, in omnibus pro oraculo haberet, magnis reuelationibus plenam, & Deo valde charam prædicaret, satis alioqui sordidam, & per exiguo sensu præditam, nisi ad instruenda mendacia. Igitur, siue à Diabolo corriperetur (quod est facilius credere) cum eiusmodi estasim pateretur, siue callidè eam fabulam simularet (quod nonnulli viri prudentes existimarunt (ille Theologus, quod à muliercula magna, & mira de se audiret, ac multo grandiòra futura conciperet, libenter ei se discipulum addixit, cuius patrem spiritualem agebat. Quid plura? eò abductus est homo, vt miracula facere tentaret, & fieri sibi persuaderet, cum miraculi vestigium, ne tenuè quidem extaret, ob hæc, & quòd propositiones aliquot ab illa prophetissa accepisset, à sensu catholicæ Ecclesiæ alienas, à Sanctissimę Inquisitionis Iudicibus toto Regno stupente comprehensus est, ibi per quinquennium ferè auditus, toleratus, examinatus, ac tandem patefactus est homo omnium superbissimus, ac insanissimus; Cum enim Angelum sibi Diuinitus datum, à quo omnia quæ vellet disceret, ac deinde summa Dei ipsius familiaritate, ac immediato colloquio se positum pertinacissimè differeret,

ret, in eas nugas delatus est, quas nisi ab homine prorsus mentis, emotæ dici nullo modo sibi quisquam persuadeat. Erat verò ille cum integro sensu, quoad cerebrum attinet, vt mihi integrior nõ fit. Itaque, & serio affirmabat, se, & Regem futurum, & Pontificem summum, Sede Apostolica ad hæc regna translata: concessam quoque sibi sanctitatem super omnes Angelos, & cælestes choros, atque omnes Apostolos, quin etiam oblatam sibi à Deo vnionem hypostaticam, sed ab ipso non esse admissam: datum quoq; se Redemptorem orbis quoad efficaciam, vt ipse loquebatur, quòd Christus solus quoad sufficientiam fuisset. Omnem statum Ecclesiasticum abrogandum, leges verò alias, se editurum faciles, & apertas, secundum quas cœlibatus clericorum tolleretur, multitudo vxorum concederetur, confessionis necessitas excluderetur: hæc atque alia tanta contentione affirmabat, vt nos teneret attonitos, quòd homo talia sentiens, non insaniret. Denique diu euolutis illius gestis, & plusquam centum, & decem propositionibus hæreticis, aut à sana doctrina Ecclesiæ alienis, condemnatis, iussi sumus, vt habet de more sacrum illud Tribunal, cum homine disputare, si forte ad veritatem, & fidem hominem reuocare possemus; conuenimus cum ipsis Iudicibus, & Episcopo Quitensi tres alij. Eò introductus homo, ea libertate, & facundia perditissimam suam causam defendit, vt ego in hodiernum diem etiam admirer, eò adigi posse mentis humanæ superbiam. Professus est doctrinam suam non posse monstrari, nisi Diuina Scriptura, & miraculis, quòd esset superior omni humana ratione; Scripturæ autem testimonijs longe se apertius, & efficacius explicasse, & probasse, quam probauerit Paulus Iesum Christum fuisse verum Messiam. Miracula autem se perpetrasse plurima, eaq; tanta, vt Christi Resurrectio non fuerit maior, nam & se verissimè esse mortuum, & resurrexisse, atque id euidentissimè (aiebat ille) esse ostensum. Scripturas verò proferebat memoriter, cum nullum librum haberet (atque ipso etiam Breuiario esset spoliatus) ex Prophetis, ex Apocalipsi, ex Psalmis, & alijs locis, tot, & tam longas, vt vel memoria esset admirationi; eas verò ita ad sua commenta adaptabat, ita allegorizabat, vt quisquis vel rideret, vel fleret. Postremò si miraculis rem agere nobis placeret, se libenter ea statim exhibiturum. Hæc ita dicebat homo, vt vel nos insanos putare videretur, vel ipse insanire, nam & per reuelationem sibi innotuisse iactabat Serenissimum Ioannem Austriæ bello nauali à Turcis esse superatum, & Regnum Hispaniæ à Philippo inuictissimo iam penè amissum, & Concilium Romæ habi-

tum,

tum, vt de Gregorio XIII. deponendo, & alio subrogando agetur, quæ ideo nobis significaret, vt quoniam erant nobis certis nuncijs nota, sciremus ei, non nisi Diuinitus innotuisse, & cum essent omnia adeò falsa, vt amplius esse non possent, ab illo tamen asserebantur, vt notissima nobis. Denique, cum nihil profecissemus per duos dies differendo, & ad publicum spectaculum esset cum cæteris, vt in hispania fieri solet delatus, intuebatur semper in cælum, ignem in Inquisitores, & omnes grassaturum cælitus expectans, vt illi erat pollicitus diabolus, atq; ignis quidem nos nullus ex alto corripuit, illum verò, & Regem, & Pontificem, & Redemptorem, & Legislatorem, ex imò flamma rapuit, atque redegit in cineres. Hactenus Iosephus.

Surius 1. Iunij. Legitur quòd B. Simeon Monachus Treuirensis in verticem montis Synai iussu superiorum missus fuit ibi habitaturus: nocturnis horis illi dæmon in Angelica specie apparuit, & vt missam celebret hortatur. Ipse nec planè dormiens, nec perfectè vigilans contradicit, non debere sine presbyterij ordine aliquem hoc ministerium implere; contra inimicus instat, se Dei legatum esse, Christum hoc velle, nec decere sanctum locum ministerio tali diutius priuari. Renitentem ergo, & contradicentem, adiuncto sibi consortio alterius dæmonis, de lectulo educunt, ante altare iam vigilantem statuunt, alba induunt, de stola vtrinque altercantur: hostis more presbyteri, Simeon more diaconi contendebat sibi imponi debere. Tandem Dei famulus ad se reuersus virtute orationis, & signo crucis inimicum repellit, seque delusum ingemiscit.

Surius, 6. Iunij capi 27. Inter Religiosos Præmonstratenses fallax ille spiritus considerans quosdam idiotas, & sua illos quondam recognoscens fuisse vascula, in quibus suæ quieti, & voluptati indulgere consueuisset, ita illos falsa suæ illusionis sapientia repleuit, vt qui prius in libris vix legere nouerat, iam ex libris magna quædam dicerent, & de futuris prophetando maiora, & stupenda prædicerent. Danielis deniq; vnus ex eis prophetiam se scire asserebat, & de ea quædam duce mendacio loquebatur, vbi de quatuor, & septem, & decem cornibus, & Regibus propheta scribendo inducit, & de Antichristo, in quibus iam simpliciores quosque attentos reddiderat, & si fieri posset etiam ipsum Dei hominem, & Venerabilem Abbatem Simonem Sancti Nicolai in errorem induxisset, iam enim eo vsque progressa erat eius arrogantia, vt ipsis assidentibus, etiam in capitulo sermonem facere auderet, & qui vidit, & audiuit præbet huius rei testimonium; & hoc signum eius, quia de sermone pro-

fert initium. Erat enim hic sermo. Estote fortes in bello, & pugnate cum antiquo serpente. Hæc spiritus ille mendax per organum illud suum proferebat, sed ad veritatem, quæ sequitur, videlicet, & accipietis regnum æternum, haud quaquam procedere nequam valebat; Porrò cum ab auditoribus veritatis, & dulcedinis fallax ille spiritus se ex parte deprehendi cerneret, vt est mirè artifex, maiori arte ad alia fallendi genera se conuertit, vt quia manifestè operationi intentos non poterat subuertere, saltem contemplatores quoslibet auerteret a contemplatione: nam idem ille Clericus laboris huius minister, subita quadam, & grauissima infirmitate corripitur, & qui prius de visibilibus responsa dabat, iam in cœlum os suum ad inuisibilia, & ineffabilia promenda ponere non verebatur, concurrunt fratres, vt consuetum est inungendum eum, concurrunt ad ea, quæ dicebat audienda, de se quidem magna, sed de pluribus circumstantibus asserebat maiora: de se, quod eodem vespere, aut futurus esset cum Angelis in cælo, aut staret sanus cum cæteris fratribus in choro: de alijs verò, singulorum considerans habilitatem, quasi prophetando, & augurando dicebat; Hunc cum nuper in Ecclesia ad superiora raperer, vidi ad æternitatem vocatum, & sic de alijs varia.

Attende hic lector gradus superbiæ, quando Idiotas sibi eligit dæmon, & facit videri doctos; deinde facit illos scripturam interpretari, & etiam coram maioribus disserere in locis, vbi tacendum.

In Belgio paucis iam annis elapsis, cum in vna Vrbium Hannoniæ Religiosa quædam credita Energumena, & adducta ad Superiorem eiusdem ordinis, vt exorcizaretur, dum res in longum abit, & illa vocibus diuersis successiuè loqui incipit, quarum vna tenuior se Deum Christumque Dominum nostrum fingebat, alia Dæmonem crassior imitabatur: hac multa palam impia effutiebat illa, quædam ad pietatem (vt videbantur) pertinentia, ita creditum à quibus minimè decuit, in illa modo Iesum, modo diabolum loqui. Sic periculi plena, & fallaciæ res eò progressa est, vt muliercula solemni ritu, quasi per eam Christo loquente, hostiam incruentam; prolatis verbis canonicis consecrare auderet (& proh dolor) pij, sed vel indocti, vel incauti consecratas (execratas potius dicendas) ab hac sacerdotissa (non tamen secundū ordinem Melchisedech) azimas panis eulogias acciperent, & tanquam verum Domini corpus, allatis, & prælatis cereis in altari collocarent, & venerarentur. Duo tamen hic erant imposturæ indicia; tum quòd erat Energumena, tum quòd auderet Sacerdotale,

Ribadenei ra lib. 5. c. 10. in tract. de B. Ignatio.

dotale, ac virile officium vsurpare: Sed Domine libera nos à simi-libus.

Ex superioribus exemplis duobus conuersationis mulierculatum fictè sanctarum, en quales fructus sunt pullulati: addam hoc loco tertium succinctè, de quo testis ipsemet Tertull. Sui temporis doctissimus, qui dum visionibus muliercularum (vt ille qui de animæ quantitate, ac colore) confidit, immemor eorum, quæ doctissimè, & verissimè contra has ipsas scripserat, in absurdissimos errores dilapsus est.

Lib. de ani ma c. 6.

Exemplum subdit Franciscus Bencius sic. In Oppido quodam suburbano prope Aronam, ad triginta mulieres dæmone agitantur, omnes ferè virgines, infimæque conditionis, eæ præsertim, quæ sunt voto virginitatis astrictæ, mirum has quibus dolis circumueniat, quibus artibus oppugnet, varias inducit formas, vt alliciat ad nefanda, ut deterreat ab honestis; assimulat modo personam, & pietatem Monachi, & quod audire aures horrent, ipsiusmet Christi crucifixi hortantis ad Inepta: quin & Vrsum, Leonem, Serpentem impetum facturus in virgines hianti ore, & deuoraturus vno haustu: minacem etiam militem cum sclopo parato, & instructo iam iamq; extruso pernicialem glandem cum flamma, tonitruque, nisi extorqueat ascensum, sed simplicitas virginum vincit omnem astutiam Deo nixa. Magna omnino earum fides, eoq; clipeo ignea nequissimi tela extinxere; è plurimis narrationes duæ reponentur. Ex earum numero, quædam nobilibus orta parentibus, & molliter educata, cum haberet aliquando noctem infestam à diabolo insidiante, stratum deserit, & hyeme licet media, ac tempestate perfrigida in nudo pauimento nuda dormit, cum cresceret nihilominus flamma (vt magnum incendium aqua ingesta) clam cubiculo egressa in hortum secedit, ibiq; magni emulatione Francisci, quem eadem factitasse acceperat, corpus proiecit in aggerem niuium, tandiuq; peruolutauit, obstrepente licet dæmone (qui ab ea videbatur) & dentibus frendente, vt internum ignem externo frigore restrinxerit. Alteri item dæmon noctu se ostendit imagine B. Vrsulæ crucis vexillum præferens cum multarum virginum comitatu, atque ita loquutus est. Videt Deus amatque tuum istud studium tuendæ pudicitiæ, sed quoniam difficilè admodum est, in paterna domo in tanto strepitu, occursantium, & periculorum obiectu, non contaminari mentem aliqua ex parte, nos allegauit, vt te duceremus in Cœnobium sacrarum virginum, omissis curis omnibus ipsius numini studiosè famulantium. Hæc Virgo Deo aspirante, cum

Ex annis litterr. pro uinc. Mediol. anni 1590.

vereps

verens diaboli insidias, dexteram duxisset manum à capite in pe-
ctus, moxque à sinistra produxisset in dexteram, vt efformaret
crucem, se talibus visis, tantoq; honore indignissimam esse pro-
fitetur: neque verò vobis habeo magnam fidem, timeo, & in spe-
ciosis consilijs fictos dolos, quòd si Dei legatione fungimini, has
Sanctorum Reliquias (habebat enim illas ad collum alligatas)
humiliter veneramini. Mirum dictu, procubuerunt in genua
Larvæ venerabundæ,& tanto magis vrgent,vt maturet profectio-
nem: At illa, mihi non licet quidquam grauius statuere patris
mei spiritualis iniussu, neque ad eum ire decet nocte intempesta,
conuenite vos illum, & exponite mandatum Dei, vbi diluxerit
ego accedam,& vtar consilio illius: hoc responso dæmones abie-
cta omni simulatione, in suas se tenebras abdiderunt, cum fremi-
tu in irridentem puellam,quòd lingua solum bellarent, gratiasq;
Deo suppliciter agentem, contumelias & probra certatim inge-
rentes. Quid hac Virgine sapientius?sed decebat illum nimirum
vera sapientia,cui se pudicitiæ zona colligarat.

Addam singularis cautelæ exemplum, quo docemur, nihil tu-
tius esse,quam timere suum sequi iudicium,aut ab obedientia ma
iorum vllius reuelationis etiam certæ fiducia recedere. Genebal-
dus Laudunensis Episcopus per incautam cum vxore, quam dese-
ruerat fam iliaritatem ex bono principio ortam, tandem quæ hu-
mana fragilitas est, cum ea corpus miscuerat, sed postea ad cor
reuersus, & B. Remigio Remensi confessus, in augustissimum lo-
cum instar sepulchri reclusus fuerat, vbi cum septem annis pœ-
nitentiam asperrimam egisset, septimo anno in vigilia Cœnæ Do-
mini, cum idem Genebaldus in oratione Domini pernoctaret, &
seipsum defleret, circa mediam noctem Angelus Domini cum ma
gna venit, ad eum luce,in oratorium vbi pronus iacebat,& ait ad
eum. Genebalde exauditæ sunt pro te orationes patris tui Re-
migij: suscepit quoque Dominus pœnitentiam tuam,& dimissum
est peccatum tuum. Surge, & hinc egredere, facq; Episcopale
officium,& reconcilia Domino pænitentes criminibus. Genebal-
dus autem nimio terrore perculsus respondere nihil potuit; tunc
Angelus Domini confortans eum ne timeret, hortatus est, sed vt
ga uderet in misericordia Domini sibi collata, qui animatus dixit
ad Angelum, non possum hinc egredi, quia Dominus, & pater
meus Remigius clauem huius ostij secum habet, quod & sigillo
suo signauit: & Angelus ad eum,ne dubites inquit,ego sum à Do-
mino missus, sicuti patet tibi Cœlum, sic & ostium istud patebit,
& statim saluo sigillo, ac cera, ostium illud apertum est. Ecce

Apud Surium 13 Ianuarij

vere visionis indicia, prius perturbatur, postea consolatur, verum ac apertum miraculum sigilli, & ceræ integritas.

Simeon Metaphr. ex ephremo. apud Suriũ 16. Martij.

Vah, quam contraria fuit illa Gandensis Virgo nostris temporibus: misella diu vacauerat orationi, & sacramenta frequentarat, sed vel non satis exercitata, nacta fuerat confessarium, vel si nacta, ei sua secreta spiritualia non pandebat, vel bene monenti non credebat, quidquid horum fuerit, paulatim varijs reuelationibus eam Diabolus superbiæ spiritu inflauit, tandem persuasit, meritis reliquis parem esse Virgini Mariæ, deesse fæcunditatem iunctam virginitati illibatæ, si pergat id quoque consequuturam. O Vafrum commentum, & muliebri ingenio accommodatum, iam illa se confessionis indignam non esse rebatur, itaque per annos aliquot eam intermittens, non abstinebat tamen à sacra communione. Quid plura? semel dum in templo versatur, & communioné expectat, ardentiusq; beneficium illud reliquum postulat, audit, bono sis animo dilecta, exorasse te scito, concessa tibi fœcunditatis cum castimonia prærogatiua, quam petis, de cœlo confide te grauidatam (commiscuerat enim se cum Dæmone, qui Angelum mentiebatur) domum reuersa, sentit vterum tumescere, iusto post partus tempore adueniente, pium quendam, & prudentem adit Ciuem, bene notum, narrat rem totam, petitq; vt in domus penetralibus sibi liceat parere, & stipulatur arcanum fore: ille nec credulus dictis de reuelatione, nec tamen sustinens Virginem domo excludere, veritus ne grassari iam incipientibus sectarijs materiam res vulgata præberet blasphemis hæreticorum dicterijs, atq; lædorijs, eam suscepit, & adhibita fida obstetrice partum expectat. Misera doloribus vehementer torquebatur, tandem magnam pro prole humana, horridorum, & villosorũ, fœdissimorumq; vermium copiam effudit vtero, quorum tam dirus erat aspectus, vt omnes exhorrescerent, tam teter odor, vt fœtore penè exanimarentur. Sic demum misella se delusam intellexit, & superbiæ suæ fructum à superborum Principe retulisse, quem oportebat, sic fuit mulier decepta.

Greg. Turonen. de vita patrum cap. 10. & Surius primo Augusti.

Sanctus Friardus, cum Secundello Diacono eius socio in insula stetit immobilis, habebat tamen vterque eorum propriam cellulam, sed procul inter se positam, cumque strenuè in oratione persisterent, nocte Secundello Diacono apparuit Tentator in specie Domini dicens; Ego sum Christus, quem continuo deprecatis, iam enim Sanctus es, & nomen tuum in libro vitæ cum reliquis sanctis meis adscipsi, egredere nunc ab hac insula, & vadens fac sanitates in populis: his & ille illectus deceptionibus discessit ab

insula,

insula, nec socio nuntiauit, tamen cum infirmis in Christi nomine manus imponeret sanabantur, reuersus autem post multũ tempus ad Insulam, venit ad Socium cum magna gloria dicens; abij extra insulam, & virtutes multas in populis feci: cumq; conterritus ille interrogaret quid hoc sibi vellet, cunctat, fecerat simpliciter manifestauit, at senex obstupescens, suspiransq;, ac lachrymans ait; Veh nobis in quantum audio à tentatore delusus es, vada age pœnitentiam, ne vltra tibi præualeant eius doli. Secundellus intelligens se perisse, timens cum fletu ad pedes eius prosternitur, rogans, vt pro se Dominum deprecetur, cui, veni inquit, & pariter eius omnipotentiam pro salute animæ tuæ poscamus, non est enim difficilis Dominus se confitentibus misereri, cum ipse per prophetam dicat: nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat. Orantibus autem illis, aduenit iterum tentator in simili specie ad Secundellum Diaconum, dicens; Nõne præceptam tibi eò quòd oues meæ morbidæ essent, & pastore indigeret, vt egredereris, & visitares, atque opem sanitatis eis tribueres? & ille, in veritate comperi, quòd seductor sis, neque te Deum credo, cuius te speciem mentiris habere, tamen si Christus es, crucem tuam, quam reliquisti ipsam ostende, & credam tibi, cumq; non ostenderet, Diacono crucem in os eius faciente confusus euanuit.

Narrat Albertus Leander, quòd cum B. Iordanes prædicatorũ ordinis Magister Generalis febribus acutissimis laboraret, fortè cum Vener. Patre erat quidam Cœnobij cuiusdam præsidens, quẽ Priorem appellant eiusdem ordinis, vir discretus, solers, prouidus, litteris callens, & moribus compositus, qui aliquando medicinæ operam dederat. Is igitur Iordanis Patris animum non ignorans, & sciens eum in ægtotatione sibi ipsi rigidissimum dixit. Pater, oportet ægrotum in omnibus medico se subijcere, si pristinam cupit nancisci sanitatem. Quapropter licet sis nostræ Religionis præfectus, & caput, ægrotus præfecturæ authoritatem dimittas, mihiq; te subdas, & obedias necesse est, quod si feceris, haud vereor quin breui incolumis hinc exeas. Annuit Vener. Pater humiliter, præter ergo ordinis consuetudinem super plumas ægroto quiescenti (sic enim prudens Prior iusserat) nocte Diabolus formam præferens Angelicam apparuit, dicens; veluti admirabundus. Est ne hic Iordanes fama, & opinione apud omnes tam præclarus? Præfectus, & pater tam insignis Prædicatorum ordinis? essem anceps, nisi te ante hac diu nouissem. O quàm vilis, & imprudens factus es, qui veluti vnus de Dominis terræ in

In vit. B. Iordanis cap. 21. & 22.

strato plumis, & sericis ornato quiescis. O infœlix quale ordini tuo, & fratribus exemplum præbes? sed non est tui Deus in finem oblitus, qui ad te corrigendum me misit. Surge igitur e grabato, terræque protinus supplex inhæreas: statimq; diabolo euanescente perterritus Iordanes in terram corruit, & sic iacens postquam illuxit, à Priore, & fratribus inuenitur, quem Prior seuerè corripiens, coegit ex merito obedientiæ in strato præparato decumbere. Sequenti nocte iterum Diabolus pristina forma assumpta astitit, & durius, quàm antea redarguit velut sibi inobedientem, moxque in solum ipsum desilire præcepit, quem cum mane eius diei Prior iterato super solum iacere vidisset, apprimè indignatus dixit. Miror tuam simplicitatem, ne dicam inscitiã, qui non solum in corporis, sed & animæ præiudicium contra obedientiam hoc facere præsumpseris. Ego enim Deum Cæli terræque testor Dominum, quòd noluissem pro toto terrarum orbe, sic grauiter contra Deum, & ordinem deliquisse, & hæc dicens in fletum maximum prorupit, quod cernens Ven. Pater, & ipse lachrimans procidit ad pedes eius narrans visiones, sed magis illusiones, & qualiter, vt conijcere poterat, diabolum illum fuisse, qui in Angelum lucis fuerat transfiguratus. Prior verò admiratione captus, ac quadam commiseratione illius aliquantulum lenitus, iussit ipsum stratum ascendere, ex hoc enim tantam membrorum debilitatem contraxerat, sicque humores indurati fuerant, vt vix spiritum ad quiescendum haberet. Tertia nocte diabolus, vt prioribus adfuit, quem vt conspexit vir sanctus, ait, ò impudice canis, ò nequissime humani generis hostis, ò immunda belua, quomodo meam ausus es simplicitatem deludere, ceu zelum qualemcunq; erga ordinem præterferrens? Et ego quidem nisi hoc omnipotentis Dei dispensatio permisisset, sapientius aduertissẽ, quòd multò melior est obedientia, quàm stultorum victimæ, & in in faciem expuens fugauit.

B. Meinulfus Diaconus, & Confessor, non longè ab obitu suo cuidam cubiculario suo per visum in somnis apparuit hortans eum, vt mundo, & pompis eius ociùs renunciet, & in Regis æterni se conferat militiam at ille visionem illam, non alio, quàm illusionis loco habens, nihil de vitæ emendatione curauit. Sanctus autem vir eius infirmitati compatiens, iterum eum, vt prius admonuit, sed cum neq; sic quicquam de vita rectius instituenda cogitaret, Tetio ei apparuit, aitq; ad eum nescis miser, nescis quam immanis prædo mentem sibi vendicet tuam, qui tibi author, & suasor est, vt neque mittenti Domino, neque mihi ab eo misso obtem-

Apud Surium 5. Octobr. in vita Sancti Meinulfi.

temperes; certè cum tu malè viuendo planè desipias, neq; ab hac stultitia sponte recedere velis, diuina te admonuit reuelatio, vt vel sic ad frugem meliorem te reciperes. Tu autem stultè tibi pateris miserè, & perniciosè illudi, qui veram reuelationem pro phantastica habes illusione, neque enim quisquam fidelium ambigit illam visionem esse illusionis expertem, quæ ad Christianam pietatem, & Religionem inuitet, quod si quilibet faceret tibi vigilanti, nequaquam negligere deberes, sed quando te verba non corrigunt, ad facta veniendum est, itaque planè efficiam, vt visionem, quam tu intelligere dissimulas, re ipsa verissimam esse certo experiaris; His dictis ille expergiscitur, sentit à mento totam barbam auulsam, fugit procul ab oculis omnis somnus.

Quidam ex amicis eius (B. Mariæ Oigniacenæ) præcipuis à dæmonio meridiano perambulante in tenebris, aliquando tanto periculosius quanto subtilius infestabatur. Callidus enim hostis transfiguratus se in Angelum lucis sub specie pietatis ei familiariter in somnis apparebat, nonnunquam eius quædam vitia reprehendens, ad quædam etiam facienda bona cum fraudulenter adhortans, vt prius tãquam antidoti cuiusdam falsa specie oblata postea occultius venenum instillaret, & mellita lingua blandicebatur exerta, vt postmodum dentem infigeret, & ad extremum caudam suam quasi cedrum stringeret. Cum enim iam illi fides tanquam veraci haberetur, tum instar sophystæ, & impostoris veris quibusdam proditor ille falsa permiscebat bonorum intermixtione falsis quandam vmbram insidiosè prætexens, tandem suis machinis eò perduxit fratrem illum, vt res eius pessimum exitum fuerint habituræ, si non ancilla Christi reuelante Spirituisancto callidi veteratoris fraudes didicisset, cum autem diceret homini reuelationes illas non esse à Deo, sed maligni dæmonis illusiones esse, & ille è diuerso, non sancto, sed suo spiritu obijceret, cum tot beneficia præstiterit mihi spiritus ille, tot vera, & futura prædixerit, nullo pacto mihi vult imponere. Illa ad solita orationis arma confugiens (en bonum remedium, & scutum) pedes Domini rigat lachrymis, cœlum precibus instanter pulsat, nec facit finem, donec impius ille impostor, cum multo gemitu, & pudore ipsi nocte in cellula sua oranti astaret, quem illa commentitio splendore præditum intuens, quisnam es tu, inquit? aut qui vocaris? ille superbo, vt erat vultu, iam toruis oculis vicissim aspiciēs: Ego sum, ait, quem tu maledicta precibus tuis compulisti uenire ad te, quæ meum mihi amicum per uim auferre conaris somnium autem ego uocor: multis enim, præsertim Religiosis in somnis instar

Iacobus Vitriacus lib. 1. c. 9. B. Mariæ Oigniacenæ.

ftar Luciferi appareo, mihiq; obediunt illi, & ex meis consolationibus animis efferuntur, dignosq; se putant, qui Diuinis, & Angelicis fruantur colloquijs: amicum illum meum, quem pro tua voluntate mihi abstulisti, iam eram à bono proposito retracturus, & id sanè euentus rei docuit, sed oua aspidum rupta sunt, & maligni illius fraudulenta consilia in lucem prolata.

Nicolaus Sanderus lib. 2. de scismate Anglicano.

Hæretici inquietum, & turbulentum genus hominum ad commouendum Londinensem populum, & seditioni, & hæresi valde deditum, inauditum adinuenerunt stratagema. Induxerunt quippè quandam puellam 18. annos natam hæresi simul, & pretio corruptam in eam improbam simulationem, vt se permitteret in abdito inter duos muros cuiusdam domus angulo ad tempus includi, & per fistulam ad id aptatam eas voces edere, quas istius strophæ artifices sibi suggererent. Nomen puellæ Elisabeta Crofta erat; Doli author Dracus quidam: ita illa virgo instructa, & in loco ad fraudem accommodato locata, mirabiles emittit continuo ex antro suo voces, easque tam foras, vt per omnes vicinas audiretur. Accurrunt vndiq; Ciues, quid sit inquirunt, mirantur voces non mortalis hominis, sed Angeli esse clamabant. Vrbi ac Reipublicæ spiritus iste minatur miseriam, ærumnas, mala omnia, si nuptias cum Hispano, aut communionem cum Papa Romano admittant: multa item contra sanctum sacrificium, & reliquam fidem catholicam quasi oracula fundebat, erant ex conspiratoribus, qui data opera se turbis astantibus semper ingesserant, qui huius spiritus propheticas, & obscuriores sententias ad Religionis euersionem, & seditionem mouendam interpretabantur. Magistratus autem, ad multitudinem compescendam, & quid rei sit lustrandum accedit, fraus difficillimè apparuit. Sed tandem inito consilio de defodiendo muro, & vicinis parietibus, vnde voces reddi conijciebant, misera puella prodijt, ac examinata, quorum suasu, & consilio fecerit hoc, confessa est statim, se quibusdam seditiosis sectarijs, & ab eo in primis, quem nominauimus, Draco, ad istam nequitiam inductam fuisse.

Quas leges habeant Malefici in inferendis, curandisq; morbis.
Cap. XV.

Doctrina.

SIcuti ad malum quodcunque semper patet via inter Maleficos, sic ad beneficium, ac salutem plurimas habet difficultates, & impedimenta: Idcirco Sagis ad inferendum morbum, & mortem omnia sunt prona ad id, omnia opportuna, venenum multiplex, imprecatio, incantamenta, fascinationes, his omnibus præsto est Diabolus, qui consentientibus maleficis semper prouinciam sumit nocendi, & hoc facit, vt apud eos gratiam aliquam promereatur, dum eius, quam tantopere concupiuerunt vltionis, compotes facit, & ipse ea præstat, quæ omnes omnium hominum vires vincere, ac superare videntur à fortil egis denique omnem noxæ suspicionem auertat, atq; amoueat, dum ea infert illis absentibus, ac ne digito quidem adiuuantibus: vbi autem agitur, vt aut restituatur valetudo, aut vita conseruetur, tunc nunqnam desunt, quæ contra capiantur causæ.

Exempla.

Exempla.

In agro Stiuerisi non. Nouemb. 1566.

ROsa Girardina pro comperto recensuit, non posse morbum tolli ab alio, quàm ab eo, qui illius causam dedisset, nec cuiquam licere, vt in messem alterius falcem suam immitteret, vt vtantur regula illa, quæ docet, quòd eius est soluere, cuius est ligare, & ita ab eadem manu, & metuenda iniuria est, & expectandum beneficium.

Oharmesij 6. Cal. Decembr. 1584. Haracuriæ 4. Id. Nouemb. 1586.

Dominica Eurea, dicebat, non posse restitui sanitatem ei, cui semel est adempta, quin idem morbus sæpe etiam grauior in alium transferatur, atque ab ipsa veluti permutatione semper maius nascatur compendium. Item medendi vires à Dæmone acceptas statim euanescere, vbi Sacerdos, aut medicus ægro sanitatis causa manus admouerunt.

Ardemontij 3. non. Decembr. 1584.

Alexia Drigea dicebat, nunquam esse integrum atque absolutum sanationis beneficium, sed morbi semper aliquid hærere, ac superesse.

Serræ. 1587.

Catharina Balandrea consueuit dicere, frustra aut sedationem, aut leuationem ægritudinis expectari ab ijs, qui sunt in sortilegij reatu, desijsse enim esse in Dæmonis manu, per quem hæc possunt omnia.

Huic consentiens est, quòd dixit Nicolaus Morelius, is cum iam vinctus rogaretur, vt medicinam faceret, puero Ioannis Chematij, quem non negabat à se in eum, quo tunc laborabat, morbum esse iniectum; respondit, eius rei nullam amplius ei esse sibi relictam facultatem, quando ea, quæ se ipse induerat criminis confessione dæmonem penitus à se ablegauerat, & omnino carceris locum, quominus id fiat sua sanctitate aduersari; neque enim cum ipse scelerum sit vindex, sortilegijs, quæ ad eam sanationem adhiberi oportebat, conuenire posse.

Nuecuriæ 6. nonas Maij 1591.

Cattina Gilotia, rogata quid causæ esset, quòd Canassia Godefreda non conualuisset ex eo morbo, quo illam ipsa per veneficiũ ante debilitauerat, cum tamen ei poma, pruna, aliaque id generis esculenta, quę recuperandæ valetudini alijs administrare solebat, non semel sua manu præbuisset. Resp. id factum, quòd nullæ ante à Godefreda illa ad id adhibitæ essent preces.

Dombasoni ad Sãni
colaum prid. non. Martij. 1587.

Balial Basolus, & Coleta piscatrix nouum aliud impedimenti genus commemorant scilicet, quòd se inscijs atq; inconsultis, qui eiusmodi valetudine tentabatur, vota Diuorum alicui nuncupasset, ac persoluisset, hoc enim contemptu præuentos nihil amplius

afferre

afferre posse, quod conferat ad laborantium salutem, verùm id absque suspitione, non est affectati quæstus, aut gratiæ; quarum maximè rerum sunt cupidi, & amantes, cum sint vt plurimum mendici, vitamq; elemosinis tollerent.

Nicoleæ Moreliæ, pater, sortilegij reus causam in vinculis dicebat, ex illius fortè verbis in eius criminis suspicionem adducta est; & filia, quam ob id apparitor, qui tum præsens erat iudici suadebat, vt comprehendi iuberet. De hoc dæmon Moreliam tum adhuc liberam monet, atque vt id damno aliquo in apparitorem vindicaret, hortatur, se eius rei prouinciam suscepturum libenter esse, si mandaret. Nec mora, vt assensa est, aduolat is ad apparitoris ædes, ac ibi nactus eius vxorem, infanti ante focum mammas præbentem, eas puluere adeò virulento ceu transiens suffudit, vt inde exucca, expersque lactis prorsus fieret: cuius rei causam facilè suspicatus apparitor, Moreliam iam tum custodiæ traditam adit, ac placatam libo, rogat, vt si quid ad hanc rem opis afferre posset, id non grauatè faceret, vicissim curaturum, se ne quid illi tolerandam vitam deesset tantisper dum maneret in vinculis, ac deinde foras se eiecit, expectans, quid nam illa super ea re consilij caperet. Succedit confestim Dæmon, multaq; cum illa iurgatus propter colatos cum apparitore sermones, tandem exorari se finit, eiusque vxori denuo vbera lacte, vel si vellet etiam ad tædium distraherentur, quod & non multo post clam illato in ea, puluere albo præstitit. Serræ 14. Cal. Febr. 1587.

Catharina Ocrearia aliquando sua fide ampliata, ac denuo tum ex nouis suspicionibus, tum ex Serenissimi Principis Lotharingiæ, qui de toto negotio commonitus fuerat, disertissimoque mandato ad vincula reuocata, cum vni ex testibus, quibus committebatur brachium, quod illi, antequam in carcerem reuocaretur, mala sua arte perculisse, ac debilitasse ferebatur, manu violentius ceu irata comprehendisset, euenit, magna omnium, qui tum aderant, admiratione, vt id momento sanitati restitueretur, quodque captum, ac sine vllo officio plures ante menses fuerat, id statim vegetum, ac ad pristinas, solitasque omnes functiones promptum, atque habile efficeretur. Nanceii. 1564.

Malefici in curandis infirmitatibus admiſcent aliquid Religionis.
Cap. XVI.

Doctrina.

CAllidiſſimè peruerſorum dogmatum Magiſter Sathanas vires Religionis ad ſortilegium in ſpeciem adhibet, & hoc facit, tum vt homines, quorum mentes ſcit ad eius cultum eſſe procliuiores in ſuperſtitionis errorem facilius inducat, tum vt prodigioſarum ſanationum, quæ eius opera fiunt, ſuſpicionem aliò à ſuis tranferat, ne ſi eorum beneficio morbus leuatus videretur, idem & veneficio ante illatus exiſtimaretur, vt patebit inferius. Silentia igitur, dimenſiones, vigilias, murmura, figuras, ignes in expiandis ſcilicet religionibus interponunt, & quod peius eſt, in ſanctos aliquos eam noxam reijciunt, qui fortè, aiunt, violatum ſuum numen ira vendicandum cenſent. Quòd verò intolerabilius eſt, admixtas ſæpe precibus habent ſordes, illuuies, excrementa, aliaque multa, quibus nihil fingi poteſt ab ea puritate alienius, quàm in Diuino cultu, ac cæremonijs adhiberi par eſt, cuius generis erunt ſequentia.

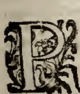
Exempla.

FVit Nanceij intra annos quindecim, vel circa Venefica mulier, Thenota nomine; Ea cum aliquando rogaretur laboranti morbo vicinæ cuidam medicinam facere (nam ea cauſa vulgo adiri ſolebat) à Diuo Fiacro morbum illum eſſe dixit, cui ob id vouenda eſſet cum donarijs profectio, quam ipſa, ſi ita iuberent, libenter ſuſciperet. Conducta eſt mercede, vt hanc nauaret operam. Aegram tranſuerſo decuſſatim lino cerato primum dimenſa eſt, tum linum in certum numerum complicauit, atque in ſinum quaſi fouendum impoſuit. Deinde, & noctem, quæ proximè eſt inſequuta, totam ad ædium, in quibus decumbebat ægra fores excubauit, ac primo diluculo ſe in viam dedit cum perpetuo ſilentio: cumque ad Diui Fiacri fanum perueniſſet, id ingreſſa linum ſuccendit, eiuſque ſcintillantibus ceris figuras ad aræ maioris gradus in crucem duxit, ac tandem ſe foras eijciens, ipſum fanū ter circundedit, lino illo interim flammas edente crepitantes, & ceruleas. Ijs omnibus ſic peractis ſe in vrbem recepit.

Rusticus quidam Vogesius, cui fuit nomen Desiderius Financius. Is Valentinum Valerium municipem suum, cum quo inimicitias pridem gerebat, impensius vlcisci cupiebat, nec adhuc tamen explendi animi vlla tuta satis, ac opportuna sese obtulerat occasio. Cõmodum igitur illi viam per sola loca habenti occurrit obscuro loco vmbræ instar, ac apprehensum de equo tanta vi deturbat, vt altero crure prorsus debilitaretur. Sed aliquanto post misertus hominem, vt quem satis diuturno mulctatum infortunio videret, ad eum ceu aliud agens accedit. Rogat vnde id illi accidisset mali, causam prolixè edocetur, quam ipse multo melius sciebat, tandem remedium pollicetur, & certum, & præsens, si dicto audiens esse vellet. Nihil in ea causa facturum recipit rusticus, auideq; expectat quid se illi præstare velit: præcipit igitur, vt è nouem stabulis diuersis fimum equinum precario conquireret, quantum satis esset ad implendum saccum, quo tum crus cum labefactaretur erat indutum, eumq; sic confertum pro donario appenderet D. Benedicto, cuius celebre esset fanum in Berquel oppido Germaniæ, sic enim futurum, vt eius anathematis arcana vi, ac potestate illi membrum recrearetur, ac conualesceret. Ecce quomodo Sortilegis mos est curationibus suis istiusmodi Religionum expiationes prætexere, cum nulla tamen religione tangantur, ac potius eam omnem despectui, ludibrioque habeant. 55 decodati prid. id. Ia uij 1581.

De prouocatione ad iudicium. Cap. XVII.

Doctrina.

Periculosum est hominibus non compertæ sanctitatis has citationes facere, imò lethaliter peccant, qui scienter alios citant, quia nocent iniustè, & grauiter, & calumniantur Iudices tamquam oppressores innocentiæ. Si tamen hoc fiat citra odiũ, aut vindictæ cupiditatem, vel impatientiam, iram, desperationem, vanitatem, aut aliam vitiosam affectionem, per iniustitiam oppressus quis hoc faciat bono fine, vt videlicet innocentia eius appareat, nec infamia grauetur, familia, aut vt liberetur mundus tali Tyranno, aut vt resipiscat, & terrore perculsus pæniteat, desinatque ab oppressione, & concussione miserorum; licita est talis citatio, nec talem citationem audet damnare Feuardenus, a quia cum finis sit bonus, puto actum esse meritorium. Non desunt a Extremo cap. 13 ester.

b Genes. 16. c 1. Reg. 24. d 1. Paralipo. 24. vers. 23. sunt exempla sanctorum hominum. Sic dixit Sarra; *b* Iudicet Dominus inter me, & te; Sic dixit Dauid *c* ad Saulem: Iudicet Dominus inter me, & te, & vlciscatur me Dominus ex te. Sic Zacharias filius Ioiadæ. *d* Videat Dominus, & requirat, &c.

Exempla.

In lib. Apũ. & Cantipr. lib. 7. Memoratu dignissimum est, quod legitur apud Thomam Cantipratensem, vbi habet hæc verba; Monasterium B. Iacobi apud Leodium notum multis est, & acceptum istud; quidam Adolescens consobrinus maioris Præpositi, deuotionis causa, & Religionis, intrauit, quod vt audiuit Præpositus indignè tulit, mox forti manu collecta satellitum, intrat violenter Cœnobium, rapit Iuuenem, & nudatum sancto habitu, seculari induit. Abbas ergo Monasterij, collectis Primatibus Ciuitatis Episcopo cõqueritur, & totum Clerum pro tantis iniurijs interpellat: hoc autem cum indignanter vix vellet audire Episcopus, & Abbatem potius duris verbis impeteret: flexis Abbas genibus, cum moderamine verborum dixit. Iudicem contra te ô Præposite in terra habere non possum, & ideo contra te Deum summum Iudicem interpello, vt intra 40. dies vterque nostrum compareat coram illo sententiam pro meritis accepturus. Ad hoc Præsul cachinnãs cum suis irrisit hominem, atque spreuit, & repulit exprobratum. Quid plura? quadragesimo die circa Nonam mortuus est dictus Abbas, & cùm pro eo solenniter pulsaretur, sedens in balneo Præpositus quæsiuit à circumstantibus quid hoc esset? moxque quidam ingrediens, respondit Abbatem D. Iacobi modo esse defunctum, & pro eo pulsationem fieri tam solemnem. Ideo ergo recordatus Præpositus, quadragesimum diem esse, quo se citatum audierat ab Abbate, consternatus animo dixit suis, citò videte, quid faciam? mortuus ego sum, comparere me hodie summi Iudicis aspectibus oportebit. Nec mora, post verba hæc, cum balneum egredi festinaret, in astantium manibus, cum diro eiulatu, & vocibus expirauit, ibi proculdubio respondere compulsus, vbi causarum strepitus cessant, iurisperitorum aduocatio conticessit, vbi nec preces, nec pretium liberant.

Fulg. li. 1. 4. Armonicis Franciscus Dux præfuit. Is summa crudelitate fratrem ex Anglia redeuntem de medio sustulit, sed viciſſim fratris citatione intra annum de medio sublatus, Principatum cum vita amisit.

De

De purgatione Monomachiæ. Cap. XVIII.

Doctrina.

NVlla purgatio ista olim fuit frequentior, quando- cunque criminis cognitio, vel probatio erat ob- scura: tunc enim temporis, vel actor reum prouo- cabat, vel reus ipse offerebat se, aut suo loco aliũ. Constat hanc fuisse inuentionem antiquissimam, quem & Palæstinis ipsis in vsu fuisse, *a* ex Goliæ prouocatione, fuit David superauit. Post Barbarorum in Italiam eruptionem Fran- maximè in vsu apud Longobardos, & apud Germanos, & pro- cos, & etiam Hispanos. *b* Verum huiusmodi conflictus non Doctorum bantur, quia repugnant omni iuri, iuxta communem *c* sententiam. Repugnant iuri naturali, vt docet optimè Susius, com- & Petrus Messias; *d* Repugnant iuri ciuili, & hoc probant ta- muniter Doct. *e* etsi ea lex non sufficienter conuincat, nulla iure- men lege apud Romanos fuit approbata hæc pugna. Quòd qui- Diuino prohibitum sit duellum, probatur ex omnibus locis, bus prohibemur Deum tentare, & quibus prohibemur occidere. *f* vt Apertior est probatio iuris Ecclesiastici, seu Diuini positiui, duellorum in Concilio Trident. cuius hæc sunt verba. Detestabili corporum vsus, fabricante Diabolo introductum, vt cruenta orbe morte, animarum etiam pernitiem lucretur, ex Christiano Con- penitus exterminetur, &c. & deinde paulò post subdit idem vocan- cil. Qui verò pugnam commiserint, & qui eorum patrini proscri- tur, excommunicationis, ac omnium bonorum suorum homicidæ, ptionis, ac perpetuæ infamiæ pœnam incurrant, & vt Bulla illa &c. perpetuò careant ecclesiastica sepultura. Extat fuit produ- laudatissima fælicis Recordatio. Gregorij XIII. quæ Crescente cta Anno 1582. nono Decemb. quæ incipit his verbis. hominum malitia, facinorosi non desunt.

a Alciat. de singul. certa. in. cap. 2. b Lege Longobar. tit. qu li e: quisq; defē. deb. tit. de pargat. rei tē. de omicidio liberi hominis. c lib. de iniustitia. duelli. d p. 4. variæ lect. ca. c leg. 1. C. de gladi. li. 11. f Pet. Mathæus in Notis ad Bullā Gregor. XIII. mox laudandam.

Exempla.

GVlielmo Tertio Comite Annoniæ, Verpa quidam se finxe- rat sincero animo Christianis sacris baptismo initiari, su- scepit ex fonte Comes, & Gulielmi filiolum nominauit, & appa- ritorem curiæ Montensis esse iussit. Non diu post, homo impius ingressus ædem Monasterij Cambronensis actus furtijs, blasphe- Anno. 1326.

mias

nias in Deiparæ imaginem multas effudit, & (horrendum) venabulo quatuor plagas inflixit, vnde sanguinis statim riui manarunt. Viderunt Faber lignarius quidam, & Monachus laicus Matthæus Lobbius. Faber ascia caput Iudæo findere parabat, sed à Monacho prohibitus: rem detulerunt igitur ad Abbatem Ioannem de Montibus; is ad Comitem; Iudæus pertinaciter tormenta elusit, sic dimissus quadriennio postea ab Angelo apparente, quidam senex nomine Ioannes Flander Estinnensis, & septenn.o, iam ex paralisi clinicus iubetur Iudæum accusare, & duello prouocare. Bis monitus, parochi iussu senex adhuc rem differebat, tertio illa ipsa Virgo quinque illis plagis sauciata se videndam præbuit, & imperat *Monomachiam*. Plenus spe, & fide senex adit Cambronem, cernit in imagine vulnera, quo viso, accedit ad Comitem, accusat mentitum, dies pugnæ dicitur, arma, rudes fustes, & scuta lignea supersunt hodie: Iudæus vesco corpore, ferox viribus, tibiales fascias tintinnabulis cinxerat, & sic senem ridebat, sed iuuit athletam suum Deus, tam impar commissus, æger sanum, debilis fortem, senex iuuenem prostrauit, & horrendè blasphemantem conuictum sed non pœnitentem, Comes iussit caudæ equinæ alligatum trahi ad patibulum, & capite deorsum duobus ad latera molossis eum rabidè laniantibus appensum subito ignis fumo interijt. Narrat hoc fusè Robertus Hauportius, duobus ea de re libris carmine conscriptis.

Radislaus Gurimensis Princeps Misthbogij filius, per iniuriam inuaserat Bohemiæ fines, coactus à suis tandem optimus Rex Venceslaus militem collegit. Cum iam dimicaturæ essent acies, si aliter inquit Venceslaus nisi prælio res componi nequit, cur non potius sine insontium sanguine ipsi inter nos singulari certamine decernimus? Nulla fit mora, loricam super cilicinam vestem indutus, paruoq; ensiculo subcinctus Venceslaus in campum prodit, at Radislaus Cataphractus, hastatusque cum ingenti machera se infert. Venceslaus signo Crucis frontem pingens, subito Angelos videt, atq, hanc vocem velut ab homine promptam audit. Ne feri:& repente Radislaus humi procumbens, veniam audaciæ poposcit, seq; potestati victoris permissit. Alleuans prostratum Venceslaus, monuit, data venia, & dignitate ei restituta, vt contumaciam in obsequium debitum verteret, ne post grauius ab irato Numine plecteretur. Hic Deus miraculo iustitiam causæ declarauit.

Vide Velichindū libr. 2. & Vincentiū li. 24. Speculi c. 70. & lib. 5. Histor. Bohem.

Quando miraculo Deus non fauet, fieri solet, vt res vel maneat dubia, vel iustam souens causam iusto Dei iudicio succumbat.

bat. Prius in pugna duorum hispanorum nobilium accidit tempore Alphonsi Regis, qui Petri Regis Castellæ pater fuit; hi fuerunt Ruy Paez de Viedma, & Pay Rodriguez de Auila, ille hunc proditionis accusauit, hic illum sceleris grauioris vicissim recriminatione pulsauit. Cum ventum esset ad duellum tribus continuis diebus ab ortu solis ad occasum pugnarunt, multisque se vulneribus affecerunt, & dubia prorsus, nec in vnum, alterumvè inclinante victoria, vtrunque Rex innocentem pronunciauit, & æquali virtute præditos, amicos esse voluit. Narrat fusè Petrus Messias. Siluæ var. lect. p. 2. cap 10.

Post multas impietates à Maleficis patratas, Dæmon tandem conatur eos ad interitum per ipsorummet manus inducere.

Cap. XIX.

Doctrina.

Omnes quotquot fuerunt Dæmoni addicti, & in eius potestate illaqueati, fatentur adeò sibi esse apud eum inclementem, atque iniustam seruitutem, vt sæpe in animum inducat, eos sibi manibus proprijs vitam exhaurire, siue per vulnus, siue per suspendium, siue per præcipitium, siue per submersionem, vt tam insuaue Dæmonis iugum excutiant, Et tam subita, ac repentina mors eius facinoris molitionem consequitur, vt nullum satis promptū ab

ab occurrentibus impedimentum contra afferri possit, adeò Dæmon rem vrget, & properat omnem, quem in hoc adniti certum est, vt postquam ætatem ferè omnem per tot impietates, ac scelera traduxerunt Sortiligi, quantulum illius superest, id per vim sibi sua manu præcidant, ac sceleratissimam vitam tandem interitu sempiterno abrumpant, sic, vt quos viuos flagitijs, eos defunctos supplicijs Dæmon indesinenter exerceat. Verum miseris illis non est tamen idem perpetuo, qui modo dictus est vitæ exitus, calamitatumq; finis. Sed vt est Diuini Pastoris inexfalibilis benignitas, & clementia abductas à lupo oues, sæpe ad ouile reuocat, denuoque cælesti gramine pascit, ac recreat: Et ideo vt plurimum, cum sunt in vincula coniecti admissorum confessiones non eo vsque differunt, dum tormentis ab eis exprimantur, sed sponte, & cum magna animi alacritate exponunt læti, vt aiunt, sibi oblatam esse occasionem, qua possint leui miserrimæ vitæ dispendio tantam à se calamitatem æternum depellere. Neque enim ferit semper quodcunq; minatur arcus, nec semper est in manu Sathanæ, vt homines violentia sua, quo vult impellat. Vt tentet, hoc permittitur, vt præcipitet non ita. Hinc est quod non ipse desperabundos, vel in flumina conijcit inuitos, vel laqueis trabi annectit, vel cultris trucidat; sed tantum hortatur, vt id male sani exequantur. His autem omnibus sæpe intercedit, qui imbecillitatem hominum miseretur Deus, modo hoc, modo illud præsidium pro sua sapientia opponens, vt exemplis patebit.

Exempla.

Lib.3.c.5. REfert Remigius vidisse se Sontis cuiusdam Sedenarij nomine cadauer, cui collum tantum religatum esset ad os in parietem, non adeò tenaciter defixum tenui ex indusio fasciola putrido stamine intertexta, genibus in terram penè inflexis, ac deuolutis, ad id positum, tam commodè sua anima fuerat defunctum, quàm si è trabe sublimi canabea, validaq, reste innixum pependisset, ac carnifex aliquis haud segniter operi manus admouisset, & plerique omnes, qui sic vitam deferunt simili celeritate, ac facilitate pereunt.

Hambachi in Germania inferiori in cõfinibus Flandriæ, in Ducatu Serenissimi Ioannis Gulielmi Ducis Cliuensis, & Iuliacensis: cum ibidem ego essem ratione curæ eiusdem Ducis, qui erat maleficiatus: cum ibidem ego essem ratione curæ eiusdem Ducis, qui

Author. erat maleficiatus; vocatus fuit Presbyter quidam Magus, Ioannes nomine,

nomine, nonagenarius, qui præerat curæ animarum in oppido Archiepiscopatus Coloniensis Diœcesis, nomine Lanch: hic reddiderat dictum Principem per maleficia furiosum, pauidum, & formidolosum, pro vt ipse confessus est. Huic, triduo, antequam fuisset vocatus à Principe, apparuit dæmon in eius ædibus Lanchi, & monuit, vt nullo pacto iret ad Principem, qui breui erat mansurus ad illum, quia timebat fibi. Cui Magus, quid ad te? volo ire quocunque mihi libuerit: Dæmon nihil subdidit his auditis, sed demissis femoralibus, vt retulit ipse Magus (induerat enim formam Nobilis viri cum seruo sibi adhærente) ostendit illi anú, & emisit crepitum fætoris adeò intolerabilis, vt per triduum non potuerit Magus, adhibito thure, ac alijs odoriferis suffumigijs, fætorem tam grandem sedare. Venit ad Principem nonagenarius iste Magus, & examinatus, de maleficio, fatetur se, illum maleficio infecisse, inuocasseque tunc temporis Luciferum Dæmoniorum Principem in ijs caracteribus, in quibus erat maleficium conscribendis. Apparuit illi Dæmon in Turri secundò, in qua ipse dormiebat, ac in desperationem illum, eò quòd esset igni tradendus, propter delictum confessum, inducens; proprijs manibus, gladioloque suo, die Dominico mane, qui fuit 25. Septembris anni 1605. proximè præteriti ipse se iugulauit: Et quamuis vulnus gutturi inhærens, tantæ virtutis non esset, quo statim moreretur, nihilominus tamen dæmon in ipso actu desperationis animam eius statim per vim arripuit, ad infernaq; deduxit, cum maxima omnium admiratione. Ego illum sic mortuum, & adhuc calidum vidi super fœnum iacentem; vt qui instar bestiæ vitam duxerat, etiam in bestiarum pabulo occideret; sic disponente Diuina Iustitia, quæ tribuit vnicuiq; iuxta opera sua; voluitq; Deus, vt qui nonagenarius vixerat Sathanicus, Sathanicis quoq; manibus vitam clauderet.

Ioannetta Galea amplum de hoc testimonium reliquit, cum supplex à quæstore efflagitauit, ne meritas à se pœnas longius traheret, se enim eas æquissimo animo paratam luere, vt eam impietatem, quam summam in Deum admiserat citius posset expiare. Sandominici 5. id Nouemb. 1586.

Nicolea Morelia, ab eo tempore, quo crimen suum iudici aperuit, non cessauit se beatam prædicare, quæ sic se vt antea posset Deo asserere ab omni dæmonis seruitute liberam; Iamq; triennium perpetuum hoc sibi in animo fuisse facere, sed non potuisse, ne attentare quidem, adeò tenax est suæ prædæ hostis ille. Serræ 14. Cal. Febr. 1587.

Catharina Latomia Marchensis non negabat, quin esset pro

Harocutię 3. non. Febr. 1587. tantis suis flagitijs extremas pœnas merita, tum iudicis etiam summam indignationem; si quis tamen gratiæ locus superesset, hoc solum sibi adijci postulabat, ne mors vlterius differretur, quo se quam citissimè sistere posset pro eius iudicis tribunali, in quo spem suam omnem positam habebat, sibi enim vel grauissimo operi iam esse animam.

Prænicij prid. Cal. Augusti 1586. Idatia Miremontana obnixè iudicem rogabat, vt se quàm citissimè morti addiceret, neque enim etiam si vinculis absolueretur, liberum vnquam futurum, vt resipisceret, ac ad meliorem frugem se reciperet, quòd dæmoni fidem suam obstrinxisset, quam vti importunissimo creditori, quum exolueret, defugere non posset, quandiu in vita maneret.

Fresenij 3. idus Augusti 1586. Apolonia à Freisen, morte sibi gratius nihil contingere aiebat posse, quo tandem sceleratissimæ, suæ vitæ finem aliquem inueniret: neque enim ab iniuria, & maleficio, quoad viueret temperare posse, quod ad ea dæmonem assiduum hortatorem haberet, cuius etiam mandatis, atque imperio nisi morte se exoluere non posset: crastinus igitur illi dies priusquam alius eas omnes miserias clauderet, viamque ad cœlestem patrem aperiret, ac patefaceret.

Emelij 3. Cal. Iunij 1591. Antonia Mercatrix, nihil se iam æquè cupere, quam vt citissimè viua in ignem ponatur, quòd id sciat se etiam iudice pridem merita.

Sandcodati prid. id. Iul. 1581. Desiderium Financium Mandrensem ob cumulatum patricidij sortilegium forficibus candentibus puniendum, ac deinde etiam viuum igni tradendum, Duumuirum Nanceianorum collegium grauiore sententia damnauerat. Id igitur, siue per dæmonem suum sciuerat, quod alijs multis euenisse, & monstratum est, & demonstrabitur, siue ipse tam horribilis sceleris conscientia præsagiebat; statuit spontanea, ac voluntaria morte effugere. Ergo arreptum cultellum, quem fortè custodia incautius in cista cum pane condiderat, in fauces quantum potuit adegit, atque ita interijt, & eodem anno in Lotharingia vltra quindecim fuerunt, qui sic vitæ suæ consuluerunt, vt se exemplo publico subducerent, verum ne horrore legentium animi perfundantur, de huiusmodi fatis vertam igitur sermonem ad ea quæ exitus meliores habuerunt.

Ioanna à Banno spontanea confessione testatum reliquit nulla in re adeò importunum suasorem habuisse dæmonem, quàm vt se, aut in puteum deijceret, aut profluentem mergeret, aut reste implicaret, aut omnino quauis alia ratione perderet, diciq; non

posse,

posse, quàm in eo frequens esse cœperit, vbi præsensit illam iam iam comprehensione esse deuinciendam, vt qui videret bolum sibi è faucibus eripi, ac ne post quidem ab incæpto destitisse, sed acrius, & maiori etiam studio, ac importunitate post iam comprehensionem vrsisse, vt id perficeret, quoque factum minus defenderet difficultatis excusatione, ostendisse in carceris angulo obscuro neglectam catenam, quam si vellet posset collo aptare, atque illa fauces sibi frangere; eoq; iam res processerat, vt placeret consilium, sed hoc ad consummationem defuisse, quod nihil se se offerret vnde catena religaretur.

Annæ Drigeæ idem etiam persuadere conatus erat, nam cum flammarum, quarum erat cruciatibus interficienda, horrorem simul, & exempli, quod editura erat, dedecus, atque infamiam coram oculis posuisset, tum facilè obtinebat, vt hæc morte voluntaria peruerteret, sed contra præsentis mali fuga, atque auersio quæ omnibus naturaliter inest, tum fortè salutis animæ certissima amissio, quæ à perditissimis quibuscunq; etiam metuitur, animum in contrariam sententiam distrahebant; ergo illud consilium constanter reiecit, tale id erat, vt in superiorem carceris fenestram sese ex olleret, vnde paratum ostendebat præcipitium. Haracuriæ 4 idus Nouembr. 1585.

Desiderium Guerardum cum nullis ad huiusmodi facinus rationibus adducere posset, hoc etiam ad suasionis cumulum adiecit futurum, si sic vim sibi inferret, vt euaderet in sibi similem dæmonem, in cuius potestate futurum esset, quæ vellet agere, sed ne hoc quidem labefactare, ac à sententia dimouere potuit, si quidem tot eius antea elusus dolis, consilia eius omnia suspecta habebat, in nullaq; amplius morem ei gerere certum erat, Cum dæmonis sit tantum persuadere, sed non impellere iuxta illud Matthæi, si filius Dei es, mitte te deorsum. Venezelij 13. Calen. Nouemb. 1581. Matt. c. 4.

Quos semel corripuit Dæmon, hos obnixè retinet etiam in tormentis constitutos ante Iudices, in interioribus sacrarijs, ac vbilibet. Cap. XX.

Doctrina.

Vam semel potestatem aquisiuit in homines dæmon, tam obstinatè tuetur, ac retinet, vt ne constitutos quidem in vinculis manu sua mittat, opeque destituat; sic veluti strenuus pugil non conquiescit, neque defatigatur, dum superest certandi copia, atq; occasio:

occasio: nec prius vnquam destituit, quos semel habuit obsequentes, quam illi ipsi ceu agni lupo, fuerint erepti: quod etiam cum præsentit, ac coniectat futurum; sæpe vel prauis consilijs, vt cum ad suspendium, spontaneamq; mortem impellit; vel re, ac facto, vt cum collum ipse obtorquet, verberibusq; necat, vel aliqua alia via, quæ exitium afferat (si Deus non auertit) quod exemplis alibi est demonstratum; aut si ne hoc quidem licet, ingratum, iniucundumq; aliquid, si potest, facit, ne omninò innocuus abeat, quod etsi ita palam sit omnibus, vt otiosus videri possit, si quis de hoc fiat sermo, non pigebit tamen ad cognoscendas magis hostis nostri artes, nonnulla quædam describere. Nullus præterea est adeò sanctus locus, nullus adeò religiosus, quem hostis antiquus audax, & temerarius, violare, tentare, & perrumpere non tentet, dum prædam suam sectatur. Templa, Conciones, Anachoritarum cellas perlustrat, in ijs frequens est, & assiduus, nec mirum hoc cuiquam esse debet, quando ausus est se etiam inserere conuentui, quem olim suorum Deus celebrabat, vt patet Iob. & vbicunque sit, quibus vult se offert conspiciendum, cæteris autem ibidem stantibus, nihil cernentibus prorsus, vt patebit per exempla.

Iob cap.1.

Exempla.

Blainuil-le 5. Cal. Maij 1587.

QVirinam Xalleam statim, ac in carcerem condita fuit dæmon immisit, monuitq; non euasuram illinc, nisi quæstionum tormentis durissimè exagitatam, atq; examinatam, feret modo tacita exigui temporis dolores, certam post adesse libertatem, se interim vbi res postularet, non defuturum, atq; vt is prædixerat, ita illi non multo post euenit, nam dum in tormentis erat, ac valde ijs premebatur, ille se eius reticulo crinali submisit, non cessans, addere animum, ac spondere iam iam adesse cruciatuum finem; ac si fortè eos paululum, vt intermitteret tortori quæsitor innuebat, id ille præuertens ceu à se factum, miseræ illi prænunciabat; sed cum iam nullus esset dolorum modus, & amplius tolerari ne à fortissimo quidem possent, erumpés illa. Amouete me hinc, ait, satis verborum hic mihi meus dedit perfidus, en parata sum verum fateri, & sic à dæmone, quem disertis verbis prius abiurare iussa est, libera, ordine rem omnem ab eo, quo se illi addixerat die recensuit.

Eodem loco, & Anno; Anna Xellea non absimile huic factum totidemq; ferè uerbis recitauit, nisi quòd non crinibus, sed imis faucibus dæmonem suum torqueretur, occlusum habuisse se dixit,

xit, nimirum quo facilius loquuturę uocem inhiberet, si fortè per doloris impatientiam admissum fateri urgeretur; nec ea res suo iudicio illos fefellerat, qui tum pręsentes affuerant: aduerterant enim fortè fauces in eum tumorem excedere, vt mentum ipsum sua elatione propemodum adęquare uiderentur, tum adeò liuore decolorari, ut facilè intus angorem inesse maximum conijcerent.

Claudia Simoneta, quę obijt per ignem sortilegij damnata, pręter plerasq; alias quarum nomina, nunc non memini, una cũ Antonio filio obseruauit, inquientes sibi circa tempora obseruatum fuisse muscę specie demonem cum in carcerem ducerentur, diligenter monuisse, ne se ipsi, intentati criminis manifestos sua confessione facerent, quamuis exquisitis tormentis ad id vrgerentur; confessos enim certissima, ac sæuissima supplicia manere, contra si linguam continerent, futurum vt propediem salui, incolumesq; euaderent. Castelleti 3. Calen. Octobr. 1588.

Eandem silentij necessitatem Francisca Fellæa sibi à dæmone allatam memorauit, ac præterea ita occlusas ad vocem iudicis aures habuisse, cum is primum illam interrogaret, nihilo plus audiret, quam si is nihil omnino loqueretur, sed tandem superata incantatione, ac veritate a se tormentis expressa, non cessasse ab eo tempore dæmonem de nece illi minas intendere: Ob id rogabat illa, ne se incomitatam relinquerent, præsertim de nocte, cuius solitudo maximè esset opportuna illius iniurijs. Fangel. 5. Id. Nouembr. 1584.

Eodem loco Anno 1587. Franciscus Fellæus, cum è capitis iudicio, bis celata veritate, ac superatis tormentis emersisset: tertio delatus, ac innoxa deprehensus, seras quidem, sed graues sceleris pœnas confessus tandem exoluit. Imò non defuerunt alij, qui vim quæstionis perferrent inconfessi, ac cum iam è reis essent eximendi, celatum eo vsq; crimen suum detegerent.

Huius rei fidem fecit Margarita Valtrina, quæ cum horæ spatium integrum in carnificum acerrimis tormentis mansisset, nec ob id durius in se quidquam esset loquuta, tandem iam dimittenda accersiri voluit Iudicem, apud quem primum obstinationis suæ precata veniam, à capite vti eam dæmon inescasset, ac deinde per omnia flagitiorum genera exercuisset, enarrauit.

Non est memoratu indignum, quod eodem anno Alexiæ Belhoriæ idem facere cupienti contigit, stupentibus præ admiratione, qui tum aderant omnibus, cum enim ad eiusmodi spontaneam confessionem se accingeret, ac à dominica oratione, vti mos est Christianis auspicaretur, in murum, quem post se habe- Blainuillæ 17. Calen. Feb. 1587.

bat,

bat, auersa ruit tanto impetu, vt pro mortua iam multis tollenda videretur. Sed paulatim ad se rediens, ac deliquij causam rogata. Non videtis, inquit, sub lecto prostratum carnificem, qui me modo faucibus comprehensam penè præfocauit? En etiam, vt terrorem vultu minaciter obijcit, atque quantum potest, inhibet, ne de se verbum vllum dicam. Nec me nunc quidem primum à verò dehortari tentat, nam iam cum torquerer, in aurem sinistram se pollicis instar intulit, monens sedulo, vt linguam temperarem, nec vinci me sinerem exigui temporis non admodum vehementi dolore.

Lib. 3. c. 11. Sequentia refert Remigius his verbis, quæ ipse præsens vidit. Veneficam quandam (cui vulgus Asinariæ nomen ab asinario marito fecerat) sic premebam dictis testium, vt iam tergiuersationi locus nullus ei relinqueretur. Itaque ob id se comparauerat, vt admissa omnia sua velle patefacere videretur, cum illi in vultu color subito immutari, oculi in aduersum carceris angulum cum stupore defigi, oratio, mens deniq; ipsa cœpit excidere. Peto, quisnam ipsam morbus adeò repente inuaserit, respondit, ex illius anguli superiore parte videre se Magistellum suum manus sibi ferociter ostentantem quales habent cancri bifurcas, ac dentatas, iamq; inuolaturo similem apparere; eò oculos conuerto; pergit illa obnixè, intento etiam digito demonstrare: nihil aduerto: iubeo tamen præsenti esse animo multa, & securè, & confidenter in Magistelli illius contemptum præfatus; ex eo igitur timore iam se collegerat, ac pergebat, de se narrare, quæ ante incœperat, cum denuo ex alio angulo prominentem illum enormiter aduertit, mutata iam persona, vti qui scænæ alicui seruiunt, ac certis cornibus instructa fronte, quasi eam illico esset impetiturus, sed rursum derisus, ac etiam conuitijs proscissus abijt, nec ab ea deinceps visus est, vti ipsa iam ad rogum profectura declarauit: alia exempla sacrarum ædium, & claustrorum alibi sunt demonstrata, & demonstrabuntur adhuc.

Summarium omnium scelerum Maleficorum paucis contentum. Cap. XXI.

Ebastianus Michael in pneumalogia refert hoc exemplar sententiæ latæ Auinioni anno 1582. vt paucis concludat enormissima Sagarum, & Maleficorum, ac horrendissima eorum flagitia.

Sententia.

Visis

Visis processibus coram N. N. contra nobis constitutos reos accusatos, & delatos, quibus tam per vestram, & quorumlibet vestrum relationem, ac propriam confessionem, iudicialiter coram nobis factam, atq; sæpius repetitam, iuramento vestro medio, quam per testium depositiones, eorumq; accusationes, & alias legitimas probationes, ex dictis, actis, & processu resultantes nobis legitimè constitit, & constat, quòd vos, & vestrum quilibet, Deum nostrum omnium creatorem, & opificem, vnum, & trinum abnegastis, & immitem diabolum, hostemque antiquum humani generis coluistis, vosq; illi perpetuò deuouistis, & Sacratissimo Baptismati, & his, qui in eo fuerant susceptores leuantes, & proparentes: vestræq; parti paradisi, & æternæ hæreditatis, quam pro vobis, & toto genere humano Dominus noster Iesus Christus sua morte acquisiuit, coram præfato Cacodemone in humana specie existente abrenunciastis; infundente ipso rugiente diabolo denuo aquam, quam accepistis vestro vero mutato nomine in sacro Baptismatis fonte vobis imposito, sicq; aliud commenticium nomen vobis imponifictitio baptismate passi estis, & accepistis, atq; in pignus fidei demoni datę vestimentorum vestrorum fragmentum, & particulam illi dedistis, & vt à libro vitæ vos deleret, & obliterari pater mendacij curaret: signa vestra propria manu, ipso mandante, & iubente, in reproborum, damnatorum, mortisq; perpetuæ libro nigerrimo adhoc parato apposuistis, & vt ad tantam perfidiam, & impietatem vos maiori vinculo deuinciret, notam, vel stigma cuilibet vestrum, veluti rei suæ propriæ, inussit, & illius mandatis, & iussis iureiurando super circulo (quod Diuinitatis Symbolum est) in terram sculpto (quę scabellum pedum Dei est) per vos; & quemlibet vestrum pręstito, vos obstrinxistis, signo Dominico, & cruce conculcato; & illi parendo, adminiculo baculi, quodam nefandissimo vnguento ab ipso Diabolo vobis præscripto illiti, & cruribus positi, per aera ad locum constitutum intempesta nocte, hora malefactoribus commoda, statutisq; diebus ab ipso tentatore portati & translati fuistis, ibique in communi Sinagoga plurimorum Maleficorum, Sortilegorum, Hæreticorum, Fascinariorum, cultorumq; Dæmonũ, accenso igne tetro, post multas iubilationes, saltationes, comessationes, compotationes, & ludos in honorem ipsius præsidentis Beelzebub Principis demoniorum, in formam, & speciem fœdissimi, & nigerrimi hirci immutati, vt Deum re, & verbis adorastis, & ad illum complicatis genibus supplices accessistis, & candelas piceas accensas obtulistis: & illius fœdissimum, ac turpissimum anum

Apostasia cõsumma ta.

Transactigium.

Sacrilegium.

Lignũ sub cruribus positum.

Idolatria perfecta.

anum (proh pudor) summa cum reuerentia ore sacrilego deosculati estis: illumq; sub veri Dei nomine inuocastis, ac illius auxilium: Et pro vindicta in omnes vobis, vel infensos, uel petita denegantes exercendo efflagitastis: atq; ab ipso edocti, vindictas, Maleficia, fascinationes, tum in humanas creaturas, tum etiam in animalia exercuistis: atq; homicidia infantium quamplurima commisistis, imprecationes, ablactationes, tabes, & alios grauissimos morbos ope iam dicti Sathanæ immisistis: infantesque per uos, nonnullis etiam scientibus tantum, & annuentibus arte iam dicta malefica oppressos, contosos, & interfectos fuisse, ac demũ in cimiterio sepultos noctu, & clam exhumastis, & in sinagogam predictam, fascinariorum collegium portastis. Deniq; demoniorum Principi in solio sedenti obtulistis detracta, & nobis conseruata piguedine, capite, manibus, & pedibus abscissis, trumcumq; decoqui, & elixari, & interdum assari curastis, iubenteque, ac mandante præfato patre uestro comedistis, & damnabiliter deuorastis. Mala deniq; malis addendo, uos uiri cum succubis: uos mulieres cum incubis fornicati estis: sodomiam ueram, & nefandissimum crimẽ miserè cum illi tactu frigidissimo exercuistis, & quod etiam detestabilissimum est, augustissimum Eucharistię sacramentum per uos in Ecclesia sancta Dei, aliquando sumptũ, iam dicti Serpentis à Paradiso eiecti pręcepto in ore retinuistis, illudq; in terram nefariè expuistis, ut cum maiori omnis contumeliç, impietatis, & contemptus spem, Deum nostrum uerum, & sanctum dehonestaretis, ipsum uerò Diabolum, eiusq; gloriam, honorem, triumphum, & regnum promoueretis, atq; omni honore, laudibus, dignitate, authoritate, & adoratione honorarẽtis, decoraretis, & honestaretis. Quæ omnia grauissima, horrendissima, & nefandissima, sunt directè in omnipotentis Dei omnium creatoris contumeliam, & iniuriam: quam ob causam: Nos Frater Florus &c.

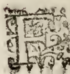
Vindicta in homines, & alia animanta.

Sepulcrorum violatio.

Fornicatio. Sodomia vera. Sacrilegiũ.

De purgatione vulgari per ignem. Cap. XXII.

Doctrina.

Vit aliquando hæc purgatio tribus modis: per rogum, per prunas: & per ferrum candens, & sic innocentia probabatur, si illæsus quis abiret. De ferro candente extat nunc mos apud Iaponicos, vt docent litteræ missæ anno 1595. à P. Luysio Froes Iesuita, quæ postea

postea fuerunt impressè Moguntiæ anno 1598. In Francia vetustis temporibus licita tantum fuit in caufis fæcularibus, vt colligitur ex Epift. Iuonis. *a* Inuenio ferrum iſtud ignitum vocari (iudicium) quod nomen arbitror commune fuiſſe inſtrumentis omnibus harum vulgarium probationum, vt notat Petrus Loyeyr. *b* Meminere huius variæ leges Septentrionalium, omnes occupata à Barbaris Italia, & Gallijs latæ, apud Radeuicum *c* fit mentio legis militaris, qua ſeruus non deprehenſus in furto, ſed accuſatus, iubebatur vel Domini iuramento, vel igniti ferri iudicio ſe expurgare. Leges Francicæ, & Longobardicæ iubebant per nouem vomeres ignitos, homicidij accuſatū ſe expurgare. *d*

a 91. & 151.

b Libr. 2. deſpectris cap. 7.

c lib. 1. rerum Frideric. cap. 26.

d Lōbardi lib. 1. titu. 11. de paricid. Fráncia lex lib. 4. cap. 56.

In Concilio Triburenſi docemur *e* hanc probationem in Germania non fuiſſe nobilium, quibus iuratoria duodecim ingenuorum conteſtatio ſufficiebat: ſed ignobilium. Verum hiſtoriæ teſtantur etiam nobiles eam ſæpe ſubiuiſſe, aliquando per laminā, aliquando per chirotecam, aliquando aliter. Anno 1215. vel circiter *f* Conradus Marpurgius Inquiſitor Apoſtolicus, ſi accuſati de hæreſi negabant, iudicio ferri candentis experiebatur, & ſi cōburebantur, eos porrò committebat rogo, quod ſi factum fuit, contra Canones ab illo perperam factum. Iam enim id Stephanus quintus prohibuerat.

e cap. Nobilis 2. q. 4.

f Tritem. in chron. cap. 22.

Exempla.

Erat in Ciuitate Omuræ Chriſtianus quidam degens inter ethnicos, accuſatus furti, & quia hoc crimen ſeueriſſimè caſtigatur in Iaponia; ſic vt de eo quantumuis minimo conuictus morte cum nulla ſpe veniæ mulctetur, nec tamen poſſent hunc Chriſtianum verè conuincere; ecce mox gentiles eum obſident, & dum aliud non poſſunt importunè compellunt, vt ritu ipſis conſueto edat iuramentum, quod erat, vt in folio cartæ ſubſcripto ſcriberet quod erat iurandum, deinde folio in palmam manus depoſito imponeret ferrum candens, manumque conſtringendo, in ſuum caput vindictam, & iram Chamis imprecaretur, ſi obiecti criminis reus foret, quòd ſi manus fortè comburatur, aiunt experientia probatum eum noxæ eſſe reum, ſi verò a læſione cum folio maneat immunis, eſſe innoxium. Cum igitur hic Chriſtianus in has anguſtias adductus eſſet, quippe, vel iurandum illi erat, vel repudiato iuramento, quo ſe reum faciebat, vitæ diſcrimen adeundum, innocentiæ ſuę confiſus dixit; fas ſibi non eſſe tāquam Chriſtiano, per falſum Chamis iurare, ſed tantùm per ve-

Pater Froes ſuperius citatus.

rum Deum: consentiunt Gentiles, vt per suum Deum iuret. Ille ergo signo crucis in folio expresso ferroq; candenti imposito, quia id facere cogebatur, magna animi confidentia ferrum manu cōstrinxit, singulare miraculum, nec manus, nec folium comburitur, itaque non solum solutus est pœna, quam gentiles illi minabantur, verum etiam culpa, quam falso illi impingebant.

Otho Tertius Imperator vxorem habuit Mariam nomine, lubrica fide, & conscientia nulla: Hæc vt noua Phædra Comitem Mutinensem in amplexus trahere conata, repulsam vertit in furorem, & odio eius, quem impotenter amarat, inflammata, crimen suum in innocentem reflectit: nec latuit dolus Comitem: hinc amor in Imperatorem; inde vrgebat honor proprius: cessit honor amori, quia Cæsaris honorem vitæ suæ præponebat, coniugi tamen suæ mulieri prudentissimæ, & quod rarum, forti, cognatus Augustæ, responsum suum: calumnias illius, periculum suum aperuit, decretumque sibi dixit, mille mortes oppetere potius acerbissimas, quam tantum Imperatoris sui, de incontinentia, & perfidia Augustæ natum, dedecus in lucem proferat, proinde illam, se, si quid de ipsa bene vnquam meruerit, obtestari, virili constantia sexus & coniugij oblita, sententiam, quæ impendebat, mortis ignominiosæ, vt perferret, se necato Coniugis animum, & memoriam resumeret, & animo imperterrito, nomen Mariti ab ignominia liberaret. Non diu post Comes culpam Augustæ suo capite luit, creduli Proeti iudicio condemnatus. Conuentu deinde Imperiali apud Roncalias instituto, quo die Viduis ius dicebatur, mulier prodit, & coram consessu ex lege Imperatorem ad talionis pœnam vocauit, eò quod maritum suum iniustè de medio sustulisset. Otho admirabundus, at tu, quonam pacto, ait, viri tui, quam ostentas innocentiam comprobabis? Candenti lamina, respondit. Adfertur Imperatoris iussu ferrum bene ignitum, adlatam vidua sine noxa cunctis intuentibus apprehendit manu, & tenuit. Externauit miraculum Imperatorem, adeo vt, se quidem supplicijs dignum profiteretur, sed moram posceret subeundi.

Triplex vadimonium differo (respond. illa) Reginæ suppliciū solùm posco, cuius nefaria calumnia, me Marito, te fidissimo milite; Rempublicam Ciue strenuo spoliauit. Cunctis æquissimum visa petere Augustus eam collaudat, & pro dilatis sibi vadimonijs, quatuor in Etruria castris donat. Augustam verò, quæ Veneris igne male arserat, carnificis manu in rogum coniectam, iustis flammis absumi iussit.

In Saxoniæ oppido Vuitemburgo, excitati incendij publici crimen, impactum fuit cuidam; ille, & iureiurando, & iudicio incendij se innocentem probauit: Cum enim longo itinere ferrum candens manu tulisset, illudq; illæsus in terram deiecisset, ecce ferrum omnium oculis fugit, sed eo fermè exacto anno, cum quidā alius, qui incendij conscius erat, silicibus viam publicam in oppido pauiret, ferrum in arenam abditum prodit, manumq; validè comburit, mirantur omnes, & ferrum illud recognoscunt, & reum ad iudicem adducunt, qui quæstione admota, verum confessus est, & cruribus fractis noxius rotæ impositus est. Crancius lib. 8. Vandal. cap. 30.

Goldast. Vuerb. in Chro. Crācius lib. 4. Saxon. cap. 26.

Aliud æque mirandum apud Cæsarium, his verbis descriptum. Referre solet Dominus Bernardus de Lippia quandoque Abbas, nouisse se piscatorem in Episcopatu Traiectensi, qui cum quadā fæmina multo tempore fuerat fornicatus, & quia eius peccatum nimis erat notorium, tempore quodam in synodo imminenti accusari timens, statim ad sacerdotem veniens, magis, vt post patuit, timore pœnæ, quàm amore iustitiæ, peccatum confessus est, consilium quæsiuit, & inuenit: si habes, ait Sacerdos, firmum propositum nunquam peccandi cum illa, candens ferrum securè poteris portare, ipsumq; peccatum negare, spero autem quòd virtus confessionis liberabit te, quod ita factum est cunctis stupentibus, quibus factum innotuerat, læsus tamen ab igne non fuit, sed cum postea peccati iterandi in recidiuam voluntatem incidisset, & gloriaretur se non magis adustum fuisse à ferro illo candenti, quam ab aqua fluminis in quo tum nauigabat aquam quam manu hauriret, candentis ferri vicem egit aqua algida, & manum adusit, pelle tota detracta.

Lib. 10. c. 35.

Idem narrat in hoc capite de quodam pessimo hypocrita, qui peregrinationis pallio scelera contegebat, is ab alio quodam nefario homine numis conductus, hospitis à quo benignè habitus est, ædes incendio consumpserat, bis exceptus, bis pro gratia incendium immisit. Territus Dominus multos detulit, de quibus suspicabatur, qui omnes expertes culpæ candenti ferro illæsi se expurgarunt: Domo tertio ædificata, ferrum in quodam domus angulo abiectum iacebat: venit post aliquod tempus pseudo viator, ille tertio humanè excipitur, videt ferrum, rogat, cui vsui? audit ab hospite, quid illo actum, quin, inquit, illo deinceps ad alios vsus vteris, ne iaceat otiosum? simul manu apprehendit, sed illud repente incaluit, & manum validè adussit: ille cum eiulatu abijcit; hospes admiratione perculsus merito suspicatur

catur

catur hunc bis exustarum ædium reum, Ergo comprehensum sistit iudici. Iudex æquuleo iubet torqueri, ipse confessus omnia in rotam conijcitur. Tam admiranda sunt Dei iudicia.

Aliud adscribam ex vrna fœcunda Cæsarij. Rollo Normanorum Dux, qui Robertus postea vocatus est, nouerat suos in latrocinia, furta, rapinasq; propendere, idcirco seueras de his leges tulit, quarum metu pollicens sibi omnium securitatem, iussit Rusticos intrepidè Rusticani operis instrumenta in agris relinquere. Quidam ex agricolis domum reuersus, ab importuna vxore rogatus, cur instrumenta non apportaret, Ducis præceptum obiecit, at illa furtim ex agro instrumenta subduxit, & abscondit vt maritum redderet cautiorem: reuersus vir in agrum, vbi non reperit quæ reliquerat, rem ad loci præfectum defert, ille ad Ducem: vocatus à Duce rusticus pretium accepit amissorum, iubetur Præfectus ignis purgatione adhibita furem explorare, primus conatus irritus fuit, nam ignis furem non prodidit, licet omnes Rustici subijssent scrutinium. Tum Dux versus ad Episcopum. Deus, inquit, Christianorum, si est conscius secretorum, cur furem non prodit? Episcopus adhuc non benè firmatum in religione non corripuit, sed causam prætendit, quia ignis nondum furem attigisset, iubetur diligẽtius inquirere, Præfectus et apud Vicinas illas inquirit Villas, nec quisquam repertus est. Vocatus à Duce Rusticus, an cui indicarit, rem in agro esse, rogatur, ille, nemini præterquam vxori dixisse resp. Vxor quæstionibus admota, furtum fatetur; tũ Dux marito, clam vocato, sciebas, inquit, vxorem furacem esse, an non? ille, sciebam, ait; cui Dux, cur ergo, aut non puniuisti, aut non indicasti? Ergo iussit ambos suspendi, & hac seueritate legem sanxit.

Lib. 2. Normaneg. c. 27.

Memoriæ etiam occurrit factum Catholici Hispani. Arianum Gottum tempore Leouigildi ad probationem ignis prouocantis; cum enim verbis & rationibus nihil proficeret, est, ait, digito meo Annulus aureus, ego eum in ignem iaceo, tu candentem collige: proiectumq; inter prunas annulum, ita ignium permisit, vt ei similis cerneretur, conuersusque ad hæreticum, ait; si vera est professio tua sume eum ab igne, illo autem resistente, ait. Immensa Trinitas Deus, si quid indignum te credo, ostende, certè si recta est fides mea, nihil mihi præualebunt hæc sæua incendia, & ablatum ab igne annulum, diutissimè palma sustinuit, & nihil nocuit. Hæc non fuit iudiciaria inquisitio, sed contestatio veræ, ac sinceræ fidei.

Greg. lib. de gloria Confessor cap. 14.

Legimus de Roberto Cantuariensi Episcopo, cum Regi Eduardo

Polidor. Virgil. lib. 8. histor. Anglicæ.

do persuasisset, vt Emmam matrem adigeret, ob suspicionem stupri cum Aduino Vintoniensi Episcopo, commissi, ad hunc se modum expurgaret, & ea igne maneret illæsa, timore correptam, incontinentem ex Anglia fugisse, ibique breui animi mærore contabuisse.

In vita B. Ioannis Elemosinarij mense Iunij legitur, Leontium cum ægrotaret, & præsentiret mortem appropinquantem coram plurimis iussisse adferri turribulum plenum candentibus carbonibus, & eos accepisse carbones, & infudisse in sinum, & omnibus audientibus dixisse. Benedictus Deus, qui olim Rubum conseruauit incombustum, is mihi sit testis fidelis, quod quemadmodum meas vestes non attigit, hæc quæ est in igne vrendi vis, ita nec ego attigi mulierem toto tempore vitæ meæ.

Idem iudicium in Gallia subiuit B. Briccius, B. Martini in sede Turonensi successor: hunc enim populus reum agebat stupri cum muliere Religiosæ professionis commissi, quæ linteamina Episcopi lauare solita erat, & ex aliquo improbo pepererat. Briccius iussit ipsum infantem nondum menstruum in medium adduci, & coram populo interrogauit, num ipse pater eius foret? Resp. infans, eum non esse, sed alium, quem non nominauit. Fiebant hæc virtute Diuina, sed plebs dæmonis operæ adscribebat, prunis itaq; ardentibus biretum implet Briccius, & tota defert vrbe illæsus, se sic à libidinis carnalis flagitio alienum professus, quemadmodum flammis vestimentum intactum.

Petrus Massiliensis Presbyter suspectus de hæresi Antiochiæ ipso die parasceues, sacrosanctam Christi Domini Lanceam gestans manu, nudus corpore, per congeriem latam lignorum ardentem, medioſque ignes illæsus euasit.

Foppo Danus Presbyter in fidei Christianæ probationem vestem prius cera copiosa illeuit, eamq; indutus in medio populi circulo sic se in flammam intulit, & perstitit sine vllo doloris sensu (quod sanctè affirmabat) donec vestis tota corpori circumfusa, intacta flammis cute in fauillas redigeretur, eo permoto miraculo Dani, duelli purgatione sublata, ignis purgationem introduxerunt.

Paulus Emil. hist. franc. lib. 4. Crantzius lib. 3. metrop. c. 43.

A Theodoro Lectore historia refertur huiusmodi. Tempore Martiani duos Episcopos, vnum catholicum, Arianum alterum, principio verbis disputasse de fidei dogmate controuerso, deinde catholicum conditionem concertatori proposuisse, vt vanis disceptationibus prætermissis, rogum ignis secum ingrederetur, & fidei suæ veritatem vterque hoc indicio Deo comprobaret teste,

denique

denique Arianum detrectasse ingredi, Orthodoxum nihil moratum, ingressumq; ex ipso rogo multis disseruisse, & nec minimum vstulatum egressum fuisse, vera narratio, sed res non sub Martiano, vt aiunt aliqui, sed sub Anastasio accidit, vt melius à Cedreno, & Nicephoro proditum est. lib. 15. cap. 23.

Petrus Archiepiscopus Florentinus, accusatus symoniæ, quòd pecunia dignitatē potitus esset, cōstituto publico die purgationis per ignem. In publico duæ lignorum strues, longitudinis decem pedum, latitudinis quinque, altitudinis quatuor cum dimidio factæ sunt: inter vtrasque semita erat latitudinis vnius brachij ardentibus prunis strata. Facto ipso die sacro, & inuocato Dei auxilio ad eius innocentiam demonstrandam ingreditur per medios ignium globos, flamma in altum ascendente, calcatq; ardentes prunas, quæ erant in via, inter lignorum strues accensas, & cum vellet per easdem flammas reuerti, neque corpori, neque vestimentis vllo adustionis signo inhærente, à populo retinetur, illæsusque egreditur, & sic populus edoctus fuit rei veritatem. Vide quam mirabilis Deus in sanctis suis.

Guicciar. lib. 3. & Volater. in antrop. cū ijs quæ phu comineus libr. 8. histor. c. 19. qui tempore illo vixit. Lib. 2. miracul. cap. 16. & 17.

Cæsarius Cisterciensis hæc refert. In Cameraco Ciuitate Episcopali infra quinquennium hoc plures hęretici comprehēsi sunt, qui omnes timore mortis suam perfidiam negauerunt. Missus est ab Episcopo Clericus, qui negantes per candens ferrum examinaret, adustos hæreticos esse sententiaret, examinati sunt omnes, & omnes combusti sunt, qui cum traherentur ad pœnam, vnus ex eis nobilis sanguine reseruatur à Clerico ad vitam, si fortè illum quoquo modo reducere posset ad pœnitentiam, cui sic dixit. Homo nobilis es, misereor tui, & compatior animæ tuæ, rogo, & moneo, vt adhuc de tanta perfidia resipiscas, & de errore ad veritatem redeas, ne per mortem temporalem, æternam ne incurras mortem; ad hæc ille resp. Experimento didici me errasse, si sera pœnitentia mihi prodesse posset, non renuerem confiteri: cui cum ille diceret, pœnitentiam veram nunquam esse seram, vocauit Sacerdotem, confessus est homo errorem suum ex toto corde, Deo promittens, si vita concederetur satisfactionem. Vt autem pius Dominus vim ostenderet confessionis, mox, vt pænitens cępit peccata sua confiteri, cępit & ipsa combustura in manu pęnitentis paulatim minui, quę in tantum, & aspiciente decreuit, in quantum confessio profecit: Medietate confessionis peracta, media pars plagę est sanata, vt autem confessionem totam compleuit, & virtus ipsa confessionis combusturam, tàm in colore, quàm in dolore deleuit, & manus pristinam sanitatem recepit. Vocatus est

vir

vir à iudice ad ignem, ad quem Clericus, quare eum vocatis? vt ardeat, inquit, eo quòd in examinatione combustus sit, tunc clericus ostendens manum eius sanissimam liberauit eum à pœnis, cęteris igne consumptis.

Magister Conradus Abbati recensuit sequens exemplum, quod ante paucos annos apud Argentinam recordabatur accidisse.

Decem hęretici in eadem Ciuitate Argentinę, quę & Stranseburgh comprehensi sunt, qui cum negarent, per iudicium candentis ferri conuicti, sententia incendij sunt damnati. Die statuto, cum ducerentur ad ignem, quidam ex comitantibus vni illorum dicebat, miser damnatus es, age vel nunc pœnitentiam peccata tua confitendo, ne post incendia corporis, quę momentanea sunt, animam tuam ignis gehennalis ęternaliter comburat, cui cum ille diceret considero quidem me errasse, sed timeo pœnitentiam tantę necessitatis minus acceptam esse Deo, Respon. ex corde tantum confitere, Deus est misericors, & pęnitentiam suscipiet; mira res: mox enim, vt homo confessus est perfidiam, manus eius plenam accepit sanitatem; tardante eo in confessione, cum à Iudice vocaretur ad pœnam Confessor eius Iudici respond. Non est iustū, vt homo innocens damnetur iniustè, in cuius manu dum nullum combustionis vestigium reperiretur, dimissus est. Habebat idem homo vxorem non longè à Ciuitate, manentem, horum quę dicta sunt prorsus ignaram, ad quam cum venisset gaudens, dixissetque Benedictus Deus, qui liberauit me hodie ab interitu corporis, & animæ, causam ei exponens, Respon. illa; quid fecisti ô miserrime? quid egisti? vt quid propter momentaneum dolorem recessisti à fide tua sana, & sancta? magis debueras si fieri posset centies corpus tuum incendijs subijcere, quàm à tam probata fide semel recedere: sed quem non seducat vox serpentina? Immemor ille beneficij sibi Diuinitus collati, immemor tam euidentis miraculi consilio vxoris, acquieuit, & errorem pristinum resumpsit: Deus verò non immemor vindictæ pro tanta ingratitudine, manum plagauit vtriusque, renouatum est incendium in manu hæretici, & quia coniux auctrix extitit resumpti erroris, consors facta est recidiuiui doloris. Tam vehemens erat incendium, vt ossa manuum penetraret, & cum vti non auderent clamoribus in villa, quos vis extorsit doloris, fugerunt in nemus vicinum, illic vt lupi vlulantes, quid verbis immorer? proditi sunt, in Ciuitatem reducti sunt, simulq; in ignem nondum planè extinctum missi, & in cinerem redacti. Quid quæso rei? an hæresi flamma, quòd vmbra corpori?

Altero

Altero quoque stupendo planè euentu Deus comprobauit, & arreptitio vsus carnifice in hæretico puniendo, stet in ore duorum testium veritas, Bernardi, *a* videlicet Lukemburgi, & illius vetustioris Thomæ *b* Brabantini, cuius adscribam verba. Erat circa Cameracum quidam hæreticus astutus valde, qui metuens inquiri, & comburi à fratribus prædicatorum ordinis, qui in dicta Ciuitate eo tempore plurimos comburebant, finxit se arreptum à dæmone, & ob hoc ad Sanctum Aicardum in Aspera, obsessos curare potentem, ligatus ab amicis deductus est, vt in eo non hæresim propalatam, sed furiam putarent. Et vt audiuit quidam Clericus à Dæmone obsessus, & ligatus, quòd Eligius Boogris (sic enim vocabatur hæreticus ille) poneretur in loco, subsequente nocte idem Clericus obsessus Diuino nutu solutus est, & aggregans mattas, & stramina, atque Ecclesiæ scamna super ligatum hæreticum Eligium, cumulauit. Ludum autem, & furias credens ille dissimulat quò ad vsque Clericus ignem de lampade sumens, comburere hæreticum cœpit, & tunc hæreticus exclamauit, ad cuius vocem expergefacti custodes, cum ignem extinguere niterentur, clericus arrepto gladio, quem casu iuxta lectum inuenit, omnes violenter abegit, & hæreticum in igne consumpsit, Nec mora, Diuino exacto iudicio, clericus à dæmone liberatus est, & planè sospes apparuit.

a In Catha. hæreticorum litera. c.
b Boni vniuersalis lib. 2. cap. vlt.

Gregorius Turonensis narrat historiam de Diacono catholico, cum presbytero Ariano disputante, & ad fidei veritatem comprobandam sic prouocante factis rei veritas approbetur. Succendatur ignis æneus & in feruenti aqua annulus alicuius projiciatur, qui verò eum sustulerit ex vnda feruenti, ille iustitiam consequi comprobetur. conditionem hæreticus accipit, interea Diaconus diffidentia quadam tentatus, vnguentis quibusdam brachium, manumq; illinit, hæreticus negat periculum subire; cum Catholicus brachium liniret, hæreticus vidit vnguentis delibutum, exclamat aduersarium magicis artibus, & præsidijs confidere, non fidei, oritur altercatio. His itaque litigantibus, superuenit Diaconus alius ab Vrbe Rauenna, Hiacintus nomine, sciscitansq; quæ nam esset illa altercatio, vt veritatem cognouit, nec moratus, extracto à vestimentis brachio in æneum dextram mergit, annulus autem, qui iniectus fuerat erat valde leuis, ac paruulus, nec minus ferebatur ab vnda feruenti, quàm vento fieri posse palea, quem diu, multumque quæsitum infra vnius horæ spatium repetit, accendebatur interea vehementer ignis sub dolio, quo validius feruens, non facilè posset assequi annulus à manu

Libr. 1. de gloria martyrũ c. 81.

quærentis, extractusq; tandem, nihil Diaconus sensit in carne sua, sed potius protestatur in imo esse frigidum æneum, in summitate verò calorem teporis modici continentem. Quod cernens hæreticus valde confusus in jcit manum audax in æneo dicens præstabit mihi hæc fides mea, iniecta manu protinus vsque ad ossium internodia omnis caro liquefacta defluxit, & sic altercatio finem accepit.

Sanctus Gingulfus Martyr periculum facit de corrupta fide impudicæ eius vxoris, & ad quendam fontem veniunt, ipse, & vxor, & his vocibus vxorem compellat. Multa quidem de te conjux passim fœda, indigna natalibus tuis audio, & adhuc mihi quidem certo non constat, verè ne, an falso illa dicantur. Tum illa, etiam intrepidè iurando falsos de se rumores vulgatos, ait, nec vnquam alieno concubitu pollutam. At Gingulfus, Diuina, inquit, prouidentia, quàm nihil fugit; vt se res habeat iam certis declarabit inditijs. En fons hic positus est, nec frigidus valde, nec immodicè calidus, in hunc igitur mitte manum, & è fundo lapillum extrahe, & si quidem à culpa es aliena nihil mali patieris, si autem polluta es, non sinet Deus latere scelus tuum. Illa Sancti Viri, sicut alios omnes, ita hos quoq; sermones vecordiæ ascribens, incunctanter manum iniecit in fontem. Ecce autem simul atq; lapillum secum retrahere conata est, membris ferè omnibus obrigescit, & in digitis, & brachio, quousque aqua pertigit, abstracta cute, nuda caro cernitur, nihilq; aliud misera, nisi repentinum interitum expectat. Conuictam adulterij vxorem deseruit, nec diu post vxoris hortatu ab Adultero occisus fuit. Apud Surium 11. Maij.

De superstitiosis. Cap. XXIV.

Doctrina.

Qui parti faciunt discere ritus superstitiosos, & eos exercere, sciant omnium superstitionum, & vanarum obseruationum inuentorem esse Diabolum; qui principio mundi statim in Idolatriam ferè totum genus humanum pellexit. Qui ergo superstitiosas obseruationes colunt, & amant, docent se non Christi, sed diaboli discipulos esse, & eius magisterium amare; in eius ludo doctos esse, & alienos à doctrina Ecclesiæ Catholicæ. Sed mirum est aliquem posse his præstigijs se dare, qui norit exitum infælicem Magorum, & præstigiatorum. Inuentor

Magiæ, clam, seu Zoreaster, fuit tandem ab ipso Dæmone, quem importunius sollicitabat; igne succensus, & concrematus, teste Clem. in lib. recognit. De Simone Mago notissima res est, quòd in aerem à dæmonibus sublatus, præcipitatusque, fractis cruribus cum ignominia, & dolore interierit; Henricus Cornelius Agrippa iam moriturus, à se canem suum Paredrium abegit, cum hoc dicto; Abi mala bestia, tu me perdidisti. Ioannis Portantij obitus in Antuerpiensi carcere qualis fuerit, norunt Ciues, apud Guilielmum Tirium, *a* duo Magi volentes Machinas Christianorum incantare, primi illis interfecti.

a Libro 8. belli sacri cap. 15.

Zito nobilis ille præstigiator *b* ad extremum à diabolo viuens, cum corpore, & anima de medio hominum fuit sublatus. Ioannes Faustus famosus Magus his temporibus in Germania, tandem, à Cacodæmone lecto extractus noctu, & strangulatus, inuersa in tergum facie, domoque tota concussa, & penè euersa, vt scribunt, Camerarius, & alij: Franciscus Picus, *c* author est ex relatione sociorum, qui adfuerant, Magum quendam à dæmone viuum ablatum, nusquam vnquam comparuisse. Et Scotus Parmensis in Germania, nostris temporibus, obtorto à dæmone collo in diuersorio, miserrimè interijt.

b Apud Dubrauiũ libro 23. hist. Bohe.

c libro 5. de prænot.

Exempla.

Ex Abbate Spãchemensi isagog. de dæmonibus sublunaribus.

Refert Georgio Pictorius, subulcum quendam fuisse, qui in scipione suo pastorali schedulam nomini Sancti Blasij inscriptam habebat, cuius baculi vi, & potentia porcos suos, ab omni luporum vi, & raptu tutos credebat, ac tantum schedulæ numinis tribuerat, vt etiam porcos in agris solos pascendos abigeret. Tamen contingente quodam tempore, cum gregi pastor abesset, & quidam præteriens dæmonem custodire vidisset, ac illi dixisset, quid ipse hic custodiret, qui hominum salutis persequutor esset pessimus? Respondit, porcos custodio: retulit alter, cuius iussu? ait dæmon, stultæ pastoris confidentiæ, nam schedulam quandam suo bacillo inclusit, cui Diuinam ascribit virtutem, vel inde, quòd Sancti Blasij nomine est inscripta, & eam porcos suos à luporum iniuria defendere, contra legem suam credit, mihi falsa superstitione inhærens: vbi cum per me fuisset vocatus, & denuo vocatus, & non comparuisset, me Sancti Blasij vice huc custodiendum contuli, vt enim semper libens Dei, & sanctorum vices gero, ita & nunc libentissimè pro suo Sancto Blasio illi porcos custodio, vt stultum hominem in sua vana confidentia extol-

Iam, ac roborem, & eò perducam, vt talem schedulam plurisquam
Deum faciat.

Scribit Lucianus in Philopseude, de quodam Encrate quòd cum
vidisset Pancratem quendam *Magum Aegyptium* multa facien-
tem, mira se paulatim in eius amicitiam insinuasse, adeò vt om-
nia ei propemodum arcana communicaret. Tandem autem Ma-
gum hunc persuasisse ei, vt omnibus famulis in Memphi dereli-
ctis, se solus consequeretur, neque enim defuturos ministros, atq;
ex eo tempore, inquit, sic vitam duximus. Cum in diuersorium
quodpiam venissemus, homo accepto pistillo scopinavè, aut pe-
sulo vestibus implicans, cum in id carmen quoddam dixisset, ef-
fecit, vt ambularet, atque alijs omnibus homo videretur. Illud
ergo abiens, & aquam hauriebat, & cœnam parabat, instruebat-
que, atque in omnibus commodè subseruiebat ministrabatq; no-
bis, deinde vbi iam satis huius ministerij fuit, scobinam rursus
scobinam, ac pessulum, pessulum, aliud recitans carmen redde-
bat. Hoc ego vehementer conatus, non inueniebam, quo pacto
ex illo expiscarer, nam id mihi inuidebat, quamuis esset in alijs fa-
cillimus, & quadam die in angulo quodam sub obscuro delite-
scens, clam ab illo subauscultaui proprius incantationem illam,
erat autem trisillaba, tum ille cum pistillo mandasset, quæ cu-
randa erant, abijt in forum, at ego postridie, illo apud fo-
rum occupato, acceptum pistillum, cum ornassem syllabas illas
simili modo pronuncians, aquam, iussi vt hauriret, tum impletam
amphoram cum tulisset, desiste inquam, nec amplius aquam hau-
rito, sed rursus esto pistillum, at illud mihi amplius obtemperare
nolebat, sed aquam hauriebat continuo, quoad hauriendo totam
domum nobis impleret. At ego cum resistere huic non valerem
(timebam autem ne Pancrates reuersus, quòd etiam euenit irasce-
retur) correpta securi pistillum in duas partes differo, & vtraque
pars amphoram sumens hauriebat aquam, iamq; vnius loco duo
ministri mihi esse ceperant. Interea Pancrates superueuit, ac re
intellecta, huiusmodi ministris in ligna rursus, quemadmodum
ante carmen erant, mutauit, & ipse me relicto clamculum, nescio
quo se subducens, abijt. Vides hic curiositatem ferè causam fuis-
se, vt aquis submergeretur.

Accipe alterum de ijs, quibus periculum præsentaneum fuit, Lib. operę
ut se ipsos denasarent. Philippus Camerarius sic scribit. Cum succeſsi-
aliquando Ioannes Faustus apud notos quosdam esset, qui de ip- uę c. 70.
sius præstigiatricibus multa audiuerant, ij petierunt ab eo, vt ali-
quod specimen suæ Magiæ exhiberet. Hoc cum diu recusasset,

tandem importuuitate sodalitij neutiquam sobrij victus promisit, se illis exhibiturum quodcunque expeterent. Vnanimi itaque consensu petierunt, vt exhiberet illis vitem plenam vuis maturis, putabant autem propter alienum anni tempus (erat enim circa brumam) hoc illum præstare nullo modo posse. Assensit Faustus, iam iam in mensa conspectum iri quod expeterent, sed hac conditione, vt omnes magno silentio immoti præstolarentur, donec illos iuberet vuas decerpere, si secus facerent, instare illis periculum capitis; hoc cum se facturos promisissent, mox ludibrijs suis huic ebriæ turbæ ita oculos, & sensus præstrinxit, vt illis tot vuæ miræ magnitudinis, & succi plenæ in vite pulcherrima apparerent, quot ipsorum adessent. Rei itaque nouitate cupidi, & ex crapula sitibundi, sumptis suis cultellis expectabant, vt illos iuberet rescindere vuas. Tandem cum istos leuiculos aliquandiu suspensos, in ipsorum vanissimo errore tenuisset, subito in fumum abeunte vite cum suis vuis, conspecti sunt singuli tenentes loco vuę, quam vnusquisque apprehendisse videbatur, suum nasum, apposito supernè cultello, ita vt si immemor præcepti dati vuas secare voluisset, se ipsum naso mutilasset.

Finis Secundi Libri.

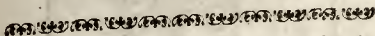
COM-

COMPENDII MALEFICARVM.

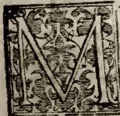
LIBER TERTIVS.

In quo agitur de Remedijs Diuinis, & naturalibus contra vexatos, & de nonnullis quibusdam alijs.

An liceat tollere Maleficium ratione curandi maleficiatum. Cap. I.

Doctrina.

Aleficium est Magiæ species, qua quis ope dæmonis alteri damnum parat. *a* Signa autem malefícij voco, ollas, ligamina, claustra, plumas, leberides, & cætera similia, quæ ex pacto cum Dæmone inito, Magus adhibuit, vt aliquis maleficio lædatur. Pactum verò esse solet, vt quandiu ligula sic nodata fuerit, vel tale quid sub limine defossum, vel sera clausa, manserint, tandiu talis persona sit maleficiata, aut moriatur, qui in tali loco erit, aut intrabit, vel exibit, & huiusmodi. Quare quæritur, vtrum liceat aperiendo claustrum, comburendo capillorum glomum, soluendo ligulæ nodum, vel effodiendo ollam, & exurendo, quæ in illa habentur, aut similia remouendo, perden-

a Extra de frigid. & maleficiatis.

perdendoq; maleficium destruere, & liberare maleficiatum; ad
quod determinandum, vt paucis rem absoluam, dico quòd Hen-
ricus Gandensis. *b* habet hæc verba. Catholicum est destruere
b Quodli. 5.q.33. opus superstitiosum Diaboli, & in hoc ei contrariari, & sic dico,
quòd licitum est maleficium deponere simpliciter, quemadmodū
est licitum Idolum in cloacam proijcere. Scotus, *a* etiam ait, si per
a In 4. sent.d.34. orationes sanctorum impediatur virtus Dæmonis, bene fit: si ta-
men Deus illas non exaudiat, tunc si sciretur maleficium, & de-
strueretur, Dæmon non fatigaret eum amplius, quia ex pacto non
assistit, nisi dum durat aliquod signum: ideo non solum licet tol-
lere, sed est meritorium destruere opera Diaboli, nec in hoc est
aliqua infidelitas, quia destruens non aquiescit operibus mali-
gnis, & destructio talis signi imponit finem tali vexationi.

Vides à Scoto hoc meritorium censeri, quem eius discipuli ad
a q. 2. ar.1. vnum sequuntur, vt Ioannes de Bassolis, *a* qui addit expresſè me-
b In 4. d. 34. ritorium esse, si fiat cum intentione curandi. Idem affirmat An-
c in 4. q. 3. tonius Andreas, *b* Iosephus Angles. *c* Sic Alphonsus à Castro. *d*
d lib. 1. de iust. hæret. punit. cap. 15. Est etiam hæc sententia communis Thomistarum, vt Caiet. *e* vbi
ait, duobus modis contingit maleficium à maleficis solui. primò
e tract. 12 tom. 1. per simplicem destructionem maleficij prius facti, vt puta, dissol-
uendo ligaturam capillorum cum annulo ligneo &c., & hoc absq;
dubio licitum est, nec opus malefici, vt maleficus est, sed hominis
scientis impedimentum boni proximi sui, quia nulla hic euenit
inuocatio diaboli, sed sola dissolutio signi, quo durante diabolus

statuerat malum alterius continuare: destruere autem per inuocationem diaboli, seu per aliud maleficium, proculdubio hoc mortale est peccatum. hæc ille. Ecce quomodo Caietanus hoc definiuit, vt indubitatum. Dominicus Sotus *f* dicit nos posse maleficum rogare, & ab eo pecunia extorquere, vt ligaturas, quas habet sepultas, aut suspensas, aut alicubi alternatas, illinc dimoueat, quia illud maleficum facere, virtus est, & quicunq; sciret, vbi sunt, posset illas inde subtrahere, & idem asserit, meritorium hoc esse. Franciscus Zamanrinus in Thesauro Sacerd. quem collegit *g* dicit, hoc non tantum licere, sed quasi necessarium, & rituale præscribit, his verbis. Adiungo, quod illa ossa, & pennæ infertæ, vna cum alia, & multa, & quasi infinita talia, quæ in lectis inueniuntur à diabolo deportata, sicut clarè fuit deprehensum, sunt extrahenda, & igne comburenda, dum dicitur psal. Exurgat Deus. Nec sequenda est illa superstitio, quam vulgus ponit de mittendis rebus huiusmodi inuentis ad fluuium currentem &c. vnde patet hanc esse sententiam (vt alios multos authores omittam) communem Hispanorum, Italorum, Germanorum, Gallorum Britannorumq; Theologorum, Scolasticorum, Scotistarum, & Thomistarum, ex quibus multi Cardinales, & Episcopi, & Magistri Sacri Palatij fuerunt, cæteri, dignitatibus alijs, aut eruditione saltem, & pietate conspicui, Ecce simile, ad hoc spectans.

f In 4. dist. 34. q. 1. ar. 3.

g p. p. tit. de exorc. c. 2. de maleficijs.

Si duo Reges sic inter se pacifcantur, vt stante columna aliqua erecta, ipsi sibi mutuò auxilium ferant, contra tertium Regem aliquem: Si tertius iste pacti conscius, vt illi desinant, ipsum bello infestare, columnam illam deijciat, & demoliatur; non dicetur ille tertius propterea consentire in illorum fœdus, neq; cum ipsis, vel eorum altero, qui fortè illum monuisset, pactum vel societatem inire, Igitur, nec maleficiatus, dicendus est cum malefico, vel diabolo, ob id societatem inire, quia destruit signum, quod illi pacti sunt, vt à nocendo cesset diabolus, nec quidquam habet veri similitudinis, quod respondent aliqui etiam, hunc tertium cum prioribus pactum inire, quia beneficium ab illis expectat, non enim apud Theologos, nec apud Iurisconsultos inuenitur talis formula societatis ineundæ: immò destruendo columnã illam, potius pactum prius initum inter duos soluitur, adimpleto termino: sic etiam remoto signo, pactum diaboli, & malefici, conditione sublata expirat, & soluitur.

Item, si quis cum hoste pacifcatur, vt suspensa de muro flammula candida, accurrat, & portam occupet, vrbeq; potiatur. Tertius verò quispiam Ciuium id sciat; nonne tollere licebit, immò, merebi-

merebitur, si fecerit? quis quæso illum proditoribus consentire dicat? rectè estimantes iudicabunt, illum pacta conuenta illorū, non stabiliuisse, neq; approbasse, sed diripuisse. Ergo eadem ratione, qui rescindit pactum diaboli, & malefici de olla, in perniciem familiæ defosa, & abscondita: poterit illam tollere, & tollendo censetur alienus ab eorum pacto. Tollatur igitur tale diaboli, cum malefico pactum, impediatur, & dissoluatur.

Exempla.

Anno 1589. GEnuæ Adolescens quidam pius ex imprudenti aspectu, ita effusè in amorem mulieris exarsit, vt Diuinum excluserit. Mittebantur vltro, citroq; litteræ furtiuę, & munera, idq; trimestri spatio, post quod is graui morbo afflictus decubuit. Mirum certè quàm immundas fordes, & varias ante ora astantium euomuerit, muliebres crines, ouium villos, linum, bombicen, crinales acus, & futorias, vnguium segmina, ossium fragmina, & ferramentorū non paruo numero, vnà cum sanguine. Quidam hortatur eum, ne amplius illigari se patiatur amore pestifero. Quærit deinde, numque essent ab ea munera, aut litteræ? litteras acceptas aiebat, sed deinde laceratas, non credens ille, qui quærebat, admonet familiares, vt eius arcam scrutentur, & si quid sit amatorium tollant; ea res cum ægro occulta voce quadam innotuisset, arcæ clauem horrendis clamoribus postulat, & acceptam eadem voce admonente, iniecit in os voraturus, nisi prohibitus fuisset, eam puluino supponit, oculorum vsum amittit, admonet mater, vt doctus malo reddat clauem, eam cum quærens non inueniret, furto ablatam credidit, tunc incipit magis vociferari, nec tamen reperta in toto lecto diligenter excusso, vt tandem cum arca esset reserrata, duæ litteræ amatoriæ sunt inuentæ, & igni traditæ sunt, quo facto restitutus est ei sensus videndi, & clauis non sine admiratione apparuit ante oculos quærentis exposita. Melius interea habere cœpit, & corpore, & animo, & paulo post sanus omnino factus est. Facilè videt hic vnusquisq;, litteras, maleficij signum fuisse, quod ne tolleretur, dæmonem conatum fuisse, eoq; sublato, & combusto, desijsse nocere.

Spren ger. p. 2. mal-lei. q. 1. c. 3. Comes quidam præclarus genere, Vuestrasiensis Territorij in cōfinibus Argentinensis Liœcesis, Iuuenculam simili genere præclaram duxit vxorem, quam tamen post celebratas nuptias, vsq; ad tertium annum carnaliter cognoscere non potuit maleficiali impedimento, vt rei probauit euentus. Anxius, & quid ageret ignorans,

Ignorans, & sanctos Dei iugiter interpellans; accidit, vt ad Ciuitatem Metensem ob negotiorum quorundam expeditionem applicaret, in qua dum per vicos, & plateas seruis, & famulis vallatus incederet, quandam mulierem, quæ ante illos annos Concubina sua fuerat, obuiam habuit, qua visa dum super maleficia sibi illata minimè cogitaret, improuisè eam blandè ex amicitia contracta antiquitus alloquitur, & qualiter se haberet, vt valeret, inuestigat; at illa cernens comitis pietatem, vice versa de valetudine sui corporis, & status diligenter inuestigauit, quo respondente, quòd benè, & prosperè cuncta sibi succederent, illa attonita paululum siluit, & Comes cernens illam attonitam, amplius verbis blandis eam aggreditur, ad collationem inuitando, at illa de statu vxoris interrogando, simile responsum accipit, quòd bene in omnibus se haberet; tum illa an pueros generasset, quæsiuit. Et Comes, tres mihi ait, sunt pueri masculi, quolibet anno vnum genuit. Tum magis illa stupefacta paululum, siluit: & Comes, rogo te carissima, cur tam diligenter inquiris? indica, nec enim dubito, quin meæ fœlicitatis congratuleris. Tum illa, verè congratulor, sed maledicatur vetula illa, quæ promisit se velle corpus vestrum maleficiare, vt carnalem actum cum vxore vestra minimè haberetis, in cuius rei signum, puteus, qui est in medio curiæ vestræ, continet in fundo ollam, certas res maleficiales continentem, quæ eadem de causa ibi fuit reposita, vt quandiu ibidem contineretur, tandiu coeundi impotentia vobis adesset, sed ecce omnia vana sunt, de quibus gaudeo. Comes diu non distulit, domum regressus puteum exhauriri fecit, ollam repetit, & cuncta concremando, potentiam illam perditam subito recuperauit.

Martinus Delrio Iesuita, ex Bellarminij publicis lectionibus iam per multos annos Louanij habitus contra sententiam Heselij, refellendo illam, narrat sequentia his verbis. Concionator quidam Prædicatorum, quòd me puerum vidisse memini in Monte Polliciano in quadragesima, cum vellet concionari, loqui non potuit; accidit id secundò, & tertiò: videns non esse rem naturalem in concione tantum sibi vocem præcludi, votum vouit Sanctæ Agneti, quæ erat loci patrona, inuenitq; signa in suggestu, capillos inter se ligatos, & simi.ia, comburit ergo illa, & vox illi restituitur, & concionem postea habuit ad populum, vt prius; Hoc si peccatum fuisset, Deus à Concionatore inuocatus, cum non sanasset, neque signa ostendisset. Lib. 6. disquisit. magic. cap. 2. sec. 1. quæst. 3.

Narrat quidam author de presbytero quodam, qui cum pessimè

mè maleficio esset affectus, plurimis mensibus lecto decubuit, nec innumera remedia à Medicis adhibita quidquam ei profuerunt: inuentis autem in lecto plurimis signis veneficis, & combustis quouis mense, Luna reuoluta, alia, & alia diuersa instrumenta reperiebantur, quibus semper igne consumptis Dei auxilio, & Ecclesiasticorum remediorum, tandem pristinam sanitatem adeptus est, & hoc fuit paucis ab hinc annis.

Codronchus de filia sua habet hac verba. Francisca filia mea decem menses nata apud nutricem insigni macie est affecta, sæpe, ac sæpius magna edebat suspiria, & quando defasciabatur semper plorabat, ægreque se ferebat defasciari præter puerorum morem, qui quamuis sint malè affecti, vel dolore aliquo detenti, cum fasciæ soluuntur, quiescere, ac delectationem tunc capere consueuerunt. Nulla inuenta causa præternaturalis effectus, nutriceque mutata, cum in deterius laberetur, subijt suspicio matri, quòd cum esset puella venusta admodum inuidentiæ causa, vel odio cuiusdam vetulæ veneficio esse affectam. Quapropter culcitram inquirens nonnulla veneficij signa reperit, ciceres namq; grana coriandorum, frustum carbonis, & ossis defuncti, rem quadam compactam incognitam, quam fieri ab improbis fœminis ex quibusdam cum sanguine menstruo mixtis, retulit quidam peritus Exorcista. Præterea quasdam plumas, ita quibusdam filis artificiosè insertas, vt pileo, vt moris est applicari facilè possent, quibus omnibus igne benedicto combustis, & adhibitis per triduum exorcismis, alijsq; nonnullis remedijs sacris, cœpit melius se habere & carnem assumere, ita vt curatam fore existimaremus, nihilominus transactis quibusdam diebus, cum esset valde morosa, & multum ploraret, eodem lectulo denuo explorato, inuenta sunt nonnulla alia instrumenta, quibus combustis sanitati restitui visa est, attamen in plenilunio mensis, cum plorabunda noctem totam insomnem duxisset, mane colore cinericio fuit affecta, & ita mutata facie ab ea, quæ vesperi erat, vt esset res lachrymis magis, quam admiratione digna; Explorato denuo lectulo inuenta sunt frustula duo nucis siccæ, & albi ossis, nouem, vel decem ossa piscium, quæ erant fabricata instar pectinum, quibus capita pectuntur, cum quibusdam corollis, mira arte, & varijs rebus paratis, quibus igni traditis, mutata domo, & pluribus alijs, & validioribus per Exorcistam peritum adhibitis auxilijs, Dei beneficio absque vllo remedio naturali conualuit.

Lib. 1. de morbis vene. cap. 8.

Nobilis quidam in suburbanum profectus, ceruisiariam quandam tabernam prætereuectus equo insidens, vidit nonnullos suos de-

debitores: statuit eosdem admonere debiti, atque ni persolutum, in ius vocaturum minatur, excusant alij moras; alij quibus ingenium hominis mitè prorsus perspectum esset, rogabant, aliquantulum temporis concederet, atq; inter hos prorupit quædam tortuo vultu vetula fixis in terram oculis, quæ calcitrantem, cui insidebat equum admirata, sicuti videbatur, rogat, quo nam pergat, atque interim monet, ne quid nimis equo suo confideret: subridēs ille, & quid, ait, putas mihi incognitam huius equi indefessam virtutem, qui eo ad decem, & eo amplius milliaria citra vllam defatigationem, vti consueuerim? respond. illa, vereri tamen se ne ferrendo sit; Vir autem esse fabulam suspicatus, subdit equo calcaria, qui præter consuetudinem iam primum admotum pigrior progreditur quidem sed labascentibus quodammodo, ac titubantibus pedibus. Admiratus igitur hanc subitam equi debilitatem, domum redit, equum manu pedetentim ducens, acciri-que iubet ex tempore Veterinarium; is cum sudore madentem videret equum, rogat, nunquid defatigatus fuerit, vtrum post diuturnam quietem subito extimulatus ad cursum, & num à concitatione cursu confestim biberit, & alia huiusmodi, quæ inmentis morborum origo esse solent, & cum nullam euidentem causam ad morbi huius generationem facere animaduerteret, petit, vt suę fidei committatur equus, pollicetur interim, se suo non defuturū officio, atque omnem moturum lapidem, vt cognito tandem morbo, eidem auxiliares adferat manus. Conceditur Veterinarij fidei equus, atque ab eodem in stabulum deducitur, vbi equus doloris vehementia exagitatus, pedibus humum scalpens, protinus in terram deuoluitur, crebra trahens suspiria. Veterinarius consilij penè inops animo voluens, quot quantisque casibus morbosis impetantur equi, venit illi in mentem eosdem, aut propter empraxim, vt vocant, aut quoties suo tempore lotium non reddiderunt, grauissimis subiacere periculis, experiundum igitur censuit, num quod vitium in ano, aut vesica esset: manum ergo ano ingerit, perscrutaturus, num quæ materia in eo contineretur, quæ huiuscemodi accidētia parere posset, consueuerunt namque equi, quibus durior est aluus, & quorum anus sybalis, quibusdam præcluditur, ex qualibet causa volutari, ac sudore perfundi, & cum nihil tale reperisset, equi membrum genitale attrectare cœpit, quem manu eductum, uidit arctissime, atque intricatissimè colligatum esse; tentat igitur primum unguibus nodum dissoluere, sed frustra, nexuum enim capita, cum occulta essent, obliquisq; inuolucris uariè inter se abdita, ferro tantum dissolui poterant,

Balduin. Ronseus me dicæ venationis Epist. 50.

erat autem nodus hic malefica arte, ut suspicantur omnes, contextus, ex canabis radicibus; in hoc gordium superans nodum, quod hic ex corni papiro plicabili, & in omnem partem flexili cōnexus esset, ille etiam ex ipsa radice dura, & ad complicationem rebelli. Nodo igitur dissoluto, profilijt protinus equus, atque per lotium, maxima copia concreti sanguinis reiecta, conualuit quidem, uerùm ita ut ad pristinum illum uigorem suum nunquam redierit.

De sortil. q. 8. num. 16. Refert Grillandus, fuisse Iurisconsultum quendam in Sabinensi agro coniugatum, sed maleficio impotentem factum, cui nullius Medici ars poterat opitulari. Is magum consulit, à quo iussus, ut ea nocte cum Coniuge dormiret, sumpta quadam potione priusquam decumberet sedulo tantum caueret, ne nocte illa, uel uxor, uel ipse signo se crucis communirent: neuè metuerēt si quid auribus, oculisuè insoliti obseruaretur. Paruit Iurisconsultus, & ad unguem cunctis obseruatis quinta circiter hora noctis, ecce illi pluuiæ, procella, tonitrua, fulguraq; maxima, moxque adeò pauendi terremotus, ut concussa domus ab imò nutaret, non secus, ac arbor à uentis pænè euulsa; successere hominum clamores magni, & eiulatus, cumque in eam partem maritus oculos coniecisset, uidit in camera plusquam mille, ut apparebat, ad inuicem certantes, & unguibus, pugnis, ac calcibus crudeliter pugnantes, & lacerantes alterius facies, ac uestimenta tota, inter quos uidit mulierem quandam, quæ erat alterius oppidi uicini, & dicebatur, quòd erat Malefica, de qua ipse Sponsus multum suspicabatur ne ab ea maleficiatus fuisset, quæ ultra omnes maioribus gemitibus, & ululatibus cruciabatur, & crines faciemque suam totam unguibus lacerauerat, propter quæ ipse Maleficiatus dixit, quòd aliquantulum timuit à principio, uerens ne quid sibi mali eueniret, deinde recordatus monitionum Magistri, reassumpsit vires, vxorem verò semper tenuit sub pannis absconditam, ne ista videret, postquam verò ita certauerant per mediam horam, vel circa, ingressus est Magister cameram prædictam, & erat tunc circa mediam noctem, ad cuius ingressum omnes illi pugnantes vnà cum muliere statim disparuerunt, & abierunt protinus, Magister autem accessit ad Maleficiatum, & illius humeros tetigit manu perfricando aliquantulum, dicens, quòd non dubitaret amplius, quia iam liberatus erat, post cuius discessum maritus conualuit, & deinceps liberis operam dare potuit. In hac narratione *Maleficus* ille coegit mulierem illam tollere, quod intulerat maleficium, immissis dæmonibus, qui sic eam specie pugnantium acerbissimè crucia-

cruciarent. Sed hoc modo non licet tollere maleficium propter peccatum mortale, quod committitur, & præter peccatum, imminet satis periculi, quando inuocantur Dæmones, vt patet per sequens.

Quidam per Magum iusserat inuocari Dæmones, vt in quadam spelunca subterranea, afferrent sibi iuuenem quandam Amasiam suam. Adfuit Dæmon in figura pulcherrimæ illius Amasiæ, & cum stetisset in eius conspectu, manibus ipsum Amatorem strangulauit, fortiter contra parietem comprimendo, & accepto postea illo cadauere proiecit contra Magum tam fortiter, vt penè exanimis sit factus.

Sifridus presbyter in Chron. suo anno 1160. in Misniæ.

De signis cognoscendi Dæmoniacos. Cap. II.

PEculiaria possessionis Dæmonum maleficio inducta signa sunt cognitu difficilia, quando dæmon maleficio immissus immiscet se substantiæ alicui immundæ aliunde in corpus ægri intromissæ, vel ex proprijs ægri humoribus genitæ: nam quandiu hæc substantia in aliqua corporis parte latitat, sæpe, præter illius particulæ affectum naturalem functiones lædentem, nihil aliud se manifestat. Plerisque tamen horum paruæ sunt imaginationes, præcipuè in somnis, quæ dæmonem produnt, quod tamen indicium solum non sufficit, quia hæc eadem Melancolicis accidere consueuerunt. Spiritu autem locum mutante quem prius insedit, res clarius deprehenditur, vt.

Si tamquam animatum quid corpus res illa perambulet, ita vt obsessi sentiant sibi veluti formicas sub cute reptantes. 1

Si partes, quas petit quadam palpitatione commouet. 2

Si puncturis quibusdam molestiam grauem infert. 3

Si velut flatus à capite ad pedes descendit, & iterum à pedibus ad caput ascendens resilit. 4

Si vessicula in lingua excitetur, quæ confestim euanescat, vel plures appareant minutis granulis similes, ex quibus etiam multitudo inhabitantium spirituum arguitur. 5

Si ad gulam dumtaxat ascendens, eam tumefaciat, & siccam tussiculam excitet. 6

Si linguam petens, aut contorquens, inflat, vel impellit ad loquendum, non obsessi, sed Dæmonis ipsius conceptus: vel si ingenti oris hiatu linguam exerat. 7

Si in dorso sensum præbeat aquæ frigidissimæ quasi confestim per dorsum desusæ, & sursum, ac deorsum percurrentis. 8

Certiora

9 Certiora adhuc sunt signa quando alienis ægro incognitis linguis loquuntur, vel alios talia loquentes intelligunt, vel cũ rudes sint, de arduis, & sublimibus quæstionibus disserunt, vel renunciant occulta, aut iam pridem oblita, futura, vel arcana conscientiæ, vt peccata, imaginationesvè assistentium, vel eos conuitijs sine causa prouocant, aut ita furijs agitantur, vt à multis validis hominibus nequeant ligari, vel coerceri.

10 Quidam narrant, se vocem cuiusdam intra ipsos loquentis sentire, sed sententiam verborum percipere non posse.

11 Alij si interrogentur quid egerint, vel dixerint, fatentur se nihil eorum postea meminisse.

12 Quidam censent signum esse indubitatum, & inseparabile cum ægri arceantur à Diuino cultu, ita vt nullatenus aqua benedicta se ipsos aspergere, neque audire, neque proferre Diuina verba queant: si verò vi adigantur cæremonias Ecclesiæ peragere, vel Diuinis officijs, ac potissimum sãctissimo altaris sacrificio interesse, tunc vehementius longè vexantur, & ijdem cũ mente constant, testantur optare se quidem hæc omnia facere, & interesse, & sacrarum rerum auxilium desiderare; sed esse quiddam in ipsis, quod magnopere impediat.

13 Aliqui Dæmoniaci habent oculos terribiles, & dæmones mẽbra eorum, & corpus destruunt miserabiliter, & interficiunt, nisi eis cito subueniatur.

14 Aliqui fingunt se esse fatuos, & semper augentur, sed cognoscuntur si nolint recitare Psal. Miserere mei Deus, &c. vel. Qui habitat in adiutorio altissimi &c. vel initium Euangelij Sancti Ioannis. In principio erat verbum &c. vel similia.

15 Signum obsessi est, quando loquitur quis alienum sermonem à patria sua, si non fuerit ille extra patriam.

16 Signum euidens est, quando persona Idiota loquitur litteraliter, & congruenter latinè, aut cantat musicaliter, sine scientia, aut dicit quædam, quæ ipse nunquam dicere sciuisset.

17 Abstinentia à cibo, & potu per septem, vel plures dies, signũ potens est.

18 Quando sentitur interna persuasio inducens possessum ad præcipitium, vel suspendium, vel iugulationem, vel quid simile.

19 Al quando similes fiunt stupidi, cæci, claudi, surdi, muti, lunatici, & penè immobiles, cum prius fuerint veloces, loquerentur, audirent, viderent, & alia prudenter agerent.

20 Signũ etiã est, cum superueniunt terrores, & statim recedũt.

Cognoſcitur potiſſimum quis dæmoniacus, ſi quando legun- 21
tur exorciſmi, conturbatur.

Quando manus Sacerdotis poſita ſuper caput, ſentitur val- 22
de grauis, & ponderoſa.

Quando ſub illa manu ſentit patiens rem frigidiſſimam tã- 23
quam glaciem.

Quando deſcendit ventus per humeros, & per renes, qui eſt 24
frigidiſſimus.

Quando caput in immenſum aggrauatur. 25

Quando videtur ſibi cerebrum conſtringi, & perforari, ac ſi 26
gladio eſſet percuſſum.

Quandoque inflatur caput, & facies, & aliquando tota 27
perſona, ac ſi eſſet ignis vapor.

Aliquibus euenit febris immenſa, cum dolore capitis, & to- 28
tum corpus extenuatur, & angitur, ſed omnia iſta accidentia
parum durant, quia coniuratio tollit Dæmonis vigorem.

Aliquibus ita conſtringitur guttur, vt videantur ſtrangulari. 29

Aliquibus ad orificium ſtomachi mouetur quædam res ad 30
modum pilæ, ac ſi eſſent vermes, formicæ, aut ranæ.

Quibuſdam in ſtomacho mouetur magnus vomitus. 31

Nonnulli ſentiunt maximam torturam in viſceribus. 32

Quibuſdam venter vehementer inflatur. 33

Quibuſdam conſtringitur cor, ac ſi intolerabiliter ferire- 34
tur.

Quandoque patefacit ſe Dæmon in aliqua corporis parte 35
palpitando tamquam piſcis, aut ad inſtar formicarum ſe mo-
uentium.

Quandoque maleficiatus habet in facie colorem cedrinum. 36

Aliqui oculos conſtrictos, & omnia eorum membra viden- 37
tur ligata, & habent humeros deſiccos.

Duo potiſſimum ſigna ſunt, cordis conſtrictio, & oris ſto- 38
machalis, & quando eis videtur, quòd habent bolum ſuper
ſtomachum.

Aliqui habent puncturas in corde, tamquam ſi acubus eſſet 39
punctum.

Nonnullis videtur ſibi cor corrodi. 40

Aliqui habent magnum dolorem in corde, & renibus, & vi- 41
detur eis, quòd talia membra dilacerentur à canibus.

Nonnulli ſentiunt in gutture bolum aſcendentem, & de- 42
ſcendentem.

Aliqui habent ligatam venam generationis. 43

Aliqui

44 Aliqui habent stomachum, ita indispositum, vt euomant quidquid comedunt, & bibunt, sed hoc signum leuissimum est, nisi accedant alia accidentia.

45 Quibusdam per ventrem discurrit ventus frigidissimus, aut calidissimus, sicut ignis.

46 In aliquibus signum est indigestio cibi, & potissimum quando medicinæ applicatæ nihil prosunt infirmo.

47 Quibusdam est circa collum pulsatio continua, quæ videtur tremorem inferre.

Signa cognoscendi simplicem Maleficiatum. Cap. III.

Lib. 3. de morbis veneſic. c. 13. SVperius ennarrata longè exactius collecta, & experientia comta fuerunt à Codroncho. Docet signa hæc vel communia esse cunctis maleficijs, vel peculiaria quibusdam. Communia ducit à causa morbi, & à concomitantibus morbum. Signa à causa tradit, vt si morbus cœperit ex intensissimo alicuius amore, vel irrationali, seu iniquo in aliquem odio: si ex maledictis, vel minis alicuius malefici: si instrumenta maleficij sunt inuenta, qualia nos multa supra commemorauimus, & refert Andræas Cæsalpinus. (De inuestiget. de monum. c. 22.) A concomitantibus morbum sunt parocismi, & remedia iuuantia, vel lædentia: & communia signa sunt.

1 Primò, quòd morbi maleficio illati ægerrimè cognoscuntur, ita vt Medici in ijs hæsitent, & ambigui, huc illuc animo agitentur, nec certi quidquam de illis audeant proferre.

2 Quòd remedijs ex ante adhibitis morbus se non remittat, sed potius exasperetur, & augeatur.

3 Quòd more naturalium morborum non crescat paulatim, sed frequenter statim ab initio, nullis peccantibus humoribus in causa existentibus, cum grauissimis symptomatibus, & doloribus se morbus prodat.

4 Quòd valde inconstans sit morbus, & licet periodicorum naturam referat, raro tamen periodos seruet, & licet similis videatur naturalibus morbis, in multis tamen discrepet.

5 Multoties licet ægrotans grauissimè doleat, in qua tamen parte doleat, nequeat referre.

6 Interdum ægri suspiria (quæ luctuosa vocant) absque manifesta causa emittunt.

7 Aliquibus appetitus reijcitur, aliqui cibos reuomunt, & ventriculum ita malè affectum habent, vt sæpius astrictione laborent, vel etiam pondus in ipso quodam, quin & rem aliquam modo

modo descendere, modo ascendere per stomachum, & guttur percipiant: & si in superiorem partem delatum deglutire conentur, omnem operam ludant, re ipsa mox sponte desiliente.

In regione cordis punctorium dolorem percipiunt, adcò vt 8
ipsum aliquando lacerari asserant.

In quibusdam circa collum arteriæ manifestè pulsare, & 9
quasi tremere deprehenduntur.

Alij sæuo colli, seu renum dolore cruciantur, vel circa ven- 10
trem inferiorem torsiones acerbissimas, & sæpe flatum quendam frigidissimum per ventrem permeantem, & cito redeuntem vel vaporem vti flammam ignis calidissimam simili modo illos infestantem percipiunt.

Quidam ad Venerem impotentes redduntur. 11

Consueuere quidam leuibus sudoribus præcipuè circa no- 12
ctem corripi, quamuis tempore, & aura frigidiore.

Alij videntur habere particulas corporis veluti nexibus li- 13
gatas.

Morbi quibus laborant veneficio læsi, sunt vt plurimum to- 14
tius corporis quædam extenuatio, & macies, & virium imbecillitas, cum summo langore, mentis stupiditas quædam, varia melancolia deliria, diuersa febrium genera, medicis multum negotij exhibentia: motus quidam conuulsiui, vnde epileptici videantur: membrorum quædam rigiditas speciem cōuulsionis præseferens: aliquando omnes capitis partes tumefiunt, aut talem circa totum corpus lassitudinem percipiunt, vt vix vllo pacto mouere se possint.

Plerunque tota cutis, sed vt plurimum facici, flauo, seu cinericio colore suffunditur.

Aliqui habent oculorum palpebras, ita adstrictas, vt eas vix 16
aperire possint, hi cognoscuntur experimentis quibusdam.

Veneficio affecti faciem Sacerdotis vix aspicere valent, nec 17
oculis intentis vllo modo: album oculorum varijs modis mutatur.

Aegrotantes, cum instrumenta comburuntur, solent in de- 18
terius mutari, vel noxam quandam recipere maiorem, vel minorem, pro ratione leuioris, vel sæuioris veneficij, ita vt quandoque formidabiles clamores, & mugitus cogantur emittere: quòd si nullam mutationem, vel læsionem percipiant, erit de salute ægri bene sperandum, paruo negotio bonæ valetudini restituendum.

Si fortè Veneficus ad visendum ægrotum accedat, statim in- 19

firitus ingenti molestia afficitur, aliquo terrore, seu tremore corripitur; si sit puer statim plorat; oculi ad fuscum colorem mutantur; & alia notatu digna in ægrotis mutatio obseruatur.

20 Denique, quando procuratione morbi quædam linimenta sacra ad oculos, aures, frontem, & quasdam alias partes sacerdos adhibet; si in partibus illis sudor, vel aliqua alia mutatio appareat, signum est veneficij.

Ad cognoscendum autem vtrum æger sit energumenus, solent facere sequentia. Schedulam aliquam sacra Dei verba continentem; reliquias Sanctorum, vel agnum cereum benedictum, vel quid aliud sacratum latenter ægro applicant. Sacerdos capiti Energumeni manum, & stolam imponit, sacra profert verba: ad ea æger tremere, & horrere incipit, & præ dolore multos motus inconditos edere, multaque inusitata, & dicere, & facere; Si Dæmon caput petierit, grauantur & punguntur acrius in capite, vel caput vna cum facie rubore, & calore quodam igneo perfunditur: Si oculos petijt, eos distorquet; si dorsum, conuulsiones membrorum, antrorsum, & retrorsum adducit, aliquando toto corpore rigentes, & inflexibiles adeo reddit, vt nulla vi allata flecti possint.

Aliquando velut mortui corruunt, ac si laborarent tertia epilepsiæ specie, aura quadam in caput irruente, & ad imperium Sacerdotis eleuantur aura remeante vnde discessit. Si fauces petat, adeò constringuntur, vt strangulari videantur. Si in partes nobiliores feratur, vt prope cor, aut pulmonem, anhelationes, palpitationes, ac syncopas excitat. Ad ventriculum si tendat, mouet singultus, ac vomitus, vt aliquando cibum sumere nequeant, vel assumptum continere: motum eiusdem rei ad instar paruæ pilæ circa os ventriculi, necnon rugitus, & alias voces absonas excitat, & circa præcordia torsiones vel flatus. Cognoscuntur etiam aliquando quibusdam foetibus ex sulphure, aut alijs rebus fortis odoris.

De Tempestatibus multiplicibus. *Cap. IV.*

Doctrina.

IN primo lib. probauimus Sagas posse excitare pluuias, & grandines, quæ vulgo dicuntur, Tempestates, sed quia Tempestatum multa sunt genera, cum non satisfecerim ibi illa recensendo; ne deficiam, nunc, in eo, quod potuisset desiderari, statui hoc loco de

de his agere plenè, cum malefici, non solum grandines, sed permultas alias immittant Tempestates.

Duplex ergò est Tempestas, spiritualis vna; Temporalis altera. Spiritualis tempestas dicitur peccatum, per quod plurimis calamitatibus inuoluimur in præsenti, & in futuro seculo, & de hac tempestate, non est præsens speculatio. Naturalis, siue temporalis Tempestas sic definitur a Bercorio in suo Dictionario, est quædam aeris distemperantia, quæ intuentibus, & sentientibus horrorem incutit, & timorem, quæ ex aqua, vento, turbine, fulgure, & grandine, ac alijs aeris impræssionibus generatur. Hę Tempestatum species fere omnes continentur in versiculo illo trium puerorum, qui dicit. Ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum, quæ faciunt verbum eius. Tempestas naturalis duplex est, rerum animatarum, & inanimatarum. Inanimatarum rerum Tempestas dicitur, quidquid impetu, ac vehementi concitatum spiritu, vel turbine vineas, oliuas, arboresque cæteras, & similia, necnon Turres, muros, ædificiaq; rumpit, eradicat, perdit, & ad nihilum redigit, vt ventus validus, turbo, nebula, vel erugo, procella, inundatio, alluuio, grando, fulgura &c.

Ignis, qui omnia consumit, & in se metalla transformat, dicitur Tempestas, & duobus modis, ex aeris regione cadere dicitur. Primo, quando mittuntur fulgura, quæ etiam cadunt sub nomine Tempestatis, & hæc multa damna temporalia inferunt. Secundo modo mittitur ignis sicut fluit aqua ex nubibus, & hoc modo legimus. Gen. 19. quod missus fuit ignis super Sodomam, & Gomorram ad Dei vindictam. Item Iob 1. ignis Dei cecidit de cœlo. Et hoc modo sæpius in Italia cecidit ignis de cœlo, iuxta Rosaccium in sua historia. Est, & aliud genus Tempestatis ignis artificialis, vel maligni videlicet, incendium, quando quis incendit agros, segetes, nemora &c. de quo Exod. 22. Si egressus ignis inuenerit spicas, & comprehenderit aceruos frugum, siue stantes segetes in agris, reddet damnum, qui illum succenderit. Et his incendiarijs multiplex reseruatur pœna in vtroq. iure. Immittitur etiam ignis per Sagas e cœlo multoties ad earum vindictam suetiam contra homines, & iumenta, vt patet in 2. lib., & ad incendendum domos, & oppida integra, vt alibi monstratum est.

Grando, quæ & ipsa est Tempestas, non solum fructus præsentes destruit, sed & futuros impedit: homines, & iumenta interficit, volatiliaq; deplumat, & occidit. Psal. Et occidit in grandine vineas eorum. De hominibus patet Iosue cap. 10. Cumq; fugerent filios Israel, & essent in descensu Beth horon Dominus misit super

eos lapides magnos de cœlo vsq; ad Azeca, & mortui sunt multò plures lapidibus grandinis, quàm, quos gladio percusserant filij Israel. De iumentis constat. psal. 77. Et tradidit grandini iumenta eorum &c. Quanta autem sit vis, ac potentia huius tempestatis grandinis, patet ex eo, quod Deus comparatur illi Isai. 18. Ecce validus, & fortis Dominus, sicut impetus grandinis.

Gelu est etiam tempestas non contemnenda, quæ in vere maximè accidit, quando teneræ vites, arbores, herbarum, flores, nouiq; fructus sic à gelu siccantur, ac si ignis de cœlo cecidisset, & combusisset. hæc Tempestas à Deo infertur. Iob 37. flante Deo concrescit gelu. Aliquando infertur ab Aquilone, qui est ventus frigidus, rigidus, ac dissicatiuus, & multoties immittitur per Magos ad destruendum sata. Idem dicendum de glacie.

Nix immoderata dicitur Tempestas à I. C. Hæc dupliciter cadere contingit, quiete, scilicet, absq; vento, & valido vento agitata. Hanc Tempestatem esse probant, qui in Alpibus, in ipsa niue inuoluti obruuntur. Hoc probant, qui quasi à deuorante igne, tenera frumenta consumi, domosq; niuis nimio pondere destrui conspiciunt. Nix enim nil aliud est, quàm aqua congelata, sicut pruina est ros congelatus, vt ait D. Thom. in Iob cap. 38. Fit autē nix, quando nubes resoluũtur, & illa aqua fit pluuia antequam ad terram descendat; per frigiditatem aeris sic insufflatur, & in niuem conuertitur, & id fit velociter.

Aer est vita omnium viuentium, ita quod, sicut de Deo omnes fatemur, eum esse, in quo viuimus mouemur, & sumus; Sic de aere secundario dici potest, quod in ipso viuimus mouemur, & sumus. Hic vnus ex quatuor elementis, tria habet interstitia. Supremum, dicitur Aeter, & est pars contigua sphæræ ignis calidissima, & subtilissima, ideo inhabitabilis. Infimum, est pars aeris contigua terræ vbi sumus, & temperatur propter reflexionem solis. Medium est media pars aeris obscura, caliginosa, & tenebrosa, vbi fiunt tonitrua, corruscationes, & similia, in qua parte dæmones multas concitant Tempestates. Aer secundum inferiorem partem est locus auium, & hic est ille, de quo omnes fatentur, quod corrumpi potest, & à fœtoribus cadauerorum alijsq; putrefactionibus infici, quo fœdato, pestes, & aliæ infirmitates generantur, de quibus. Deuteron. 28. percutiat te Dominus ægestate, febre, frigore, ardore, & æstu, & aere corrupto, & rubigine &c.

Ventus, est impetus aeris in vnam partem flantis, secundum Arist. lib. 3. Meteorol. huius, tanta est aliquando rabies, furia, atque Tempestas, vt turres, ac mœnia ad terram prosternat, arbores,

quamuis

quamuis grandes frangat, eradicetq. & in maris pelago plurima nauigia submergat. Huius vis, tempore alicuius incendij periculosissima est, quia ex paruo principio, magnam syluam, demos, & palatia conflagrat. Est hic etiam tempore pestis Tempestas tremenda, quia putridos, ac corruptos vapores, & humores, hinc inde portat. de loco ad locum, de oppido, ad Ciuitatem, & de Ciuitate ad Prouincias, & Regna: hoc instrumento vsus est Moyses in inferendis plagis, vt patet de locustis. Exod. cap. 10. & 14.

Turbo, definitur à Cornelio Tacito, Calepino, & alijs; est ventus validissimus, & vorticosus, omnia deuorans. Hæc Turbinis Tempestas, quandoq; ex vno vento, quandoq; ex duobus inuicem occurrentibus prouenit, quæ, quo magis repentina, eo periculosior. Hæc in mari naues submergit, & in Arabiæ desertis homines arena cooperit, sepelit, & conseruat, ex quibus *Mumia* fit. Idcirco dicitur, Turbo, quia omnia turbat. Huius Turbinis terribilitatem demonstrat Spiritus Sanctus in scriptura. Iob. c. 3. Noctem illam tenebrosus Turbo possideat, & cap. 27. Tollet eum ventus vrens, & Turbo rapiet eum. Esai. 25. Spiritus robustorū, quasi turbo impellens parietem. Hierem. 23. Ecce turbo Dominicæ indignationis, & cap. 30. Turbo Domini furor egrediens.

Procella, seu tempestas maris, est vis venti, cum pluuia non multum durans, & in mari potius, & in fluminibus, quàm in terra, vnde Nahum. 1. Procellæ sonantes dicuntur. Hæc est, quæ vulgo dicitur, fortuna maris; quæ aliquando ita ferox, terribilis, ac furibunda, vt nauigia in mari concutiat; funes, & ancoras difrumpat, & in longissima loca à suis regionibus transmittat, ad rupes concutiat, atq; tandem eas absorbeat, & deglutiat.

Calamitas propriè dicta, significat calamorum fractionem, vel cōquassationem, & sic sumpta, idē est, quod miserrimus ille Tempestatis effectus, factus in frumenta, & alias segetes, ante messem, quasi dicatur calamitas, idest, calamorum fractio, comminutio, ruptio, quibus spicę, aliæq; leguminis species sustentabantur. Ita declarat Plautus, quem sequitur Calepinus, verbo, calamitas, & hoc modo, dicitur illa calamitosa tempestas, quæ omnia comminuit, & conquassauit. Generaliter autem sumpta, calamitas, significat quamcumq; afflictionem dolorem, punitionem, Tempestatem, atq; pœnalitatem. Quare omnis Tempestas dicitur calamitas, sed non omnis calamitas est tempestas, vt notat Sanctus Damascenus lib. 3. paralel. cap. 43. vnde dicebat Iob. cap. 6. calamitas, quam patior, idest, qua grauiter afficior. Et Sophon. capi-

capitulo primo. Dies calamitatis, & miseriæ, cum multis alijs, quos omitto.

Tempestates rerum animatarum.

INter tempestates animatas enumeratur, Bruchus, locusta, eruca, ærugo, vel Rubigo; Locusta igitur, iuxta Calepinum est genus insecti, infimas habens alas, tam modicis à terra se volatibus attollens, vt saltare potius, quam volare, videatur. In Africa, corpore maiore, firmioribus alis nascuntur, & tanta est eorum copia, vt herbas, messesq; omnes, aut erodant, aut tactas adurant. In India monstruosæ magnitudinis nasci dicuntur, vt interdum trium pedum longitudinem excedant, ex quorum fœmoribus, & cruribus cum aruerint, serræ solent confici; de his Plin. lib. 11, cap. 29. Ex hoc genere igitur Tempestatis tanta esse solet copia in aliquibus Europæ partibus, vt cum eleuantur à terra solem obnubilent. Hæ generantur in terra in aliquibus vasculis, vel cannulis, quæ, adueniente æstate, nisi priusquam reuiuiscant, colligantur, & comburantur, postea, tamquam ignis infernalis, omnes segetes, & messes deuorant, absq; vllo remedio, & consumunt. Aduertendum tamen est, quod his locustis non vescebatur Ioann. Baptista in deserto, vt aliqui putauerunt. Sed locustæ, quibus vescebatur, erant fumitates herbarum, ac plantarum, quæ dicuntur locustę. sic censuit Isidorus Pelusiota antiquissimus Monachus lib. 1. Epist. 132. ad Timotheum.

Bruchus, est genus vermis è locustarum genere, sine alis, herbas, & arborum frondes erodiens, & hæc fuit octaua plaga, quam Deus immisit Aegiptijs psal. 104. Dixit, & venit locusta, & bruchus, cuius non erat numerus. Hæc animalia pessima sunt, in eo, quod arbores denudant, rodunt omnia folia, quibus fructus teguntur, & alijs tempestatibus expositos relinquunt. Hi vermes in Autumno sibi domos parant in quibusdam vasculis, tum arboribus, & parietibus affiguntur, inclusi, vsq; in sequentem annum.

Eruca, genus est vermis, qui in olerum folijs repit, & rodit, præsertim brassicas, vnde, ab erodendo, eruca dicta est, nascitur ex semine papilionum, & olera deuastat.

Erugo, vel Rubigo, in segetibus est illa, quam Nyllam, idest, nebulam nos vocamus, qua spicæ marcidæ fiunt, & in puluerem fœtidum resoluuntur. Horatius lib. 1. carmin.

Nec pestilentem sentiet Africum fœcundauitis,
Nec sterilem seges rubiginem.

Hæ igitur sunt Tēpestates animatę, quę quādoq; à Deo immittun-

tur

tur propter peccata nostra, & quandoq; etiam à maleficis arte dę monis, sic permittente Deo, ad vindictam malefactorum, & hæc sufficiant pro hac materia.

Diuinæ benignitatis, & Dæmoniacæ Tyrannidis argumentum recens. Cap. V.

REfert Martinus Delrio sequentem historiam, quam manū scriptam, & ore proprio narratam ab illo, cui hæc acciderunt affirmat, seque illam cum hæc scriberet præ manibus habuisse, videlicet, quòd Anno 1600. die Martij 22. N. Prutenus, vt aiebat nobilis, annos natus 22. ipsa hebdomadæ Sanctæ Feria Quarta, Collegium Iesuitarum ingressus est, cumq; vno ex ipsis spectante, & audiente in porticu interiori collegij deambulans arrogantius gesticularetur, & cum crebra capitis quassatione verba in Deum blasphema, & plena desperationis audacius euomeret, monetur semel, atq; iterum, & sæpius vt se se habeat modestius, ac linguæ frænum inijciat, sed frustra proficiebat enim in peius, & per omnia anxij afflictiq; animi signa præbebat; quamobrem accedens vnus eorum, quærit benignè quid habeat? cui rei vacet? & cur adeò creber in Dei nomen irreuerenter prorumpat? Refert ille, Perij miser, diaboli pedicis sum irretitus, nec tamen, quas promisit, & opto frui, delicias, frui datur, quibus auditis, Iesuita, graue quidpiam subesse veritus, manu apprehensum duxit in collegium, & blandè rogauit, quid hoc rei sit, ne sibi grauetur aperire. Tum N. cum lachrymis, ordine perturbato quidem, sed sequenti die tranquillius eo ipso quæ retuleram narrare, cœpit. Se nobilibus ortum parentibus, & re ampla educatum lautè, ac delicatè, & certis de causis (quas pudens reticeo) parentis gratia excidisse, & lare patrio profugere coactum, & pecunia, quam discedens copiosam secum acceperat, absumpta, in extremam ægestatem decidisse, tandem in via dæmonem cum vehementi vento ad se nocte quadā sub arbore iacentem accessisse, & recensitis ijs ipsis, quæ patiebatur, & quæ passurus esset incommodis, opem, & auxilium, pristinamque parentis gratiam promisisse si modo dato chyrographo se vellet ad paucula quędam obligare: Se autem ea vice suggestioni, quam perniciosissimam sciret, non obtemperasse, & dæmon eodem vento, & fragore cum quo venerat recessisse: prædixit tamē fore, vt eum aliquando non acceptæ conditionis pœniteret. Quæ cum non procul ab Vratislauia, iuxta quendam pagum accidissent,

Lib. 6. disquisit. magicarū c. 2. sec. 3.

ſent, inde ſe Vratislauiam contulit, vbi breui victus incommodis, die quodam ſub veſperum egreſſus, ſeipſum, quòd fidem dæmoni non dediſſet coarguentem, defleuiſſe animo conditionem, qua exciderat, & in quam inciderat, nulla ſibi reliqua conſilij, auxilij vè ſpe affulgente. Nox erat intempeſta, cum illi ſe dæmon Gigantea mole ſe offert conſpicuum, & inſultans ait, nonnè ego dixerã futurum, meam vt opem ſupplex expeteres? iure quidem tibi illam, vt indigno poſſem quantumuis ſupplici denegare, verum vt intelligas, quàm te ex animo diligam, en promitto auxilium: parentis gratiam priſtinam, veteres delitias, iucunditatis annos ſolidos numero 12. quibus expletis, plena mihi ſit in corpus, animãque tuam poteſtas: te viciſſim ſtipulanti ſponde, quę exigo, & nunc in primis Deum, Deique matrem, cœlites omnes, & fidem, quàm docuere veteres eiura. Inſuper fidem, mortalium te nemini hoc pactum manifeſtaturum, in nullum vnquam templum ingreſſurum, precarium codicem non lecturum, ac demum homines omnes, & eos potiſſimum, qui te ad pietatem incitare, hortarique voluerint, odio implacabili perſequuturum, te vxorem non ducturum, ſed concubinis pecunia conductis vſurum. Cum in tam perniciosam legem conſenſiſſet iuuenis, iamq; ſola supereſſet ſingrapha proprio ſanguine deſcribenda: dæmon illi porrectam vltrò ſiniſtram tanta vi compreſſit, vt ſanguine è trium digitorum extremitatibus expreſſo manum impleret, ſubminiſtrauit etiam ſcriptioni materiam (neſcio quam) pergameno molliorem, ſed carta duriorem, & calamum, ſcribentique conceptis verbis præiuit, quę ſibi præſtari vellet, & quæ ſe viciſſim præſtiturum pollicetur. Conſcripto traditoque chyrographo, miram ſe dicebat omnis generis inſtrumentorum armoniam audiuiſſe, & ad ſonum obdormiſſe, adeò pacato, & alto ſopore, vt ſequenti die, nullo per vias publicas prætereuntium ſtrepitu percepto in multam lucem ſterterit, tandem euigilaſſe, & illico patrati facinoris pœnituiſſe, profectumque Vratiſlauia Olomutium, & inde Viennam, Gretium ibi diuertiſſe ad doctorem Venediger, ab eo ſe ad Dominum Stranſbergerum directum, & commendatum, poſtremò veniſſe Marpurgum ad Doctorem Homelium ibi exilij pertæſum, ſe rurſum indoluiſſe, quòd pactum cum dæmone initum non cuſtodiſſet. Adfuiſſe ſibi nocte denuo in lecto iacenti dæmonem, ac de pacto renouando in hunc modum actum eſſe, vt nimirum proprio ſanguine nouum dæmoni chyrographum conſcriberet, ac in templo quodam nuper diruto, non procul Marpurgo noctu deponeret. Poſt paucos dies iterum ſe facinus damnaſſe, manus ſibi violentas deſperatione

ſperatione inferre voluiſſe, tandem ſuaſu cuiuſdam venit Gretiū, vt quæreret remedium. Pridiè tamen, quâm Marpurgo diſcederet, noctu adfuit Dæmon, & certum hic Gretij, prope Carlauu Tuguriolum deſcripſit, in quo trigeſimo Martij compareret, ſore, vt tum fiat voti compos, & priſtino ſtatui ex pactis reſtituatur, caueret interim etiam, atq; etiam ne Ieſuitas adiret vnquam alioquin grauiſſimas pœnas eum daturum. Hæc omnia Iuuenis noſtro eo ipſo die narrabat, quem illi dæmon præfixerat, ad ſuum in illo Tuguriolo congreſſum, & quamuis illo die à tali congreſſu fuerit à noſtro detentus, nihilominus poſtridie (quæ fuit dies Veneris ſancto (poſt meridiem, non me conſulto, aſſignatum ſibi à Dæmone locum infelix adijt. Adeſt Dæmon, exprobrat perfidiam, quòd contra ſuum præceptum nebulonibus Ieſuitis adfuiſſet, petit tertiò renouari pactum, hac ratione, vt medium digitū in pignus ei offerat, deinde recenſitis ab adoleſcentia peccatis, oſtendit animæ ſalutem eſſe deſperatam, allegatis è ſcripturis teſtimonijs, quamobrem ducat in bonis dies, ſimul libellum offert Iuueni, quo omnium Dæmonum nomina continebantur, & modus, quemlibet pro arbitrio euocandi, nihil tamen hoc Iuuenis acceptauit.

Sabbato Sancto, vbi reſcitum, quòd contigerat, maior Iuuenis cura haberi cœpit, non permittendo, ne vnquam ſolus eſſet, & ex eo tempore ab vno patre, cui peculiariter eius cura commiſſa fuit in rebus catholicæ fidei eſt inſtitutus. Sub finem Aprilis ſeſe ad confitendum generaliter præparauit, quo die confeſſurus erat, iuſſum, vt in præſentia patrum aliquot Diabolo renunciaret, & malè pacta bene reſcinderet. Dum recitantur Littaniæ, ad verba Pater de Cœlis Deus, corruit pene exanimis, hominem erigimus artubus contremiſcentem, ad glorioſum Dei Matris nomen denuo corruiſſet, ni titubantem vtrinque ſuſtinuiſſemus. Tandem facta ægrè renunciatione, & Dæmonis abiuratione, cibo refocillatus (deſtitutus enim erat viribus) poſt meridiem ductus eſt ad Templum, vt confiteretur, recitatis de nomine Ieſu, & de Angelis Litanijs, cum peccata recenſere cœpiſſet, ei dæmon in aurem ſuſurrat, huic nebuloni confeſſario ne credas, niſi velis ab eo improbè circumueniri. Totus Maius impenſus, tum, vt in fide confirmaretur, tum, vt crebra confeſſione vniuerſos conſcientiæ receſſus expurgaret, non fuit dies, quo pater deſignatus cum eo non ageret, optima iam ſperari poſſe videbantur; patiebatur tamen Dæmonis inſultus varios, nam & nocte quadam, ter eſt ad ſpatium trium paſſuum de lectulo eiectus, abſq; vlla tamen vllius membri læſio-

ne,& alias se illi exhibuit Dæmon,& magnam præferrens beneuolentiam suasit,vt Marpurgum rediret,quid hic se sic affligeret? miror, ait, quòd cum noris te damnatum esse, non maiorem des operam, vt vitam hanc ducas hilariorem, reuertarisq; ad pristinas,quibus excidisti fortunas,pudet me tui,& miseret,quòd meus cum sis, vitam hic ducas adeò acerbam, & quoniam eo ipso tempore quidam studiosus obierat in domo pauperum (in qua etiam ipse degebat) pro quo nonnulli in valetudinario, per totam noctem ad Deum fundebant preces,subiunxit,se nec posse, nec velle manere diutius viuis canibus inferius, in valetudinario, apud canem mortuum latrantibus; quamobrem rogat etiam,atq; etiam, vt vel semel ad dictum tuguriolum reuertatur, fore, vt ibi ea audiat noua, quæ nunquam antea.

Die 28. Maij Dominico Sanctæ Trinitatis, cum nostri Deo negotium assiduè commendassent, aliaq; nonnulla pietatis exercitia, mortificationesq; in hunc finem Deo obtulissent, dispositus est ad sacram Synaxim,& primum in multorum è nostris,& Congregationis sancti Spiritus præsentia in templo Sanctæ Catharinæ, ex carta conceptis verbis Dæmonem eiurauit, & pacta, scindere nefariè contracta est protestatus, sed incredibili difficultate,dæmone sic sensus impediente,vt nec legere,& ægrè,tardeq; præeuntem sequi posset. Fecit deinde professionem fidei Catholicæ iuxtà formam Bullæ Pij Quarti relatam, vbi ad hæc verba ventum est. Ecclesiasticas traditiones,obseruationes,& constitutiones firmissimè admitto, & amplector: & septem esse vera, & propria sacramenta nouæ legis. Et in Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè,& realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem,&c.& hæreses ab Ecclesia damnatas,ego pariter damno, Omnibus corporis viribus est destitutus; ereptus illi oculorum, aurium,& linguæ vsus, in tantum, vt sibi aliquantulum restitutus diceret, vereri se, ne eo loco sit moriendum; cum in illa esset sensuum estasi, frustraq; vrgeremus,vt quod corde credebat, exprimeret ore,credere,videlicet,se Christi in Eucharistia præsentiam, placuit illi venerabile Sacramentum propius admouere,ad cuius præsentiam ita sibi restitutus est, vt velut è graui somno experrectus diceret,& credere se,& experiri copiosè Christi præsentis virtutem, licet etiam diuersum euenerit,vt Eucharistiæ in altari collocata loqui posset,& audire, accedente verò Sacerdote, tamquã Iuueni Sacramentum porrecturus esset, sensibus omnibus destituererur,dentesq; tanta vi comprimerentur, vt nulla ope reserari posse viderentur,& recedente rursum cum Eucharistia Sacerdote, videret,

videret, loqueretur,& audiret:dicebat verò se inscium eorum om nium,quæ illi in aurem inclamassemus, solum animaduertisse veluti forcipe sibi os claudi, atq; vt nihil relinqueretur intentatum, idem sacerdos relicta in altari Eucharistia digitum consecratum ori imposuit, postmodum verò vbi Eucharistiam ori admouisset, & veluti sumendam obtulisset,tum demum inimicus eum ore patenti exagitare,& multis renitentibus eum in aerem attollere cœpit: cumq; adiuraretur,vt eum quietum esse sineret, & chyrographa restitueret, ea tertio ex ingenti fune dependentia in fastigio templi iuuenis solius repræsentauit obtutibus,cæteris nihil omnino tale videntibus. Eo die nihil aliud actum,præterquam quòd & multæ ibi ad Deum pro salute eius fusæ preces, & maxima recuperandorum singrapharum spes iuueni fuerit relicta.

Die tertia Iunij iuuenis templum ingrediebatur, cum hostis inopinato uultum eius quasi pallio diuerberauit,& simul manum sinistrá miserum in modum dilacerauit, ut sanguis copiosus difflueret, nemine tamen,qui hæc inferret uiso,sensit quoque ibidem collum sibi ab aliquo torqueri,nihil tamen incommodi passus est, præterquam quòd diebus sequentibus remanserint in manu cicatrices cum minore dolore, quàm senserat, dum illi manus laceraretur. Eodem die multa fecerunt nostri ut ad Dei gloriam, fœlicem res tota haberet effectum. Excitatus ea nocte uentus ingens absque omnino pluuia, anditaq; uox iuueni uelut in uento miserabiliter lamentantis.

Die 4. Iunij Dominica infra octauam Corporis Christi in eodem templo sanctæ Catharinæ,post sacrum,& littanias,ad singulas sanctissimæ Trinitatis personas habitas, iussus ex carta detestari sua peccata, profiteri fidem,& coram Deo Angelis,& hominibus protestari Catholicum se esse, nunquam se de Misericordia Dei diffisurum; fecit id aliquandiu adiutus à nemine, cum ei uisus deficeret, prælegit alius, ipse tardè,ægrè, & cunctanter uerba efferebat, dæmone linguam impediente: uentum est, ut diceret. Quapropter ò bonæ Iesu &c. tunc nec legere id potuit, nec alios audire suggerentes. Adiuratur Demon,eique Dei virtute præcipitur, ne iuueni in hoc opere sit impedimento; exagitatur illico iuuenis,ac si foret obsessus, & inter hæc vnico velut momento linguam germanicam dedidicit, quam beneficio Dæmonis loquebatur satis eleganter natiuo retento idiomate. Hoc animaduerso, aucta omnibus fiducia in gratiarum actionem recitatur. Te Deū laudamus, Iubetur progredi, nequit dicere; Confiteor Deo omnipotenti &c. Domine non sum dignus &c.frustra,accedit Sacer-

dos cum Eucharistia, dæmonique in virtute Dei præcipit, vt ho-
minem missum faciat. Tanta vi iuuenis tollitur in aera, vt decem
duodecimve vix eum retinerent.

Ad verba nominis Iesu crebra, & Beatissimæ Virginis Mariæ
inuocationem dæmon fractus abscessit: exclamat iuuenis idioma-
te suo: aufugit à me. Quare illico flectit genua lætus, & magna
alacritate, altaque voce progreditur: quapropter o bone Iesu &c.
oratione finita, his ipsis verbis subdit, laus Deo, iam sum alius
homo, præparat se ad communionem, dicit, Confiteor &c. confi-
tetur. Demum tantæ debilitatis fuit, vt nec sedere posset, liber ta-
men iam à Dæmonis incursu, nihilominus genua flectit, recitat,
Confiteor &c. Domine non sum dignus &c. & alta voce profite-
tur credere se totis animi viribus Christū in Eucharistia esse præ-
sentem, & sperare se ipsum sibi propitium futurum. Sumit Eu-
charistiam magno animi sensu flexis genibus, aliquandiu gratias
agit, & tantas illico vires recuperat, vt templo egressus, nullam
sensisse debilitatem videretur. Iam demum, ait, Dæmonem non
timeo, & contemno ex animo, quod hactenus à me ipso, vt face-
rem vix impetrare poteram. Iam paratus sum centies pro fide
Catholica sanguinem profundere, & multa subiunxit in commē-
dationem charitatis nostrorum, qui de hominis nunquam visi sa-
lute adeò essent solliciti: horum apud Lutheranos esse nihil, aliaq;
quæ verecundia non sinit referre.

Decima die Iunij, ipso Beati Barnabæ Apostolo peruigilio, no-
stri domi seruisum contra inimicū armant ijs modis, quos nouit
societas: Iuuenis quoq; ne sibi deesset tota die cilicium portat, &
sese sub vesperum sponte flagello acriter diuerberat. Ingens rur-
sum tum eo tempore vesperi, tum noctis magna parte ventus Col-
legium impetit. Ante vndecimam noctis horam adest inimicus
alio, aliove comitatus, & per cubiculum, in quo cum alijs tribus
iuuenis dormiebat, deambulans. Cernis, inquit ad sociam (nam
saga quæpiam æstimatur) vt iacet hic nequam? & rursum, ò si ali-
ter rem meam instituissem, non esset hunc sortita finem. Ante oc-
ciduum penè me abegissent; interim tibi hominem commendo, cū
quantum licuerit diuexa, & conuersus ad Iuuenem fremebundus,
perfide nebulo, homoq; leuissime, & inconstantissime nunquam fi-
dem mihi seruasti, ò pectus ignobile, ac degener. Maiores tui ma-
luissent, centies corporis, animæque iacturam facere, quam vel se-
mel datam fidem violare. En tu habe, quæ mihi dederas, ego vi-
cissim, quod meum est seruabo, & hoc dicto bis, aut ter, iuuene au-
diente strepitum fecit, velut cuiuspiam aliquid è carta eradentis,

&

& rurfum fociæ, Pergam ad locum mihi conftitutum, tu interim curam huius habe, rurfumque iuueni, & exiftimas perdite nequam fore, manus meas vt euadas? coactus nunc tibi tua reftituo; tu interim & Iefuitæ Nebulones, me poft hac à ftultis fictifque cæremonijs veftris liberum effe finite, quod enim tuum fit, nihil omnino habeo, licet plura longè poft hac ex te fim accepturus, fides enim, quam fufcepifti iniqua eft, & per Papas (quos vos velut Sanctiffimos colitis, ego autem in inferno tracto pro merito) conficta: quibus dictis, & manu frigidiffima iuuenis collo, fine omni læfione contrectato, euanuit. Ad hæc omnia iuuenis nihil refpondit, exceptò hoc vnico, videlicet, vt abiret, habere fe Deum propitium. Inter hæc iuuenis cæteros in cubiculo altum dormientes fufcitare conabatur, eorum nomina inclamans, quorum vnus æger vocem audit, profilit in pedes, & ad alterius fani lectum accedens cum excitauit. Hic ignem excuffit è filice, fulphur accendit, fed priufquam candelæ admoueret, violenter ab aliquo extinguitur, idq; fecundò, accendit tertiò, iamque candela lumen acceperat, cum fimul, & femel materia fulphurata, candelaq; extinguuntur. Tandem venit homini in mentem, vt cereum benedictum accenderet, accendit, nec amplius valuit extingui. Habito lumine inimicus euanuit, & quamuis femel, ac iterum dixiffet fe Iuueni reftituere omnia, quæ ipfius effent, nihil tamen ab eo iuuenis receperat. Cōponunt igitur fe ad orationem, & qui lumen accenderat, ante imaginem B. Virginis Mariæ littanias recitat, poft mediam circiter horam furgens vidit humi iacere cartam fanguinolentam, attollit, eique porrigit, cuius erat chyrographum: hic cognito fuo chyrographo, geftire lætitia cœpit, ofculari illud, & pectori admouere, & illico fimul omnes Deo gratias agunt, & quatuor fimul (tot enim erant) recitant. Te Deum laudamus. & ne fortè Dæmon illud recuperare poffet, figno crucis muniunt, afpergunt aqua benedicta, & corona B. Mariæ Virginis circumligant.

Die Dominico mane vocatur Pater, cuius curæ iuuenis erat cōmiffus, oftendunt, & tradunt ei recuperatum chyrographum, quod Marpurgi poftremo confcripferat, in eoq; erafum e priori, cuius materiam dæmon fuppeditarat, fanguinem: ne tamen doli mali quidpiam fubeffet, & fortè non omnia integrè reftituta effent, quæ iuuenis erant in priori chyrographo, iterum de more à noftris ad Sanctæ Catharinæ templum fufæ ad Deum preces, recitatæ Littaniæ, prouecta iuueni Euchariftia, adiuratus, & follicitatus Dæmon, vt fi quidpiam effet refiduum, quod ad iuuenem fpectaret, illud Dei omnipotentis virtute reftitueret. Sed quoniam iuuenis

iuuenis dicebat fatis fibi conflare,quòd omnia integrè effent reſti-tuta,ſuumque animum eſſe per omnia quietiſſimum,placuit nihil amplius attentare; Quare actis Diuinæ bonitati ob tam grande beneficium acceptum,gratijs. Te Deum laudamus &c. regredimur læti vniuerſi. Placuit tandem Sereniſſimo Principi Ferdinando Arciduci,& Reuerendiſſimo Seconienſi Epiſcopo,vt ſeries tota, & proceſſus pro concione populo proponeretur, quod factum 18. Iunij à meridie, & ipſum chyrographum vnà cum ſanguine, quo alterum deſcriptum erat in templo noſtro per Parochum Gretienſem iuſſu Epiſcopi in magno hominum concurſu, & frequentia combuſtum fuit. Hæc hiſtoria rei geſtæ veriſſima,in qua vides lector omnium fermè,& ſingularum catholicarum cæremoniarum efficacitatem,de quibus alia quam plura ſubdemus.

De Remedijs contra grandines, & Tempeſtates. *Cap. VI.*

Cturi de remedijs contra Tempeſtates, operæ prætium eſſe duco prius uidere, num Tempeſtates rerum, tam animatarum, quàm inanimatarum poſſint coniurari, & excommunicari, ad quod, ut paucis rem expediam, reſpondendum eſt negatiuè. Poſſunt quidem coniurari, & exorcizari, ea ſolum ratione, quod hoc non fiat,ut credimus, Tempeſtates, uel animalia coniurationes intelligere,uel ipſa primario coniurari,uel exorcizari,ſed diabolus illa mouens, iuxta illud Luc. 10. Ecce dedi uobis poteſtatē calcandi ſuper ſerpentes,& ſcorpiones,& ſupra omnem uirtutem inimici,& nihil uobis nocebit. Et quia tenemus Tempeſtates, & alia ſimilia ſæpe à dœmonibus in hominum perniciem excitari, ideò exorciſmis utimur contra dęmones Tempeſtates excitantes; ait enim D. Thom.2.2. quæſt.20. ar.3. quod praua res eſt adiurare creaturam irrationalem ad agendum proprium actum, quia cum illa nō moueatur à ſeipſa, ſed à Deo; uel eius permiſſu à diabolo,ad nocendum homini, idcirco adiurandus eſt diabolus, iuxta ſupra allegatum locum lucæ. Nauarrus enim in Manuali cap. 27. num. 13. probat, quod nemo excommunicari poteſt niſi homo baptizatus, mortalis, & ſubditus, prout etiam probatur 2. par. Candelabri Aurei de ſententia excommunicationis. Intentio ergo exorciſtæ in coniurandis Tempeſtatibus, ea debet eſſe, non adiurandi excommunicandi, uel exorcizandi Tempeſtates, ſed Deum benedicendo, illum præcari, ut miſericordiam faciat, arcendo

frcendo mala illa; uel imperare dæmonibus in nomine Iesu, ne nubes, aera, fulmina &c. moueant contra nos: ad rem igitur redeuntes.

Dico in primis Campanarum sonitum, non debere retardari, sed statim, cum grauis aliqua timetur aeris perturbatio, vel Tempestas, ad pulsandas Campanas recurrendum est; melius est enim, & tutius medicina infirmitatem præuenire, quàm postea infirmã curare; dicitur enim. Principijs obsta, sero medicina paratur. Campanæ enim fugant Tempestates ob benedictionem Episcopalem, in qua multa Sacramentalia interueniunt in illis benedicendis (dicuntur enim Campanæ Ecclesiæ Sanctæ Militantis Tubæ, quia ijs auditis, dœmones tremunt, contremiscunt, & fugiunt) Et ratione naturali etiam fugant Tempestates, quia & si non sint benedictæ, sonus ipse præcipuè si sit vox fortis, nubes rumpit dispergit, ac destruit, sicut vi sua naturali efficit ictus Bombardæ. His præmissis.

Sacerdos ante fores Ecclesiæ, solus vel cum ministro eleuet Crucem versus nubes; vel Reliquias sacras, sic dicens.

Exorcismus ex Breuiario Romano.

PEr signum † Crucis de inimicis † nostris libera nos † Deus noster. In nomine Patris † Et filij † Et Spiritus † Sancti. Amẽ. Credo in Deum Patrem omnipotentem &c. Chyrie eleison. Christe eleison. Chyrie eleison. Pater noster qui es in cœlis &c.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

Resp. Qui fecit cœlum, & terram.

Vers. Sit nomen Domini benedictum.

Resp. Ex hoc nunc, & vsq; in seculum.

Vers. Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius.

Resp. Et fugiant qui oderunt eum à facie eius.

Vers. Exurge Christe adiuua nos.

Resp. Et libera nos propter nomen tuum.

Vers. Domine exaudi orationem meam.

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine Iesu Christe qui fecisti cœlum, & terram, mare, & omnia quæ in eis sunt, quiq; flumini Iordani benedixisti, atque in eo baptizari voluisti, & tuas sanctissimas manus, & brachia sacra-

sacratissima in Cruce † extendisti, quibus aerem sanctificasti: obsecramus immensam pietatis,& bonitatis tuæ abundantiam,quatenus has nubes,quas ante me,& post me,& supra me à dextris,& à sinistris video aerem perturbare, dissoluere, & anihilare digneris, vt alligata potestas dæmonum impiè deseuientium deficiat, & turbetur ad laudem tui sanctissimi nominis, & potentissimæ maiestatis tuæ. Qui viuis, & regnas cum Deo patre &c.

Postea Sacerdos Signet nubes signo Sanctæ † Crucis sic dicens.

CIrcundet te nubes Deus Pater † Circundet te Deus filius †
Circundet te Deus Spiritus Sanctus. †
Destruat te Deus Pater † Destruat te Deus filius. †
Destruat te Deus Spiritus Sanctus. †
Comprimat te Deus Pater † Comprimat te Deus filius. †
Comprimat te Deus Spiritus sanctus. †

Obsecratio.

SAnctus Mattheus;Sanctus Marcus. Sanctus Lucas: Sanctus Ioannes Euangelista,qui Christi Euangelium per quatuor mundi partes diuulgarunt, ipsi suis meritis, & precibus hanc Tempestatem à termino isto, & ab omnibus Christianorum finibus ab eodem Domino nostro Iesu Christo obtineant effugari,& depelli.

Exorcismus contra dæmones cum iperio dicendus.

ET ego peccator,& Christi Sacerdos,seu minister, licet indignus authoritate, & virtute eiusdem Dei, & Domini nostri Iesu Christi summi Imperatoris, non mea potentia innixus, & confisus vobis præcipio immundissimi Spiritus, qui has nubes concitatis in virtute eiusdem Dei, & Domini nostri Iesu Christi † Per Sanctissimam eius incarnationem. Per Sanctam Natiuitatem. Per Baptismum, & ieiunium ipsius. Per eius sacratissimam Crucem † & passionem. Per Sanctam Resurrectionem. Per admirabilem Ascensionem.Per tremendum aduentum eius. Per merita Intemeratæ, semperq; Virginis Mariæ; & Sanctissimi Patris Ambrosij,& per merita omnium Sanctorum, vt exeatis ab eis, & eas dispergatis in locis syluestribus, & incultis, quatenus nocere non possint hominibus, animalibus, fructibus, herbis, arboribus, aut qui-

quibuscunq; rebus humanis vsibus deputatis. Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos,& seculum per ignem. Amen.

Ipse vobis imperat dæmones, qui has nubes commouetis de quo de nube lucida dictum est. Hic est filius meus dilectus,in quo mihi bene complacui. †

Ipse vobis imperat, qui sua sacratissima Cruce, & corporis sui sanctissimi in ea extensione aerem purgauit. †

Ipse vobis imperat, qui per mortem suam, vos, principem vestrum, mortemq; deuicit,& ligauit,atq; æternæ gehennæ mancipauit ignibus. †

Ipse vobis imperat, qui inferno spoliato surrexit à mortuis. †

Ipse vobis imperat, qui post quadraginta dies, nube suscceptus, virtute sua ascendit in cœlum. †

Ipse vobis imperat,qui venturus est iudicare viuos,& mortuos, & seculum per ignem. Resp. Amen.

Postea ostendat Crucem in aera dicens.

ECce lignum Sanctissimæ Crucis, fugite partes aduersæ, vicit enim vos, & mundum Dominus noster Iesus Christus filius Dei Imperator summus; Leo de tribu Iuda, Radix Dauid.

Postea dicatur. *Quicunq; vult saluus esse &c.*

Antiphona.

SAlue Regina, mater misericordiæ &c.

Sub tuum præsidium confugimus Sancta Dei Genitrix nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus, sed à periculis cunctis libera nos semper, Virgo gloriosa,& benedicta.

Benedicite omnia opera Domini Domino, Laudate,& superexaltate eum in secula. Gloria Patri,& Filio, & Spiritui Sancto. Sicut erat &c.

Dicatur totum, & in quolibet uersiculo addatur. Gloria Patri, & Filio &c.

Vers. Benedicamus patrem,& filium,cum Sancto Spiritu.
Resp. Laudemus,& superexaltemus eum in secula.
Vers. Ora pro nobis Sancta Dei genitrix.
Resp. Vt digni efficiamur promissioni bus Christi.
Vers. Exurge Christe adiuua nos.

Resp. Et libera nos propter nomen tuum.
Vers. Domine exaudi orationem meam.
Resp. Et clamor meus ad te veniat.
Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens sempiternæ Deus, qui dedisti famulis tuis in confessione veræ fidei æternæ Trinitatis gloriam agnoscere, & in potentia maiestatis adorare vnitatem quæsumus, vt eiusdem fidei firmitate ab omnibus semper muniamur aduersis.

PRotege Domine famulos tuos subsidijs pacis, & Beatæ Mariæ semper Virginis patrocinio confidentes à cunctis hostibus, & periculis redde securos.

A Domo tua Domine, quæsumus, spiritales nequitiæ repellantur, & aerearum discedat malignitas tempestatum.

AD te nos Domine clamantes clementer exaudi, & aeris serenitatem nobis tribue supplicantibus, vt qui iustè pro peccatis nostris affligimur, misericordia tua præueniente clementiam sentiamus.

LArgiri, & conseruare fructus terræ dignare Domine Deus noster, vt tẽporalibus gaudeamus auxilijs, & proficiamus spiritualibus incrementis. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum &c.

Si adhuc durauerit Tempestas. dicantur Litaniæ.

OPtimum est etiam remedium, recitare vnum nocturnũ mortuorum pro animabus in purgatorio existentibus, quod remedium efficacissimum esse affirmabat frater Ioannes Spadinus Inquisitor Diœcesis Bononiensis Ord. S. Dominici anno 1591. dum adhuc viueret.

Agnus Dei consecratus optimum est remedium, contra Tempestates, fulgura, maris procellas, incendia &c. Ait enim Pontifex in sua consecratione, hæc verba. Tu eos bene†dicere, Sancti†ficare, & conse†crare digneris, vt tua larga benedictione sanctificati eandem virtutem accipiant contra omnes diabolicas versutias, & fraudes maligni spiritus, vt illos deuotè super se ferentibus, nulla tempestas eisdem præualeat, nulla aduersitas dominetur, nulla aura pestilens, neq; aeris corruptio, nullusq; morbus caducus, nulla maris procella, & tempestas, nullum incendium, neq; vlla iniquitas

uitas dominetur eis, neq; prævaleat homo, partus cum matre incolumis conferuetur &c.

Mirificè contra tempeftates prodeft, dicere Euangelium S. Ioannis. In principio erat verbum &c. deinde adiungatur fequens coniuratio Ioann. Nider. Inquifitoris. Adiuro vos grandines, & ventos per tres Chrifti Diuinos clauos, qui Chrifti manus, & pedes perforarunt, & per quatuor Euangeliftas Sanctos Mattheum, Marcum, Lucam, & Ioannem, vt in aquam refoluti defcendatis.

Oratio.

Domine Iefu Chrifte fili Dei viui, qui pro redemptione generis humani, acerbiffimũ illum dolorem, in facratiffimarũ manuũ, ac pedum transfixione, charitate fumma perpeti dignatus es: Te fupplices deprecamur, ac petimus, vt præfentem, aliaq; omnem tempeftatem, ac dæmonum perturbationem à termino ifto atq; ab omnium Chriftianorum finibus tua poteftate arcere, atq; per fanctiffimos illos clauos auertere digneris. Qui cum eodem Deo Patre, & Spiritu Sancto &c.

Maximæ virtutis contra Tempeftates, eft antiph. Beatæ Mariæ Virginis. Salue Regina Mater mifericordiæ &c. cum fua oratione, per quam Sacerdos quidam tempeftates fugabat. Prodeft, Pfal. Qui habitat in adiutorio altiffimi &c. Nec omittenda putamus verba, quæ fanctus Thom. de Aquino dicere folebat tempore Tempeftatum. fcilicet. Deus noftri caufa mortuus eft, & refurrexit. Miræ virtutis eft, recitare Vefperas Immaculatæ B. Mariæ V. Conceptionis. Tandem, fciendum eft, quod, inuocato fanctiffimæ Trinitatis nomine, his verbis. fancte Deus. fancte fortis. fancte, & Immortalis miferere nobis, Tempeftates, hominumque malitiæ coercentur. Difcipulus in fermone 75. de Trinitate.

Benedictio contra vermes, locuftas, mures, & alia animalia, fructus, terram, uel aquas inficientia. Cap. VII.

Sacerdos, fuperpelliceo, & ftola indutus dicat.

Verf. Adiutorium noftrum in nomine Domini.
Refp. Qui fecit cœlum, & terram.
Verf. Domine exaudi orationem meam.
Refp. Et clamor meus ad te veniat.
Verf. Dominus vobifcum. Refp. Et cum Spiritu tuo. Oremus.

Oratio.

PReces nostras quæsumus Domine clementer exaudi, vt qui iuste pro peccatis nostris affligimur, & hæc auium, vermium, seu murium, aut locustarum, (vel aliorum animalium) persecutionem patimur, pro tui nominis gloria ab ea misericorditer liberemur, vt procul à tua potentia expulsi nemini noceant, & hos campos, agros, vel vineas, aut aquas, in tranquillitate, & quiete dimittant, quatenus ex eis surgentia, & orta, tuæ maiestati deseruiant, & nostræ necessitati subueniant. Per Christum Dominum &c. Amen.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, omniū bonorum remunerator, & peccatorū maximus miserator, in cuius nomine omne genu flectitur, cœlestium, terrestrium, & infernorum, tua potentia nobis peccatoribus omnipotenter concede, vt quod de tua misericordia confisi agimus, per tuam gratiam efficacem consequantur effectum, quatenus hos pestiferos vermes, mures, aues, locustas, aut alia animalia per nos seruos tuos maledicendo maledicas, segregando segreges, exterminando extermines, vt per tuam clementiam ab hac peste liberati, gratiarum actiones maiestati tuæ liberè referamus. Per Christi &c. Amen.

Exorcismus.

EXorcizo vos pestiferos vermes, mures, aues, locustas, aut alia animalia per Deū Patrē omnipotentē, & Iesum Christū filium eius, & Spiritum sanctum ab vtroq; procedentem, vt confestim recedatis ab his campis, seu vineis, vel aquis: nec amplius in eis habitetis, sed ad ea loca transeatis, in quibus nemini nocere possitis, pro parte omnipotentis Dei, & totius curiæ cœlestis, & Ecclesiæ Sanctæ Dei vos maledicens, quod quocunq; ieritis sitis maledicti, deficientes de die in diem in vos ipsos, & decrescentes, & quatenus reliquiæ de vobis nullo in loco inueniantur, nisi necessariæ ad salutem, & vsum humanum. Quod præstare dignetur, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Resp. Amen.

Oratio.

DOmine Iesu Christe, qui Iordanis flumen benedixisti, & in eodē baptizatus aquas mundasti, & purificasti, vt elementū salubre efficerentur in remissionem peccatorum, & has aquas quoq; bene✠dicere, & sancti✠ficare, & mun✠dare digneris, vt nihil in eis noxium, nil pestilens, vel inficiens, nil corrumpens remaneat, sed

omnia

omnia pura, & munda in eis efficiantur, quatenus, quæ ad vsum humanum ex eis creata sunt, cum salute nostra, & gloria tua assumamus. Per Christum &c.

Remedia contra Incubos, & succubos dæmones. Cap. VIII.

IN triplici differentia solent esse, qui sollicitantur ab Incubis, & succubis dæmonibus. Sunt aliquæ mulieres, quæ se voluntariè Incubis dæmonibus subijciunt, vt maleficæ. Alij sunt, qui à maleficis cum Incubis, & succubis, contra eorum voluntatem inuoluuntur. Tertiò, aliæ sunt, & hæ sunt præcipuè quædam Virgines, quæ contra earum omnino voluntatem ab incubis dæmonibus molestantur, de quibus præsumitur sæpe, quod sic à maleficis maleficiantur, quia dæmones ad instantiam maleficarum, sicut immittunt alias infirmitates, ita, & illis personis incubos fieri affectant, quo sic eas ad stulta eius commenta allicere valeant.

His vexationibus diuersimodè solent adhiberi remedia, sed multoties fit, vt quæ conferunt vni, non conferant alteri; quare non sic de facili expelluntur istæ vexationes, siuè sint per maleficia, siuè non: Quinq; igitur modis possunt, & mares, & fœminæ liberari. Primo, per Sacramentalem Confessionem, & per signum Sanctæ Crucis. Secundo, recitando salutationem Angelicam. Tertio, per exorcismorum applicationem. Quarto, per certi loci mutationem. Quinto, per Sacerdotum excommunicationem: sed quia de his remedijs exempla in hoc tertio libro reperies alibi, restat solum, vt de excommunicatione vnum afferam.

Fœmina quædam sollicitabatur ab incubo dæmone, & S. Bernardus, post adhibitum prius aliud remedium, antequam à muliere discederet; videns diabolum minas mulieri intentare, post eius discessum: conuocauit, Sanctus, populum illius oppidi. Iussit omnes in manibus tenere accensos cereos, & tunc diabolum, cum omnibus, qui aderant excommunicauit, & ne amplius ad illam accessum haberet, interdixit; Itaq; mulier liberata est.

Quocirca piè credendum est, quod si ægritudines à maleficis, virtute dæmonum inflictæ excommunicarentur cum ipsis maleficis authoribus, & dæmonibus, non adeò in ipsos infirmos sceuirent, sed citius liberarentur adhibitis super hoc alijs exorcismis licitis, & approbatis.

Adde, quod in partibus Athisis, & in alijs quoq; locis, dum Diuina permissione, locustæ volantes turmatim, vineas, segetes, arbores,

bores,& cuncta virentia perderent,huiusmodi excommunicatione,& maledictione fugatæ,& interemptæ fuerunt.

Si verò nullum prædictorum remediorum iuuabit tūc ad exorcismos approbatos est recurrendum; qui si pariter non iuuabunt, ad fugandam diaboli nequitiam;tunc re vera dicendum est,quod talis vexatio diabolica, est pœna pro peccatis satisfactoria (si tamen patienter sustineatur) quia hæc, & alia huiusmodi mala sic præmunt nos, vt ad Deum compellant, iuxta psal. multiplicatæ sunt infirmitates eorum,postea accellerauerunt.

Remedia contra maleficia amatoria, uel odiosa. Cap. IX.

Mor inordinatus vnius sexus ad alterum, potest tripliciter oriri. Vel ex solo inconsiderato oculorum intuitu: Vel ex tentatione dœmonum: Vel tandem ex maleficio,maleficarum,Necromanticorum,& diaboli simul. Iacob 1. vnusquisq; tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illectus. Exemplum patet in Sichen, visa Dina Iacobi Patriarchæ filia, quam adamauit, & rapuit, & conglutinata est anima eius cum ea. Gen 34. Hoc autem fit vt plurimum,quando postpositis rebus proprijs, alienarum quis satagit. Oritur etiam ex tentatione diaboli, patet exemplum de Aman, amando Thamar speciosissimam eius sororem,ægrotauit.2.Reg. 14. quare à diabolo tentatus, & stupri oblitus, illam oppressit. Paulus etiam sic tentatus dicebat 2. Corinth. 12. datus est mihi stimulus carnis meæ Angelus Satanæ,qui me collaphizet. De Tertio, extat exemplum in secundo lib.in cap. de malefic. amoris,& odij de muliere illa, quæ non poterat pati coniugem dum vellet cum ea coire. Remedia autem contra huiusmodi maleficia,optima sunt Christiana,& illa præsertim,quæ contra omnia maleficia vim habent, Ecclesiastica, de quibus infra,in hoc libro. Sunt, & alia quædam moralia, quibus caro maceratur, & concupiscentia domatur qualia sunt,opera pœnitentiæ: humi cubatio:cilicia:flagella:ieiunia. Alia sunt,quæ partim omittendo,partim committendo iuuant.

Omittendo sunt,vt vitare conspectum rei amatæ;ocium,& alia libidinis irritamenta de quibus differuit Helinandus: vis, ait, extinguere libidinem,amoue ligna de igne,si stridet incendium:hęc ligna plurima sunt,sed potissimum hæc.

Ocia,segnities,somnus,caro,fœmina,uinum:
Prosperitas,ludus,carmina,forma,puer.

De

De ocio, ait ſcriptura ſacra in deſiderijs eſt omnis ocioſus. Et Ouid.

Ocia ſi tollas periere Cupidinis arcus.
Deſpectaq; iacent, & ſine luce faces.

De ſegnitiæ. Martialis.

Quæritur Aegiſthus quare ſit factus adulter,
In promptu cauſa eſt, deſidioſus erat.

De ſomno, ait Dionyſius Cato.

Nam diuturna quies uitijs alimenta miniſtrat.

De carne, ait Apoſtolus. Bonum eſt non manducare carnes.

De fœmina, ait Helinandus. Mulier dicitur à moliendo, vt & malleus, quia ſicut faber per malleum mollit ferrum, ſic diabolus per mulierem mollit, & malleat vniuerſam terram. D. etiam Hieron. ait ferreas mentes libido domat & Claudianus.

Ferrea laſciuis molleſcunt corda ſagittis.

De vino, ait Apoſtolus. Nolite inebriri vino, in quo eſt luxuria. Item Virgilius:

Et Venus in uinis, ignis in igne furit.

De proſperitate. Ouid.

Luxuriant animi rebus plerumque ſecundis.

Item prouerb. proſperitas ſtultorum eos perdet. Et D. Auguſt. ſecundæ res ſapientum animos fatigant: plus obfuerunt Salomoni, quàm profuerit ipſa ſapientia: E contra aduerſitas retrahit aliquando à peccatis.

De ludo, pro quo intelligitur omnis iocus, & mœſtitia repugnat libidini, vt ait, poeta.

Non ſolet in mœſtos illa uenire Thoros.

De carmine, ſub quo nomine, omne melos muſicum comprehenditur. Iſai. Cythara, & Lyra, & Tympanum, & tibia, & vinum in conuiuijs veſtris: hinc, & opus Dei non reſpicitis. Addit Helinan. difficile inuenitur aliquis lenis vocis, & grauis vitæ: quippe cum vocis lenitas cantum deſideret, vitæ grauitas planctum.

De forma, illud legitur. Rara eſt concordia formæ, atq; pudicitiæ. Item lis eſt cum forma magna pudicitiæ.

De puero, ait Helinandus. Quantum enim periculi ſexus adfert in muliere, tantum ætas in puero: periculoſa eſt ætas pueri: periculoſior ſocietas: periculoſiſſima vero familiaritas, vnde legitur in vitis patrum; non habendam familiaritatem cum fœmina, puero, vel heretico. hactenus de omiſſione.

Quæ autem committi debent, pro hoc opportuno remedio, refert Marſilius Ficinus in conuiuium Platonis, videlicet, conſidera-

re

re diligenter, ac animo reuoluere defectus, & vitia, quæ sunt in amata muliere, quibus cônsideratis, refrigescit amor. Insuper, animus amantis est applicandus plurimis, varijs, & grauibus negotijs. Item, sæpè minuendus sanguis, ratio est, quia natura non patitur vacuum dari, & minuendo primum sanguinem, alius succedit nouus: nouo succedunt noui spiritus, & nouæ cogitationes, & sic curatur inordinatus amor. hæc Marsilius.

Prodest plurimum mortis memoria, & inferni cogitatio: Lectio bonorum librorum: preces ad Deum fusæ: peregrinatio, & visitatio Ecclesiarum particularium quorundam sanctorum: peccatorũ suorum ibidem confessio facta cum contritione: signi S. Crucis, ac deuotæ alicuius orationis multiplicatio: licita exorcizatio, implorata auxilii Beatorum Angelorum, & præcipuè custodis sui. Inuocatio particularis Beatæ Mariæ Virginis, quæ vt castitatis amantissima, summoperè desiderat, homines hac lue inordinati amoris, liberare.

Vtilissimum est, frequenter meditari, non solum externam illam cito perituram speciem, quæ fragilis, caduca, mendosa, & fucata est: sed etiam cogitare profundiorem corporis constitutionem. Quid illa fuit antequam nasceretur? Stylla spurci, & olidi seminis. Quid nunc est? Saccus stercorum: aufer pelliculam cutis, quid illa tetrius, aut horribilius? quid cadaueri propius? Sterquilinium niue contectum albet; fac vt soluantur niues. hui, pax pax naribus, & oculis omnes dicent, & fugient. Forma est niuo fugacior, non liquatur, sed euanescit: illam aqua excipit, hanc nil aliud, nisi deformitas, & formido: cum anima recesserit quid futura est? Esca vermium, cadauer putridum fœtens, tabe dissoluendum, ex cuius spinæ medulla, serpens terribilis nascetur. Hoc igitur amem? hoc depeream? Absit. Exemplum.

Fuit in quodam oppidulo prope Lindaruam Constantiensis Diœcesis Virgo facie pulchra, sed moribus elegantior, hanc adamauit vir mente leuis, qui vulnus amoris vltra celare, nec protrahere potens, conuenit illam, & ho nestis verbis eius facem aperuit. Ipsa hoc percipiens, cum Dei auxilio, mente pura, & corpore, respondit. Obsecro domine mi, nè iterum ad me accedas huiusmodi verbis, & cogitationibus, quæ honori meo insidias struunt, alioquin necesse erit, emendatus recedere, rubore superueniente. Cui ille, si me modo spernis, dulcibus inuitata verbis, coactè post hac me amabis. Erat hic suspectus de maleficio: Virgo, verba sua nihili fecit, verum, non multo temporis transacto interuallo amoris faces sentire cœpit de viro illo, quod cum animaduertisset Virgo,

go, diuinitus afflata spiritu, ad Matrem Misericordię confugit, auxilij gratia. Quare, procurata sibi honesta, ac tuta societate, peregrinari cœpit ad Templum quoddam B. Mariæ Virginis in præfata Diœcesi, ibi Sacramentalem confessionem fecit, ne quid iniquitatis repetiret in ea diabolus, & ad pietatis, & misericordiæ Matrem, fusis deuotè precibus, confugit, quo facto protinus omnis cessauit tētatio, & liberata est ab illa diabolica machinatione.

Remedia pro domo à spectris uexata. Cap. X.

Emedium pro afflictis, seu à maleficis vexatus, vel à diabolo maleficorum opera, is est, recurrere ad remedia Ecclesiæ consueta, præcipuè ad emendationem malæ vitæ. Duo enim in eorum tribulatione sunt consideranda; Deum scilicet, qui hæc mala permittit, & diabolum, qui mala infert: nihil enim hic inferre posset, nisi Deus permitteret: nec nocere potest, nisi in quem permittit Deus, vt fæuiat: nec plus illi ipsi nocere, quàm, quantum permittit Deus, & longè minus potest diabolus, quam vult, aut iactat se posse; vt alias docui. Hoc probauit S. Antonius dicens discipulis suis. Pertimescit satanas piorum vigilias, orationes, ieiunia, voluntariam paupertatem, misericordiam, & humilitatem, maximè vero ardentem amorem in Christum Dominum, cuius vnico Sanctissimæ Crucis signo debilitatus aufugit. Et alibi etiā ait, hamo Crucis vt Draco inuncatus à Domino est, & capistro ligatus, vt iumentum, & quasi mancipium fugitiuum vinctus circulo, & armilla labia perforatus. Nunc miserabilis, vt passer ad illudendū irretitus à Christo est, calcaneo Christianorum subſtratus gemit ille, qui vniuersa maria à se absorpta plaudebat, ille, qui manu sua terrarum orbem teneri gloriabatur; ecce à nobis vincitur, hæc ille. Quare, homo, tibi imputatur, quod in te possit. Ait enim Augustinus serm. 197. de tempore. Alligatus est diabolus cathenis, tamquam innexus canis, & neminem potest mordere nisi, qui se illi mortifera securitate coniunxerit. Iam videte fratres, quia stultus est homo ille, quem canis in cathena positus mordet: Tu, te illi per cupiditates, & voluptates seculi noli coniungere, & ille ad te accedere, non præsumet. hæc Augustinus.

Causæ autem cur Deus permittat diabolum nos vexare, solent esse peccata, vel probitas famulorum eius: propter peccata permittit, vt puniat præterita, vel vt arceat à futuris: probitatis verò gratia permittit, vt magis humilietur, vel vt probetur eius cōstan-

tia,& fides,& his de causis Deus vtitur diabolo tamquam lictore, & carnifice bonorum, quamuis diabolus alium longè finem sibi proponat, & Dei voluntatem ignarus exequitur, non cogitans, hæc ad salutem humanam, & gloriam diuinam à Deo dirigi, sed vim facit exsaturando malitiam suam, & explendo odium suum, dum hominibus nocet.

Si aliqua domus igitur spectris, aut alia diaboli infestatione sit inquieta, statim habitatores conscientiam expurgent, conterantur,& de peccatis confessionem Sacramentalem instituant: omnia de domo auferant, quæ Deo displicere possunt. Deuotè se insuper Deo, B. Virgini Mariæ,& Sanctis commendent,& interea dum durat vexatio, quotidie, mane, & vesperi Sacerdos habitu Sacerdotali indutus, cum stola, cruce,& aqua benedicta accedat,& lustret omnia domus habitacula, deuotè recitans psal. Qui habitat in adiutorio altissimi &c. Euangelium S. Ioannis. In principio erat verbum &c. & alias preces pias, ac exorcismos. Ponantur per angulos domus rami benedicti, palmarum, & candelæ benedictæ: curent missas celebrari à deuotis Religiosis pro pace, & quiete domus illius,vt cesset ira Dei, & mittat Angelum suum custodem, qui de domo illa diabolum excutiat. Interim, caueant domestici, ne cum diabolo sermonem vllum habeant, nec loquēti illo,quidquam respondeant, multoq; magis caueant, ne aliquē Magum vocent,nec vllis superstitiosis remedijs,pro vexatione redimenda vtantur.

Remedia contra maleficia Iumentorum. Cap. XI.

Sciendum est,quod quando Maleficæ volunt priuare Vaccas lacte, consueuerunt adire domum illam, cuius sunt Vaccæ, & petunt modicum butiri, vel lactis coagulati, ex illis ipsis, vt per illud conficiant maleficium, illudq; seruiat pro instrumento maleficiali. Quoniam verò Sagæ maleficijs interficiunt etiam iumenta: Aduertendum est,quod illi, quibus talia accidunt, debent studiosè perquirere omnia subtus limina ostiorum, per quæ Iumenta ingrediuntur,& egrediuntur, vel etiam præsepia,vel etiam vbi adaquantur, quia ibi oportet fodere, & auferre terram illam, vel quidquid ibi repertum fuerit, & reponendo aliam terram,aspergere illam aqua benedicta,quia confessæ sunt Maleficæ,ibi aliqua instrumenta maleficialia occultare, ad instantiam diaboli, maleficæ enim fodiunt, & diabolus intromittit maleficium, quod est

res, vtiq; villissima, vt puta, lapis, lignum aliquod, mus, aut serpens aliquis; quæ omnia, etsi non inueniantur, terra nihilominus est auferenda, & alia terra reponenda, vt supra dictum est: diabolus per se operatur maleficia, sed quærit consensum à malefica, vt & ipsa cooperetur operi nefario, per quod molitur eius perditionem.

De Remedijs contra maleficia ligaminis. *Cap. XII.*

DE frequentissimo nostris temporibus maleficio ligaminis, paucula afferam ex Codronchio satis laudato, & docto viro; qui de curatione sterilitatis, & impotentiæ agens, præmittit quoddam spirituale, & sacrum remedium, deinde subdit physica nonnulla. Ait enim, (ex Arabum scola desumptum) quod Isaac Arabs consuluit, vt coniuges, peracta peccatorum suorum confessione, Sacratissimum Christi corpus, diebus solemnioribus potissimum sumant reuerenter, & postea osculentur inuicē in osculo pacis, & Sacerdos illis benedicat, & postquam exemplo Tobiæ triduo se se à venere abstinuerint, debitum coniugale persoluant. Quod si occulto Dei iudicio, vel aliqua coniugum culpa, veneficium non soluatur, orationibus sedulis, ieiunijs, alijsq; operibus pijs vacare debent; ad missam sæpius confugiant, peregrinentur, ac sanctissimæ Virginis, vel aliquorum sanctorum limina visitent, frequenterq; peccata sua confiteantur, ac sacram sumāt Eucharistiam, & Exorcismis ab Ecclesia huic rei specialiter dicatis, religiosè vtantur. Quoad verò naturalia prorsus remedia, sciendum est, quod si aliqua manifesta qualitas in maleficio appareat, medicamentis aduersus eam efficacibus, & benedictione munitis, tutò ac vtiliter vti posse. Idcirco, (ait ille) Cleopatra prodidit fel coruinum cum oleo sesamini mixtum, si ex eo totum corpus liniatur, ligatos iuuare. Isaac scribit, quod si coniuges fel. Zangaini piscis secum habuerint in paropside iuniperi, & antequam somnum capiant eo super carbone posito fumigentur, omnia veneficia euanescere. Nicolaus Florentinus laudat Theriacā cum succo Hypericonis exhibitam, & hypericon ad formam emplastri renibus appositum. Ioannes de Vigo, ait, quod Picus auis assata, vel elixata habet virtutem soluendi maleficiatos. Alij cū Plinio volunt Abrotanum oleo illitum, & cum vino sumptum, non parum prodesse. Denique generalia remedia hic prosunt quoq; ferè omnia, quibus omnibus illud primum Isaaci Christianum

monitum, semper præmittendum censeo, nam quanta sit vis, & vtilitas remediorum Ecclesiasticorum, in eorum descriptione, vt infra, licebit videre.

De Remedijs naturalibus contra Maleficia. Cap. XIII.

Vnt nonnulli, qui omnem omnino efficientiam rebus corporatis in dæmones tollunt: sunt & alij, qui directam vllam vim naturalem in dœmones concedunt, sed assentiri ijs, qui secundariam, & indirectam tantum tribuunt, iustum mihi esse videtur, quæ sententia peritiorum medicorũ, & Theologorum fuit, vt Lionis. Cartusiam. *a* Leuini Lemnij. *b* Baptistæ Codronchi. *c* Cæsalpini, & aliorum. Nulla naturalis rei corporeæ vis est, quæ diabolo possit præualere, aut directè in illum aliquid agere, cui, nulla super terram potestas est, quæ comparetur, qui factus est, vt nullum timeat, vt legitur. Iob 41. Sed concurrente naturali agenti causa supernaturali Deo, vel Angelo, agere potest in diabolum res corporea, eumq; potest expellere, & excruciare. Verum, tum agens primarium, & directum, est supernaturalis illa causa; secundarium verò, & indirectum est, corporeæ rei vis naturalis illi initio creationis à Deo insita. Hoc ergo in sequentibus remedijs, semper ante oculos habendum est, nec eorum vis, vlterius extendenda.

a In Teb. c. 7.
b lib. 2. de occul. nat. mirac.

Plinius dœmonum, ludibrijs arcendis, peoniam commendat, sed nigram. Dioscorides *d* scribit, veneficia depelli Rhamni ramo ad valuas, & fenestras posito. Apuleius *e* valde commendat verbascum, alij rutam agrestem. Dioscorides *f* laudat scillam in limine ianuæ suspensam. Plinius *g* laudat pellem capitis lupini affixam vllæ valuis, vel lupi rostrum: Alij commendant plurimas herbas (apud Codronchium) Aristot. *h* rutam. Dioscorides, & Plinius, Hypericon, quod ideo fugam, dœmonum vocant, verbenam, quam veteres dixere, herbam sanctam, alij, artemisiã, alij, Mythridatium, Scordites, Centaurium, Sabinam, Palmam Christi, alij Saluiã, Anetum, Marrubium, Fœniculum, Iuam, Calaminum, Allium, Rutã Caprariam, & Cupressum. Imò, & in humano sanguine vis aliqua naturalis indirecta inesse potest; vt menstruata mulier agros circundante, noxia vermia necari censuerũt Dardani sectatores apud Columellam. Banairolus scribit Enead: muliebri cap. 2. Si menstruo cruore domus alicuius postes inungantur, dœmoniacis magorum artibus, & insidijs aditum omnem

e lib. 25. c. 4.
d lib. 1. c. 100.
e lib. de virt. herbar. c. 71.
f lib. 2. c. 168.
g lib. 20. c. 9.
h in probl. 34.

omnem præcludit: alij multa dicunt de lapidibus.

De Adamante. *Et noctis lemures, & somnia vana repellit.*
De Corallio. *Vmbras dæmonicas, & Thessala monstra repellit.*
De Gagate. *Idem dæmonibus contrarius esse putatur.*
Vincit præstigias, & carmina dira resoluit.
De Iaspide. *Et sicut perhibent phantasmata noxia pellit.*
De Onice. *Insomnes lemures, & tristia cuncta figurat.*
De Cammaleonte. *Cammaleontis hepar tostum nicromantica pellit.*
Appensum collo.
De Afino. *Infantem cunas pellis villosa defendit.*
Horrificosq; metus pellit, & ista simul.

Theologis placet, & est verissimum, res corporeas in naturam intellectualem, & immortalem, qualis est dœmonum nihil posse, quare, censent cum Angelo in verbo, superstitio, quest. 6. lapides, herbas, particulas animalium, & alias medicinas, directè, & proximè nihil in dœmones operari; indirectè tamen, & medicatè, iuuare contra eius conatus maleficos, eo quod impediunt, vel auferunt dispositiones illas, quibus diabolus vsus fuit, ob naturalem habitum corporis illius, quem vexat, vel saltem inuitatus ratione influxus astrorum, vt de lunatico Euangelico Origenes, & Hieronimus censuerunt, vel ratione complexionis atrabeliariæ, & similium causarum.

Codróchus, pro Energumenis, quatuor præscribit modos curationi consentaneos, sic dicens. Primo, & si res sensibiles, vt fumus, & herbæ &c. sua virtute nequeant vexationem homini à diabolo illatam, repellere, mitiorem tamen, ac leniorem posse reddere, ita vt, si molestia, quæ à diabolo infertur, sit parua, ac leuis, eam penitus, res exteriores possint auferre, non in diabolum; sed in dœmoniacum agendo, eo ipso quod, ex rebus illis adhibitis, apposita dispositio introducatur illi, quam diabolus expetit, aut indidit.

Secundo, quod quæcunq; fiunt circa corpora obsessa, dœmones accipiunt; vt facta, & vergentia in ipsorum despectum, ac ludibriũ, præsertim si sint irrisiua, vel afflictiua, vt sunt flagra: item omnia fœtida, & amara, & similia; quare, cum sint intollerantes iniuriæ, malunt fugere, & à molestia inferenda desistere.

Tertio, quod, cum ista interdum sint signa recordatoria, & pœnarum, quas luunt, memoriam renouent, ab ijs dæmones valde abhorrent, eaq; vehementer detestantur, & ideò in fugam, facilè, per hæc conuertuntur. Exempli gratia. Sulphur cum igne, signum est carceris infernalis. Ruta, amari cruciatus Christi: Thus in

igne

igne positum repræsentat orationes ex charitate accensa nascentes.

Quartus modus, quem indicat magis veritati consentaneum est, quod res huiusmodi piè, ac religiosè adhibitæ, tamquam instrumentum Diuinæ iustitiæ in diabolum agunt, illumq; ab humanis corporibus expellunt,& eius effectum, eiusq; opera venefica destruunt, & remouent. Quibusdam enim rebus Deus dedit virtutem, vt si piè adhibeantur, tamquam instrumentum diuinæ iustitiæ, dæmonum effectus,& opera, venefica destruant,& remoueant. Quibusdam enim rebus Deus indidit vim, & qualitatem quandam moralem dæmones compellendi, & eijciendi, & energumenos iuuandi, quia consentaneum est iustitiæ diuinæ, pro infligenda malis spiritibus pœna, eos rerum sensibilium actioni subijcere, qua pœna dempta, pœnæ Diuinæ visionis, nulla possit illis acerbior contingere.

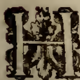
Debent tamen res istæ, antequam adhibeantur benedici, & exorcizari, precibus enim impetratur aliquid peculiaris energiæ, ob Christi, sanctorumq; merita, ne quantum velint, hi spiritus in exitu, ac pulsione sua noceant obsessis Hactenus Codronchius.

Federicus Iametius physicus clarissimus, remedijs naturalibus, quæ deleterijs, & maleficijs obsistunt, addendum censet herbam Paridis, quam nonnulli, Solanum tetraphillum appellant, quod ex eius caule medio quatuor folia erumpant decussatim digesta. Si enim huius herbæ semen in puluerem redactum, viginti continuis, diebus drachmæ pondere ieiuno propinetur, mentis alienationem, & insaniam non solum ex morbi diuturnitate, & sæuitia, sed etiam ex maleficio, veneficioq; contractum discutit, auctore Matthiolo Discoridis interprete. Aristolochiam rotundam cæteris venenis resistere; longam verò aduersus angues, & veneficia drachmæ pondere ex vino bibi,& illini, testis est Dioscor. Recentiores medici tradunt huius siccæ radices, suffitam domum cacodæmonas fugare, & hilares infantes reddere. Idem ferè Dioscorid. asserit de Verbenacæ specie altera, quam sacram herbam nominant, ait enim, si aqua aspergatur per triclinium, in qua sacra herba maduerit, lætiores conuiuas fieri, eamque sacram vocari, quoniam in expiationibus ad amuleta plurimum commendatur, quod à Plinio quoq; refertur. Insuper, recentiorum pleriq; aiũt, Verbenacæ decoctum, peste laborantibus exhibent, ijsq; conferre credũt, quod Dodonæus tamen improbat, existimatq; hanc technam, hoc inuentum esse diaboli, qui falsa, pro veris; insalubria, pro salutaribus; suo more supponat, & obtrudat. Iam verò hypericon,

pericon, quam fugam dæmonum appellant, emplastri modo admota, frigidos, & meleficio deuinctos, soluere dicitur. Pithagoras Scillam in limine ianuę suspensam, mali medicamenti noxam arcere, memoriæ prodidit, teste Plinio, & Dioscoride: sanguis canis nigri parietibus illitus, pellit maleficium. Idem efficit cor Leporis pelli inuolutum, & gestatum, & lupi dexter oculus. Quin etiam radix Bryoniæ siccata, & collo appensa, & Ricinus, seu Palma Christi, à maleficis, & veneficis hominibus securos reddunt. Nec minus efficax est ad id argentum viuum appensum, vel gestatum, vel puluinari subiectum, lapis aquilæ, quem, Aetitem, vocant, inclusus, annulo, & gestatus, maleficia tollit. Berillus, & Magnes, vxorem, & virum inter se conciliant. Corallium item, odia domestica, & desidia componit, venenatis poculis medetur, incantamenta, diras, q; deprecationes amouet, cuius rei testis est, Orpheus, siuè quis alius author libelli, de lapidibus, qui sub ipsius nomine circumfertur. Eodem authore, & Galactites lapis collo subnexus, fascinationes prohibet: & Gagates suffitu, ac nidore serpentes abigit. Quod Nicander, & Dioscorid. Nicandrum sequutus confirmant. Hinc Marbodeo fortasse occasio data est, scribendi, Gagatem dæmonibus contrariam esse, quoniam cacodæmon humani generis hostis infestus, serpens, etiam in sacris litteris nũcupatur. Hæc igitur sunt, quæ peculiari, & occulta proprietate maleficis, & occultis affectibus resistunt, quemadmodum, & in manifestis morbis, Pæonia, comitiali morbo: hirundinum vstarum cinis, anginæ: calculo hircinus sanguis: colico dolori cingulum è lupi intestino compactum: Vulpeculæ pulmones, asthmati, siue anhelitui difficili, aduersantur. hæc Federicus.

De remedijs diuinis, & supernaturalibus. Cap. XIV.

Doctrina.

Huiusmodi remedia plura esse solent, quibus vti homines debent, quia animæ prosunt semper, & corpori nunquam nocent: sæpe numero à morbis, & alijs maleficiorum noxis liberant, aut præseruant. Hæc Sapientiores Medici, & catholicæ sentientes approbant, vt Ioannes Fernelius, *a* Cornelius Gemma, *b* Baptista Codronchus, *c* Andreas Cæsalpinus. *d* & alij. *a* lib. 2. de add. c. *b* In Cosmocr. t. *c* Lib. de morbis venef. *d* Dæmoni. fit. de nat. dem.

Primum remedium est in hoc genere: Vera & viua fides, hoc est, charitate Dei, & proximi vallata, hanc tamquam scutum nobis

praebet D. Paulus; e hanc commendat discipulis suis magnus ille Antonius, dicens, magna dilectissimi aduersus dæmonem arma sunt, Vita sincera, & intemerata in Deum fides. Idem affirmat Cornelius Chempensis, f in illis verbis. Circa tempora Imperatoris Lotharij erant passim in Frisia &c. mox subdit idem author, Le mandatorum Dei obseruantia, & vitę innocentia, quàm sint efficax remedium, docere possunt D. Cyprianus, g & Lactantius, h & Ambrosius Ansbertus. i Et Niderius K ex Petri cuiusdam dictis laudat quinque efficacissima remedia: quæ sunt. Habere fidem integram, & Dei præcepta seruare: Se signo crucis, & oratione munire: Ritus & cæremonias Ecclesiæ colere: Publicam iustitiam bene exequi: Christi passionem verbo, vel memoria ruminare.

Secundum, est legitimus in Ecclesia Catholica Sacramentorum vsus; vt pro nondum initiatis, Baptismus; nam constat experientia, eos quos scitur nondum baptizatos a maleficijs liberari, per baptismum absolutè collatum: eos quos probabiliter putamus non baptizatos per baptismum sub conditione, idem consequi. dixi probabiliter putamus non baptizatos, quia ex leuibus coniecturis id putare non sufficit, ne ad conditionale quidem lauacrum. l

Tertium remedinm, est recurrere ad sanctos viros, & auxilium ab eis petere, quos constat habere donum miraculorum (quod donum, & si rarius ijs etiam potest competere, qui vitæ sunt non probatæ, vt in Euangelio, a dum tamen fidem rectam habeant) hoc remedium, quia vix vlli tales hodie, saltem in Europæ regionibus, vix vsui hic sit, olim frequens fuit: Sunt enim plenæ vtiliter ad sanctos confugientium exemplis omnes sacræ historiæ; neque tum qui Dæmonia eijciebant, erant omnes præditi ordine Ecclesiastico Exorcistarum, vt constat. b Sanè olim Sancti viri dæmones fugabant, & vincebant sola interdum præsentia sua, vt legimus de B. Machario Alexandrino apud Palladium cap. 19. & 20. de Aegyptio apud Sozomenum lib. 6. cap. 20. & Sancto Guthberto apud Bedam, in vita Sãcti Guthber. cap. 15. & de Rustico apud Cassianum collat. 14. cap. 7. & de alijs multis, vt passim legitur in scripturis.

Quartum, est Exorcismus Ecclesiasticus. Circa hoc notandum, hunc ordinem Exorcistarum in Ecclesia iam ante annos 1300. seruatum fuisse, patet ex B. Ignatij Epistol. ad Antioch. Et Epist. Cornelij Papæ ad Fabianum, quam Eusebius conseruauit, c & ex Firmilian. ad Cypria. d & ex alijs Patribus constat. e

Quintum remedium petitur à misericordiæ operibus satisfa- ctorijs

e Ad Ephesios 6. & 1. ad Thessal. 5. f Lib. 3. ye origine & situ Frisiæ c. 31. g Ad fortunatũ de exhortat. martyrij. h Lib. 2. c. 16. i Lib. 5. in Apoc c. 11 K In Epicom. Formic. c. 4. l Vide Sotum in 4. dist. 3 art. 9. a Mat. 7. Marc. 9. Luc. 10. b. Clemẽs Rom. l. 8. const. c. 32 Iustinus Martyr dial. cõtra Triph. Tertul. in Apol. c. 32 c. li 6. hist. Eccl. c. 35. d Lib. 4. Epist. 7. e Clemẽs. Ep. ad Iacob. Anacl. Epist. 3. Caius Ep. ad Felicẽ Ep. Conc. Rom. sub Siluestro can. 3. Antioch. can. 10. Carth. 4. can. 4. cui interfuit, & subscri- psit Diu. Augusti.

ctorijs, Ieiunio, Eleemosina, & oratione, Eleemosinas commendat
Canonum authoritas. cap. si sortiarias. De ieiunio, inuenio id
præcepisse cuidam Comitissæ S. Auxentium Abbatem. vt habet
Metaphrast. in eius vita, Februar. 14. Et Sanctus Procopius Mo-
nachus per Ieiunium sæpius victoriam contra dæmonem obti-
tinuit, accedente insuper Christi testimonio Matth. 17. Marci 29.
Le oratione, extat versus quidam Annonymi veteris versificato-
ris, sic dicentis. *Dæmones aduersus magna est oratio virtus.*

Sextum, est inuocatio deuota nominis Saluatoris Iesu Christi,
vel Beatæ Virginis Mariæ, vel petita opitulatio ab Angelo custo-
de. De nomine Saluatoris docent vetustissimi quinq; Ecclesiastici
scriptores, tam constanter, tam frequenter, vt superfluum sic hic
eorum verba coaceruare. f De Beata Virgine plura sunt exempla,
& præ cæteris illud notum Theophili, de quo præter alios egit.
Honorius Augustodunensis in sigillo Mariæ. De Angeli custodis
ope Testis est Origen. libro sexto contra Celsum, & Sanctus Go-
lauduc, cuius mentio apud eius coætaneum Euagrium libro sex-
to cap. 19.

Septimum, est signaculum Sanctæ Crucis, de cuius præconijs li-
ber esset solidus contexendus ex Sanctorum Patrum scriptis, & re-
rum gestarum exemplis. Vide D. Cyprian. serm. de passione
Christi. Origenem lib. tertio in Iob. Lactan. libro quarto cap. 24.
D. Antonium apud Athanasium. Ipsum D. Athanasium de In-
carnatione Verbi. D. Gregor. Nazianz. Oration. 1. in Julian. &
ad Nemesium. D. Chrysostom. homil. octaua in Epist. ad Colosl.
& homil. 50. in Matth. D. Cyrill. Cathechesi 4. de Ascension. Nis-
senum in vita Taumaturgi. Hieronymum in vita S. Hilationis.
August. lib. 2. de Symbol. ad Cathecumen. & serm. 81. de tempo-
re Theodoretum in vita Macedonij, & lib. 3. histor. cap. 3. & lib.
5. cap. 21. D. Gregorium lib. 2. dialog. cap. 10. & alios multos.

Octauum, præbent Sanctorum Reliquiæ, de quibus legitur. Ni-
mis honorati sunt amici tui Deus, nimis confortatus est princi-
patus eorum. Cauendum solum, ne quas in hoc cultu sanctissi-
mo superstitiosas cæremonias misceamus, vt monet Silnester, ver-
bo Reliquiæ: Sanctis enim odiosa superstitio, grata religio, id te-
stata fuit B. Glyceria Martyr, ex cuius corporeis exuuijs vnguen-
tum suauissimum, ac saluberrimum morbis omnibus medicamen
tum fluere solebat, quadam verò die, cum Episcopus Perinthi in-
scienter argenteum quoddam vasculum emisset, quod Magicis
ministerijs impensum fuerat, continuo desijt sacri fluor vnguen-
ti, quocirca rem diligentius inquirens Antistes, comperit vas il-

f D. Iust. aduersus Triph. Orig. lib. 1. cōt. Celsū Tert. de corona mil. ad Scapulam, & in Apol. Cypr. aduers. Demetr. D Ath. de inc. verbi.

lud nefandis rebus feruiffe,quo fublato, & altero repofito, protinus vnguentum,vti prius fluere cœpit, narratur à Nicephoro lib. 18. cap. 32.

Nonum, in Ecclefia quoque vetuftiffimum,& miræ efficacitatis eft, aqua benedictione facra, & folemni ritu ad id inftituta; Vna eft quæ dicitur baptifmalis, in vigilia Pafchæ, & Pentecoftes confecrari folita. Altera luftralis fingulis Dominicis initio primi facri confecrata, nominatim ad Dæmonis impetum reprimendum, & alia pericula auertenda, iam in vfu ante Alexandri primi tempora, & femper à catholicis omnibus,magno cum fructu retenta, honorataque meminit, in vita Sancti Gregorij Magni, Ioannes Diaconus Monafterij, per eius afperfionem à Dæmonibus liberari, hodie miraculum illud apud Indos fæpe renouatur. *a*

a Lib. 2. Epift. de rebus Iaponicis epi fol.1.

Decimum, exhibent remedium res aliæ Catholico ritu folitæ benedici ad hunc effectum, vt cereæ formæ orbiculares, quas, Agnos Dei vocamus, propter agnum vna facie impreffum, de quorum effectibus liber extat Vincentij Bonardi. Multa quoque Petrus Matthæus in 7.Decretal.cum confecrantur à Pontifice Maximo,poftulat ille à Deo,vt deuotè geftantibus Deus tribuat plurima gratiarum genera. Item grana benedicta,cerei benedicti,fal benedictum, & panis benedictus.

Vndecimum, funt pia fcripta,feu amuleta facra ad collum appenfa,vt Symbolum Apoftolicum. Initium Euang. fancti Ioannis. In principio erat Verbum.vel Pfalmi alicuius particula,quo & olim vfi funt multi, & fcribit Eman. Cofta, *b* Hornutij noftris temporibus, hoc pacto Dæmonem ex Energumena pulfum. Sed vt hoc remedium fit licitum, oportet,vt habeat duas conditiones iuxta D.Thom. *c* Prima eft, vt pijs verbis nihil fuperftitiofi admifceatur,vt fi fideret quis figuræ colorivè litterarum,vel modo fcripturæ, vel materiæ membranæ,vel attramenti. Secunda,vt recta fit gerentis intentio, veluti fi pius verborum fenfus obferuetur, fpes verò figatur in Deum.

b Cõment. rerum Indicarum c.22. *c* qun. 96.ar. 4.

Duodecimum, eft pulfatio campanarum Ecclefiæ Catholicæ (nam hæretici magis delectantur tonitruis bombardarum)quam docet experientia quotidiana, dæmonibus adeò infeftam, & inimicam effe, vt ab ijs excitatæ tempeftates, vel ingruentes impediantur,vel iam ortæ fedentur, & aliò auertantur, vt rectè docuit Concilium Colonienfe cap. 24. iam veniamus ad exempla horum omnium, quæ docuimus.

Obferuandum tamen eft prius, non femper Ecclefiaftica ifthæc remedia

remedia esse efficacia, neq; semper homines per ea maleficijs li-berari, duæ autem huius rei causæ sunt præcipuæ altera est, pecca-tum maleficio læsi, vel medicina adhibentis, maximè, si ea non vacet superstitione, vel si modicam sp̄m, fidemq; habeat, pro-pter, quæ indignum effectu se præstat: Altera, vt censeo est, maius bonum ægri, seu læti; nam afflictio, & ægritudo solent à multis peccatis homines abstrahere, aut præterita peccata expiare, aut patienti meritum augere, & spectantibus, patientiæ, aliarumque virtutum specimen præbere. Imò, (quod & Gentiles intellexe-runt) præstabilius, & fœlicius est, patienter aduersa tollerare, quam illæsum nihilominus aduersæ fortunæ degustare.

Exempla.

DE FIDE.

Refert Ioannes Niderius sequentia. Cum, ait, qui-dam Maleficus me inuocaret, vt quendam inimi-cum suum vita priuarem, aut in corpore læderem grauiter fulminis ictu, aut alio modo: Vocaui ego Maȝ ifterulum, i. dæmonem, qui mihi respondit, quod neutrum facere posset, habet, inquit fidem bonam, & diligenter se signo crucis munit, idcirco non in corpo-re, sed in vndecima parte fructuum suorum in campo, si libet, ei nocere possum. Epitom. formicæ. 4.

In Patrem nostrum B. Ambrosium Iustina Augusta Maleficum quendam nomine Innocentium immisit, hic postea palam con-fessus est, se delegasse Dæmones, qui Ambrosium interficerent, sed ne ad fores quidem domus, vbi manebat Episcopus accedere po-tuisse, eo quod ignis insuperabilis omne illud ædificium communi-ret, à quo adhuc remoti vrerentur, atq; ita victas artes suas, qui-bus contra Sanctum Dei Sacerdotem, & Episcopum, se aliquid ef-ficere posse arbitrabatur. Naziā. ora tione cont. Cyprianū. Vide Paulinum in vita Sācti Ambr.

Narrat Cassianus, Duos philosophos Magicis prestigijs, & cir-cumuentione Dæmonum conatos B. Antonium perturbare; sed cum irrito labore nihil penitus præualerent, eo profecerunt tales, tantaq; eorum insidiæ tanta Magica arte quæsitæ, vt per hæc eui-dentissimè comprobarent, magnam professioni Christianorum inesse virtutem, quibus ille tam fœuæ, tamq; potentes vmbræ, quas existimabant, Solem, Lunamq., si ad eas directæ fuissent obduce-re potuisse, hunc non solum nihil lædere, sed ne ad punctum qui-

dem de monasterio suo valuerint perturbare. Vnde Epiphanius in hæresi Ebioneorum scribit, quod non valet incantantis vis, vbi est nomen Christi, & signaculum crucis.

Cornelius chempen. Lib. 3. de origin. & situ Frisiæ c. 41.

Circa tempora Lotharij Imperatoris erant passim in Frisia multa Laruarum Infernalium spectra, quæ in paruo quodam super eminentis collis supercilio subterraneum habebāt Specum, absq; humana ope, artificio præstigioso extructum, in quo residebant quas antiquo vocabant, Albas Nymphas, quæ solebant nocturnos viatores gregumque, & armentorum intentos excubijs, & puerperas cum infantibus sæpissimè in abdita sua, & subterranea antra clanculum abducere, in quibus subinde subterranei murmuris sonus, atque etiam vagitus infantium auditi sunt, & præterea etiam ingens fletus, & gemitus hominum, & quandoque musarum concentus, & voces dubia aure colligebantur. Qua de causa magna fiebat custodia prægnantium mulierum, & paruulorum infantiū, ne ab istis Nymphis infernalibus clam abriperentur, quæ omnes Dæmonum illusiones, post susceptum sincerum Dei Euangelium (erant enim tunc Frisij Sabelij, & Arij erroribus dementati) euanuerunt, & ad nihilum redactæ sunt.

DE BAPTISMO.

Exempla.

Docet historia Ecclesiastica, Tiridatē Armeniæ Regem, cum Christianos Diocletiani tempore varijs cladibus, & damnis affecisset, & Gregorium quidem in lacum, luto, & altitudine molestissimum fame necandū misisset. Ripsimen verò Virginem recusantem illi obsequi, & socias eius sanctimoniales plurimas crudelissimè necari iussisset, mox Dei vindictā consequutā esse. Inuasit enim eum insania, qua planè dæmoniacè furebat, & mutata corporis figura in porcum, mentis emotæ, dentibus suas deuorabat carnes, cæteri quoque, qui eius facta approbarant, milites, Magistratus, & alij in furorem redacti similia designabant, & ipsi in sues conuersi (vt vult Nicephorus) vel mente tantum abalienati (vt censet Metaphrastes) tandem baptismi lauacro abluti, corporis formam, & animæ mentisq; sanitatem receperunt, ipso illos baptizante, & hortante ad penitentiam D. Gregorio Martyre, non quidem Taumanturgo, vt putant aliqui scoliast. Nicephori, sed alio, vt docet Metaphrast. neque hoc malum fuerat illatum vlla arte Magica (vt

(vt cenſet eruditus uir) ſed Deo uindictam per Angelos malos exequente.

Rex Tartarorum Caſſanus, quem vocant alio nomine Magnum Cham, cum ducentis equitum millibus Syriam cepit, & finitimas Regiones; omnibus itaque formidandus petijt ſibi vxorem filiam Regis Armeniæ, quòd audiſſet eſſe pulcherrimam. Rex Chriſtianus tanti Regis viribus exterritus, dedit. Illa poſt aliquod tempus è viro ſuo Caſſano edidit in lucem partum tantæ deformitatis, vt Rex maritus nullo modo illum veluti ſuum voluerit agnoſcere, quòd Monſtrum videretur. Vocat ad conſilium primarios, de ipſorum ſententia vxorem veluti adulteram, partum veluti ex adulterio ſuſceptum vltimo ſupplicio adiudicat. Innocens mulier infœlicitatem ſuam deplorans, ad preces confugit, ignara cõſilij petijt, vt ſibi liceret baptizare, quem pepererat, data illi facultas, ita tamen, vt adeſſent baptiſmo aliqui ſpectatæ fidei viri vnà cum Rege, ne qua fraus fieret. Mira res, vbi baptizatus eſt puer, adeò venuſtus, ac formoſus apparuit, vt Rex tanta re permotus, cum plurimis nomen Deo dederit, & maximum Chriſtianæ rei factum fuerit incrementum. Idem narrat Fuſius D. Antoninus p. 2. hiſtor. tit. 20. c. 8. §. 9. Veniamus ad recentiores narrationes æquè certas. Petrus de Chieza. a de Leon miraculi plenam de ſpectris victoriam huic Sacramento baptiſmi à Deo attributam deſcribit, ex quo fideliter narrabo.

Ioannes Vilaneus lib. 8. cap. 35. apud Thom. Baſium li de notis Eccleſ. c. 16.

a p. 1. hiſtor. peruanæ c. 118.

Prope Anzermam, loco, cui nomen Pirſa, imperabat regulus, cui frater florenti ætate erat, quem nominabat Tamaracungam. Iuuenis hic mirè baptiſmum ſitiebat, ea cauſa Chriſtianos adire cupiebat, ſed miris cum viſis dæmones terrefaciebant: offerebant ſe ſoli videndos ſolidarum auium ſpecie, quas auros nuncupabãt. Cernens iuuenis Dæmones ſeuire, accenſiri Chriſtianum in vicinia degentem iubet, venit ille non ſegniter, & intellecta reguli voluntate, crucis ſignum fronti eius impreſſit, hoc magis irritari hoſtes illi, & ſæuiori ſpecie ſe inferre videbat ſolus Indus: Chriſtianus nihil niſi ſaxa cadentia, & dæmonum ſibila ſentiebat, aduenit tunc commodè eo loci Pachecus quidam Hiſpanus, & ſe ſocium addidit Chriſtiano alteri in diſcrimen. His cernentibus Tamaracunga trepidabat vehementius, & exalbeſcebat metu, quin, & per aerem raptabatur: id omnes videbant, & ipſum quidem quærentem, gementemque, illos vlulantes, ſibilanteſq; excipiebant auribus; ſemel cum Indus poculum vino plenum manu teneret, en tibi vas in aera afferri, & vino vacuum reddi, mox vinum illud ex alto refundi, & formidine plenum Indum, veſte vultũ,

faciemq.

faciemq; cooperire tentât, ne horrenda illa spectra in oculos incurrant: sic tecto faciem, non remotis vestibus, nihilominus crecam in os ingerebant, vt obstructo spiritu fauces præfocarent; tandem Christiani, qui continuè interea Deum orarant, statuere in vrbem Anzermam eum deducere, vt ibi salutari lauacro tingeretur. Videre se comites viæ plures trecentis Indi, sed adeò pauidi, vt ad Principem baptizandum propius accedere non auderent; venerunt simul omnes, ad iter impeditum, & perfractum, ibi hostes humani generis nitebantur abripere in aerem, vt præcipitarent, sed ille valida voce Christianos orabat, vt illum adiuuarent, accurrerunt, & in medium agmen suum, recedentibus metu Indis, recepere, & cingentes eum funibus, funes cingulis suis alligauerunt, atq; ita in medium stipantes simul incedebant, manu tres cruces præferentes, nunquam intermissis pro liberatione, & salute miseri precibus; Ne sic quidem omni molestia liberi processere, sæpius illum terræ affixere hostes, & in viæ cuiusdam accliui assensu, vix manibus eleuatæ in aera volentium, & necare nitentium, extorserunt. Vt ventum Anxermam in Pachechi domum Christiani quotquot in oppido erant conuenerunt, ibi omnes cernebât crebro grandine de tecto lapides deijci, & audiebant sybilantes, clamantesque Dæmones, solemne illud, quo solent indi Martem lacessere, Hu, Hu, Hu, ferociter, & crebro celerrimè ingeminatum. Mortem dæmones intentabant, nisi voluntatem baptismi abijceret, contra Christiani Deum obsecrabant, ne dæmones permitteret, erepta corporis vita Indo animæ vitam impedire. Gliscente deinde Saxeo imbre templum petiere, ibi quia stramineum erat, Eucharistia non asseruabatur, aiebant nonnulli, se ante ingressum, nescio quos inambulantes audiuisse, vbi templum apertum est, & cum Indo ingressi cæteri, cernebat Indus Dæmones terribili specie, sed capite deorsum in terram spectantes, pedibus surrectis. Cumque frater Ioannes ordinis Beatæ Mariæ Virginis pararet eum baptizare, non visi vlli Christianorum dæmones, in omnium oculis Indum eripiunt, sustollunt in altum, & capite deorsum, vt ipsi erant statuunt. Christiani tunc fide freti alta voce. Iesu Christe adiuua nos inclamantes Indum extorquent, retentantibus, & iniecta collo eius sacra stola, aqua lustrali aspergunt, attamen adhuc in templo sybila, fremitusque audiebantur. Tamaracunga Dæmones cernebat, & colaphis frequenter cædebatur, adeò ut, & pileum, quem obtendebat oculis ei excusserint, & in faciem ab ijs conspuebatur saliua fœtida, hæc nocte acciderunt. Orto mane Monachus sacris uestibus induitur, ut incruentum

tum offerat sacrificium, uix missam incæperat, cessarunt sybilla, fremitus, ululatus, strepitus, desijt Indus uexari: Peracto sacrificio Tamaracunga cum uxore, & liberis baptismum flagitat, quo perceptó fide robustior, & audacior factus, se iam Christianum asserit, experiri uelle quid hostes possint, solum finerent periculum facere; solum non sunt ausi aggredi: lætus ter, quaterue per Templum ambulans clamabat, gaudium non capiens, Christianus sum, Christianus sum: ut uidit se immunem, & uictorem domum rediijt, nec quidquam amplius molestiarum sensit, tanta vis baptismi fuit.

In Bungo Anno 1596. Erat fœmina Gentilis à Dæmone obsessa; huic indicatum est à dæmone liberari non posse, nisi fiat Christiana, cum illa annueret, & iam se ad baptismum pararet, nocte sequenti, Dæmon ei dissuasit, ne fieret Christiana, dicens hactenus tanta familiaritate tanto tempore mihi es coniuncta, & nunc me deseris? non abibis profecto inulta; dormienti itaque, nec sentienti abscidit capillos, uno tantum capillorum floco relicto; illa uerò cum summo mane deprehenderet sibi ademptos capillos, & arundini lecto oppositæ implexos, calcar ea fraude sibi aditum putauit, ut citius aduolaret ad baptismum, quod & factum est, atq; eo suscepto, mansit ab omnibus dæmonis molestijs immunis. Hæc refert Ludouicus Frois in litteris Iaponensibus illius anni: addit etiam sequentia.

In Ciazzurana Insula gentili adolescentulo 18. annorum se crebro uisendum offerebat canis ingens, horribilis, ruffus, qui eum alloquebatur, & per montes in loca abditissima deducebat, detinens eum ibi biduo, uel triduo, atque impellens, ut se manibus sublatis adoraret, aliaque scriptione indigna faceret. Adolescens miser uidens se tantas molestias à capitali generis humani hoste perpeti, tandem profugium habuit ad Ecclesiam, doctrinam Christianam audiuit, & didicit, baptismi Sacramento Christo deuinctus est, ac de cætero nunquam à tartareo illo cane diuexatus est.

Bungi circa annum 1549. quidam Ancillam habebat dæmoni familiarem, nam dæmon ad eam accedens uulpis figura singulis noctibus domo educebat, uerum per baptismum suscepta fide, ab hoc spectro liberata est.

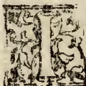
Fuit anno 1583. Monachij in Bauaria quidam adolescens Iudæus uiginti duos annos natus, communi omnium gratulatione in Aula Gymnasij Iesuitarum baptizatus; huic miras sæpe dæmon instruxit insidias, & quo magis urgebat ille baptismum, eò hic impu-

impugnabat vehementius: Nudum penè de nocte eiecit ex ædibus, interdum etiam fauces illi premere, nonnunquam eum visis, spectrisq, terrere, vt de mente illa deijceret, consueuit. Vultus dæmonis adeò fœdi, vt negaret adolescens parem sibi vllum vidériijs imaginibus cruciatum. Pridie eius diei, quo baptismate lustrandus erat, quoniam eo demum die de Victoria dæmonis agebatur, multo eum vehementius inuidus hostis exercuit, ita vt is, ne à pluribus quidem contineri loco posset: vt autem vi baptismatis Christi membrum effectus est, continuo fractus, debilitatusque fuit Dæmon.

DE CONFESSIONE.

Exempla.

Bencius litt. prouinc. Mediol. 1591

IN Valle quadam Cisalpina Diœcesis Nouariensis destituebatur puella sensibus, sed vt vmbrarum spectris, quas sibi videre videbatur, reddebatur attonita, ac similis stupenti. Versabatur in vltimis finibus huius de qua loquimur vallis, mulier Veratrix, & Saga, quæ carminibus profitebatur sanare, quæ apud alios insanabilia essent, magni ad eam concursus hominum consilij gratia, & auxilij, & quamquam à Sacerdotibus & scelus ostenderent, tamen illis abeuntibus adolescentulæ genitrix, affectu materno filiam mittit, consulitq; mulierculam de vmbris, & remedium petit laboranti. Tum Maga; adducite puellam ad Sacerddtes, & ab ijs petite opem: Pater, & mater filiam adducunt itinere octo milliarum, idem exponunt, ac responsum Veneficæ, vtramq; adhibita peccatorum confessione, sacro se Christi corpore communiri præcipiuntur, quo facto melius se habuit adolescentula.

Circa annum 1591. Musiponti in Lotharingia puer erat, nobili magis pollens genere, quam domo opulenta compingitur in Aulam parentum iussu à Gymnasio abstractus, sed mobilitate ingenij, cum recusaret, desiderium prioris vitæ, statuit inter calones versari potius in castris, iter ingresso atra viri species occurrit in serica veste, qui interrogans causam tristitiæ, pollicetur remedium. Verum vbi ego te adiuuero, quid mihi erit premij? at puer, si totum, ait, me excusseris, ne teruncium quidem reperies, subijt alter, da te mihi modo: nulla tibi cupiditas frustra erit, existimauit puer se in seruitium expeti, postulat tempus deliberandi, ille

contra onerat promissis ingentibus, vt vel puero tanta iam vaniloquentia mira esset, suspectare cœpit, num in figura hominis latitaret Cacodæmon. Mox cum tacitus totum eius corpus emetitur oculis, sinistrum pedem animaduertit cum bifida vngula, ac desormi, statim corruit, & Iesum ingeminans, crucis signo armat frontem, & eodem tempore sæua species euanuit. Tertio post die ad suos reuertenti eadem se offert imago, & proditur pedis eadē nota. Quærenti vtrum captum esset consilium, Respon. puer, sibi Domino opus non esse, rogatus quo iret, Vrbem nominauit, tum dæmon ante eius pedes crumenam iacit sonantem, in qua triginta, quadragintavè flandrici nummi ærei, (sicut ignis probauit) tū puluerem in linteo pernitialem tradidit, cuicunque subita morte tollendo, addit consilia ad turpes libidines, & admonita, ab vsu aquæ benedictæ, & ab adoratione consecratæ hostiæ (quam contemptu placentulam appellabat) abstinendi. Eam blasphemiā dum auersatur puer animo pio, simulq; veretur, ne obtorto collo strangulletur à Monstro, salutarem crucem imprimit pectori, statimq; magno impetu allidit ur ad terram, nec nisi post semihoram exurgit. Mox matri redditus, ac scholæ: & sacra confessione expiatus, è laqueo venantium, metuq; ereptum esse se Diuina ope gratulatur.

Accipe vetustiora exempla. Nauigantibus è Phortea æstuario tempore in Flandriam negotiationis causa, tanta suborta est ventorum vis, vt velis, malo armentisq; ruptis, nauiq; fœdè inter tumentes vndas iactata, certissimam mortem cuncti expectarent. Nauta, tantam, tamque insolitam aeris inclementiam eo temporis demiratus (suberat enim æstiuū solstitiū cum id non syderum, sed malorum dæmonū, qui hominibus semper sunt infesti, insidijs magnis tribueret, clamoribus reddita est ex ima naui Mulieris se miserè incusantis, quod incubo dæmoni humana sub effigie, qui cum per multos ante annos habuisset consuetudinem, iam tum fuisset commixta. & ab eo subacta. Mari ego celerius se tradendam vt pereunte ipsa, quæ tanti imminentis mali causam præstitisset, cæteri Dei benignitate permanerent incolumes; Accedens ad lachrymantem fœminam, iubente nauiculario Sacerdos, eius atq; cæterorum saluti consulendi causa, crimen iam palam fatentem, horrendum scelus, vehementer alto ex pectore, suspirijs indicibus, pœnitentemque facti, piè est hortatus, ne sibi deesset, cui certo cognosceret numinis fauorem adesse, crimina lachrymis, ac animi pœnitudine deleri. Tam miserentis Dei clementiam esse erga mortales, vt altius, vel in malorum profundum lapsos, resci-

Hector Boethius lib. 8. rerum Scoticarum.

piſcentes,nonnunquam ad maiorem longè,quàm ante habuiſſent vnquam gratiam,recipiant. Media pij Sacerdotis adhortatione cum multis ſuſpitijs mulier admiſſum facinus deploraret, cunctis viſa eſt atra nubes è nauis ſentina proſilijſſe,ingentiq; ſono,flamma, fumo, atque fœtore ſe ſe deieciſſe in mare, & inde ſedatum eſt cœlum.

Lib.1.miracul. c.6. Petrus Venerabilis Abbas Cluniacenſis cum narraſſet horrendã Monachi cuiuſdam vexationem, neque eam oratione, & aquæ luſtralis aſperſione tolli potuiſſe,grauiter,& verè ſubiungit. Sed ne miretur aliquis benedictæ aquæ aſperſione Dæmonem non fugatum, agnoſcat tabe interitus latente, vnguenta exterius exhibita nihil proficere poſſe: tabem autem voco lethale peccatum, quod quandiù in interioribus quibuſlibet latuerit, nullius exterius Sacramenti percepto ei prodeſſe poterit, hortatus illum ad confeſſionem peccatorum Abbas faciendam, poſtquam confeſſus eſt, vexatio prorſus deſijt.

Lib.3.miracol.cap.13. Narrat Cæſarius, Bonnæ quendam peſſimæ vitæ Sacerdotem, laqueo diebus ſuis finem impoſuiſſe; eo mortuo Concubinam pœnitentiæ deſiderio Monaſterium ingreſſum, ſed Dei permiſſione ab incubo dæmone, ſæpius ad flagitium importunè ſollicitatam, crucis ſigno, & aquæ benedictæ aſperſione repuliſſe, ſed cum rediſſet,Angelica ſalutatione deuotè recitata, longius velut ſagitta ictum fugiſſe, neque adhuc dum finis, donec purè omnibus vitæ maculis confeſſione expurgatis abijt importunus procus,nunquam rediturus.

Niderius in formicar. Epitome. Literæ Auſtriæ 1591. Eadem peracta,Leodienſem quendam moleſtiſſimi ſuccubi dæmonis ludificationibus teſtatur ereptum. Subdamus recentius exemplum. In Auſtria anno 1591. Vir nobilis magno quodam, & furori proximo amore detinebatur, vt nullum eius, neque humanis, neque Diuinis admonitis faceret finem, ita veſano completa igne tota torrebantur præcordia; hac ratione furere deſijt terrore Diuinitus incuſſo. Leuicula correptus febri cum iaceret noctu lecto affixus,ante ſe uidere uiſus eſt Rhedam flammiferam, ſubiectumque equum igne flagrantem; tum Rhedarius informe monſtrum, tetrumque atq; ipſo malo dæmone truculentius, quo nihil terribilius mortalium timori eſt. Quid ceſſas, inquit? quin conſcendis currum meritis tuis dignum? horruit miſer ſubito pauore defixus,tãdem recepto animo, corripuit gladium lecto proximum, vibratq; vt ſubueniatur interim magna voce domeſticos vocans: trepidi accurrunt famuli, domuſq; tota ſopore diſcuſſo, quin etiam excitati vicini, nonnulli quærentes clamoris cauſam,

deinde

deinde prætexentes impositum fuisse auribus, oculisq; formidine alleuandæ, verum cum fremeret adhuc esse in conspectu, nec finiretur metus, insinuaret se potius in pectora aliorum, intempesta licet nocte itur ad Sacerdotes, mittuntur duo qui lustrali aqua crucis signo, & in cera consecrata imagine Agni, timorem tantisper leniunt, dum affirmaret æger Dæmonem discessisse in præsens minaci vultu, fæuceque iræ manifestum, detectis deinde peccatis, turpi perinde amore, quam tristi animum terrore liberauit. Iesuitæ.

Eodem tempore in Bauaria Mulier ærumnosa, leuitate naturæ, siue grauitate ærumnæ implorato Dæmone se se illi deuouit, vt opem ferret, & tum quidem non sensit præsentem, verum in potestatem, vt redijt ex mœrore, dedit pœnas iacti verbi, terroribus non tantum pauida, sed & verberibus tunsa, vt etiam ab aditu templi prohiberetur, virgarum, quas sola ipsa conspiciebat intentu, cum rem narrasset Matronæ cuidam, adducta ad Sacerdotem, ab eo confessione purgata, omni molestia liberata est, cerea cælestis agni imagine ad collum appensa.

Idem remedium alteri fuit eodem morbo laboranti. Votum alia virginitatis, & monasticam vitam, cum incæstis nuptijs mutarat propinquorum impulsu non impunè, nempe coniuncta est cum viro nequam, neque deserebatur vnquam ab angore consciētiæ, ita miserè viuebat, cum affligaretur aliquando his curis, & careret solatio, domo egreditur, mox dæmonem cum ingenti terrore conspicit, fugatq, obiecta cruce, sed confestim tamen, non secus, ac furijs icta, quoduis facinus immane meditatur; intermicabat in his tenebris aliquid lucis confugienti ad preces, vt ad ortum solis nebula, timor abscessit, subito cogitatio confessionis, & recordatio fidei violatæ, nimirum hoc seminarium mali, cum accessisset ad ædem, multo magis cum prorumpere conaretur ad Sacerdotem à confessionibus retrahebatur, quasi manu iniecta, donec tandem aliorum auxilio exemploq;, se ipsam, & malum dæmonem vicit. Litteræ Germaniæ superiores.

DE CONFIRMATIONE.

Exemplum.

Libro 2. Apum. c. 57. p. 33.

SCribit Cantipratensis his verbis. Venerabilis Bonifacius quōdam Lausanensis Episcopus, me audiente tale quid recitauit, Erat in quadam Villa Cæcus quidam, qui Vaccas totius villæ in

pascuis custodiebat, repellebat à frugibus, & ad certa loca pascua vberiora ducebat, & quod maioris erat prodigij, colores, & statū singularum Vaccarum specialiter discernebat. V.g. si vaccam talis, & talis coloris petiuisses ab eo, sine difficultate Vaccam talem tibi apprehensam in cornibus obtulisset. Ad locum cum quidam Episcopus aduenisset, & de Cæco audiuisset talia, & probasset, quæsiuit ab eo, si confirmationis Sacramentum ab Episcopo accepisset, at ille, non, inquit; Nulla facta mora Episcopus Cæcum confirmauit, & mox ab eo Vaccarum discretio, & cognitio particularis est ablata, quoniam Dæmonum operatione, & ministerio hoc fiebat.

DE EVCHARISTIA.

Exempla.

Bedin.l. temp.c.6.

Eatus Prosper. Nostris quoque temporibus, inquit, quędam Iuuencula Araba natione, ancillæ Dei habitum gestans, cum in balneo lauans, simulacrum quoddam Veneris impudicè aspiceret, & seipsam, eiq; se consimilans, domicilium se Diabolo præbuit: statim ille leo, qui rugiens circuit, quem quærebat, inuenit, meatus igitur gutturis eius occupans, nullum cibum, nullumq; potum traijciens per septuaginta fermè dies, totidemque noctes ieiunium sibi Diabolus ex capto possessoque vase exhibuit. Hoc monstrum parentes puellæ pòst tot dierum spacia auferri posse sperantes dum iuge malum vlterius tolerare non possent, simul cum filia sese ingesserunt Sacerdoti, quæ acta erāt fideliter intimantes. Hoc tantum puella fatebatur, auem quandam noctis medio apparere, quę sibi in os nescio quid infunderet: Stupor tunc inerat cunctis, videre puellam nullis indicijs diuturni ieiunij fœdatam, nullo pallore, seu tabe, vel debilitate confectam, quinpotius robustam succo viscerum, moleq; membrorum. Cumq; incredibilia viderentur quæ dicebantur, habito consilio in Monasterio puellarum, in quo Reliquiæ Sancti Stephani sitæ sunt: Sacerdos puellam simul cum Præposito commendauit, illic primo tantum die apparuisse illam auem asseruit, sibiq; increpasse, quòd neq; fame, neq; siti compulsa illum appeteret locum, quo sibi accedere non liceret, per duas sanè hebdomadas nihil cibi, vel potus sumens in monasterio mansit. Accidit autem, vt quintus decimus Domini illucesceret dies, ascendente nobiscum

nobiscum Sacerdote, vt matutinum illic sacrificium solito offerretur, puellam Præpositus ad altare perduxit, eo incessu, & habitu, quo solent rubore perfusæ, ex epulis, poculisq; mulieres ad uenire, sed vt se illa prostrauit altari, clamore fletus sui cunctis astantibus gemitus, lachrymasq; induxit, quibus tantum malum auferrendum plebs Dominum exorabat; erat enim iam incedens murmur in populo; peracto itaq; sacrificio, cum eadem inter cęteras, breuem particulam corporis Domini tinctam a sacerdote perciperet semihora mandens, traijcere non valuit, nondum illo fugato, de quo dicit Apostolus: quæ consonantia Christi ad Belial? & iterum. Non potestis calicem Domini bibere, & Dæmoniorum. Manu igitur faciem eius sustentante Sacerdote, nē sanctum proijceret, à quodam Diacono suggestum est, vt calicem salutarem gutturi eius Pontifex applicaret, quod vt factum est, statim vt locum illum, quem diabolus obsederat Saluatoris imperio reliquit, Sacramentum, quod ore gestabat cum laude Redemptoris transglutisse puella clamauit: hinc lætitia, hinc voces in gloriam Dei, quòd post octoginta, & duos dies, diabolo expulso; puella de potestate fuerit eruta inimici.

Mediolani in Ecclesia Sancti Ambrosij, ad D. Bernardum adducta fuit mulier multis annis obsessa, sicq; deformata, vt Monstrum, non fœmina videretur. Conuersus ad populum iussit omnes attentius orare, missamq; iussa prope altare constituta fœmina teneri, auspicatus, quoties de more sacro salutarem hostiam signabat, toties ad mulierem quoque conuersus, eodem signo crucis edito, & spiritum nequam Athleta fortis impugnat. Expleta autem oratione Dominica, efficacius hostem aggreditur, patenę siquidem calicis sacrum Domini corpus imponens, talia loquebatur. Adest ille, qui pro nostra salute passurus, nunc, ait, Princeps mundi eijcietur foras. Hoc illud corpus, quod de corpore Virginis sumptum est, quod in stipite crucis extensum est: quod in tumulo iacuit, quod de morte resurrexit, quod videntibus discipulis ascendit in cœlum. In huius ergo Maiestatis terribili potestate tibi spiritus malignè præcipio, vt ab hac creatura eius egrediens, contingere iam deinceps, non præsumas. Cumq; eam inuitus deserens, & manere vltra non valens attrocius afflictaret, tam magnam iram, quam modicum tempus habens, rediens pater Sanctus ad altare, fractionem hostiæ salutaris ritè compleuit, diffundendamq; populo pacem ministro dedit, & confestim pax, & salus integra reddita mulieri. Hactenus Gulielmus Abbas, loco citato.

Lib. 2. eius vit. c.

Ioannes

Ioannes Molinetus describit molestissimam multorum annorum vexationem, quam propter vnius, quæ diu dæmonis succuba fuerat, peccatum, in Innocentes virgines socias eius Quercetenses Deus Sathanæ permisserat. Cum enim Decanus Cameracensis, vir doctus, & probus, vnà cum aliis Exorcistis accederet, peracta sacra communione viuificam hostiam non ferens, subito Dæmon exclamabat. Ah satis probè armati acceditis? panem ne illum sumpsistis? quem panem, ais, improbe? interebat Decanus: si nihil est aliud, quam panis maneto in hoc corpore obsesso, sed si, vt nos credimus verum est corpus Iesu Christi Saluatoris nostri, iubeo confestim fugere ex hoc corpore, nec vllam ei amplius molestiam exhibeas. Quo dicto (rem miram) Energumena, vt magno leuata fasce molestiæ, confestim respirare, & alta voce Iesum vocare cœpit, quod idem omnes faciebant cæteræ, quando Dæmone expulso liberabantur.

In chron. Belgicis ann. 1590

Huic simile nostris temporibus Laoduni in Belgia accidisse, tam norunt Caluinistæ, quorum aderant multa millia quæ fremunt, & rumpuntur B. Auxentius, Abbas discipulum habebat nomine Basilium, hunc dæmones adeò malè mulctarunt, vt pro exanimi, corpore toto saucius, & confractus ad Auxentium delatus curru fuerit. Abbas iussit eum surgere, & venerandum corpus, & viuificum sanguinem Domini nostri Iesu Christi sumere, & statim reuerti ad locum suum: abijt, nec amplius tentator eum aggressus est.

Superat omnem admirationem quod de Guidone de Lachia memorat Bernardus Luxemburgus. Hunc in Episcopatu Brixiensi, ita simulasse sanctitatem, vt pro altero Sancto Ioannes Baptista à populo haberetur, sepultus fuit itaq; honorificè. Post mortem certis testimoniis Inquisitores deprehenderunt hæreticum fuisse; quare de consilio Episcopi, & aliorum prudentum assessorum sententiam tulerunt, cadauer exhumandum, & comburendum: Exhumatur astante populo, & ossa proiiciuntur in ignem: sed ecce tibi statim, illa dæmones (qui à nonnullis cernebantur) ex rogo eleuant, & in aere suspensa tenent, inde nata populi indignatio. Exclamant, occidantur Episcopus, & Monachi, qui stimulati liuore sancti viri ossa comburere conati sunt. Quid cessamus? Deus id sibi non placere demonstrat. Extimuit Episcopus, sed Inquisitores eum adhortati sunt, vt ad missam celebrandam se accingeret, Deum potius miraculum facturum, quam fidei causam finat in periculo versari. Missa fuit de B. Virgine; vbi ventum est ad corporis Dominici eleuationem, dæmones clamare in aera cœperunt.

In Catal. hæretic. littera G.

runt. O Guido de Lacha, nos defendimus te quantum potuimus, sed modo plus non possumus, quia adest maior nobis; confestim ossa in rogum reciderunt, & incendio in cineres redacta fuerunt. Simplic. Metaphr. in vita S. Auxentij 14. Febr.

Petrus Martyr, qui texuit Historiam nauigationis Columbi in Occidentali illo Indiarum tractatu, testatur, commune miraculum fuisse; quòd si Eucharistiæ Sacramentum per Christianos alicubi collocabatur, continuo dæmones obmutescebant.

Ante annos fermè 400. vixit Cæsarius Cisterciensis cuius hæc sunt verba. Tempore illo, quando manifestari cœperunt hæreses Albigenses, quidam maligni virtute diabolica suffulti, quædã signa, atque portenta ostenderunt, quibus, & easdem hæreses roborauerunt, multos fidelium in fide subuerterunt: super aquas ambulauerunt, & non sunt submersi. Cernens hoc sacerdos quidam fide catholicus, & vita Religiosus, sciens vera signa cum falsa doctrina esse non posse, corpus Domini cum pixide ad flumen, vbi illi populis suas ostensuri erant uirtutes, deportauit, dixitq; in audientia omnium: Adiuro te Diabole, per eum quem in manibus porto, ne in hoc flumine ad huius populi subuersionem per hos homines tantas exerceas phantasias: post hæc verba, illis super vndas fluminis ambulantibus, vt prius, sacerdos turbatus, corpus Dominicũ in flumine proiecit. Mira Christi potentia, mox enim, vt elementum tetigit Sacramentum, phantasia cessit veritati, & pseudo illi Sancti, quasi plumbum descendentes in profundum, sunt submersi. Pixis vero cum Sacramento statim ab Angelis sublata est. Videns sacerdos hæc omnia, de miraculo quidem exultauit, sed de iactura sacramenti doluit, totam verò noctem in lachrymis, & gemitu transiens; mane Pixidem cum Sacramento reperit super altare. Lib. 9. miracul. cap. 12.

Thomas Brabantinus vulgo vocatus à Cantipatro eodem seculo vixit anno 1231. Prædicante inquit, in Theutonia Magistro Conrado contra hæreticos, & ab eisdem fælici morte perempto; hæreticus quidam seductus à dæmonibus, fratrem quendam ordinis prædicatorum ad hæresim inuitabat, quem cum vidisset instantissimè renitentem, dixit fratri, pertinax es valde in fide tua, nec tamen de hac, nisi per scripta quædam aliquid certius inspexisti, credere autem si velles dictis meis Christum tibi, & Matrem eius, & sanctos oculata fide monstrarem: Mox ille illusionem Dæmonum suspicatus, volens tamen probare, quid esset, non immerito, inquit, tibi nunc crederem si promissa duceres ad effectum. Gauisus hæreticus, diem fratri statuit, frater verò Pixidem cum Sacramento corporis Christi clam secum sub cappa portauit. Duxit

xit ergo fratrem hæreticus in specu cuiusdam montis in amplum valde palatium, quod claritate mirabili relucebat, nec mora, vbi in inferiorem partem palatij peruenerunt, viderunt Tronos positos, quasi ex auro purissimo, in quibus sedebat Rex fulgore coruſco circundatus, & iuxta eum Regina sereno vultu pulcherrima, & ex vtraque parte sedilia, in quibus seniores quasi Patriarchæ, vel velut Apostoli astante Maxima multitudine Angelorum, & hi omnes luce syderea coruscantes, vt nihil minus, quam dæmones putarentur. Hos mox, vt vidit hæreticus, cadens in faciem adorauit, dictus autem frater immotus stetit, sed tanto spectaculo vehementer obstupuit, & mox ad eum conuersus hæreticus, quare inquit Dei filium intuens non adoras? pronus accedens adora, quem uides, & ab ore eius fidei nostræ secreta suscipies. Tunc frater accedens propius extraxit Pixidem, & obtulit Reginæ in solio sedenti, dicens; Si Regina es Mater Christi, ecce filius tuus, quē si susceperis, te uelut Dei Matrem recognoscam. Cum hac protinus uoce, totum illud phantasticum euanescit, & annihilato fulgore, tantæ tenebræ densuerunt, ut uix frater cum ductore suo ad montis exitum regredi potuerint. Conuersus ergo hæreticus ad fidem redijt, & miram dæmonis astutiam stupefactus expauit.

Accipe aliud Pici Mirandulani uerbis narratum. Fuit in Alpibus Rhetijs sacerdos quidam probus ante annos quindecim, cui cum foret opus ad ægrotum quendam graui oppressum morbo Eucharistiam differre, cum longius ille abesset, uideretq; se non ita ut oporteret celeriter ad eum pedibus posse peruenire, ascendit equum, colloq; sanctissimum Christi corpus pixidi inclusum satis honorifice alligauit, iter suum quanto citius accelerans, cum nonnihil processisset, obuium habuit quendam, qui, ut equo descenderet inuitauit, & secum pergeret ad spectaculum quoddam mirabilissimum. Imprudens homo, & cupiditate rei tam stupendæ ductus paruit, uix equo sē demiserat, cum sensit se per aera unà cum comite deferri, & breui tempore in altissimo montis cacumine statui, ibi amplissima, & amænissima planicies erat arboribus undiq; excelsissimis sæpta rupibusq; horrendis circumcincta, in medio choros innumeros, ac uarios ludos cuiusuis generis, mensas lautis, ac diuersis ferculis instructas erat uidere, audiebantur etiam concentus quilibet omni suauitate affluentes, deniq; aderant, quæ animos hominum iucundissimis delineamētis tenere possent, & dulcedine perfusos intima demulcere solent. Obstupefactus re improuisa simplex, bonusq; Sacerdos, neq; eloqui præ admiratione, aut hiscere audens, penè extra se positus, attoni-

Libro de strigibus.

attonitusq; hærebat, tum socius, qui eum adduxerat, petijt ab eo uellet ne Reginam, quæ ibi aderat supplex uenerari, & munus ei aliquod offerre. In alto quodam solio Regina sedebat effigie formosissima, Regio, cultu, & ornamentis mirificis ornata, accedebant ad eam prosternentes se humi cuncti, qui aderant bini, quaternivè ordine pulcherrimo, & humi se prosternentes eam colebant, varia munera offerentes. Ad mentionem Reginæ homo cũ videret eam sic fulgentem, & ministris plurimis cinctam putauit esse Matrem Christi, Cœli, Terræque Reginam, neque enim suspicabatur vllas præstigias, dæmonumque spectra esse, alioquin eò non appropinquasset, reputans igitur secum quid illi dono daret, existimauit nihil ei gratius, aut iucundius futurum in munus quã filij corpus, accessit, & ad pedes in modum supplicis, arculam, in qua erat Augustissimum Sacramentum è collo detractam in gremio mulieris illius posuit. Mira res continuo euanuere omnia: perculsus huiusmodi nouitate homo rudis, & præstigijs se irretitum videns, & in horroribus densissimis, & lustris destitutum conspiciens, opem Diuinam tremens implorare cœpit, vt è tantis ipsum amfractibus expediret. Cumque diu per loca inuia, syluasque vastissimas errasset, vix tandem pastorem reperit, à quo in viam ductus didicit, se milliaria centum à loco abesse, quo Eucharistiam deferre cupiebat, ad suas tandem sedes reuersus, rem totam detulit ad Magistratus. Contigit hoc imperante Maximiliano.

Vir Tribunicius Hespericus habebat in territorio Fusalensi fundum Zubedi appellatum, vbi cum afflictione animalium, & seruorum suorum domum suam spirituum malignorum vix noxiam comperisset, rogauit presbyteros nostros me absente, vt aliquis eorum eò pergeret, cuius orationibus cederent. Perrexit vnus, obtulit ibi sacrificium corporis Christi, orans quantum potuit, vt cessaret illa vexatio, Deo propitius miserante cessauit. August. lib. 22. de ciu. Dei. c. 8. habet huiusmodi verba.

Idem Augustinus ait, quod fatentur Maleficæ, sese dum missam audiunt, ab omni dęmonis vexatione liberas esse, ideoq; se diutius ad horam vsque meridianam in Catholicorum templis, in quibus plures missæ dicuntur moras trahere. Lib. 9. col- lat. c. 5. & alijs eodẽ lib.

Non est iocandum cum Dæmonibus.

Niderius in formic. refert vidisse se fratrem in Conuentu Coloniensi, verbis satis iocosum, sed in gratia expellendi dæmones valde famosum. Hic cum in terminis Conuentus Colo-

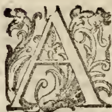
niensis dæmonem in obsesso corpore arctaret, dæmō petiuit à fratre locum recedendi, quo gauisus frater, ait in ioco, in latrinam meam vadas. Exijt igitur dæmon, & nocte cum frater ventrem expurgare vellet, dæmon tam dirè eum torsit prope cloacam, vt vitam cum difficultate saluaret. Quare sancta res est dæmones eijcere sanctè tractando.

Vicuarij anno 1585. Sacerdos quidam, cui nomen erat, Ioannes ægiptius, Energumenam habebat ancillam, quam, vt iuuaret exorcismis diabolum satis solicitè præmebat: Vt autem quodam die ventum est ad terminum, quo diabolus, tum exorcismorum vi, tum etiam virtute Diuina coactus, deberet ab obsessa recedere, dixit Sacerdoti: vis me exire, sed cum recessero, quo vadam? Subiunxit Exorcista. O sus lutulente, qui olim à Christo deturbatus, petisti, saltem vt porcos liceret possidere, ex, (& per contemptum subdidit) & ingredere posteriora mea (mirabile dictu) possedit diabolus ipsum Sacerdotem exorcizantem, ac ita diuexauit furiosè, vt sic Deo permittente, paucis diebus, post multos ei adhibitos exorcismos, vita functus sit, ad omnium doctrinam, & instructionem.

DE ORATIONE.

Exempla.

ANno 1549. quidam confessus cuidam Iesuitæ, media nocte, dum satisfacit pœnitentiæ sibi à Confessore impositæ, repente vidit feles, muresque, & alias bestias colore atras, aspectuq; terribiles tam multas, vt totum occupare cubiculum viderentur, quo ille viso, perterrefactus tremere cœpit, ne à bestijs illis arriperetur viuus; anxius, & trepidus accurrit ad Domini nostri imaginem magna voce opem implorans, quare omnium animalium species, subito euanuerunt, tanto cum impetu, strepitu, & fragore, vt domus ruere videretur.

Bungi in Iapone anno 1555. familia fuit, quam à centum annis dæmones infestabant, & molestia in pastores quasi hæreditaria transibat. Pater familias opes omnes placandis Idolis consumpserat, potius auctum ijs, quam cessauit malum. Triginta annorum filium dæmon occupauit, ita vt nec patrem, nec matrem agnosceret, nec quindecim diebus quidquam cibi sumeret. Sub

horum finem vnus ſocietatis Ieſuitarum ad eum acceſſit, iuſſitque vt D. Michaelem nominaret, dum Diuum nominat, vehementi tremore cœpit concuti, & varios motus membrorum edere, ita vt circumſtantibus terrori fuerit. Inuocante verò Patre, Deum patrem, & filium, & Spiritum ſanctum, ſubito à Dæmone liber extitit. Huius ſoror paucis poſt diebus moleſtijs dæmonis agitata eſt, qui etiam in ea loquebatur, certis temporibus Ieſuitarum concionibus auditis, Chriſtianam fidem ſuſcipere voluit. Cum verò ſacro fonti eſſet admouenda, conareturq; principio ſe ſacro ſigno crucis munire, tremere vehementer, ac concuti cœpit. Patre preces fundebat ſollicitè, ipſa verò ſacrum Ieſu nomen, & D. Michaelis proferre conabatur, ſed magis ipſam tunc dæmon irritauit obſtringendo os, & comprimendo. Tandem vero in cantum prorumpens exclamat. Si Idola Xaccam, & Amidam ſectarum Iaponenſium authores reijcimus, nullus ſupereſt, qui adorari debeat, aliaque huc ſpectantia protulit, nec eſſe, quod in ijs reprehendere poſſet quiſquam. Quadam die innumeris Chriſtianis præſentibus Sacerdos ſacrum fecit, cui quoque intererat dæmoniaca, quo finito rogat, quomodo valeret, optimè, ait, iuſſa verò D. Michaelis nomen pronunciare, tremere, ac ſtringere dentes cœpit, & dæmon ſe velle exire dixit, ſed quoniam iam à tot annis ea familia pro hoſpitio vteretur, non libenter migrare. Iubet iterum pater ſancti Michaelis nomen proferre, reſp. illa, id permoleſtum eſſe, & lachrymas fundens, & conquerens, quo, inquit, me vertam? Chriſtiani itaque omnes in orationes corrunt, dumq; ſatis diu orant, dæmon occupatam hactenus prædam deſeruit. ipſa verò ſubito portum petijt, admonita, vt Ieſum, & Mariam inuocaret, tanta ſuauitate vtrumque protulit nomen, vt Angeli vocem ſibi viderentur audire.

Anno 1588. Brunæ in Morauia mulier erat in Noſocomio, acerrima diaboli pugna ſic oppreſſa, vt nunc aquis, ſibi vitam extinguere, nunc cultro, quem gnarus nocendi porrigebat in manus, eripere moliretur, prohibentibus cunctis qui erant in valetudinario, poſt illam triennij vexationem. Apoplexia corripitur: obligatione linguæ loquendi vſu adempto, mittitur ad ſacerdotes, vt concione populi preces efflagitent, & exoratum fuiſſe Deum, ſolutus primum linguæ nodus, deinde animæ, poſt ſacram confeſſionem peractam oſtendit.

In litteris Ludouici Frois habetur hæc narratio. Nobilis quidam homo olim magna authoritate in hoc Regno Fingano pollens, habebat filiam matrimonio cum gentili copulatam, cuius

E Iaponia ſcriptis anno 1596.

cum tota familia quoq; erat gentilis, nullus verò Christianus nisi dictus Nobilis, vir bonus, & Religiosus: accidit filiam ex improuiso infirmari, & quidem intra sex dies vsque ad mortem, quidam dicebat à dæmone esse obsessam, propterea quòd tam furiosos, & insolitos gestus ederet, vt ægrè à duobus vel tribus hominibus teneri posset. Maritus & socer implorarunt opem Bonziorum, sed suis illi ritibus, & nugis superstitiosis ne hilum quidem eam iuuare potuerunt. Verum quia fœminæ impendebat mors, mouerunt patrem eius, octodecim milliaribus inde disiunctum: is celerrimè aduolat, inuenit filiam quidem spirantem, sed mentis impotem, vt patrem suum non agnosceret. Pater illico mandat submoueri Bonzios, aliosque Ethnicos lectum stipantes, ipse verò accepto Rosario, ter Dominicam orationem, & salutationem Angelicam aggreditur pronunciare; fœmina interim nihil mutatur, horribiliores autem potius gestus, quam prius edit, vt à multis teneri vix possit, pater redit ad præsidium Rosarij, eo verberat tergum filiæ, dicens, tu videris mihi dæmon aliquis, recede ab hoc corpore. Et respond. Dæmon, non recedam. Pater, vt erat homo virtute præstans, Rosarium inijcit in eius collum, dicens, velis, nolis, recedes. Tum dæmon, tollite inquit Rosarium, quia abscindit mihi collum, & tunc recedam; Respond. pater, minimè tollam, imò funes quosdam arripiens, minatus est se eum verberaturum, & sic dæmon recessit, & liberam eam reliquit.

DE ANGELO CVSTODE.

Exempla.

3. par. hist. Canet. ordin. Prædicat. li. 2 cap. 72. V ex eo refert Alphons. Villegas Flo. Sanctorũ p. 3. vita 373.

Ferdinandus de Castillo Beati Dominici ordinis Historiographus refert. Boncella Municipium esse Coimbricense, ibi nobilibus parentibus natus est quidam Aegidius, hic vix dum adolescens, industria, & fauore, tres canonicatus, & Prioratum vnũ adeptus, omni diffluebat vitio, non indoctus humaniorum studiorum, & Philosophiæ, & Medicinæ, cui quam sibi opportuniorem ad nequitiam rebatur, totum se dare, & Lutetiam eius addiscendæ causa cum cogitaret, iter aggressus dæmonem habuit humana specie obuium. Malus iste viæ comes à noto sibi, sed ignotus, paulatim varia quærere, vt audiuit profectionis consilium; quin tu, inquit, me potius audis? scientiam indicabo, quæ & adeptu facilis, & vsu præcipua ad dignitates, voluptatesque, ipsius etiam quam scitis,

ſcitis, medicinæ ſumma perfectio eſt. Necromantiam dico, dixit
& perſuaſit. Abducit Aegidium, & adducit in vaſtum ſpecũ pro-
pè Toletanam Ciuitatem, ibi occurrere læti, & excipere venien-
tem viri Dæmoneſque humana effigie, itur in ſpecum, exigitur,
non ſecreti tantum, ſed & ligiæ fidei, ſiue homagij perpetui ſa-
cramentum, volens adigitur, & ſchedula proprio cõſecrata cruo-
re promiſſum confirmat. Septennio illic tetris artibus, & caligi-
noſa ſcientia imbuitur, poſt Lutetiam profectus, miros breui in-
ter Hypocratis ſectatores progreſſus facit, & doctoratus lauream
adeptus gliſcebat enormia magis, magiſque peccata, ruebat de
ſcelere in ſcelus: ambiguum erat, fama eruditionis, an nequitiæ
infamia maior. Sed, ô Dei bonitas, vi quem lenitate nequiuerat
ſtatuit trahere. Ecce tibi equitem hoplomacum lanceam vibran-
tem, & intentantem miſero, irato vultu, minaci voce, clamantem.
Vitam hanc, moreſque deſere, ad frugem reuertere. Subitus Ae-
gidium terror occupauit, ſed veloci motu cum terrore inſtitutum
priſtinum diſplicere deſijt, ad volutabrum luti reuerſo, poſt tri-
duum idem ille Eques iam terribilior, non ſolum minatur eadem
verba, repetens de mutando vitæ inſtituto, ſed lanceam pectori
infigit, & vulnus, & ſi non graue imponit: fractus animo noſter.
Dedo, inquam, me; faciam Domine quidquid iuſſeris, Saulum di-
ceres in terram deiectum. Statuit ſerio ſe totum Deo dicare, &
quo intus impelli ſe ſentiebat (vrgente ſic opinor Angelo cuſtode,
qui apparuerat) Religioſæ alicuius inſtituto familiæ ſe addicere.
Hoc animo Luſitaniam repetens, dum per Palentiam iter habet,
vbi tum Monachi Dominicani Monaſterium ædificabant, ſubit
cupido cernendi operis. Vidit viros ſanctitate, & eruditione cla-
ros, quoſdam etiam viribus, & ætate defectos, delicate olim nutri-
tos, calcem ſubigere, ligna dolare, lapides parare, & onera hu-
meris portare, ſumma lætitia, & alacritate: optat ſe illis iungere;
petit inſtanter admitti, & impetrat. Tirocinio defungitur ma-
gna ſpe ſanctitatis futuræ excitata. Poſt aliquot annos miſſus
Santarenum in Luſitaniam, ibi creſcebat oratione, & victoria ſui.
Vnus angebat ſcrupulus, quòd penes dæmonem hæreret ſchedu-
la illa obſcæna, & inteſtabilis. Igitur ardentius Reginæ Cælorum
ſe commendabat, mali huius remedium aliquod poſtulabat, non
ſine lachrymarum effuſione, & continuo ſuſpiriorum concentu.
Quid neget Miſericordiæ Mater ſic poſtulanti? Die quadam, cum
in Sacello Templi prolixius oraret apparuit illi dæmon formida-
bili aſpectu, deteriore vlulatu, conuitium facit, & præſtitam fi-
dem, acceptaq; beneficia petulanter exprobrat, tandem poſt mul-

ta

ta minaciter, & proteruè, & impotenter obiecta, faxo, inquit, huius te Monachismi, & violentiæ, quæ me tibi chyrographum hoc cogit restituere, nunquam satis pœniteat, simul abijcit illud ad pedes Aegidij, & videri desijt. Aegidius cartulam accipit, & lacerat minutim, nec vanæ minæ dæmonis fuere, admirandis illum modis plus septennio postea vexauit, mitto vexationes alias, assumebat Monachi cuiusdam, qui in eodem degebat Monasterio, similitudinem, & nihil non quod excogitari inter domesticos posset, molestiæ Aegidio inferebat patiebatur, hic, sed tandem dolens malitiam illam serpere, & fratrem, vt putabat illum Deum sic semper offendere, rem defert Priori, & petit aliò mitti, causamq; aperit, accersito fratre, deprehensus calumniator, & insolens ab alijs, solitus ab Aegidio vinci desijt victor negotium facescere. Viuus tandem clarus multis, non virtutibus tantum, sed & miraculis varijs, anno 1265. denascitur mundo, vt Cœlo nasceretur. Sepultus Santareni, vt sanctus colitur. Ecce Deiparæ Virginis efficacissimum contra dæmones præsidium, & Angeli custodis attractio ad bonum.

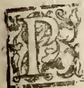
Lib.2.polier.c.11. Salisberiensis sequentia tradit his verbis. Dum puer, vt Psalmos addiscerem Sacerdoti traditus essem, qui forte specularium magicam exercebat, contigit, vt me, & paulo grandiusculum puerum præmissis quibusdam maleficijs, pro pedibus suis sedentes ad specularia sacrilegium applicaret, vt in vnguibus sacro nescio oleo, an chrismate delibutis, vel in exterso, & leuigato corpore peluis, quod quærebat, nostro manifestaretur indicio. Cum itaque prædictis nominibus, quæ ipso horrore licet puerulus essem dæmonum videbantur, & præmissis adiurationibus, quas Deo authore nescio, socius meus, se nescio quas imagines, tenues tamen, & nebulosas videre indicasset, ego quidem ad illud ita cæcus extiti, vt nihil mihi appareret, nisi vnguis, & peluis, & cætera, quæ antè noueram. Exinde ergo ad huiusmodi inutilis adiudicatus sum, & quasi qui sacrilegia hæc impedirem, ne ad talia accederem, condemnatus sum. Et quoties rem hanc exercere decreuerant, ego quasi totius diuinationis impedimentum arcebar, sic mihi in ea ætate propitiatus est Dominus (vtique reor per Angelum custodem. Sed addit, cum verò paululum processissem, & flagitium hoc magis, ac magis exhorrui, & eò fortius confirmatus est horror meus, quòd cum multos tunc nouerim, omnes antequam deficerent, aut defectu naturæ, aut manu hostili, beneficio luminis orbatos vidi, vt cætera incommoda taceam, quibus in conspectu meo à Domino, aut prostrati, aut perturbati sunt, exceptis duobus, Sa-

cerdote.

cerdote, videlicet, quem præmissi, & Diacono quodam, qui speculariorum videntes plagam effugerunt, alter ad sinum Canonicæ, alter ad portum Cellulæ Cluniacensis, sacris vestibus insigniti: eosdem tamen præ cæteris in Congregationibus suis, aduersa plurima postmodum perpessos esse misertus sum.

Auxilium singulare Beatæ Mariæ Virginis.

Exemplum.

Ræter superius alibi adducta exempla, aliam certissimam narrationem subdam, ad demonstrandum præsens Deiparæ Virginis auxilium. Horatius Torsellinus historiæ Lauretanæ scriptor, pari elegantia, & fide rem gestam proponit. Alium porrò Iuuenem Lauretanæ Virginis tutela seruauit, quem in præcipitem locum libido insana prouexerat. Hic vt erat proiectæ cupiditatis, audaciæq; in vetitas se effuderat voluptates. Expugnato multarum Matrum familias pudore, immodico cuiusdam mulieris amore flagrabat, qua, cum nec prece, nec pretio, nec vi, doloѵè potiri liceret, vltima experiri statuit. Igitur conciliatum Magicis cantionibus rogitat dæmonem, vt se voti compotem faciat, ad omnia se descendere paratum ostendens, si eo, quod expeteret, frueretur. Diaboli ergo iussu à Christo deficit, seque totum illi dedit, & tradidit, super hæc omnia iurat conceptis ab illo verbis, & chyrographo suam pollicetur fidem, vsque eo impuras mentes voluptatis amor excecat. Cæterum, vt potitus est quod cupierat, fecit, vt fit, fastidium copia, & cœlesti luce oborta magnitudinem sceleris sui sera æstimatione perpendit. Ergo postea quam animum curis anxium pęnitentia subijt, ad veniæ spem erectus, cælestem opem spectare, Deum, Deiq; Matrem implorare cepit, inter hæc occurrit animo Virgo Lauretana, eiusque ædis Sacerdotes amplissima facinorum expiandorum, authoritate præditi, protinus Deo authore Lauretum perijt, haud dubius, quin ibi non esset tantis malis remedium inuenturus, nec sua illum frustrata spes. Lauretum, vt venit, Sacerdotem idoneum nactus, re omni exposita, consulit, ecqua sibi sit spes reliqua salutis. Ille primo sceleris atrocitate exterritus, paulisper hæsit, deinde immunitate facinoris demonstrata, ita spem illi salutis osten dit, si precibus, ieiunijs, voluntariaq; corporis castigatione Deum placare penitus insistat. Cum ille nihil omninò pœnarum recusaret;

faret, promisit Sacerdos si imperata fecisset, se faciles aures ei daturum, & tantum piaculum Deo propitio vtique expiaturum. In digressu hominem monet, vt per triduum inedia, cilicio, flagris corpus affligat: Beatæ Mariæ Virginis opem implorans, per eam à Deo veniam exposcat, se eodem triduo rem Diuinam pro ipsius incolumitate facturum, & vtrinque extitit fides, ita triduo exacto Sacerdos optimum ratus est ante absolutionem chyrographũ à dæmone extorqueri, ne quid omnino iuris in illum haberet, proinde hominem ab se dimittit monitum, vt Augustissimum Sacellum ingressus, precibus, lachrymisq; Deiparam vsque eo fatigaret, dum chyrographum à diabolo extortum reciperet. Morem gerit ille, suæ salutis, securitatisq; auidus, haud dubia spe, id se deprecatione Deiparæ Virginis impetrare posse. Ergo prostrato ante Virginem corpore, lachrymans, obnixè eam precatur, vt recepto illo nefario chyrographo, saluti, incolumitatiq; suæ consultum velit, ingenti miraculo compos voti efficitur, versiculos illos ex animo iterabat. MONSTRA TE ESSE MATREM, SVMAT PER TE PRECES; QVI PRO NOBIS NATVS, TVLIT ESSE TVVS.

Talia precatus, subito chyrographum in manus suas delapsũ conspicit. Itaque sibimet vix ex inopinato gaudio credens, integrato fletu, gratias Virgini enixius agit. Inde Sacello egressus, lætitia exultans ad Sacerdotem accurrit, receptum Deiparæ beneficio scriptum ostendit, id erat tot, tantisq, in Christum, atq; in ipsum qui scripserat diris, & execrationibus refertum, vt facilè appareret à sempiterno humani generis hoste dictatum. Veruntamen tantum vinculum omni diabolica fraude potentior vis Diuina dissoluit, ita deuotum illud inferis caput, Deiparæ benignitatè asseritur in libertatem filiorum Dei, ne quisquam omnino, quamuis facinorosus, ac perditus, si modo ipse perire nolit, de sua salute desperet: nec cuiquam in dubium veniat Dei clementia, quæ vltro Matrem suam reis patronam dederit ad salutem.

DE SIGNO SANCTAE CRVCIS.

Exemplum.

Ex eius litteris Mediol. anno 1591.

INter cætera exempla plurima, quæ afferre possem, præter ea quæ etiam allata sunt, hoc vno contenti estote, quoniam rarũ, & mirabile. QuidamSacerdos Aronæ degens pollicitus erat Deo aditurum Societatem Iesuitarum, & id vni eorũ aperuit: indignè

hoc

hoc tulit dæmon, seque ad solita arma conuertit; Impuris cogitationibus hominem aggreditur ita infestis, vt adimerent somnum. surgit è lecto Christi miles, & Lectitandis piorum historijs noctes ducit insomnes, neq; hoc tulit aduersarius, suspensam lucernam ad parietem sic deijcit, vt effuso oleo totum volumen fœdè pollueret, neque hoc satis, inter cœnandum inuadit immundo afflatu. hic à mensa statim in cubiculum humiles ad Deum preces effundens humi proiectus, & pro cibo corpori flagra ingerere, cum sic quoque cæco igne carperetur, nudatis pedibus terram insistit binas horas vel ternas, dum importunus calor deferuesceret, deinde conijcit se in cubile fessus; Visus in eodem strato videre mulierem, & attingere eius comam manuum extentu, desilijt repente attonitus, & ad lectum conuersis luminibus nihil videt, donec bis, terue agnouit: timuit ludibria oculorum, idque pluribus noctibus accidisse testatus est, tandem eò res processit, vt miser iturus cubitum brachia sibi, manusque arctè colligaret, inditis vinculis, ne in somno attrectarent quidquam manus errantes frustra: simul enim sopor, & ligabat sensus, breuè ad tempus, & brachia soluebat. Sed mirum quæ est Dei clementia, Diaboli tentatio est infra hominum facultatem, fugauit illum, qui pro castitate pugnabat. cum fortiter obstetisset, redijt tamen victus ad pugnam admirabili arte. Egressus aliquando Sacerdos idem ex oppido leuandi æstus gratia, iuxta lacum mambulat, persoluens horarias preces Virgini Mariæ. Vix ducentos passus processerat, cum assequutus est eum vir quidam rutila barba, & promissa, vesteque magni pretij, insidebat equo pulcherrimo atri coloris, qualis nullus illis regionibus: famuli erant pedestres duo, cum accessisset propius perhumaniter salutauit nunquid ad Iubilate, inquit, peruenisti? recitabat forte sacerdos Psalmum illum, & quod magis mirum, ita submissa voce, vt audiret tantum se ipse. Tum verò inter equitem, & sacerdotem institutus sermo, hoc ordine. Prior eques specie rimantis, quæ est animo tibi infixa cura? quæ sollicitudo mærentem exedit. at ille dissimulans, mihi benè est, ac bellè, frustra tibi huius rei quæstio fuit, cui eques, mi homo mihi dare verba difficilè est, cui datum olim à Deo, vt introspiciam, quid tacitis cogitationibus volutent homines. Cum stetisset Sacerdos admiratione defixus, & stupens, loquentis habitum, corpusque totum lustraret luminibus, sumpto animo, ait. Si tibi ea est virtus, effare, quæ me angit molestia? si quid fortasse tu plus scis de rebus meis, quàm ego ipse, cui ille. Votum Societatis Iesuitarum, hic stimulus cor vellicat, hoc te quietum esse non finit, sed tu alias res agas necesse

est, ad illam tibi aditus non patebit. Suspicatus alter ne aliqua ratione audiisset à Iesuitis. Non certum satis notum illud fecerim, næne; sed vt ita sit; si certum est patribus me excludere, non abijciam animum, nec me discruciabo, neque enim vna est tantum piè, ac sanctè Deo inseruiendi via. Rectè istud quidem ait eques, mitte illam de pectore curam; est tibi ea indoles ingenij, is truncus corporis, vt hæc super ea voluntas, vt vel in ista, qua nunc vteris ratione vitæ possis innocentiam tueri, quod si me audis, aliam terram vide, vbi Deo viuas, & tibi, Arona relicta, iam me sequere, nec temere erit consultum rationibus tuis, optima apud me conditione: non lacto inanibus promissis, huc respice: hæc cum diceret crumenam prægrantem manu percutiebat crepantem argéto. Egit gratias Sacerdos: non possum ad præsens vti liberalitate tua, vt fidem meam præstem Aronensi Ecclesiæ, & subito interfatus eques, quæ isthæc fides sine publica vlla sponsione, aut chyrographo? ante quinquaginta tres libræ æris, (neque enim plures accepisti) addictum habebunt? assentiebatur hæc audiens, non sine admiratione, sed coniectura ducebatur ad suspicandum ad illius aures permanasse omnia ab Aronensi aliquo. Tum paulò fidentior; tu verò quo vadis? vbi habitas? Palantiæ Respond. & qui ad nos appellit linter meus est, ad vicinalem vsum paratus, agebatur ab vno, atque altero remige, vtroque pullato, aspicit Sacerdos, & miratur non antea visum. Nunc si accipis conditionem Pallantiæ mecum eris quantum voles. Si stat Religiosam vitam complecti, vt in vnam admittaris insignem, & sanctitate præstantem curabo. Laudo egregiam humanitatem tuam, qua sponte vteris in hominem ignotum, sed habeo causas remittendi, hac sermonum vice, cum paululum subsistere cogeretur Sacerdos: præi Domine, inquit, paulo post sequar, nec aliter fecit, ac dixit; tum salutare crucis signum in fronte exprimens, atque in loco cordis, & appensilem corollam baccis confertam sacris, cum qua preces numerantur, manu apprehendens, præcedentem subsequitur: Desiere ad Crucem apparere, Eques, famuli, Cymba, remigesque. Ecce tortuosi Colubris fraudes, vno crucis signo ad instar nebulæ dissipatas.

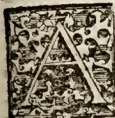

Accipe aliud non spernendum. Virgo quedam in Diœcesi Argentinensi asseruit, quod die quoddam Dominico, dum solitaria in paterna domo esset, vetula quædam illius oppidi, illam conuenit, visitationis gratia, & inter plurima scurilia verba habita, hæc tandem subiunxit. si placet, te, ad locum quendam vbi multi iuuenes pulcherrimi, oppidanis incogniti, tripudiant, saltant, deducam.

eam. Assentitur Virgo, & sic vetulam subsequuta, ad præfixum locum, cum ventum esset, ait vetula, (Saga nempè). Ecce per gradus ad superiorem locum est nobis ascensus, vbi sunt Iuuenes, sed vide, ne te signo crucis munias. Virgo annuit se facturam quod præcipit; præeunte malefica, & illa subsequente, se crucis signo occultè muniuit, quo factum est, vt ambæ in summitate graduum positæ, ante assignatum locum, cum nullos ibi inuenissent, vetula illa, toruo intuitu, & stomachabundo animo, se ad illam vertens, ait, maledicaris cum tuo crucis signo, cur te signasti? abi in nomine diaboli, & sic illæsa Virgo ad propria redijt.

De aqua benedicta, siue lustrali.

Exempla.

Nno 1583. Herbipoli ædes erant cuidam Parocho non procul ab vrbe, siue malo dæmone, siue præstigijs infestæ. Narrabat ipse Parochus, domesticique propinqui, quidquid erat in ædibus magno impetu ad terram proijci; ardentes præterea faces, easque plurimas in conclaui, quo nulla aspirabat aura concluso, anhelitu vno restingui: lectos cubantibus, plurimos ceruicibus summa vi subtrahi; plerisq; domesticorum sic præcludi fauces, vt præfocari viderentur. Denique multa, & aspectu, & auditu terra in eadem domo fieri solita. Parochus tristis, consilijque inops adijt alios Sacerdotes, commemoratisque, quas pateretur, iniurijs, Sacerdotem aliquem, cuius præsidio tueri posset se à Rectore quodam poposcit. Datum est uni negotium, qui cum ieiunus sub vesperum eò se contulisset, uix intra limen pedem intulerat, cum ea ipsa, quæ audierat intueretur, ipso cum comite inspectante, parieti est impacta scutella tanta ui, tantoque impetu iaculantis, ut eos, qui aderant metu propemodum exanimarit, Sacerdos ille omnes bono esse animo iussit, hortatusque Parochum, ut ad expiandum animum se præpararet, ipse super pelliceo, stolaq; indutus, in superiori ædium parte, ubi plerunque tumultuari consueuerat dæmon, ascendit. Hic usitatis Ecclesiæ religionibus ad dæmones fugandos adhibitis, cū responsum daretur nullum, nemoq; sacerdotis uoce prouocatus adesset, redit ad exortandos domesticos, præcipuèq; ad hæresim abijciendam, expiandaq; confessione peccata. Tum lustratis ritè

sedibus, ad domum suam, non sine magno animorum fructu reuertitur: constat enim multos ab hæresi restitutos Ecclesiæ, & ædes illas omni superiori molestia, vt testatus est postea Parochus, liberatas.

Epiph. li. 2. Epistol. de rebus Japonicis ep. 1. Epiph. hæresi 30. Pall. Lausiac. c. 19. Theodor. lib. 5. hist. cap. 21.

Legitur de Iosepho quodam, quòd cum adhuc Iudæus esset, insanum quendam ab eo per aquam cruce signatam sanitati restitutum. Item de fœmina, quæ Magicis præstigiis in equam transformata putabatur, testatur Palladius: cum B. Macharius aquam benedixisset, superq; caput eius precatus fudisset, & fecisse, vt quod erat, omnibus videntibus fœmina videretur.

Apud Theodoretum, Marcellus Episcopus Iouis Apameni Fanum cum dirueret, atrum dæmonis spectrum flammæ vim, ne materiam ligneam depasceretur impedire cernens, aquam signaculo crucis muniuit, & benedixit, & ea iussit flammam aspergi, contactum non ferens improbus ille aufugit, & aqua quasi oleo excitatus ignis, momento temporis Fanum consumpsit.

B. Theodorus Archimandrita noxas omnes aqua benedicta solebat repellere, etiam morbos à dæmonijs illatos, vt à Phentino illo apud Tantendiam, qui obuius dæmoni in forma canis solo illius hiatu in grauissimam ægritudinem inciderat, vt à Theodori cuiusdam Tribuni domo, in qua homines, & animantia omnia à dæmonibus cruciabantur, & cum domestici, aut cænarent, lapides super mensam iaciebantur, ex quo magnus omnes terror inuadebat, & mulierum telæ rumpebantur, & tanta serpentum, & murium multitudo domum occupabat, vt præ formidine in eam ingredi nemo auderet. Domum igitur Dei seruus ingressus, totam noctem psallendo, & Deum obsecrando traduxit, & aquas cui benedixerat totam domum aspergés, eam à spiritibus immundis liberauit. Hæc Gregorius Presbyter sæpe citatus.

Idem recenset hoc Illustre miraculum. Apocomensis vici incolæ bouem occiderunt, vt carnibus eius vescerentur, contigit autem, vt omnes, qui ex illis carnibus comederant in morbum inciderent, & iacerent vt mortui, & quidquid carnis reliquum fuit, nigrum euasit, ac fœtidum, qui igitur ex carne illa non gustauerant, id quod acciderat viro sancto nunciauerunt, qui respondit, exitium istud à Phalange dæmonum, qui per lebetes pertransierat prouenisse oportet, & cum eo tempore, non posset cum illis discedere, benedixit aquæ, quam per vnum è fratribus misit, vt periclitantes conspergeret, eisq; bibendam propinaret, quo facto, cuncti tanquam è somno surrexerunt, præter vnum, qui mortuus est. Ioannes enim procurator, cuius fratri ea calamitas contigerat, non

expectans viri sancti benedictionem, accurrit ad maleficam mulierem, & dum eius incantationem adhiberet fratri, ille animam egit.

Sancti Vberti Episcopi Leodiensis veri dæmonomastigis habitaculum, multiplices catherua dæmonum inuaserant, id animaduertens vir Dei, puero dixit, vade, aqua, quæ Sacerdotali consecratione sale admixto benedicta, & ad effugandam inimici nequitiã orationis virtute imprægnata est, liquorque olei itidem (en chrisma) apostolica authoritate benedictus, huc deferatur, quorum aspergine, atque littura, mox ita effugabuntur hinc inimici virulenta phantasmata, vt amplius sua non audeat inferre machinamenta. Hactenus Annonimus D. Ruberti discipulus, vel familiaris scriptor eius vitæ.

Anno 1583. Rigæ, Ruthenus quidam cum sæpius moneretur, vt cum Ecclesia Romana rediret in gratiam, semper autem obsurdesceret, sine pænitentia decessit; ex eo die varia se in eius domibus spectra domesticis offerrebant, assidentibus auferebantur mensæ, nemine comparente: cubiculorum fores, non modo pessulis, verum etiam sera pensili obfirmatæ, totis cardinibus euertebantur: è summis ædibus lapides ingentes iaciebantur pice fœdati quos se tractasse perhibet sacerdos quidam. Quidam autem Pollonus, quem ille Sacerdos se vidisse affirmat, adeò grauiter est vulneratus in vertice, vt dies aliquot iacuerit semiuiuus. In eadem domo, cum multum straminis esset, id totum in minutissimas partes comminutum est: denique hæc, & id genus alia cernebantur plena terroris, quæ non obscurè quantum sibi ius in ijs ædibus sumpsisset Sathanas, indicabant. Ingressus in eas is, quem dixi Sacerdos cum Comite altero, aqua benedicta, thureque adhibitis expiauit, quo exorcismo omnis tumultus dæmonum conquieuit, id quod multis deinde gratijs ædium Domini testati sunt. Sic litteræ Collegij Iesui. Rigensis illius anni.

In Mexicana Prouincia Sedes Paschuaræ Iesuitæ posuerunt circa annum Domini 1587. Erat Indæ fœminæ puer, quem cunctis noctibus cum dormiret, eripi sibi à latere sentiebat, deinde reponi, quo raperetur ignara, ipse puer interea vitali spiritu in dies egesto, lenta tabe properabat ad finem. Huic puero salutare fuit, in ædem sacram deduci, & lustrali aqua, adhibitis precibus sacris adspergi. Vt patet ex litteris illius prouinciæ.

Sequenti Anno 1588. Viro cuidam Treueris mulier rustica, nescio quid ouorum offerrebat, excipit pileo pedisequus, mox pileum ouis expositis imponit capiti, & statim vsque adeo vexari cœpit dolore, vt penè desperet, nesciens quid ageret, confugit in

ædem

ædem ſacram, caput immergit in promptum vas aquæ luſtra-lis, & conualeſcit. Maga comprehenſa in quæſtione dixit, oua ſic fuiſſe venenata, vt guſtantibus interitum, extuberationem tangentibus eſſent paritura.

Litteræ Treuirenſ.s anni 1588.

Muſiponti in Lotharingia anno 1593. Virgo ætate prouectior tot incita furijs, vt obſeſſa diceretur, recitatis à Sacerdote littanijs, infecta altera Maleficijs, epota ſalutari aqua, alia vexata à Maligno ſpiritu, appenſa ad collum cera Agni benedicti, ad ſe redirere, mox & confeſſæ deceſſere è vita, cum eſſent precibus intentæ.

Sic litteræ Prouinc. Franciæ ij ſjus ann j.

Franciſcus Lopezius Comara quoq; teſtatur dæmonum ludibria, & apparitiones apud Indos potiſſimum tribus remedijs diſcuti, & depelli ſolita, efficaciſſimæ Venerabilis Euchariſtiæ Sacramenti præſentia: Crucifixi imaginibus illatis: & aquæ benedictæ aſperſione, idque non ſemel ipſos Cacodæmones Indis conſeſſos.

Hiſt. Mexicanæ. c. 235.

De virtute Salis, Panis, Cerei, Agni Dei benedicti.

Exempla.

Nno 1585. Trepani, fuit Paterfamilias quidam, in cuius ædibus variæ dicebantur aliquot iam menſes ex occulto voces exiſtere; familiaris is erat dæmon, qui varijs modis conabatur hominibus illudere: proijciebat ſaxa prægrandia, nullius tamen capitis detrimento, vaſa quoque domeſtica altè iaculans non frangebat, cumque in his tectis filibus caneret adoleſcens, dæmon cunctis audientibus laſciuis cantibus proſequebatur teſtudinis ſonum, aperteque dæmonem ſe eſſe iactabat. Cumq; ædium Dominus vnà cum coniuge quodã in oppidum ad ſua negotia diſcederet, comitem ſe ſe dæmon adiunxit, cum autem ille madefactus pluuia rediret, nequam ſpiritus præiuit, ſublatiſque de via clamoribus, præmonere domeſticos cœpit, vt ignem extruerent, herum iam eſſe in ianuis totum imbribus madefactum. Verum cum ita ſe illudi ędium Dominus intelligeret, minitatus eſt dæmoni ſe adducturum ſacerdotem, qui è ſuis eum ſedibus exturbaret: Ille verò ne id faceret exclamare cœpit, minitarique inimicitias, & odium, & quandiu Sacerdos in ijſdem ædibus verſaretur, fore, vt ſe abderet, & occultaret.

Venit

Venit tamen herus ad Sacerdotem, & rem illi narrat ex ordine, domum etiam mutat, vt se illis molestijs liberaret, obtestatur Sacerdos, ne imperita multitudo, cupiditate videndi elata, id quod fore videbatur accurreret; ad eum sibi proficiscendum, non censuit. Tantum monuit, vt ipse, & tota eius familia ablutis generali Confessione peccatis, cœlesti pane se confirmarent, cauerentq; ne quis, aut ex domesticis, aut ex externis, sermonem cum hoste miscerent, ne vè ex eo, vt antea fecerant, occulta perquirerent, riderent potius, quæ ab eo dicerentur, & vt orta ex mendacij patre planè contemnerent. Illi cum se facturos recepissent omnia, dedit eis Sacerdos ex consecrata cera Agni Cœlestis simulacrum, quod filiæ ceruicibus, vt quę omnium maximè à dæmone vexabatur, insererent. Hic terrere dæmon cœpit filiam, minitariq; ni ceram illam abijceret, fore, vt ei obtorto collo animam eriperet, sed illi sacerdotis monita, & consilia sequuti, cum sequenti responsa non redderent, sesque inuicem contra hostem sacramentorum armis munirent, facilè se ab eius insidijs, molestijsq; tutati sunt.

Vide de his remedijs Sie. li. Duran li. 2. de ritibus Ecclesiæ Cath. cap. 58.

In Treuirensi ditione hoc ipso tempore, vt sunt plurimæ illic Sagæ, quædam puerum octo annorum circiter natum suis præstigijs, & carminibus circumuentum in eas sedes solita erat abducere, vbi per licentiam noctis, ac tenebrarum nefarijs lusibus indulgerent, hic suæ quoque partes puero dabantur, vt dum illi choreas consertis manibus inter se ducerent, is earum saltationem tympano prosequeretur, nec modo ludorum erat, choritique spectator, sed sæpe etiam præstigiarum, quibus illæ humanis corporibus vitisque nocent. Hunc Archiepiscopus deductum in Aulam custodiri iussit, vt cathechismo, cuius erat planè rudis, imbueretur: cui cum Sacerdos effigiem cœlestis Agni de ceruicibus suspendisset, noctu adfuit dæmon, grauiterque puerum increpás, quod tam facilè se decipi passus esset, iussit ceram illam, si vapulare vellet, abijcere. Territus puer imperata fecit, continuoq; dæmon, eo quod iam metuebat amoto, ad muros vrbis eum arripuit, nigroque impositum hirco, ad impurissimas Sagarum regiones momento transfert, qui cum aliquandiu inter Veneficas latitasset, restituitur iterum in palatium, fracta, implicitaque nodis resticula, vnde cera illa pendebat. Is puer Archiepiscopi, & Ciuitatis petitione inter Iesuitas inclusus, seruatusque donec doceretur, quæ ad disciplinam Christianam necessaria, vt cum postea rediisset in Aulam, sacramentis religiosè munitus à dæmonum laqueis eriperetur, quod & denique factum est, etsi postea relapsum criminis post aliquot annos pœnas dedisse dictum est.

Anno

Anno 1586. in eadem ditione fuit Adolescens rusticus, sed perácri ingenio intra quintum decimum annum. Hic nón semel accesserat ad feralem locum, vbi permixti fœminis mares, & ætatis teneræ maioribus dæmone Magistro epulabantur noctis licentia discrimine pudoris extincto, ipse tamen nondum Deo, Deiparæque renuntiauerat, execrandasq; nondum precationes fecerat dæmone præeunte, felis tantum cerebrum cum sumpsisset in cibum, decrescente Luna, mentem sibi sentiebat imminui. Vbi Treuirensem ingressus est vrbem, quam nunquam antea viderat, eo nimirum ducente ad supplicium, qui duxerat ad maleficium, vt fanaticus deductus est in ædes Principis, vt seorsum ab alijs certa in domus parte curatus dæmonem excuteret, sed cum ei nulla à dæmone nocte daretur quies, coniuratisque à quibus diuerberabatur, vel cerea effigie sacri Agni, quam ad collum habebat, auulsa, Archiepiscopo placuit mitti in Collegium Iesuitarum, nec hic quidem misero fuit pax, nisi solemni ritu cubiculo expiato. Operæ pretium erit quædam ex ijs commemorare, quæ ab ipso narrabantur, ita enim ipsimet Antistiti ille dicebat. Cum exerceretur nostra conuersatio, fuit vnus è tua cohorte, qui gloriatus est quadam nocte (indicabat enim quænam fuisset) dormienti tibi potionem pestiferam ingessisse, reperto ad te aditu, ex occasione Agni Dei, quem iturus cubitum reliqueras imprudenter in mensa, quòd si paulo fuisset capacior calix, mortem non effugisses. Certè ipse Episcopus dixit, se post illam noctem, ita infirma fuisse valetudine, vt per aliquot dies decumbere cogeretur. Cum hec dicens in magna corona nobilium non faceret fidem, ad præfectũ Vrbis inquit, quin & te nostræ Lamiæ bis inuaserunt, sed ab ea pixidula, quam fers continuo, vbi sunt duæ imagines, & nescio quid Consecratum (Agnum Dei) intelligebat, sunt à conatu repulsæ. De hac gestatione rerum confessus est Præfectus.

Alius à dæmone obsessus canem magis ringendo, & latrando, quam ratiocinando, & loquendo hominem se esse ostendebat, hic Burgundia, vsque ad nos adductus, vique summa compulsus in templum, non prius desijt canem agere, quam Agnus Dei in collum insertus est, tum demum obmutuit, & humanitati redditus, animum salutari confessione purgauit. Idem Amuletum fuit alteri eodem morbo laboranti.

Ex litteris Germaniæ superioris Collegij Friburg. ann. 1594. Ex eadem Prouincia in hæc verba Oenipontani; vt grauitate morborum medicamentorum respondet vtilitas, terriculis diaboli opponitur multis in locis sacrarum plagunculárum vsus, ex eo genere nonnulla ponentur. Affirmabat se quidam inferis desti-

defixatum ob scelera commissa, furijsque agitatus inuocabat dæmonem subinde, quem & adesse monstrabat pauentibus alijs, inducis intentu, hunc persanauit. Sacerdos mollibus primo delinitum verbis, mox etiam ad confessionem adductum, donata quam piè demitteret in pectus, bulla Agni cœlestis; corpus quidam, animamque diro animarum prædoni deuouerat tempore præstituto, hora ferè instante mæstus, atque anxius adit Sacerdotem, cum dû consulit trementibus labris, deerrantibus oculis repentino pauore opem exclamat, infœlici opem quin tu expedis pater? auxiliare aliquod sacrum. Quærenti Sacerdoti quid nouum? Astat inquit ante ostium hostis operiens abeuntem, & hostili vultu minitans raptum ex condicto; ergo huic quoque simile remedium allatum est, neque hæc sunt fama incognita. Rusticus cum audisset Oenipóti esse viros, qui veneficia, & præstigias certis medicaminibus abigerent, ad illos venit, nempe Iesuitas medicinam petens (hoc enim verbo vtebatur) aduersus diabolum; interrogatus quid intelligeret nomine medicinæ, haud scio respondit; nihil enim præter auditum habeo, sed istud quidquid est, quod diabolum fuget. Data igitur particula cerea, quam salutarem sensit valde paulo post, nunc Iesuitæ per ipsius oppidum iter facienti, cum propterea obsideretur à pluribus septuaginta amplius fuerunt dispartiendæ particulæ.

Sub eodem tempore Auinieni, mulier Maligno vexata spiritu, cui suaserat nescio quis, vt conueniret Sacerdotem (dato interea parentibus cælesti Agno, quem ignaræ insueuerant in vestem) cum consilium obliuiscitur, aut differtur, à quatuor quasi felibus per fenestram raptata est supra domesticum tectum; mox audiuit humana voce minantem præcipitium, nisi ceream imaginem abijceret, quam in veste habebat, intellexit illa quid esset, & agnouit suasores mali, ergo magno animo negauit facturam, statimq; cõuersa ad preces relicta est de tecto suspensa (sic enim inuenit eam maritus clamoribus excitatus.)

Anno 1590. Treuiris, acceptam Adolescens iniuriam cum insigni rerum iactura a quibus minimè debebat ferebat iniquius, quã Christianum deceret, ita dolore atrox, & mæroris immodicus, cum sub crepusculum solus ambulat, dæmonem haud occasionum ignarum, non segnem obuium habuit, effigie viri nobilis, atro colore, exhorruit primum, sed salus dicta timorem dempsit, quærenti causam tristitiæ, respond. quod erat, tum dæmon præcisam omnem spem recipiendæ pecuniæ, per validiorum potentiam interceptæ, proinde se sequatur, comprehensurum se omnia leui nego-

 tio.

Vnū reme-dium. tio. Cui adolescens, à notis mihi, & ab amicis imponitur, & habeo fidem ignoto? & quem nunc primum aspexi? Bone Deus, hoc extremo dicto, velut fulminatum monstrum hominis in auram cessit. Postridie eadem hora, idem agitanti, offert se mulier ameno cultu, orat breue spatium secreti recessus: negat iuuenis, instantem repellit, exin suadet illa, proferat è cubiculo gladium, & in aduersum parietem impingat, recusat principio, demum nesciens quid ageret (cura fortè abstulerat mentem) morem gerit, inter feriendum parietem, bene auertat Deus, clamat, hoc quoq; secundum fulmen Dæmonem abegit. Redijt & tertio (hærebat enim adhuc infixa animo sollicitudo, & pellax non deserebat) mulierem simulat pollentem ætate, ac forma, in stuprum illicit lasciua, voce gestuq; nec se continet intra verba, vim adfert renitenti, vociferatur iuuenis opem implorans, accurrentibus subito domesticis improba facies euanuit, & ipse confectus lassitudine, liquente animo repertus, rogatus timoris causam, & clamoris, ne hiscere quidem, adeò iacebat rigentibus oculis exanimatus, per metum etiam voce amissa, igitur collocatur in lecto, ac fouetur, simulque reuocatur animus, aspersione aquæ benedictæ, postridie rem omnem exponit, & sacerdotum suasione sacris mysterijs consecrata cera, cæterisque armis diabolo formidatis, instructus, ita perterrefecit inimicum aduersarium, vt apparere desierit. Fit tamen aliquando Dei permissu, vt hoc remedium non iuuet, maximè, quando per aliud gloriosius vincere decreuit Deus, ut per nudum nomen Iesu, vel Mariæ, vt euentu comprobatum est.

Alterū remedium.

Remediū tertium.

Bene. litteris Rhenanis dicti anni.

Augustæ Vindelicorum anno 1591, vbi adeptio consecratæ ceræ cum imagine Agni multis præsens remediū in horrificis à diabolo monstris, & terroribus nocturnis fuit, alicui, tamen, quasi contemneret dæmon, palam apparens, & magna oblata vi argenti ad flagitia impellens, retinaculo perrupto, abiectoque inuolucro, Iesu, & *Mariæ* inuocata nomina saluti fuere.

Idem in litteris German. superioris

Anno 1589 Mulier quædam, quæ chyrographo, quod proprio sanguine conscripserat, se dæmoni deuouerat, cum resipiscenti illud dæmon sæpius ostentaret, freta diuini Agni præsidio, cuius imagine pectus munierat, cum reddi chyrographum sibi iussisset, tandem vidit illud, in cinerem, & fauillam conuersum ad pedes sibi deijci.

Idem in lit. Colon. & Treuiren Anis.

DE

DE SONITV CAMPANARVM.

Exemplum.

Ampanarum sonum valere contra Dæmones alibi exemplis demonstrauimus. hoc etiam docuit Concil. Coloniense. cap. 24. & idem confirmat exemplo Venerabilis Abbas Petrus Cluniacensis, cum inquit. Frater quidam Ioannes nomine, natione Italus, regularis disciplinæ seueritatem fastidiens, etiam fugere de monasterio cogitabat. Ipse ei diabolus Abbatis assumpta specie se obtulit, nam duobus dæmonibus in specie Monachorum se comitantibus, fratri in quodam monasterij loco secreto soli residenti, multaque secum voluenti opportunum fallendi tempus se inuenisse credens apparuit, eique assidens dixit. Ego frater modo huc hospitandi causa diuerti, sed casu te conspiciens, agnoui multa te sollicitudine laborare, multosq; in corde tuo cogitationum æstus versare, quorum causa licet quibusdam referentibus mihi ex parte nota sit, si tamen eam plenius indicaueris, potero forsitan vtile tibi dare consilium, vnde quis sis, & quare mæstus, amico quærenti expone. Cumque frater ille ignoto, vt putabat homini, secreta cordis sui aperire formidaret, & se tantummodo natione Italicum esse respondisset, dæmon, qui Monachus videbatur adiunxit, & ego ipsius Regionis Abbas sum, & tibi benè in omnibus auxiliari possum, noui enim licet tu reticeas, quòd Abbas monasterij huius, & cæteri malè te tractent, neque vt dignum esset honorant, insuper multis sæpe iniurijs vexant, vnde admoneo te, vt tibi cõsulas, & locum hunc omnimodè perniciosum relinquas, & mecum recedas, paratus enim sum te ab his malis eripere, & Abbatiam meam, quæ Cripta ferrata dicitur, perductum, omni te ibi honore sublimare. Ad hæc frater respondit. Ego hinc exire nullo modo possum, quia & clausura monasterij prohibet, & fratrum me multitudo circundat. Tum diabolus, nec ego inquit quandiu hic fueris te in aliquo iuuare possum, sed fac qualibet arte, vt septa monasterij transgrediaris, quod postea quàm feceris, ego statim adero, teque ad locum meum, vt dixi, perducam. Sed misericors Deus, qui non permittit nos tentari supra id quod possumus, non vltra passus est hostem procedere sed sicut scriptum est, (qui fecit illum applicauit gladium eius) quando namque hoc agebatur, fratrum conuentus in refectorio ex consuetudine hora

[1] Lib. 1. de miraculi cap. 13.

cœnandi residebat, qua expleta à Priore secundum morem vno ictu campanula percussa est, quo sono audito, mox dæmon qui se Abbatem fingebat, actus Diuina virtute à fratre, qui loquebatur, se abrupuit, & præcipiti cursu, ac maximo impetu ad latrinas, quæ proximæ erant tendens, vidente fratre iam dicto, in earum se inferiora demersit. Hoc idem quotidiè fatentur maleficæ, si quando à dæmone ad Conuentus feruntur, vel inde domum referuntur, signum campanæ audiatur, confestim dæmones ipsarum baiulos, spurcum onus in solum deijciunt, & fuga trepidos dilabuntur, vt suo loco iam docui.

Da quæsumus Domine Populo tuo diabolica vitare contagia, & te solum Deum pura mente sectari. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum &c.

EXOR-

EXORCISMVS

Virtutis eximię contra dæmoniacos,& ad soluendum omne opus diabolicum,& quoscunq; morbos corpora humana vexantes,siuè sint per facturas: maleficia, & incantationes à Maleficis factos, siue à Dæmonibus introductos.

Per eundem authorem compilatum, & ad infirmorum salutem accommodatum.

EXORCISMVS.

Deus in adiutorium meum intende. Domine ad adiuuandum me festina. Gloria Patri,& Filio,& Spiritui Sancto. Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in secula seculorum.Amen.

Oratio.

Mnipotens,& clementissime Deus à quo omne bonum sumit initium, & semper ad potiora progrediens percipit incrementum, intercedente gloriosa Virgine Maria, totaq; cœlesti curia:concede quæsumus,vt quod ad gloriam tuam,& dæmonum confusionem inchoare aggredimur, æterno tuæ paternæ sapientiæ munere ad desideratum portum perducamur. Per Christum Dominum.

In Nomine Sanctissime Trinitatis, Patris † Et filij † Et spiritus † sancti. Amen. Ego minister Exorcista Sanctæ Ecclesiæ Apostolicæ Romanæ seruus licet indignus, per authoritatem fundatam in

passione,

passione, & Cruce Domini nostri Iesu Christi, mihi concessam super Serpẽtes, & Scorpiones: super Aspides, & Basiliscos: super Leonem, & Draconem, & in virtute Beatæ Mariæ Virginis: Archangeli Michaelis, & Angeli custodis, ac Sanctorum omnium. In Diuinæ Maiestatis terribili potestate, ac auctoritate mihi ab ea tradita, strictè præcipio, & mando omnibus malis spiritibus; de cœlorum habitaculo detrusis, cuiuscunq; generis, gradus; conditionis, naturæ, officij, superioritatis, ordinis, ac præeminentiæ sint, quatenus sub pœna excommunicationis, anathematis, maledictionisq; Omnipotentis Dei, Indignationis Beatæ Mariæ Virg. ac Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli statim incurrenda, vt postposita omni mora non præsumant, nec audeant per se, nec per suppositam creaturam quamcunq; peruersam, molestare, perturbare, inquietare, nocereq; per Magos, Sortilegos, Sortiarios, Necromanticos, Lamias, præstigiatores, Sagas, Veneficos, Laruas, & cuiuscunq; generis diabolicas personas, quæ diabolo innituntur pacto, siuè tacito, siuè expresso: per inuocationes, adorationes, incantationes, præcepta expressa, siuè tacita; ire, mittere, appropinquare, per visum auditum, gustum, tactum, & odoratum: nec per somnia, nec per vigilias, vmbras, malas, figuras, phantasmata, strepitus, maleficia, incantationes, signaturas, ligaturas, facturas, dolores, tumores, infestationes, inquietudines, perturbationes, superstitiones, molestias, vexationes, passiones, & quoduis tormentum diaboli, seu malorum viuentium: nec per maleficium expressum, vel tacitum: internum, vel externum: perpetuum, vel temporale à quouis dæmone custoditum, oblatum, & ablatum: nec habeant potestatem vexandi, seu perturbandi sensus eius interiores, vel exteriores à planta pedis, vsq; ad verticem, neq; humores commouendi: neq; in dissecationem inducendi, vel quacunq; imbecilitate, vexandi: nec horis diurnis, vel nocturnis eius quietem impediendi: nec dum ipse in loco aliquo opaco, vel solitario solus, vel comitatus ierit, vel transierit, ille terrorem, vel nocumentum incurrere, vel ei aliquam illusionem, tam fantasticam, quam realem facere, vel mittere, sed semper ab eo, & ab omnibus eius rebus procul pellantur, & fugiant, quia sic imperat Iesus Mariæ filius, quia verbum caro factum est, & habitauit in nobis, & vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à patre plenum gratiæ & veritatis. Hic enim iustificatus est in spiritu: prædicatus gentibus: in cruce † suspensus, & assumptus in gloria; sedet ad dexteram Dei patris, vt credentium exaudiat præces, & vota. Per nomen ergo Iesu, cui omne genu flectitur, cælestium, Terrestrium,

&

& infernorum, & per merita Beatæ Mariæ Virginis, & preces Sancti Angeli custodis: omnium Sanctorum, & Sanctarum Dei, præcipue Apostolorum, & Euangelistarum Mattei, Marci, Lucæ, & Ioannis; Sancti Antonij, Benedicti, Francisci, Bernardi, Mariæ Magdalenæ, & Sanctæ Catharinæ Virg. & mar. te præseruare, custodire, & liberare dignetur ab omnibus incantationibus, maleficijs, signaturis, facturis, molestijs, infestationibus, passionibus, doloribus, & quibuscunq; vexationibus, & operationibus Sathanæ, ac ministrorum eius. Qui viuit, & regnat &c.

Ecce Crucem † Domini nostri Iesu Christi fugite partes aduersæ, cuiuscunq; generis, grandus, ordinis, conditionis, natura, officij, præeminentiæ, ac superioritatis sitis, ita præsentes, sicut absentes, siuè sitis ad extra, siuè ad intra, siuè ignei, aerei, terrestres, aquatiles, subterranei, siuè lucifugi, quomodocunq; & sub quouis prætextu vocati: sponte missi, per incantationes, præstigia, sortilegia, vel quouis modo, & arte facinorosorum hominum, vel mulierum. Nam Ego coniuro vos, exorcizo, maledico, excommunico, & anathematizo, vt ab hac Dei creatura nullis relictis reliquijs maledictionis vestræ, sed semota omni diabolica fraude, statim dicto verbo recedatis, per Deum viuum † verum † Sanctum † fortem immortalem † Patrem † filium † Et spiritum sanctum; nec possitis sub quouis prætextu molestare creaturam istam, sanguine Domini nostri Iesu Christi regeneratam, nec in corpore, nec extra corpus: corporalia, seu spiritualia exercendo, siue per vmbras, figuras, siue per alia phantasmata: sed auferre omnem dolorem, lesionem, infirmitatem, timorem, pauorem, furorem, & passionem quamcunq. aliter innoco super vos omnes maledictiones omnipotentis Dei, excommunicationes, iras, furores tormenta, & pœnas, ac immissiones in stagnum ignis, & sulphuris, per manus inimicorum vestrorum, sintq; super vos cunctæ confusiones: dolorum asperitates, & culmen omnium iniquitatum tormẽtorum inundationes: impetus: calamitates: sagittæ: angustiæ: laquei ignei: incendia æterna ignis: sulphuris, furoris iræ Dei, ac indignationis B. Mariæ Virg. & omnium ciuium supernorum, & trado vos lucifero dæmoniorum principi, omnibusque inimicis vestris dæmonibus casu inobedientię, vt vos torqueant, excruciẽt, affligant, & dilapident, ac si realiter essetis in inferno, per virtutem incarnationis Domini nostri Iesu Christi, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos seculum per ignem.

Si diabolus ligauit, vel tentauit te suo effectu, creatura Dei, vel per opera sua, vel alius aliquis per sua maleficia, incantationes, fascina-

fascinationes, figuraturas, facturas, vel ligaturas, verbo, nutu, visu, tactu, sufflatu, laude, maledictione, vel facto arte diabolica, aut alio quouis maleficio facto, Dominus noster Iesus Christus Dei filius, per suam pijssimā misericordiam liberet te ab omnibus spiritibus malignis, & ab eorum operationibus, qui descendit de cælo, & incarnatus est de Spiritu Sancto in vtero B. Mariæ Virg. vt saluum faceret hominem, & eijceret diabolum, & omnem spiritum malignum in profundum abyssi. Benedicat te † Deus, & ego in nomine sancto suo termino omnia maleficia, & benedico te, vt sis nunc, & semper benedictus, sicut Deus benedixit diei septimo, & sanctificauit eum. Sicut benedixit † Noë, & filijs suis. Sicut † benedixit Abraam, & magnificauit nomen suum inter sanctos. Sicut † benedixit Melchisedech offerenti panem, & vinum. Benedicat † te Deus, & corroboret te benedictione sancta sua contra infestationes diabolicas, prout termino omnia maleficia, & commendo te Deo excelso, quo protegente, hostes in manibus tuis sint. Conuertat Dominus vultum suum ad te, & osculetur te osculo sanctæ pacis. Auferat omnipotens malas has bestias à te, & gladius maleficij, non transeat terminos hos, sed per has benedictiones cælestes cadant inimici tui gladio in conspectu nostro, & eradicentur à te cum omnibus maleficijs, incantationibus, figuraturis, & facturis.

Pone Deus omnipotens dexteram tuam plenam larga benedictione super famulum tuum, & reple eum æternis benedictionibus. Sancta Maria admitte nostras preces intra sacrarium exauditionis, & reporta nobis antidotum reconciliationis: sit per te excusabile quod per te ingerimus: fiat impetrabile quod fida mente poscimus: accipe quod offerimus: redona quod rogamus. excusa quod timemus, quia tu es spes vnica peccatorum: per te speramus à vexatione malignorum spirituum liberari. *Aue* sine veh. *Maria* tota mitis, dulcis, tota pia. *Gratia plena*. cuius memoria suauis est ac peramena. *Dominus tecum*. tua gratia sit mecum. *Benedicta tu in mulieribus*. excelsior facta syderibus, *Et benedictus fructus ventris tui*. cuius prætioso sanguine redemptus sui. *Iesus Christus*. sit in æternum laudatus, & benedictus. *Sancta Maria* omnium errantium tutissima via. *Mater Dei*. rogo te miserere mei. *Ora pro nobis peccatoribus* ne nouis implicemur erroribus. *Nunc & semper*. vt puri te laudemus frequenter. *Amen*. O Maria gaudium nostrum virtus, & solamen. Maria mater gratiæ, mater misericordiæ, tu nos ab hoste protege, & hora mortis suscipe. Monstra te esse matrem, sumat per te preces, qui pro nobis natus tulit

tulit esse tuus. Sancta Maria succurre miseris iuua pusillanimes, refoue debiles, te precamur per vnigenitum filium tuum Dominum nostrum Iesum Christum, cum quo viuis, & regnas in secula seculorum. Amen.

Oratio.

Domine Deus omnium Creator, terribilis, & Omnipotens, benignus, & misericors, qui solus es bonus, præstans auxilium, & liberans tribulantes de omnibus, angustijs, exaudi preces nostras pro hac creatura tua, & respice eam à diabolo vexatam, cõtemptam, & abominatam: affige quæsumus opprimentes eam, & in superbia contumeliam facientes. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

O maledicti, & excommunicati spiritus cuiuscunq; conditionis sitis, districtius, & fortius in nomine Sanctissimæ Trinitatis adiuro vos, & exorcizo, ut si ingressi, vel ingressuri estis, vel tenemini quocunq; modo, forma, ordine, via, conditione, incantatione, detentione, ligatione, interdictione, vel per malitiam dæmonibus seruientium, vel aliquo præcepti vinculo adorationis, innodationis, artis, & facturæ vestrorum maiorum, vel minorum, vel malorum hominum, seu Lamiarum quouis modo facta, vel nuncupata ad quoduis malum finẽ compilato, fabricato, vel fabricaturo per virtutes, & potentias vestras, siue per locutionem internam, vel externam, vel per dęmonomaniam, & quamcunq; malam artem, scientiam, viam, & cogitationem, vel per maleficium taciturnitatis professionis, vel non perpetuum, vel terminatum, ad tempus, vel momentum, vel per diabolum, aut aliam creaturam delatũ, vel immissum; siue per coniecturas, reuelationes, & prædictiones dæmonum; siue per maleficium ad amorem, vel odium, vel consuetudine: vel in contemptum alicuius diei festi, vel ferialis, siue per curiositates, superstitiones, & saltationes; siue per obliuionem, vel memoriam, febrem pestilentem, præfocationem spiritus, & cerebri: siue per oppressionem, somnum, vel vigiliam, phegmonem cum rubore, & dolore, siue per extensionem duritiam, vastitatem, apoplesiam, spasmum, cephaleam, cum omni dolore, & passione capitis; telum, ilcos, & apostemam cum dolore, & febribus, epilepsiam, melancoliam, & insaniam, paralisim, hydropisiam, inflationem, turgentem, & anelitum fætidum podagram, chiragram, lepram, cancrum saniem, ac aerem corruptum, pruriginem, scabiem, pestilentiam, cæcitatem, surditatem, mutitatẽ,

& omnem interitum, dirum dolorem viſcerum, & amara inteſtinorum torméta, vlceras peſſimas, & plagas inſanabiles; maniam, freneſim, opilationem, iteritiam, iliacam, diſſenteriam, vniuerſos langores, & diluuium cunctorum dolorum, & pœnarum inducentium; ſiue ſit in aere, plumbo, argento, auro, aut in filato aliquo bombicino, ſerico, lineo, vel laneo, vel in oſſibus hominum viuentium, vel mortuorum, animalium terreſtrium, volatilium, vel aqueorum, vel in gummis, in libro, & carta, etiam virginea, vel in aliquo ligno, vel in aliquibus verbis, herbis, vel lapidibus, vel in elementalibus, in capilis, plumis, lanis, paleis, vel in quibuſuis creaturis: & ſi eſt in ſepulcro hebreorum, paganorum, hæreticorum, vel Chriſtianorum: & ſi eſt in agro, vinea, pratis, nemoribus, montibus, vallibus, cauernis, fontibus, vel extra: & ſi eſt ab oriente, occidente, ſeptentrione, vel meridie; & ſi eſt in veſtimentis, centuris, in triuio, vel in domo, in pariete, in thoro, deſuper, aut deſuptè in rebus domus, vel domorum: & ſi eſt in arbore, in folijs, in fouea, puteo, ciſterna, in profundo, vel in abyſſo: & ſi eſt in ſilua, uel ſpelunca ſolitaria in deſerto, in diuiſionibus marium, uel fluminum: & ſi eſt in ſtatua, in clauſura ferrea, uel lignea in cóiunctura membrorum, uel conſumpta per ignem, aquam, uel terram, potatione, commixtione, tactu, uiſu, odoratu, auditu, uel quocunq; loco ſit, & quomodocunq; factum, uel fiendum etiam vſq; ad mortem, & ſub quibuſuis uerbis, & rebus, tàm ſacris, quam non ſacris: ſiue in quauis re cognita, uel incognita, ſiue naturalia ſint, ſiue ſimplicia, aut mixta, temporalia, aut ſpiritualia: aut in nominibus magni Dei, aut Angelorum: ſiue in characteribus punctis, ſignis, figuris, formis, numeris, horis, minutis, diebus, noctibus, anno menſe ſuperſtitioſe obſeruato, cum pacto expreſſo, aut tacito: ſiue in planetis, Sole, Luna, Marte, Mercurio, Ioue, Venere, & Saturno: ſiue in cęleſtibus ſignis, Ariete, Tauro, Gemini, Cancro, Leone, Virgine, Libra, Scorpione, Sagittario, Capricorno, Aquario, Piſce; ſiue in augmento, uel diminutione Lunæ, diebus feſtiuis uel ferialibus: ſiue ſub quouis, & in quouis ſydere ſub cælo, ſiue per homagium à magis præſtitum, ſiue per proceſſum factum, etiam non completum uſq; ad definitiuam ſententiam æternæ maledictionis, quæ uobis iure debetur, etiam iuramento firmato: omnia illa, & alia extermino, deſtruo, extirpo, euello, expello, confringo, euacuo, eradico, diſſipo, irrito, annullo cum omnibus, circũſtantijs, clauſulis, & conditionibus annexis, & connexis, & dependentibus, appoſitis, & nõ appoſitis per potentiã Patris † per Sapientiam filij † per bonitatem Spiritus † Sancti. Extinguatur ergo

ergo in creatura ista, dissipetur, destruatur, & fugetur omnis uirtus diaboli per signum Sanctæ † Crucis, & per inuocationem omnium Sanctorum Angelorum, Archangelorum, Patriacharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, & Dei electorum, quos humiliter præcor, ut dignentur orare pro nobis Deum, ut per suam pijssimam misericordiam te adiuuet, liberet, conseruet, & custodiat ab omnibus inimicis tuis, & à spiritibus immundis. Dominus noster Iesus Christus apud te sit, ut te defendat † Intra te sit, ut te conseruet. † Ante te sit, ut te deducat. † Post te sit, ut te custodiat. † Super te sit, ut te benedicat. † & saluet ab omni molestia, uexatione & dolore. Qui cum Patre, & Spiritu Sancto uiuit, & regnat &c.

Oratio.

DEus, qui per unigenitum filium tuum exclusa diaboli dominatione populum tuum fide roborasti: expelle quæsumus ab hac creatura tua cunctas diabolicas insidias, nec patiaris eam oppressione, uel uexatione eius fatigari, quam eiusdem Domini nostri Iesu Christi filij tui prætioso sanguine redemisti. Per Christum Dominum &c.

Iterum coniuro vos abhominabiles spiritus per vnum solum, verum, æternum, immensum, incommutabilem, incompræhensibilem, omnipotentem, & ineffabilem Deum, Patrem † Filium † Et Spiritum † Sanctum: Deum in personis trinum: & in subsistantia, & essentia vnum: consubstantiales, coæquales, omnipotentes, & coæternæ personæ: vnum vniuersorum principium omnium visibilium, & inuisibilium, spiritualium, & corporalium Creatorem, vt festinanter, & absq; mora fugiatis ab hoc plasmate Dei, destructis cunctis ligaminibus iniquitatis, quibus hic tenemini. Quomodocunq; ergo spiritus damnati, & reprobati, quicunq; estis, siue vnus, siue plures, ad hunc famulum Dei omnipotentis in baptismo recreatum, vel in cibo, vel in potu, vel quacunq; alia malefica superstitione, vel tua malignitate nequissima, aut exigentibus culpis, & peccatis suis, accessum habere præsumpsistis, vbicunq; latitatis in hoc famulo Dei à planta pedis vsq; ad verticem vel in vestibus, siue aliquibus sibi adherentibus, vbicunq; sitis, vos requiro, & cito, temerariam q; hanc, & præsumptuosam inuasionem, agitationem, & perturbationem huius famuli Dei iniustissimam ex parte, & nequissima voluntate vestra, interdico, non meis viribus, sed fortiori potestate omnipotentis Dei, & Domini

nostri Iesu Christi filij eius, qui superueniens in atrium huius mundi, principem vestrum cum omnibus immundis, & miserrimis satellitibus infernalibus vicit, eiecit, & eorum vasa disrupit. Cedite ergo nefandissimi in nomine Iesu, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, seculū per ignē. Cedite creaturæ maledictę, quia vobis interdico, ac definitiuè prohibeo, vt operationes vestræ, vel aliorum operata maleficia, quomodocunq; & qualiacunq; facta, dissoluatis & amoueatis, & nunquam de cætero, nec per vos, nec per alios aliquam vexationem causetis, vel sensus eius, tam interiores, quam exteriores, perturbetis, per Patrem † per Filium † & per Spiritum † Sanctum.

Absoluo te creatura Dei ab omnibus maleficijs, incantationibus, ligationibus, signaturis, & facturis tibi arte diabolica factis, quæ omnia diabolica, destruo, annichilo, extirpo, & eradico ab omnibus membris tuis, vna cum omnibus infestationibus, molestijs, perturbationibus, doloribus, passionibus, & vexationibus quomodocunq; & qualitercunq; tibi factis, & recedat maledictus ipse confusus sine læsione animæ tuæ, nec corporis, vel alterius cuiusuis, per sanguinem Domini nostri Iesu Christi, qui effusus fuit in redemptionem animarum nostrarum. Per nomen Dei, qui est, Deus Abraam † Deus Isaac † Deus Iacob † Rex magnus glorificatus, & adoratus, terminentur, dissoluātur, & annichilentur ab isto famulo Dei omnes facturæ, & omnia opera sathanæ, vt non habeatis potestatem super famulum istum nocendi, nec in die, nec in nocte, neq; orando, nec vigilando, nec dormiendo, nec sedendo, nec stando, comedendo, aut bibendo, nec sua naturalia exercendo, nec in noua, nec in veteri, nec in vlla hora diei, neq; noctis, neq; habeatis potestatem intrandi domum suæ habitationis, nec in vlla figura appareatis per laudes Angelorum glorificatorum, per virtutes atq; dominationes cęlorum & per orationes omnium Sanctorum, & Sanctarum Dei. Aperiat Dominus huic creaturæ suæ ianuas misericordiæ suæ, & det ei sanitatem animæ, & corporis, & dilectionem cum omnibus sanctis suis, & discedant omnes maligni spiritus cum maleficijs, incantationibus, ligationibus, signaturis, & facturis, nec habeant potestatem maligni nocendi, neq; contradicendi, aut contristandi famulum Dei, per absolutionem, qua ego hodie eum absolui. In nomine Patris † & Filij † & Spiritus † Sancti. Amen.

Iterum coniuro vos abhominabiles Spiritus per potentissimum Deū fortem, admirabilem, excelsum, ineffabilem, & inuisibilem; & per virtutem omnium coniurationum, alligationum, vinculorum,

rum,& mandatorum, cuiuscunq; conditionis,& virtutis existant, quibus aliquo modo in nomine Iesu Christi potestis coniurari, constringi, ligari, fugari, vel de loco ad locum mitti, vel cruciari, torqueri, vel ad pœnas aliquas damnari: sit vobis ipso facto omnis locus,& omnis situs interdictus præter centrum mundi, & ego vt minister Christi in stagnum ignis & sulphuris præcipito,& æternaliter condemno,& ibidem virtute omnium supradictorum, vos maledico, excommunico,& condemno, & vsq; in profundum abyssi, ad diem iudicij futurum proijcio,& relego, vt sitis subiecti omnibus pœnis infernalibus acrius, & durius lucifero, quia fuistis, & estis spiritus deiecti de societate beatorum de loco inenarrabili, de consortio Angelorum, de fœlicitate æterna, de Sanctorum communione, de charitate Iesu Christi de bono incommutabili, de pace perpetua,& de sempiterna Dei visione. spiritus inurbani, in furca infernali suspensi: spiritus deformes, leprosi, stercorati, incantatores, Magi,& malefici: Spiritus excommunicati, maledicti, præcipitati de cælo, immundi, sine gratia Dei: Spiritus spurcissimi: rustici tartarei, superbi, adulatores, & ambitiosi: spiritus præsumptuosi, incantatores, desperati, detractores, & contumeliosi: Spiritus blasphemi, hæretici, petulantes, idolatræ,& irreuerentes: Spiritus iracundi, iniurij homicidæ, infideles, & apostatæ: Spiritus crudeles, contentiosi, discordes, curiosi, derisorij, & vituperosi: Spiritus odiosi, scismatici, seditiosi, litigiosi, maledictorij, & iniusti: Spiritus auari, fraudulenti, raptores, hypocritæ, ebriosi,& inobedientes: Spiritus mendaces, ingrati, negligentes, incontinentes, sacrilegi, incestuosi, sodomitæ, bestiales, adulteri, & fornicarij: Spiritus obstinati, inuidi, impij, scandalosi, inquieti: Spiritus susurratorij, detractores, infames, simoniaci, simulatores, & stulti: Spiritus verbosi, murmuratores, malitiosi, vani, pertinaces, & vagi: Spiritus tentationis, elationis, pompæ, otij, pigritiæ, & somnolentiæ: Spiritus iniuriæ, rumoris, loquacitatis, rapacitatis, fraudulentiæ, inquietudinis, desperationis, contemptus, & impietatis: Spiritus mendatij, cupiditatis, periurij,& perseuerantiæ in peccato: Fugite ergo euanescite, confundimini, dissipamini, & conterimini in potentia Patris † in sapientia Filij in bonitate Spiritus † Sancti. Amen.

Oratio.

RESpice Domine Deus hanc creaturam tuam, & ab ea cunctā inimici repelle nequitiam: vt lumine tuæ claritatis, & misericordiæ illustrata, atq; liberata, dignas tibi referat gratias. Per Domi-

Dominum nostrum Iesum Christum &c.

Coniuro vox dæmones,adiuro,contestor,& exorcizo, vt statim dicto verbo fugiatis,per Diuinitatem,increationem , immensitatem,æternitatem, gloriam,maiestatem, immortalitatem,impassibilitatem, immutabilitatem, incomprehensibilitatem ,potentiam, iustitiam, sapientiam, pulchritudinem,misericordiam,benignitatem, bonitatem,sanctitatem, gratiam,& influentiam,potentissimi Dei viui omnipotentis , cui omnes obediunt creaturæ , & per admirabilem præordinationem Dei, quam habuit ab æterno,vt mitteret filium suum Iesum Christum Dominnm nostrum, qui dixit Apostolis suis,petite,& accipietis,quærite,& inuenietis: pulsate, & aperietur vobis,& qui eosdem Apostolos docuit orare patrem cœlestem dicens; cum autem oraueritis dicite . *Pater.* in creatione excelsus in amore suauis, in hæreditate diues . *Noster.* Christi per naturam,nostri per gratiam inceptam,sed beatorum per gratiam consummatam . *Qui es.* duratione æternus, substantia infinitus , bonitate suauis . *In cælis* . speculum æternitatis corona iucunditatis , Thesaurum fœlicitatis . *Sanctificetur* . per fidẽ viuam,per spem fortem,per charitatem ardentem . *Nomen tuum.* vt sit dulcedo in ore , melos in auribus iubilum in corde . *Tuum etiam* . vt tu solus glorificeris , tu solus desidereris , tu solus tamquam vltimus finis ameris . *Adueniat.* desuper à patre luminum, intus in animo,foris à gratia,& non à naturam. *Regnum.* iustitiæ, pacis, & gaudij in spiritu sancto . *Tuum* . non huius mundi fallacis,non huius carnis mortalis, non diaboli deceptoris . *Sed tuum.* iucundum sine mœstitia,tranquillum,sine perturbatione securum sine perditione . *Fiat* mandato tuo, consilio tuo, auxilio tuo.*Voluntas tua.* bona in creatione , beneplacens in redemptione , perfecta in iustificatione . *Sicut in cælo.*ad imitationem beatorum,ad similitudinem Virginum,ad modum Christi. *Et in terra.* vt spernamus quidquid tibi non placet,vt amemus quod amas, ut faciamus quod iubes . *Panem nostrum* . panem lachrimarum , panem verbi Dei , panem Sacramentorum . *Quotidianum* . quia sine illo morimur,sine illo nihil scimus,sine illo peccamus . *Da.* quia tuum est proprium dare, quia beatius est magis dare , quam accipere , quia nostrum est accipere . *Da etiam* . non Angelum , sed filium , non hominem,sed creatorem, non datum,sed datorem. *Da Domine.* in incarnatione verbum tuum ,in iustificatione spiritum sanctum in glorificatione te ipsum . *Nobis,* indignis , inutilibus , ingratis seruis tuis . *Hodie.* in hac die pugnæ, in hac die tenebrarũ, in hac die miseriæ . *Et dimitte* . tu, qui es fons misericordiæ, fons

gratiæ,

gratiæ, tu qui in cruce fudisti sanguinem. *Nobis*. conceptis, enutritis, & qui viuimus semper in peccatis. *Debita*. commissa contra maiestatem tuam, contra proximi charitatem, contra salutem nostram. *Nostra*, quia corde, ore, & opere illa committimus. *Sicut & nos dimittimus*. quia si dimittimus debitoribus, tu dimittis nobis, si dimittimus illis, efficimur filij tui per imitationem: si dimittimus, obseruamus præcepta tua. *Debitoribus nostris*. qui in nos leuiter, ignoranter, & iustè peccauerunt, cum simus digni mortis. *Et ne nos inducas*. auferendo gratiam tuam, arcendo à via salutis, recedente tua dulci præsentia, permittendo occasionem peccandi. *In tentationem*. carnis, mundi, & diaboli, inimicorum nostrorum. *Sed libera*. tu qui es liberator, saluator, & redemptor. *Nos*, filios mortis, diaboli mancipia, peccati seruos. *A malo*, præterito, præsenti, & futuro: culpæ, & pœnæ. *Amen*. sic fiat per te vltimum finem nostrum. Euanescite, ergo vos omnes immundi spiritus satanici in huius terribili maiestate, & potẽtia, quia Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat, Christus ab omni malo, & suggestione vestra hunc seruum Dei liberet, & defendat.

O maledicti canes infernales confundimini iam, in virtute Sanctissimæ Trinitatis, Patris † Et filij † Et Spiritus † Sancti, cedite iam vulpes fraudulentæ, dissipamini iam aspides tortuosi, & virulenti: comminuimini lupi rapaces, qui laceratis gregem Domini: fugamini cloacæ iniquitatis: obscuramini nebulæ superbiæ à vento agitatæ, & abhominamini omnes vos Dei rebelles, creaturæ damnatæ, & reprobatæ, quia contaminastis viam Domini, ideo contriti sunt dentes vestri; defecistis à facie Dei, quia confregit Deus capita vestra superba, & effudit super vos iram, furorem, indignationem, & addit dolorem vulneribus vestris, sed vos apposuistis iniquitatem super iniquitatem. O excommunicati vos malignatis super nos consilium, more aspidis insidiamini animabus hominum: vos persequimini nos in ira, & tempestate inflammatis in circuitu animas credentium: loquimini superbiam, & infertis malum, semper operantes iniquitatem, sed disperdet vos Dominus in iniquitate vestra: inflammabit vos in circuitu vestro, quia facti estis sicut fœnum tectorũ, quod aresit, priusquam euellatur. fugite igitur damnati, & à Deo in æternum maledicti, quia Dominus terras vestras euertit, & à fundamentis euulsit habitationes vestras.

O miseria miseriarum, quia cessauit memoria vestra in cælo, & in terra: hæreditas vestra perijt, cecidistis in maledictione propter peccatum vestrum: nomen vestrum deletum est de libro vitę,

&

& luctus vester in spiritu vestro in æternum est. Idcirco dabit Dominus super vos lapides prægrandes in consumationem afflictionem, & perditionem, quia conturbati sunt montes præ deformitate vestra: vt stercus in medio platearum facti estis: sagittæ domini super vos acutæ, & in maledictione pax vestra erit in æternum. O creaturæ stultæ quid prosunt vobis Tesauri impietatis vestræ? inter vos semper erunt iurgia: extinguemini inuicem, quia estis lucernæ plenæ oleo maledictionis Dei: in fructibus vestris conturbatio solum, & perditio est, propterea non poteritis lætari in alterius ruina. O miseri vos seminastis iniquitatem, sed metetis mala: fouea profunda facta est via vestra, gladijs plena, sed in eam præcipitabit vos Dominus. O latrones infernales, dum insidiamini in via, operiunt vos vrtice, & spinæ, vt in opere vestro malo cruciemini in æternum fauilla stupæ est fortitudo vestra, & ideo succendetur, & non erit, qui extinguat, quia dilatabit infernus animam suam: aperiet os suum in momento, vos autem fortes, & sequaces vestri sublimes, & gloriosi, descendetis damnabiliter in eum, ad æternos horrores, ærumnas, & dolores, sine numero, sine pondere, sine mensura duraturos.

Oratio.

OMnipotens æternæ Deus, qui facturę tuæ semper pio dominaris affectu: inclina quæsumus aurem tuam supplicationibus nostris, & creaturam tuam diabolica infirmitate laborantem placatus respice, & visita in salutari tuo, cælestisque gratiæ præsta medicinam. Per Christum Dominum nostrum.

Coniuro, adiuro, & exorcizo vos spiritus rebelles per Sanctissima Dei omnipotentis nomina, scilicet, Tetagramaton † Heloym † Adonay † Emanuel † Messias † Agios † Otheos † Athanatos † Sabaoth † Rex † Lux † Dux † Iudex † Pater † Magister † Principium & finis † Alpha, & Omega † Via † Veritas † Vita † Sapientia † Ostiũ † Imago † Propheta † Petra angularis † Vitis † Clauis † Primogenitus † Altissimus † Agnus † Ouis † Petra † Sponsus † Creator † Redemptor † Pastor † Splendor † Præceptor † Sol † Flos † Sacerdos † Pontifex † Charitas † Vnigenitus † Fons † Paraclitus † Mediator † Omnipotens † Aeternus † Deus † Iesus † & per virtutem sanctissimi nominis, Ieoua, & aliorum nominum eius. Item adiuro vos per sanguinem, qui de latere Christi in Cruce pendentis exiuit, & per beatam Virginem Mariã matrem eiusdem Domini nostri Iesu Christi, & per millia millium Angelorum Deo ministrantium:

ſtrãtium: per collegium Apoſtolorum:per quatuor Euangeliſtas, Marcum, Matteum, Lucam, & Ioannem: & per viginti quatuor ſeniores: per ſeptem ſpiritus ſtantes ante Tronum Dei: per Tremendum diem iudicij: per ſeptem cœlos: per ſanctos Patriarchas Abraam, Iſaac, & Iacob: per incarnationem, & natiuitatem Ieſu Chriſti filij Dei viui: per Angelos, Archangelos, Tronos, Dominationes, Principatus, Poteſtates, Virtutes, Cherubim, & Seraphim, per omnes Sanctos Innocentes, Martyres, Confeſſores, Virgines, Viduas, & per omnes ſanctos, & ſanctas Dei, vt ſtatim detis gloriam Deo, & fugiatis ab hac creatura Dei, & relinquatis eã liberam, & ſanam, nullis relictis reliquijs maledictionis veſtræ, Per Chriſtum Dominum noſtrum, verbum caro factum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, ſeculum per ignem.

Item, in nomine, & ex parte Sanctiſſimæ Trinitatis, totiuſque curiæ cæleſtis, præcipio vobis dæmonibus, qui datis, vel daturi eſtis auxilium his ſpiritibus vexãtibus hanc Dei creaturam, quatenus nullum fauorem, auxilium, vel ſuccurſum eis detis, ſub quouis, quæſito, colore, & prætextu, ſed ſtatim tamquam ſtipula, quæ à vento rapitur, fugiatis, & eatis ad loca vobis à Deo deputata, ſub pœna detruſionis in omnibus cruciatibus inferni illico incurrenda. Ecce ſignum Sanctæ Crucis ✝ æternæ confuſionis, & maledictionis veſtræ, in fugam abite præcipites, ſicut exercitus Holofernis, & eo modo, quo de cælo cecidiſtis, nam vicit leo de tribu Iuda, radix Dauid, Alleluia, alleluia, alleluia.

O maledictæ creaturæ, quæ in ſuperbia, & obſtinatione veſtra confiditis, vt Deo reſiſtatis: eijciat vos Deus, ſicut eiecit, Cain à facie ſua: Diuidat vos Deus à creatura iſta, ſicut vos per Michaelem Archangelum diuiſit à ſpiritibus cæleſtibus: Pluat ſuper vos ignem, & ſulphurem dominus, ſicut ſuper Sodomam, & Gomorram, & finitimas ciuitates eius. Flagellet vos plagis maximis, ſicut Pharaonem, & domum eius propter Sarram vxorem Abrahę. Deuoret vos ignis infernalis, ſicut virga Moyſi deuorauit ſerpentes Magorum Aegipti. Impleat vos Deus cunctis generibus tormentorum, vlcerum, & dolorum, ſicut domos ægiptiorum plagis grauiſſimis, ita vt corrumperetur terra. Demergat te ſuperbum Dominus in profundum inferni, ſicut flante vento vehementi inuoluit currus cunctos, & exercitum Pharaonis in fluctibus maris. Irruat ſuper te gladius Domini in furore ſuo, ſicut filij Leui irruerunt in populum idolatrum, & ex eo ceciderunt triginta ferè millia hominum. Mittat in te Dominus accenſum ignem ardentem, & deuoret te, ſicut percuſſit populum deuorantem carnes, & mur-

murantem. Aperiat terra os suum,& deglutiat vos omnes,& fautores vestros, sicut absorbuit Datan, & Abiron cum tabernaculis suis, & tota eorum substantia. Egrediatur ignis à Domino vos consumens, sicut interfecit ducentos quinquaginta viros offerentes incensum. Percutiat vos in ore gladij sui, sicut percussit Regem Amorrheorum,& Regem Basan cum populis suis. Destruat vos Deus, sicut destruxit murum Geth, & Cananei, & Azot. Percutiat vos Deus cæcitate,sicut percusit populum Regis Syriæ persequentem Heliseum. Infigat Deus clauum cerebro vestro, ac malleo percutiat, sicut Iael clauo interfecit Sisaram, & mortuus est. Tradat vos omnes Deus lucifero, sicut Saulem Regem spiritui immundo. Suspendat vos Deus in patibulo inferni, sicut suspensi fuerunt septem de filijs Saul. Deuoret vos ignis de cælo, sicut deuorauit quinquagenarios illos Ochoziæ. Præcipitet vos deorsum in baratrum Deus, sicut Iehu præcipitare fecit Iezabel de fenestra; & comedant vos canes infernales, sicut comederunt illam canes in agro. Euaginet Dominus gladium vltionis suæ, & percutiat vos,sicut Iudith percussit Holofernem,& abstulit caput eius. Deuorent vos leones infernales, sicut leones deuorauerunt viros accusantes Danielem. Eijciat vos Deus flagello à creatura ista, sicut eiecit de templo vendentes, & ementes, & mensas numulariorum subuertit. Eijciat te Christus de corpore isto, sicut eiecit spiritum mutum,surdum,& lunaticum de obsesso. Tradat vos Deus seruos rebelles tortoribus infernalibus, donec reddatis obedientiam Sacerdoti eius ministro. Percutiat vos Dominus ægestate,lepra,febre,frigore,ardo.e,æstu,aere, corrupto,& rubigine, donec exieritis de hoc plasmate Dei. Humiliamini ergo superbi spiritus sub potenti manu Dei, cuius statuta transgressi estis: Humiliamini Iesu Christo filio eius, quem temerarie ausi estis tentare, & crucifigere præsumpsistis. Ah excommunicata creatura confundere iam, quia, ecce præmunt te mala tua, nunc, nunc prodigia de cælo dabit Dominus,& pluet super te ignem,& sulphurem,sanguinem,& vaporem fumi: sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem,lugebit terra, mærebunt cæli desuper, & creaturæ omnes dabunt voces formidabiles, propter nimium terrorem.

O Hereticæ abhominandæ ecce dies ire,in quo acuet Dominus, vt fulgur gladium suum,vt reddat vltionem tibi inimico suo inebriabit sagittas suas sanguine tuo, & gladius iustitiæ suæ deuorabit te. Iam, iam adesse festinant tempora, & dies perditionis, in quo non erit, qui de manu Dei te possit eruere,sed eris sicut palea

ante faciem venti, ficut fauilla, quæ turbine difpergitur.

O excommunicate, adeſt in ianuis dies caliginis, in quo interficiet leuiathan ferpentem tortuofum, & præcipitabit in locum plenum miferiæ,& tenebrarum, vbi nullus ordo, fed confufio, & fempiternus horror inhabitat. Baratrum te expectat,quafi fepulcrum patens,& deuorabit te,& fequaces tuos,gregem tuum,& armenta tua caprina, in quibus habes fiduciam, ibi flebilis audietur planctus plorantium, & refonabit horribilis damnatorum vox, ibi confcientia tua peffima vigilabit,& mordebit te; tunc reuelabunt cæli iniquitates tuas, & facinora tua in confpectu vniuerfi manifeftabit terra: Abyffus aperiet os fuum, & in puncto cunctis videntibus præcipitaberis. O damnatæ,ecce hora amara valde, nam gladius bis acutus,& limatus occifionis magnæ iam eductus eft de Vagina Domini,& in manu interficientis eft,ut in amaritudine interficiat te,& in baratrum detrudat,omnia prætereunt,omnia confumuntur,fed tormenta tua in æternum manent,& in dies augentur.

O mifer tu docuifti Euan planctum,fed fuper te volutus eft, nā mandauit Dominus, vt in paradifum nunquam tibi regreffus fit permiffus, imo, vt excrucieris fine fine, fine ordine, fine numero, fine pondere,fine mēfura,vbi eft fletus,mugitus, vlulatus,ftridor dentium,omnis miferia; tenebræ, nullus ordo, nulla fpes boni, nulla defperatio mali: vbi continuæ flammæ, terrores pœnarum omne malum, acerrima tormenta, & horror æternus eft. O diftrictum Dei iudicium,in quo non folum de factis, fed etiam de omni verbo otiofo, & homines,& dæmones redituri funt rationē, & vfq; ad minimum quadrantem exigetur ab eis debitum cum vfuris:ibi flebunt, bi plangent omnes Reges terræ,quia ibi folum cruciatus, ftridor, labor, ardor,clamor,timor,tremor,fœtor,obfcuritas, anxietas,acerbitas,calamitas,ægeftas,anguftia,triftitia, obliuio,confufio,torfiones,punctiones,amaritudines,terrores,fames, fitis,frigus,calor,fulphur, ignis ardens in fecula feculorum. Hęc omnia venient fuper te,quia Deum,qui te genuit dereliquifti, & oblitus es Domini creatoris tui: quia eleuatum eft cor tuum, quia in multitudine iniquitatum tuarum polluifti fanctificationē tuam;propterea Dominus producet ignē de medio tui,qui comedet te, & dabit te in cinerem fuper terram, in confpectu omnium videntium te. Tu Domine Deus omnipotens da terrorem fuper hanc beftiam, quæ exterminauit vineam tuam: Da Domine fiduciam feruis tuis, contra nequiffimum draconem fortiffimè ftare. Non contemnat Domine fperantes in te, & de tua mifericordia confiden-

confidentes, & præsumentes. Vrgeat illum Domine dextera tua potens, discedere à creatura tua ne diutius præsumat captiuum tenere hominem, quem tu ad imaginem tuam facere dignatus es. Repelle Domine virtutes diaboli, fallacesq; eius insidias amoue: procul impius tentator aufugiat: sit nominis tui signo † famulus tuus, & anima tutus, & corpore. Tu pectoris huius interna custodi: tu viscera rege; tu cor confirma in anima aduersatricis potestatis tentamenta euanescant. Da ad inuocationem nominis tui gloriam, vt hic superbus territus fugiat, & victus abscedat, tibiq; possit hæc creatura tua, & corde firma, & mente sincera debitum præbere famulatum. Discede ergo nequissime satana, sit tibi terror corpus hominis: sit tibi terror imago Dei. Adiuro te, non per meam infirmitatem, sed per virtutem Spiritus Sancti. Imperet tibi Deus. Imperet tibi maiestas Christi. Imperet tibi Spiritus Sanctus. Imperet tibi fides Apostolorum omnium. Imperet tibi sanguis martyrum. Imperet tibi candor Confessorum. Imperet tibi puritas Virginum. Imperet tibi Iesus Nazarenus. Imperet tibi verbum caro factum. Exi ergo transgressor: exi seductor, plenæ omni dolo, & falacia, veritatis inimicæ. Tibi Eremus sedes est, tibi habitatio serpens est. Ah damnatæ confundant te Seraphini. Conculcent te Cherubini. Opprimant te Dominationes. Irruant in te potestates. Dirripiant te Virtutes. Concutiant te Troni. Euertant te Principatus. Obruant te Archangeli. Contorqueant te Angeli. Exterminent te omnes cæli. Concutiat te terra. Absorbeant te Maria.

Item fortius, & districtius coniuro, adiuro † contestor exorcizo cogo, & constringo vos omnes nefandissimos Dei rebelles spiritus immundissimos, dignos vestrorum immensorum nefandissimorũ scelerum, æterniq; ignis infernalis optime meritos, & vobis plenis superbia, rebelione, falsitate, abusione, spurcitia, & dolo, strictissimè mando, impero, & præcipio, per potentissimum nomen Dei Tetagramaton, per eum qui dixit, & facta sunt omnia, vt destructis omnibus signis nequitię vestrę fugiatis, & recedatis ab ista creatura Dei, absq; læsione animæ, & corporis. Fuge ergo immunde spiritus, miserrimæ, tentator, fallax, mendacij pater, hæreticæ, fatuæ, bestialis, pediculosæ, lendinosæ, furiose, luxuriose, insipiens, crudelis, inique, prædo, bestia macra, famelica, erugino sa, scabiosa, truculentissima, omnium bestiarum bestialissima, serpens tortuosæ, sus lutulente, scelerate, nefande, maledicte, excommunicate, blaspheme, damnate, atq; damnandæ, eiecte de paradiso, de gratia Dei, de loco inennarrabili, de consortio, & so-

cietate Angelorum, vt fugias precipio validissime, destructis cunctis operibus tuis satanicis, non obstantibus quibuscunque pactis cum maleficis initis.

Item coniuro te fortiori modo, quo valeo, & possum, per Mariam matrem Domini nostri Iesu Christi. Per Mariam humilitatis magistram, candidissimum lilium: speculum sine macula. Per Mariam Virginem prudentissimam, matrem Diuinæ gratiæ, dæmonum terrorem, inferni pauorem, & omnium vestrorum exterminium. Per Mariam cordis signaculum, Turrim Dauid, ex qua pendent mille clipei ex vestris debellati. Per Mariam Christianorum auxilium, omnium beatorum imperatricem, vitæ lignum: virtutem fæcundissimam, ciuitatem refugij, voluptatis paradisum, & clipeum pugnantium. Per Mariam Dei Sanctuarium, altissimi propitiatorium, fœderis tabernaculum, rubum ardentem, & incombustum. Per Mariam regnum tuum dissipantem. Per Mariam sole amictam, gloriæ Dei solium, auroram rutilantem, & omnium Sanctorum decus. Et per eius nomina sanctissima, videlicet. Mater † Arca † Paradisus † Cedrus † Cupressus † Palma † Rosa † Oliua † Platanus † Balsamum † Myrrha † Vitis † Galbanus † Lilium † Scala Celi † Porta Paradisi † Mare † Ros † Luna † Sol † Terra † Arcus cælestis † Collum † Columba † Elephas † Ouis † Ebur † Dies † Fons omnium gratiarum † Nauis securissima † Nubes † Mōs synai † Thronus † Vellus † Lux † Vas Dei † Rota Dei † Sedes Dei † Ciuitas Dei † Castellum † Stella matutina † Lignum vitæ † Speculum perfectionis † Puteus aquarum viuentium † Regula morum † Auriga virtutum † Sponsa Dei † Mater Christi † Spiritus Sancti tēplum † Hospicium Deitatis † Dominatrix dæmoniorum † Debellatrix Spirituum inferorum † Virga dæmonum † Pauor inferni † Mediatrix † Medicina † Auxiliatrix † Consolatrix † Sanitas † liberatrix † Defensio † Portus † Omnium Christianorum gloria † per hæc, & omnia alia eius nomina coniuro vos, vt fugiatis ab hac creaturæ. In nomine Patris † Et filij † Et Spiritus † Sancti. Amen.

O musca obstinata, vermis vilissimæ adhuc audes Deo resistere? præcipio tibi, ô terra Dei creatura, vt aperias os tuum, & absorbeas diabolum istum Dei rebellem statim, & festinanter audito verbo, sicut absorbuisti Datan, & Abiron per potentiam Dei creatoris tui, qui in te habitare dignatus est, & sicut Cete eiecit Ionam de ventre suo, & non retinuit, ita nec retinere valeas hunc malignum spiritum, nec sibi fauentes, cuiuscunq; conditionis, & virtutis existant, nisi in loco turpissimo tuo, videlicet in inferno, & ibi sine fine permaneant, cū omnibus sibi fauentibus. Audi, audi

ſpiritus à Deo maledictæ, præcipitate æternaliter, plene omni malo, vacue omni bono derisio totius angelicæ naturæ, ignorasti, et insipiens, & dixisti in corde tuo, non est Deus: recognosce igitur sententiam tuam horribilem, & pœnam terribilem, amaram, fortem, & multis flagellis, & angustijs plenam. O spiritus nequissime, authoritate, & potentia magni Dei, & totius curiæ cælestis, maledictus, & blasphematus sis perpetualiter, & nulla sit tibi requies, si statim non recesseris à creatura ista. Pereant ergo omnes cogitationes tuę in tuum detrimentum, & confusionem ad laudem Dei, & pœnam tuam terribilem, maledictionem æternalem, & expulsionem subitaneam ab hac creatura Dei. Exurge Domine in ira tua, iraq; tua deuoret eum; egrediatur diabolus iste ante pedes nostros, & corruat in terram; in furore tuo Domine exeat spiritus iste. Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me: Da mihi auxilium Domine, & adiuua me Domine Deus meus: fiant aures tuæ intendentes, in vocem deprecationis meæ. In Domino confido non confundar in æternum. Cede iam vafer maledictæ, & nisi recesseris, irruant in te cunctæ maledictiones.

Maledicat te Iob, qui in patientia sua te prostrauit. Maledicat te, Tobias, qui in misericordia sua, meruit à Deo tentari, & sanari. Maledicat te Iudith, quæ armata ieiunio reportauit victoriam de inimicis suis. Maledicat te Dauid, qui in misericordia consecutus est sedem Regni in secula. Maledicat te potentia Patris. Maledicat te Sapientia filij. Maledicat te bonitas spiritus sancti. Maledicat te cęlum. Maledicat te Virgo Maria. Maledicant te Patriarchæ Prophetæ, Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines, & omnes Sancti, & Beati. Maledicat te terra, maria, flumina, fontes, & riui. Maledicant te cuncta elementa, & cunctæ creaturæ in cælo, in terra, & subtus terram. Maledictus sis in oriente, & occidente; in septentrione, & meridie; in Imperijs, & Regnis: in statibus, & potentatibus: in Prouincijs, & Insulis; in ciuitatibus, & castris; in omnibus villis, & oppidis. Maledictus sis in omnibus ædificijs, & habitaculis; in vallibus, & collibus; in montibus, & planitijs; in campis, & vineis, in pratis, & hortis, ac desertis: in cauernis, ruinis, & abyssis; in sepulcris, & statuis: Maledictus sis in siluis, & nemoribus, in speluncis, & solitudinibus: in lapidibus, & mineralibus: in arboribus, & herbis, in fructibus, & floribus: in gemmis, & gummis: in puluere, & cinere: Maledictus sis in aere, & nubes; in tonitruis, & fulminibus; in Austro, & Zefiro, in Africo, & Aquilone; in Borea, & in omnib. ventis. Maledictus sis in maribus, & lacis:

cis: in stagnis,& torrentibus: in fluminibus, & riuulis; in nauilijs, & puteis; in fontibus,& cisternis ac balneis; in fluctibus,vndis,pluuijs,imbribus, guttis,& spumis.

Maledictus sis in grandine,& gelu: in niue,& glacie; in rore, & pruina: in turbine, & procella: in omnibus aquis, & eorum finibus,& effectibus. Maledictus sis in portu, & litore: in vijs,& itineribus: in igne, & calore: in luce,& scintilla: in frigiditate,& humiditate, in siccitate, & combustione, in auibus, & piscibus, in vermibus,& serpentibus, in cunctis bestijs,& animalibus. Maledictus sis in horis, & momentis, in diebus, & noctibus, in hebdomadibus,mensibus,& annis,in Vere,& æstate,in autumno,& hyeme; in omnibus ætatibus,seculis,& temporibus. Maledictus sis in cibo,& potu,& in omnibus eorum vasis,& ornamentis,in bello,& armis in triumphis,& spectaculis,in pondere,& mensura,in omnibus sign s, & vestigijs. Maledictus sis in litteris, prosis, & metri., in statutis, & constitutionibus, in præceptis, & ordinationibus, in sententijs,& legibus,in edictis,& historijs, in fabulis,& libris; in scriptis quibuscunq; & vbicunq; inuentis. Maledictus sis in cantu,& sono, in tripudio,& ludo,in picturis,& colore, in omni materia,& forma, in locutione, & taciturnitate,in celeritate,& pigritia,in mora,& motu, in strepitu, & quiete, in differentia, & arte, in vmbra,& tenebris, in finibus, & terminis. Maledictus sis in dulcedine,& amaritudine, in gustu, & odoratu, in mœrore, & lætitia, in confusione, & procella, in captiuitate, & abhominatione, in laqueo, & formidine, in altitudine, & profunditate, in longitudine,& latitudine, in substantia vestra, & ratione. Maledictus sis in intelligentia,& voluntate peruersa,in suggestione peccandi,& cogitatione,in affectione,& delectatione, in consensu, & operatione, in consuetudine, & desperatione, in defensione peccati,& gloriatione in damnatione,& omni operatione vestra maledicta. Et tandem maledictus sis in qualibet parte huius,corporis,& extra corpus,& vbicunq; futurus sis,& omnes pœnæ,& afflictiones amaræ valde, quæ dici aut excogitari possunt, aut haberi, in nomine Iesu Christi, super te irruant, & te excrucient donec exieris. Et quia potens es, potentissima tormenta patieris, tibi fortiori, fortior instat cruciatio, eo magis, quia nemine suggerente peccasti, sed ex propria superbia, & iniquitate tua in vinea Sabaoth fecisti ingratæ labruscas; idcirco sublata sepe,trado te in nomine Iesu cunctis dæmonibus in conculcationem, & consumationem.

Coniuro te culex stercorate,per virtutem omnipotentis Dei,& per

per lac dulcissimum, & sacrosancta vbera Mariæ Virginis, quæ la-
ctauerunt Iesum Christum Dominum nostrum, vt exeas, & rece-
das ab hac creatura Dei. Nec te lateat maledictæ Satana, creatura
damnata, reprobata, & â Deo maledicta in æternum. Nec te la-
teat spiritus immunda vbicunq; latitas, imminere tibi diem iu-
dicij sempiterni, diem miseriæ, iræ; calamitatis, & furoris Domi-
ni; qui venturus est velut clibanus ardens, in quo tibi, & angelis
tuis apostaticis æternus superueniet interitus, quia Deum, qui te
genuit dereliquisti, & oblitus es Domini Creatoris tui. O super-
bæ, verum est, quod flebis irremediabillibus lacrymis, verum est,
quòd in perpetuam lamentationem, & luctum, direptionem, fa-
bulam, in properium, & æternam morrem conuersus est dies crea
tionis tuæ, quia thesaurizasti tibi iram Dei, quia impleta sunt ossa
tua vitijs ab adolescentia tua, quia impletus est venter tuus ira fu-
roris Domini, quia panis tuus, tamquam fel draconum intrinse-
cus est; propterea, damnatæ, cum satiatus fueris iniquitate, arcta-
beris; pluet super te ignis infernalis, & non effugies arma ferrea,
dedit te Dominus in reprobum sensum, vt ea facias, quæ non con-
ueniunt, ideo fabricas nisi mala, & non desinis subuertere vias
Domini erectas. Condis leges iniquas, & iniustitiam scribis, vt
opprimas in iudicio pauperes; & pupilli, ac viduæ sint præda tibi;
sed clamor iniquitatum tuarum introiuit in aures Domini Saba-
oth, & peccata tua sunt scripta stillo ferreo in tabula adamanti-
na, exarata super latitudinem cordis tui, ex quo exit putredo, sa-
nies, & venenum, de quo nascuntur vermes mendaciorum.

O miseria miseriarum, quia non inueneris scriptus in libro vi-
tæ, super caput tuum volant noctuæ, in derisum, oculi tui ope-
riuntur stercore, facies tua nigra est fumo infernali.

O vitis infructuosa, quæ pro vua dedisti labruscas. O terra spi-
nis obsita, sterilis, maledicta, & excommunicata, ad nihil aliud
vales, nisi ad comburendum, iam appropinquant cuncta mala, &
dolores non tardabunt, imo in dolore, mœrore, & amaritudine
botros tuos colliges. Cede ergo maledictæ, cede apostata, cede
excommunicate, da honorem Deo, & fuge ab hac creatura, quam
Dominus noster Iesus Christus prætioso sanguine suo redemit.
Cede per ignem Laurentij, per paupertatem Francisci, per exi-
lium Atanasij, per tormenta Vincentij, per silentium Arsenij, per
lachrimas Ephremij, per labores Pacomij, per ieiunia Euagrij,
per solitudinem Honorij, per nuditatem Antonij, per cæcitatem
Tobiæ, per vlcera Iob, per pacientiam Moysi, per persecutionem
Dauid, per lapides Stephani, per crucem Petri, per gladiũ Pauli,

per

per vincula, & carceres Ioannis Baptistæ, & per alia innumera Martyrum, Confessorum, & Virginum tormentorum genera. Cede ergo, & fuge victus, & prostratus abscede. Cede Deo, qui te in humiliato Iob, in seruitutem redegit. Cede Deo, qui te per Danielem puerum suum perdidit, & draconem prostrauit. Cede Deo, qui te per seruum suum Dauid de Rege Saule spiritualibus canticis pulsum fugauit. Cede Deo, qui te per malitiam tuam in Faraone, & eius exercitu, per Moysem seruum suum in abyssum demersit. Cede Deo, qui te in Iuda Iscarioth proditore damnauit. Quid resistis adhuc bestia fraudulenta? quid retractas obstinatæ in malitia? Confundant te omnes furores, deformitates, naufeæ, perfidiæ, imbecilitates, insolentiæ, derisiones, susurrationes, obscuritates, iurgia, rixæ, perturbationes, luctus, perditiones, rusticitates, profanationes, & scelera cuncta.

O excommunicatæ superueniat in te persecutio, rapina, confusio asperitas, dolorum renouatio, ignominia, rebelio, immunditia, infælicitas, contaminatio, impietas, gemitus, fœtor, duritia, inurbanitas, repugnantia, caligo, & cunctæ iniquitates. O superbe disperdat te calamitas, angustia, conquassatio, pressura, conflictus, consumatio, mœror, impietas, crudelitas, omniumq; scelerum inundatio. Aperiat terra os suum in nomine Iesu, & deglutiat te in inferno deorsum, descendant super te cunctæ maledictiones, nisi recesseris ab hac creatura Dei. In nomine Sanctissimæ Trinitatis, Patris † Et filij † Et Spiritus † Sancti. Amen.

Oratio.

O Bone Iesu, corona certantium, & omnium in te sperantium salus, qui, vt nos ab infestationibus dæmonum liberares, in contractione neruorum, compressione ossium, & spinarum punctione, pœnas acerbissimas sustinuisti, & in cruce instar latronis affigi elegisti: exaudi quæsumus vocem nostri clamoris, qui eruisti nos de lacu miseriæ: libera bonæ Iesu hanc creaturam, ne lupi rapaces opprimentes ouem tuam, quam prætioso redemisti sanguine, deuorent, vel diu excrucient. Qui cum Patre, & Spiritu Sancto viuis, & regnas &c.

O obstinata musca maledicta, venenorum sibilator, vermis mendaciorum, & generator viperarum, inimice fidei, adductor mortis, vitæ raptor, iustitiæ declinator, malorum omnium radix, fomes vitiorum, seductor hominum, proditor gentium, incitator inuidiæ, origo auaritiæ, causa discordiæ, excitator dolorum, & in-

victor cunctorum malorum, quid resistis, cum scias Christum tuas perdere vires? fuge, fuge cum cæteris consortijs tuis, per nomen tremendum Iesu, qui te præcipitauit de cœlo, coluber tortuosæ. Hic enim præcipit soli, & non oritur, hic stellas claudit, quasi sub signaculo. Hic subuertit vos in furore suo. Hic aufert prædam de dentibus vestris. Hic conterit molas iniquorum. Hic fortis, alligauit vos fortes. Hic vincula vestra disrupit. Hic vos expoliauit. Hic regnum vestrum destruxit. Hic vos victos ligauit. Hic victoriam reportauit de vobis inimicis suis. Hic principem omnium vitiorum præcipitauit. Hic portas æreas vestras confregit, & vectes ferreos contriuit. Hic percussit vos superbos, & vulnerauit vos dracones. Hic fecit prædam in Inferno. Hic inferni captiuos liberauit. Hic mortem calcauit occisus. Hic posuit signum victoriæ in Tartaro. Hic superbis vobis resistit. Hic mortis, & diaboli est victor. Hic in natiuitate terruit Herodem, & moriens vicit diabolum. Hic posuit circulum in naribus tuis maledictæ apostata; Hic vobis peccatoribus non pepercit, sed damnabiliter in Tartaro in æternum excruciabit. Hic, in quem desiderant Angeli prospicere, illustrat paradisum, Hic posuit titulum gloriæ in seculo. Hic vocat peregrinos ad patriam. Hic est petra, & robur nostrum. Hic est Saluator noster, & refugium. Hic saluat, & liberat nos ab omnibus vobis persequentibus. Hic Iesus, verbum Dei, est dilectus noster, electus ex millibus, vere Deus absconditus, spiritus suauis, qui ingreditur ad animas deuotas: Dominus vniuersorum, qui nullius habet indigentiam; munus nobile: singulare solatium animarum; charitas perfecta; sanctificatio nostra, & redemptio, consolatio viatorum, & sanctorum æterna fruitio: medicus infirmorum, fons sitientium; consolator desolatorum: fons bonitatis, pietatis, & diuinæ misericordiæ: lux animæ nostræ: cibus, & potus noster: amor, gaudium, & dulcedo nostra, qui graditur cum simplicibus: qui se reuelat humilibus, qui paruulis dat intellectum: qui puris mentibus aperit sensum: in huius ergo nominis potenti virtute euanescite omnes vos maledicti diaboli, & abite præcipites ad loca vobis à Deo deputata, absq; læsione cuiusuis. In nomine Patris † Et filij † Spiritus † Sancti. Amen.

Bene-

BENEDICTIO.

Quorumcunque comestibilium.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

Resp. Qui fecit cœlum, & terram.

EXorcizo vos creaturæ panis, vini, & cuiuscunq; comestibilis in nomine † illius, qui panes in deserto benedixit, & multiplicauit, qui aquam in vinum conuertit, & manna in deserto patribus dedit, omne delectamentum in se habens, vt sitis fortitudo, sanitas, & purificatio, huic, & omnibus Dei creaturis ex vobis sumentibus, ad effugandos omnes spiritus immundos, omnemq; nefariam vim diaboli, & omnes figuras, & minas satanæ exterminandas. Per Christum Dominum.

Oratio.

OMnipotens æternæ Deus Angelorum panis viuus, qui Eliam in fortitudine subcinericij panis vsq; ad mõtem Dei Oreb ambulare fecisti, & quinq; panes in deserto tua sancta benedictione multiplicasti, aquam in vinum optimum transubstantiasti, Moysenq; & populum tuum in deserto cibis suauissimis cibasti: purificare † benedicere † & sanctificare † digneris has creaturas cibi, & potus, quas in nomine tuo sancto purifico † benedico † & sanctifico † vt quicunq; ex eis comederint, & biberint, per dilectionẽ beatæ Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum, bibant, & comedant coram Domino cum omni lætitia, & sint contra maleficia, insidias, & callidi hostis morbos præsidium, & tutamen, & comedentium corda, viscera, & cuncta corporis membra, per Spiritus Sancti gratiam sanctificentur: quę omnia maleficia, incantationes, ligationes, signaturas, & facturas per hæc comestibilia & potabilia † destruo † anichilo † & à corporibus † humanis eradico. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Aspergantur aqua benedicta.

BENEDICTIO

Ignis ad comburenda instrumenta maleficialia.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

Resp. Qui fecit cœlum, & terram.

EXorcizo te creatura ignis, per Deum totius vniuersi Creatorẽ, qui pluit super Sodomam, & Gomorram sulphurem, & ignẽ, subuertitq; eorum Ciuitates, & omnes habitatores: per † eum à

quo egresso igne, Nadab, & Abiu, & iterum extremam partem castrorum populi murmurantis, deuorauit, per † eum qui te in inferno statuit ad cruciandum, & torquendum peccatores, super quos pluit laqueos ignem sulphurem, & spiritum procellarum: vt fias creatura ab omni labe inimici purgata, & benedicta † Et in te retineas omnem vim, & virtutem comburendi. Et sicut hęc instrumenta hæreticalia, & maleficialia, creaturas Dei vexantia in fumũ nunc es, conuersurus, & ad nihilum redacturus, sic in virtute Domini exercituum, eorum operationes, & diabolicæ vexationes euanescant, & cuncta maleficia incantationes, fascinationes, ligaturæ, signaturæ, facturæ à cunctis membris maleficiatorum eradicentur, confringātur, & annichilentur, sine tamen spirituali, vel corporali eorum læsione. Per Christum Dominum nostrum.

Aspergatur aqua benedicta.

Et in ipsa combustione recitetur ps. Exurgat Deus &c.

BENEDICTIO

Medicinalium, vnctionum, & cæterorum mutandis mutatis.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Resp. Qui fecit cœlum, & terram.

EXorcizo te creatura medicinę † per medicum æternæ salutis, qui à morte æterna genus humanum proprio sanguine sanitati restituit: per eum, qui ad curationem hominum virtutem medicinalem, herbis, lapidibus, ac diuersis creaturis contulit, vt nulla sit tibi communicatio cum angelis apostatis, sed in virtute Domini nostri Iesu Christi cunctas inimici fallacias à te expelle, &, vt ex diuersis rebus facta es compositio medicinalis ad sanādas Dei creaturas, & præcipue à diabolo vexatas, sic virtutem tuam naturalem retineas, supernaturalemque recipias, adiurata in virtute Dei Patris † & Filij † & Spiritus † Sancti cuncta maleficia destruentis, ac regnantis in secula seculorum. Amen.

Oratio.

OMnipotens æterne Deus, qui es vera salus, & medicina, & à quo omnis sanitas & medicamentum venit: quæsumus clementiam tuam, & pietatem, vt hanc medicinam, quam ad expellendas omnes ægritudines, & quascunq; virtutes diabolicas, & infestationes maleficiales: imo, & ipsos demones à corporibus, & visceribus hominum in nomine sancto tuo benedico † sanctifico † & consecro .† Sic clementissime Domine benedicere † sanctificare † & consecrare † digneris: & in homine, qui eam sumpserit, extingue

gue febrium infestationes, viscerum tormenta cura: cordis, & capitis dolores,& passiones cunctas dissolue, grauitates pectoris remoue, infestationesq; cunctas à quibusuis partibus corporis resolue: phantasmaticis adesto periculis, tumoreiq; compesce. Fiat etiam illi hæc medicina sancta, morbi præsentis expulsio, & peccatorum omnium optata remissio: vt dum gloriatur aduersarius de habitatione percepta, ab hac creatura tua, cum omnibus maleficijs, incantationibus, ligationibus, signaturis, & facturis, ipse confusus recedat. Per Dominum nostrum &c.

Aspergantur aqua benedicta.

BENEDICTIO OLEI.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Resp. Qui fecit cœlum, & terram.

Exorcizo te creatura olei † per Deum patrem † omnipotentem, qui creauit cælum, & terram, & omnia, quæ in eis sunt: per sapientissimum filium † eius Iesum Christum, per quem omnia in sapientia ordinata sunt: per Spiritum † Sanctum, per quem, bonitatem, & clementiam consequimur: per Mariam † Virginem debellatricem dæmoniorum: per Sanctos Angelos, castra summi Regis: per Patriarchas † tentoria Israel: per † Prophetas, oracula spiritus sancti: per † Sanctos Apostolos, iudices seculi: per Euangelistas † Cancellarios Christi fideles: per Innocentes † flores Martyrum: per Sanctos † Martyres charitate feruidos: per Sanctos † Confessores lumina mundi: per Sanctos Doctores † tubas Spiritus Sancti: per Monacos † semina benedictionis: per Sãctos † Eremitas mundi contemptores: per Sanctos † Sacerdotes, sacra Christi dantes: per Sanctos † Leuitas præceptorum seruatores: per Sanctas † Virgines Christi sponsas: per Sanctas † Viduas specula morum; vt omnis virtus diaboli, omnis exercitus aduersarij, omnis incursus, omnis tumor, dolor, & phantasma Satanæ, ministrorumq; eius eradicetur, & effugiat ab his, qui ex te biberint, vel se vnxerint, maleficia cuncta diabolica destruas, & ad nihilum redigas, & medicina optima, & sancta efficiaris menti, & corpori sanitatem restituas: nec valeant dæmones se latitare in corporibus ipsis, sed in virtute potentissimi nominis Iesu se manifestent, & obedientiam ministris Iesu Christi præstent, & exeant cum omnibus maleficijs. In nomine Patris † Et filij † Et Spiritus † Sancti. Amen.

Lectio

Lectio S. Euangelij secundum Lucam.

SVspiciens Iesus, dixit. Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Hierico, & incidit in latrones, qui etiam despoliauerūt eum, & plagis impositis abierunt, semiuiuo relicto. Accidit autē, vt Sacerdos quidam descenderet eadem via, & viso illo præterijt. Similiter & leuita. Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum, & videns eum, misericordia motus est, & appropians, alligauit vulnera eius, infundens oleum, & vinum, & imponens illum in iumentum suum, duxit in stabulum, & curam eius egit, & altera die protulit duos denarios, & dedit stabulario, & ait, curam illius habe, & quodcunq; super erogaueris, ego cum rediero, reddam tibi. Resp. Laus tibi Christe.

Oratio.

OMnipotens æternæ Deus, qui oliuas creasti habentes amaritudinem in radice; fortitudinem in ligno: pulchritudinem in folijs: latitudinem in ramis: durationem in longitudine: celsitudinem in erectione, & plenitudinem in fructificatione ex quibus ad condimentum vniuersi, liquorem suauissimum emanare fecisti, quo Iacob titulum lapideum in Bethel vnxit ad consecrationem Sacerdotum; & in sacrosanctis Sacramentis oleo vti iussisti, super Reges fundi, & eo infirmos vngi ordinasti, tabernaculumq; & altare cum omnibus vasis eorum, vt essent Sancta Sanctorum, consecrari: sacrificia, & primitias oleo conspersas offerri, præcepisti, sic Domine, per hæc, & alia mirabilia, quæ in sancto oleo operatus es, dignare hoc oleum † benedicere † sanctificare † & consecrare; vt quicunq; ex eo biberit, vel se vnxerit, vnctus sit dolore pœnitentiæ, soliditate conscientiæ, sanctarum virtutum diuersitate, charitatis amplitudine, perseuerantia in omni bono opere, æternorum contemplatione; & æternæ consecutione, & ab eo eradicantur omnes facturæ, maleficia, incantationes, phantasmata, tumores, dolores, & ligationes quomodolibet contra creaturas tuas factæ. Sit omnium operum Satanæ, & ministrorum eius destructio expulsio, & exterminatio. Et sicut oleum benedixisti, & per Samuelem, Saulem, & Dauid in Reges, & prophetas vnxisti; per Moysen, Aaron, in Sacerdotem, per Sadoch Salomonem, per vnum de filijs prophetarum, Iehu; per Eliseū Reges super Syriam, & Israel, & prophetam pro se oleo vnxisti sancto; Sic in nomine sancto tuo,

hoc

hoc oleum benedico † sanctifico † & consecro † & omnibus benedictionibus Dei repleo,& sit benedictum † sanctificatum † & cōsecratum † creaturis à diabolo vexatis in vnctionem, vsum,& potum trado, ad extirpandum, & eradicandum omne nephas diaboli. Sit omnium operum satanæ destructio, & exterminatio. & quisquis hoc oleo vsus fuerit, non possit in eo diabolus latitare, imo se manifestare vrgeatur. Hoc oleum benedico † sanctifico & consecro † ad restituendum obsessis visum,auditum,loquellam & gressum: febricitantibus valetudinem: ægrotantibus sanitatē: ad extinguendum venena,tumores,& dolores:ad comprimendum noxia: ad depellendum aduersa: ad restituendum Coniugū amorem,& odium expellendum,& quisquis ex eo vsus fuerit, ab omni pariter langore anxio, &ab omni infirmitate sanetur: à cunctis, operationibus, & insidijs inimici liberetur: à morsu antiqui serpentis nunquam lædatur,& cunctæ aduersitates separentur à plasmate tuo,sanguine filij tui redempto.Sit Oleum Iudith:sit oleum gaudij: oleum exultationis præ participibus tuis in visceribus creaturarum Dei: oleum misericordiæ in ossibus eorum: oleum fructificationis fidei, charitatis,& pacis. Multiplica benedictiones † tuas æternæ Deus super hoc oleum,sicut stellas cæli,& super arenam,quæ est in littore maris. Quia ego, per eum, cuius nomen est oleum effusum,benedico † sanctifico † & consecro†. Fūdat petra riuos olei sacri super vexatos à diabolo, & vngat eos Deus, oleo lætitiæ in habitaculis iustorum, & proficiat in salutem sempiternam. Per eundem Christum Dominum nostrum, qui vnxit mundum oleo misericordiæ suæ. Amen.

Oratio.

OMnipotens æternæ Deus, qui per potentiam tuam cuncta creasti,& per mirabilem bonitatem curationem morborum oleo dedisti:sic misericordiam tuam,& virtutem super hoc oleum inuocamus,vt benedicendo †benedicas,sanctificādo † sanctifices, & consecrando † consecres; quatenus, quicunque hoc oleo vsus fuerit, benedictionis tuæ gratia † opulenta repleantur corda, viscera,capita & cuncta membra, per gratiam spiritus sancti à turpitudine callidi hostis purificentur & sanctificentur.Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Aspergatur aqua benedicta.

VNgantur, aures, oculi, nares,pulsus, capitis,& manuum infirmi,labia cætereq; partes vexatę,dum honestè fieri possit, & vngendo dicat.

Extin-

Extinguatur in te N. creatura Dei omnis virtus diaboli, & per hoc signum crucis, quod tibi dò, absoluo te ab omnibus maleficijs, incantationibus, ligationibus, signaturis, facturis, doloribus, passionibus, & vexationibus, quomodocunque arte diabolica tibi factis, ac per istam sanctam vnctionem det tibi Dominus corporis sanitatem, & animæ benedictionem. In nomine Patris † & Filij † & Spiritus Sancti † Amen.

Post vnctionem dicat.

V. Dominum vobis. R. Et cum Spir. &c.

Oratio.

DOmine Iesu Christe, qui es salus, & medicina vera, à quo omnis sanitas, qui instituisti, vt languidos olei liquore tangentes vngamus: quæsumus clementiam tuam, vt creaturam hanc tuã diabolica vexatione laborantem sanare digneris. Qui cum patre, & spiritu sancto viuis, & regnas in secula seculorum. Amen.

MODVS CVRANDI FEBRICITANTES.

PRIMA DIE.

Sacerdos superpelliceo, & Stola indutus ante Altare, vel alio condecenti loco: dicat.

IN nominæ Sanctissimæ Trinitatis, Patris † & Filij † & Spiritus Sancti. Amen. Super Aegros manus imponent, & benè habebunt, dicit Dominus.

Deus in adiutorum meum intende. Domine ad adiuuandũ me festina. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto. Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in secula seculorum. Amen.

Infirmorum propitiator, abiectorum protector, desperandorũ Saluator, Deus patris mei, & Deus hæreditatis Israel, Dominator cœlorum, & terræ. Creator aquarum, Rex totius creaturæ tuæ, exaudi preces serui tui.

Domine non secundum peccata nostra, quæ fecimus nos, neq; secundum iniquitates nostras retribuas nobis. Cito anticipent nos misericordiæ tuæ, quia pauperes facti sumus nimis.

Oratio.

OMnipotens sempiternæ Deus salus eterna credentium, exaudi nos pro infirmo famulo tuo. N. pro quo misericordie tuę imploramus auxilium: vt reddita sibi sanitate gratiarum, tibi in Ecclesia tua refferat actiones. Per Dominum &c.

Lectio

Lectio Hieremiæ Prophetæ. *Cap. 24.*

IN diebus illis. Acccesserunt omnes principes bellatorum, dixeruntq; ad Hieremiam prophetam. Ora pro nobis ad Dominum Deum tuum. Et factum est verbum Domini ad Hieremiam. Vocauitq; Iohanan filium Careæ,& omnes principes bellatorum, & vniuersum populum à minimo vsq; ad magnum, & dixit ad eos: Hæc dicit Dominus Deus Israel, ad quem misistis me, vt prosternerem preces vestras in conspectu eius. Si quiescentes manseritis in terra hac, ædificabo vos,& non destruam: plantabo, & non euellam. Iam enim placatus sum super malo, quod feci vobis. Nolite timere à facie Regis Babylonis, quem vos pauidi formidatis. Nolite metuere eum dicit Dominus, quia vobiscum sum ego, vt saluos vos faciam,& eruam de manu eius. Et dabo vobis misericordias,& miserebor vestri, & habitare vos faciam in terra vestra. Dicit Dominus omnipotens. Resp. Deo gratia.

Tu es Deus, qui facis mirabilia solus:ego autem cantabo fortitudinem tuam, & exaltabo mane misericordiam tuam. Adiuua nos Deus salutaris noster,& propter gloriam nominis tui Domine libera nos, & propitius esto peccatis nostris, propter nomen tuũ.

Oratio.

DEus, qui non mortem, sed pœnitentiam desideras peccatorum, populum tuum ad te reuertentem propitius respice, vt dum tibi deuotus existit, iracundiæ tuæ flagella ab eo amoueas. Per Dominum &c.

Lectio libri Regum. 2. *Regum* 24.

IN diebus illis. Immisit Dominus pestilentiam in Israel de mane, vsq; ad tempus constitutũ,& mortui sunt ex populo à Dan, vsq; Bersabeæ septuaginta millia virorum. Cumq; extendisset manum suam Angelus Domini super Hierusalem, vt disperderet eam; misertus est Dominus super afflictionem populi sui, & ait Angelo percutienti. Sufficit nunc. Contine manum tuam. Erat autem Angelus Domini iuxta aream Areuna Iebusei. Dixitque Dauid ad Dominum, cum vidisset Angelum cædentem populum. Ego sum, qui peccaui; ego, qui iniquè egi: isti, qui oues sunt, quid fecerunt? Vertatur obsecro manus tua contra me, & contra domũ patris mei. Venit autem Gad propheta ad Dauid in die illa,& dixit ei. Ascende,& constitue altare Domino in area Areuna Iebusei. Et ascendit Dauid iuxta sermonem Gad, quem præceperat ei Dominus. Et propitiatus est Dominus terræ,& cohibita est plaga ab Israel. Resp. Deo gratias.

Misit verbum suum,& sanauit eos,& eripuit eos de morte eorũ.

Miserere mei Domine quoniam infirmus sum, sana me Domine; quoniam conturbata sunt ossa mea,& anima mea turbata est valde,sed tu Domine succurre ei.

Oratio.

RESpice Domine famulum tuum. N.in infirmitate corporis sui laborantem,& animam refoue,quam creasti, vt castigationibus emendatus,cõtinuo se sentiat tua medicina saluatũ.Per Dominum nostrum &c. V. Dominus vobiscum. Resp. Et cum Spiritu tuo.

Lectio Sancti Euangelij secundum Mattheum.

IN illo tempore. Cum introisset Iesus Capharnaum,accessit ad eum Centurio rogans eum,& dicens. Domine puer meus iacet in domo paraliticus, & malè torquetur, & ait illi Iesus. Ego veniam,& curabo eum, & respondens Centurio, ait, Domine non sum dignus, vt in tres sub tectum meum,sed tantum dic,verbo,& sanabitur puer meus, nam & ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites,& dico huic, vade & vadit. Et alio, veni,& venit. Et seruo meo, fac hoc, & facit. Audiens autem Iesus miratus est,& sequentibus se dixit. Amen,dico vobis, non inueni tantam fidem in Israel. Dico autem vobis; quod multi ab oriente,& occidente venient, & recumbent cum Abraam, Isaac, & Iacob in Regno cœlorum, filij autem Regni eijcientur in tenebras exteriores, ibi erit fletus, & stridor dentium, & dixit Iesus Centurioni. Vade, & sicut credidisti fiat tibi; Et sanatus est puer in illa hora. Resp. Laus tibi Christe.

RESpice Domine ad fragilitam generis humani,& require vulnera,quæ curasti,quia, quantum circa nos pietatem impenderis,amplius, quibus miserearis inuenies:extende quęsumus medicas manus,& quod infirmum est cura, quod dubium est repara, quod integrum fide perseuerante conserua.

Oratio.

INeffabilem misericordiam tuam Domine nobis clementer ostende, vt simul nos,& à peccatis omnibus exuas, & à pœnis, quas pro his meremur eripias. Per Dominum nostrum Iesum Christũ.

Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Vers. Benedicamus Domino. Resp. Deo gratias.

Pax, & benedictio Dei omnipotentis Patris, & filij, & Spiritus Sancti descendat super te,& maneat semper. Amen.

SECVN-

SECVNDA DIE.

IN nomine Sanctissimæ Trinitatis Patris,& filij,& Spiritus San cti . Amen .

Salus populi . Ego sum dicit Dominus:de quacunq; tribulatione clamauerint ad me, exaudiam eos , & ero illorum Dominus in perpetuum .

Deus in adiutorium meum intende . Domine ad adiuuandum me festina . Gloria patri , & filio, et Spiritui Sancto . Sicut erat in principio,et nunc,et semper etc.

Per eum,qui peccata nostra portauit in corpore suo, cuius vulnere plagarum sanati sumus , cuius tactu vis febrium mox recessit, cuius sermone confestim surdus audiuit, cuius iussu mutus fari non distulit,claudus cucurrit, cæcus vidit , ægrotus praualuit , surrexit de sepulcro quatriduanus . Per ipsum ergo te Pater pijssime postulamus, vt peccantibus nobis veniam , et languenti fratri nostro conferas salutem,et veram medicinam.

Si ambulauero in medio tribulationis viuificabis me Domine , et super iram inimicorum meorum extendes manum tuam,et saluum me fecit dextera tua .

Oratio .

DEus, sub cuius nutibus vitæ nostræ momenta decurrunt ; suscipe preces famuli tui,pro quo misericordiam tuam ægrotanti imploramus ; vt de cuius periculo metuimus, de eius salute lætemur . Per Dominum etc.

Lectio Hieremiæ Prophetæ . *Cap.* 14.

SI iniquitates nostræ contenderint contra nos Domine fac propter nomen tuum,quoniam multæ sunt auersiones nostræ.Tibi peccauimus expectatio Israel , Saluator eius in tempore tribulationis . Tu autem in nobis es Domine, et nomen tuum inuocatum est super nos, ne derelinquas nos Domine Deus noster. Resp. Deo gratias .

Fac mecum Domine signum in bonum,vt videant,qui oderunt me, et confundantur,quoniam tu Domine adiuuisti me,et consolatus es me . In Deo sperauit , cor meum , et adiutus sum, et refloruit caro mea, et ex voluntate mea cōfitebor,illi,Domine Deus ne sileas,et ne discedas à me .

Oratio .

DEus infirmitatis humanæ singulare præsidium , auxilij tui super infirmum famulum tuum ostende virtutem , vt ope

misericordiæ tuæ adiutus Ecclesiæ tuę sanctę incolumis repręsentari mereatur. Per Dominum etc.

Lectio Epistolæ B. Iacobi Apostoli. cap. 5.

FRatres, Tristatur aliquis vestrum? Oret. Aequo animo est? psallat. Infirmatur quis in vobis? inducat præsbiteros Ecclesiæ, et orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini; et oratio fidei saluabit infirmum, et alleuiabit eum Dominus, etsi in peccatis fuerit, dimittentur ei. Confitemini ergo alterutrum peccata vestra, et orate pro inuicem, vt saluemini. Resp. Deo gratias.

Illumina faciem tuam super seruum tuum, et saluum me fac in tua misericordia Domine non confundar quoniam inuocaui te. Non est aliud refugium nisi in te sperare Christe, precibus sanctorum tuorum libera nos Domine.

Oratio.

PRotector noster aspice Deus, vt qui malorum nostrorum pondere præmimur, percepta misericordia tua, libera tibi mente famulemur. Per Dominum etc. Vers. Dominus vobiscum, Resp. Et cum spiritu tuo.

Lectio Sancti Euangelij secundum Lucam.

IN illo tempore. Surgens Iesus de sinagoga introiuit in domũ Symonis. Socrus autem Symonis tenebatur magnis febribus, et rogauerunt illum pro ea. Et stans super illam imperauit febri, et dimisit illam; et continuo surgens, ministrabat illis. Cum sol autem occidisset omnes, qui habebant infirmos varijs langoribus ducebant illos ad Iesum. At ille singulis manus imponens curabat eos. Laus tibi Christe.

Clamaui ad Dominum, et exaudiuit me, et non despexit orationem meam, propitiare Domine iniquitatibus nostris, et redime de interitu vitam nostram. Tribulationes cordis mei dilatatæ sunt, de necessitatibus meis eripe me Domine. Intellige clamorem meum intende voci orationis meæ, rex meus, et Deus meus.

Oratio.

INuocamus clementiam tuam omnipotens æternæ Deus, qui quos diligis corripis, et quos corripis piè ad emendationem coerces. Te inuocamus Domine, vt medellam tuam conferre digneris in anima famuli tui, qui corpore atteritur, membrorum patitur debilitatem, vt mente proficiat. Da ergo ei Domine gratiam tuam, qui per Sanctos Apostolos, et Martyres tuos diuersa sanitatum dona largiri dignatus es. Ideo intentis præcibus deprę camur, vt famulo tuo, qui febrium quassatione fatigatur, intercedentibus sanctis tuis clementer subuenias, et ad sanitatem pristinam

nam eum reuocare digneris. Per Dominum etc.

Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum Spiritu tuo.

Vers. Benedicamus Domino. Resp. Deo gratias.

Pax, & benedictio Dei omnipotentis Patris, & filij, & spiritus sancti descendat super te, & maneat semper. Amen.

TERTIA DIE.

IN nomine Sanctissimæ Trinitatis Patris, & filij, & spiritus sancti. Amen.

Ne derelinquas me Domine, Deus meus ne discedas à me, intẽde in adiutorium meum Domine virtus salutis meæ.

Deus in adiutorium meum intende. Domine ad adiuuandum me festina Gloria patri, & filio &c.

Saluum fac seruum tuum Deus meus sperãte in te, auribus percipe Domine orationem meam. Domine ne longe facias auxilium tuum à me, ad defensionem meam aspice. Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum sana me Domine.

Oratio.

DOmine Sanctæ Pater omnipotens æterne Deus, qui fragilitatem conditionis nostræ, infusa virtutis tuæ dignatione confirmas; vt salutaribus remedijs pietatis tuæ corpora nostra, & membra vegetentur: quæsumus super famulum tuum propitiatus intende, vt omni necessitate corporeæ infirmitatis, exclusa, gratia in eo pristinæ sanitatis perfecta reparetur. Per Dominum nostrum &c.

Lectio Isaiæ Prophetæ. *Cap.* 38.

IN diebus illis. Aegrotauit Ezechias vsq; ad mortem, & introiuit ad eum Isaias, filius Amos propheta, & dixit ei. Hæc dicit Dominus. Dispone domui tuæ, quia morieris tu, & non viues. Et conuertit Ezechias faciem suam ad parietem, & orauit ad Dominum, & dixit. Obsecro Domine, memento quæso quomodo ambulauerim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod bonum est in oculis tuis fecerim. Et fleuit Ezechias fletu magno. Et factum est verbum Domini ad Isaiam dicens. Vade, & dic Ezechiæ. Hæc dicit Dominus Deus Dauid patris tui. Audiui orationem tuam, & vidi lachrymas tuas. Ecce, ego adijciam super dies tuos quindecim annos, & de manu Regis Assyriorum eruam te, & Ciuitatem istam, & protegam eam. Ait Dominus omnipotens. Resp. Deo gratias.

Iacta cogitatum tuum in Domino, & ipse te enutriet. Domine

vivifica

viuifica me secundum eloquium tuum, vt sciam testimonia tua. In te speraui Domine, dixi, tu es Deus meus, in manibus tuis tempora mea.

Oratio.

DEus, qui famulum tuum ideo corporaliter verberas, vt mente proficiat; patenter ostendis, quod sit pietatis tuæ præclara saluatio, dum præstas, vt operetur nobis etiam ipsa infirmitas medicinam. Per Dominum &c.

Lectio Ezechielis prophetæ. *Cap. 18.*

HAec dicit Dominus Deus. Si impius egerit pœnitentiam, ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit vniuersa præcepta mea, & fecerit iudicium, & iustitiam; vita viuet, & non morietur: omnium iniquitatum eius, quas operatus est, nō recordabor. In iustitia sua, quam operatus est viuet. Nunquid voluntatis meę est mors impij dicit Dominus Deus, & non vt conuertatur à vijs suis, & viuat? Cum auerterit se impius ab impietate sua, quam operatus est, & fecerit iudicium, & iustitiam, ipse animam suam viuificabit: vita viuet, & non morietur, ait Dominus omnipotens. Resp. Deo gratias.

Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius, & renouabitur sicut aquilæ iuuentus tua.

Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Lectio Sancti Euangelij secundum Ioannem.

IN illo tempore. Erat dies festus iudeorum, & ascendit Iesus Hierosolimam. Est autem Hierosolimis probatica piscina, quæ cognominatur hebraice, Bethsaida, quinq; porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, & aridorum expectantium aquę motum. Angelus autem Domini secundum tempus descendebat in piscinam, & mouebatur aqua, & qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ sanus fiebat à quacunq; detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi triginta, & octo annos habens in infirmitate sua; Hunc cum vidisset Iesus iacentem, & cognouisset, quia iam multū tempus haberet, dixit ei. Vis sanus fieri? Respondit ei languidus. Domine hominem non habeo, vt cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam; dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei Iesus. Surge, tolle grabatum tuum, & ambula, & statim sanus factus est homo ille, & sustulit grabatum suum, & ambulabat. Laus tibi Christe.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana me Domine,

ne, quoniam conturbata sunt ossa mea, & anima mea turbata est valde, sed tu Domine succurre ei.

Oratio.

Omnipotens sempiterne Deus, qui facturæ tuę pio semper dominaris affectu; inclina aurem tuam supplicationibus nostris, & famulum tuum ex aduersa valetudine corporis laborantem placatus respice, & visita eum in salutari tuo; & cœlestis gratiæ præsta medicinam. Exaudi nos misericors Deus, & mentibus nostris gratiæ tuæ lumen ostende. Per Dominum &c.

Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum Spiritu tuo.

Vers. Benedicamus Domino. Resp. Deo gratias.

Pax, & Benedictio Dei omnipotentis. Patris, & Filij, & Spiritus Sancti descendat super te, & maneat semper. Amen.

FINIS.

1624. *Die 3. Februarij.*

Imprimatur.

Fr. Franciscus Carenus Lector Theol. Vic. Sanctæ Inquisitionis Mediol.

Fr. Al. Bariola Augustinianus, Consultor S. Offitij pro Illustriß. D. Card. Archiep.

Vidit Saccus pro Excellentiß. Senatu.